ធម្មបទដ្ឋកថា

នៃព្រះសុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ

តតិយភាគ

ភាគ ៥២

អធិប្បាយ

គាថាធម្មបទ តតិយភាគ

រួមមាន ៩ វគ្គ

ចាបវគ្គ ទណ្ឌវគ្គ ជរាវគ្គ អត្តវគ្គ លោកវគ្គ

ពុទ្ធវគ្គ សុខវគ្គ បិយវគ្គ និន្នកោធវគ្គ

ពុទ្ធសករាជ ២៥៥៩

អដ្ឋកថា ព្រះសុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ

ឈ្មោះ

ធម្មបទដ្ឋកថា

តតិយភាត

ភាត ៥២

ពុទ្ធសកាជ ២៥៥៩

អធិប្បាយ

គាថាធម្មបទ មាន ៩ វត្ត

ចាបវត្ត ឧណ្ឌវត្ត ជរាវត្ត អត្តវត្ត លោកវត្ត ពុទ្ធវត្ត

សុខវត្ត បិយវត្ត កោធវត្ត

គាថាធម្មបទ

តតិយភាគ រួមមាន ៩ វគ្គ

១-ឆាបវគ្គ មាន ១២ រឿង

១.រឿងទ្វេកសាដកព្រាហ្មណ៍ ២.រឿងព្រះសេយ្យសកត្ថេរ
៣.រឿងនាងលាជធីតា ៤.រឿងអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី
៥.រឿងភិក្ខុមិនចេះទុកជាក់បរិក្ខារ ៦.រឿងសេដ្ឋីដើងច្ចា
៧.រឿងមហាធនពាណិជ្ជ ៨.រឿងព្រាហ្មណ៍កុក្ក្ជមិត្រ
៩.រឿងព្រាហ្មណ៍សុនខឈ្មោះកោកៈ ១០.រឿងព្រះតិស្ស:ចូលកាន់ត្រកូលជាងកែវមណី
១១.រឿងជន ៣ នាក់ ១២.រឿងព្រះចាន:សុប្ប:ពុទ្ធ:ស:ក្ស:

២-ទណ្ឌវគ្គ មាន ១១ រឿង

១.រឿងភិក្ខុ:ជ:ព:ត្ត:ិ ២.រឿងភិក្ខុ:ជ:ព:ត្ត:ិ
៣.រឿងក្មេងច្រើននាក់ ៤.រឿងព្រះកោណ្ឌ:ធានត្ថេរ
៥.រឿងឧ:ចោ:ជ:ក:ម្ម ៦.រឿងអ:ជ:ការ:ប្រ:ត
៧.រឿងព្រះមហាមោ:ត្ត:ល:ាន ៨.រឿងភិក្ខុ:មានកណ្ដ:ច្រើន
៩.រឿងសន្ត:ិ:ត:ិ:ម:ហាមាត:ា ១០.រឿងព្រះលោ:ត:ិ:ក:ត្ថេ:ារ
១១.រឿងសុ:ខ:ាមណ:ារ

៣-ជ:ារ:ាវគ្គ មាន ០៤ រឿង

១.រឿងស្ត្រីសំ:ឡ:ាញ:ាន:ាវ:ិ:ាសា:ា ២.រឿងនាង:ាន:ិ:ាមា
៣.រឿងព្រះនាង:ាន:ុ:ត្ត:ារ:ាថ:ារ ៤.រឿងព្រះអ:ាធ:ិ:ាន:ិ:ាកភ:ិ:ាក:ុ
៥.រឿងព្រះនាង:ារ:ូ:ាន:ន:ារ:ាថ:ារ ៦.រឿងព្រះនាង:ាម:ល:ិ:ាកា:ាទ:ារ
៧.រឿងព្រលោ:ារ:ុ:ាធ:ាយ:ារ ៨.រឿងប:ាម:ាពោ:ាធ:ិ:ាកាល
៩.រឿងបុ:ត្ត:ាសេដ្ឋ:ាមានទ្រ:ព:ាច្រើន

៤-អត្ថវត្ត មាន ១០ រឿង

១.រឿងពោធិរាជកុមារ	២.រឿងព្រះឧបនន្ទសក្យបុត្ត
៣.រឿងព្រះបធានិកតិស្សត្ថេរ	៤.រឿងមាតារបស់ព្រះកុមារកស្សបៈ
៥.រឿងមហាកាលឧចាសក	៦.រឿងព្រះទេវទត្ត
៧.រឿងការបំបែកសង្ឆ	៨.រឿងព្រះកាលត្ថេរ
៩.រឿងចុល្ចកាលឧចាសក	១០.រឿងព្រះអត្តទត្តត្ថេរ

៥-លោភវត្ត មាន ១១ រឿង

១.រឿងភិក្ខុកំលោះ	២.រឿងព្រះចាទសុទ្ធោទនៈ
៣.រឿងភិក្ខុអ្នកចម្រើនវិបស្សនា	៤.រឿងអភយរាជកុមារ
៥.រឿងព្រះសម្មជ្ជនត្ថេរៈ	៦.រឿងព្រះអង្គុលិមាល
៧.រឿងធីតានាយជាងតម្បាល	៨.រឿងភិក្ខុ ៣០រូប
៩.រឿងនាងចិញ្ចាមាណវិកា	១០.រឿងអសធិសធាន
១១.រឿងនាយកាលៈបុត្តអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី	

៦-ពុទ្ធវត្ត មាន ០៩ រឿង

១.រឿងមារធីតា	២.រឿងយមកចាដិហារីយ៍
៣.រឿងឯរកបត្តនាគរាជ្យ	៤.រឿងបញ្ហារបស់ព្រះអានន្ទ
៥.រឿងភិក្ខុអ្នកមិនត្រេកអរ	៦.រឿងអគ្គិទត្តបុរោហិត
៧.រឿងបញ្ហាព្រះអានន្ទ	៨.រឿងសម្ពហុលភិក្ខុ
៩.រឿងព្រះចេតិយមាសព្រះមហាកស្សបទសពល	

៧-សុខវគ្គ មាន ០៨ រឿង

១. រឿងការរំដាប់ជម្រោះនៃពួកព្រះញាតិ
២. រឿងមារ
៣. រឿងបរាជ័យរបស់ព្រះចាធកោសល
៤. រឿងក្មេងស្រីនៃត្រកូលមួយ
៥. រឿងឧចាសកម្នាក់
៦. រឿងព្រះចាធបសេនធិកោសល
៧. រឿងព្រះតិស្សត្តេរ
៨. រឿងសក្ពធេវរាជ

៨-ឃិយវគ្គ មាន ០៩ រឿង

១.រឿងបពូជិត ៣រូប	២.រឿងកុដិម្ពីក៍ម្នាក់
៣.រឿងនាងវិសាខាឧចាសិកា	៤.រឿងស្តេចលិច្ឆវី
៥.រឿងអនត្តិតនូកុមារ	៦.រឿងព្រាហ្មណ៍ម្នាក់
៧.រឿងក្មេង ៥០០ នាក់	៨.រឿងព្រះអនាតាមិត្តេរ

៩.រឿងនាយនន្ទិយ:

៩-ភោជវគ្គ មាន ០៨ រឿង

១.រឿងនាងរោហិណី	២.រឿងភិក្ខុមួយរូប
៣.រឿងឧត្តរាឧចាសិកា	៤.រឿងបញ្ហាព្រះមហាមោគ្គល្លាន
៥.រឿងបញ្ហាដែលភិក្ខុធូលសួរ	៦.រឿងនាងបុណ្ណធាសី
៧.រឿងអតុលឧចាសក	៨.រឿងភិក្ខុធពូគ្គីយ៍

សៈនិសម្រ

Signes et accents:

ខ្មែរ Cambodgien								
ទ្រូប Romain	a	ā	i	ī	u	ū	e	o
សៀម Siamois								
លាវ Laotien								
លង្ហ: Cinghalais								
ភ្ជាម Birman								

ស្រះពេញតួ
Voyelles:

ខ្មែរ Cambodgien	អ	អា	ឥ	ឦ	ឧ	ឩ	ឯ	ឱ
ឡាតាំ Romain	a	ā	i	ī	u	ū	e	o
សៀម Siamois	อ	อา	อิ	อี	อุ	อู	เอ	ไอ
ឡាវ Laotien	ອ	ອາ	ອ	ອ	ອ	ອ	ເ	ໄ
សាឡា Cinghalais	අ	ආ	ඉ	ඊ	උ	ඌ	එ	ඔ
ភូមា Birman	အ	အာ	ဣ	ဤ	ဥ	ဦ	ေ	ဩ

ព្យញ្ជនៈ

Consonnes:

ខ្មែរ Cambodgien	ក្ក	ខ្ខ	ក្ត	ឃ្ឃ	ង្ង
ទ្រូប Romain	*k*	*kh*	*g*	*gh*	*ṅ*
សៀម Siamois	ก	ข	ค	ฆ	ง
ឡាវ Laotien	ຕ	ຂ	ດ	ຜ	ຊ
ស្ក្ក Cinghalais	ක	ඛ	ග	ඝ	ඞ
ភ្ទត Birman	ထ	ခ	ဂ	ဃ	င

ខ្មែរ Cambodgien	ឆ្ន	ឆ្ន	ឆ្ឌ	ឈ្ឍ	ញ
ទ្រូម Romain	c	ch	j	jh	ñ
សៀម Siamois	ឧ	ឩ	ឪ	ឫ	ឬ
លាវ Laotien	ວ	ມ	ກ	ນ	ສ
សង្ហ Cinghalais	ම	ඡ	ජ	ඣ	ඤ
ភ្ជា Birman	ဝ	ဆ	ဇ	ဈ	ဉ

Cambodgien	ដ្ត	ដ្ឋ	ឌ្ឍ	ឌ្ឍ	ណ្ណ
Romain	*ṭ*	*ṭh*	*ḍ*	*ḍh*	*ṇ*
Siamois	ฏ	ฐ	ฑ	ฒ	ณ
Leotien	ມ	ມ	ຊ	ນ	ຈ
Cinghalais	ට	ඨ	ඩ	ඪ	ණ
Birman	ဋ	ဌ	ဍ	ဎ	ဏ

ខ្មែរ Cambodgien	ត្ត	ត្ថ	ត្ទ	ត្ធ	ត្ន
ទៃម Romain	*t*	*th*	*d*	*dh*	*n*
សៀម Siamois	ต	ถ	ท	ธ	น
លាវ Laotien	ຕ	ຖ	ທ	ດ	ນ
សង្ហ Cinghalais	ත	ථ	ද	ධ	න
ភូមា Birman	တ	ထ	ဒ	ဓ	နု

ខ្មែរ Cambodgien	ឫ	ឬ	ឭ	ឮ	ឯ
ទ្ទុប Romain	*p*	*ph*	*b*	*bh*	*m*
សៀម Siamois	ป	ผ	พ	ภ	ม
ឡាវ Laotien	ປ	ຜ	ພ	ຫ	ມ
សឺ្ហា Cinghalais	ප	ඵ	බ	භ	ම
ភ្ទាត Birman	ပ	ဖ	ဗ	ဘ	မ

ខ្មែរ CAMBODGIEN	យ	រ	ល	ឫ	ស	ហ	ឡ	ំ	៕
ទ្ទ្ធ Romain	*y*	*r*	*l*	*v*	*s*	*h*	*ḷ*	*ṃ*	./.
ភ្សៀម Siamois	ย	ร	ล	ว	ส	ห	ฬ	ํ	๚
ឈាវ Laotien	ຍ	ຣ	ລ	ວ	ມ	ທ	ອ	ํ	๚
សង្ហ Cinghalais	ය	ර	ල	ව	ස	හ	ළ	ํ	။
ភ្ទមា Birman	ယ	ရ	လ	ဝ	သ	ဟ	ဠ	ံ	။

ពាក្យផ្តើម

ព្រះពុទ្ធវចន: គឺ ព្រះត្រៃបិដក ជាសាសនធម៌ ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់មានអង្ត ៩ គឺ ៖

សុត្ត *បានដល់ ឧកតោវិកង្ត និទ្ទេស: ខន្ធក: បរិវារ: ព្រះសូត្រផ្សេងៗ មានមង្គលសូត្រជាដើម ។*

គេយ្យ *បានដល់ ព្រះសូត្រដែលប្រកបដោយគាថាទាំងអស់ ។*

វេយ្យាករណ *គឺ ព្រះអភិធម្មបិដកទាំងអស់ ព្រះសូត្រដែលមិនមានគាថា និងពុទ្ធវចន:ដែលមិនបានចាត់ចូលក្នុងអង្ត ៨ ឈ្មោះថា វេយ្យាករណ: ។*

គាថា *គឺ ព្រះធម្មបទ ថេរគាថា ថេរីគាថា និងគាថាសុទ្ធៗ ដែលមិនមានឈ្មោះ ពោលដល់ព្រះសូត្រក្នុងសុត្តនិបាត ។*

ឧទាន *គឺ ព្រះសូត្រ ៨២ សូត្រ ដែលព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទ្រង់សម្តែងដោយសោមនស្សញ្ញាណ ។*

ឥតិវុត្តក *គឺ ព្រះសូត្រ ១១០ សូត្រ ដែលផ្តើមទ្បើងដោយពាក្យថា សេចក្តីនេះ សមដូចពាក្យដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ទុក ។*

ជាតក *គឺ ជាការសម្តែងរឿងក្នុងអតីតជាតិរបស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ដែលមានអបណ្ណជាតកជាដើម មានទាំងអស់ ៥៥០ រឿង ។*

អព្ភូតធម៌ *គឺ ព្រះសូត្រដែលបដិសំយុត្តដោយអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ទាំងអស់ ។*

វេទល្ប *គឺ លំដាប់ពាក្យដែលអ្នកសួរបានយល់ច្បាស់ ព្រមទាំងបានន្ទូវសេចក្តីរីករាយ និងសួរជាបន្តៗ ទៅ ។*

ព្រះពុទ្ធវចនៈទាំងឡាយនេះ ដោយសភាវធម៌ គឺ ជាសច្ចធម៌ដែលទ្រង់ត្រាស់សម្តែងថា ៖

ជាធម៌ដ៏ជ្រាលជ្រៅ ដឹងបានដោយលំបាក ដឹងតាម
យើញតាមបានដោយលំបាក ស្ងប់ ប្រណីត ល្អិត
មិនអាចដឹងបានដោយការត្រិះរិះ ប៉ុន្តែជាធម៌ដែល
បណ្ឌិតគប្បីដឹងបាន ។

ព្រោះសភាវៈនៃធម៌មានលក្ខណៈដូចពោលមកហើយនេះ ទើបត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ឲ្យកើតការយល់ចូលចិត្តទាំងអត្ត និងព្យញ្ជនៈ ដើម្បីញ្ញុំងការយល់ដឹង នូវធម៌ទាំងឡាយតាមសេចក្តីពិតក្នុងរឿងនោះៗ ។

ស្របតាមអធ្យាស្រ័យផ្សងគ្នា របស់មនុស្សផ្សងគ្នា ក្នុងទីកន្លែងផ្សងៗ ដែលទ្រង់ឧបមាទុកដូចជាផ្ការឈូក ៤ ពួក ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ព្រះអង្គឈ្វាសក្នុងវិធីសម្តែងព្រះធម៌ តាមការបង្រៀនព្រះធម៌របស់ព្រះមានព្រះភាគមាន ៣ ប្រការ គឺ ៖

១ ទ្រង់បង្រៀនឲ្យយល់ដឹងដ៏ក្រៃលែង យើញពិតក្នុងវត្ថុដែលគួរដឹង គួរយើញ ។

២ ទ្រង់សម្តែងធម៌មានហេតុផល ដែលអ្នកស្តាប់អាចពិចារណាយើញតាមសេចក្តីពិតបាន ។

៣ ទ្រង់សម្តែងធម៌ដ៏អស្ចារ្យ គឺ អ្នកប្រតិបត្តិតាម នឹងបានទទួលនូវប្រយោជន៍សមគួរដល់ការប្រព្រឹត្តប្រតិបត្តិ ។

ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ ទ្រង់ប្រកបដោយបាដិហារ្យ ទ្រង់ឆ្លាតក្នុងវោហារ ព្រោះទ្រង់ជាម្ចាស់នៃព្រះធម៌ មុនទីងទ្រង់សម្តែងនូវព្រះធម៌ដល់បុគ្គលណា ទ្រង់បានពិចារណាមើលនូវឧបនិស្សយរបស់បុគ្គលនោះ ដោយព្រះញាណ ទ្រង់ជ្រាបថាការបានស្តាប់នូវពុទ្ធោវាទ តែងនាំមកនូវប្រយោជន៍ ទើបទ្រង់សម្តែង ។

ក្រោយពីព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ទ្រង់បរិនិព្វានទៅ ទ្រង់បានតាំងព្រះធម៌-វិន័យទុកជាសាស្តាជំនួសព្រះអង្គ ។ តែការមិនមានសតិបញ្ញាបារមី ការយល់ខុសក្នុងធម៌របស់បុគ្គលនោះ បានធ្វើការអធិប្បាយសេចក្តីនៃព្រះធម៌វិន័យ តាមការយល់ឃើញរបស់ខ្លួនឯង ជាហេតុធ្វើឲ្យមានការបដិបត្តិផ្សេងៗ គ្នា មានសីល និងទិដ្ឋិផ្សេងៗ គ្នា រហូតមាននិកាយដល់ទៅ ១៨ ។

ព្រះអដ្ឋកថាចារ្យ ជ្រាបពុទ្ធាធិប្បាយទាំងដោយអត្ថ និងព្យញ្ជនៈនៃព្រះពុទ្ធវចនៈ ព្រោះការសិក្សាចាំស្តាត់តគ្នាមកតាមលំដាប់ មានឆន្ទៈ និងមានឧស្សាហៈដ៏ខ្លាំង-ក្លា បានអធិប្បាយព្រះពុទ្ធវចនៈក្នុងព្រះត្រៃបិដក នូវសេចក្តីដែលលំបាកយល់ ឲ្យកើតការងាយយល់សម្រាប់អ្នកសិក្សា និងបដិបត្តិ ទើបសេចក្តីសំខាន់នៃគម្ពីរ ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ខាងក្រោយតគ្នារហូតមក មាន ៖

១ ព្រះសូត្រ គឺ ព្រះពុទ្ធវចនៈ ដែលហៅថា ព្រះត្រៃបិដក ទាំងព្រះវិនយ-បិដក ព្រះសុត្តន្តបិដក និងព្រះអភិធម្មបិដក ។

២ សុត្តានុលោម គឺ គម្ពីរដែលព្រះអដ្ឋកថាចារ្យរចនាឡើង អធិប្បាយសេចក្តីដែលលំបាកក្នុងព្រះត្រៃបិដក ។

៣ អាចរិយវាទ វាទៈរបស់អាចារ្យផ្សេងៗ តាំងអំពីថ្នាក់ដីកា អនុដីកា និង

បុញ្ញចារ្យជំនាន់ក្រោយៗ ។

៤ អត្តនោមតិ *ការគិតយើញរបស់អ្នកនិយាយ អ្នកសម្តែងធម៌ក្នុងព្រះពុទ្ធ-សាសនា ។*

ក្នុងកាលតមក មានការអធិប្បាយធម៌ប្រភេទអាចរិយវាទ គឺ កាន់តាមអាចារ្យរបស់ខ្លួន ទូន្មានទុកជាមួយអត្តនោមតិទៅតាមមតិរបស់ខ្លួនឯងដោយច្រើន ទាំងនេះអាចនឹងមាន ព្រោះគម្ពីរព្រះពុទ្ធសាសនាដែលមានគោលសំខាន់ គឺ ព្រះត្រៃ-បិដក និងអដ្ឋកថាមិនទាន់បានប្រែ អដ្ឋកថាចំណែកច្រើននៅជាភាសាបាលី បុគ្គលដែលមានឆន្ទៈក្នុងភាសាបាលីតិចតួច សំនួនភាសាបាលីដែលប្រែចេញមកហើយលំបាកដល់ការយល់របស់អ្នកដែលមិនបានសិក្សាភាសាបាលីជាមុន ព្រោះខ្វះកល្យាណមិត្ត ខ្វះសប្បុរស ដែលមានការចេះដឹងក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាជាដើម ។ ការអធិប្បាយធម៌ ដែលជាផលនៃការត្រាស់ដឹងរបស់ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់មានអន្តរាយច្រើន ព្រោះមានឱកាសដែលយល់ខុស និយាយខុស និងបដិបត្តិខុស ។

ព្រះត្រៃបិដកប្រៀបដូចជារដ្ឋធម្មនុញ្ញ ច្បាប់ទូទៅនឹងជំទាស់ដល់ច្បាប់រដ្ឋ-ធម្មនុញ្ញមិនបាន យ៉ាងណា ការអធិប្បាយធម៌ជំទាស់នឹងព្រះត្រៃបិដក ពុទ្ធសាស-និកជនដែលល្អប្រកាន់ថា ធ្វើមិនបានដូចគ្នា ។

សូមអានុភាពនៃព្រះរតនត្រ័យ ប្រតិស្ឋានក្នុងហឬទ័យ

របស់ពុទ្ធសាសនិកជនទាំងឡាយ សូមបានជួបប្រសព្ធ

សេចក្ដីចម្រើនក្នុងព្រះធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
ប្រកាសទុកល្អហើយបរិបូណ៌ដោយអត្ថ និងព្យញ្ជនៈ។

ក្រុមរៀបរៀងព្រះអដ្ឋកថា

និទានកថា

សេចក្តីសង្ខេបថា ក្នុងទីបំផុតនៃការសម្តែងយមកប្បាដិហារ្យ ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ ស្តេចចូលចាំវស្សានៅលើផ្ទាំងបណ្ឌុកម្ពលសិលាសនៈក្រោមដើមបារិធត្តកព្រឹក្សក្នុងទេវនគរ ទ្រង់ធ្វើព្រះមាតាឲ្យជាអង្គសាក្សី ត្រាស់ព្រះអភិធម្មកថាដល់ទេវបរិស័ទ លុះទ្រង់សម្តែងបករណ៍ធម្មសង្គណីបាន ១០០ ធ្នាំកន្ទងទៅ ពួកភិក្ខុវជ្ជីបុត្រសម្តែងវត្ថុ ១០ ប្រការ ដែលប្រាសចាកព្រះធម៌-វិន័យ គឺ ៖

១ ភិក្ខុទុកដាក់អំបិលក្នុងក្លាក់សម្រាប់ធាន់ជាមួយអាហារថា គួរ ។

២ ភិក្ខុធាន់អាហារពេលព្រះអាទិត្យជ្រេទៅ ២ ធ្នាប់ គួរ ។

៣ ភិក្ខុហាមភត្តហើយ ចូលទៅក្នុងចន្ទោះស្រុក ហើយធាន់ភត្តដែលមិនបានធ្វើវិនយកម្មមុន មិនជាដែនរបស់ភិក្ខុឈឺ គួរ ។

៤ ភិក្ខុនៅក្នុងអាវាសជាមួយគ្នា បំបែកគ្នាធ្វើសង្ឆកម្ម គួរ ។

៥ ភិក្ខុធ្វើឧបោសថកម្មមិនរង់ចាំធន្ទានុមតិ គួរ ។

៦ ប្រការបដិបត្តិដែលឧបជ្ឈាយ៍ អាចារ្យធ្លាប់ប្រព្រឹត្តមកឧសត្រូវ យ៉ាងណា ប្រព្រឹត្តតាម គួរ ។

៧ ភិក្ខុហាមភត្តហើយ ធាន់ទឹកដោះស្រស់ដែលមិនទាន់ប្រែជាទឹកដោះជូរ គួរ ។

៨ កិក្ខុផឹកស្រាខ្សោយៗ គួរ ។

៩ កិក្ខុក្រាលសំពត់ទិសីទនៈដែលមិនមានជាយ គួរ ។

១០ កិក្ខុទទួល ឬត្រេកអរចំពោះមាស និងប្រាក់ ដែលគេទុកជាក់ដើម្បីខ្លួន គួរ ។

ព្រះយសត្ថេរដែលជាបុត្ររបស់ព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះថា កាកណ្ឌកៈ បានស្តាប់វត្ថុ ១០ ប្រការនោះហើយ បានកាន់យកព្រះចៅអសោករាជដែលជាព្រះឱរសរបស់ព្រះចៅសុសុនាគៈធ្វើជាសម្ងាញ់ ហើយជ្រើសរើសព្រះថេរៈ ៧០០ អង្គ ក្នុងចំណោម កិក្ខុ ១.២០០.០០០ អង្គ គឺ (ដប់ពីរសែន) ញ៉ាំញ៉ីវត្ថុ ១០ ប្រការទាំងនោះ ហើយលើកសរីរៈ គឺ ព្រះធម៌វិន័យឡើងសង្គាយនា ។

កិក្ខុវជ្ជីបុត្រមានប្រមាណ ១០.០០០ អង្គ ត្រូវព្រះធម្មសង្គាហកត្ថេរទាំងឡាយគ្របសង្កត់ហើយ គឺ តិះដៀលហើយ ទើបស្វែងរកពួកគណៈ លុះបានពួកដែលជាទុព្វលវៈដ៏សមគួរដល់ខ្លួន ក៏ចាត់តាំងសម្នាក់ត្រកូលអាចារ្យថ្មី ឈ្មោះថា មហាសង្ឆិកៈ និងឯកព្យោហារិកៈ ដែលបែកចេញមកពីត្រកូលអាចារ្យសង្ឆិកៈនោះ ។ ត្រកូលអាចារ្យពីរពួកដទៃទៀត គឺ បញ្ញត្តិវាទៈ និងពហុលិយៈ ដែលមានឈ្មោះម្យ៉ាងទៀតថា ពហុស្សុតិកៈ ដែលបែកចេញពីនិកាយគោកុលិកៈ ។ អាចរិយវាទដទៃទៀត ឈ្មោះថា ចេតិយវាទ កើតឡើងហើយក្នុងរវាងនិកាយពហុលិយៈនោះ ។ ឯង ។ ក្នុងរយៈនៃឆ្នាំទីពីរ គឺ ក្នុងព្រះពុទ្ធសករាជ ២០០ ត្រកូលអាចារ្យទាំងប្រាំ បានកើតឡើងពីត្រកូលអាចារ្យមហាសង្ឆិកៈ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ត្រកូលអាចារ្យទាំងប្រាំនោះ រួមជាមួយមហាសង្ឆិកៈដើមមួយ ក៏បានជាប្រាំមួយ

ត្រកូល ។ ក្នុងពុទ្ធសកាជ ២០០ ឆ្នាំ អាចរិយវាទទាំងពីរ គឺ មហិសាសក: និងវជ្ជីបុត្តក:កើតឡើង ដែលបែកចេញមកពីថេរវាទ ។ ក្នុងបណ្តាអាចរិយវាទទាំងពីរនោះ អាចរិយវាទទាំងបួន គឺ ធម្មុត្តរិយ: ១ ភទ្រយានិក: ១ ឆន្នាគារិក: ១ សម្មិតិយ: ១ កើតឡើង ព្រោះបែកចេញមកពីនិកាយវជ្ជីបុត្តក: ។ ក្នុងពុទ្ធ-សកាជ ២០០ ឆ្នាំ នោះឯង អាចរិយវាទពីរពួក គឺ សព្វត្ថិកវាទ និងធម្មគុត្តិក: កើតឡើង ព្រោះការបែកចេញពីត្រកូលអាចារ្យមហិសាសក:ទៀត ។ កាលនិកាយ កស្សបិក:ទាំងឡាយបែកគ្នាហើយ ក៏ជាហេតុឲ្យនិកាយឈ្មោះថា សង្ក្ដន្តិក: ផ្សេងទៀតកើតឡើង កាលនិកាយសង្ក្ដន្តិក:ទាំងឡាយបែកគ្នាហើយ និកាយឈ្មោះថា សុត្តវាទក៏កើតឡើង ។ អាចរិយវាទ ១១ និកាយនេះ កើតឡើងហើយ ព្រោះបែកចេញមកពីថេរវាទយ៉ាងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ អាចរិយវាទ ១១ និកាយនេះ រួមនឹងថេរវាទដើម ក៏ជា ១២ និកាយ ។

ក្នុងពុទ្ធសកាជ ២០០ អាចរិយវាទ គឺ លទ្ធិនៃអាចារ្យទាំងអស់ រួម ១៨ និកាយ គឺ ១២ និកាយបែកចេញអំពីថេរវាទនេះ និងនិកាយអាចរិយវាទ ៦ បែកចេញមកពីត្រកូលអាចារ្យមហាសង្ឆិក:ទាំងឡាយនោះ ដូច្នេះឯង ។

ពាក្យថា និកាយ ១៨ ក្តី ត្រកូលអាចារ្យ ១៨ ក្តី ជាឈ្មោះរបស់និកាយ ដែលពោលមកហើយនោះឯង ។ ម្យ៉ាងទៀត បណ្តានិកាយទាំង ១៨ នោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា ជានិកាយដែលបែកចេញពីគ្នា , ចំណែកថេរវាទ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា ជានិកាយដែលមិនបែកគ្នា គឺ តាំងនៅដូចដើម ។

តារាងសម្តែងនិកាយសង្ឆក្នុងសតវត្ស ទី ៣

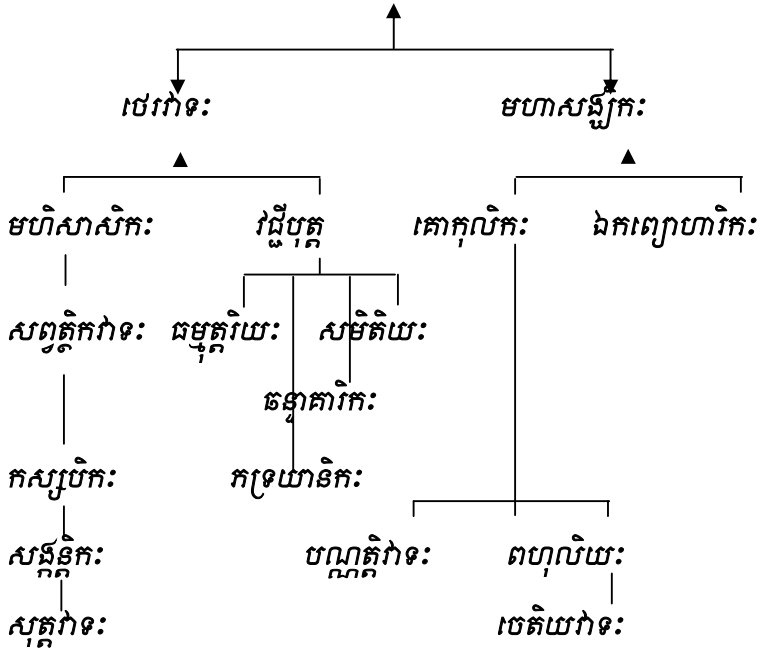

ភិក្ខុដ៏លាមកទាំងឡាយ ដែលជាពួកវជ្ជីបុត្ត ជាអធម្មវាទី ត្រូវព្រះថេរ:ជាធម្មវាទី ទាំងឡាយបណ្តេញចេញហើយ បានពួកដទៃ ទើបផ្តើមតាំងជាគណាចារ្យ ។

(ស្រង់ចេញពីអដ្ឋកថាបរមត្ថទីបនី អដ្ឋកថាអភិធម្មបិដក កថាវត្ថុ)

ប្រវត្តិអ្នកតែងព្រះអដ្ឋកថា

ព្រះពុទ្ធឃោសត្ថេរ ដែលយើងនិយមហៅថា **ព្រះពុទ្ធឃោសាចារ្យ** បានប្រាប់ទុកខាងក្រោយនៃអារម្ភកថា ព្រះគម្ពីរអដ្ឋកថាអដ្ឋសាលិនីថា ភិក្ខុមាននាមថា ពុទ្ធឃោស:ដូចគ្នា បានអារាធនាលោកឲ្យតែងគម្ពីរនេះឡើង (គម្ពីរអដ្ឋសាលិនី) ។ ទាំងនេះឃើញថា នាមព្រះពុទ្ធឃោស:មានច្រើន ដូចក្នុងសម័យនោះ ក៏នៅមានព្រះពុទ្ធឃោស: អារាធនាឲ្យព្រះពុទ្ធឃោស:តែងគម្ពីរនេះ ជាដើម ។

កិត្តិសព្ទរបស់ព្រះពុទ្ធឃោស: ជាមង្គលដ៏អង្ហែង ព្រោះលោកបានធ្វើការកសាងព្រះគម្ពីរទុកយ៉ាងច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់ ។ ព្រះពុទ្ធឃោសាចារ្យជាអ្នកស្រុកជម្ពូទ្វីប គឺ ប្រទេសឥណ្ឌាប៉ែកខាងត្បូង មានជីវិតរស់នៅក្នុងរវាងពុទ្ធសករាជ ៩៤៥ ដល់ ១.000 ឆ្នាំ កើតក្នុងត្រកូលព្រាហ្មណ៍នាតំបន់ពុទ្ធគយាដែនមគធ: ជិតស្ពានទីត្រាស់ដឹង ។ មុនចូលមកបួសក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា បានសិក្សាសិល្ប៍សាស្ត្រទាំងពួង រៀនចប់ត្រៃវេទ បានត្រាច់ទៅកាន់ទីផ្សេងៗ ក្នុងជម្ពូទ្វីប បានធ្វើយុទ្ធជាមួយសមណ: និងព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ប្រាកដជាអ្នកមានសតិបញ្ញាច្រើន ។ សមណព្រាហ្មណ៍ និងបណ្ឌិតដទៃៗ មិនអាចធ្វើយុទ្ធដោះស្រាយបញ្ហាព្រាហ្មណ៍កំលោះនេះបាន ។ តែព្រាហ្មណ៍កំលោះនេះ អាចដោះស្រាយបញ្ហា ដែលសមណព្រាហ្មណ៍ និងបណ្ឌិតសួរបាន ដូច្នោះ ព្រាហ្មណ៍កំលោះ ទើបមានឈ្មោះបោះសំឡេងខ្ទរខ្ទារ គ្របសង្កត់រហូតអស់ទាំងសកលជម្ពូទ្វីប ។

គ្រាមួយ ព្រាហ្មណ៍កំលោះដើរផ្ទូវមកដល់វត្តមួយ ដែលជាស្ថានទីពុទ្ធគយា បានជួបជាមួយព្រះរេវត:ដែលជាព្រះមហាខីណាស្រពសម្រេចបដិសម្ភិទា ៤ ។

ថ្ងៃមួយព្រាហ្មណ៍កំលោះ បានស្វាធ្យាយមន្តក្នុងគម្ពីរបតញ្ជលី យ៉ាងត្រឹមត្រូវ ពីរោះគួរចាប់ចិត្តរហូតដល់យប់ ព្រះថេរ:បានញ្ចសំទ្បេងព្រាហ្មណ៍នោះស្វាធ្យាយហើយ ក៏ដឹងថាជាអ្នកមានសតិបញ្ញាច្រើន ទើបហៅព្រាហ្មណ៍នោះមក ដើម្បីបានសន្ទនាគ្នា ព្រាហ្មណ៍កំលោះបានសួរបញ្ហាផ្សេងៗ ក្នុងគម្ពីរត្រៃវេទ ដែលខ្ទួននៅមានការសង្ស័យមិនយល់ចំពោះព្រះថេរ: ព្រះថេរ:ក៏ធ្វើយអធិប្បាយបានទាំងអស់ ក្រោយមក ព្រះថេរ:ទើបសួរបញ្ហាក្នុងព្រះអភិធម្មខ្ទះៗ ព្រាហ្មណ៍កំលោះធ្វើយមិនបាន ទើបសួរថា នេះឈ្មោះថាអ្វី ព្រះថេរ:ធ្វើយថាឈ្មោះថា ***ពុទ្ធមន្ត*** *ទើបសូមរៀនពុទ្ធមន្ត ហើយក៏បានបព្វជ្ជា ឧបសម្បទាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា បានរៀនព្រះពុទ្ធវចន: គឺ ព្រះត្រៃបិដក បានប្រាកដឈ្មោះថា* ***ព្រះពុទ្ធឃោស:*** *។*

កាលព្រះពុទ្ធឃោស: គង់នៅក្នុងវត្តនាតំបន់ពុទ្ធគយានោះ បានរចនាបករណ៍ឈ្មោះ ***ញាណោទ័យ*** *ទុកក្នុងវត្ត ហើយផ្តើមរចនាគម្ពីរអដ្ឋកថា ឈ្មោះអដ្ឋសាលិនី ដែលជាអដ្ឋកថាព្រះគម្ពីរធម្មសង្គណីបករណ៍ និងគម្ពីរបរិត្តដ្ឋកថា គឺ អដ្ឋកថាព្រះត្រៃបិដកច្បាប់សង្ខេប ព្រះរេវតមហាថេរ:បានឃើញអដ្ឋកថាដែលលោកបានរចនាហើយ ទើបណែនាំលោកថា ក្នុងជម្ពូទ្វីប មានតែព្រះបាលីព្រះត្រៃបិដកប៉ុណ្ណោះ មិនមានអដ្ឋកថាបាលីព្រះត្រៃបិដកនៅទ្បើយ តែនៅក្នុងលង្ការទ្វីបនៅមាន ព្រោះព្រះថេរ:ទាំងឡាយ មានព្រះសារីបុត្ត (ឈ្មោះដូចអគ្គសាវ័ក) ជាដើមបានរចនាទុក និងតមក ព្រះមហិន្ទត្ថេរបានត្រួតពិនិត្យ ហើយរចនាទុកជា*

ភាសាសីហឡៈ សូមឲ្យព្រះពុទ្ធឃោសៈទៅលង្កាទ្វីប ត្រួតពិនិត្យមើលអដ្ឋកថាទាំងនេះ ហើយប្រែមកជាភាសាមគធៈវិញ ទើងបានជាប្រយោជន៍ និងសេចក្ដីចម្រើនដល់មនុស្សលោកទាំងពួង កាលព្រះថេរៈបានណែនាំយ៉ាងនេះហើយ ព្រះពុទ្ធឃោសៈក៏មានបីតិសោមនស្ស ក្រាបបង្គំលាព្រះឧបជ្ឈាយ៍ និងព្រះភិក្ខុសង្ឃ ហើយធ្វើដំណើរទៅកាន់លង្កាទ្វីបតាមទូក បានជួបព្រះពុទ្ធទត្តត្ថេរដែលបានទិមន្តជួសផ្លូវគ្នានៅកណ្ដាលសមុទ្រ បានសន្ទនាគ្នា និងប្រាស្រ័យទាក់ទងរឿងប្រែគម្ពីរជាភាសាមគធៈ ហើយធ្វើដំណើរតទៅរហូតដល់កំពង់ផែក្រុងលង្កា សម័យនោះគឺ ជាកាលរបស់ក្សត្រិយ៍លង្កាទ្រង់ព្រះនាមថា **មហានាម** មាននាមដទៃទៀតថា (សិរិនិវាស) ខ្វះ (សិរិកុថៈ) ខ្វះ (សិរិកូដ្ឋៈ) ខ្វះ ក្នុងពុទ្ធសករាជ (៩៥២-៩៧៤) ។

កាលដែលព្រះពុទ្ធឃោសៈទៅដល់លង្កា បានទៅជួបព្រះភិក្ខុសង្ឃក្នុងមហាវិហារនាក្រុងអនុរាធបុរៈ ហើយបានទៅកាន់សម្នាក់របស់ព្រះសង្ឃបាលត្ថេរដែលជាព្រះសង្ឃរាជនៅក្នុងក្រុងអនុរាធបុរៈ នៃសម្នាក់មហាបធាន បានស្ដាប់អដ្ឋកថាជាភាសាសីហឡៈ និងថេរវាទទាំងអស់ហើយ បានធ្វើទុកក្នុងចិត្តថាជាពុទ្ធាធិប្បាយរបស់ព្រះមានព្រះភាគពិត ទើបបានសុំការអនុមតិអំពីសង្ឃដើម្បីបានឱកាសរចនា អដ្ឋកថាព្រះត្រៃបិដក ជាភាសាមគធៈ ។ ដើម្បីផ្ទៀងផ្ទាត់ការចេះដឹង និងសមត្ថភាពរបស់ព្រះពុទ្ធឃោសៈ គណៈសង្ឃលង្កា ដែលមានព្រះសង្ឃបាលត្ថេរជាប្រធាន បានប្រគល់ព្រះគាថា ២ ព្រះគាថា ឲ្យលោករចនាជាមុន ទើបអនុញ្ញាតឲ្យលោកត្រួតពិនិត្យគម្ពីរទាំងអស់ ។ ព្រះពុទ្ធឃោសៈបានរចនាបករណ៍ឈ្មោះ វិសុទ្ធិមគ្គឡើង មានសេចក្ដីយ៉ាងល្អប្រសើរ រហូតដល់ព្រះសង្ឃលង្កាទទួលស្គាល់នូវសេចក្ដីជំនាញរបស់លោក តាមប្រវត្តិបាននិយាយ

ថា ដើម្បីនឹងប្រកាសនូវភាពជំនាញរបស់ព្រះពុទ្ធឃោស:នោះឲ្យប្រាកដ ទេវតា
បានបណ្តាលឲ្យគម្ពីរដែលរចនាស្រេចហើយបាត់ទៅ ព្រះពុទ្ធឃោស:ក៏បាន
រចនាជាថ្មីម្តងទៀត ទេវតាក៏បណ្តាលឲ្យបាត់ទៀត លោកក៏បានរចនាឡើង
ម្តងទៀត គម្រប់ ៣ ដង បន្ទាប់មក ក៏ថ្វាយគម្ពីរដែលបានរចនាទាំងពីរគម្ពីរ
នោះវិញ រំលានោះ ទើបបានគម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គជា ៣ ចប់ ព្រះពុទ្ធឃោស:
ក៏បាននាំគម្ពីរទាំង ៣ ចប់នោះ ថ្វាយដល់ព្រះភិក្ខុសង្ឆ ព្រះភិក្ខុសង្ឆបានអាន
ទាំងបីគម្ពីរប្រៀបធៀប គ្នាហើយ មិនមានការខុសគ្នា ទាំងដោយព្រះគម្ពីរ
ឬអក្ខរ: ឬដោយបទ ឬដោយ ព្យញ្ជន: ឬដោយអត្ត ឬដោយបទដើម បទ
ចុង ឬដោយថេរវាទ ឬដោយព្រះបាលីទាំងឡាយក្នុងកន្ទែងណានីមួយឡើយ
ទាំងបីច្បាប់ដូចគ្នា ដើម្បីសម្តែងសេចក្តីអង់អាចយ៉ាងក្រៃលែងរបស់លោក
ទេវតាទាំងឡាយក៏បានសាធុការ ព្រះសង្ឆប្រមាណ ១.០០០ អង្គ ប្រជុំគ្នា
ក្នុងមហាវិហារ បានឃើញសេចក្តីអស្ចារ្យ នាំគ្នាត្រេកអរ កោតសរសើរ
សោមនស្ស សាធុការ បានប្រកាសថា លោកអង្គនេះ ជាព្រះមេត្តេយ្យពោធិ-
សត្វពិតប្រាកដ និងបានអនុមតិឲ្យលោកប្រែគម្ពីរពីភាសាសីហឡ: មកជាភាសា
មគធ: ។

ក្នុងគ្រានោះ ព្រះមហានាមក្សត្រិយ៍នៃលង្កា ទ្រង់បានស្តាប់កិត្តិគុណ
របស់លោក ស្តេចបានចេញចាកពីព្រះនគរទៅដល់មហាវិហារ ទ្រង់នមស្ការ
ព្រះសង្ឆ ហើយនមស្ការព្រះពុទ្ធឃោស: និមន្តឲ្យគង់នៅក្នុងប្រាសាទមួយឈ្មោះ
បធានយរ នាទិសទក្សិណរបស់មហាវិហារ បានប្រែអដ្ឋកថាភាសាសីហឡ: ជា
អដ្ឋកថាព្រះត្រៃបិដកភាសាមគធ: ។

អដ្ឋកថាក្នុងភាសាសីហឡៈពីបុរាណនោះមាន ៣ យ៉ាង គឺ ៖

១ មហាអដ្ឋកថា

២ បច្ចរីយអដ្ឋកថា

៣ កុរុន្ទីអដ្ឋកថា អដ្ឋកថាដែលបានលើកឡើងកាន់សង្គាយនាព្រះមហិន្ទត្ថេរនាំមកពីជម្ពូទ្វីប ហើយរចនាទុកជាភាសាសីហឡៈ ឈ្មោះ **មហាអដ្ឋកថា** ។

អដ្ឋកថា ដែលព្រះភិក្ខុទាំងឡាយប្រជុំគ្នារចនានៅក្នុងផែ (ផ្ទះទឹក) ដែលក្នុងភាសាសីហឡៈហៅថា បច្ចរីយៈ ឈ្មោះថា **បច្ចរីយអដ្ឋកថា** ។

អដ្ឋកថា ដែលព្រះភិក្ខុសង្ឆទាំងឡាយប្រជុំគ្នារចនា ក្នុងកុរុន្ទីវេឡុវិហារ ឈ្មោះថា **កុរុន្ទីអដ្ឋកថា** ។

រ៉ាទៈដែលអាចារ្យទាំងឡាយក្នុងកាលមុន មានព្រះអាចារ្យថ្នាក់ព្រះថេរៈជាដើម បានរចនាទុកដោយកាន់យកនយព្រះបាលីឈ្មោះថា **ថេរវាទ** ។

គម្ពីរអដ្ឋកថាភាសាសីហឡៈ ដែលព្រះពុទ្ធឃោសៈបានប្រែមកជាអដ្ឋកថាព្រះត្រៃបិដកជាភាសាមគធៈ មានច្រើនជាងពាក់កណ្តាលនៃគម្ពីរអដ្ឋកថាទាំងអស់ មានរាយនាមព្រះគម្ពីរដូច្នេះ ៖

១ សមន្តប្បាសាទិកា អដ្ឋកថាព្រះវិនយបិដក

២ កង្ខាវិតរណី ឬមាតិកដ្ឋកថា អដ្ឋកថាព្រះបាតិមោក្ខ

៣ សុមង្គលវិលាសនី អដ្ឋកថាទីឃនិកាយ

៤ បបញ្ចសូទនី អដ្ឋកថាមជ្ឈិមនិកាយ

៥ សារត្ថប្បកាសិនី អដ្ឋកថាសំយុត្តនិកាយ

៦ មនោរថបូរណី អដ្ឋកថាអង្គុត្តរនិកាយ

៧ បរមត្ថជោតិកា អដ្ឋកថាខុទ្ទកបាឋ: និងសុត្តនិបាត

៨ ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាធម្មបទ

៩ ជាតកដ្ឋកថា អដ្ឋកថាជាតក

១០ អដ្ឋសាលិនី អដ្ឋកថាធម្មសង្គណីបករណ៍

១១ សម្មោហវិនោទនី អដ្ឋកថាវិភង្គបករណ៍

១២ បញ្ចករណដ្ឋកថា ឈ្មោះបរមត្ថទីបនី ជាព្រះអដ្ឋកថាព្រះអភិធម្ម ទាំងប្រាំគម្ពីរ គឺ ធាតុកថា កថាវត្ថុ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ យមក និងបដ្ឋាន ។

១៣ វិសុទ្ធិមគ្គ បករណ៍វិសេសពោលដោយ សីល សមាធិ បញ្ញា ។

១៤ ញាណោទ័យ តែងកាលនៅឥណ្ឌា ច្បាប់ដើមអន្តរធានហើយ ។

១៥ បរិត្តដ្ឋកថា អដ្ឋកថាព្រះត្រៃបិដកច្បាប់សង្ខេប ច្បាប់ដើមអន្តរធានហើយ ។

ព្រះគម្ពីរទាំងនេះ បានជាប្រយោជន៍ដ៏ក្រៃលែង ចំពោះមនុស្សក្នុងប្រទេសផ្សេងៗ លោកពោលទុកថា គម្ពីរទាំងអស់ប្រើពេលវេលាត្រឹមតែ ១ ឆ្នាំ ក៏បានសម្រេច បានកើតសេចក្តីអស្ចារ្យ សូម្បីផែនដីក៏កម្រើកញាប់ញ័រ ។

លទ្ធផលការងារ វណ្ណកម្មរបស់ព្រះពុទ្ធឃោស: អ្នកសិក្សាភាសាបាលីទូទៅ បានសរសើរ និងរាប់អានលោកថា ជាបុរាណាចារ្យដ៏សំខាន់ក្រៃលែងរបស់លោក ។

រាយនាមលោកអ្នកមានឧបការ:

លោកគ្រូអគ្គបណ្ឌិតធម្មាចារ្យ ប៊ុត សាវង្ស
លោកគ្រូធម្មបណ្ឌិត រស់ សុជាត
លោកគ្រូវិនិយាចារ្យ គាំ អ៊ីវ

ឧចាសក ក្អាត ហ៊ន ឧចាសក នាក់ ម៉ៅ
ឧចាសក ធុំ ធួន ឧចាសក ហុក ស៊ីងហួត
ឧចាសក ជឹម ជំនិត ឧចាសក កើត ធិត្យ
ឧចាសក សន ម៉ារឌី ឧចាសក ហាយ ចំរើន
ឧចាសក អ៊ីម រ៉ៃយ៉ា ឧចាសក សុក្រ ហ៊ត
ឧចាសក សោម រតន: ឧចាសក សំ ធាយ
ឧចាសក ម៉ៅ ផុន ឧចាសក ជា ស៊ីចាន
ឧចាសិកា ថាប់ ល្បឿម ឧចាសិកា ហាយ សារ៉ាត់
ឧចាសិកា ប៊ុត សុម៉ាលី ឧចាសិកា យស សម្ស្ត្ថិ
ឧចាសិកា ពូ ហ៊ាង ឧចាសិកា ប៊ុត សេជាជួង
ឧចាសិកា ប៉ែន រមណី

ព្រមធាំងពុធូបរិស័ធក្នុង និងក្រៅប្រទេស

រាយនាមអ្នកប្រែសម្រួល

ព្រះសង្ឆអាស្រមព្រះតន្ធកុដិ

ព្រះភិក្ខុអត្តធិន្នោ	ន្ធវ ប្ធ៉ាប្រធានអាស្រម	
ព្រះភិក្ខុចិត្តរក្ខិតោ	សំ សម្ឆត្ថិ	ធម្មាចារ្យ
ព្រះភិក្ខុធម្មប្ឆញ្ញោ	ធុំ សាវ្រឿន	ធម្មាចារ្យ
ព្រះភិក្ខុវរធម្មោ	ផុត តៅ	ធម្មាចារ្យ
ព្រះភិក្ខុតេជធរោ	ធាវ ធាន	ធម្មាចារ្យ

សាមណេរ កោវិនោ ឡោះស្ធ្រៀត សមណសិស្ឆសាលាសតិប្ឆដ្ឋាន ផ្នែកឧចាសក

ឧចាសក ហាយ ចំរើន

ឧចាសក ជីម ជំនិត

បត្តិទានកថា

ការរៀបរៀង ប្រែសម្រួលអដ្ឋកថាព្រះត្រៃបិដកជាទេមរភាសា ដើម្បី

បូជាចំពោះព្រះរតនត្រៃ ម្យ៉ាងទៀតដើម្បីតម្ពល់ទុកជាសម្បត្តិវប្បធម៌ជាតិ

និងជាចំណែកចូលរួមក្នុងការតាំងនោនៃព្រះសទ្ធម្មតម្រប់ ៥.០០០ ព្រះវស្សា ។

យើង្ងជាក្រុមប្រែសម្រួលអដ្ឋកថា សូមលើកនូវបុណ្យកុសលដែលកើត ឡើងអំពីការងារនេះ:-

ឧទ្ទិសថ្វាយ និងគោរពជូន:

-ព្រះមហាវរក្សត្រិយ៍ និងមហាវរក្សត្រិយានី

-ព្រះមហាក្សត្រិយ៍នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

-សម្តេចព្រះសង្ឆរាជធាំងពីរគណ:

-មាតាបិតានៃយើងទ្ចុំធាំងអស់ត្នា

-លោកគ្រូអគ្គបណ្ឌិតធម្មចារ្យ ប៊ុត សាវង្ឆ

-លោកគ្រូធម្មបណ្ឌិត រស់ សុជាត

-សព្វមុទមន្ត្រីរាជការ និងប្រជានុរាស្ត្រនៃកម្ពុជរដ្ឋ

-សព្វសត្វធាំងអស់ក្នុងត្រ៍យភព

សូមលោកត្រេកអរ អនុមោទនានូវចំណែកបុណ្យនេះ

សូមអនុមោទនា ។.....

ក្រុមរៀបរៀង និងប្រែសម្រួល

មាតិកាធម៌

ឈ្មោះធម៌ ទំព័រ

ឯបវត្តធី ៩

១-រឿងព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះចូឡសាដក	១
-ព្រាហ្មណ៍និងព្រាហ្មណីជ្ចាស់ប្ពូរត្នាស្ពាប់ធម៌	១
-ទានរបស់ព្រាហ្មណ៍ឱ្យផលទាន់ក្នែក	៣
-ប្រញាប់ធ្វើបុណ្យឱ្យរហ័ស	៥
-អធិប្បាយគាថា	៦
២-រឿងព្រះសេយ្យកត្ថេរ	៨
-កម្មអាក្រក់ឱ្យទុក្ខក្នុងភពទាំងពីរ	៨
-អធិប្បាយគាថា	៩
៣-រឿងនាងលាជទេវធីតា	១០
-ស្ត្រីថ្វាយលាជដល់ព្រះមហាកស្សបៈ	១០
-ចិត្តជ្រះថ្ចាក្នុងទានទៅកើតក្នុងស្ទឹ	១១
-ការធ្វើធិព្ធសម្បត្តិឱ្យជាថាវរៈ	១១
-បុណ្យឱ្យកើតស្បក្នុងភពទាំងពីរ	១៤
-អធិប្បាយគាថា	១៥
៤-រឿងអនាបិណ្ឌិកសេដ្ឋី	១៧
-លោកសេដ្ឋីធំនុកបម្រុកភិក្ខុសាមណេរជានិច្ច	១៧
-បើមានចិត្តជ្រះថ្ចា ទានដែលថ្វាយមិនជា...	១៨
-ទេវតាជាស់តឿនលោកសេដ្ឋី	១៩
-សក្ពាទេវរាជត្រាប់ឧចាយដល់ទេវតា	២១
-សេដ្ឋីចានទ្រព្យដូចដើម	២២

-កាលកម្មឱ្យ៉ាល បុគ្គលល្ងង់ធើបយល់ត្រូវ ២៣

-អធិប្បាយគាថា ២៤

៥-រឿងភិក្ខុមិនរក្បាបរិក្ខារ ២៧

-ត្រូវរក្បារបស់សង្ឆ៍ដែលទានប្រើហើយ ២៧

-កុំមើលងាយទាបថាតិចតួច ២៨

-អធិប្បាយគាថា ២៩

៦-រឿងពិធ្បាលបធកសេដ្ឋី ៣០

-ឱ្យធានទ្ធូនឯង និងបបួលគេ ទានសម្បត្តិពីរយ៉ាង ៣០

-បណ្ឌិតប្រកាសសេចក្តីនៃបុណ្យ ៣១

-សេដ្ឋីឱ្យគេតាមមើលការធ្វើរបស់បុរសរៃអង្គាស ៣២

-កុំមើលងាយបុណ្យថាមានប្រមាណតិច ៣៤

-អធិប្បាយគាថា ៣៥

៧-រឿងមហាធនពាណិជ្ជ ៣៦

-ឈ្មួញនិមន្តភិក្ខុ ៥០០ ដើរផ្ទូវ ៣៦

-ឈ្មួញត្រូវពួកចោរស្ពាត់ផ្ទូវ... ៣៧

-វត្ថុដែលគួរវ្រៀរ ៣៩

-អធិប្បាយគាថា ៤០

៨-រឿងនាយព្រានកុក្ពុជមិត្ត ៤១

-ធីតាសេដ្ឋីស្រឡាញ់ព្រានកុក្ពុជមិត្ត ៤១

-កុក្ពុជមិត្តអាឃាតក្នុងព្រះសម្ពុទ្ធ ៤៣

-កុក្ពុជមិត្តលើកអាឃាត ៤៤

-ព្រះសោតាបន្នមិនធ្វើទាប ៤៦

-អធិប្បាយគាថា ៤៧

-បុព្វកម្មរបស់ព្រាន និងកូន កូនប្រសា ៤៨

-គតិអ្នកមិនយើញសច្ចៈ មិនពិតទ្រាកជ ៥០

៩-រឿងព្រានសុនទឈ្មោះ កោកៈ	៥២
-ព្រានសម្គាល់ភិក្ខុថាជាកាឡកណ្ណី	៥២
-សុនទទាំព្រាន	៥៤
-ព្រះថេរៈសង្ឆ័យក្នុងសីល និងសមណធម៌	៥៤
-បុព្វកម្មរបស់ព្រាន	៥៥
-អធិប្បាយគាថា	៥៦
១០-រឿងព្រះតិស្ឆៈចូលកាន់ត្រកូលជាងកែវ	៥៨
-ព្រះចាឧបសេនឧិកោសលបញ្ជូនកែវឱ្យជាងធ្នែ	៥៨
-ជាងកែវធ្វើទោសព្រះថេរៈព្រោះយល់ទុស	៦០
-ព្រះថេរៈយើញទោសនៃការចូលកាន់ត្រកូល	៦១
-អធិប្បាយគាថា	៦២
១១-រឿងជន ៣ នាក់	៦៤
-ការត្រូវភ្វើងធេះក្នុងអាកាសសាប់	៦៤
-ភរិយានាយសំពៅត្រូវឧម្ចាក់ឧីក	៦៥
-ភិក្ខុ ៧ រូប អត់អាហារ ៧ ថ្ងៃ ក្នុងល្អាង	៦៦
-បុព្វកម្មរបស់សត្វកែ្អក	៦៧
-បុព្វកម្មរបស់ភរិយានាយសំពៅ	៦៨
-បុព្វកម្មរបស់ភិក្ខុ ៧ រូប	៧០
-បុគ្គលនៅឧីណា ។ ក៏មិនរួចចាកកម្មអាក្រក់	៧២
-អធិប្បាយគាថា	៧២
១២-រឿងសុប្បពុទ្ធសក្យៈ	៧៤
-សុប្បពុទ្ធៈកែ្ងងបិទផ្ទូវព្រះសាស្តា	៧៤
-សុប្បពុទ្ធៈធ្វើកម្មធ្ងន់ត្រូវដែនដីស្រូប	៧៥
-គេចផលកម្មអាក្រក់មិនរួច	៧៧
-អធិប្បាយគាថា	៧៨

-ព្រះរាជាត្រូវដែនជីស្រូបដៅកើតក្នុងអវចី ៧៨

ឧណ្ឌវគ្គទី ១០

១-រឿងភិក្ខុធព្វគ្គីយ៍	៨០
-ហេតុឲ្យទ្រង់បញ្ញត្តិប្បហារទានសិក្ខាបទ	៨០
-អធិប្បាយគាថា	៨១
២-រឿងភិក្ខុធព្វគ្គីយ៍	៨៣
-ហេតុឲ្យទ្រង់បញ្ញត្តិតលសត្តិកសិក្ខាបទ	៨៣
-អធិប្បាយគាថា	៨៤
៣-រឿងក្មេងប្រើនរាក់	៨៥
-ព្រះសាស្តាជួបពួកក្មេងវាយពស់	៨៥
-អធិប្បាយគាថា	៨៦
៤-រឿងព្រះកោណ្ឌធានត្តេរ:	៨៨
-រូបស្ត្រីជាប់តាមព្រះថេរ:ត្រប់កន្ទែង	៨៨
-ទេវតាក្រែងធ្វើឲ្យព្រះថេរ:បែកគ្នា	៨៩
-រង្គាសគ្នាដោយសីល	៨៩
-ទេវតាមកកើតជាព្រះកោណ្ឌធាន	៩១
-ពួកភិក្ខុទ្រាប់ត្រហស្តឲ្យបណ្តេញលោក	៩១
-ព្រះរាជាសាកសួរលោក	៩២
-ព្រះរាជាសន្ទិដ្ឋានថាជារូបស្រមោល	៩៤
-ព្រះសាស្តាទ្រង់សាកសួរទាំងពីរទាង	៩៥
-អធិប្បាយគាថា	៩៧
៥-រឿងឧទោសថកម្ម	៩៩
-ស្ត្រីរក្សាឧទោសថបំណងដលដ្បេង។ គ្នា	៩៩
-សព្វសត្វត្រូវបញ្ជូនទៅបណ្តើរ។	១០០

-អធិប្បាយគាថា ១០០

៦-រឿងអជគរប្រេត ១០២

-ព្រះមហាមោគ្គល្លានយើញប្រេត ១០២

-ព្រះសាស្តាទ្រង់ក៏ធ្លាប់យើញប្រេតនោះ ១០៣

-បុព្វកម្មរបស់អជគរប្រេត ១០៣

-អធិប្បាយគាថា ១០៨

៧-រឿងព្រះមហាមោគ្គល្លាន ១០៩

-ពួកតិរត្តីយ៍រកឧចាយសម្ចាប់លោក ១០៩

-ពួកតិរត្តីយ៍ជួលចោរឱ្យសម្ចាប់ព្រះថេរ: ១១០

-ព្រះថេរ:ប្រមូលធ្អឹងហើយទៅគាល់ព្រះសាស្តា ១១១

-ពួកចោរត្រូវចារបុរសចាប់ចាន ១១២

-បុព្វកម្មរបស់ព្រះមហាមោគ្គល្លាន ១១៣

-ផលកម្មអាក្រក់តាមឱ្យផល ១១៥

-អធិប្បាយគាថា ១១៧

៨-រឿងភិក្ខុមានភណ្ឌ:ច្រើន ១២០

-កុដុម្ពីក៍ត្រៀមវត្ថុប្រើទ្រាស់មុនបួស ១២០

-ព្រះសាស្តាទ្រង់សម្តែងឱ្យមានហិរិ និងឱតប្ប: ១២១

-បុព្វកម្មរបស់ភិក្ខុនោះ ១២២

-ព្រះសាស្តាប្រជុំជាតក ១២៨

-អធិប្បាយគាថា ១២៩

៩-រឿងព្រះសន្ទតិមហាមាត្យ ១៣០

-ព្រះសាស្តាព្យាករណ៍សន្ទតិមហាមាត្យ ១៣០

-សន្ទតិមហាមាត្យសម្រេចព្រះអរហន្ត ១៣២

-បុព្វកម្មសន្ទតិមហាមាត្យ ១៣៤

-ផលនៃការដឹកនាំមហាជនបំពេញកុសល ១៣៤

-សន្ត្តិមហាមាត្យគ្ទរហៅថា... ១៣៦

-អធិប្បាយគាថា ១៣៧

១០-រឿងព្រះលោតិកត្ថេរ ១៣៩

-ព្រះអានន្ទឱ្យបិលោតិកៈបួស ១៣៩

-ព្រះបិលោតិកៈសម្រេចព្រះអរហត្ត ១៤០

-អធិប្បាយគាថា ១៤២

១១-រឿងសុទសាមណេរ ១៤៥

-គន្ទសេដ្ឋី ១៤៥

-សេដ្ឋីចំណាយទ្រព្យសាងវត្តុដ្បេង ។ ១៤៦

-បុរសម្នាក់ឃ្ងានក្នុងភត្តសេដ្ឋី ១៤៧

-បុរសនោះធ្វើការបម្រើសេដ្ឋីព្រោះភត្ត ១៤៩

-នាយភត្តភតិកៈត្រៀមបរិភោគអាហារ ១៥១

-នាយភត្តភតិកៈថ្វាយទានដល់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ១៥២

-ទានដែលថ្វាយទាំងអស់មានដលច្រើន ១៥៣

-គន្ទសេដ្ឋីបែងចែកទ្រព្យឱ្យភត្តភតិកបុរស ១៥៤

-សម្បទា ៤ យ៉ាង ១៥៥

-នាយភត្តភតិកៈទៅកើតក្នុងក្រុងសាវត្ថី ១៥៧

-សាមណេរទ្ធន្ទានទ្ធន ១៥៩

-សុទសាមណេរសម្រេចព្រះអរហន្ត ១៦១

-អធិប្បាយគាថា ១៦៣

ជាតគ្គធី ១១

១-រឿងស្ត្រីសំឡាញ់នាងវិសាខា ១៦៥

-ស្វាមីប្រគល់ភរិយារបស់ទ្ធនឱ្យនាងវិសាខា ១៦៥

-ស្ត្រីទាំងនោះកិតរកឧទាយដីកស្រា ១៦៦

-ទេវបុត្តមារសម្តែងកាយវិការតែមិនសម្រេច ១៦៨
-អធិប្បាយគាថា ១៦៩
-នាងវិសាខាបង្ហាញទោសសុរាដោយ..... ១៧០
២-រឿងនាងសិរិមា ១៧១
-នាងសិរិមាសម្រេចសោតាបត្តិផល ១៧១
-ភិក្ខុពណ៌នាលំអរបស់នាងសិរិមា ១៧២
-នាងសិរិមាធ្វើកាលកិរិយា ១៧៤
-សពនាងសិរិមាដាក់លក់តែមិនចានថ្ងៃ ១៧៦
-អធិប្បាយគាថា ១៧៨
៣-រឿងព្រះនាងឧត្តរាថេរី ១៨០
-ព្រះនាងអត់អាហារព្រោះសេចក្តីការុណា ១៨០
-អធិប្បាយគាថា ១៨១
៤-រឿងព្រះអធិមានិកភិក្ខុ ១៨២
-ពួកភិក្ខុសម្គាល់ខុល ១៨២
-អធិប្បាយគាថា ១៨៣
២-រឿងព្រះនាងរូបនន្ទាថេរី ១៨៥
-ព្រះនាងរូបនន្ទាបួស ១៨៥
-អ្នកនគរនិយមស្តាប់ព្រះធម៌ ១៨៦
-សេចក្តីជ្រះថ្លារបស់បុគ្គល ៤ ជំពូក ១៨៦
-រូបប្បមាណិកា ១៨៦
-ឃោសប្បមាណិកា ១៨៦
-លូខប្បមាណិកា ១៨៧
-ធម្មប្បមាណិកា ១៨៧
-ព្រះនាងរូបនន្ទាស្តាប់ព្រះធម៌ ១៨៧
-ព្រះសាស្តាទ្រង់សម្តែងវិបស្សនា ១៩១

-អធិប្បាយគាថា ១៥២
៦-រឿងព្រះនាងមល្ទិកាទេវី ១៥៤
-ព្រះនាងធ្វើសន្តវៈជាមួយសុនឧ ១៥៤
-ព្រះនាងកើតក្នុងអវិចី ១៥៦
-ធម៌ិរបស់សប្បុរសមិនចាស់ត្រាំត្រាជូចរបស់ជនៃ ១៥៨
-អធិប្បាយគាថា ២០០
៧-រឿងព្រះលោឡុធាយី ២០១
-ព្រះថេរៈពោលធម៌ិមិនគួរ ២០១
-បុព្វកម្មរបស់ព្រះថេរៈ ២០២
-សោមធត្តនាំឧពុកចូលគាល់ព្រះរាជា ២០៣
-អ្នកមានការស្តាប់តិចជូចគោចាស់ ២០៤
-អធិប្បាយគាថា ២០៥
៨-រឿងបឋមពោធិកាល ២០៨
-ព្រះសាស្តាកម្ចាត់មារ ទ្រង់បន្ទឹឧធាន ២០៨
-អធិប្បាយគាថា ២០៥
៩-រឿងសេដ្ឋីបុត្តមានទ្រព្យច្រើន ២១២
-ពួកអ្នកលេងបបួល់សេដ្ឋីជីកស្រា ២១២
-សេដ្ឋីបុត្តធ្វាក់ទូនព្រោះប្រព្រឹត្តអចាយមុឧ ២១៣
-សេដ្ឋីបុត្តដើរស្ទមធានគេ ២១៤
-អធិប្បាយគាថា ២១៦

អត្តវគ្គទី ១២

១-រឿងពោធិរាជកុមារ ២១៥
-ពោធិរាជកុមារសាងច្រាសាធហើយកិតសម្ចាប់.. ២១៥
-ជាងធ្វើត្រុឧគេចអំពីភ័យ ២២០
-ព្រះសាស្តាមិនជាន់សំពត់ដែលក្រាល ២២១

-ព្រះសាស្តាត្រាស់ហេតុដែលទ្រង់មិនជាន់ ២២២
-បុព្វកម្មរបស់ពោធិរាជកុមារ ២២៤
-គប្បីរក្សាខ្ជូនឱ្យល្អក្នុងវ័យធាំង ៣ ២២៤
-អធិប្បាយគាថា ២២៥
២-រឿងព្រះឧបនន្ទសក្យបុត្ត ២២៨
-ព្រះថេរៈទ្រាប់ឧទាយរកលាភ ២២៨
-ព្រះឧបនន្ទកាត់ក្តីរឿងវិវាទ ២២៩
-បុព្វកម្មរបស់ព្រះឧបនន្ទ ២៣០
-អធិប្បាយគាថា ២៣២
៣-រឿងព្រះបធានិកតិស្សត្ថេរ ២៣៤
-ព្រះបធានប្រដៅអ្នកដទៃ តែខ្ជូនមិនធ្វើ ២៣៤
-រឿងមាន់រងារ៉មិនពេលវេលា ២៣៥
-អធិប្បាយគាថា ២៣៦
៤-រឿងមាតារបស់ព្រះកុមារកស្សបៈ ២៣៨
-មាតារបស់ព្រះកុមារកស្សបៈបួស ២៣៨
-ព្រះកុមារកស្សបៈកើត ២៣៩
-ព្រះកុមារកស្សបៈបួសសម្រេចព្រះអរហន្ត ២៤១
-មាតាព្រះកុមារកស្សបៈសម្រេចព្រះអរហន្ត ២៤១
-ពួកភិក្ខុសរសើគុណព្រះសាស្តា ២៤២
-អធិប្បាយគាថា ២៤៤
៥-រឿងមហាកាលឧទាសក ២៤៦
-មហាកាលត្រូវចោទថាចោរ និងត្រូវវាយស្ទាប់ ២៤៦
-បុព្វកម្មរបស់មហាកាល ២៤៧
-ទាបរមែងញាំញីដល់អ្នកធ្វើ ២៤៩
-អធិប្បាយគាថា ២៤៩

៦-រឿងព្រះទេវទត្ត	២៥១
-សន្ធនារឿងលាមការបស់ព្រះទេវទត្ត	២៥១
-អធិប្បាយគាថា	២៥២
៧-រឿងការបំបែកសង្ឆ	២៥៤
-ព្រះទេវទត្តព្យាយាមបំបែកសង្ឆ	២៥៤
-អំពើល្អមនុស្សធ្វើចានងាយ	២៥៤
-អធិប្បាយគាថា	២៥៥
៨-រឿងព្រះកាលត្ទេរ	២៥៧
-ព្រះថេរ:មិនឱ្យឧបដ្ឋាយិកាទៅស្តាប់ធម៌	២៥៧
-សក្ការ:រមែងសម្ងាប់បុគ្គលល្ងង	២៥៨
-អធិប្បាយគាថា	២៥៩
៩-រឿងចុល្ងកាលឧចាសក	២៦១
-ចុល្ងកាលត្រូវចោទថាជាចោរ	២៦១
-សេចក្តីសៅហ្មងឬជ្ជរជង់ព្រោះទ្ធូនឯង	២៦២
-អធិប្បាយគាថា	២៦២
១០-រឿងព្រះអត្តទត្តត្ទេរ	២៦៤
-ព្រះថេរ:ព្យាយាមបំពេញប្រយោជន៍	២៦៤
-អ្នកបដិបត្តិធម៌ឈ្មោះថាបូជាព្រះសាស្តា	២៦៥
-អធិប្បាយគាថា	២៦៥

លោកវគ្គទី ១៣

១-រឿងភិក្ខុកំលោះ	២៦៨
-ភិក្ខុឈ្ងោះជាមួយចៅនាងវិសាខា	២៦៨
-ព្រះសាស្តាប្រទានឱវាទដល់ភិក្ខុកំលោះ	២៧០
-អធិប្បាយគាថា	២៧០

២-រឿងព្រះចាន១ស៊ុ១ទ្ធោ១ន:	២៧២
-ព្រះសាស្តាទៅកាន់ក្រុងកបិលភស្តុជាដំបូង	២៧២
-ការបិណ្ឌចាតជាវង្សរបស់ព្រះពុទ្ធ	២៧៣
-អធិប្បាយគាថា	២៧៤
៣-រឿងភិក្ខុ១ម្រើនវិបស្សនា	២៧៧
-ភិក្ខុកាន់យកថ្ងៃបណ្តើរកូ១ជាអារម្មណ៍	២៧៧
-អធិប្បាយគាថា	២៧៨
៤-រឿងអភយរាជកុមារ	២៧៩
-រាជកុមារ១ទ្ទួលរាជសម្ប១ត្តិ	២៧៩
-ឧ១ាយរម្ងាប់សេ១ក្តីសោក	២៨០
-អធិប្បាយគាថា	២៨០
៥-រឿងព្រះសម្ម១ជ្ជ១ន១ត្ត១	២៨២
-អ្នកមិនប្រមា១ញ្ជាំ១លោ១នេ១ម្យ៉ាភ្ញ៉ីស្ងា១	២៨២
-អធិប្បាយគាថា	២៨៤
៦-រឿងព្រះអ១ង្គុលិមាល	២៨៥
-ដើមរៀ១ចុ១ត្រ១ម្រើការ១ាន	២៨៥
-អធិប្បាយគាថា	២៨៦
៧-រឿងធីតាជា១ត១ម្ប១ាញ	២៨៨
-អ្នក១ម្រើន១ណ១ស្ស១ិ១ិ១ខ្ចា១ស្ងាប់	២៨៨
-ព្រះសាស្តាត្រាស់ប១ញ្ជាជាមួយនឹ១ធីតា...	២៩២
-បុ១្ត១ម១ាន១ញ្ជា ឈ្មោះ១ា ម១ាន១ក្ខុ	២៩៤
-អធិប្បាយគាថា	២៩៥
-ធីតាជា១ត១ម្ប១ាញ១ៅ១ើ១ក្ន១ឋាន១ុ១ិ១	២៩៦
៨-រឿងភិក្ខុ ៣០ រូ១	២៩៨

-អ្នកចម្រើនឥទ្ធិទាទរមែនហោះទាន ២៩៨
-អធិប្បាយគាថា ២៩៩
៩-រឿងនាងចិញ្ចមាណវិកា ៣០១
-ពួកតិរត្ថីយ៍ច្រណែនព្រះពុទ្ធសាសនា ៣០១
-នាងចិញ្ចាធានាជួយពួកតិរត្ថីយ៍ ៣០២
-នាងចិញ្ចាត្រូវដែនដីស្រូប ៣០៥
-ព្រះពោធិសត្វត្រូវធម្វាក់ក្នុងជ្រោះតែមិនស្វាប់ ៣០៦
-ព្រះពោធិសត្វថ្វាយឱវាទជល់ព្រះរាជា ៣០៧
-អធិប្បាយគាថា ៣០៨
១០-រឿងអសធិសទាន ៣១០
-ព្រះរាជថ្វាយទានប្រដែនជាមួយរាស្ត្រ ៣១០
-ព្រះនាងមល្ថិកាចាត់ចែងទាន ៣១១
-ទានព្រះនាងមល្ថិកាឈ្មោះថាអសធិសទាន ៣១៣
-ត្រាស់សរសើរព្រះអង្គុលិមាល ៣១៥
-ព្រះរាជទ្រង់និរទេសអាមាត្យអាក្រក់ ៣១៧
-បុគ្គលកំណាញ់មិនទៅកាន់ទេវលោក ៣១៧
-អធិប្បាយគាថា ៣១៨
១១-រឿងនាយកាលៈបុត្ថរបស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ៣២០
-បិតាជួលបុត្ថឱ្យទៅស្តាប់ធម៌ ៣២០
-សោបត្តិជលប្រសើជាងសម្បត្តិក្នុងលោក ៣២៣
-អធិប្បាយគាថា ៣២៤

ពុទ្ធវគ្គទី ១៤

១-រឿងមារធីតា ៣២៦
-ព្រាហ្មណ៍រកស្វាមីឱ្យកូនក្រមុំ ៣២៦

-ស្នាមជើងជាគ្រឿងសម្តែងនូវលក្ខណៈបុគ្គល ៣២៨
-មារតាមចាប់កំហុសព្រះពោធិសត្វមិនទាន ៣៣០
-ធីតាមារប្រលោមព្រះសាស្តា ៣៣៧
-អធិប្បាយគាថា ៣៣៣
២-រឿងយមកប្បាដិហារ្យ ៣៣៧
-សេដ្ឋីប្រើឈើច័ន្ទធ្វើចាត្រ ៣៣៧
-ត្រូងាំង ៦ ចង់ទានចាត្រទ្វីមច័ន្ទ ៣៣៨
-ព្រះបិណ្ឌាលភារទ្វាជៈសម្តែងចាដិហារ្យ ៣៤០
-ព្រះសាស្តាហាមភិក្ខុមិនឱ្យធ្វើចាដិហារ្យ ៣៤២
-ប្រវត្តិកណ្ឌាមព្រិក្ស ៣៤៧
-សាវកសាវិកាធទូលធ្វើចាដិហារ្យជំនួស ៣៥៧
-ព្រះសាស្តាត្រាស់ហេតុមិនឱ្យសាវកធ្វើចាដិហារ្យ ៣៥៦
-លក្ខណៈយមកប្បាដិហារ្យ ៣៥៨
-ព្រះសាស្តាចាំវស្សានៅតាវតិង្ស ៣៦២
-ព្រះសាស្តារុងរោចន៍ជាងពួកទេវតា ៣៦៥
-ព្រះសាស្តាត្រាស់ឱ្យពុជល់មនុស្សលោក ៣៦៧
-ទានឱ្យជល់ទក្ខិណេយ្យបុគ្គលមានផលច្រើន ៣៦៩
-ព្រះសាស្តាទៅទ្រោសព្រះមាតានៅជាន់តាវតិង្ស ៣៧៧
-ព្រះមោគ្គល្ចានទូលសួរពីការស្តេចយាងចុះ ៣៧២
-ព្រះសាស្តាទ្រង់បើកលោក ៣៧៤
-អធិប្បាយគាថា ៣៧៦
-សង្ពស្សនគរជាធីស្តេចចុះចាកតាវតិង្ស ៣៧៧
-ព្រះសារីបុត្រមានបញ្ញាច្រើន ៣៧៨
៣-រឿងឃរកបត្តនាគរាជ ៣៨២
-អាបត្តិតិចតួចមិនសម្តែងចេញក៏ឱ្យទោស ៣៨២

-ស្តេចនាគមានឧចាយដើម្បីដឹងការឧប្បត្តិ... ៣៨៣

-ព្រះសាស្តាចងបទចម្រៀង.ត ៣៨៤

-ឧត្តរមាណពរៀនចម្រៀង.តពីព្រះសាស្តា ៣៨៥

-នាគរាជជ្រាបការឧបត្តិរបស់ព្រះពុទ្ធ ៣៨៨

-អធិប្បាយគាថា ៣៩០

-នាគរាជមិនចានត្រាស់ដឹង ៣៩០

៤-រឿងបញ្ហារបស់ព្រះអានន្ទ ៣៩២

-កាលនៃព្រះពុទ្ធដ្បេងក្នា តែពាក្យទ្ធន្ទានដ្ធចក្នា ៣៩២

-អធិប្បាយគាថា ៣៩៤

៥-រឿងភិក្ខុអ្នកមិនត្រេកអរ ៣៩៧

-ភិក្ខុកំលោះអដ្បុកចងសឹក ៣៩៧

-អធិប្បាយគាថា ៤០០

៦-រឿងអគ្គិទត្តបុរោហិត ៤០៣

-អគ្គិទត្ត:ទ្ធលសូមបួស ៤០៣

-ព្រះមហាមោគ្គល្ហានទ្ធន្ទានអគ្គិទត្ត: ៤០៥

-ព្រះថេរ:ដ្ឋាញ់នាគរាជ ៤០៧

-នាគរាជចាញ់ព្រះថេរ: ៤០៨

-ពួកឥសីសរសើរព្រះសាស្តា ៤០៩

-សរណ:ដែលក្បេម និងមិនក្បេម ៤១០

-អធិប្បាយគាថា ៤១១

-អ្នកនគរយល់ថាអគ្គិទត្ត:ធំជាងព្រះសាស្តា ៤១៣

៧-រឿងបញ្ហាព្រះអានន្ទ ៤១៥

-ព្រះថេរ:រំពឹងដល់ទីកើតរបស់បុរសអាជានេយ្យ ៤១៥

-អធិប្បាយគាថា ៤១៦

៨-រឿងសម្ពហុលភិក្ខុ ៤១៨

-ការយល់ឃើញក្នុងបញ្ហាផ្សេងៗគ្នា ៤១៨
-ព្រះសាស្តាដោះស្រាយបញ្ហានោះ ៤១៨
-អធិប្បាយគាថា ៤១៩
៩-រឿងព្រះចេតិយមាស ៤២១
-អធិប្បាយគាថា ៤២៣

សុខវគ្គទី ១៥

១-រឿងរំងាប់ជំលោះរបស់ពួកព្រះញាតិ ៤២៧
-វិវាទព្រោះទឹក ៤២៧
-ព្រះសាស្តាហាមពួកព្រះញាតិ ៤២៩
-អធិប្បាយគាថា ៤៣១
២-រឿងមារ ៤៣៣
-ក្មេងស្រី ៥០០ នាក់ លេងនក្ខត្តឫក្ស ៤៣៣
-អ្នកមិនកង្វល់សោយបីតិជាអាហារ ៤៣៤
-អធិប្បាយគាថា ៤៣៤
៣-រឿងបរាជ័យរបស់ព្រះបាទកោសល ៤៣៦
-មាតាញ់ក្មួយ ៤៣៦
-អធិប្បាយគាថា ៤៣៧
៤-រឿងក្មេងស្រីក្នុងត្រកូលមួយ ៤៣៩
-ព្រះសាស្តាយាងក្នុងពិធីអាវាហមង្គល ៤៣៩
-អធិប្បាយគាថា ៤៤០
៥-រឿងឧបាសកម្នាក់ ៤៤២
-ព្រះសាស្តាប្រោសបុគ្គលទាល់ក្រ ៤៤២
-ព្រះសាស្តាត្រូវគេនិន្ទា ៤៤៣
-អធិប្បាយគាថា ៤៤៥

៦-រឿងព្រះចាធបសេនធិកោសល	៤៤៧
-ព្រះរាជាសោយព្រះក្រយាហារច្រើន	៤៤៧
-ព្រះរាជាបន្ទយព្រះក្រយាហារចាន	៤៤៩
-អធិប្បាយគាថា	៤៥០
៧-រឿងព្រះតិស្ឆត្ទេរ:	៤៥២
-ចានជីងការបរិនិព្វាន ក៏ព្យាយាមបំពេញ...	៤៥២
-អធិប្បាយគាថា	៤៥៣
៨-រឿងសក្ពធេវរាជ	៤៥៥
-ភិក្ខុសរសើរសក្ពធេវរាជ	៤៥៦
-អធិប្បាយគាថា	៤៥៩

បិយវគ្គធី ១៦

៧-រឿងបព្វជិត ៣ រូប	៤៦២
-ត្រកូលមានកូនប្រុសម្នាក់រត់ទៅបួស	៤៦២
-ព្រះសាស្តាធ្រងជាស់ត្រឿន	៤៦៤
-អធិប្បាយគាថា	៤៦៥
២-រឿងកុដុម្ពីក៍ម្នាក់	៤៦៩
-ព្រះសាស្តាធ្រងរម្ចាប់សេចក្តីរបស់កុដុម្ពីក៍	៤៦៩
-អធិប្បាយគាថា	៤៧៧
៣-រឿងឧចាសិកាវិសាខា	៤៧៣
-ព្រះសាស្តាត្រាស់ឧចាយរម្ចាប់សេចក្តីសោក	៤៧៣
-អធិប្បាយគាថា	៤៧៥
៤-រឿងស្តេចលិច្ឆវី	៤៧៦
-ព្រះសាស្តាត្រាស់ទោសនៃសេចក្តីត្រេកអរ	៤៧៦
-អធិប្បាយគាថា	៤៧៧

៥-រឿងអនិត្ថិតនក្ខកុមារ	៤៧៨
-កុមារឲ្យជាផ្ទស្ទនៗរូបស្ត្រី	៤៧៨
-ព្រាហ្មណ៍ជួបស្ត្រីមានរូបដូចរូបដែលស្ទនៗ	៤៧៩
-ក្ងក្រផ្ទរបស់អនិត្ថិកុមារស្ទាប់ក្នុងចន្ទោះផ្ទូវ	៤៨០
-ព្រះសាស្តាសម្តែងឧចាយៗម្ចាប់សេចក្តីសោក	៤៨១
-អធិប្បាយគាថា	៤៨២
៦-រឿងព្រាហ្មណ៍ម្នាក់	៤៨៤
-ព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រោសព្រាហ្មណ៍មិច្ឆាទិដ្ឋិ	៤៨៤
-អធិប្បាយគាថា	៤៨៧
៧-រឿងក្មេង ៥០០ នាក់	៤៨៨
-ក្មេង ៥០០ នាក់ ថ្វាយនំដល់ព្រះមហាកស្សប:	៤៨៨
-អធិប្បាយគាថា	៤៩០
៨-រឿងអនាគាមិត្ថេរ:	៤៩២
-ព្រះថេរ:សម្រេចព្រះអនាគាមិផល	៤៩២
-អធិប្បាយគាថា	៤៩៤
៩-រឿងនាយនន្ទិយ:	៤៩៦
-នន្ទិយ:ជាអនុជាតបុត្ត	៤៩៦
-ព្រះមហាមោគ្គល្លានទៅកាន់ស្ទ្ធ	៤៩៨
-ឥទ្ធិសម្ផត្តិកើតរាងចាំអ្នកមានបុណ្យ	៤៩៨
-អធិប្បាយគាថា	៥០០

ភ្ជាងវគ្គ១ ១៧

១-រឿងព្រះនាងវ៉ាហ៊ីណ	៥០៣
-សាងវ៉ាងនានវ៉ានាសវ៉ាគសើ ស្ស្ត	៥០៣
-បុព្វកម្ម្ម្ម្ម្ម្ម ១	៥០៦

-អធិប្បាយគាថា ៥០៨

២-រឿងភិក្ខុមួយរូប ៥១១

-ភិក្ខុកាត់ដើមឈើដែលទេវតាស្ថិតនៅ ៥១១

-អធិប្បាយគាថា ៥១៣

៣-រឿងឧត្តរាឧចាសិកា ៥១៥

-នាយបុណ្ណៈអ្នកបម្រើសមនសេដ្ឋី ៥១៥

-ព្រះសារីបុត្រទៅសផ្ទ្រោះនាយបុណ្ណៈ ៥១៦

-ភរិយានាយបុណ្ណៈថ្វាយភត្តដល់ព្រះថេរៈ ៥១៧

-ទានរបស់ភរិយាស្វាមីឱ្យដលទាន់ភ្នែក ៥១៩

-នាយបុណ្ណៈឧទូលតំណែងសេដ្ឋី ៥២១

-ធីតាបុណ្ណៈចានជាភរិយារបស់បុត្តសមនសេដ្ឋី ៥២២

-នាងឧត្តរាចានឱកាសធ្វើបុណ្យ ៥២៤

-នាងសិរិមាយកធីកដោះក្តៅចាក់លើ... ៥២៥

-នាងសិរិមាដឹងទ្ធូនទុស សូមទោសនាងឧត្តរា ៥២៦

-នាងសិរិមាសូមឱ្យព្រះសាស្តាអត់ទោស ៥២៧

-អធិប្បាយគាថា ៥៣០

៤-រឿងបញ្ហារបស់ព្រះមហាមោគ្គល្លាន ៥៣១

-ព្រះមោគ្គល្លានទៅកាន់ទេវលោក ៥៣១

-ពោលពាក្យសចូៈក៏ទៅសួគិចាន ៥៣២

-អធិប្បាយគាថា ៥៣៣

៥-រឿងបញ្ហាភិក្ខុទូលសួរ ៥៣៥

-ប្តីប្រពន្ធពីរនាក់ថាទ្ធូនជាពុទ្ធបិតាពុទ្ធមាតា ៥៣៥

-ព្រះសាស្តាត្រាស់ប្រវត្តិរបស់ព្រាហ្មណ៍ ៥៣៧

-ព្រះសាស្តាត្រាស់ជរាសូត្រ ៥៣៨

-ព្រះអសេក្ខមុនីទៅកាន់ឋានៈមិនចុតិ ៥៣៩

-អធិប្បាយគាថា ៥៤០

៦-រឿងនាងបុណ្ណាធាសី ៥៤១

-នាងបុណ្ណាថ្វាយនំកន្ទក់ដល់ព្រះសាស្តា ៥៤១

-ព្រះសាស្តាសោយនំរបស់នាងបុណ្ណា ៥៤២

-សាវករបស់ព្រះពុទ្ធភ្ជាក់រឿយ ។ ៥៤៤

-អធិប្បាយគាថា ៥៤៤

-ពួកភិក្ខុសរសើរព្រះសាស្តា ៥៤៥

៧-រឿងអតុលឧចាសក ៥៤៧

-អតុលៈក្រោធនិងព្រះរេវតៈដែលមិននិយាយ ៥៤៧

-អតុលៈក្រោធនិងអ្នកនិយាយច្រើន ៥៤៨

-អតុលៈក្រោធនិងអ្នកនិយាយតិច ៥៤៩

-ការនិន្ទា ការសរសើរជារបស់ប្ចរាណ ៥៤៩

-អធិប្បាយគាថា ៥៥១

៨-រឿងភិក្ខុធព្ធគ្គីយ៍ ៥៥៤

-ម្ចលប្បញ្ញត្តិនៃការពាក់ទ្រនាប់ជើង ៥៥៤

-អធិប្បាយគាថា ៥៥៥

ខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ

ចាបវគ្គ ទី ៩

"ពោលអំពីបុណ្យ និងចាប"

១. រឿងព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះចូឡេកសាដក

[១៩] *ព្រះសាស្តា កាលទ្រង់ប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធ ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះចូឡេកសាដក បានត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា* ***អកិត្តរេ ១ កលៅណ (បុគ្គលប្រញាប់រួសរាន់ធ្វើបុណ្យ)*** *ជាដើម ។*

ព្រាហ្មណ៍ និងព្រាហ្មណីផ្ទាស់វេនគ្នាទៅស្តាប់ធម៌

សេចក្តីពិស្តារថា ក្នុងកាលនៃព្រះវិបស្សីទសពល មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ ឈ្មោះមហាឯកសាដក ។ តែក្នុងកាលនៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនៃយើង គេបាន ឈ្មោះថា ចូឡេកសាដក នៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក៏សំពត់សាដកសម្រាប់ស្លៀក របស់ព្រាហ្មណ៍នោះ មានតែមួយផ្ទាំង ។ សូម្បីនាងព្រាហ្មណី ក៏មានតែមួយ ផ្ទាំងដែរ ។ ទាំងពីរនាក់ប្តីប្រពន្ធមានសំពត់ដណ្តប់តែមួយផ្ទាំងប៉ុណ្ណោះ ។ ថ្ងៃមួយ កាលគេប្រកាសការស្តាប់ធម៌ក្នុងវិហារ ព្រាហ្មណ៍បានពោលថា "នាង គេប្រកាសការស្តាប់ធម៌ នាងនឹងទៅស្តាប់ព្រះធម៌ក្នុងវេលាថ្ងៃ ឬក៏វេលាយប់ ព្រោះយើងទាំងពីរនាក់មិនអាចទៅព្រមគ្នាបានទេ ព្រោះមិនមានសំពត់ស្លៀក ដណ្តប់" ព្រាហ្មណីតបថា "នាយ ខ្ញុំនឹងទៅក្នុងវេលាថ្ងៃ" លុះពោលដូច្នេះហើយ

ក៏ដណ្តប់សំពត់សាដកទៅ ។ ព្រាហ្មណ៍នៅចាំផ្ទះរហូតអស់មួយថ្ងៃ ដល់រៀលាយប់ ទើបបានទៅអង្គុយស្តាប់ធម៌ទាងមុខព្រះកក្ត្រព្រះសាស្តា ។ គ្រានោះបីតិ ៥ យ៉ាង បានកើតឡើងផ្សព្វផ្សាយទូទៅសរីរៈរបស់ព្រាហ្មណ៍នោះ ។ គេមានសេចក្តីប្រាថ្នានឹងបូជាចំពោះព្រះសាស្តា ក៏គិតថា "បើយើងនឹងថ្វាយសំពត់សាដកនេះ ភរិយារបស់យើងនឹងមិនមានសំពត់ដណ្តប់ សូម្បីយើងក៏មិនមាន ខណៈនោះ មច្ចេរចិត្ត (ចិត្តប្រកបដោយសេចក្តីកំណាញ់) ១.០០០ ដួង ក៏បានកើតឡើងដល់គេ ចិត្តប្រកបដោយសទ្ធា ១ ដួង ក៏បានកើតឡើងទៀត ។ មច្ចេរចិត្តមួយពាន់ដួង ក៏បានកើតឡើងគ្របសង្កត់ចិត្តដែលប្រកបដោយសទ្ធានោះទៀត ។ សេចក្តីកំណាញ់ដ៏មានកម្លាំងរបស់គេ ក៏បានកើតឡើងរារាំងចិត្តដែលប្រកបដោយសទ្ធាមិនឲ្យកើតឡើង ដូចជាចាប់ចងទុកយ៉ាងមាំ ដូច្នេះ ។ កាលគេកំពុងគិតថា "នឹងថ្វាយ ឬមិនថ្វាយ" ដូច្នេះនោះ បឋម-យាមនៃរាត្រីក៏បានកន្លងទៅ ។ សូម្បីមជ្ឈិមយាមចូលមកដល់ ក៏គេមិនអាចថ្វាយសំពត់សាដកចំពោះព្រះសាស្តាបានទៀត ។ លុះដល់បច្ចិមយាម គេក៏គិតថា "កាលយើងច្បាំងជាមួយនឹងមច្ចេរចិត្តដោយសទ្ធាចិត្តនោះឯង ២ យាម ក៏បានកន្លងផុតទៅហើយ ។ មច្ចេរចិត្តរបស់យើងនេះកាលចម្រើនឡើងហើយនឹងមិនឲ្យយើងធើបសីសៈឡើងអំពីអបាយទាំង ៤ បាន យើងនឹងថ្វាយសំពត់សាដកនេះ" ។ គេគ្របសង្កត់សេចក្តីកំណាញ់ទាំង ១.០០០ ដួងបានហើយធ្វើសទ្ធាចិត្តឲ្យជាបុរេចារិក (នាំមុខ) ហើយកាន់យកសំពត់សាដកទៅដំកល់

ទៀបបាទមូលរបស់ព្រះសាស្តា បានបន្ទឺសំឡេងខ្លាំងៗ ៣ ដង ថា "យើងឈ្នះ ហើយ យើងឈ្នះហើយ" ជាដើម ។

ធានរបស់ព្រាហ្មណ៍ឱ្យដលធាន់ក្នែក

ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់កំពុងតែស្តាប់ព្រះធម៌ បានឲ្យសំឡេង នោះហើយ ត្រាស់ថា "អ្នកទាំងឡាយ ចូរសួរព្រាហ្មណ៍នោះមើល តើគេមាន ឈ្នះអ្វី?" ។

ព្រាហ្មណ៍នោះ ត្រូវពួករាជបុរសសួរ ក៏បានធ្វើយប្រាប់នូវសេចក្តីនោះ ដល់ពួករាជបុរស ។ ព្រះរាជាទ្រង់ស្តាប់នូវសេចក្តីនោះហើយ ក៏ទ្រង់ត្រិះរិះ ថា ព្រាហ្មណ៍នោះបានធ្វើនូវអំពើដែលគេធ្វើបានដោយកម្រ យើងនឹងធ្វើការ សង្ត្រោះគេ លុះទ្រង់ព្រះតម្រិះដូច្នេះហើយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យព្រះរាជទាន សំពត់សាដកមួយគូ ។ គេបានថ្វាយសំពត់មួយគូនោះចំពោះព្រះតថាគតទៀត ព្រះរាជាក៏ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យព្រះរាជទានជាទ្វេគុណទៀត គឺ ២ គូ ៤ គូ ៨ គូ ១៦ គូ ។ ព្រាហ្មណ៍ក៏បានថ្វាយសំពត់ទាំងនោះចំពោះព្រះតថាគតអស់ទៀត ។ តមក ព្រះរាជាត្រាស់បង្គាប់ឲ្យព្រះរាជទានសំពត់ ៣២ គូ ដល់គេ ។ ព្រាហ្មណ៍ ដើម្បីការពារវាទៈថា "ព្រាហ្មណ៍មិនកាន់យកដើម្បីខ្លួន លះបង់សំពត់ដែលបាន ហើយៗ ទាំងអស់" ទើបកាន់យកសំពត់ ២ គូ អំពីសំពត់ ៣២ គូនោះ ដើម្បី ខ្លួន ១ គូ ដើម្បីនាងព្រាហ្មណី ១ គូ ហើយថ្វាយសំពត់ ៣០ គូ ចំពោះព្រះ

តថាគត ។ ចំណែកព្រះរាជា កាលព្រាហ្មណ៍នោះថ្វាយដល់ ៧ ដង ទ្រង់មានព្រះរាជបំណងចង់ព្រះរាជទានទៀត ។ ក្នុងកាលមុន ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះ មហាឯកសាដក បានកាន់យកសំពត់សាដក ២ គู่ អំពីសំពត់សាដក ៦៤ គู่ ។ ចំណែកព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះ ចូឡកសាដកនោះ បានកាន់យកសំពត់សាដក ២ គู่ ក្នុងវេលាដែលខ្លួនបានសំពត់សាដក ៣២ គู่ ។

ព្រះរាជាទ្រង់បង្គាប់ពួករាជបុរសថា "អ្នកទាំងឡាយ ព្រាហ្មណ៍ធ្វើនូវអំពើដែលគេធ្វើបានដោយកម្រ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីឲ្យគេនាំយកសំពត់កម្ពល ២ ផ្ទាំងខាងក្នុងព្រះរាជវាំងរបស់យើងមក ។ ពួករាជបុរសក៏បានធ្វើយ៉ាងនោះ ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះរាជទានសំពត់កម្ពល ២ ផ្ទាំង ដែលមានតំលៃ ១ សែនដល់ព្រាហ្មណ៍ ។ ព្រាហ្មណ៍គិតថា សំពត់កម្ពលទាំងនោះ មិនសមគួរប៉ះពាល់ដល់សរីរៈរបស់យើងទេ សំពត់ទាំងនោះសមគួរតែព្រះពុទ្ធសាសនាប៉ុណ្ណោះ ទើបយកសំពត់កម្ពល ១ ផ្ទាំង ទៅចងធ្វើជាពិដានខាងលើគ្រែផ្ទំរបស់ព្រះសាស្តាខាងក្នុងព្រះគន្ធកុដិ ។ ១ ផ្ទាំងទៀត ទៅចងធ្វើជាពិដានខាងលើទីធ្វើកត្តកិច្ចរបស់ភិក្ខុទាំងឡាយដែលធាន់ជាប្រចាំ ក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ។ ក្នុងវេលារសៀលព្រះរាជាស្តេចយាងទៅកាន់សម្នាក់របស់ព្រះសាស្តា ទ្រង់ចាំសំពត់កម្ពលបានក៏ទូលសួរព្រះសាស្តាថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នរណាបូជាសំពត់កម្ពលនោះដល់ព្រះអង្គ?" កាលព្រះសាស្តាត្រាស់តបថា "ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះឯកសាដក"

ដូច្នេះហើយ ទ្រង់ព្រះតម្រិះថា "ព្រាហ្មណ៍ជ្រះថ្លាក្នុងឋានៈ ដែលយើងជ្រះថ្លាដែរ" ទ្រង់ក៏ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យព្រះរាជទានពួក ៤ នៃវត្ថុគ្រប់យ៉ាង រហូតដល់វត្ថុទាំងអស់ ១០០ ទ្រង់ធ្វើវត្ថុមួយមុខ១ៗ ៤ ដល់ព្រាហ្មណ៍នោះ យ៉ាងនេះគឺ ជំរី ៤ សេះ ៤ កហាបណៈ ៤.០០០ ស្ត្រី ៤ ទាសី ៤ បុរស ៤ ស្រុកសួយ ៤ ។

ប្រញាប់ធ្វើកុសលឲ្យច្រើនជាងអកុសល

ភិក្ខុទាំងឡាយសន្ទនាគ្នាក្នុងធម្មសភាថា "សូម្បី កម្មរបស់ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះចូឡកសាដក គួរឲ្យអស្ចារ្យណាស់ តែមួយរំពេចប៉ុណ្ណោះ គេបានទទួលពួក ៤ នៃវត្ថុគ្រប់យ៉ាង កម្មជាកុសលគេធ្វើហើយក្នុងស្រែបុណ្យដ៏ប្រសើរ ក្នុងពេលនេះ ក៏ឲ្យផលក្នុងថ្ងៃនោះឯង" ។

ព្រះសាស្តាស្តេចយាងមក ហើយត្រាស់សួរថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយអង្គុយសន្ទនាគ្នាដោយកថាអ្វី?" កាលពួកភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា "ដោយកថាឈ្មោះនេះ ព្រះអង្គ" ទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើឯកសាដក ថ្វាយសំពត់សាដកចំពោះតថាគតក្នុងបឋមយាម គេនឹងបានទទួលសព្វវត្ថុមួយយ៉ាង ១៦ បើគេបានថ្វាយក្នុងមជ្ឈិមយាម គេនឹងបានទទួលសព្វវត្ថុមួយយ៉ាង ៨ ប៉ុន្តែព្រោះគេថ្វាយក្នុងវេលាជិតភ្លឺ ទើបគេបានទទួលសព្វវត្ថុមួយយ៉ាង ៤ ដូច្នេះ ។ ពិតហើយ បុគ្គលកាលបើកុសលកម្ម មិនឲ្យ

ចិត្តជាកុសលកើតឡើងវិនាសទៅវិញទេ គប្បីធ្វើនូវអំពើជាកុសលភ្លាមៗ ព្រោះថា កុសលដែលបុគ្គលធ្វើយឺតយូរ កាលឲ្យសម្បត្តិរមែងឲ្យផលយូរដូចគ្នា ព្រោះដូច្នោះ គប្បីធ្វើកុសលក្នុងលំដាប់ដែលកើតការគិតនោះឯង" កាលនឹងទ្រង់បន្តអនុសន្ធិដើម្បីសំដែងធម៌ បានត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

១.អភិត្តរេថ កល្យាណេ ចាចា ចិត្តំ និវារយេ

ទន្ធំ ហិ ការតោ បុញ្ញំ ចាបស្មឹ រមតី មនោ។

បុគ្គលគួរប្រញាប់ប្រញាល់ធ្វើអំពើល្អ គួរយាត់ចិត្តចាកបាប ព្រោះថា កាលបើបុគ្គលធ្វើបុណ្យយឺតយូរ ចិត្តរមែងត្រេកអរក្នុងបាប ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ***អភិត្តរេថ (គប្បីប្រញាប់ខ្ទល់ខ្ទាយ)*** *សេចក្តីថា គប្បីធ្វើភ្លាមៗ គឺថា ឲ្យធាប់ៗ ។ ពិតណាស់ គ្រហស្ថកាលបើចិត្តកើតឡើងថា "នឹងធ្វើកុសលណាមួយ ក្នុងកុសលទានទាំងឡាយ មានថ្វាយសលាកភត្តជាដើម" គួរធ្វើភ្លាមៗ ដោយគិតថា "យើងនឹងធ្វើមុន យើងនឹងធ្វើមុន" កុំឲ្យជនដទៃបានឱកាស ។ ឬបើបព្វជិត កាលបើធ្វើវត្តទាំងឡាយ មានឧបជ្ឈាយវត្តជាដើម មិនឲ្យឱកាសដល់បព្វជិតដទៃ គួរធ្វើឲ្យធាប់ៗ ដោយគិត*

ថា "យើងនឹងធ្វើមុន យើងនឹងធ្វើមុន" ។

បទថា **ចាបា ចិត្តំ (ចិត្តចាកអំពីបាប)** សេចក្តីថា បុគ្គលគប្បីហាមចិត្តចាកបាបកម្ម មានកាយទុច្ចរិតជាដើម ឬចាកអកុសលចិត្តុប្បាទក្នុងទីទាំងពួង ។

បទថា **ទន្ធំ ហិ ករតោ (ព្រោះថា បើបុគ្គលធ្វើបុណ្យយឺតយូរ)** សេចក្តីថា បុគ្គលណានៅគិតយ៉ាងនោះថា "យើងនឹងឲ្យទាន នឹងយើងធ្វើបុណ្យ ផលនេះនឹងសម្រេចដល់យើងឬទេ" ឈ្មោះថា ធ្វើបុណ្យយឺតយូរ ដូចជាបុគ្គលដើរផ្លូវអ៊ិល ចាបរបស់បុគ្គលនោះ រមែងបានឱកាស ដូចមច្ឆេរចិត្ត ១.០០០ ជួនរបស់ព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះឯកសាដកដូច្នោះ ដូច្នោះឯង ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ រមែងត្រេកអរក្នុងបាប ព្រោះថា ក្នុងវេលាដែលធ្វើកុសលកម្មប៉ុណ្ណោះ ចិត្តរមែងត្រេកអរក្នុងកុសលកម្ម ផុតអំពីនោះហើយ រមែងបង្អោនទៅកាន់បាបដោយពិត ។

ក្នុងវេលាចប់ទេសនា ជនជាច្រើន បានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផល ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះចូឡកសាដក

២. រឿងព្រះសេយ្យកត្ថេរ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះសេយ្យក: ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានោះថា ***បាបញ្ចេ បុរិសោ កយិរា (បើបុគ្គលគប្បីធ្វើនូវបាប)*** *ជាដើម ។*

កម្មអាក្រក់ឱ្យទុក្ខក្នុងភពទាំងពីរ

ដូចបានស្តាប់មក ព្រះសេយ្យក:នោះ ជាសទ្ធិវិហារិករបស់ព្រះលោ-ឡុទាយី បានប្រាប់សេចក្តីមិនត្រេកអររបស់ខ្លួនដល់ព្រះលោឡុទាយី ត្រូវលោកបបួលឲ្យធ្វើបឋមសង្ឆាទិសេស ក្នុងកាលសេចក្តីមិនត្រេកអរ កើតទ្វេឡើងលោកក៏បានប្រព្រឹត្តកម្មនោះ ។

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ស្តាប់នូវកិរិយារបស់លោកហើយ ទ្រង់ត្រាស់ឲ្យហៅលោកមក ទ្រង់ត្រាស់សួរថា "ម្នាលសេយ្យក: អ្នកបានធ្វើយ៉ាងនោះពិតឬ?" កាលលោកទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យ៉ាងនោះមែន" ទើបទ្រង់ត្រាស់ថា "នែមោយបុរស ព្រោះហេតុអ្វី បានជាអ្នកធ្វើកម្មដ៏ធ្ងន់ ជាកម្មមិនសមគួរយ៉ាងនោះ?" ទ្រង់តិះដៀលដោយប្រការផ្សេងៗ ទ្រង់បញ្ញត្តិសិក្ខាបទ ហើយទ្រង់ត្រាស់ថា "កម្មបែបនោះ ជាកម្មញ្ញាំងសត្វឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីទុក្ខតែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ ទាំងក្នុងភពនេះ ទាំងក្នុងភពខាងមុខ" កាលនឹងទ្រង់បន្ត

អនុសន្ធិដើម្បីសម្តែងព្រះធម៌ ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

២.ចាបញ្ចេ បុរិសោ កយិរា ន នំ កយិរា បុនប្បុនំ

ន តម្ហិ ឆន្ទំ កយិរាថ ទុក្ខោ ចាបស្ស ឆ្ចយោ ។

បើបុរសធ្វើចាប កុំធ្វើចាបនោះរឿយៗ ឡើយ កុំគប្បីធ្វើសេចក្តីពេញចិត្តក្នុងចាបនោះ (ព្រោះថា) ការសន្សំចាប តែងនាំសេចក្តីទុក្ខមកឲ្យ ។

អធិប្បាយគាថា

ខ្លឹមសារនៃព្រះគាថានោះថា "បើបុគ្គលធ្វើកម្មណាមកមួយគ្រា គប្បីពិចារណាក្នុងខណៈនោះឯងថា កម្មនេះមិនសមគួរ ជាកម្មគ្រោតគ្រាត មិនគួរធ្វើកម្មនោះរឿយៗ ឡើយ ។ គប្បីបន្ទោបង់ចេញ មិនគួរធ្វើសេចក្តីពេញចិត្ត ឬសេចក្តីត្រេកអរក្នុងចាបនោះឡើយ" ។

សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី ?

ឆ្លើយថា ព្រោះថា ការសន្សំ គឺ ការកពូនទ្រព្យចាប ជាហេតុឲ្យកើតទុក្ខ គឺ រមែងនាំតែទុក្ខមកឲ្យ ទាំងក្នុងលោកនេះ ទាំងក្នុងលោកខាងមុខ ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ជនជាច្រើន បានសម្រេចអរិយផលទាំងឫស្សាយ មានសោតាត្តិផលជាដើម ។

ចប់ រឿងព្រះសេយ្យកត្ថេរ

៣. រឿងនាងលាជទេពធីតា

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធ នាងលាជ ទេពធីតា ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានោះថា ***បុញ្ញញ្ញ បុរិសោ កយិរា (បើបុគ្គល គប្បីធ្វើបុណ្យ)*** *ជាដើម ។ រឿងកើតឡើងនៅក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ។*

ស្ត្រីថ្វាយលាជដល់ព្រះមហាកស្សប:

សេចក្តីពិស្តារថា ព្រះមហាកស្សប: កាលដែលលោកគង់នៅបិប្ផលិ-គូហា លោកបានចូលនិរោធសមាបត្តិ ហើយចេញក្នុងថ្ងៃទី ៧ បានពិចារណា មើលនូវទីត្រាច់ទៅដើម្បីភិក្ខាដោយទិព្វចក្ខុ ឃើញស្ត្រីថែរក្សាស្រែស្រូវសាលី ម្នាក់ដែលកំពុងក្តិចកូរស្រូវសាលីលីងធ្វើជាលាជ លុះឃើញហើយ ក៏បាន ពិចារណាទៀតថា "ស្ត្រីនោះមានសទ្ធា ឬក៏មិនមានហ្នឹ?" ដឹងថា មានសទ្ធា ក៏ពិចារណាទៀតថា "នាងនឹងអាចសង្ត្រោះយើង ឬក៏មិនអាច" ដឹងថា កុលធីតា នោះជាស្ត្រីឈ្លាសវៃ នឹងសង្ត្រោះយើង លុះធ្វើហើយ នឹងបានសម្បត្តិជាច្រើន ទើបឃ្ជុំចីវរប្រដាប់បាត្រ និមន្តទៅឈរនៅជិតស្រែស្រូវសាលីនោះ ។ កុល-ធីតានោះ គ្រាន់តែបានឃើញព្រះថេរ:ភ្លាម ក៏មានចិត្តជ្រះថ្លា មានសរីរ:ដែល បីតិ ៥ ប្រការពាល់ត្រូវហើយ បានពោលថា "បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សូមលោកម្ចាស់ឈប់សិន" ហើយកាន់លាជដើរចូលទៅដោយរហ័ស លុះចូល

ទៅដល់ព្រះថេរៈ ចាក់លាជទៅក្នុងបាត្ររបស់ព្រះថេរៈ ហើយថ្វាយបង្គំដោយ បញ្ចង្គប្រតិស្ថាន ធ្វើសេចក្តីប្រាថ្នាថា "បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សូមឲ្យ នាងខ្ញុំម្ចាស់ជាអ្នកមានទ្រព្យចំណែកនៃធម៌ ដែលលោកម្ចាស់ឃើញហើយ" ។

ចិត្តជ្រះថ្លាក្នុងទាន ទៅកើតក្នុងសួគ៌

ព្រះថេរៈបានធ្វើអនុមោទនាថា "សេចក្តីជ្រះថ្លាដែលនាងប្រាថ្នាហើយ ចូរសម្រេចចុះ" ។ ចំណែកនាងថ្វាយបង្គំព្រះថេរៈហើយ ត្រឡប់ទៅវិញ ទឹកដល់ទានដែលខ្លួនថ្វាយហើយ ។ ក៏ក្នុងផ្លូវដែលនាងដើរទៅ លើកូនស្រែមួយ ក១ន្ទ្រ ១ មានអាសិរពិសកាចដេកនៅក្នុងរន្ធមួយ ។ វាមិនអាចទាំព្រះថេរៈដែល ចិទ្ធាំ១ដោយសំពត់កាសាយៈបាន ។ នាងដើរបណ្ដើរទឹកដល់ទានបណ្ដើរ ធ្វើដំណើរទៅដល់ទីនោះ ពស់ក៏លូនចេញអំពីរន្ធ ទាំនាងឲ្យជួលដេកនៅក្នុង ទីនោះឯង នាងមានចិត្តជ្រះថ្លាធ្វើមរណកាលហើយ ទៅកើតនៅក្នុងវិមានមាស កំពស់ប្រមាណ ៣០ យោជន៍ ក្នុងឋានតាវត្តិង្ស មានអត្ថភាព ៣ គាវុត ប្រដាប់ ដោយគ្រឿងអលង្ការគ្រប់យ៉ាង ហាក់ដូចជាភ្ជាក់ឡើងអំពីការដេកលក់ដូច្នោះ ។

វិធីធ្វើទិព្វសម្បត្តិឲ្យមាំមួន

នាងស្ងៀកសំពត់ទិព្វប្រមាណ ១២ ហត្ថ មួយផ្ទាំង ដណ្ដប់មួយផ្ទាំង មាននាងទេពអប្សរ ១.000 ជាបរិវារ ដើម្បីប្រកាសបុព្វកម្ម ទើបឈរនៅ ត្រង់ទ្វារវិមាន ដែលប្រដាប់ដោយផ្ដិលមាស ពេញដោយលាជមាសព្យួររយោង

ក្រឡេកមើលសម្បត្តិរបស់ខ្លួនហើយ ពិចារណាដោយទិព្វចក្ខុថា "យើងបានធ្វើកម្មអ្វីហ្ន៎ ទើបបានសម្បត្តិនេះ" បានដឹងថា "សម្បត្តិនេះ យើងបានដោយសារផលនៃលាជ ដែលយើងបានថ្វាយចំពោះលោកម្ចាស់មហាកស្សប:" ។ នាងគិតថា "យើងបានសម្បត្តិបែបនេះ ព្រោះអាស្រ័យកម្មបន្តិចបន្តួច ដូច្នេះ ឥឡូវនេះ យើងមិនគួរប្រមាទទេ យើងគួរតែធ្វើវត្តបដិបត្តិបម្រើលោក ដើម្បីធ្វើសម្បត្តិនេះឲ្យមាំមួន" លុះគិតដូច្នេះហើយ ក៏បានកាន់យកអំបោស និងកញ្ជ្រែងសម្រាប់ចាក់សំរាមដែលធ្លាក់ពីមាស ទៅបោសបរិវេណរបស់ព្រះថេរ: ជម្ពាល់ទឹកធាន់ និងទឹកប្រើប្រាស់ទុកអំពីព្រលឹម ។ ព្រះថេរ:ឃើញដូច្នេះ ក៏សម្គាល់ថា ជាវត្តរបស់ភិក្ខុកំលោះ ឫសាមណេរបូណាមួយ ។ សូម្បីថ្ងៃទី ២ នាងក៏បានធ្វើដូច្នោះទៀត ។ ចំណែកព្រះថេរ: ក៏សម្គាល់ដូច្នោះទៀត ។ តែក្នុងថ្ងៃទី ៣ ព្រះថេរ:បានឫសំឡេងអំបោសដែលនាងបោស និងឃើញពន្លឺផ្សាយចេញពីសរីរ:របស់នាង ចាំងចូលទៅក្នុងតាមប្រហោងសោរ ក៏បើកទ្វារ (ចេញមក) សួរថា "នរណា បោសបរិវេណនេះ?" ។

នាងលាជ. លោកម្ចាស់ ខ្ញុំនេះឯង ជាឧបដ្ឋាយិការបស់លោកម្ចាស់ ឈ្មោះ លាជទេពធីតា ។

ព្រះថេរ:. ឧបដ្ឋាយិការបស់អាត្មា មានឈ្មោះយ៉ាងនោះ មើលទៅដូចជាមិនមាន ។

នាងលាជ. លោកម្ចាស់ ខ្ញុំព្រះករុណាជាអ្នកថែរក្សាស្រែស្រូវសាលី បានថ្វាយលាជចំពោះលោកម្ចាស់ហើយ មានចិត្តជ្រះថ្លា កំពុងតែធ្វើដំណើរត្រឡប់ទៅវិញ ត្រូវពស់ចឹក ធ្វើមរណកាលហើយក៏កើតក្នុងទេវលោកជាន់តាវត្តិង្ស លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន នាងខ្ញុំគិតថា "សម្បត្តិនេះ យើងបានព្រោះអាស្រ័យលោកម្ចាស់ សូម្បីក្នុងពេលនេះ យើងនឹងធ្វើវត្តបដិបត្តិចំពោះលោកម្ចាស់ ដើម្បីធ្វើសម្បត្តិឲ្យឋិតថេរ ទើបបានមក" ។

ព្រះថេរ:. ទាំងថ្ងៃម្សិលមិញ ទាំងម្សិលម្ង៉ៃ នាងបោសទីនេះ នាងតែម្នាក់ប៉ុណ្ណោះឬ ដម្ពស់ទឹកធាន់ ទឹកប្រើប្រាស់ ។

នាងលាជ. យ៉ាងនោះឯង លោកម្ចាស់ ។

ព្រះថេរ:. ម្នាលនាងទេពធីតា នាងចូរចៀសចេញទៅ វត្តដែលនាងធ្វើហើយ ក៏ចាត់ទុកថានាងបានធ្វើហើយចុះ ចាប់ពីពេលនេះតទៅ នាងកុំមកកាន់ទីនេះទៀត ។

នាងលាជ. លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សូមលោកម្ចាស់កុំញ៉ាំងនាងខ្ញុំឲ្យវិនាសឡើយ សូមលោកម្ចាស់មេត្តាឲ្យនាងខ្ញុំធ្វើវត្តបម្រើលោកម្ចាស់ ដើម្បីធ្វើសម្បត្តិរបស់នាងខ្ញុំឲ្យគង់វង់ចុះ ។

ព្រះថេរ:. ម្នាលនាងទេពធីតា នាងចូរចៀសចេញ នាងកុំធ្វើឲ្យអត្ថាត្រូវព្រះធម្មកថិកទាំងឡាយ ដែលអង្គុយលើធម្មាសនៈចាប់ផ្ទិតដ៏វិចិត្រពោល

ក្នុងអនាគតថា បានញ្ញថា មាននាងទេពធីតាម្នាក់មកធ្វើវត្តបដិបត្តិ ដម្ពល់ទឹកធាន់ ទឹកប្រើប្រាស់ដើម្បីព្រះមហាកស្សបត្ថេរ ចាប់អំពីពេលនេះតទៅ នាងកុំមកកាន់ទីនេះ នាងចូរត្រឡប់ទៅវិញចុះ" ។

នាងនៅតែអង្វរព្រះថេរៈដដែលៗ ទៀតថា សូមលោកម្ចាស់កុំឲ្យនាងខ្ញុំ វិនាសឡើយ ។

ព្រះថេរៈគិតថា "នាងទេពធីតានេះ មិនស្តាប់ពាក្យរបស់យើង" ទើបទះដៃ ហើយពោលថា "នាងមិនស្គាល់ប្រមាណខ្លួន" ។ នាងមិនអាចឋិតនៅទីនោះបាន ក៏ហោះឡើងកាន់អាកាស ផ្គងអញ្ជលីឈរស្រែកយំខ្សឹកខ្សួលក្នុងអាកាសថា "លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សូមលោកម្ចាស់កុំឲ្យសម្បត្តិដែលនាងខ្ញុំបានហើយវិនាសឡើយ សូមឲ្យនាងខ្ញុំធ្វើសម្បត្តិឲ្យមាំមួនផងចុះ" ។

បុណ្យឱ្យកើតសេចក្តីសុខក្នុងភពទាំងពីរ

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ប្រថាប់នៅក្នុងព្រះគន្ធកុដិ ទ្រង់បានញ្ញសំឡេងទេពធីតានោះស្រែកយំ ទ្រង់ផ្សាយព្រះរស្មីទៅ ហាក់ដូចជាទ្រង់ប្រថាប់នៅក្នុងទីចំពោះមុខនាងទេពធីតា ទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលទេពធីតា ការសង្រួមជាភារៈរបស់កស្សបៈបុត្ររបស់តថាគត ប៉ុន្តែការកំណត់ដឹងថា នោះជាប្រយោជន៍របស់យើង ហើយប្រាថ្នាធ្វើបុណ្យជាភារៈរបស់អ្នកត្រូវការបុណ្យ ព្រោះថាការធ្វើបុណ្យ ជាហេតុឲ្យកើតសុខទាំងក្នុងលោកនេះ ទាំងក្នុងលោកខាងមុខ

លុះទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះហើយ កាលនឹងទ្រង់បន្តអនុសន្ធិដើម្បីសម្តែងធម៌ បានត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៣.បុញ្ញញ្ចេ បុរិសោ កយិរា កយិរាថេនំ បុនប្បុនំ

តម្ហិ ឆន្ទំ កយិរាថ សុខោ បុញ្ញស្ស ឧច្ចយោ។

បើបុរសធ្វើបុណ្យ គួរធ្វើបុណ្យនោះឲ្យរឿយៗ គួរធ្វើសេចក្តីពេញចិត្តក្នុងបុណ្យនោះ (ព្រោះថា) ការសន្សំបុណ្យ តែងនាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ ។

អធិប្បាយគាថា

សេចក្តីនៃព្រះគាថានោះថា ប្រសិនបើបុគ្គលគប្បីធ្វើបុណ្យ មិនគប្បីលះបង់ដោយយល់ថា "យើងធ្វើបុណ្យម្តងហើយ ល្មមហើយ ដោយបុណ្យប៉ុណ្ណោះ គប្បីធ្វើឲ្យរឿយៗ សូម្បីក្នុងខណៈធ្វើបុណ្យនោះ គប្បីធ្វើសេចក្តីពេញចិត្ត គឺ សេចក្តីពេញចិត្ត បានដល់ កើតឧស្សាហៈក្នុងបុណ្យនោះឯង ។

សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី ?

ឆ្លើយថា ព្រោះការសន្សំបុណ្យឲ្យកើតសុខ អធិប្បាយថា ព្រោះថាការសន្សំ គឺ ការចម្រើនបុណ្យ ឈ្មោះថា ឲ្យកើតសុខ ព្រោះជាហេតុនាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ ទាំងក្នុងលោកនេះ ទាំងក្នុងលោកខាងមុខ ។

ក្នុងវេលាចប់ទេសនា ទេពធីតាឈរនៅក្នុងទីបំផុតផ្លូវ ៤៥ យោជន៍

នុ៉ះឯង ក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិផលហើយ ដូច្នេះឯង ។

ចប់ ឃឺឌលាជទេពធីតា

៤. រឿងអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធលោកអនាថ-បិណ្ឌិកសេដ្ឋី ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានោះថា **បាបោបិ បស្សតី ភទ្រំ (សូម្បីបុគ្គលអ្នកធ្វើបាប រមែងឃើញបាបថាល្អ)** ជាដើម ។

សេដ្ឋីទំនុកបម្រុងភិក្ខុសាមណេរជានិច្ច

សេចក្តីពិស្តារថា អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ចំណាយទ្រព្យ ៥៤ កោដិ កសាងវិហារ កាលព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន លោកទៅកាន់វត្តមួយថ្ងៃ ៣ ដង រាល់ៗ ថ្ងៃ មុននឹងគេធ្វើដំណើរទៅកាន់វត្ត គេបានគិតថា "សាមណេរក្តី ភិក្ខុកំលោះក្តី គប្បីក្រឡេកមើលដៃរបស់យើង ដោយគិតថា សេដ្ឋីនោះកាន់វត្តុអ្វីមកខ្ទះ ដូច្នេះ ទើបគាត់មិនមានឈ្មោះថា មានដៃទទេទៅឡើយ កាលទៅវេលាព្រឹកឲ្យមនុស្សកាន់បបរទៅ បរិភោគអាហារព្រឹកហើយ ឲ្យមនុស្សកាន់ភេសជ្ជៈទាំងឡាយ មានទឹកដោះថ្លា ទឹកដោះខាប់ជាដើមទៅ ក្នុងពេលរសៀលឲ្យអ្នកបម្រើកាន់វត្តុផ្សេងៗ មានកម្រងផ្កា គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបនិងសំពត់ជាដើមទៅកាន់វិហារ ថ្វាយទាន រក្សាសីល យ៉ាងនេះរាល់ៗ ថ្ងៃ អស់កាលជានិច្ច ។ ក្នុងកាលតមក លោកសេដ្ឋីក៏ដល់នូវការអស់ទ្រព្យ ទាំងពួកពាណិជ្ជ ក៏បានចងការទ្រព្យអំពីគាត់ ១៨ កោដិទៀត ។ ប្រាក់ ១៨ កោដិ

ដែលជាសម្បត្តិនៃត្រកូលរបស់គាត់ ដែលកប់ទុកនៅត្រង់ឆ្នេរស្ទឹងនោះ កាលច្រាំងបាក់ដោយសារទឹក ក៏ហូរចូលទៅកាន់មហាសមុទ្រ ។ ទ្រព្យរបស់លោកសេដ្ឋី បានដល់នូវការអស់ទៅដោយលំដាប់ ដោយប្រការយ៉ាងនេះឯង ។

សេដ្ឋីសូម្បីគាត់ជ្លាក់ខ្ជូនក្រយ៉ាងនោះហើយក៏ដោយ ក៏គាត់នៅតែថ្វាយទានចំពោះសង្ឆជានិច្ច គ្រាន់តែទេយ្យវត្ថុដែលថ្វាយចំពោះសង្ឆនោះមិនបានប្រណីត ។ ក្នុងថ្ងៃមួយ ត្រូវព្រះសាស្តាត្រាស់សួរថា "ម្នាលគហបតី ទានក្នុងត្រកូលអ្នកនៅតែឲ្យទេឬ" ក៏ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទានក្នុងត្រកូលខ្ញុំព្រះអង្គនៅតែឲ្យ គ្រាន់តែទាននោះ មានបាយចុងអង្ករ និងទឹកជ្រក់ជាគម្រប់ពីរ" ។

កាលចិត្តជ្រះថ្លា ទានដែលថ្វាយហើយមិនមែន ជារបស់សៅហ្មងឡើយ

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់នឹងលោកសេដ្ឋីថា "ម្នាលគហបតី អ្នកកុំគិតឡើយថា ទានរបស់យើងសៅហ្មង ព្រោះថា កាលចិត្តប្រណីតហើយ ទានដែលបុគ្គលបានថ្វាយចំពោះព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មានព្រះពុទ្ធជាដើម ក៏មិនឈ្មោះថា សៅហ្មងឡើយ ម្នាលគហបតី ម្យ៉ាងទៀត អ្នកបានថ្វាយទានចំពោះព្រះអរិយបុគ្គល ៨ ពួកហើយ ចំណែកតថាគត ក្នុងកាលជាវេលាមព្រាហ្មណ៍នោះ ធ្វើមនុស្សក្នុងជម្ពូទ្វីបទាំងអស់ឲ្យសម្រាកការក្ជូរស្រែ ញ្ជាំងមហាទាន

ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ មិនបានទក្ខិណេយ្យបុគ្គលណានីមួយ សូម្បីអ្នកដល់ត្រៃ-
សរណៈ ឈ្មោះថា ទក្ខិណេយ្យបុគ្គលទាំងឡាយ បុគ្គលកបានដោយលំបាក
ដូច្នេះ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកកុំគិតឡើយថា ទានរបស់យើងសៅហ្មង" ដូច្នេះ
ហើយ ទ្រង់ក៏ត្រាស់វេលាមសូត្រឲ្យលោកសេដ្ឋីស្តាប់ ។

ទេវតាជាស់តឿនសេដ្ឋីឲ្យឈប់បរិច្ចាគ

គ្រានោះ ទេវតាដែលអាស្រ័យនៅត្រង់ខ្ទាងទ្វារផ្ទះរបស់លោកសេដ្ឋី
កាលព្រះសាស្តា និងសាវកទាំងឡាយចូលទៅកាន់ផ្ទះ មិនអាចនឹងនៅខាង
លើខ្ទាងទ្វារបាន ដោយតេជៈនៃព្រះសាស្តា និងសាវកទាំងឡាយ បានគិតថា
"ព្រះសាស្តា និងពួកសាវក មិនអាចចូលទៅកាន់ផ្ទះនោះបានដោយប្រការណា
យើងនិងញុះញង់លោកសេដ្ឋីដោយប្រការនោះ" សូម្បីបំណងនឹងពោលដែរ ក៏
មិនអាចពោលពាក្យអ្វីៗ បាន ក្នុងកាលដែលសេដ្ឋីនៅជាឥស្សរៈ" បានគិត
"ឥឡូវនេះ សេដ្ឋីបានធ្លាក់ខ្ជូនក្រហើយ គង់នឹងជឿពាក្យរបស់យើង" លុះដល់
វេលាពត្រី បានចូលទៅកាន់ចន្ទប់ដ៏មានសិរីរបស់លោកសេដ្ឋី ហើយឈរក្នុង
អាកាស ។

គ្រានោះ លោកសេដ្ឋីឃើញទេវតានោះហើយ សួរថា នរណា?

ទេវតា. មហាសេដ្ឋី ខ្ញុំជាទេវតាអាស្រ័យនៅត្រង់ខ្ទាងទ្វារទី ៤ របស់
លោក មកនេះដើម្បីជាស់តឿនលោក ។

សេដ្ឋី. បើដូច្នោះ អញ្ជើញអ្នកនិយាយមកចុះ ។

ទេវតា. មហាសេដ្ឋី លោកមិនក្រឡេកមើលដល់កាលជាខាងក្រោយទេឬ លោកចំណាយទ្រព្យយ៉ាងច្រើន ក្នុងសាសនារបស់ព្រះសមណគោតម ឥឡូវនោះ លោកធ្លាក់ខ្លួនក្រហើយ នៅតែមិនលះបង់ការចំណាយទ្រព្យទៀត ប្រសិនបើលោកនៅតែប្រព្រឹត្តយ៉ាងនេះ តែ ២-៣ ថ្ងៃទៀត លោកប្រាកដជារកអាហារបរិភោគ និងគ្រឿងស្លៀកពាក់មិនបាន លោកចូរបញ្ឈប់ការបរិច្ចាគហួសកំលាំង ហើយប្រកបការងារទាំងឡាយ ដើម្បីប្រមូលទ្រព្យសម្បត្តិទុកចុះ ។

សេដ្ឋី. នេះជាឱវាទ ដែលអ្នកឲ្យដល់ខ្ញុំឬ ?

ទេវតា. ត្រូវហើយ មហាសេដ្ឋី ។

សេដ្ឋី. ម្នាលទេវតា អ្នកចូរអញ្ជើញទៅវិញចុះ ខ្ញុំ ដែលបុគ្គលដូចជាអ្នក សូម្បីទាំងរយទាំងពាន់ទាំងសែនទាក់ ក៏មិនអាចធ្វើឲ្យខ្ញុំញាប់ញ័របានដែរ អ្នកបានពោលពាក្យមិនសមគួរ ដូច្នេះ អ្នកក៏មិនគួរនឹងនៅក្នុងផ្ទះរបស់ខ្ញុំដែរ អ្នកចូរចេញអំពីផ្ទះរបស់ខ្ញុំឲ្យឆាប់ៗ ។

ទេវតានោះ ស្តាប់ពាក្យរបស់លោកសេដ្ឋីដែលជាសោតាបន្ន ជាអរិយ-សាវក មិនអាចតាំងនៅបាន ទើបនាំទារកទាំងឡាយចេញទៅ គ្រាចេញទៅហើយ មិនបានទីអាស្រ័យក្នុងទីដទៃ ក៏គិតថា "យើងនឹងឲ្យលោកសេដ្ឋីអត់

ទោស ហើយនឹងនៅក្នុងទីដែលនោះវិញ" ក៏បានចូលទៅរកទេវបុត្រដែលរក្សាព្រះនគរ ប្រាប់នូវកំហុសដែលខ្ជូនបានធ្វើហើយ ហើយពោលថា "មកចុះលោក សូមលោកនាំខ្ញុំទៅកាន់សម្នាក់របស់លោកសេដ្ឋី ឲ្យលោកសេដ្ឋីអត់ទោស ហើយឲ្យទីនៅដល់ខ្ញុំ" ។ ទេវបុត្រហាមទេវតានោះថា ដោយពោលថា "នាងពោលពាក្យមិនសមគួរ ខ្ញុំមិនអាចទៅកាន់សម្នាក់របស់លោកសេដ្ឋីនោះបានទេ" ។ ទេវតានោះ ទៅកាន់សម្នាក់របស់មហារាជទាំង ៤ ក៏ត្រូវមហារាជទាំង ៤ ប្រកែកមិនព្រមជូនទៅកាន់សម្នាក់សេដ្ឋី ទើបចូលទៅគាល់សក្កទេវ-រាជ ក្រាបទូលរឿងនោះឲ្យទ្រង់បានជ្រាប "ហើយទូលអង្វរគួរឲ្យអាណិតថា បពិត្រព្រះឧប្បត្តិទេព ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមានទីនៅ ត្រូវដឹកដៃទារកទាំងឡាយដើរដោយលំបាក គ្មានទីពឹង សូមមហារាជទ្រង់ប្រោសញ្ញាំងសេដ្ឋីឲ្យនូវទីនៅដល់ខ្ញុំព្រះអង្គផងចុះ" ។

សក្ពាទេវរាជទ្រង់ច្រាប់ឧចាយជល់ទេវតា

គ្រានោះ សក្កទេវរាជត្រាស់នឹងទេវតានោះថា សូម្បីយើងក៏មិនហ៊ានពោលពាក្យអ្វីៗ នឹងសេដ្ឋី ព្រោះហេតុនៃអ្នកដែរ តែយើងនឹងប្រាប់ឧបាយមួយជល់អ្នក ។

ទេវតា. បពិត្រព្រះឧប្បត្តិទេព ប្រពៃណាស់ សូមព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ប្រាប់មកចុះ ។

សក្ក:. ម្នាលទេវតា អ្នកចូរទៅចុះ អ្នកចូរក្លែងភេទជាស្មៀនរបស់សេដ្ឋី ហើយឲ្យបុគ្គលម្នាក់នាំសៀវភៅ (បញ្ជីប្រាក់) អំពីដៃលោកសេដ្ឋីមក ហើយយកទៅទារបំណុលដែលមានទ្រព្យ ១៨ កោដិ ដែលពួកឈ្មួញខ្ចីយកទៅ ដោយអានុភាពរបស់ខ្លួន ហើយនាំមកដាក់ឲ្យពេញក្នុងយ្ជាំងទទេ ទ្រព្យ ១៨ កោដិ ដែលលិចចូលកាន់មហាសមុទ្ទក្តី ទ្រព្យ ១៨ កោដិ ចំណែកដទៃដែលមិនមានម្ចាស់ មាននៅក្នុងទីនោះក្តី ចូរប្រមូលទ្រព្យទាំងអស់នោះ មកដាក់ឲ្យពេញក្នុងយ្ជាំងទទេរបស់សេដ្ឋី លុះធ្វើកម្មបែបនោះឲ្យជាទណ្ឌកម្មហើយ សូមខមាទោសលោកសេដ្ឋីចុះ ។

សេដ្ឋីត្រឡប់ជាមានទ្រព្យដូចដើម

ទេវតានោះ ទទួលព្រមដោយពាក្យថា "ប្រពៃហើយ ព្រះខប្បត្តិទេព" ហើយធ្វើកម្មគ្រប់យ៉ាងតាមន័យដែលសក្កទេវរាជត្រាស់ប្រាប់នោះឯង ញ្ជាំងយ្ជាំងដ៏មានសិរីរបស់លោកសេដ្ឋីឲ្យក្ជឹស្ងាងហើយ ឋិតនៅពួដ៏អាកាស កាលលោកសេដ្ឋីសួរថា "នរណាន៉ុះ" ក៏ប្រាប់ថា "មហាសេដ្ឋី ខ្ញុំជាទេវតាអន្ធពាលដែលស្ថិតនៅនឹងខ្ជាងទ្វារទី ៤ របស់លោក ពាក្យណាដែលខ្ញុំបានពោលហើយក្នុងសម្នាក់របស់លោក ដោយភាពល្ងង់ខ្ជៅរបស់ខ្ញុំ សូមលោកអត់នូវទោសនោះ ដល់ខ្ញុំផងចុះ ព្រោះខ្ញុំបានធ្វើទណ្ឌកម្ម ដោយការប្រមូលទ្រព្យ ៥៤ កោដិ មកដាក់ទុកពេញយ្ជាំងទទេ តាមបញ្ជារបស់សក្កទេវរាជហើយ ខ្ញុំកាលមិនមាន

ទីនៅ រមែងលំបាក" ។ អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋីគិតថា "ទេវតានេះ ពោលថា ទណ្ឌកម្មដែលខ្ជូនធ្វើហើយ និងដឹងទោសកំហុសរបស់ខ្ជូន យើងនឹងនាំទេវតានេះទៅគាល់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ" ។ សេដ្ឋីនាំទេវតានោះ ទៅកាន់សម្នាក់របស់ព្រះសាស្តា ក្រាបទូលនូវអំពើដែលទេវតានោះបានធ្វើហើយទាំងអស់ ។ ទេ-វតាក្រាបចុះទៀបព្រះយុគលបាទនៃព្រះសាស្តា ហើយក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនជ្រាបព្រះគុណទាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គ បានពោលពាក្យដ៏អាក្រក់គ្រោតគ្រាត ព្រោះកាពជាបុគ្គលអន្ធពាល សូមព្រះអង្គទ្រង់អត់នូវទោសនោះដល់ខ្ញុំព្រះអង្គផងចុះ (ទេវតា) សូមខមាទោសព្រះសាស្តាហើយ ទើបសូមខមាទោសមហាសេដ្ឋីជាក្រោយ ។

កាលកម្មឱ្យផល បុគ្គលល្ងង់ទើបយើញត្រូវ

ព្រះសាស្តា មុននឹងទ្រង់ឲ្យឱវាទសេដ្ឋី និងទេវតា ដោយអំណាចវិបាកនៃកម្មល្អ និងកម្មអាក្រក់នោះឯង ទើបត្រាស់ថា "ម្នាលគហបតី បុគ្គលអ្នកធ្វើបាបក្នុងលោកនេះ ដរាបណាដែលបាបមិនទាន់ឲ្យផល ដរាបនោះ បុគ្គលរមែងយើញបាបថា ល្អ តែកាលណាបាបរបស់គេឲ្យផល ក្នុងកាលនោះ គេរមែងយើញបាបថា អាក្រក់ពិតៗ ចំណែកបុគ្គលអ្នកធ្វើបុណ្យ រមែងយើញបុណ្យថាអាក្រក់ ដរាបណាដែលបុណ្យមិនទាន់ឲ្យផល តែកាលណាបុណ្យរបស់គេឲ្យផល កាលនោះ គេរមែងយើញបុណ្យថា ល្អពិតៗ ដូច្នេះហើយ

កាលនឹងទ្រង់បន្តអនុសន្ធិដើម្បីសម្តែងធម៌ ទើបបានភាសិតព្រះគាថាទាំងនេះ ថា ៖

៤.បាបោបិ បស្សតី ភទ្រំ យាវ បាបំ ន បច្ចតិ
យទា ច បច្ចតី បាបំ អថ (បាបោ) បាបានិ បស្សតិ ។
ភទ្រោបិ បស្សតី បាបំ យាវ ភទ្រំ ន បច្ចតិ
យទា ច បច្ចតី ភទ្រំ អថ (ភទ្រោ) ភទ្រានិ បស្សតិ ។

បាប មិនទាន់ឲ្យផលត្រឹមណា មនុស្សបាប ក៏នៅឃើញតែ សេចក្តីចម្រើនត្រឹមនោះ លុះកាលណាបាបឲ្យផល មនុស្ស បាប ទើបឃើញបាប ក្នុងកាលនោះ ។

អំពើល្អ មិនទាន់ឲ្យផលត្រឹមណា មនុស្សល្អ នៅឃើញតែ ត្រឹមបាបនោះ លុះកាលណា អំពើល្អឲ្យផល មនុស្សល្អ ទើប ឃើញល្អក្នុងកាលនោះ ។

អធិប្បាយគាថា

បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយបាបកម្ម មានទុច្ចរិតផ្ទូវកាយជាដើម ឈ្មោះថា មនុស្សបាប ក្នុងព្រះគាថានេះ ។ ក៏មនុស្សបាបនោះ កាលនៅសោយសុខដែល កើតឡើង ដោយអានុភាពនៃសុចរិតកម្មក្នុងកាលមុន រមែងឃើញបាបថាល្អ ។

បទថា ***យាវ បាបំ ន បច្ចតិ (ដរាបណាបាបមិនទាន់ឲ្យផល)*** *ជាដើម*

សេចក្តីថា បាបកម្មរបស់បុគ្គលនោះ នៅមិនទាន់ឲ្យផលក្នុងបច្ចុប្បន្នភព ឬសម្បរាយភព (អ្នកធ្វើបាប រមែងឃើញបាបថាល្អ ដរាបនោះ) ។ តែកាលណាបាបកម្មរបស់គេនោះ ឲ្យផលក្នុងបច្ចុប្បន្នភព ឬសម្បរាយភព កាលនោះ អ្នកធ្វើបាបនោះ កាលសោយកម្មករណ៍ផ្សេងៗ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន និងទុក្ខក្នុងអបាយក្នុងសម្បរាយភព រមែងឃើញបាបថា អាក្រក់ដោយពិត ។

ក្នុងព្រះគាថាទី ២ (គប្បីជ្រាបន័យដូចតទៅនេះ) បុគ្គលអ្នកប្រកបកម្មល្អ មានកាយសុចរិតជាដើម ឈ្មោះថា មនុស្សល្អ មនុស្សល្អនោះ កាលបើសោយទុក្ខ ដែលកើតឡើងដោយអានុភាពនៃទុច្ចរិតក្នុងកាលមុន រមែងឃើញអំពើល្អថា អាក្រក់ ។ បទថា **យាវ កទ្រំ ន បច្ចតិ (ដរាបណាដែលកម្មល្អមិនទាន់ឲ្យផល)** ជាដើម សេចក្តីថា អំពើល្អរបស់គេនោះ នៅមិនទាន់ឲ្យផល ក្នុងបច្ចុប្បន្នភព ឬសម្បរាយភពត្រឹមណា (មនុស្សធ្វើល្អ រមែងឃើញអំពើល្អ ថាអាក្រក់ត្រឹមនោះ) ។ តែកាលណាកម្មល្អនោះឲ្យផល កាលនោះ បុគ្គលធ្វើកម្មល្អនោះ កាលសោយសុខដែលអាស្រ័យអាមិស មានលាភ និងសក្ការៈជាដើម ក្នុងបច្ចុប្បន្នភព និងសុខដែលអាស្រ័យសម្បត្តិដែលជាទិព្ធ ក្នុងសម្បរាយភព រមែងឃើញកម្មល្អថា ល្អពិតៗ ដូច្នេះ ។

លុះចប់ព្រះធម៌ទេសនា ទេវតានោះ បានតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល

ព្រះធម្មទេសនា មានប្រយោជន៍ដល់បរិស័ទដែលមកប្រជុំគ្នា ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី

៥. រឿងភិក្ខុមិនចេះទុកដាក់បរិក្ខារ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធភិក្ខុមួយរូប ដែលមិនចេះទុកដាក់បរិក្ខារ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **មាវមញ្ញេថ បាបស្ស (បុគ្គលមិនគប្បីមើលងាយបាប)** ជាដើម ។

របស់សង្ឆប្រើហើយគួរប្រញាប់ក្បាទុកដាក់វិញ

បានឮថា ភិក្ខុនោះប្រើប្រាស់បរិក្ខារ មានម្រ៉ៃ ទ្រ និងតាំងជាដើមណាមួយ នៅទីខាងក្រៅហើយ ទុកចោលនៅក្នុងទីនោះៗ ឯង ។ បរិក្ខារមែងវិនាសទៅ ព្រោះភ្លៀងខ្លះ កំដៅថ្ងៃខ្លះ ពួកសត្វមានកណ្តៀរជាដើមខ្លះ ។ ភិក្ខុនោះ កាលពួកភិក្ខុជាស់គឿនថា "អ្នកមានអាយុ ធម្មតាបរិក្ខារ ភិក្ខុគួរការពារទុកមិនមែនឬ" ត្រឡប់ជាពោលថា "អាវុសោ កម្មដែលខ្ញុំធ្វើនោះតិចតួចណាស់ បរិក្ខារនោះ មិនមានចិត្ត ការវិចិត្រក៏មិនមាន" ដូច្នេះហើយ ក៏នៅតែធ្វើដូច្នោះទៀត ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលអំពើរបស់លោកចំពោះព្រះសាស្តា ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ឲ្យហៅភិក្ខុនោះមក ហើយត្រាស់សួរថា "ម្នាលភិក្ខុ អ្នកបានធ្វើយ៉ាងនោះពិតមែនឬ" សូម្បីត្រូវព្រះសាស្តាត្រាស់សួរ ក៏ក្រាបទូលរៀបមើលងាយយ៉ាងនេះថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កម្មបន្តិចបន្តួចនោះនឹងជាអ្វី កម្មដែលខ្ញុំព្រះអង្គធ្វើហើយនោះ មិនចាត់ថាជាកម្មដែលខ្ញុំព្រះអង្គបានធ្វើទេ បរិក្ខារនោះមិន

មានចិត្ត ការវិចិត្រក៏មិនមាន" ។

កុំមើលងាយកម្មអាក្រក់ថាតិចតួច

ត្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់នឹងលោកថា "ម្នាលភិក្ខុ ការដែលភិក្ខុទាំងឡាយធ្វើយ៉ាងនោះ រមែងមិនគួរ ដែលឈ្មោះថា បាបកម្ម នរណាៗ មិនគួរមើលងាយថា តិចតួចឡើយ ដូចជា ភាជនៈដែលគេបើកគម្របតាំងទុកកណ្តាលវាល កាលភ្លៀងធ្លាក់មក រមែងមិនពេញដោយដំណក់ទឹកមួយដំណក់ ក៏ពិតតែថា កាលភ្លៀងធ្លាក់មករឿយៗ ភាជនៈនោះរមែងពេញដោយពិតៗ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលអ្នកធ្វើបាបកម្ម រមែងធ្វើគំនរបាបឲ្យចម្រើនឡើងដោយលំដាប់បានដោយពិត ដូច្នោះដូចគ្នា" កាលនឹងទ្រង់បន្តអនុសន្ធិដើម្បីសម្តែងធម៌ ទើបត្រាស់ព្រះគាថានោះថា ៖

៥.មាវមញ្ញេថ បាបស្ស ន មត្តំ អាគមិស្សតិ
ឧទពិន្ទុនិបាតេន ឧទកុម្ភោបិ បូរតិ
អាបូរតិ ពាលោ បាបស្ស ថោកំ ថោកំបិ អាចិនំ ។

បុគ្គលមិនគួរមើលងាយបាបថា មានប្រមាណតិច នឹងមិនឲ្យផល ដូច្នេះឡើយ ប្រៀបដូចក្អមទឹក រមែងពេញបានដោយដំណក់ទឹកដែលធ្លាក់ចុះ យ៉ាងណា បុគ្គលពាល កាលសន្សំបាប សូម្បីបន្តិចម្តងៗ គង់ពេញបានដោយបាប យ៉ាងនោះ

ដែរ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ***មាវមញ្ញេថ (មិនគួរមើលងាយ)*** *សេចក្តីថា បុគ្គលមិនគប្បីមើលងាយ ។ បទថា* ***បាបស្ស (បាប)*** *បានដល់ នូវបាប ។*

បទថា ***ន មត្តំ អាគមិស្សតិ (បាបមានប្រមាណតិចនឹងមកមិនដល់) ន័យ****ថា បុគ្គលមិនគួរមើលងាយបាបយ៉ាងនេះថា "យើងធ្វើបាប មានប្រមាណតិចតួច កាលណាបាបនោះនឹងមកឲ្យផល" ។ បទថា* ***ឧទកុម្ភោ បិ (សូម្បីក្អមទឹក)*** *សេចក្តីថា ភាជន:ដីប្រភេទណាមួយ ដែលគេបើកគម្របទុកចោលក្នុងវេលាភ្លៀងធ្លាក់ រមែងពេញដោយដំណក់ទឹកដែលធ្លាក់ចុះសូម្បីម្តងមួយដំណក់ៗ ដោយលំដាប់បាន យ៉ាងណា បុគ្គលពាល កាលសន្សំ គឺ កាលកពូនបាបសូម្បីម្តងបន្តិចៗ រមែងពេញដោយបាបបានដូច្នោះដូចគ្នា ។*

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើន ក៏បានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ។ សូម្បីព្រះសាស្តា ក៏ទ្រង់បញ្ញត្តិសិក្ខាបទទុកថា "ភិក្ខុយកកម្រាលរបស់សង្ឆក្រាលក្នុងទីវាលហើយ មិនយកមកទុកដាក់ដូចដើមវិញ ត្រូវអាបត្តិឈ្មោះនេះ" ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងភិក្ខុមិនចេះរក្សាទុកបរិក្ខារ

៦. រឿងសេដ្ឋីឈ្មោះពិឡាលបទកៈ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធសេដ្ឋីឈ្មោះពិឡាលបទកៈ (សេដ្ឋីជើងធ្មា) ទ្រង់ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ***មាវមញ្ញេថ បុញ្ញស្ស (បុគ្គលមិនគួរមើលងាយបុណ្យ)*** *ជាដើម ។*

ឱ្យទានខ្ជូនឯង និងបបួលអ្នកអ្នកដទៃចានសម្បត្តិពីរយ៉ាង

សេចក្តីពិស្តារថា សម័យមួយអ្នកក្រុងសាវត្ថីរួមគ្នាជាពួក នាំគ្នាថ្វាយទានចំពោះព្រះភិក្ខុសង្ឆ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ។ ថ្ងៃមួយ ព្រះសាស្តាមុន និងទ្រង់ធ្វើអនុមោទនា បានត្រាស់យ៉ាងនោះថា "ឧបាសក ឧបាសិកាទាំងឡាយ បុគ្គលខ្ជះក្នុងលោកនោះ ឲ្យទានដោយខ្ជូនឯង (ប៉ុន្តែ) មិនបបួលអ្នកដទៃ គេនោះ រមែងបានភោគសម្បត្តិ (តែ) មិនមាននូវបរិវារសម្បត្តិ ក្នុងទីដែលខ្ជូនកើតហើយៗ បុគ្គលខ្ជះមិនឲ្យទានដោយខ្ជូនឯង បបួលតែអ្នកដទៃឲ្យធ្វើ គេនោះ រមែងបានបរិវារសម្បត្តិ (តែ) មិនមាននូវភោគសម្បត្តិក្នុងទីនៃខ្ជូនកើតហើយៗ បុគ្គលខ្ជះ មិនឲ្យទានដោយខ្ជូនឯងផង មិនបបួលអ្នកដទៃផង បុគ្គលនោះ រមែងមិនមានទាំងភោគសម្បត្តិ ទាំងបរិវារសម្បត្តិក្នុងទីដែលខ្ជូនកើតហើយ ជាមនុស្សស៊ីដែលគេ បុគ្គលខ្ជះទៀត ឲ្យទានដោយខ្ជូនឯងផង បបួលអ្នកដទៃផង បុគ្គលនោះ រមែងបានទាំងភោគសម្បត្តិ និងបរិវារសម្បត្តិក្នុងទី

ដែលខ្ជូនកើតហើយៗ ។

បណ្ឌិតអំពាវនាវសូមរបស់ធ្វើបុណ្យ

គ្រានោះ បុរសជាបណ្ឌិតម្នាក់ ស្តាប់ព្រះធម៌ទេសនានោះហើយ គិតថា ឧ! ហេតុនេះគួរឲ្យអស្ចារ្យណាស់ ឥឡូវនេះ យើងនឹងធ្វើកម្មដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាននូវសម្បត្តិទាំងពីរ ទើបក្រាបទូលព្រះសាស្តា ក្នុងវេលាដែលស្តេចក្រោកទៅថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ស្អែកនេះ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទទួលភិក្ខារបស់ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ" ។

ព្រះសាស្តា. ម្នាលឧបាសក អ្នកត្រូវការភិក្ខុប៉ុន្មានរូប ?

បុរសបណ្ឌិត. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវការភិក្ខុទាំងអស់ ។

ព្រះសាស្តាទ្រង់ទទួលហើយ បុរសជាបណ្ឌិតនោះ ក៏ចូលទៅកាន់ស្រុកឃោសនាថា "ម្នាលអ្នកទាំងឡាយ ខ្ញុំបាននិមន្តភិក្ខុសង្ឆមានព្រះពុទ្ធជាប្រធានដើម្បីធាន់ភត្តាហារក្នុងថ្ងៃស្អែកនេះ អ្នកណាអាចថ្វាយដល់ភិក្ខុប៉ុន្មានរូប អ្នកនោះចូរឲ្យវត្ថុផ្សេងៗ មានអង្ករជាដើម ដើម្បីប្រយោជនដល់អាហារ មានយាគូជាដើម ដើម្បីភិក្ខុប៉ុណ្ណោះរូប ពួកយើងនឹងឲ្យគេជាំស្ងក្នុងទីមួយ ហើយថ្វាយទាន" ។ គ្រានោះ សេដ្ឋីម្នាក់ ឃើញបុរសនោះមកដល់ទ្វារផ្សាររបស់ខ្ជូន ក៏ខឹងថា "អ្នកនេះ មិននិមន្តភិក្ខុឲ្យល្មមកំលាំងរបស់ខ្ជូន ចាំបាច់មកដើរបបួលអ្នកស្រុកទាំងអស់ធ្វើអ្វីទៀត" ទើបប្រាប់ថា "អ្នកចូរយកភាជនៈដែលអ្នកកាន់

មក" ដូច្នេះ ហើយក៏យកម្រាមដៃ ៣ ច្បិចអន្ការបន្តិច សណ្តែកខៀវបន្តិច សណ្តែកវាជមាសបន្តិចឲ្យទៅបុរសនោះ ។ តាំងពីពេលនោះមក សេដ្ឋីនោះ មានឈ្មោះថា **ពិឡាលបទកសេដ្ឋី** (សេដ្ឋីជើងឆ្មា) ។ សូម្បីកាលឲ្យភេសជ្ជ: មានទឹកដោះថ្លា និងទឹកអំពៅជាដើម ក៏ផ្អៀងចំពួយកំសៀវចូលទៅក្នុងក្អម ធ្វើចំពួយកំសៀវនោះឲ្យជាប់ជាមួយនឹងមាត់ក្អម ឲ្យភេសជ្ជ: មានទឹកដោះថ្លា និងទឹកអំពៅជាដើម ហូរចុះទៅម្តងមួយដំណក់ៗ បានឲ្យត្រឹមបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ ។ ឧបាសកនោះ ដាក់វត្ថុទានដែលមនុស្សឲ្យរួមគ្នា (តែ) ដាក់របស់ដែលលោកសេដ្ឋីឲ្យ ដោយឡែកផ្សេងអំពីគេ ។

សេដ្ឋីឱ្យមនុស្សជិតស្និទ្ធទៅស៊ើបមើល

ការធ្វើរបស់បុរសអ្នកវៃអង្ការស

សេដ្ឋីនោះ ឃើញអំពើរបស់ឧបាសកនោះហើយ គិតថា "ហេតុអ្វីបានជាបុរសនោះ ចាំបាច់យករបស់ដែលយើងឲ្យ ទុកដោយឡែក" ទើបប្រើអ្នកបម្រើម្នាក់ឲ្យទៅតាមក្រោយបុរសនោះ ដោយពោលថា "ឯងចូរទៅ ចូរដឹងនូវកម្មដែលគេធ្វើនោះ" ។ ឧបាសកនោះទៅដល់រោងទានហើយ ពោលថា "សូមផលដ៏ធំ ចូរកើតមានដល់សេដ្ឋី" ដូច្នេះហើយ ដាក់អន្ការ ១-២ គ្រាប់ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់យាគូ ភត្ត និងនំ ដាក់សណ្តែកខៀវខ្លះ សណ្តែកវាជមាសខ្លះ ប្រេងមួយតក់ និងទឹកអំពៅមួយតក់ទៅក្នុងភាជន:គ្រប់ៗ ភាជន: ។ អ្នកបម្រើ

នោះ បានទៅស៊ើបដឹងរឿងមកប្រាប់លោកសេដ្ឋី ។ សេដ្ឋីបានស្តាប់ពាក្យនោះ ហើយ គិតថា "ប្រសិនបើបុរសនោះពោលទោសយើងកណ្តាលបរិស័ទ មែន នោះ បើវានិយាយដល់ឈ្មោះរបស់យើងភ្លាម យើងនឹងប្រហារវាឲ្យស្លាប់" ។ ក្នុងថ្ងៃស្អែកឡើង សេដ្ឋីសៀតកូនកាំបិតក្នុងជាយសំពត់ស្លៀក ហើយដើរទៅ ឈរនៅក្បែររោងទាន ។

បុរសនោះ អង្គាសភិក្ខុសង្ឆ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធានហើយ បានក្រាប ទូលព្រះមានព្រះភាគថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានដើរបបួល មហាជនឲ្យថ្វាយទាននេះ ពួកមនុស្សដែលខ្ញុំព្រះអង្គបបួលហើយ បានឲ្យអង្ករ ជាដើមច្រើនខ្លះ តិចខ្លះតាមកំលាំងរបស់ខ្លួន សូមផលដ៏វិសាល (ដ៏ច្រើន) ចូរ កើតមានដល់មហាជនទាំងអស់នោះចុះ" ។

សេដ្ឋីបានឮពាក្យនោះហើយ គិតថា "យើងមកដោយតាំងចិត្តថា បើ វាលើកឈ្មោះរបស់យើងឡើងថា សេដ្ឋីឈ្មោះឯណោះកាន់យកអង្ករជាដើម ដោយម្រាមដៃបីឲ្យ យើងនឹងសម្លាប់បុរសនោះ តែបុរសនោះបានធ្វើទានទាំង អស់រួមគ្នា ហើយពោលថា "ទានដែលជនទាំងឡាយណា វាល់ដោយនាឡិ ជាដើមហើយឲ្យក្តី ទានដែលជនទាំងឡាយណា កាន់យកដោយម្រាមដៃហើយ ឲ្យក្តី សូមផលដ៏វិសាល ចូរកើតមានដល់ជនទាំងអស់នោះចុះ" បើយើងមិន ឲ្យបុរសរូបនោះអត់ទោសឲ្យទេ ទេវទណ្ឌនឹងធ្លាក់ចុះមកលើក្បាលរបស់យើង

មិនខាន ។ សេដ្ឋីនោះ ក្រាបចុះទៀបជើងរបស់ឧបាសកនោះ ហើយពោលថា "បពិត្រនាយ សូមលោកអត់ទោសឲ្យខ្ញុំផង" ឧបាសកនោះសួរថា "លោកសេដ្ឋី តើមានរឿងអ្វី?" ទើបប្រាប់រឿងនោះទាំងអស់ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ជ្រាបកិរិយានោះហើយ ត្រាស់សួរអ្នកខ្ងល់ខ្ងាយក្នុងទាននោះថា "ឧបាសក តើមានរឿងអ្វី?" គេក្រាបទូលរឿងនោះទាំងអស់ តាំងអំពីថ្ងៃដែលកន្ងងទៅហើយចំពោះព្រះសាស្តា ។

កុំមើលដាយបុណ្យថាតិចតួច

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរសេដ្ឋីនោះថា "ម្នាលសេដ្ឋី តើរឿងនោះយ៉ាងនោះពិតមែនឬ?" កាលលោកសេដ្ឋីក្រាបទូលថា "ព្រះករុណាព្រះអង្ត" ទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលឧបាសក ដែលឈ្មោះថា បុណ្យ នរណាៗ មិនគួរមើលងាយថា មានប្រមានតិចតួច បុគ្គលថ្ងាយទានចំពោះភិក្ខុសង្ឃហើយ មិនគួរមើលងាយថា ជារបស់តិចតួច ព្រោះថា បុរសជាបណ្ឌិត ធ្វើបុណ្យរមែងពេញទៅដោយបុណ្យដោយលំដាប់ ប្រៀបដូចភាជនៈដែលចំហមាត់ រមែងពេញទៅដោយទឹក ដូច្នោះ" ដូច្នេះហើយ កាលនឹងទ្រង់បន្តអនុសន្ធិដើម្បីសម្តែងធម៌ ទើបបានត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៦.មាវមញ្ញេថ បុញ្ញស្ស ន មត្តំ អាគមិស្សតិ

ឧទពិន្ទុនិបាតេន ឧទកុម្ភោបិ បូរតិ

អាបូរតិ ធីរោ បុញ្ញស្ស ថោកំ ថោកំបិ អាចិនំ ។

បុគ្គល មិនគួរមើលងាយបុណ្យថា មានប្រមានតិច នឹងមិនឲ្យ

ផល ដូច្នេះទ្បើយ ប្រៀបដូចជាក្អមទឹក រមែងពេញបានដោយ

ដំណក់ទឹកដែលធ្លាក់ចុះ យ៉ាងណា អ្នកមានប្រាជ្ញា កាលសន្សំ

បុណ្យបន្តិចម្តងៗ គង់ពេញបានដោយបុណ្យយ៉ាងនោះដែរ ។

អធិប្បាយគាថា

ទ្វឹមសារនៃព្រះគាថានោះថា "បុរសជាបណ្ឌិត ធ្វើបុណ្យហើយ កុំមើលងាយ គឺ មិនគួរមើលងាយបុណ្យ យ៉ាងនេះថា យើងធ្វើបុណ្យមានប្រមាណតិច បុណ្យមានប្រមាណតិចនឹងមិនឲ្យផល បើដូច្នេះ កម្មតិចតួចនឹងយើញយើងបានយ៉ាងណា ឬថា យើងនឹងយើញកម្មនោះយ៉ាងណា កាលណាបុណ្យនោះនឹងឲ្យផល ដូចជា ភាជនៈដីដែលគេបើកគ្របចំហមាត់ទុកកណ្តាលវាលរមែងពេញដោយដំណក់ទឹកដែលធ្លាក់ចុះមក (ម្តងមួយដំណក់ៗ) មិនដាច់ខ្សែយ៉ាងណា ធីរជន គឺ ជនជាបណ្ឌិត កាលសន្សំបុណ្យបន្តិចម្តងៗ ឈ្មោះថាពេញដោយបុណ្យបាន ក៏ដូច្នោះ" ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា សេដ្ឋីនោះ បានសម្រេចសោតាបត្តិផលព្រះធម្មទេសនា មានប្រយោជន៍ដល់បរិស័ទដែលមកប្រជុំគ្នា ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងសេដ្ឋីឈ្មោះពិឡាលបឧកៈ

៧. រឿងមហាធនពាណិជ្ជ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធពាណិជ្ជអ្នកមានទ្រព្យច្រើន បានត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ***ភ ណ ិ ជ ោ ว ก យ ํ ม ค ฺ ค ํ*** *(ដូចឈ្មួញ... រៀរផ្លូវដែលគួរខ្ជាប)* ជាដើម ។

ពាណិជ្ជនិមន្តភិក្ខុ ៥០០រូបរួមដំណើរជាមួយគ្នា

ដូចបានស្តាប់មក ពួកចោរ ៥០០ នាក់ ស្វែងរកឱកាសដើម្បីប្លន់ទ្រព្យសម្បត្តិក្នុងផ្ទះរបស់ពាណិជ្ជនោះ តែមិនបានឱកាស ។ សម័យក្រោយមក ពាណិជ្ជនោះផ្ទុកទំនិញ ៥០០ រទេះ ពេញដោយរបស់របរហើយ ឲ្យគេប្រាប់ភិក្ខុទាំងឡាយថា "យើងនឹងទៅកាន់ទីឯណោះដើម្បីជួញ លោកម្ចាស់អង្គណាមានបំណងនិមន្តទៅកាន់ទីនោះ សូមលោកម្ចាស់ទាំងនោះនិមន្តចេញទៅ នឹងមិនលំបាកដោយកិច្ចាក្នុងដំណើរផ្លូវ" ។ ភិក្ខុ ៥០០ រូប ស្តាប់ដំណឹងនោះហើយ បាននិមន្តទៅជាមួយនឹងពាណិជ្ជនោះ ។ ឯចោរទាំងនោះ បានដឹងពត៌មានថា "ពាណិជ្ជនោះចេញដំណើរទៅហើយ" បានទៅពួនស្ទាក់ចាំប្លន់ត្រង់ដងព្រៃក្រាស់មួយ ។ ចំណែកពាណិជ្ជទៅហើយ ឈប់សម្រាកក្នុងស្រុកមួយក្បែរមាត់ព្រៃ ចាត់ចែងនូវពាហនៈទាំងឡាយ មានគោ និងរទេះជាដើមរួចហើយ ថ្វាយភិក្ខា ដល់ភិក្ខុទាំងនោះជាប់មិនជាច់ អស់២-៣ ថ្ងៃ ។

ពួកចោរ កាលចាំឈ្នួញយូរពេក ក៏ប្រើបុរសម្នាក់ឲ្យទៅ ដោយពាក្យថា "ឯងចូរទៅ ចូរដឹងនូវថ្ងៃដែលចេញដំណើររបស់ពាណិជ្ជនោះ ហើយចូរមកវិញ" ។ បុរសនោះធ្វើដំណើរទៅដល់ស្រុកនោះហើយ សួរបុរសជាសំឡាញ់ម្នាក់ថា "ម្នាលសំឡាញ់ កាលណាទើបពាណិជ្ជចេញដំណើរ" សំឡាញ់នោះធ្វើយថា "២-៣ ថ្ងៃទៀត" ធ្វើយដូច្នេះហើយ សួរថា "ចុះអ្នកឯងសួរដើម្បីអ្វី" គ្រានោះ បុរសនោះប្រាប់សំឡាញ់នោះថា "ពួកខ្ញុំជាចោរ ៥០០ ពួននៅក្នុងព្រៃមួយដើម្បីប្វន់ពាណិជ្ជនោះ" ។ ចំណែកសំឡាញ់ពោលថា "បើដូច្នោះ អ្នកចូរទៅចុះ ពាណិជ្ជនឹងចេញទៅឆាប់ៗ ឥឡូវនេះហើយ" បញ្ជូនបុរសនោះទៅហើយ គិតថា "តើយើងគួរហាមយាត់ពួកចោរ ឬក៏ពាណិជ្ជ" សម្រេចចិត្តថា "តើមានប្រយោជន៍អ្វីដល់យើងដោយការប្រាប់ដំណឹងដល់ចោរទាំងនោះ ភិក្ខុ ៥០០ រូបចិញ្ចឹមជីវិតអាស្រ័យពាណិជ្ជ យើងនឹងឲ្យដំណឹងដល់ពាណិជ្ជ ហើយបានទៅកាន់សម្នាក់ពាណិជ្ជនោះ សួរថា "កាលណាលោកនឹងចេញដំណើរទៅ" ពាណិជ្ជប្រាប់ថា "៣ ថ្ងៃទៀត" ក៏ពោលថា "លោកចូរធ្វើតាមពាក្យរបស់ខ្ញុំ បានឮថា ពួកចោរ ៥០០ ពួនចាំប្វន់លោកនៅក្នុងដងព្រៃមួយ ដូច្នេះ លោកកុំអាលធ្វើដំណើរទៅអី" ។

ពាណិជ្ជត្រូវចោរស្ពាត់ ក៏ស្នាក់នៅក្នុងរវាងផ្ទូវ

ពាណិជ្ជ. ហេតុអ្វី បានជាអ្នកដឹង?

បុរសជាសំឡាញ់. ខ្ញុំមានសំឡាញ់ម្នាក់នៅក្នុងក្រុមចោរទាំងនោះ ខ្ញុំជឹងព្រោះអាស្រ័យគេនិយាយប្រាប់ ។

ពាណិជ្ជ. បើដូច្នោះ តើមានប្រយោជន៍អ្វីដល់យើងដោយការចេញទៅអំពីទីនេះ ។ យើងនឹងត្រឡប់ទៅផ្ទះវិញ ។ កាលចាំពាណិជ្ជនោះយូរពេកចោរទាំងនោះ ក៏បញ្ជូនបុរសនោះមកម្តងទៀត បុរសនោះមកដល់ទីនោះហើយសួរសំឡាញ់នោះ បានជឹងដំណឹងនោះហើយ ទៅប្រាប់ពួកចោរថា "បានឣថាពាណិជ្ជត្រឡប់ទៅផ្ទះវិញ" ។ ពួកចោរស្តាប់ពាក្យនោះហើយ បានចេញអំពីដងព្រៃនោះទៅស្ទាក់នៅក្បែរផ្ទូវដទៃទៀត ។ កាលស្ទាក់ចាំពាណិជ្ជយូរពេកក៏ប្រើបុរសនោះឲ្យទៅក្នុងសម្នាក់របស់សំឡាញ់នោះម្តងទៀត ។ សំឡាញ់នោះជឹងថាពួកចោរស្ទាក់នៅក្នុងទីនោះហើយ ក៏ប្រាប់ពាណិជ្ជទៀត ។ ឈ្មួញគិតថា "សូម្បីយើងនៅទីនេះ ក៏មិនមានការខ្វះខាតអ្វីដែរ បើដូច្នោះ យើងមិនទៅណាទាំងអស់" យើងនឹងនៅទីនេះឯង" លុះគិតដូច្នេះហើយ ក៏ទៅកាន់សម្នាក់របស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ហើយប្រាប់ថា "បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន បានឣថាពួកចោរមានបំណងនឹងឬន់ខ្ញុំព្រះករុណា បានទៅពួនស្ទាក់នៅក្បែរផ្ទូវមួយ លុះបានជឹងថា ឥឡូវនេះខ្ញុំព្រះករុណាត្រឡប់ទៅផ្ទះវិញ ក៏ទៅពួនស្ទាក់នៅក្បែរផ្ទូវមួយទៀត ខ្ញុំព្រះករុណានឹងមិនទៅណាទាំងអស់ ខ្ញុំព្រះករុណានឹងសម្រាកនៅទីនេះសិន លោកម្ចាស់ទាំងឡាយមានបំណងនឹងនៅទីនេះ ក៏នៅចុះ មានបំណង

ន៏ងនិមន្ត្រទៅ ក៏និមន្ត្រទៅតាមសេចក្ដីពេញចិត្ត្ររបស់លោកម្ចាស់" ។ ពួកកិក្ខុ ពោលថា "បើដូច្នោះ ពួកអ្ញ្ចានន៏ងត្ត្ររឡ្ចប់" លុះព្រ៏ឹកឡ្ចើង លាពាណិជ្ជ និមន្ត ទៅកាន់ក្ត្ររុងសាវត្ថ៏ ទៅដល់ត្ត្ររជេតពនថ្ងាយបង្ក៏ព្ត្ররះសាស្ត្ររាហ៏ាយ អង្ក៏យក្ខុង ទ៏ីដ៏សមគ្ត្ররួ ។

ត្ត្ররតុដែលគ្ត្ররរ៏ៀ

ព្ត្ররះសាស្ត្ররាត្ត្ররស់សួ្ត្ররថា "ម្ចាលកិក្ខុទ៏ាងឡ្ចាយ អ្ចកទ៏ាងឡ្ចាយមិនទៅ ជាមួយពាណិជ្ជដែលជាអ្ចកមានទ្ត្ররព្ត្ররៀ្ត្ররនទេ្ត្ররឬ" កាលពួកកិក្ខុទ៏ាងនោ្ត្ররះ ក្ត្ররាប ទ្ត្ররូលថា "ព្ត្ররះ្ត្ররកុណាព្ត្ররះអង្ក៏ ពួ្ត្ররចោ្ត្ররពួនស្ចាក់នៅ ក្ដ្ត្ররៀ្ត្ররផ្ចូ្ត្ররវ ទ៏ាងសងខ៏ាងដ៏ើម្ប៏ី ឫ្ចន់ពាណិជ្ជដែលមានទ្ត្ররព្ត្ররៀ្ត្ররនៀ ព្ត្ররោ្ត្ররះ្ត្ররហ្ត្ররតុនោ្ត្ররះ ទ៏ើ្ត្ররបពាណិជ្ជ្ត្ররគ្ត្ররស្ចាក់នៅ ទ៏ីនោ្ត្ররះ្ត្ররឯង ចំ្ត្ররណ្ត្ররកពួ្ត្ররកខ្ចុ៏ំ្ត្ররព្ត្ররះអង្ក៏លា្ត្ররគ្ត្ররឡ្ចប់ម្ត្ররកវ៏ិញ" ទ្ត្ররង់ត្ត្ররាស់ថា "ម្ចាល កិក្ខុទ៏ាងឡ្ចាយ ពាណិជ្ជដែលមានទ្ត្ররព្ត្ররៀ្ត្ররនៀ ្ត្ররមែងៀ្ត្ররផ្ចូ្ត្ররវដែលមានភ៏ យ ្ត្ররោ្ត្ররះ មានពួ្ត្ররចោ្ត្ররវ សូម្ប៏ីបុ្ត្ররសដែលជាអ្ចកជ្ត្ররាបថ្ចានន៏ងរស់នៅ ក៏្ត្ররមែងៀ្ត្ররថ្ចាំ ពិ្ត្ররសដ៏ ខ្ចាងក្ចាដ្ត្ররវ សូម្ប៏ីកិក្ខុជ្ត្ররាបថា ្ត្ররត ៣ ដូ្ត្ররចជាផ្ចូ្ត្ররវដែលពួ្ត្ররចោ្ត្ররចាំ្ត្ররស្ចាក់ គ្ត្ররតែ ្ត្ররៀ្ត្ররអំ្ត្ররពីអា្ត្ররក្ត្ররក់ចេញ" ដូ្ត្ররច្ចេ្ត្ররះ្ត្ররហ៏ាយ ្ត្ররកាលន៏ងទ្ត្ররង់ បន្ត្ররអនុ្ត្ররសន្ត៏ិ ដ៏ើម្ប៏ីសម្ត្ররតែ ធ្ត្ররម៏ ្ត្ররបានត្ត្ররាស់ ្ត្ররព្ត្ররះ្ត្ররគាថានេ្ត្ররះ្ត្ররថា ៖

ណ.ាណ.ិ្ត្ররជ.ាវ ្ត្ররកយ.ំ ្ត្ররមគ្ត.ំ អ្ត្ররប្ត.ាសត.ោ ្ត្ররមហ.ន.្ត្ররោ

ទ.ិ្ត្ররសំ ជ.ីវ.ិ្ត្ররតុ្ត.ាមោ.ាវ ្ត្ররបាបាន.ិ ្ត្ররប.ាវ.ិ.ជ.ូ.យ ។

បុគ្គលគួរចៀសវាងចាបទាំងឡាយ ឲ្យដូចពាណិជ្ជ ដែលមានទ្រព្យច្រើន តែមានគ្នាតិច ចៀសវាងផ្លូវគួរខ្លាច ឬដូចជាបុរសប្រាថ្នារស់នៅ ចៀសវាងថ្នាំពិសដូច្នោះដែរ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **ភយं** *បានដល់ ផ្លូវដែលគួរខ្លាច អធិ-ប្បាយថា ឈ្មោះថា មានភ័យចំពោះមុខ ព្រោះជាផ្លូវដែលពួកចោរពួនស្ទាក់ ។ លោកអធិប្បាយពាក្យនោះទុកថា ពាណិជ្ជដែលមានទ្រព្យច្រើន តែមានគ្នាតិច ចៀសវាងផ្លូវដែលមានភ័យនៅចំពោះមុខ យ៉ាងណា អ្នកត្រូវការនឹងរស់នៅ រមែងវៀរថ្នាំពិស យ៉ាងណា បណ្ឌិតគួរវៀរចាកកម្មអាក្រក់ទាំងឡាយ សូម្បីមានប្រមាណតិចចេញ ដូច្នោះដែរ ។*

លុះចប់ព្រះធម៌ទេសនា ភិក្ខុទាំងនោះ បានសម្រេចព្រះអរហត្តព្រមទាំងបដិសម្ភិទាទាំងឡាយ ។ ព្រះធម្មទេសនា មានប្រយោជន៍ដល់មហាជនដែលមកប្រជុំគ្នា ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងពាណិជ្ជអ្នកមានទ្រព្យច្រើន

៨. រឿងនាយព្រានកុក្ក្ជមិត្ត

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់បានប្រារព្ធព្រានម្នាក់ឈ្មោះកុក្ក្ជមិត្ត បានត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានោះថា **ចាណិម្ហិ ចេ វ៎ណោ នាស្ស (បើដំបៅមិនគប្បីមានត្រង់ចាតដៃ)** ជាដើម ។

ធីតាសេដ្ឋីស្រឡាញ់នាយព្រានកុក្ក្ជមិត្ត

បានឮថា នៅក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ មានធីតាសេដ្ឋីម្នាក់ ចម្រើនវ័យហើយ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការការពារ មាតាបិតាទើបប្រគល់ស្រីបម្រើម្នាក់ ហើយឲ្យនៅក្នុងបន្ទប់ពួងដ៏ខាងលើនៃប្រាសាទ ៧ ជាន់ នៅវេលារសៀលថ្ងៃមួយ នាងបានក្រឡេកមើលទៅផ្លូវតាមបង្អួច បានឃើញព្រានម្រ៉ីគម្នាក់ឈ្មោះកុក្ក្ជមិត្ត ដៃកាន់អន្ទាក់ ៥០០ ទិងស្ន ៥០០ សម្រាប់ម្រ៉ីគទាំងឡាយចិញ្ចឹមជីវិត សម្រាប់ម្រ៉ីគ ៥០០ ហើយ លើកជាក់លើរទេះបរចូលទៅកាន់ព្រៃនគរ ដើម្បីលក់សាច់ ក៏មានចិត្តប្រតិព័ទ្ធព្រានម្រ៉ីគនោះ បានឲ្យបណ្ណាការទៅស្ត្រីបម្រើ ហើយបញ្ជូនទៅដោយពាក្យថា “នាងចូរនាំយកបណ្ណាការនេះ ទៅឲ្យបុរសនោះ ហើយសួរឲ្យដឹងថា គេនឹងត្រឡប់ទៅវិញអង្ក្រាល់ ហើយសឹមមក” ។ ស្ត្រីបម្រើនោះទៅដល់ទីនោះហើយ ឲ្យបណ្ណាការដល់ព្រានម្រ៉ីគនោះ ហើយសួរថា “កាលណាលោកនឹងត្រឡប់ទៅវិញ” នាយព្រានឆ្លើយតបថា ថ្ងៃនេះយើងលក់សាច់អស់

ហើយ នឹងចេញទៅតាមទ្វារឈ្មោះឯណោះអំពីព្រលឹម ។ ស្ត្រីបម្រើស្តាប់ពាក្យដែលនាយព្រានទោះប្រាប់ហើយ ក៏ត្រឡប់មកប្រាប់សេដ្ឋីធីតា ។ សេដ្ឋីធីតាប្រមូលសំពត់ និងអាភរណៈដែលខ្លួនអាចកាន់យកបាន ស្បៃកសំពត់ចាស់ កណ្តៀតក្អមចេញអំពីផ្ទះតាំងពីព្រលឹម ធ្វើដូចជាទៅកាន់កំពង់ទឹកជាមួយនឹងពួកនាងទាសី ដល់ទីនោះហើយ បានឈរចាំជំណើរមករបស់នាយព្រាន ។ ចំណែកនាយព្រាន ក៏បរាទេះចេញទៅអំពីព្រលឹមដែរ ។ ចំណែកនាងក៏ដើរតាមក្រោយនាយព្រាននោះ ។ គេឃើញនាងទើបនិយាយថា "ខ្ញុំមិនស្គាល់ថា នាងជាធីតារបស់អ្នកណា នែនាង កុំមកតាមខ្ញុំ" ។ នាងឆ្លើយថា "លោកមិនបានហៅខ្ញុំមក ខ្ញុំមកតាមធម្មតារបស់ខ្លួន លោកចូរនៅស្ងៀមចុះ ហើយគិតតែបរាទេះរបស់ខ្លួនទៅ" ។ គេបានហាមនាងហើយហាមទៀត លុះនាងនិយាយនឹងខ្លួនថា "ការហាមសិរីដែលមកកាន់សម្ផាក់របស់ខ្លួនមិនសមគួរឡើយ" ។ ទើបដឹងថាការដែលនាងមកនោះ គឺ មកដើម្បីខ្លួនដោយឥតសង្ស័យ ហើយក៏បានបីនាងឡើងកាន់រទេះបរាទៅ ។ មាតាបិតារបស់នាង ឲ្យមនុស្សស្វែងរកសព្វទីកន្លែងមិនឃើញ ក៏សម្គាល់ថា នាងស្លាប់ហើយ ក៏ផ្តើមធ្វើកត្តដើម្បីអ្នកស្លាប់ (មត-កកត្ត) ។ សូម្បីនាងអាស្រ័យការរស់នៅរួមជាមួយនាយព្រាននោះ រហូតបានបុត្រ ៧ នាក់ដោយលំដាប់ ក្នុងកាលដែលបុត្រទាំងនោះចម្រើនវ័យហើយ នាងបានចងបុត្រទាំងនោះដោយគ្រឿងចង គឺ ផ្ទះ ។

កុក្ពុជមិត្តអាឃាតក្នុងព្រះសម្ពុទ្ធ

ថ្ងៃមួយ ព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រមើលមើលនូវសត្វលោក ក្នុងវេលាជិតភ្លឺ ទ្រង់ឃើញព្រានកុក្ពុជមិត្ត ព្រមទាំងបុត្រ និងកូនប្រសារចូលទៅក្នុងសំណាញ់គឺ ព្រះញាណរបស់ព្រះអង្គ ទ្រង់ពិចារណាទៅទៀតថា "តើមានហេតអ្វីហ្នឹ" ទ្រង់ឃើញឧបនិស្សយនៃជនទាំងនោះហើយ ទ្រង់ប្រជាប់បាត្រ និងចីវរយាងទៅកាន់ទីជាក់អន្ទាក់របស់នាយព្រាននោះ តាំងអំពីព្រលឹម ។ ថ្ងៃនោះ ម្រឹគសូម្បីតែមួយក៏មិនបានជាប់អន្ទាក់ ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់សម្តែងស្នាមព្រះបាទទុកជិតអន្ទាក់របស់ព្រាន ហើយទ្រង់គង់ក្រោមម្ជប់ឈើមួយដើមខាងមុខ ។ នាយព្រានកុក្ពុជមិត្តកាន់ធ្នូទៅកន្ថែងអន្ទាក់អំពីព្រលឹម ពិនិត្យមើលអន្ទាក់តាំងពីដើម មិនឃើញម្រឹគជាប់អន្ទាក់សូម្បីត្រឹមតែ ១ បានឃើញតែស្នាមព្រះបាទរបស់ព្រះសាស្តា ក៏ត្រិះរិះជូច្នេះថា "នរណាដើរស្រាយម្រឹគដែលជាប់អន្ទាក់របស់យើង" ។ គេចងអាឃាតនឹងព្រះសាស្តា ដើរទៅមុខបន្តិច ក៏ឃើញព្រះសាស្តាដែលទ្រង់ប្រថាប់គង់ក្រោមដើមឈើ គិតថា "សមណៈនេះព្រលែងម្រឹគដែលជាប់អន្ទាក់របស់យើង យើងនឹងសម្ជាប់សមណៈនេះ ហើយក៏បានយឹតធ្នូតម្រង់ទៅរកព្រះសាស្តា ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ឲ្យយឹតធ្នូបាន តែទ្រង់មិនឲ្យព្រលែងធ្នូទៅបាន ។ គេមិនអាចព្រលែងកូនសរទៅ ទាំងមិនអាចជាក់ចុះ គេមានអាការហាក់ដូចជាបែកធ្ម៉ឹងជំនីទាំងពីរ មានទឹកមាត់ហូរចេញអំពីមាត់ ឈរ

នៅដោយលំបាកកាយ ។ គ្រានោះ ពួកបុត្ររបស់គេទៅផ្ទះនិយាយគ្នាថា "បិតារបស់យើងទៅយូរម្ល៉េះ តើមានហេតុអ្វីហ្ន៎?" កាលមាតារបស់គេបញ្ជូនទៅថា "កូនទាំងឡាយ កូនចូរទៅកាន់សម្នាក់របស់បិតាកូនមើល" ម្នាក់ៗ ក៏នាំគ្នាកាន់យកធ្នូចេញទៅ ឃើញបិតាឈរដោយអាការដូច្នោះ ក៏គិតថា "បុរសនេះ ពិតជាបច្ចាមិត្តរបស់បិតាពួកយើង" ទាំង ៧ នាក់យឹតធ្នូតម្រង់ទៅរកព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ក៏បានឈរទ្រឹងដូចបិតារបស់ពួកគេ ដោយអានុភាពរបស់ព្រះសម្ពុទ្ធ ។

កុក្កុដមិត្តឈប់ចងអាឃាតជាមួយព្រះសម្ពុទ្ធ

គ្រានោះ មាតារបស់ពួកគេ គិតថា "ព្រោះហេតុអ្វីហ្ន៎ បិតា និងបុត្រទៅយូរម្ល៉េះ" ក៏នាំកូនប្រសារ ៧ នាក់ទៅកាន់ទីនោះ លុះទៅដល់ទីនោះ ឃើញជនទាំងនោះឈរសំកាំងដូច្នោះ គិតថា "ជនទាំងនេះឈរយឹតធ្នូតម្រង់រកបុគ្គលណាហ្ន៎" ក្រឡេកទៅក៏ឃើញព្រះសាស្តា ទើបលើកដៃទាំងពីរស្រែកឡើងយ៉ាងខ្លាំងៗ ថា "អ្នកទាំងឡាយកុំញ៉ាំងបិតារបស់យើងឲ្យវិនាសឡើយ ពួកអ្នករាល់គ្នាកុំញ៉ាំងបិតារបស់យើងឲ្យវិនាស" ។ នាយព្រានកុក្កុដមិត្ត បានឮសំឡេងនោះហើយ ក៏គិតថា "យើងវិនាសហើយ ព្រោះបុរសនេះជាឪពុកក្មេករបស់យើង ស្លាប់ហើយយើង យើងបានធ្វើកម្មធ្ងន់ណាស់" សូម្បីពួកបុត្ររបស់គេក៏គិតថា "វិនាសហើយពួកយើង ព្រោះបុរសនេះជាជីតារបស់យើង ពួកយើងបានធ្វើកម្មធ្ងន់ណាស់" នាយព្រានចូលទៅ ដោយតាំងមេត្តាចិត្តទុកថា "អ្នក

នេះជាឪពុកក្មេករបស់យើង" ។ សូម្បីពួកបុត្ររបស់គេ ក៏ញ្ជាំងមេត្តាចិត្តឲ្យ
កើតឡើងថា "អ្នកនេះជាជីតារបស់ពួកយើង" ។ គ្រានោះ សេដ្ឋីធីតាដែលជា
មាតារបស់ពួកគេ បានទិយាយថា "ពួកអ្នកបោះធ្នូចោលហើយ សូមទោសបិតា
របស់ខ្ញុំដើម្បីឲ្យបិតាខ្ញុំអត់ទោសឲ្យ ឲ្យធាប់" ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ជ្រាបចិត្តរបស់
ជនទាំងនោះទន់ហើយ ទើបឲ្យដាក់ធ្នូចុះបាន ។ ជនទាំងអស់នោះ ថ្វាយបង្គំ
ព្រះសាស្តាហើយ សូមឲ្យព្រះអង្គអត់ទោសឲ្យថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូម
ព្រះអង្គអត់ទោសឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយផង ដូច្នេះហើយ អង្គុយនៅទីដ៏សម
គួរ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់អនុបុព្វីកថាដល់ពួកគេ ។ ក្នុងវេលាចប់
ទេសនា ព្រានកុក្កុជមិត្តព្រមទាំងបុត្រ និងកូនប្រសារ មានខ្លួនឯងជាទី ១៥ ក៏
បានសម្រេចសោតាបត្តិផល ។ ព្រះសាស្តាត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត សម្រេចភត្តកិច្ច
ហើយ ទើបស្តេចយាងទៅកាន់វិហារវិញ ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទត្តេរទូលសួរ
ព្រះអង្គថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ថ្ងៃនេះព្រះអង្គស្តេចយាងទៅកាន់ទីណា"

ព្រះសាស្តា. ម្នាលអានន្ទ ថ្ងៃនេះ តថាគតទៅកាន់សម្នាក់របស់កុក្ក-
ជមិត្ត ។

អានន្ទ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រានកុក្កុជមិត្តនោះ ត្រូវព្រះអង្គធ្វើ
ឲ្យជាអ្នកឈប់ធ្វើកម្ម គឺ បាណាតិបាតហើយឬ ។

ព្រះសាស្តា. អើ អានន្ទ ព្រានកុក្កុជមិត្តនោះ មានខ្លួនជាគម្រប់ ១៥

បានតាំងនៅក្នុងសទ្ធាដែលមិនញាប់ញ័រ ជាអ្នកអស់សេចក្តីសង្សយក្នុងរតន: ៣ ជាអ្នកមិនធ្វើកម្មគឺ បាណាតិបាតទៀតហើយ ។

ពួកភិក្ខុក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រាននោះមានភរិយាមិនមែនឬ? ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "ពិតមែនហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយ នាងជាកុមារិកាក្នុងត្រកូលសេដ្ឋី សម្រេចសោតបត្តិផលហើយ" ។

ព្រះសោតាបន្នមិនធ្វើចាប

ពួកភិក្ខុសន្ទនាគ្នាថា "ភរិយារបស់នាយព្រានកុក្កុដមិត្ត បានសម្រេចសោតាបត្តិផលក្នុងកាលដែលខ្ជូននៅជាក្មេងតូចម្ជ៉ះ ហើយទៅកាន់ផ្ទះរបស់នាយព្រាននោះ បានបុត្រ ៧ នាក់ ហើយនាងត្រូវស្វាមីប្រើអស់កាលប៉ុណ្ណោះថា "នាងចូរនាំធ្នូមក នាំកូនសរមក នាំលំពែងមក នាំស្នមក យកអន្ទាក់មក បានឲ្យវត្ថុទាំងនោះទៅព្រាន នាយព្រាននោះ កាន់គ្រឿងប្រហារដែលនាងឲ្យ ហើយទៅធ្វើបាណាតិបាត សូម្បីព្រះសោតាបន្នទាំងឡាយ ក៏នៅធ្វើបាណាតិបាតដែរហ្នឹ" ។ ព្រះសាស្តាស្តេចយាងមកហើយ ត្រាស់សួរថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តើអ្នកទាំងឡាយអង្គុយប្រជុំសន្ទនាគ្នាអំពីរឿងអ្វី" កាលភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលថា អំពីរឿងឈ្មោះនេះ ទ្រង់ក៏ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះសោតាបន្ន រមែងមិនធ្វើបាណាតិបាតឡើយ តែការដែលនាងបានធ្វើដូច្នោះ ព្រោះបានគិតថា "យើងនឹងធ្វើតាមពាក្យស្វាមី" ចិត្តរបស់នាងមិនមានឡើយថា

ស្វាមីនោះចូរកាន់យកគ្រឿងប្រហារនេះទៅធ្វើបាណាតិបាតចុះ ពិតហើយ កាលបាតដៃមិនមានជំបៅ ថ្នាំពិសក៏មិនអាចនឹងឲ្យទោសដល់អ្នកកាន់ថ្នាំពិសនោះបាន យ៉ាងណា ឈ្មោះថា បាប រមែងមិនមានដល់អ្នកមិនធ្វើបាប សូម្បីនាំគ្រឿងប្រហារទាំងឡាយមានធ្នូជាដើមឲ្យ មិនមានអកុសលចេតនា ដូច្នោះដែរ" ដូច្នេះហើយ កាលនឹងបន្តអនុសន្ធិដើម្បីសម្តែងធម៌ ទើបត្រាស់ធម្មទេសនានេះថា ៖

៨.បាណិម្ហិ ចេ វណ្ណោ នាស្ស ហរេយ្យ បាណិនា វិសំ
នាពូណំ វិសមនេូតិ នត្ថិ បាបំ អកុពូតោ ។

បើជំបៅមិនមានក្នុងបាតដៃទេ បុគ្គលគប្បីនាំយកថ្នាំពិសដោយបាតដៃ ថ្នាំពិសតែងមិនជ្រាបចូលទៅកាន់បាតដៃដែលគ្មានជំបៅ យ៉ាងណា បាបរមែងមិនមាន ដល់បុគ្គលអ្នកមិនធ្វើ យ៉ាងនោះដែរ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **នាស្ស** បានដល់ មិនមាន ។

បទថា **ហរេយ្យ (គប្បីនាំទៅ)** ប្រែថា អាចនាំទៅបាន ។

សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី ?

ឆ្លើយថា ព្រោះថ្នាំពិសមិនអាចជ្រាបចូលទៅកាន់បាតដៃដែលមិនមាន

ដំបៅ ពិតហើយ ថ្នាំពិស រមែងមិនអាចជ្រាបចូលបាតដៃដែលមិនមានដំបៅយ៉ាងណា ឈ្មោះថា បាប រមែងមិនមានដល់អ្នកមិនធ្វើបាប សូម្បីនាំគ្រឿងប្រហារទាំងឡាយមានធ្នូជាដើមឲ្យ ព្រោះមិនមានអកុសលចេតនា ដូច្នោះដូចគ្នា ការពិត បាបរមែងមិនជាប់តាមចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ដូចថ្នាំពិសមិនជ្រាបចូលបាតដៃដែលមិនមានដំបៅដូច្នោះ ដូច្នេះឯង ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ជនជាច្រើន បានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយមានសោតាបត្តិផលជាដើម ។

បុព្វកម្មរបស់កុក្កុដមិត្ត ព្រមទាំងបុត្រ និងកូនប្រសារ

សម័យខាងក្រោយមក ពួកភិក្ខុសន្ទនាគ្នាថា "អ្វីហ្នឹ ដែលជាឧបនិស្សយនៃសោតាបត្តិមគ្គរបស់ព្រានកុក្កុដមិត្ត ព្រមទាំងបុត្រ និងកូនប្រសារ ព្រាននេះកើតក្នុងត្រកូលព្រានម្រឹគ ព្រោះហេតុអ្វី?" ។

ព្រះសាស្តាស្តេចមកហើយ ត្រាស់សួរថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ អ្នកទាំងឡាយសន្ទនាគ្នាអំពីរឿងអ្វី?" កាលភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលថា "អំពីរឿងឈ្មោះនេះ" ក៏ទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងអតីតកាល ជនទាំងឡាយ ចាត់ចែងកសាងចេតិយ បញ្ចុះព្រះធាតុរបស់ព្រះកស្សបទសពល ក៏បានប្រឹក្សាគ្នាយ៉ាងនេះថា "បានអ្វីធ្វើជាជីស្អិត បានអ្វីធ្វើជាទឹក (លាយ) នូវចេតិយនេះ?" ។

គ្រានោះ ពួកជនទាំងនោះសម្រេចថា "ហរតាល និងមនោសិលាធ្វើជាជីស្អិត យកប្រេងល្ងធ្វើជាទឹក (លាយ)" ។ ពួកគេបុកហរតាល និងមនោ-សិលានោះ ផ្សំជាមួយប្រេងល្ង ក.ដោយឥដ្ឋ បិទដោយមាស ហើយធ្លាក់ក្បាច់ខាងក្នុង ។ អំពីខាងក្រៅខាងមុខមានឥដ្ឋមាសទាំងជុំៗ ។ ឥដ្ឋមួយជុំៗ មានតំលៃមួយសែន ។ លុះចេតិយសម្រេចហើយ ក៏ប្រឹក្សាគ្នាថា "ក្នុងកាលបញ្ចុះព្រះធាតុត្រូវការទ្រព្យច្រើន តើពួកយើងលើកបុគ្គលណាឲ្យធ្វើជាប្រធាន" ។ គ្រានោះ សេដ្ឋីស្រុកក្រៅម្នាក់ ពោលថា "ខ្ញុំនឹងធ្វើជាប្រធាន" លុះពោលដូច្នេះហើយ ក៏បានដាក់ប្រាក់មួយកោដិក្នុងទីបញ្ចុះព្រះសារីរិកធាតុ ។ ពួកអ្នកនគរយើញកិរិយានោះ តិះដៀលថា "សេដ្ឋីក្នុងក្រុងនេះ ក៏មានទ្រព្យ មិនអាចធ្វើជាប្រធានក្នុងព្រះចេតិយនេះបាន ចំណែកសេដ្ឋីស្រុកក្រៅ ដាក់ទ្រព្យមួយកោដិទើបសមធ្វើជាប្រធានឬ" ។

សេដ្ឋីក្នុងក្រុងនោះ បានស្តាប់ពាក្យរបស់ជនទាំងនោះហើយ ពោលថា "យើងនឹងធ្វើជាប្រធាន" បានឲ្យទ្រព្យពីរកោដិហើយ ។

សេដ្ឋីស្រុកក្រៅ គិតថា "យើងនឹងធ្វើជាប្រធាន" បានឲ្យទ្រព្យបីកោដិ ។ កាលសេដ្ឋីទាំងពីរនាក់នោះ បន្ថែមទ្រព្យដោយអាការយ៉ាងនោះ សេដ្ឋីក្នុងក្រុងបានឲ្យទ្រព្យ ៨ កោដិ ។

ចំណែកសេដ្ឋីស្រុកក្រៅគិតថា ក្នុងផ្ទះមានទ្រព្យ ៩ កោដិប៉ុណ្ណោះ ។

សេដ្ឋីក្នុងក្រុងមានទ្រព្យ ៤០ កោដិ ព្រោះដូច្នោះសេដ្ឋីស្រុកក្រៅ ទើបគិតថា "បើយើងឲ្យទ្រព្យ ៩ កោដិ សេដ្ឋីនេះនឹងពោលថា យើងនឹងឲ្យ ១០ កោដិ បើដូច្នោះ ទ្រព្យរបស់យើងនឹងអស់ជាប្រាកដ" ទើបបានពោលយ៉ាងនោះថា "យើងនឹងឲ្យទ្រព្យប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ឯយើង ព្រមទាំងកូន និងប្រពន្ធសូមធ្វើជាទាស:របស់ចេតិយ" ដូច្នេះហើយ ក៏នាំបុត្រទាំង ៧ នាក់ កូនប្រសារទាំង ៧ នាក់ និងភរិយា ប្រគល់ចំពោះព្រះចេតិយព្រមទាំងខ្លួនឯង ។

អ្នកនគរក៏បានធ្វើសេដ្ឋីក្រៅស្រុកឲ្យជាប្រធាន ដោយអាងថា ឈ្មោះថាទ្រព្យសម្បត្តិ នរណាៗ ក៏អាចឲ្យកើតឡើងបាន តែសេដ្ឋីស្រុកក្រៅនេះ ព្រមទាំងបុត្រ និងភរិយា បានប្រគល់ខ្លួន (ចំពោះព្រះចេតិយ) សេដ្ឋីនេះឯង ចូរធ្វើជាប្រធាន ។ ជនទាំង ១៦ នាក់ បានធ្វើជាទាស:របស់ព្រះចេតិយ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ តែពួកអ្នកនគរបានធ្វើពួកគេឲ្យជាអ្នកជា ។ សូម្បីបានទៅជាអ្នកជាហើយក៏ដោយ ពួកគេនៅតែបដិបត្តិព្រះចេតិយរហូតអស់ជីវិត ចុតិចាកអត្តភាពនោះហើយ បានបដិសន្ធិក្នុងទេវលោក កាលជនទាំងនោះនៅក្នុងទេវ-លោកអស់មួយពុទ្ធន្តរ ក្នុងពុទ្ធុប្បាទនេះ ភរិយាចុតិចាកទេវលោកនោះ ក៏កើតជាធីតាសេដ្ឋីក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ។

គតិរបស់អ្នកមិនឃើញសច្ច: មិនទៀងទាត់

នាងបានសម្រេចសោតាបត្តិផល តាំងពីនៅជាកុមារិកាម្ល៉ះ ។ ដែល

ឈ្មោះថា បដិសន្ធិរបស់សត្វដែលមិនបានឃើញសច្ចៈ ជាការៈដ៏ធ្ងន់ ព្រោះ ដូច្នោះ ទើបស្វាមីរបស់នាងវិលត្រឡប់ទៅកើតក្នុងត្រកូលព្រានម្រឹគ ។ សេចក្តីស្នេហាក្នុងកាលមុន បានគ្របសង្កត់សេដ្ឋីធីតាព្រមគ្នានឹងការបានឃើញនាយ ព្រានកុក្ពុជមិត្តនោះឯង ។ ពិតណាស់ សូម្បីព្រះមានព្រះភាគ ក៏បានត្រាស់ ពាក្យនោះទុកថា ៖

សេចក្តីស្រឡាញ់នោះ រមែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ២ ប្រការ គឺ ព្រោះការនៅរួមគ្នាក្នុងកាលមុន ១ ដោយការប្រព្រឹត្ត នូវអំពើជាប្រយោជន៍ដល់គ្នានឹងគ្នាក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ដូចផ្កាឈូក កើតក្នុងទឹក (ព្រោះអាស្រ័យភក់ និងទឹក) ដូច្នោះ ។

ធីតារបស់សេដ្ឋីនោះ បានទៅកាន់ត្រកូលរបស់ព្រានម្រឹគ ព្រោះសេចក្តីស្នេហាក្នុងកាលមុន សូម្បីពួកបុត្ររបស់នាង ក៏ចុតិចាកទេវលោក មកបដិ-សន្ធិក្នុងផ្ទៃរបស់នាងនោះឯង ។ សូម្បីកូនប្រសាររបស់នាង ក៏កើតក្នុងទីនោះៗ លុះចម្រើនវ័យហើយ ក៏បានធ្វើជាកូនប្រសារបស់នាង ។ ជនទាំងអស់នោះ បដិបត្តិព្រះចេតិយក្នុងកាលនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ទើបបានសម្រេចសោតា-បត្តិផលដោយអានុភាពនៃកម្មនោះ ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងព្រានឈ្មោះកុក្ពុជមិត្ត

៩. រឿងព្រានសុនខឈ្មោះកោកៈ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធនាយព្រានសុនខ ឈ្មោះ កោកៈ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានោះថា

យោ អប្បទុដ្ឋស្ស នរស្ស ទុស្សតិ (បុគ្គលណា ប្រទូស្តចំពោះអ្នកមិនប្រទូស្ត តប) ជាដើម ។

ព្រានសម្គាល់ភិក្ខុជាមនុស្សកាឡកណ្ណី

បានឣថា រៀលាព្រឹកនាថ្ងៃមួយ នាយព្រាននោះកាន់ធ្នូ និងមានសុនខ ចោមរោម ចេញទៅព្រៃ បានជួបភិក្ខុអ្នកមានបិណ្ឌបាតជាវត្តមួយរូប កំពុងតែ ត្រាច់បិណ្ឌបាតក្នុងចន្ទោះផ្លូវ ក៏ក្រោធ ហើយគិតថា "យើងបានជួបមនុស្ស កាឡកណ្ណី ថ្ងៃនេះនឹងមិនបានអ្វីៗ ឡើយ ហើយក៏ចៀសចេញទៅ ។ ចំណែក ព្រះថេរៈ ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងស្រុក ធ្វើភត្តកិច្ចហើយ ក៏ត្រឡប់ទៅវិហារ វិញ ។

ចំណែកព្រានរូបនោះ ត្រាច់ទៅក្នុងព្រៃមិនបានអ្វីៗ កាលត្រឡប់មក វិញ បានជួបព្រះថេរៈម្តងទៀត ទើបគិតថា "ថ្ងៃនេះ ព្រោះតែយើងបានជួបមនុស្ស កាឡកណ្ណីនេះហើយ ទើបយើងទៅព្រៃមិនបានអ្វីៗ ឥឡូវនេះ លោកបានមក ប្រាកដចំពោះមុខយើងម្តងទៀត យើងនឹងឲ្យសុនខទាំងឡាយខាំភិក្ខុនេះ" ដូច្នេះ

ទើបក៏ឲ្យសញ្ញាលែងសុនខទៅ ។

ព្រះថេរៈអង្វរថា "ឧបាសក អ្នកកុំធ្វើដូច្នេះឡើយ" ។ គេស្រែកប្រាប់ព្រះថេរៈថា "ថ្ងៃនេះ ខ្ញុំមិនបានអ្វី ព្រោះតែបានជួបលោក ឯលោកក៏មកជួបខ្ញុំម្តងទៀត ខ្ញុំនឹងឲ្យសុនខខាំលោក" ដូច្នេះហើយ ទើបឲ្យសុនខខាំ ។ ព្រះថេរៈតត់ឡើងដើមឈើមួយដើមយ៉ាងរហ័ស អង្គុយនៅត្រង់ទីខ្ពស់មួយជួរបុរស ។ សុនខទាំងឡាយ ក៏នាំគ្នាចោមរោមដើមឈើនោះ ។

នាយកោកៈទៅទីនោះ ហើយស្រែកប្រាប់ថា សូម្បីលោកឡើងដើមឈើ ក៏មិនផុតអំពីកណ្តាប់ដៃរបស់យើងដែរ លុះពោលដូច្នេះហើយ ក៏ចាក់ជាតជើងព្រះថេរៈដោយចុងព្រួញ ។ ព្រះថេរៈបានត្រឹមតែអង្វរថា "ម្នាលឧបាសក សូមអ្នកកុំធ្វើដូច្នេះឡើយ" ។ នាយកោកៈ មិនបានអើពើនឹងពាក្យអង្វររបស់ព្រះថេរៈឡើយ កាន់តែចាក់ខ្វាំងឡើងៗ ។ ចំណែកព្រះថេរៈ កាលត្រូវព្រានចាក់ជាតជើងម្ខាង ក៏លើកជើងម្ខាងនោះឡើង ទម្លាក់ជើងម្ខាងទៀតចុះ កាលព្រានចាក់ជើងម្ខាងនោះទៀត ក៏លើកជើងនោះឡើងវិញ នាយកោកៈមិនស្តាប់ពាក្យអង្វររបស់ព្រះថេរៈឡើយ ចាក់ជាតជើងទាំងពីररបស់ព្រះថេរៈដោយអាការយ៉ាងនោះឯង ។ សរីរៈរបស់ព្រះថេរៈ ដូចជាត្រូវឆេះរោលដោយគប់ភ្លើង ។ ដោយសារតែទុក្ខវេទនាគ្របសង្កត់ខ្លាំងពេក ទើបលោកមិនអាចគ្រប់គ្រងសតិបាន សូម្បីចីវរដែលលោកដណ្តប់ របូតធ្លាក់ចុះក៏មិនដឹង ។ ចីវរនោះធ្លាក់ចុះ

ទៅគ្រហស្ថាយកោកៈនោះ តាំងអំពីកូរ ។

សុនខចោមរោមទាំនាយព្រាន

ហូងសុនខនាំគ្នាចូលទៅក្នុងចន្ទោះនៃចីវរ ដោយសម្គាល់ថា ព្រះថេរៈ ធ្លាក់ចុះមក ហើយក៏នាំគ្នាទាំម្ចាស់របស់ខ្លួន អង្គ្រៀមស៊ីបន្សល់ទុកតែឆ្អឹង ។ សុនខទាំងឡាយចេញមកអំពីចន្ទោះនៃចីវរហើយ ឈរនៅខាងក្រៅ ។ ខណៈនោះ ព្រះថេរៈកាច់មែកឈើស្ងួតមួយ គ្រវែងបង្ហើលសុនខទាំងនោះ ។ ហូងសុនខឃើញព្រះថេរៈហើយ ដឹងថា ពួកខ្លួនទាំស៊ីម្ចាស់របស់ខ្លួនឯង ក៏នាំគ្នាបោលចូលព្រៃ ។

ព្រះថេរៈសង្ស័យក្នុងសីល និងសមណភាពរបស់ខ្លួន

ព្រះថេរៈកើតសេចក្ដីសង្ស័យថា បុរសនោះដល់នូវសេចក្ដីវិនាសខ្លួន ព្រោះតែចូលមកកាន់ចន្ទោះនៃចីវររបស់យើង សីលរបស់យើងមិនជាច់ទេឬ លោកចុះពីដើមឈើហើយ ទៅកាន់សម្ងាត់របស់ព្រះសាស្ដា ក្រាបទូលរឿងទាំងអស់នោះតាំងអំពីដើម ហើយទូលសួរថា "បពិត្រព្រះអង្គ ឧបាសកនោះវិនាសខ្លួន ព្រោះអាស្រ័យចីវររបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ សីលរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គមិនជាច់ផ្ទុះធ្លាយទេឬ? សមណភាពរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គនៅមានដែរឬ?" ។

ព្រះសាស្ដា ទ្រង់ស្ដាប់ពាក្យរបស់ព្រះថេរៈនោះហើយ ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុ សីលរបស់អ្នកមិនជាច់ទេ សមណភាពរបស់អ្នកនៅមាន បុរសនោះដែល

ប្រទូស្តចំពោះអ្នកដែលជាអ្នកមិនប្រទូស្តតប ទើបដល់នូវសេចក្តីវិនាសយ៉ាងនេះ បុរសនោះមិនមែនទើបតែប្រទូស្តចំពោះអ្នកក្នុងកាលឥឡូវនេះប៉ុណ្ណេះទេ សូម្បីក្នុងអតីតកាល ក៏ធ្លាប់ប្រទូស្តចំពោះអ្នកដែលមិនប្រទូស្តតប និងដល់នូវសេចក្តីវិនាសដែរ ដូច្នេះហើយ កាលនឹងទ្រង់ប្រកាសនូវរឿងនោះ ទើបទ្រង់នាំអតីតនិទានមក (ត្រាស់ថា) ៖

បុព្វកម្មរបស់នាយព្រាន

ដូចបានស្តាប់មក ក្នុងអតីតកាល មានពេទ្យម្នាក់ត្រាច់ទៅកាន់ស្រុកដើម្បីប្រកបវេជ្ជកម្ម មិនបានទទួកម្មអ្វីៗ ត្រូវសេចក្តីស្រេកឃ្លានគ្របសង្កត់ ក៏ចេញមកវិញ បានជួបក្មេងៗ ជាច្រើនកំពុងតែលេងនៅក្បែរទ្វារស្រុក គិតថា "យើងនឹងឲ្យពស់ចឹកក្មេងទាំងនោះ ហើយរក្សា (ព្យាបាល) នឹងបានអាហារបរិភោគ ដូច្នេះហើយ ក៏សម្តែងពស់ដែលដេកចេញតែក្បាលក្នុងរន្ធឈើមួយ ប្រាប់ថា នែ ក្មេងៗ ទាំងឡាយ ទ្ញ+ កូនសារិកា ពួកឯងចូរចាប់វាមក" ។ ត្រានោះ ក្មេងម្នាក់ចាប់ពស់ត្រង់.កយ៉ាងមាំទាញចេញមក ដឹងថា វាជាពស់ ក៏ស្រែកឡើងហើយ គ្រវែងពស់នោះទៅលើក្បាលពេទ្យដែលឈរនៅជិតនោះ ។ ពស់វិតរុំបំពង់.ករបស់ពេទ្យ ចឹកយ៉ាងដំណាំ ឲ្យអស់ជីវិតក្នុងទីនោះឯង នាយកោកៈព្រានសុនខនេះ សូម្បីក្នុងកាលមុន ក៏ប្រទូស្តចំពោះអ្នកដែលមិនប្រទូស្ត តប ហើយដល់នូវសេចក្តីវិនាសយ៉ាងនោះដូចគ្នា ។

ព្រះសាស្តា លុះទ្រង់នាំអតីតនិទាននោះមកហើយ កាលនឹងទ្រង់បន្ត អនុសន្ធិដើម្បីសម្តែងធម៌ បានត្រាស់គាថានេះថា ៖

៩.យោ អប្បទុដ្ឋស្ស នរស្ស ទុស្សតិ
សុទ្ធស្ស បោសស្ស អនង្គណស្ស
តមេវ ពាលំ បច្ចេតិ បាបំ
សុខុមោ រជោ បដិវាតំវ ខិត្តោ ។

បុគ្គលណា ប្រទូស្តចំពោះអ្នកមិនប្រទូស្តតប ជាសត្វស្អាត មិនមានកិលេសដូចជាទីទួល បាប រមែងត្រឡប់មករកបុគ្គលពាលនោះវិញ ដូចធូលីល្អិត ដែលបុគ្គលបាចទៅកាន់ទីច្រាស់ខ្យល់ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **អប្បទុដ្ឋស្ស** (អ្នកមិនប្រទូស្ត) គឺ អ្នកមិនប្រទូស្តចំពោះខ្លួន ឬចំពោះសព្វសត្វ ។ បទថា **នរស្ស** (នរជន) បានដល់សត្វ ។ បទថា **ទុស្សតិ** (ប្រទូស្ត) បានដល់ រមែងប្រព្រឹត្តខុស ។ បទថា **សុទ្ធស្ស** (អ្នកបរិសុទ្ធ) គឺ អ្នកមិនមានកំហុស ។ សូម្បីបទថា **បោសស្ស** នេះ ក៏ជាឈ្មោះរបស់សត្វនោះឯង ដោយអាការដទៃ។ បទថា **អនង្គណស្ស** (មិនមានកិលេស) គឺ អ្នកមិនមានកិលេស ។ បទថា **បច្ចេតិ** កាត់បទជា **បដិឯតិ**

(ប្រែថា រមែងត្រឡប់មកវក) ។ បទថា **បដិវាតំ (ច្រាសខ្យល់)** ជាដើម មានន័យថា ធូលីដ៏ល្អិត ដែលបុរសម្នាក់បាចទៅ ដោយបំណងប្រហារមនុស្សម្នាក់ ដែលឈរនៅក្នុងទីខាងលើខ្យល់ រមែងត្រឡប់មកវកបុរសនោះវិញ គឺ ធ្លាក់មកលើបុគ្គលអ្នកបាចនោះឯង យ៉ាងណា បុគ្គលណា កាលប្រហារដោយបាតដៃជាដើម ឈ្មោះថា រមែងប្រទូស្តចំពោះបុរសអ្នកមិនប្រទូស្តតប បាបនោះ កាលឲ្យផលក្នុងបច្ចុប្បន្ននោះ ឬក្នុងអបាយទាំងឡាយ មាននរកជាដើមក្នុងភពខាងមុខ ឈ្មោះថា រមែងត្រឡប់មកវកបុគ្គលពាលនោះវិញ ដោយអំណាចទុក្ខ-វិបាក ដូច្នេះដូចគ្នា ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ភិក្ខុនោះតាំងនៅក្នុងព្រះអរហត្តផល ។ ព្រះធម្ម-ទេសនា បានជាប្រយោជន៍ដល់បរិស័ទដែលមកប្រជុំគ្នាហើយ ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងនាយព្រានសុនខឈ្មោះកោកៈ

១០. រឿងព្រះតិស្សត្ថេរចូលទៅកាន់ត្រកូលជាងកែវមណី

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះថេរៈឈ្មោះ តិស្សៈ អ្នកចូលទៅកាន់ត្រកូលជាងកែវមណី ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ***គព្ភមេកេ ឧប្បជ្ជន្តិ (ជនពាំងឡាយពួកខ្លះរមែងចូលទៅកាន់គភ៌)*** ជាដើម ។

ព្រះចាន១បសេនទិកោសលបញ្ជូនកែវមណីឲ្យជាងថ្នៃ

បានឮថា ព្រះថេរៈនោះ ឆាន់នៅក្នុងត្រកូលរបស់ជាងកែវមណីនោះ អស់ ១២ ឆ្នាំ ។ ជាងកែវមណី និងភរិយារបស់គេតាំងនៅក្នុងឋានៈដូចជាមាតា និងបិតារបស់ព្រះថេរៈ ទំនុកបម្រុងព្រះថេរៈដោយសេចក្តីគោរព ។ ថ្ងៃមួយ ជាងកែវមណីកំពុងអង្គុយហាន់សាច់ខាងមុខព្រះថេរៈ ។ ក្នុងខណៈនោះ ព្រះបាទ១បសេនទិកោសលទ្រង់បញ្ជូនកែវមណីមួយទៅ ដោយព្រះត្រាស់បង្គាប់ថា "សូមជាង ចូរខាត់ និងថ្នៃកែវមណីនេះឲ្យស្អ ហើយបញ្ជូនមកឲ្យយើងវិញ" ។ ជាងកែវមណីទទួលយកកែវនោះ ពាំងដៃប្រឡាក់ឈាម យកមកជាក់លើជ្រញ់ ហើយក៏ចូលទៅខាងក្នុងដើម្បីលាងដៃ ។ ក៏ក្នុងផ្ទះនោះ មានចិញ្ចឹមសត្វក្រៀមមួយក្បាល ។ ក្នុងកាលដែលព្រះថេរៈកំពុងតែក្រឡេកមើលទូវកែវមណីនោះ

សត្ធក្រៀលនោះ ក៏បានលេបនូវកែវមណីនោះដោយសម្គាល់ថា ជាដុំសាច់ ព្រោះធុំក្ងិនឈាម ។ ជាងកែវមណីមកហើយ មិនឃើញកែវមណី ក៏សួរ ភរិយា ធីតា និងបុត្រដោយលំដាប់ថា "អ្នកទាំងឡាយយកកែវមណីឬ" កាល ជនទាំងនោះឆ្លើយថា "មិនបានយកទេ" ក៏គិតថា ប្រាកដជាព្រះថេរៈកាន់យក ហើយ ទើបប្រឹក្សានឹងភរិយាថា "កែវមណីប្រាកដជាព្រះថេរៈជាអ្នកយក" ឯ ភរិយារបស់គេប្រាប់ថា "នាយ អ្នកកុំពោលដូច្នោះឡើយ រហូតអស់កាលមក ប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ខ្ញុំមិនធ្លាប់បានឃើញទោសអ្វីៗ របស់ព្រះថេរៈឡើយ ព្រះថេរៈ ពិតជាមិនបានកាន់យកឡើយ" ។ ជាងកែវមណីសួរព្រះថេរៈថា "លោកម្ចាស់ យកកែវមណី ក្នុងទីឯណោះឬ" ។

ព្រះថេរៈ. ឧបាសក អាត្មាមិនបានកាន់យកទេ ។

ជាង. លោកម្ចាស់ ក្នុងទីនេះមិនមានមនុស្សដទៃទេ លោកម្ចាស់ជាអ្នក យកដោយពិត សូមលោកម្ចាស់ឲ្យកែវមណីមកខ្ញុំព្រះករុណាវិញ ។

កាលព្រះថេរៈបដិសេធ ទើបគេនិយាយនឹងភរិយាថា "កែវរបស់យើង ពិតជាព្រះថេរៈជាអ្នកយក យើងនឹងគាបសួរលោក ។

ភរិយារបស់គេអង្វរថា "នាយ អ្នកកុំញ្ញុាំងយើងទាំងឡាយឲ្យវិនាស ឡើយ បើពួកយើងចូលដល់ភាពជាទាសៈប្រសើរជាង ឯការពោលទៅកាន់ ព្រះថេរៈបែបនេះ មិនប្រសើរឡើយ" ។

ជាងកែវធ្វើទោសព្រះថេរៈ ព្រោះយល់ខុស

ជាងកែវនោះពោលថា "ពួកយើងទាំងអស់គ្នា សូម្បីចូលដល់ភាពជាទាសៈ ក៏នៅតែមិនស្មើនឹងតម្លៃកែវមណីនោះដែរ" លុះពោលដូច្នេះហើយ ក៏បានយកខ្សែរុំសីសៈរបស់ព្រះថេរៈ មូលរឹតដោយកំណាត់ឈើ ។ លោហិតហូរចេញអំពីសីសៈ ត្រចៀក និងច្រមុះរបស់ព្រះថេរៈ គ្រាប់ភ្នែកទាំងពីរលៀនចេញមកក្រៅ លោកឈឺចាប់ខ្លាំងពេក ក៏ដួលចុះលើផែនដី ។ សត្វក្រៀលនោះធុំក្លិនឈាម ក៏បានមកផឹកឈាមនោះ ។

ខណៈនោះ នាយមណីការទាត់សត្វក្រៀលដោយជើង ហើយកៀសចេញទៅ ដោយពោលពាក្យថា "ឯងមកធ្វើអ្វី" ដោយកម្លាំងនៃសេចក្តីក្រោធដែលកើតឡើងចំពោះព្រះថេរៈ ។ សត្វក្រៀលនោះដួលប្រកាច់ស្លាប់ ដោយការទាត់តែមួយជើងប៉ុណ្ណោះ ។ ព្រះថេរៈ ឃើញនូវអាការៈរបស់សត្វក្រៀលនោះហើយក៏ពោលថា "ឧបាសក លោកចូរបន្ធូរចំណងសីសៈអាត្មាឲ្យធូរសិនហើយ ចូរមើលនូវសត្វក្រៀលនោះថា វាស្លាប់ហើយឬនៅ" លំដាប់នោះ ជាងកែវពោលទៅកាន់ព្រះថេរៈថា "សូម្បីលោកឯងក៏ទាំងស្លាប់ដូចវាដែរ" ។ ព្រះថេរៈ ប្រាប់ជាងកែវមណីថា "ឧបាសក កែវមណីនោះ គឺ សត្វក្រៀលនោះឯងជាអ្នកលេប ប្រសិនបើសត្វក្រៀលនោះមិនស្លាប់ទេ សូម្បីអាត្មាស្លាប់ក៏មិនប្រាប់ដល់លោកដែរ" ។

គេវះពោះសត្វក្រៀលនោះ បានឃើញកែវមណីហើយ ញ័រវន្ធត់ មានចិត្តតក់ស្ញុត ក្រាបចុះទៀបព្រះបាទរបស់ព្រះថេរ: ហើយពោលថា "សូមលោកម្ចាស់អត់ទូវទោសនោះដល់ខ្ញុំ ខ្ញុំមិនដឹង បានធ្វើហើយ" ។

ព្រះថេរ:. ឧបាសក ទោសរបស់លោកក៏មិនមាន ទោសរបស់អាត្មាក៏មិនមាន មានតែទោសរបស់វដ្ត:ប៉ុណ្ណោះ អាត្មាអត់ទោសដល់លោក ។

ជាងកែវ. លោកម្ចាស់ បើលោកម្ចាស់អត់ទោសដល់ខ្ញុំ សូមលោកម្ចាស់និមន្តទទួលភិក្ខាក្នុងផ្ទះរបស់ខ្ញុំដូចដើមចុះ ។

ព្រះថេរ:ឃើញទោសនៃការចូលកាន់ត្រកូល

ព្រះថេរ:ពោលថា "ឧបាសក តាំងអំពីថ្ងៃនេះទៅ អាត្មានឹងមិនចូលកាន់ត្រកូលទៀតទេ ព្រោះថា នេះជាទោសនៃការចូលកាន់ត្រកូលដោយត្រង់ តាំងពីពេលនេះទៅ បើជើងទាំងពីរនៅដើរបាន អាត្មានឹងឈរក្បែរទ្វារផ្ទះតែម្យ៉ាង ទទួលភិក្ខា" លុះពោលដូច្នេះហើយ ព្រះថេរ:ក៏បានសមាទានធុតង្ត ហើយពោលគាថានេះថា ៖

កត្តគ្រប់ៗ ត្រកូល សូម្បីតិចតួច ដែលគេចម្អិនទុកដើម្បីមុនី អាត្មានឹងត្រាច់ទៅដោយកម្ចាំងស្មង (ព្រោះ) កម្ចាំងស្មងរបស់អាត្មានៅមាន ។

ព្រះថេរ: លុះពោលគាថានោះចប់ហើយ មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បរិនិព្វាន

ដោយព្យាធិន៉ុះឯង ។ សត្វក្រៀល បានបដិសន្ធិ ក្នុងផ្ទៃនៃភរិយារបស់ជាងកែវមណី ។ ជាងកែវមណីស្លាប់ទៅហើយ ក៏ទៅកើតក្នុងនរក ។ ភរិយារបស់ជាងកែវមណីស្លាប់ទៅកើតក្នុងទេវលោក ព្រោះជាអ្នកមានចិត្តទន់ភ្លន់ចំពោះព្រះថេរ: ។ ភិក្ខុទាំងឡាយទូលសួរអភិសម្ឃរាយភពរបស់ជនទាំងនោះចំពោះព្រះសាស្តា ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ រមែងកើតក្នុងគភ៌ ពួកខ្លះធ្វើកម្មអាក្រក់ រមែងកើតក្នុងនរក ពួកខ្លះធ្វើកម្មល្អហើយ រមែងកើតក្នុងទេវលោក ចំណែកអ្នកមិនមានអាសវ: រមែងបរិនិព្វានដូច្នេះហើយ កាលនឹងទ្រង់បន្តអនុសន្ធិដើម្បីសម្តែងធម៌ ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

១០.គព្ភមេកេ ឧប្បជ្ជន្តិ និរយំ បាបកម្មិនោ

សគ្គំ សុគតិនោ យន្តិ បរិនិព្វន្តិ អនាសវា ។

ជនពួកខ្លះ កើតក្នុងគភ៌មនុស្ស ពួកអ្នកធ្វើអំពើអាក្រក់ ទៅកាន់នរក ពួកអ្នកមានគតិល្អ ទៅកាន់ឋានសួគ៌ ពួកអ្នកមិនមានអាសវ: បរិនិព្វាន ។

អធិប្បាយគាថា

ក្នុងបទទាំងនោះ គភ៌របស់មនុស្សប៉ុណ្ណោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់បំណងយក

*ក្នុងបទថា **គព្ភំ (គភិ)** នោះ ។ ពាក្យដ៏សេសក្នុងគាថានោះ មានអត្ថងាយហើយ ដូច្នេះឯង ។*

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ជនជាច្រើន បានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងព្រះតិស្សត្ថេរ អ្នកចូលកាន់ត្រកូលជាងកែវមណី

១១. រឿងជន ៣ នាក់

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធជន ៣ នាក់ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **ន អន្តលិក្ខេ ន សមុទ្ទមជ្ឌេ (ក្នុងអាកាស... ក្នុងកណ្តាលមហាសមុទ្ទ ក៏មិនគប្បីរួចផុតចាកកម្មអាក្រក់បាន)** ជាដើម ។

ក្អែកត្រូវភ្លើងដេះស្ងាប់ក្នុងអាកាស

បានឮថា កាលព្រះសាស្តាប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ភិក្ខុច្រើនរូបមកដើម្បីគាល់ព្រះសាស្តា បានចូលទៅកាន់ស្រុកមួយដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ ពួកអ្នកស្រុកទទួលបាត្ររបស់ភិក្ខុទាំងនោះហើយ និមន្តឲ្យគង់ក្នុងរោងធាន់ ប្រគេនយាគូ និងបង្អែមដល់ភិក្ខុទាំងនោះធាន់ហើយ អង្គុយស្តាប់ព្រះធម៌ដើម្បីរង់ចាំនូវកត្តកាល ។ ក្នុងខណៈនោះ អណ្តាតភ្លើងតាំងឡើងអំពីចង្ក្រានរបស់ស្ត្រីម្នាក់ដែលចំអិនកត្ត ចំអិនម្ហូបទឹក និងម្ហូបក្រៀម ឆាបឆេះដល់ដំបូល ។ រង្វិលឆ្នាំងដែលធ្វើអំពីស្នាមួយ តាំងឡើងអំពីដំបូលនោះ ដែលត្រូវភ្លើងឆេះហើយ ក៏អណ្តែតឡើងទៅកាន់អាកាស ។ ក្នុងខណៈនោះឯង មានក្អែកមួយហើរមកតាមអាកាស ក៏ស៊ីក.ចូលទៅក្នុងរង្វិលឆ្នាំងនោះ ត្រូវស្នារង្វិលឆ្នាំងនោះឆេះធ្លាក់ចុះមកចំកណ្តាលស្រុក ។ ពួកភិក្ខុឃើញនូវហេតុនោះហើយ គិតថា "ខ្ញុ! កម្មនេះធ្ងន់ណាស់ អ្នកមានអាយុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរមើលនូវ

អាការដ៏ប្លែករបស់ក្អែកនោះចុះ រៀរចាកព្រះសាស្តាហើយ អ្នកជនៃណាហ្ន៎ នឹងដឹងនូវកម្មដែលក្អែកនោះបានធ្វើហើយ ពួកយើងនឹងទូលសួរកម្មរបស់ក្អែកនោះចំពោះព្រះសាស្តា” ដូច្នេះហើយ ក៏នាំគ្នាគេចចេញទៅ ។

ភរិយានាយសំពៅត្រូវបណ្តូតទឹក

ភិក្ខុមួយពួកទៀត ឡើងកាន់សំពៅទៅដើម្បីគាល់ព្រះសាស្តា សំពៅនោះកៀងនៅកណ្តាលសមុទ្រ ពួកមនុស្សដែលជិះនៅក្នុងសំពៅនោះ ប្រឹក្សាគ្នាថា “ប្រហែលជាមានមនុស្សកាឡកណ្ណីនៅក្នុងសំពៅនេះទេដឹង?” លុះប្រឹក្សាគ្នាដូច្នេះហើយ ក៏ចែកស្លាកឲ្យចាប់ ។ ក៏ភរិយារបស់នាយសំពៅនោះ តាំងនៅក្នុងបឋមវ័យ ជាស្ត្រីមានរូបល្អគួរដល់ការមើល ចាប់បានស្លាកកាឡកណ្ណីនោះ ។ ពួកមនុស្សដែលជិះនៅក្នុងសំពៅនោះ នាំគ្នាពោលថា “ចូរចែកស្លាកម្តងទៀត ហើយឲ្យចែកដល់ទៅ ៣ ដង ។ ស្លាកបានធ្លាក់ទៅលើភរិយារបស់នាយសំពៅនោះ ដល់ទៅ ៣ ដង ។ អ្នកដែលជិះនៅក្នុងសំពៅនោះ បានក្រឡេកមើលមុខនាយសំពៅដោយពោលថា “ដូចម្តេចដែរនាយ?” នាយសំពៅពោលថា “ខ្ញុំមិនអាចឲ្យមហាជនវិនាស ព្រោះតែនាងនោះទេ ពួកលោកចូរបោះនាងទៅក្នុងទឹកចុះ” ។ ភរិយារបស់នាយសំពៅនោះ កាលត្រូវពួកមនុស្សចាប់ប្រុងនឹងបោះទៅក្នុងទឹក ត្រូវមរណៈកន្ត្រាក់ គ្រប់សង្កត់ ក៏ស្រែកឡើងយ៉ាងខ្លាំង ។ នាយសំពៅបានឮនូវសម្រែកនោះហើយ ក៏ពោលថា “ប្រយោជន៍អ្វីដោយអាការៈ

ដែលនាងប្រជាប់នោះ ជានិងវិនាសទៅទទេ។ ពួកលោកចូរដោះគ្រឿងអាក-
រណៈទាំងអស់ ឲ្យនាងស្លៀកសំពត់ចាស់មួយផ្ទាំង ហើយបោះនាងទៅក្នុងទឹក
ចុះ ខ្ញុំមិនអាចសម្លឹងមើលនាងដែលអណ្តែតនៅលើទ្រូងទឹកបានទេ ព្រោះហេតុ
ដូច្នោះ ពួកលោកចូរយកកូនដែលពេញដោយជីវិតចងត្រង់.ក។ ហើយ បោះទៅ
ក្នុងសមុទ្រចុះ ។ ពួកមនុស្សទាំងនោះ ក៏បានធ្វើដូច្នោះ ។ ត្រី ទាំងអណ្តើក
ប្រញ្ជាយស៊ីនាងក្នុងទីដែលធ្លាក់ទុ:ឯង ។ ពួកភិក្ខុបានស្តាប់ទូវរឿងនោះហើយ
ក៏គិតថា "រៀវព្រះសាស្តាចេញហើយ គ្មានទ្រព្យណាដ៏ទូវកម្មរបស់ស្ត្រីនោះទេ
ពួកយើងនឹងទូលសួរនូវកម្មរបស់ស្ត្រីនោះ ចំពោះព្រះសាស្តា ។ ទៅដល់ទី
កន្លែងដែលប្រាជ្ញាហើយ ក៏នាំគ្នាចុះចាកសំពៅចៀសចេញទៅ ។

ភិក្ខុ ៧ រូប អត់អាហារ ៧ ថ្ងៃ ក្នុងល្អាងភ្នំ

ភិក្ខុ ៧ រូប ជនៃទៀត ទិមន្តចេញអំពីបច្ចន្តជនបទ ដើម្បីនិងមកគាល់
ព្រះសាស្តាដែរ លុះមកដល់ទៅកាន់វត្តមួយ ហើយសួរកន្លែងសម្រាក ។
ក្នុងវត្តនោះ មានល្អាងមួយ មានគ្រែ ៧ ភិក្ខុដែលជាចៅអាវាសក៏បានប្រគល់
ល្អាងនោះឲ្យ ភិក្ខុទាំង ៧ នោះ កាលបានល្អាងនោះហើយ ក៏នាំគ្នាដេកលើគ្រែ
នៅក្នុងល្អាងនោះ លុះដល់ពាក់កណ្តាលអធ្រាត (មាន) ផ្ទៃនថ្មមួយដុំប៉ុនផ្ទះ
កំពូលរមៀលមកបិទទ្វារល្អាងជិត ពួកភិក្ខុម្ចាស់កន្លែងពោលថា "ពួកយើងបាន
ប្រគល់ល្អាងនោះឲ្យដល់ពួកភិក្ខុអាគន្តុក: ឥឡូវនេះ ស្រាប់តែមានផ្ទៃនថ្មមួយ

ផ្ទាំងធំ រមៀលមកបិទទ្វារស្ពានជិត ពួកយើងត្រូវជួយគ្នា នាំយកផែនថ្មនោះចេញ" លុះពោលដូច្នេះហើយ ក៏ឲ្យប្រជុំពួកមនុស្សទាំង ៧ ស្រុក ដែលនៅជុំវិញវត្តនោះ ដើម្បីនាំយកជុំថ្មនោះចេញ សូម្បីពួកភិក្ខុ និងពួកមនុស្សទាំង ៧ ស្រុកនោះ ទំរ៉ាមីងព្យាយាមយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏មិនអាចធ្វើផែនថ្មនោះឲ្យរមៀលចេញទៅបាន ។ សូម្បីពួកភិក្ខុដែលនៅខាងក្នុងស្ពាន់នោះ ក៏ព្យាយាមជួចគ្នា ។ សូម្បីនាំគ្នាព្យាយាមយ៉ាងនោះក៏ដោយ ក៏មិនអាចរំកិលជុំថ្មនោះបានរហូត ៧ ថ្ងៃ ។ ពួកភិក្ខុអាគន្ទុក:ត្រូវសេចក្ដីឃ្លានគ្រប់សង្ត្ត់អស់ ៧ ថ្ងៃ បានវង់ទុក្ខដ៏ធំក្នុងស្ពាន់នោះ ។ ក្នុងថ្ងៃទី ៧ ផែនថ្មនោះ ក៏បានរមៀលចេញឯង ពួកភិក្ខុចេញអំពីស្ពាន់នោះហើយ គិតថា "បាបរបស់ពួកយើងនេះ រ៉ៀរ៉ែលង ព្រះសាស្ដាចេញហើយ នរណាទៅហ្ន៎ទីងដ៏ងនូវបាបនោះ ពួកយើងទីងទូលសួរព្រះសាស្ដា" ហើយក៏នាំគ្នាចៀសចេញទៅ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ បានមកជួបពួកភិក្ខុមុនៗ នៅពាក់កណ្ដាលផ្លូវ ទាំងអស់គ្នាចូលគាល់ព្រះសាស្ដា ថ្វាយបង្គំហើយ អង្គ្ឆយក្នុងទីដ៏សមគួរមួយ ដែលព្រះសាស្ដាបដិសណ្ឋារ:ហើយ ក៏ទូលសួរនូវហេតុដែលខ្លួនបានឃើញ និងបានសោយហើយដោយលំដាប់ ។ សូម្បីព្រះសាស្ដាក៏ទ្រង់ព្យាករណ៍ប្រាប់ភិក្ខុទាំងនោះ ដោយលំដាប់យ៉ាងនេះ ។

បុព្វកម្មរបស់សត្វក្អែក

"ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្អែកនោះសោយនូវកម្មដែលខ្លួនបានធ្វើហើយនោះ

ឯង ។ ក៏ក្នុងអតីតកាល អ្នកស្រែម្នាក់ដែលមានប្រក្រតីនៅក្នុងក្រុងពារាណសី បានបង្ហាត់គោរបស់ខ្លួន តែមិនអាចបង្ហាត់បាន ។ ព្រោះថា គោរបស់គេនោះ ដើរទៅបានបន្តិចក៏ដេក សូម្បីគេវាយឲ្យក្រោកឡើងហើយ ដើរទៅបានបន្តិចក៏ដេកទៀត ។ អ្នកស្រែនោះ សូម្បីព្យាយាមយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏មិនអាចបង្ហាត់គោនោះបាន ត្រូវសេចក្តីក្រោធគ្របសង្កត់ ក៏ពោលថា "ឥឡូវនេះ យើងនឹងឲ្យឯងដេកជាសុខតាំងអំពីថ្ងៃនេះទៅ" លុះពោលដូច្នេះហើយ ក៏ក្រងចំបើងធ្វើជាគប់មួយយ៉ាងធំ យកមកចងរុំនឹង.កគោនោះ ហើយធួលភ្លើងដុត ។ គោនោះត្រូវភ្លើងឆេះ ក៏ស្លាប់នៅទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្អែកនោះបាន នូវធ្វើបាបកម្មក្នុងកាលដែលខ្លួននៅជាកសិករនោះឯង ។ គេឆេះនៅក្នុងនរកអស់កាលដ៏យូរ ព្រោះវិបាករបស់កម្មដែលជាបាបនោះ កើតហើយក្នុងកំណើតក្អែក ត្រូវភ្លើងឆេះស្លាប់អស់ ៧ ដង ក្នុងកណ្តាលអាកាសយ៉ាងនេះឯង" ។

បុព្វកម្មរបស់ភរិយានាយសំពៅ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សូម្បីស្ត្រីនោះ ក៏បានសោយបាបកម្មដែលខ្លួនបានធ្វើហើយដែរ ។ ក្នុងអតីតកាល ស្ត្រីនោះជាភរិយានៃគហបតីម្នាក់ នៅក្នុងក្រុងពារាណសី បានធ្វើកិច្ចគ្រប់យ៉ាង មានដងទឹក បុកអង្ករ ចំអិនអាហារជាដើមដោយដៃរបស់ខ្លួន ។ នៅក្នុងផ្ទះរបស់គហបតីនោះ មានសុនខមួយក្បាលសុនខនោះ តែងតែអង្គុយមើលនាង ដែលធ្វើកិច្ចគ្រប់យ៉ាងនៅក្នុងផ្ទះនោះ ។

ពេលនាងនាំកគ្គទៅជូនស្វាមីរបស់នាងនៅឯស្រែក្តី ពេលទៅព្រៃដើម្បីរកវត្ថុផ្សេងៗ មានខ្ទស និងបន្ទៃជាដើមក្តី សុនខនោះតែងតែទៅតាមនាងជានិច្ច ។ ពួកបុរសកំលោះៗ ឃើញដូច្នោះ តែងតែនិយាយចំអកឲ្យនាងថា "ម្នាលអ្នកទាំងឡាយ ព្រានសុនខចេញទៅព្រៃហើយវើយ ថ្ងៃនេះ ពួកយើងនឹងបានបរិ-ភោគបាយជាមួយសាច់ហើយ" នាងអៀនខ្មាសនឹងពាក្យចំអកចំអន់របស់ពួកមនុស្សទាំងនោះ ទើបប្រហារសុនខនោះដោយជុំដី និងដំបងជាដើមឲ្យត្រឡប់ ។ សុនខនោះត្រឡប់ក្រោយបានបន្តិច ក៏រត់ទៅតាមនាងទៀត ។ បានឮមកថា សុនខនោះ ធ្លាប់ជាស្វាមីរបស់នាងកាលពី ៣ ជាតិមុន ព្រោះដូច្នោះ ទើបវាមិនអាចកាត់នូវសេចក្តីស្រឡាញ់ដែលកើតមានចំពោះនាងបាន ។ ពិតណាស់ បុគ្គលណាៗ ដែលឈ្មោះថា មិនធ្លាប់ជាកវិយា ឬជាស្វាមីនឹងគ្នាក្នុងសង្សារ-វដ្ត ដែលមានទីបំផុតខាងដើម និងខាងចុង ដែលបុគ្គលតាមដឹងមិនបាននោះ រមែងមិនមានឡើយ ព្រោះហេតុនោះ សេចក្តីស្រឡាញ់ដែលមានប្រមាណដ៏ក្រៃលែង រមែងមានក្នុងបុគ្គលដែលជាញាតិក្នុងអត្តភាពជិតៗ ព្រោះដូច្នោះ ទើបសុនខនោះ មិនអាចលះបង់សេចក្តីស្រឡាញ់ដែលកើតមានចំពោះនាងនោះបាន ។ នាងក៏ក្រោធខឹងនឹងសុនខនោះ ពេលដែលនាំយកបបរទៅជូនស្វាមីដែលនៅឯស្រែនោះ នាងបានយកខ្សែទុកក្នុងជាយសំពត់ ទើបធ្វើដំណើរទៅ ។ សុនខនោះក៏បានរត់ទៅតាមនាងដែរ លុះនាងធ្វើដំណើរទៅដល់ស្រែ ក៏បានយក

បបរជូនស្វាមីរបស់នាង រួចហើយក៏កាន់ក្អមទទេ ទៅកាន់កំពង់ទឹកមួយ ជាក់ខ្សាច់ឲ្យពេញក្អមនោះហើយ បានធ្វើសំឡេង (ជាសញ្ញា) ហៅសុនខដែលកំពុងឈរមើលនាងនៅក្នុងទីជិតនោះ ។ សុនខសប្បាយចិត្តខ្លាំងណាស់ ដោយគិតថា "យូរណាស់ហើយ យើងមិនដែលបានទទួលពាក្យដ៏ពីរោះយ៉ាងនេះទេ ទើបបានទទួលក្នុងថ្ងៃនេះឯង ទើបបក់កន្ទុយដើរចូលទៅរកនាង ។ នាងចាប់.កឆ្កែនោះយ៉ាងមាំហើយ យកចុងខ្សែម្ខាងចងក្អម យកចុងខ្សែម្ខាងទៀតចង.កសុនខ ហើយច្រានក្អមនោះឲ្យរមៀលចុះទឹក ។ សុនខនោះជាប់តាមក្អមធ្លាក់ទៅក្នុងទឹក ហើយស្លាប់នៅក្នុងទឹកនោះឯង ។ នាងនោះធេះក្នុងនរកអស់កាលដ៏យូរព្រោះវិបាករបស់កម្មនោះ ។ ចំណែកវិបាកដ៏សេស ទើបត្រូវគេយកក្អមពេញដោយដីខ្សាច់ចង.កទម្លាក់ចុះក្នុងទឹក ស្លាប់ក្នុងទឹកអស់ ១០០ អត្តភាព ។

បុព្វកម្មរបស់ភិក្ខុ ៧រូប

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សូម្បីអ្នកទាំងឡាយ ក៏សោយនូវបាបកម្មដែលខ្លួនបានធ្វើហើយដូចគ្នា ។ ក្នុងអតីតកាល មានក្មេងយ្វាលគោ ៧ នាក់ នៅក្នុងក្រុងពារាណសី ដើរយ្វាលគោតាមជងព្រៃ ក្នុងមួយកន្លែង ៧ ថ្ងៃ ។ ថ្ងៃមួយត្រឡប់មកអំពីយ្វាលគោវិញ បានឃើញមេទន្សងមួយក្បាល ក៏នាំគ្នាដេញចាប់ ។ មេទន្សងនោះ ក៏រត់ចូលទៅក្នុងដំបូកកណ្តៀរមួយ ។ ក៏ដំបូកនោះមានរន្ធ ៧ ។ ក្មេងៗ ទាំងនោះប្រឹក្សាគ្នាថា "ថ្ងៃនេះ ពួកយើងមិនអាចចាប់វា

 បាន ចាំថ្ងៃស្អែកពួកយើងនឹងមកចាប់វា" លុះប្រឹក្សាគ្នាដូច្នេះហើយ ក៏នាំគ្នាកាន់យកកំណាត់ឈើបាក់ម្នាក់មួយបាច់ៗ បិទន្ទ្ធទាំងនោះ រួចហើយក៏ចៀសចេញទៅ ។ លុះព្រឹកឡើង ក្មេងទាំងនោះមិនបានឃើញជល់មេទន្សោងនោះ ក៏ក្រៀងគោទៅឃ្វាលក្នុងទីដទៃ ដល់ថ្ងៃទី ៧ ក្រៀងគោមកវិញឃើញជំបូកនោះ ក៏ឃើញជល់មេទន្សោង បានគិតគ្នាថា "តើមេទន្សោងនោះ យ៉ាងណាហើយហ្ន៎?" បានបើកន្ទ្ធដែលខ្ជួនបិទទុកនោះ ។ មេទន្សោងអស់សេចក្តីអាល័យក្នុងជីវិត សល់តែឆ្អឹង និងស្បែក ញ័រទ្រើកវារចេញមក ក្មេងទាំងនោះឃើញដូច្នោះហើយ ក៏អាណិត បាននិយាយគ្នាថា "ពួកយើងកុំសម្ងាប់វាអី វាអត់ចំណីអស់ ៧ ថ្ងៃហើយ" លុះពោលដូច្នេះហើយ ក៏អង្ហែលខ្ជងទន្សោងនោះ ហើយក៏លែងទៅ ដោយពោលថា "ឯងចូរធ្វើដំណើរទៅតាមសប្បាយចុះ" ។ ក្មេងទាំងនោះ មិនត្រូវនេះនៅក្នុងនរក ព្រោះមិនបានសម្ងាប់ទន្សោងនោះ ។ តែជនទាំង ៧ នាក់នោះ ត្រូវអត់ចាយរួមគ្នា ៧ ១ ថ្ងៃ អស់ ១៤ អត្តភាពមកហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយបានធ្វើនូវបាបកម្មនោះ ក្នុងកាលដែលអ្នកទាំងឡាយនៅជាក្មេងឃ្វាលគោនោះឯង ។

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ព្យាករណ៍បញ្ជា ដែលភិក្ខុទាំងនោះបានទូលសួរហើយ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

បុគ្គលទោះនៅទីណា។ ក៏មិនរួចចាកចាបកម្ម

គ្រានោះ ភិក្ខុមួយរូបបានទូលសួរព្រះសាស្តាថា "ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការរួចខ្ជួនរបស់បុគ្គលដែលធ្វើនូវបាបកម្មហើយ ហោះឡើងទៅកាន់អាកាសក្តី សុះទៅកាន់សមុទ្ទក្តី ចូលទៅកាន់ចន្ទោះនៃភ្នំក្តី រមែងមិនមានទេឬ?"

ព្រះសាស្តាត្រាស់ប្រាប់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនុ៉ះឯង សូម្បីក្នុងទីទាំងឡាយ មានអាកាសជាដើម ប្រទេសសូម្បីត្រឹមតែមួយចំណែកដែលបុគ្គលរស់នៅហើយ គប្បីរួចចាកកម្មអាក្រក់បាន មិនមាន" កាលនឹងទ្រង់បន្តអនុសន្ធិដើម្បីសម្តែងធម៌ បានត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

១១.ន អន្តលិក្ខេ ន សមុទ្ទមជ្ឈ
ន បព្វតានំ វិវរំ បវីសំ
ន វិជ្ជតី សោ ជគតិប្បទេសោ
យត្រដ្ឋិតោ មុច្ចេយ្យ បាបកម្មា ។

បុគ្គលអ្នកធ្វើបាបកម្មហើយ ទោះបីចូលទៅព្ធដ៏អាកាស ក្នុងកណ្តាលសមុទ្ទ កាន់ចន្ទោះភ្នំទាំងឡាយ ក៏មិនគប្បីរួចចាកបាបកម្ម ព្រោះប្រទេសលើផែនដី ដែលបុគ្គលឯតនៅហើយ គប្បីរួចចាកបាបកម្មបាននោះ មិនដែលមានឡើយ ។

អធិប្បាយគាថា

សេចក្តីនៃព្រះគាថានេះថា "ប្រសិនបើបុគ្គលណាម្នាក់ គិតថា អញនឹងរួចចាកបាបកម្មដោយឧបាយយ៉ាងនេះ" គប្បីអង្គុយពួនដ៏អាកាសក្តី ចូលទៅកាន់មហាសមុទ្ទដែលមានជម្រៅ ៨ ម៉ឺន ៤ ពាន់យោជន៍ក្តី អង្គុយក្នុងចន្ទោះនៃភ្នំក្តី ក៏មិនអាចរួចចាកបាបកម្មបានឡើយ ព្រោះថា ក្នុងចំណែកនៃផែនដី គឺភាគនៃផែនដី មានបុរត្ថិមទិសជាដើម ឱកាសសូម្បីប៉ុនចុងនៃរោមទ្រាយ ដែលបុគ្គលឋិតនៅហើយ គប្បីរួចចាកបាបបាន រមែងមិនមាន" ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ភិក្ខុទាំងនោះ បានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ។ ព្រះធម្មទេសនា មានប្រយោជន៍ដល់ជនទាំងឡាយ ដែលមកប្រជុំគ្នាហើយ ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងជន ៣ នាក់

១២. រឿងព្រះចាទសុប្បពុទ្ធសក្យៈ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅវត្តនិគ្រោធារាម ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះបាទសុប្ប-ពុទ្ធៈ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានោះថា ***ន អន្តលិក្ខេ ន សមុទ្ទមជ្ឈេ (បុគ្គលដែលធ្វើបាប គេចទៅហើយក្នុងអាកាស ក៏មិនគប្បីរួចផុតចាកបាប គេចទៅក្នុងកណ្តាលមហាសមុទ្ទ ក៏មិនគប្បីរួចផុតចាកបាបបាន)*** *ជាដើម ។*

ព្រះចាទសុប្បពុទ្ធក្រៃដអង្គុយបិទផ្ទូវព្រះសាស្តា

បានញ្ចថា ព្រះបាទសុប្បពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ចងអាឃាតនឹងព្រះសាស្តា ដោយហេតុ ២ ប្រការ គឺ ព្រះសមណគោតមអង្គនោះ ចេញទៅបួសចោលធីតារបស់យើង ១ បំបួសបុត្ររបស់យើងហើយ ស្ថិតនៅក្នុងឋានៈជាអ្នកមានពៀរនឹងបុត្ររបស់យើង ១ ។ ថ្ងៃមួយ ទ្រង់ត្រិះរិះថា "ឥឡូវនេះ យើងនឹងមិនឲ្យព្រះសមណគោតមនោះយាងទៅធាន់ត្រង់ទីនិមន្ត" ដូច្នេះ ទើបបិទផ្ទូវត្រង់ស្តេចយាងទៅ ទ្រង់គង់សោយទឹកចណ្ឌក្នុងចន្ទោះផ្ទូវ ។

លំដាប់នោះ កាលព្រះសាស្តា ដែលមានភិក្ខុសង្ឃហែហមស្តេចយាងមកដល់ទីនោះ ពួកមហាតលិកក្រាបទូលព្រះរាជាថា "បពិត្រមហារាជ ព្រះសាស្តាស្តេចយាងមកហើយ" ។ ព្រះបាទសុប្បពុទ្ធបានត្រាស់ថា "ពួកអ្នកចូរប្រញាប់ទៅមុន ចូរប្រាប់ព្រះសមណៈនោះថា ព្រះសមណគោតមអង្គនោះ មិនមែនជាធំ

ជាង១យើងទេ យើងនឹងមិនឲ្យផ្ទូវដល់ព្រះសមណគោតមអង្គនោះ" សូម្បីពួកមហាតលិកទូលតឿនរឿយៗ ហើយ ក៏ទ្រង់គង់ត្រាស់បញ្ជាយ៉ាងនោះឯង ។

ព្រះសាស្តា មិនបានផ្ទូវអំពីសម្ងាត់ព្រះមាតុលៈ (អ៊ំ) ទើបស្តេចយាងត្រឡប់អំពីទីនោះ ។ សូម្បីព្រះរាជាក៏បញ្ជូនចារបុរស (អ្នកស៊ើបការណ៍) ម្នាក់ទៅ ដោយព្រះតម្រាស់ថា "អ្នកចូរទៅស្តាប់នូវពាក្យ របស់ព្រះសមណ-គោតមអង្គនោះ ហើយចូរត្រឡប់មកវិញ" ។

ព្រះចាន១សុប្ឍពុទ្ធធ្វើកម្មធ្ងន់ត្រូវផែនដីស្រូប

ចំណែកព្រះសាស្តាកាលស្តេចយាងត្រឡប់មកវិញ ទ្រង់ធ្វើការញញ៉ីមឲ្យប្រាកដ ព្រះអានន្ទទូលសួរថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វីហ្ន៎ ជាបច្ច័យនៃកម្ម គឺ ការញញ៉ីមឲ្យប្រាកដ?" ទើបទ្រង់ត្រាស់ថា "អានន្ទ អ្នកមានឃើញ ព្រះបាទសុប្ឍពុទ្ធទេ?" ។

ព្រះអានន្ទទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គឃើញ ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា ព្រះបាទសុប្ឍពុទ្ធនោះ មិនឲ្យផ្ទូវដល់ព្រះពុទ្ធប្រាកដស្មើដូចជាតថាគត បានធ្វើនូវកម្មដ៏ធ្ងន់ ក្នុងថ្ងៃទី ៧ អំពីថ្ងៃនេះ ព្រះអង្គនឹងចូលទៅកាន់ផែនដី (ធរណីស្រូប) ត្រង់ទីជិតជើងជណ្តើរ ខាងក្រោមប្រាសាទ" ។

ចារបុរសនោះ បានស្តាប់នូវព្រះតម្រាស់របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ

ទៅកាន់សម្នាក់ព្រះបាទសុប្បពុទ្ធ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា "ក្មួយរបស់យើងត្រឡប់ទៅវិញ បាននិយាយនូវពាក្យអ្វីខ្លះ?" ទើបក្រាបទូលតាមដែលខ្លួនបានឮ ។

ព្រះរាជាទ្រង់ស្តាប់នូវពាក្យ ដែលចារបុរសនោះបានក្រាបទូលហើយ ទ្រង់ត្រាស់ថា "ឥឡូវនេះ ទោសក្នុងការនិយាយ (កុហក) នៃក្មួយរបស់យើងរមែងមិនមាន ព្រះអង្គត្រាស់នូវពាក្យណា ពាក្យនោះរមែងមានដោយប្រការដូច្នោះមែន តែសូម្បីដូច្នោះក៏ដោយ ពេលនេះ យើងនឹងផ្ទាញ់ផ្ទាល់ព្រះអង្គដោយការនិយាយកុហក ព្រោះព្រះអង្គមិនបានគ្រាស់នឹងយើង ដោយប្រាកដថាព្រះបាទសុប្បពុទ្ធនឹងត្រូវធរណីស្រូបក្នុងថ្ងៃទី ៧ គ្រាន់តែត្រាស់ថា សុប្បពុទ្ធនឹងត្រូវធរណីស្រូបត្រង់ទីជិតជើងជណ្តើរ ខាងក្រោមប្រាសាទប៉ុណ្ណោះ បើដូច្នោះ តាំងអំពីថ្ងៃនោះទៅ យើងនឹងមិនទៅកាន់ទីនោះ យើងមិនត្រូវធរណីស្រូបក្នុងទីនោះឡើយ នឹងគ្របសង្កត់លោកដោយការនិយាយកុហក" ។

ព្រះបាទសុប្បពុទ្ធបញ្ជាឲ្យពួកមហាតលិក ជញ្ជូនគ្រឿងប្រើប្រាស់របស់ព្រះអង្គទៅទុកលើប្រាសាទ ៧ ជាន់ ឲ្យដកជណ្តើរចេញ បិទទ្វារ ដាក់មនុស្សមាឆមាំៗ ពីរនាក់ ត្រង់ទ្វារមួយៗ ហើយត្រាស់ថា "ប្រសិនបើពួកឯងឃើញយើងដើរចុះទៅខាងក្រោម ដោយសេចក្តីប្រមាទសោត អ្នកទាំងឡាយគប្បីហាមឃាត់យើង" លុះពោលដូច្នេះហើយ ក៏ទ្រង់ប្រថាប់ក្នុងបន្ទប់ដ៏មានសិរីលើផ្ទៃប្រាសាទជាន់ទី ៧ ។

និងគេចអំពីជលនៃកម្មអាក្រក់ រមែងមិនជុត

ព្រះសាស្តាទ្រង់ស្តាប់រឿងនោះហើយ ទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបាទសុប្បពុទ្ធនោះ កុំថាឡើយអង្គុយនៅលើផ្ទៃប្រាសាទរហូតនោះ ទោះបីហោះឡើងទៅកាន់រវហាស៍ហើយ អង្គុយក្នុងអាកាសក៏ដោយ ចូលទៅកាន់មហាសមុទ្ទដោយសំពៅក៏ដោយ ចូលទៅកាន់ចន្ទោះភ្នំក៏ដោយ ធម្មតាព្រះតម្រាស់របស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ រមែងមិនមានពីរ ព្រះអង្គនឹងត្រូវធរណីស្រូបក្នុងទីដែលតថាគតពោលហើយនោះឯង" កាលនឹងទ្រង់បន្តអនុសន្ធិដើម្បីសម្តែងធម៌ ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

១២.ន អន្តលិក្ខេ ន សមុទ្ទមជ្ឈេ

ន បព្ទតានំ វិវរំ បវិស្ស

ន វិជ្ជតី សោ ជគតិប្បទេសោ

យត្រដ្ឋិតំ នប្បសហេយ្យ មច្ចុ ។

បុគ្គលទៅព្ធដ៏អាកាស ក្នុងកណ្តាលសមុទ្ទ កាន់ចន្ទោះនៃភ្នំទាំងឡាយ ក៏មិនរួចចាកសេចក្តីស្លាប់បាន ព្រោះប្រទេសលើផែនដី ដែលបុគ្គលឋិតនៅហើយ សេចក្តីស្លាប់គ្របសង្កត់មិនបាននោះ មិនដែលមានឡើយ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ***នបឃ្ឃសហេយ្យ មចុ (សេចក្តីស្វាប់គប្បីគ្របសង្កត់មិនបាន)*** *សេចក្តីថា ប្រទេស គឺ ផែនដី សូម្បីត្រឹមតែប៉ុនចុងសក់ ដែលមរណៈមិនគប្បីញាំញី គឺ មិនគប្បីគ្របសង្កត់អ្នកដែលឋិតនៅទីហើយ រមែងមិនមាន ។ ពាក្យដ៏សេស ក៏ដូចពាក្យមុននោះឯង ។*

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ជនជាច្រើន បានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នេះឯង ។

ព្រះរាជាត្រូវផែនដីស្រូប ទៅកើតក្នុងអវិចីនរក

ក្នុងថ្ងៃទី ៧ ក្នុងវេលាដូចវេលាដែលព្រះបាទសុឃ្ឃពុទ្ធបិទផ្លូវកិត្តិយសរបស់ព្រះសាស្តា សេះមង្គលរបស់ព្រះអង្គ ដែលនៅខាងក្រោមប្រាសាទលោតកញ្ជ្រោលឡើង ផ្ទាយធាក់ជញ្ជាំងនោះៗ ។ ព្រះអង្គប្រថាប់គង់នៅជាន់លើនោះឯង បានឮសំឡេងសេះនោះ ក៏ត្រាស់សួរថា "ទ្ញុះជាសំឡេងអ្វី" ពួកមហាតលិក ទូលថា "សេះមង្គលលោតកញ្ជ្រោល ។ ចំណែកសេះនោះ គ្រាន់តែឃើញព្រះបាទសុឃ្ឃពុទ្ធភ្ញាម ក៏ឈប់ស្ងៀម ។

ខណៈនោះ ព្រះអង្គមានបំណងនឹងចាប់សេះនោះ ស្តេចបានក្រោកចាកទីប្រថាប់ បែរព្រះកត្ត្រមកកាន់ទ្វារ ។ ទ្វារទាំងឡាយរបើកឯង ជណ្តើរតាំងនៅក្នុងទីរបស់ខ្លួនដូចដើម ។ ពួកមនុស្សដែលខ្លាំងៗ ឈរនៅត្រង់ទ្វារ ចាប់ព្រះ

រាជាត្រង់ព្រះសូរង ហើយច្រាន ឲ្យមានព្រះភក្ត្រចុះមកខាងក្រោម ។ ដោយ ឧបាយនោះ ទ្វារទាំង ៧ ជាន់ ក៏របើកឯង ជណ្តើរទាំងឡាយក៏តាំងនៅដូចដើម ។ ពួកមនុស្សមានកម្ចាំង (ប្រចាំទ្វារ) ត្រង់ជាន់នោះៗ ចាប់ព្រះរាជាត្រង់ព្រះសូរង ហើយច្រានឲ្យមានព្រះភក្ត្រចុះក្រោម ។

ខណៈនោះ មហាប្រឹថពីបើកចន្ទោះរង់ចាំទទួលព្រះបាទសុប្បពុទ្ធ នៅជិតជើងជណ្តើរ ខាងក្រោមប្រាសាទនោះឯង ព្រះអង្គលិចចូលទៅក្នុងផែនដីកើតក្នុងអវិចីនរកហើយ ។

ចប់ រឿងព្រះចាធសុប្បពុធ្ធសក្យ:

ចប់ឆាបវគ្គវណ្ណនា វគ្គធី ៩

ក្នុងវគ្គនេះរួមមាន ១២ រឿង

១.រឿងចូធ្បេកសាជកព្រាហ្មណ៍	២. រឿងព្រះសេយ្យកត្ថេរ
៣.រឿងនាងលាជទេវធីតា	៤. រឿងអនាបិណ្ឌិកសេដ្ឋី
៥.រឿងភិក្ខុមិនរក្សាបរិក្ខារ	៦.រឿងសេដ្ឋីពិធ្បាលបធក:
៧.រឿងមហាធនពាណិជ្ជ	៨.រឿងព្រានកុក្ពុជមិត្ត
៩.រឿងព្រានសុនខឈ្មោះកោក:	១០.រឿងព្រះតិស្សចូលកាន់...
១១.រឿងជន ៣ នាក់	១២.រឿងព្រះចាធសុប្បពុធ្ធ

ទណ្ឌវគ្គ ទី ១០

"ពោលអំពីអជ្ঝា"

១. រឿងឆព្វគ្គិយភិក្ខុ

[២០] *ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធឆព្វគ្គិ-យភិក្ខុ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា* ***សព្វេ តសន្តិ (សត្វទាំងឡាយរមែងតក់ស្លុត)*** *ជាដើម ។*

ហេតុទ្រង់បញ្ញត្តិប្បហារទានសិក្ខាបទ

សេចក្តីពិស្តារថា ក្នុងសម័យមួយ កាលពួកសត្តរសវគ្គិយភិក្ខុបោសប្រាសសេនាសន:ស្អាតហើយ ឆព្វគ្គិយភិក្ខុ ពោលថា "ពួកលោកចូរចៀសចេញ ពួកយើងចាស់ជាង ដូច្នេះ សេនាសន:នេះត្រូវបានមកពួកយើង" កាលពួកសត្តរសភិក្ខុពោលដូច្នេះថា "ពួកខ្ញុំមិនព្រមឲ្យទេ (ព្រោះ) សេនាសន:នេះ ពួកខ្ញុំជួសជុលរៀបចំបោសសម្អាតបានមុន" ក៏ប្រហារពួកសត្តរសភិក្ខុ ។ សត្ត-រសវគ្គិយភិក្ខុ ត្រូវមរណៈភ័យគម្រាម ក៏នាំគ្នាស្រែកដោយមានសំឡេងខ្លាំងៗ ។

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ស្តាប់សំឡេងរបស់ភិក្ខុទាំងនោះហើយ ក៏ត្រាស់សួរថា "មានរឿងអ្វី" ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកឆព្វិយភិក្ខុ ប្រហារពួកសត្តរសភិក្ខុ" ក៏ទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចាប់តាំងពីពេលនេះទៅ ភិក្ខុមិនគួរធ្វើយ៉ាងនោះ ភិក្ខុណាធ្វើ ភិក្ខុនោះត្រូវអាបត្តិ

ឈ្មោះនេះ" លុះទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះហើយ ទ្រង់បញ្ញត្តិបហារទានសិក្ខាបទ ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ បន្ទាប់មកទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មតាភិក្ខុតែងតែតក់ស្ញុតចំពោះអាជ្ញា ខ្លាចចំពោះសេចក្តីស្លាប់ យ៉ាងណា សូម្បីសត្វដទៃ ក៏តែងតែតក់ស្ញុតចំពោះអាជ្ញា ខ្លាចចំពោះសេចក្តីស្លាប់ដូច្នោះដែរ ដូច្នេះ មិនគួរប្រហារដោយខ្លួនឯង មិនគួរប្រើគេឲ្យប្រហារអ្នកដទៃឡើយ" ដូច្នេះហើយ កាលនឹងទ្រង់បន្តអនុសន្ធិដើម្បីសម្តែងព្រះធម៌ បានត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

១.សព្វេ តសន្តិ ទណ្ឌស្ស សព្វេ ភាយន្តិ មច្ចុនោ
អត្តានំ ឧបមំ កត្វា ន ហនេយ្យ ន ឃាតយេ ។

សត្វទាំងឡាយគ្រប់ប្រាណ តែងតក់ស្ញុតនឹងអាជ្ញា សត្វទាំងឡាយតែងខ្លាចសេចក្តីស្លាប់គ្រប់ៗ រូប បុគ្គលគួរធ្វើខ្លួនឲ្យជាឧបមា ហើយមិនគួរប្រហារដោយខ្លួនឯង មិនគួរប្រើគេឲ្យប្រហារឡើយ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **សព្វេ តសន្តិ (សត្វទាំងឡាយ រមែងតក់ស្ញុត)** សេចក្តីថា សត្វសូម្បីទាំងអស់ កាលអាជ្ញាធ្លាក់មកលើខ្លួន តែងតែតក់ស្ញុតចំពោះអាជ្ញានោះ ។ បទថា **មច្ចុនោ (ដល់សេចក្តីស្លាប់)** បានដល់ រមែងខ្លាចសេចក្តីស្លាប់ដោយពិត ។ ក៏ព្យញ្ជនៈនៃធម្មទេសនានេះ មិនមានសល់ ។ ចំណែកអត្ត នៅមាន ។ ឧបមាដូចជា ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យពួករាជបុរស

ទ្ធ&ZWNJ;ស្ត&ZWNJ;ប្រកាសថា "ជនទាំ&ZWNJ;អស់ចូរប្រជុំ&ZWNJ;គ្ន&ZWNJ;" ជនដ&ZWNJ;ីសេស រ&ZWNJ;ៀ&ZWNJ;ព្រះរាជា និ&ZWNJ;ង មហាមាត&ZWNJ;្យ&ZWNJ;របស&ZWNJ;់ព្រះរាជាចេញ រ&ZWNJ;ៀ&ZWNJ;ងមកប្រជុំ&ZWNJ;គ្ន&ZWNJ; យ&ZWNJ;ាងណា សូ&ZWNJ;ម&ZWNJ;ីកាលព្រ&ZWNJ;ះ&ZWNJ;ាស&ZWNJ;្ត&ZWNJ;ាគ្រ&ZWNJ;ាស&ZWNJ;់ថា សត&ZWNJ;្ត&ZWNJ;ទាំ&ZWNJ;អស&ZWNJ;់ត&ZWNJ;ែ&ZWNJ;ងតក&ZWNJ;់ស&ZWNJ;ុ&ZWNJ;ត ដ&ZWNJ;ូ&ZWNJ;ចន&ZWNJ;ះ សត&ZWNJ;្ត&ZWNJ;ទាំ&ZWNJ;ង&ZWNJ;ា&ZWNJ;យដ&ZWNJ;ីសេ&ZWNJ;ស រ&ZWNJ;ៀ&ZWNJ;ងសត&ZWNJ;្ត&ZWNJ;ីសេ&ZWNJ;ស ៤ ជ&ZWNJ;ំ&ZWNJ;ពួ&ZWNJ;ក គ&ZWNJ;ឺ ជ&ZWNJ;ំ&ZWNJ;ីអ&ZWNJ;ាជ&ZWNJ;ានេ&ZWNJ;យ&ZWNJ; ស&ZWNJ;េ&ZWNJ;ះអ&ZWNJ;ាជ&ZWNJ;ានេ&ZWNJ;យ&ZWNJ; គ&ZWNJ;ោ&ZWNJ;ឧ&ZWNJ;ស&ZWNJ;ក&ZWNJ;-អ&ZWNJ;ាជ&ZWNJ;ានេ&ZWNJ;យ&ZWNJ; និ&ZWNJ;ង&ZWNJ;ព្រ&ZWNJ;ះ&ZWNJ;ីណ&ZWNJ;ាស&ZWNJ;្ត&ZWNJ;ព បណ&ZWNJ;្ត&ZWNJ;ិ&ZWNJ;ត&ZWNJ;ប&ZWNJ;ា&ZWNJ;ជ&ZWNJ;្រ&ZWNJ;ាបថ&ZWNJ;ា ត&ZWNJ;ែ&ZWNJ;ងតក&ZWNJ;់ស&ZWNJ;ុ&ZWNJ;ត&ZWNJ;ទាំ&ZWNJ;អ&ZWNJ;ស&ZWNJ;់ ពិ&ZWNJ;ត&ZWNJ;ណ&ZWNJ;ាស&ZWNJ;់ បណ&ZWNJ;្ត&ZWNJ;ាសត&ZWNJ;្ត&ZWNJ;ីសេ&ZWNJ;ស&ZWNJ;ទាំ&ZWNJ;ង&ZWNJ;ោ&ZWNJ;ះ ព្រ&ZWNJ;ះ&ZWNJ;ីណ&ZWNJ;ាស&ZWNJ;្ត&ZWNJ;ព មិ&ZWNJ;ន&ZWNJ;ឃ&ZWNJ;ើ&ZWNJ;ញ&ZWNJ;ថ&ZWNJ;ា មា&ZWNJ;ន&ZWNJ; សត&ZWNJ;្ត&ZWNJ;ស&ZWNJ;ា&ZWNJ;ប&ZWNJ;់ ព្រ&ZWNJ;ោ&ZWNJ;ះ&ZWNJ;ណ&ZWNJ;ាកណ&ZWNJ;ះ&ZWNJ;ប&ZWNJ;ង&ZWNJ;់&ZWNJ;ស&ZWNJ;ក&ZWNJ;ា&ZWNJ;យ&ZWNJ;ទ&ZWNJ;ិ&ZWNJ;ដ&ZWNJ;ិ&ZWNJ;ា&ZWNJ;ន&ZWNJ;ហ&ZWNJ;ើ&ZWNJ;យ ទ&ZWNJ;ើ&ZWNJ;ប&ZWNJ;ម&ZWNJ;ិ&ZWNJ;ន&ZWNJ;ក&ZWNJ;ែ&ZWNJ;យ&ZWNJ;ខ&ZWNJ;្ញ&ZWNJ;ា&ZWNJ;ច&ZWNJ;ស&ZWNJ;ា&ZWNJ;ប&ZWNJ;់ សត&ZWNJ;្ត&ZWNJ;ីសេ&ZWNJ;ស ៣ ជ&ZWNJ;ំ&ZWNJ;ពួ&ZWNJ;ក&ZWNJ;្រ&ZWNJ;ៅ&ZWNJ;ពី&ZWNJ;ន&ZWNJ;េ&ZWNJ;ះ មិ&ZWNJ;ន&ZWNJ;ឃ&ZWNJ;ើ&ZWNJ;ញ&ZWNJ;ស&ZWNJ;ត&ZWNJ;្ត&ZWNJ;ដ&ZWNJ;ែ&ZWNJ;ល&ZWNJ;ជ&ZWNJ;ា&ZWNJ;ប&ZWNJ;ដ&ZWNJ;ិ&ZWNJ;ប&ZWNJ;ក&ZWNJ;្ស&ZWNJ;ចំ&ZWNJ;ព&ZWNJ;ោ&ZWNJ;ះ&ZWNJ;ខ&ZWNJ;្ញ&ZWNJ;ុ&ZWNJ;ន ព្រ&ZWNJ;ោ&ZWNJ;ះ&ZWNJ;ស&ZWNJ;ក&ZWNJ;ា&ZWNJ;យ&ZWNJ;ទ&ZWNJ;ិ&ZWNJ;ដ&ZWNJ;ិ&ZWNJ;ា&ZWNJ;ន&ZWNJ;ក&ZWNJ;ម&ZWNJ;ាំ&ZWNJ;ង&ZWNJ; ទ&ZWNJ;ើ&ZWNJ;ប&ZWNJ;ម&ZWNJ;ិ&ZWNJ;ន&ZWNJ;ខ&ZWNJ;ា&ZWNJ;ច ។

បទថា ***ន ហានេ&ZWNJ;យ&ZWNJ; ន ឃាតយេ (មិ&ZWNJ;ន&ZWNJ;គ&ZWNJ;ួ&ZWNJ;រ&ZWNJ;ស&ZWNJ;ម&ZWNJ;្ភ&ZWNJ;ា&ZWNJ;ប&ZWNJ;់ជ&ZWNJ;ា&ZWNJ;យ&ZWNJ;ខ&ZWNJ;្ញ&ZWNJ;ុ&ZWNJ;ន&ZWNJ;ឯ&ZWNJ;ង&ZWNJ; មិ&ZWNJ;ន&ZWNJ;គ&ZWNJ;ួ&ZWNJ;រ&ZWNJ;ប&ZWNJ;្រ&ZWNJ;ើ&ZWNJ;អ&ZWNJ;្ន&ZWNJ;ក&ZWNJ;ដ&ZWNJ;ទ&ZWNJ;ៃ&ZWNJ;ឲ&ZWNJ;យ&ZWNJ;ស&ZWNJ;ម&ZWNJ;្ភ&ZWNJ;ា&ZWNJ;ប&ZWNJ;់)*** *សេ&ZWNJ;ចក&ZWNJ;្ត&ZWNJ;ីថ&ZWNJ;ា ប&ZWNJ;ុ&ZWNJ;គ&ZWNJ;្គ&ZWNJ;ល&ZWNJ;ដ&ZWNJ;ីន&ZWNJ;ថ&ZWNJ;ា "យ&ZWNJ;ើ&ZWNJ;ង&ZWNJ;យ&ZWNJ;ាង&ZWNJ;ណ&ZWNJ;ា សូ&ZWNJ;ម&ZWNJ;ី&ZWNJ; សត&ZWNJ;្ត&ZWNJ;ដ&ZWNJ;ៃ&ZWNJ;ទ&ZWNJ;ក&ZWNJ;ដ&ZWNJ;ូ&ZWNJ;ច&ZWNJ;ន&ZWNJ;ះ" ដ&ZWNJ;ូ&ZWNJ;ចន&ZWNJ;ះ&ZWNJ;ហ&ZWNJ;ើ&ZWNJ;យ ទ&ZWNJ;ើ&ZWNJ;ប&ZWNJ;ម&ZWNJ;ិ&ZWNJ;ន&ZWNJ;គ&ZWNJ;ួ&ZWNJ;រ&ZWNJ;ស&ZWNJ;ម&ZWNJ;្ភ&ZWNJ;ា&ZWNJ;ប&ZWNJ;់ជ&ZWNJ;ា&ZWNJ;យ&ZWNJ;ខ&ZWNJ;្ញ&ZWNJ;ុ&ZWNJ;ន&ZWNJ;ឯ&ZWNJ;ង&ZWNJ; និ&ZWNJ;ង&ZWNJ;ម&ZWNJ;ិ&ZWNJ;ន&ZWNJ;គ&ZWNJ;ួ&ZWNJ;រ&ZWNJ; ប&ZWNJ;្រ&ZWNJ;ើ&ZWNJ;អ&ZWNJ;្ន&ZWNJ;ក&ZWNJ;ដ&ZWNJ;ទ&ZWNJ;ៃ&ZWNJ;ឲ&ZWNJ;យ&ZWNJ;ស&ZWNJ;ម&ZWNJ;្ភ&ZWNJ;ា&ZWNJ;ប&ZWNJ;់ ។*

លុ&ZWNJ;ះ&ZWNJ;ចប&ZWNJ;់ព្រ&ZWNJ;ះ&ZWNJ;ធ&ZWNJ;ម&ZWNJ;ិ&ZWNJ;ទ&ZWNJ;េ&ZWNJ;ស&ZWNJ;ន&ZWNJ;ា ជ&ZWNJ;ន&ZWNJ;ជ&ZWNJ;ា&ZWNJ;ច&ZWNJ;្រ&ZWNJ;ើ&ZWNJ;ន&ZWNJ;ប&ZWNJ;ា&ZWNJ;ន&ZWNJ;ស&ZWNJ;ម&ZWNJ;្រ&ZWNJ;ច&ZWNJ;អ&ZWNJ;រ&ZWNJ;ិ&ZWNJ;យ&ZWNJ;ផ&ZWNJ;ល&ZWNJ;ទ&ZWNJ;ាំ&ZWNJ;ង&ZWNJ;ា&ZWNJ;យ&ZWNJ; ម&ZWNJ;ា&ZWNJ;ន&ZWNJ;សោ&ZWNJ;ត&ZWNJ;ា&ZWNJ;ប&ZWNJ;ត&ZWNJ;្ត&ZWNJ;ិ&ZWNJ;ផ&ZWNJ;ល&ZWNJ;ជ&ZWNJ;ា&ZWNJ;ដ&ZWNJ;ើ&ZWNJ;ម ដ&ZWNJ;ូ&ZWNJ;ចន&ZWNJ;ះ&ZWNJ;ឯ&ZWNJ;ង ។

ចប់ រឿ&ZWNJ;ងធ&ZWNJ;ម&ZWNJ;្ម&ZWNJ;ិ&ZWNJ;យ&ZWNJ;ភ&ZWNJ;ិ&ZWNJ;ក&ZWNJ;ុ

២. រឿងធព្វគ្គិយភិក្ខុ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធធព្វគ្គិយភិក្ខុ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **សព្វេ តសន្តិ (សត្វទាំងអស់រមែងតក់ស្ទុត)** ជាដើម ។

ហេតុឲ្យព្រះអង្គបញ្ញត្តិ តលសត្តិកសិក្ខាបទ

សេចក្តីពិស្តារថា សម័យមួយ ពួកធព្វគ្គិយភិក្ខុងាឡើងនូវលំពែង គឺ បាតដៃប្រហារពួកសត្តរសវគ្គិយភិក្ខុ ដោយហេតុ ដូចដែលខ្ជូនប្រហារពួកសត្ត-រសវគ្គិយភិក្ខុ ក្នុងសិក្ខាបទមុននោះឯង ។

ចំណែកក្នុងរឿងនេះ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ស្តាប់នូវសំឡេងរបស់ភិក្ខុទាំងនោះហើយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់សួរថា "ម្នាលភិក្ខុ តើមានរឿងអ្វី" ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកធព្វិយភិក្ខុ ប្រហារពួកសត្តរសវគ្គិយ-ភិក្ខុ" លុះភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលដូច្នេះហើយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចាប់ពីពេលនេះទៅ ធម្មតាភិក្ខុមិនគួរធ្វើយ៉ាងនេះ ភិក្ខុណាធ្វើ ភិក្ខុនោះត្រូវអាបត្តិឈ្មោះនេះ" ដូច្នេះហើយ ក៏ទ្រង់បញ្ញត្តិតលសត្តិកសិក្ខាបទ ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មតាភិក្ខុដឹងថា សូម្បីសត្វដទៃរមែងតក់ស្ទុតចំពោះអាជ្ញា ដូចគ្នានឹងយើង ម្យ៉ាងទៀត ជីវិតក៏រមែងជាទីស្រឡាញ់របស់សត្វទាំងនោះ ដូចយើងដោយពិត ដូច្នេះអ្នកទាំងឡាយ មិនគួរប្រហារដោយខ្ជូនឯង មិន

គួរប្រើគេឲ្យប្រហារឡើយ" ដូច្នេះហើយ កាលនឹងទ្រង់បន្តអនុសន្ធិដើម្បីសម្តែងធម៌ បានត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

២.សព្វេ តសន្តិ ទណ្ឌស្ស សព្វេសំ ជីវិតំ បិយំ
អត្តានំ ឧបមំ កត្វា ន ហនេយ្យ ន ឃាតយេ ។

សត្វទាំងឡាយគ្រប់ប្រាណ តែងតក់ស្ទុតនឹងអាជ្ញា (ព្រោះថា) ជីវិតជាទីស្រឡាញ់របស់សត្វទាំងពួង បុគ្គលគួរធ្វើខ្លួនឲ្យជា ឧបមា ហើយមិនគួរប្រហារដោយខ្លួនឯង មិនគួរប្រើគេឲ្យ ប្រហារឡើយ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **សព្វេសំ ជីវិត បិយំ (ជីវិតរមែងជាទីស្រឡាញ់របស់សត្វទាំងអស់)** សេចក្តីថា រៀរព្រះខីណាស្រពចេញ ជីវិតរមែងជាទីស្រឡាញ់ដ៏ក្រៃលែងរបស់ពួកសត្វដ៏សេស ដែលព្រះខីណាស្រពរមែងជាអ្នកព្រងើយក្នុងជីវិត ឬក្នុងមរណៈដោយពិត ។ ពាក្យដ៏សេសមានន័យដូចពាក្យមុននោះឯង ។

លុះចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើនបានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយមានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងធញត្តិយភិក្ខុ

៣. រឿងក្មេងច្រើននាក់

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅនាវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធក្មេងច្រើននាក់ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **សុខកាមានិ ភូតានិ (សត្វដែលកើតហើយទាំងឡាយ ជាអ្នកប្រាថ្នាសុខ)** ជាដើម ។

ព្រះសាស្តាទ្រង់ជួបពួកក្មេងវាយពស់

សេចក្តីពិស្តារថា សម័យមួយ ព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រជាប់បាត្រ និងចីវរ ចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ទ្រង់បានឃើញពួកក្មេងជាច្រើននាក់ យកឈើវាយពស់ផ្ទះមួយ ត្រង់រវាងផ្ទៃ ក៏ទ្រង់ត្រាស់សួរថា "នែពួកក្មេងទាំងឡាយ ពួកអ្នកធ្វើអ្វី" កាលពួកក្មេងទាំងនោះក្រាបទូលថា "ពួកខ្ញុំព្រះអង្គយកឈើវាយពស់" ។ ព្រះអង្គក៏ទ្រង់ត្រាស់សួរទៀតថា "ព្រោះហេតុអ្វី ទើបពួកអ្នកវាស់គ្នាវាយវា" កាលពួកក្មេងក្រាបទូលថា "ព្រោះពួកខ្ញុំព្រះអង្គខ្លាចវាខាំ" ទើបព្រះអង្គត្រាស់ថា "ពួកអ្នកវាស់គ្នាវាយពស់នេះ ដោយគិតថា នឹងធ្វើសេចក្តីសុខឲ្យដល់ខ្លួន ដូច្នេះ អ្នកទាំងឡាយនឹងមិនបានទទួលនូវសេចក្តីសុខក្នុងទីដែលខ្លួនកើតហើយៗ ទេ ដោយពិត បុគ្គលកាលប្រាថ្នាសុខដល់ខ្លួន (តែ) ប្រហារសត្វដទៃ រមែងមិនគួរ" ដូច្នេះហើយ កាលនឹងទ្រង់បន្តអនុសន្ធិដើម្បីសម្តែងធម៌ ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៣. សុខកាមានិ ភូតានិ យោ ទណ្ឌេន វិហិំសតិ

អត្តនោ សុខមេសានោ បេច្ច សោ ន លភតេ សុខំ ។
សុខកាមានិ ភូតានិ យោ ទណ្ឌេន ន ហឹសតិ
អត្តនោ សុខមេសានោ បេច្ច សោ លភតេ សុខំ ។

ជនណា សែ្វងរកសេចក្តីសុខដើម្បីខ្លួន តែបៀតបៀនសត្វ
ទាំងឡាយ ដែលប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ ដោយអាជ្ញា ជននោះលះ
លោកនេះទៅហើយ នឹងមិនបានសេចក្តីសុខឡើយ ។

ជនណា សែ្វងរកសេចក្តីសុខដើម្បីខ្លួន តែមិនបៀតបៀន
សត្វទាំងឡាយ អ្នកដែលប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ ដោយអាជ្ញា ជន
នោះលះលោកនេះទៅហើយ រមែងបានសេចក្តីសុខ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ***យោ ទណ្ឌេន (បុគ្គលណា...ដោយដំបង)*** *សេចក្តីថា បុគ្គលណា រមែងបៀតបៀនអ្នកដទៃ ដោយដំបង ឬដោយវត្ថុទាំងឡាយ មានដុំដីជាដើម ។*

បទថា ***បេច្ច សោ ន លភតេ សុខំ (បុគ្គលនោះលះលោកនេះទៅ ហើយរមែងមិនបានសុខ)*** *សេចក្តីថា បុគ្គលនោះ រមែងមិនបានសុខសម្រាប់ មនុស្ស សុខដែលជាទិព្ធ ឬសុខ គឺ ព្រះនិព្វាន ដែលជាបរមត្ថ (សុខ) ក្នុងលោកខាងមុខ ។*

ក្នុងព្រះគាថាទី ២ មានសេចក្តីថា ***បេច្ច សោ លភតេ សុខំ (បុគ្គល***

នោះលះលោកនេះទៅហើយ រមែងបានសុខ) *សេចក្ដីថា បុគ្គលនោះរមែងបានសុខទាំង ៣ យ៉ាង មានប្រការដូចពោលហើយ ក្នុងបរលោក ។*

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ក្មេងទាំង ៥០០ នាក់ បានតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងក្មេងច្រើននាក់

៤. រឿងព្រះកោណ្ឌធានត្ថេរ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះកោណ្ឌធានៈ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **មាវោច ផរុសំ កញ្ចិ (អ្នកកុំពោលពាក្យអាក្រក់នឹងនរណាៗ)** ជាដើម ។

រូបស្ត្រីជាប់តាមព្រះថេរៈគ្រប់កន្លែង

ដូចបានស្តាប់មក ចាប់តាំងពីថ្ងៃដែលព្រះថេរៈនោះបួសហើយ មានរូបស្ត្រីម្នាក់ដើរតាមក្រោយលោកជានិច្ច (តែ) ព្រះថេរៈមិនបានឃើញរូបស្ត្រីនោះទេ ចំណែកមហាជនបានឃើញ ។ ពេលលោកនិមន្តទៅបិណ្ឌបាតក្នុងភូមិ ពួកមនុស្សប្រគេនភិក្ខា ដោយនិយាយថា "លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ភិក្ខាមួយវែកនេះ សម្រាប់លោកម្ចាស់ ឯមួយវែកទៀតនេះ សម្រាប់ស្ត្រីដែលជាសំឡាញ់របស់លោកម្ចាស់" ដូច្នេះហើយ ក៏ប្រគេនភិក្ខា ២ វែក ។

សួរថា បុព្វកម្មរបស់លោក ដូចម្តេច ?

ឆ្លើយថា បានឣថា ក្នុងកាលនៃព្រះពុទ្ធទ្រង់ព្រះនាមកស្សបៈ មានភិក្ខុពីររូបជាសំឡាញ់នឹងគ្នា មានការស្និទ្ធស្នាលគ្នាយ៉ាងក្រៃលែង ដូចប្រសូតចាកគភ៌មាតាតែមួយ ។

ក៏ក្នុងកាលនៃព្រះពុទ្ធទ្រង់មានព្រះជន្មវែងៗ ភិក្ខុទាំងឡាយតែងតែប្រជុំគ្នា ១ ឆ្នាំម្តង ឬ ៦ ខែម្តង ព្រោះដូច្នោះ ភិក្ខុទាំងពីររូបនោះ ក៏និមន្តទៅកាន់

ទីនោះ ដោយគិតថា "នឹងទៅកាន់រោងឧបោសថ" ។

ទេវតាក្រែងធ្វើឱ្យព្រះថេរៈបែកគ្នា

ទេវតាដែលនៅក្នុងឋានតាវត្តិង្សមួយអង្គ ឃើញភិក្ខុទាំងពីររូបនោះ ក៏គិតថា "ភិក្ខុទាំងពីរនេះ ស្និទ្ធស្នាលគ្នាខ្លាំងម្ល៉ះ តើយើងអាចធ្វើភិក្ខុទាំងពីរអង្គនេះ ឲ្យបែកគ្នាបានដែរឬទេហ្នឹ" លុះគិតដូច្នេះហើយ ក៏បានមកកាន់ទីនោះ តាមវេលាដែលខ្លួនគិតហើយនោះឯង ដោយអំណាចខ្លួនជាបុគ្គលពាល ។ ក្នុងភិក្ខុពីររូបនោះ ភិក្ខុមួយរូបពោលថា "អ្នកមានអាយុ សូមលោកចាំខ្ញុំមួយភ្លែតខ្ញុំត្រូវការបន្ទោបង់ឧច្ចារៈ" ទេវតាទើបនិម្មិតខ្លួនជាមនុស្សស្រីម្នាក់ ។ ក្នុងពេលដែលព្រះថេរៈ ចូលទៅក្នុងចន្ទោះគុម្ពឈើហើយចេញមក ក៏យកដៃម្ខាងបួងសក់ ដៃម្ខាងទៀតជជុះសំពត់ ដើរចេញមកតាមក្រោយព្រះថេរៈនោះ ។ ព្រះថេរៈនោះលោកមិនបានឃើញស្ត្រីនោះទេ តែភិក្ខុមួយរូបដែលឈរវង់ចាំនោះមើលឃើញស្ត្រីនោះ ធ្វើយ៉ាងនោះ (ដើរតាម) ចេញមក ។

រផ្ញៀសគ្នាដោយសីលភេទ

ទេវតានោះដឹងថា ភិក្ខុនោះឃើញខ្លួនហើយ ក៏អន្តរធានទៅ ។ ភិក្ខុក្រៅនេះ (ភិក្ខុដែលឈរចាំ) និយាយនឹងភិក្ខុនោះ ក្នុងពេលដែលលោកដើរមកជិតខ្លួនថា "អ្នកមានអាយុ លោកទ្រុស្តសីលហើយ" ។

ភិក្ខុនោះពោលថា "អ្នកមានអាយុ កម្មបែបនេះរបស់ខ្ញុំ មិនមានទេ" ។

ភិក្ខុដែលរង់ចាំនោះពោលថា "អម្បាញ់មិញ ខ្ញុំបានឃើញស្ត្រីក្រមុំម្នាក់ ដើរតាមក្រោយលោក ចេញអំពីគុម្ពឈើ ធ្វើនូវអាការបែបនេះៗ លោកនៅនិយាយបដិសេធថា កម្មបែបនេះរបស់ខ្ញុំ មិនមានទៀតឬ?" ។

ភិក្ខុនោះមានអាការ ហាក់ដូចជាត្រូវរន្ទះបាញ់ចំក្បាល ពោលអង្វរថា "អ្នកមានអាយុ អ្នកកុំញ្ញាំងខ្ញុំឲ្យវិនាសឡើយ ខ្ញុំមិនបានធ្វើកម្មបែបនោះដោយពិត" ។

ភិក្ខុក្រៅនេះពោលថា "ខ្ញុំបានឃើញផ្ទាល់នឹងភ្នែកទាំងពីររបស់ខ្ញុំៗ នឹងជឿលោកដូចម្តេចបាន" ហើយក៏បែកគ្នាដូចកំណាត់ឈើ រួចចៀសចេញទៅ ។ សូម្បីនៅក្នុងរោងឧបោសថ ក៏អង្គុយដោយតាំងចិត្តថា "យើងនឹងមិនធ្វើឧបោ-សថរួមជាមួយភិក្ខុនេះឡើយ" ។

ចំណែកភិក្ខុអ្នកជាប់ចោទ ប្រាប់ភិក្ខុទាំងឡាយថា "ចំណុចខ្មៅសូម្បីប៉ុនគ្រាប់ល្ង ក៏មិនមានក្នុងសីលរបស់ខ្ញុំដែរ" ។

សូម្បីភិក្ខុដែលឈររង់ចាំនោះ បានពោលសង្កត់ថា "កម្មលាមកនោះ ខ្ញុំបានឃើញឯង" ។

ទេវតាឃើញភិក្ខុដែលរង់ចាំនោះ មិនព្រមធ្វើឧបោសថរួមជាមួយភិក្ខុដែលខ្ជូនក្ងែងនោះ ក៏គិតថា "យើងបានធ្វើកម្មធ្ងន់ណាស់" ទើបបញ្ជាក់ប្រាប់ថា "ការធ្លុះធ្លាយសីលនៃលោកម្ចាស់របស់ខ្ញុំមិនមានទេ ចំណែកកម្មដ៏លាមកនោះ គឺ ខ្ញុំព្រះករុណាជាអ្នកធ្វើ ដោយចង់សាកល្បងមើល សូមលោកម្ចាស់

ធ្វើឧបោសថជាមួយលោកម្ចាស់នោះវិញចុះ" ។ ភិក្ខុដែលវង់ចាំនោះ កាលទេវតានោះ ស្ថិតនៅក្នុងអាកាសប្រាប់យ៉ាងនោះទើបជឿ ព្រមធ្វើឧបោសថរួមជាមួយគ្នា តែមិនបានស្និទ្ធស្នាលជាមួយគ្នា ដូចក្នុងកាលមុនឡើយ ។ បុព្វ-កម្មរបស់ទេវតាមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ។ ក្នុងកាលអស់អាយុ ព្រះថេរៈទាំងពីរអង្គនោះ បានទៅបដិសន្ធិក្នុងទេវលោកតាមសប្បាយ ។

ទេវតាមកកើតជាព្រះកោណ្ឌធាន

ចំណែកទេវតានោះ ទៅកើតក្នុងអវិចីនរក នេះនៅក្នុងអវិចីនរកនោះ អស់មួយចន្លោះព្រះពុទ្ធ ក្នុងពុទ្ធប្បាទកាលនេះ បានមកកើតនៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី ចម្រើនវ័យហើយ បានបព្វជ្ជាឧបសម្បទានៅក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ។ ចាប់តាំងពីលោកបួសមក មានរូបស្ត្រីម្នាក់ដើរតាមក្រោយលោកជានិច្ច ។ ព្រោះហេតុនោះឯង ទើបភិក្ខុទាំងឡាយជាក់ឈ្មោះលោកថា **"កោណ្ឌធាន"** ។

ពួកភិក្ខុប្រាប់ក្រហាស្ត ឲ្យបណ្តេញលោក

ភិក្ខុទាំងឡាយឃើញលោកត្រាច់ទៅយ៉ាងនោះ ក៏ប្រាប់អនាថបិណ្ឌិក-សេដ្ឋីថា "លោកសេដ្ឋី លោកចូរបណ្តេញភិក្ខុទ្រុស្តសីលរូបនេះ ចេញពីវិហារបស់លោកទៅ ព្រោះថា សេចក្តីវិនាសនឹងកើតមានឡើងដល់ភិក្ខុដ៏សេស" ។

សេដ្ឋី. លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ព្រះសាស្តា ព្រះអង្គមិនប្រថាប់នៅក្នុងវិហារទេឬ ។

ភិក្ខុ. ប្រថាប់នៅ លោកសេដ្ឋី ។

សេដ្ឋី. បើដូច្នោះ ព្រះសាស្តាព្រះអង្គគង់នឹងទ្រង់ជ្រាបនូវរឿងនោះ ។

ភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ទៅប្រាប់សូម្បីដល់នាងវិសាខាដូចគ្នា ។

សូម្បីនាងវិសាខា ក៏ប្រាប់ភិក្ខុទាំងនោះ ដូចលោកសេដ្ឋីដែរ ។

ចំណែកភិក្ខុទាំងឡាយ កាលអ្នកទាំងពីរ មិនព្រមធ្វើតាមពាក្យរបស់ខ្លួន ក៏ទូលព្រះរាជាថា "មហាបពិត្រ ភិក្ខុកោណ្ឌធាននាំស្ត្រីម្នាក់ដើរតាម នឹងធ្វើសេចក្តីវិនាសដល់ភិក្ខុគ្រប់រូប សូមមហាបពិត្រ បណ្តេញភិក្ខុនោះចេញពីដែនរបស់ព្រះអង្គទៅ" ។

ព្រះរាជា. ចុះភិក្ខុនោះនៅទីណា ? ។

ពួកភិក្ខុ. នៅក្នុងវិហារ មហាបពិត្រ ។

ព្រះរាជា. នៅកុដិមួយណា ? ។

ពួកភិក្ខុ. នៅក្នុងកុដិឈ្មោះឯណោះ ។

ព្រះរាជា. បើដូច្នោះ សូមលោកម្ចាស់និមន្តទៅមុនចុះ ខ្ញុំព្រះករុណានឹងបញ្ជាឲ្យគេទៅចាប់ភិក្ខុនោះ ។

ព្រះរាជាយាងទៅសាកសួរព្រះកោណ្ឌធាន

ក្នុងវេលារសៀល ព្រះរាជាយាងទៅកាន់វិហារ បង្គាប់ពួករាជបុរសឲ្យឡោមព័ទ្ធកុដិនោះ រួចព្រះអង្គគង់បែរព្រះភក្ត្រចំទៅលំនៅរបស់ព្រះថេរ: ។

ព្រះថេរៈបានឮសំឡេង ក៏ចេញចាកវិហារ (លំនៅ) មកឈរនៅខាងមុខកុដិ ។ ព្រះរាជាក៏បានទតឃើញរូបស្ត្រីនោះឈរនៅខាងក្រោយព្រះថេរៈ ។ ព្រះថេរៈជ្រាបថា ព្រះរាជាយាងមក ក៏ឡើងទៅគង់លើវិហារ ។ ព្រះរាជាទ្រង់មិនថ្វាយបង្គំព្រះថេរៈ ហើយក៏មិនបានទតឃើញស្ត្រីនោះ ។ ព្រះអង្គពិនិត្យមើលចន្ទោះទ្វារខ្លះ ក្រោមគ្រែខ្លះ ក៏មិនឃើញ ទើបបានត្រាស់ទៅកាន់ព្រះថេរៈថា "លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន អម្បាញ់មិញនេះ ខ្ញុំព្រះករុណាបានឃើញស្ត្រីម្នាក់នៅទីនេះ ឥឡូវនេះ ស្ត្រីនោះទៅទីណា?" ។

ព្រះថេរៈទូលថា "អាត្មាភាពមិនឃើញទេ មហាបពិត្រ" ។ ព្រះរាជាក៏ត្រាស់ទៀតថា "អម្បាញ់មិញនេះ ខ្ញុំព្រះករុណាឃើញស្ត្រីម្នាក់ឈរនៅខាងក្រោយលោកម្ចាស់" ព្រះថេរៈក៏ទូលថា "អាត្មា មិនឃើញទេ មហាបពិត្រ ។

ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះតម្រិះថា "រឿងនេះយ៉ាងណាហ្ន៏" លុះទ្រង់មានព្រះតម្រិះដូច្នេះហើយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់ថា "សូមលោកម្ចាស់ទិមន្តចេញអំពីទីនេះសិន" កាលព្រះថេរៈចេញអំពីទីនោះ ទៅឈរនៅខាងមុខកុដិ ស្ត្រីនោះក៏បានឈរនៅខាងក្រោយព្រះថេរៈទៀត ។ ព្រះរាជាទតឃើញស្ត្រីនោះហើយ ទើបស្តេចឡើងទៅជាន់ខាងលើទៀត ។

សូម្បីព្រះរាជាទ្រង់រកមើលស្ត្រីនោះគ្រប់ទីកន្លែង ក៏មិនបានឃើញ ទើបត្រាស់សួរព្រះថេរៈដដែលទៀតថា "ស្ត្រីនោះនៅទីណា លោកម្ចាស់?" ។

ព្រះថេរៈ. បពិត្រមហារាជ អាត្មាភាពមិនឃើញស្ត្រីនោះទេ ។

ព្រះរាជា. សូមលោកម្ចាស់ ជ្រោសជ្រាប់ចុះ អម្បាញមិញនេះ ខ្ញុំព្រះ
ករុណាបានឃើញស្ត្រីនោះ ឈរនៅខាងក្រោយលោកម្ចាស់ ។

ព្រះថេរ:. ថ្វាយព្រះពរមហាបពិត្រ សូម្បីមហាជន ក៏បាននិយាយថា
មានស្ត្រីម្នាក់ដើរតាមក្រោយអាត្មាដែរ តែអាត្មាមិនបានឃើញស្ត្រីនោះឡើយ ។

ព្រះរាជាទ្រង់សន្និដ្ឋានថាជារូបស្រមោល

ព្រះរាជាទ្រង់សន្និដ្ឋានថា ន៉ុះពិតជារូបស្រមោល ហើយត្រាស់នឹងព្រះ
ថេរ:ម្តងទៀតថា "លោកម្ចាស់ សូមលោកម្ចាស់និមន្តចុះទៅខាងក្រោមកុដិ"
កាលព្រះថេរ:ចុះទៅឈរនៅខាងក្រោមកុដិ ក៏បានទតឃើញស្ត្រីនោះឈរនៅ
ខាងក្រោយព្រះថេរ:នោះទៀត លុះស្តេចឡើងទៅខាងលើ ក៏មិនឃើញ ។ ព្រះ
រាជាសួរព្រះថេរ:ម្តងទៀត កាលព្រះថេរ:ពោលថា "អាត្មាមិនឃើញ" ក៏ទ្រង់
សន្និដ្ឋានបានថា "ន៉ុះជារូបស្រមោលដោយពិត" ទើបបានត្រាស់នឹងព្រះថេរ:
ថា "លោកម្ចាស់ កាលបើសេចក្តីសៅហ្មងបែបនេះ ជាប់តាមក្រោយលោក
ម្ចាស់យ៉ាងនេះ ជនដទៃណាៗ ក៏គេមិនប្រគេនភិក្ខាដល់លោកម្ចាស់ដែរ ដូច្នេះ
សូមលោកម្ចាស់និមន្តទៅកាន់ព្រះរាជវាំងរបស់ខ្ញុំព្រះករុណាជានិច្ចចុះ ខ្ញុំព្រះ
ករុណានឹងទំនុកបម្រុងលោកម្ចាស់ដោយបច្ចយ ៤" ទ្រង់និមន្តព្រះថេរ:ដូច្នេះ
ហើយ ក៏ចៀសចេញទៅ ។

ភិក្ខុទាំងឡាយ លើកទោសថា "អ្នកមានអាយុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
ចូរមើលនូវកិរិយាដ៏លាមករបស់ព្រះរាជាចុះ កាលពួកយើងទូលថា "សូមព្រះអង្ត

ទ្រង់បណ្តេញកិក្ខុនោះចេញចាកវិហារទៅ មិនបណ្តេញកិក្ខុនោះចេញពីវិហារ ត្រឡប់ជានិមន្តកិក្ខុនោះដោយបច្ច័យ ៤ ហើយយាងត្រឡប់" ។ កិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ពោលនឹងព្រះថេរៈនោះថា "នែបុគ្គលទ្រុស្តសីល ឥឡូវនេះ ព្រះវាជាក្ងាយ ទៅជាមនុស្សអាក្រក់ហើយ" សូម្បីព្រះថេរៈនោះ កាលពីមុនមិនអាចពោលនូវ ពាក្យអ្វីៗ នឹងកិក្ខុទាំងឡាយបាន តែឥឡូវនេះ ក៏ពោលតបភ្លាមៗ ថា "ពួកលោក ជាអ្នកទ្រុស្តសីល ពួកលោកជាមនុស្សអាក្រក់ ពួកលោកនាំស្រីដើរតាម" ។

កិក្ខុទាំងនោះ ទៅក្រាបទូលព្រះសាស្តាថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះកោណ្ឌធាន ត្រូវពួកខ្ញុំព្រះអង្គពោលហើយ ត្រឡប់ជាជេរពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយប្រការផ្សេងៗ ថា "ពួកលោកក៏ជាអ្នកទ្រុស្តសីលជាដើម" ។

ព្រះសាស្តាទ្រង់សាកសួរនាំងពីរខាង

ព្រះសាស្តា ត្រាស់ឲ្យហៅព្រះកោណ្ឌធានទោះមកហើយ ត្រាស់សួរ ថា "ម្នាលកិក្ខុ អ្នកបានពោលយ៉ាងនោះពិតមែនឬ?" ។

ព្រះថេរៈក្រាបទូលថា "ពិតមែន ព្រះអង្គ" ។

ព្រះសាស្តា. ព្រោះហេតុអ្វី ទើបអ្នកពោលដូច្នោះ ។

ព្រះថេរៈ. ព្រោះកិក្ខុទាំងនោះចោទខ្ញុំព្រះអង្គថា ជាអ្នកទ្រុស្តសីល ។

ព្រះសាស្តា. ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុអ្វី ទើបអ្នកទាំងឡាយ ចោទកិក្ខុនេះដូច្នេះ ។

ពួកកិក្ខុ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គឃើញស្ត្រីម្នាក់ដើរតាម

ក្រោយភិក្ខុនេះ ទើបពួកខ្ញុំព្រះអង្គពោលដូច្នោះ ។

ព្រះសាស្តា. ភិក្ខុទាំងនេះយើញស្ត្រីម្នាក់ ដើរជាមួយនឹងអ្នក ទើបបានពោលដូច្នោះ ចំណែកខ្ជូនអ្នកមិនបានយើញទ្បើយ ហេតុអ្វី ទើបអ្នកពោលនឹងភិក្ខុទាំងនេះ (យ៉ាងនេះ) ។ ផលនេះ កើតទ្បើង ព្រោះអាស្រ័យទិដ្ឋិដ៏លាមករបស់អ្នកក្នុងកាលមុនមិនមែនឬ ហេតុអ្វី ឥឡូវនេះ ទើបអ្នកនៅប្រកាន់ទិដ្ឋិលាមកនោះទៀត? ។

ពួកភិក្ខុទូលសួរថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះភិក្ខុនេះបានធ្វើកម្មដូចម្តេចខ្ជះក្នុងកាលមុន?" ។

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់បុព្វកម្មរបស់លោក ឲ្យភិក្ខុទាំងនោះស្តាប់ហើយមានព្រះពុទ្ធដីកាថា "ម្នាលភិក្ខុ អ្នកអាស្រ័យកម្មដ៏លាមកនេះ ទើបបានដល់នូវប្រការដ៏ប្ជែកយ៉ាងនេះ ឥឡូវនេះ អ្នកនៅប្រកាន់ទិដ្ឋិដ៏លាមកបែបនោះទៀត មិនសមគួរទ្បើយ អ្នកកុំពោលពាក្យអ្វីៗ នឹងភិក្ខុទាំងឡាយទៀត អ្នកចូរជាអ្នកមិនមានសំឡេងដូចរគាំង ដែលគេកាត់កណ្តាប់មាត់ហើយ កាលធ្វើយ៉ាងនោះ អ្នកនឹងបានសម្រេចនូវព្រះនិព្វាន" ដូច្នេះហើយ កាលនឹងទ្រង់បន្តអនុសន្ធិដើម្បីសម្តែងធម៌ បានទ្រង់ភាសិតព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖

៤.មាវោច ផរុសំ កញ្ចិ វុត្តា បដិវទេយ្យុ តំ
ទុក្ខា ហិ សារម្ភកថា បដិទណ្ឌា ផុសេយ្យុ តំ
សចេ នេរេសិ អត្តានំ កំសោ ឧបហតោ យថា

ឯស បត្តោសិ និព្វានំ   សារម្ភោ តេ ន វិជ្ជតិ ។

អ្នកកុំនិយាយពាក្យអាក្រក់ នឹងអ្នកណាមួយឡើយ ជនទាំងឡាយ ដែលអ្នកស្តីថាឲ្យហើយ គេគប្បីស្តីថាតបមកអ្នកវិញ ព្រោះថា ការពោលពាក្យប្រណាំងប្រជែង ជាហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ការតស៊ូទាំងឡាយគប្បីប៉ះពាល់នូវអ្នក ។ បើអ្នកធ្វើខ្លួនមិនឲ្យញាប់ញ័រ ដូចគោងដែលចៀរមាត់ចេញហើយ (រមែងមិនលាន់ឮសូរ) ដូច្នោះ អ្នកនុ៎ះ ជាបុគ្គលដល់នូវព្រះនិព្វាន ការប្រណាំងប្រជែង មិនមានដល់អ្នក ។

អធិប្បាយគាថា

*បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **កញ្ចិ** (នឹងនរណាៗ) សេចក្តីថា កុំពោលពាក្យអាក្រក់នឹងនរណាៗ សូម្បីតែម្នាក់ ។*

*បទថា **វុត្តា** (ត្រូវអ្នកថាហើយ) សេចក្តីថា ជនពួកដទៃកាលត្រូវអ្នកពោលថា "ពួកអ្នកជាបុគ្គលទ្រុស្តសីល" គប្បីពោលតបមករកអ្នកវិញ ។*

*បទថា **សារម្ភកថា** (ពាក្យប្រណាំងប្រជែង) ឈ្មោះថា ការពោលពាក្យប្រណាំងប្រជែងគ្នា ជាហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ។*

*បទថា **បដិទណ្ឌា** (ការធ្វើអាក្រក់តប) សេចក្តីថា កាលអ្នកប្រហារអ្នកដទៃដោយអាជ្ញាទាំងឡាយ មានអាជ្ញាផ្លូវកាយជាដើម អាជ្ញានឹងធ្លាក់មកលើខ្លួនរបស់អ្នកវិញ ។*

*បទថា **សចេ នេរេសិ (បើអ្នកញ៉ាំងខ្លួនមិនឲ្យញាប់ញ័រ)** សេចក្តីថា បើអ្នកអាចធ្វើខ្លួនមិនឲ្យញាប់ញ័របានសោត ។*

*បទថា **កំសោ ឧបហតោ យថា (ដូចគ្រាំងត្រូវចៀរមាត់)** សេចក្តីថា ដូចគ្រាំងដែលគេចៀរមាត់ចេញ ទុកតែផ្ទៃ ។ ពិតណាស់ គ្រាំងដូច្នោះ សូម្បីបុគ្គលវាយដោយដៃ ជើង ឬដំបង យ៉ាងណា ក៏មិនលាន់ឮដែរ ។*

*បទថា **ឯស បត្តោសិ (អ្នកនឹងជាអ្នកដល់)** សេចក្តីថា បើអ្នកអាចធ្វើខ្លួនឲ្យទៅជាបុគ្គលបែបនោះបាន អ្នកបំពេញបដិបទានេះហើយ ជាអ្នកមិនប្រមាទ ក្នុងពេលនេះ ឈ្មោះថា សម្រេចព្រះនិព្វាន ។*

*បទថា **សារម្ភោ តេ ន វិជ្ជតិ (ការប្រណាំងប្រជែង រមែងមិនមានដល់អ្នក)** សេចក្តីថា បើដូច្នោះ សូម្បីការប្រណាំងប្រជែងគ្នា មានការពោលធ្វើឲ្យក្រៃលែងជាលក្ខណៈជាដើមយ៉ាងនេះថា "លោកជាបុគ្គលទ្រុស្តសីល" ជា "មនុស្សអាក្រក់" ដូច្នេះ រមែងមិនមានដល់អ្នកឡើយ ។*

លុះចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើន បានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ។ សូម្បីព្រះកោណ្ឌធានត្ថេរ គាំងនៅក្នុងឌ្ឍ១ ដែលព្រះសាស្តាប្រទានហើយ ក៏បានសម្រេចព្រះអរហត្តផល ក្នុងកាលតមកមិនយូរប៉ុន្មាន លោកក៏បានហោះឡើងទៅកាន់អាកាស ចាប់ស្វាកជាលើកដំបូងបានមុនកិ្ខុទាំងឡាយ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងព្រះកោណ្ឌធានត្ថេរ

៥. រឿងឧបោសថកម្ម

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងបុព្វារាម ទ្រង់ប្រារព្ធឧបោសថកម្ម របស់ឧបាសិកាទាំងឡាយ មានឧត្តរាវិសាខាជាដើម ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះ ថា ***យថា ទណ្ឌេន គោបាលោ (គង្វាលគោ រមែងកៀងគោទាំងឡាយទៅ កាន់ទីគោចរ ដោយដំបងយ៉ាងណា)*** ជាដើម ។

ស្ត្រីរក្សាឧបោសថទ្រាជ្ញាជលដ្ឋេ

ដូចបានស្តាប់មក ក្នុងថ្ងៃឧបោសថមួយ ស្ត្រីប្រមាណ ៥០០ រូប នៅ ក្នុងនគរសាវត្ថី ជាអ្នករក្សាឧបោសថ បានទៅកាន់វិហារ ។ នាងវិសាខាចូល ទៅរកស្ត្រីចាស់ៗ ក្នុងចំណោមស្ត្រីទាំង ៥០០ នោះ ហើយសួរថា "ម្នាលនាង ទាំងឡាយ ពួកនាងរក្សាឧបោសថដើម្បីអ្វី?" កាលស្ត្រីចាស់ៗ ទាំងនោះប្រាប់ ថា "ពួកខ្ញុំប្រាថ្នាទិព្វសម្បត្តិ ទើបរក្សាឧបោសថ" នាងក៏សួរពួកស្ត្រីកណ្តាលៗ ពួកស្ត្រីទាំងនោះប្រាប់ថា "ពួកខ្ញុំរក្សាឧបោសថ ព្រោះចង់ផុតចាកការនៅដោយ ស្ត្រីរួមប្តី" សួរពួកស្រីក្រមុំៗ ពួកស្រីក្រមុំៗ ទាំងនោះប្រាប់ថា "ពួកខ្ញុំរក្សា ឧបោសថ ព្រោះចង់បានបុត្រប្រុសក្នុងគភ៌ដ៏ប្លែក" សួរពួកស្រីជំទង់ ស្រីទាំង នោះប្រាប់ថា "ពួកខ្ញុំរក្សាឧបោសថ ព្រោះចង់បានទៅកាន់ត្រកូលប្តីក្នុងវ័យ ក្មេង" (នាងវិសាខា) បានស្តាប់ពាក្យរបស់ស្ត្រីទាំងនោះហើយ ក៏នាំទៅកាន់ សម្ភាក់ព្រះសាស្តា ក្រាបទូលសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ស្ត្រីទាំងនោះ តាមលំដាប់ ។

សព្វសត្ត្រាបញ្ជូនទៅជាបណ្តើរ ។

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ស្តាប់នូវពាក្យនោះហើយ ត្រាស់ថា "វិសាខា ធម្មតា សភាវធម៌ទាំងឡាយមានជាតិជាដើមរបស់សត្វទាំងនេះ ដូចជានាយគោបាល ដែលមានរំពាត់ក្នុងដៃ ជាតិបញ្ជូនសព្វសត្វទៅកាន់ជរា ជរាបញ្ជូនទៅកាន់សម្នាក់ព្យាធិ ព្យាធិបញ្ជូនទៅកាន់សម្នាក់មរណៈ មរណៈរមែងកាត់ផ្តាច់ជីវិត ដូចជាបុគ្គលកាត់ដើមឈើដោយពូថៅ សូម្បីដូច្នោះក៏ដោយ ពួកសត្វក៏នៅតែមិនប្រាថ្នាវិវដ្ដៈ (ព្រះនិព្វាន) ពេញចិត្តតែវដ្ដៈប៉ុណ្ណោះ" ដូច្នេះហើយ កាលនិងទ្រង់បន្តអនុសន្ធិដើម្បីសម្តែងធម៌ បានត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៥.យថា ទណ្ឌេន គោបាលោ គាវោ បាជេតិ គោចរំ
ឯវំ ជរា ច មច្ចុ ច អាយុំ បាជេន្តិ បាណិនំ ។

គង្វាលគោ រមែងកៀងគោទៅកាន់ទីគោចរ ដោយអាជ្ញា ដូចម្តេចមិញ ជរា និងមច្ចុ តែងកៀងអាយុរបស់សត្វទាំងឡាយ ដូច្នោះឯង ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **បាជេតិ (ដេញ)** សេចក្ដីថា គង្វាលគោដែលឈ្វាស ហាមគោទាំងឡាយ ដែលចូលទៅកាន់ចន្ទោះភ្ជីស្រែដោយដំបងវាយដោយដំបងនោះ១ ឯង នាំទៅ ឈ្មោះថា រមែងកៀង (គោទាំងឡាយ) ទៅកាន់ទីគោចរ ដែលមានស្មៅ និងទឹកកបានងាយ ។

*បទថា **អាយុំ ចាជេន្តិ (រមែងកៀងនូវអាយុ)** សេចក្តីថា រមែងកាត់ផ្តាច់នូវជីវិតិន្ទ្រីយ៍ គឺ រមែងញ្ចុំងជីវិតិន្ទ្រីយ៍ឲ្យអស់ទៅ ។ ក្នុងព្រះគាថានេះ មានពាក្យឧបមាឧបមេយ្យដូច្នេះថា ជរា និងមច្ចុ ប្រៀបដូចនាយគោបាល ជីវិ-តិន្ទ្រីយ៍ប្រៀបដូចហ្វូងគោ មរណៈ ប្រៀបដូចទីគោចរ ។ បណ្តាសភាវធម៌ទាំងនោះ ជាតិបញ្ជូនជីវិតិន្ទ្រីយ៍របស់សត្វទៅកាន់សម្នាក់ជរា ជរាបញ្ជូនទៅកាន់សម្នាក់ព្យាធិ ព្យាធិបញ្ជូនទៅកាន់សម្នាក់មរណៈ មរណៈកាត់ផ្តាច់នូវជីវិតិន្ទ្រីយ៍របស់សត្វទាំងឡាយ ដូចជាបុគ្គលកាត់ដើមឈើដោយពូថៅ ដូច្នោះ ។*

លុះចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើន បានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នោះឯង ។

ចប់ រឿងឧទោសថកម្ម

៦. រឿងអជគរប្រេត

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅវត្តវេឡុវ៉ន ទ្រង់ប្រារព្ធអជគរប្រេត បានត្រាស់ព្រះធម៌ទេសនានេះថា ***អថ បាបានិ កម្មានិ (ដែលបុគ្គលពាល ធ្វើកម្មទាំងឡាយដ៏លាមក)*** *ជាដើម ។*

ព្រះមហាមោគ្គល្លានឃើញប្រេតត្រូវភ្លើងធេះ

សេចក្តីពិស្តារថា ក្នុងសម័យមួយ ព្រះមហាមោគ្គល្លានត្ថេរ និងព្រះលក្ខណត្ថេរចុះអំពីភ្នំគិជ្ឈកូដ បានឃើញសត្វឈ្មោះ អជគរប្រេត មានអត្តភាពប្រមាណ ២៥ យោជន៍ ដោយទិព្វចក្ខុ ។ អណ្តាតភ្លើងតាំងឡើងអំពីក្បាលរបស់ប្រេតនោះធេះរាលដល់កន្ទុយ តាំងឡើងអំពីកន្ទុយធេះរាលដល់ក្បាល តាំងឡើងអំពីខាងទាំងពីរប្រជុំចុះនៅត្រង់កណ្តាលខ្លួន ។ ព្រះថេរៈលុះឃើញប្រេតនោះហើយ ក៏បានធ្វើការញញឹមឲ្យប្រាកដ ព្រះលក្ខណត្ថេរបានសួរនូវហេតុនៃការញញឹមនោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លានក៏ប្រាប់ថា "ម្នាលអ្នកមានអាយុ កាលនេះ មិនមែនជាកាលសមគួរនឹងព្យាករណ៍បញ្ហានេះទេ ចាំសួរខ្ញុំក្នុងសម្នាក់ព្រះសាស្តាចុះ" ហើយត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ។ កាលទៅកាន់សម្នាក់ព្រះសាស្តា ព្រះលក្ខណត្ថេរសួរ ក៏ធ្វើយប្រាប់ថា "អ្នកមានអាយុ ខ្ញុំបានឃើញប្រេតមួយក្នុងទីនោះ អត្តភាពរបស់វា មានសភាពបែបនេះ លុះខ្ញុំឃើញហើយ ក៏ធ្វើនូវការញញឹមឲ្យប្រាកដ ដោយគិតថា "អត្តភាពបែបនេះឃើង

មិនធ្លាប់បានឃើញឡើយ" ។

ព្រះសាស្តាក៏ទ្រង់ឃើញប្រេតនោះ

ព្រះសាស្តា ត្រាស់ពាក្យជាដើមថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សាវ័ករបស់តថាគត ជាអ្នកមានចក្ខុហ្ន៎" ទ្រង់ទទួលពាក្យរបស់ព្រះថេរៈហើយ ទើបត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រេតនុ៎ះ សូម្បីតថាគតក៏បានឃើញដែរ តថាគតបានឃើញប្រេតនោះ តាំងពីតថាគតនៅពោធិមណ្ឌលម្ល៉ះ ប៉ុន្តែតថាគតមិនបានសម្តែងឡើង ព្រោះគិតថា ពួកជនណា មិនជឿពាក្យរបស់តថាគត ការមិនជឿរបស់ជនទាំងនោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ឥឡូវនេះ តថាគត បានមោគ្គល្លានជាសាក្សីហើយ ទើបបានពោល" ភិក្ខុទាំងឡាយក៏ទូលសួរបុព្វកម្មរបស់ប្រេតនោះ ព្រះសាស្តាក៏ទ្រង់ព្យាករណ៍ដូចតទៅនេះថា ៖

បុព្វកម្មរបស់អជគរប្រេត

បានឮថា ក្នុងកាលនៃព្រះពុទ្ធព្រះនាមកស្សបៈ មានសេដ្ឋីម្នាក់ឈ្មោះ សុមង្គល ក្រាលឥដ្ឋមាសលើផែនដី ឲ្យសាងវិហារក្នុងទីប្រមាណ ២០ ឧសភៈ ដោយទ្រព្យប៉ុណ្ណោះហើយ ក៏ឲ្យធ្វើការឆ្លងដោយទ្រព្យប៉ុណ្ណោះដែរ ។ ថ្ងៃមួយ លោកសេដ្ឋីទៅកាន់សម្នាក់ព្រះសាស្តាអំពីព្រលឹម បានឃើញចោរម្នាក់ ដេកទទួរសំពត់កាសាយៈតាំងពីចុងជើងរហូតដល់ក្បាល ទាំងមានជើងប្រឡាក់ភក់ ក្នុងសាលាមួយ ជិតទ្វារព្រះនគរ បានពោលដូច្នេះថា "បុគ្គលនេះ មានជើង

ប្រឡាក់ភក់ ទំនងជាមនុស្សដើរយប់ហើយមើលទៅ" ។

ចោរបើកមុខយើញសេដ្ឋីហើយ ក៏គិតក្នុងចិត្តថា "លើកទុកសិនចុះ យើងនឹងដឹងនូវអំពើដែលយើងគប្បីធ្វើដល់បុគ្គលនេះ" ហើយក៏ចងអាយាតទុកក្រោយមក បានទៅដុតស្រែរបស់លោកសេដ្ឋីអស់ ៧ ដង កាត់ជើងគោទាំងឡាយក្នុងក្រោល ៧ ដង ដុតផ្ទះ ៧ ដង ។ ចោរនោះមិនអាចញ្ចាំងសេចក្តីក្រោធឲ្យរលត់ទៅ ដោយអំពើមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះបាន ទើបធ្វើនូវសេចក្តីស្និទ្ធស្នាលដោយភាវៈជាមិត្រនឹងបុរសដែលជាកូនឈ្នួលរបស់លោកសេដ្ឋី រួចសួរថា "អ្វីជាទីស្រឡាញ់នៃចៅហ្វាយរបស់អ្នកជាងគេ" បានដឹងថា វត្ថុដែលជាទីស្រឡាញ់បំផុតនៃលោកសេដ្ឋី ក្រៅពីព្រះគន្ធកុដិ មិនមាន បានគិតថា "ល្អហើយ យើងនឹងដុតព្រះគន្ធកុដិ ដើម្បីរំលត់កំហឹងរបស់យើង" កាលព្រះសាស្តាស្តេចយាងទៅបិណ្ឌបាត បានវាយបំបែកក្អមទឹកសោយ និងទឹកប្រើប្រាស់ រួចហើយ ធួលភ្ជីងដុតព្រះគន្ធកុដិ ។

សេដ្ឋីបានញ្ជដំណឹងថា "ព្រះគន្ធកុដិត្រូវភ្ជីងធេះ ក៏ដើរទៅមើល លុះទៅដល់ ភ្ជីងក៏ធេះព្រះគន្ធកុដិអស់ គាត់សម្ជឹងមើលព្រះគន្ធកុដិដែលត្រូវភ្ជីងធេះនោះ ដោយមិនបានញ្ចាំងទោមនស្សឲ្យកើតឡើង សូម្បីតែប៉ុនរោមទ្រាយឡើយ បែរជាទះដៃខ្ជាំងៗ ទៅវិញ ។ ខណៈនោះ ប្រជាជនដែលឈរនៅក្បែរនោះ សួរលោកសេដ្ឋីថា "លោកសេដ្ឋី ហេតុអ្វីទើបលោកទះដៃ នៅពេលដែលព្រះគន្ធកុដិ ដែលលោកចំណាយទ្រព្យប៉ុណ្ណោះកសាង ត្រូវភ្ជីងធេះ" សេដ្ឋីធ្វើយ

ថា "ពុកម៉ែ"ទាំងឡាយ ខ្ញុំធ្វើកម្មប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ឈ្មោះថា បានកប់ទ្រព្យទុកក្នុងព្រះសាសនាដែលមិនជាសាធារណៈដល់អន្តរាយទាំងឡាយ មានក្លើងជាដើម ទើបខ្ញុំមានចិត្តរីករាយ ទះដៃ ដោយគិតថា យើងនឹងបានចំណាយទ្រព្យប្រមាណប៉ុណ្ណេះ សាងព្រះគន្ធកុដិថ្វាយព្រះសាស្តាទៀត" ។

សេដ្ឋីចំណាយទ្រព្យប្រមាណប៉ុណ្ណេះ សាងព្រះគន្ធកុដិ ថ្វាយចំពោះព្រះសាស្តាដែលមានភិក្ខុសង្ឆ ២ ម៉ឺនរូប ជាបរិវារម្តងទៀត ។

ចោរឃើញកិរិយានោះហើយ គិតថា "បើយើងមិនសម្ងាប់សេដ្ឋីនេះទេ នឹងមិនអាចរំលត់កំហឹងបានទេ ណ្ហើយចុះ យើងនឹងសម្ងាប់វា" លុះគិតដូច្នេះហើយ "ក៏សៀតកូនកាំបិតទុកក្នុងសំពត់ស្បៃក ដើរទៅកាន់វិហារអស់ ៧ ថ្ងៃ ប៉ុន្តែមិនបានឱកាស ។

ចំណែកមហាសេដ្ឋី ថ្វាយទានដល់ភិក្ខុសង្ឆមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន អស់ ៧ ថ្ងៃ ថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាហើយ ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុរសម្នាក់ដុតស្រែរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ៧ ដង កាប់ជើងគោក្នុងក្រោល ៧ ដង ដុតផ្ទះ ៧ ដង សូម្បីព្រះគន្ធកុដិក៏ប្រហែលជាបុគ្គលនោះដុតដែរហើយមើលទៅដូច្នេះ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមឲ្យចំណែកបុណ្យដែលកើតអំពីការធ្វើទាននេះ ដល់អ្នកនោះមុនគេ" ។

ចោរបានឮពាក្យនោះហើយ គិតថា "យើងបានធ្វើកម្មដ៏ធ្ងន់ តែសេដ្ឋីនេះ មិនបានញ៉ាំងសេចក្តីក្រោធសូម្បីតែបន្តិចចំពោះយើង ដែលជាអ្នកធ្វើទារ

កំហុសយ៉ាងនេះ (ប៉ែរជាឲ្យ) ចំណែកបុណ្យក្នុងទាននេះដល់យើងមុនគេទៀត ការដែលយើងគិតប្រទូស្តចំពោះសេដ្ឋីនេះ មិនសមគួរឡើយ បើយើងមិនញ្ចុាំងសេដ្ឋីនេះឲ្យអត់ទោសឲ្យទេ ទេវទណ្ឌពិតជាធ្លាក់មកត្រូវក្បាលរបស់យើងមិនខាន" លុះគិតដូច្នេះហើយ ក៏ចូលទៅក្រាបនៅក្បែរជើងរបស់លោកសេដ្ឋី ហើយពោលថា "បពិត្រលោកសេដ្ឋី សូមលោកអត់នូវទោសនោះឲ្យខ្ញុំផងចុះ" កាលសេដ្ឋីពោលថា "មានរឿងអ្វី?" ក៏ប្រាប់ថា "លោកសេដ្ឋី ខ្ញុំបានធ្វើកម្មប៉ុណ្ណេះ។ សូមលោកអត់នូវទោសនោះដល់ខ្ញុំផង" ។ គ្រានោះ សេដ្ឋីសួរកម្មគ្រប់ៗ ប្រការនឹងគេនោះថា "អ្នកធ្វើកម្មនេះផង នេះផង ប្រមាណប៉ុណ្ណេះដល់យើងឬ?" កាលចោរទទួលសារភាពថា "ខ្ញុំធ្វើ" បានសួរតទៅទៀតថា "យើងមិនធ្លាប់យើញអ្នកទេ ហេតុអ្វីទើបអ្នកក្រោធនឹងយើង ហើយធ្វើនូវអំពើយ៉ាងនេះចំពោះយើង" ។

គេញ្ចុាំងសេដ្ឋីឲ្យរឭកយើញនូវពាក្យដែលសេដ្ឋីពោល ក្នុងកាលដែលខ្លួនចេញអំពីព្រះនគរ ហើយបានប្រាប់ "សេដ្ឋីថា ខ្ញុំខឹងនឹងលោក ព្រោះហេតុនេះឯង" ។

សេដ្ឋីរឭកដល់ពាក្យដែលខ្លួនពោលបានហើយ ឲ្យចោរអត់ទោសឲ្យដោយពាក្យថា "ម្នាលអ្នកដ៏ចម្រើន យើងបាននិយាយពាក្យនោះពិតមែន អ្នកចូរអត់នូវទោសនោះដល់ខ្ញុំផង" ហើយពោលថា "ក្រោកឡើងចុះ យើងអត់ទោសឲ្យអ្នក ចូរអ្នកទៅចុះ" ។

ចោរ. លោកសេដ្ឋី បើលោកអត់ទោសឲ្យខ្ញុំហើយ សូមលោកធ្វើខ្ញុំ

ព្រមទាំងបុត្រ និងភរិយាឲ្យជាទាសៈនៅក្នុងផ្ទះរបស់លោកផងចុះ ។

សេដ្ឋី. នែអ្នក យើងពោលពាក្យប៉ុណ្ណឹង អ្នកបានធ្វើនូវអំពើបែបនេះ យើងមិនអាចនឹងពោលនូវពាក្យអ្វីៗ ជាមួយអ្នក នៅក្នុងផ្ទះរបស់យើងបានឡើយ កិច្ចដែលអ្នកនៅក្នុងផ្ទះរបស់យើងមិនមាន យើងអត់ទោសឲ្យអ្នកឯងហើយ អ្នកឯងទៅវិញចុះ ។

ចោរធ្វើកម្មនោះហើយ លុះអស់អាយុ កើតក្នុងអវីចីនរក ឆេះក្នុងអវីចីនោះអស់កាលដ៏យូរ ក្នុងសម័យនៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធយើងនេះ កើតជាអជគរ-ប្រេត ត្រូវភ្លើងឆេះនៅត្រង់ភ្នំគិជ្ឈកូដ ដោយវិបាកនៃកម្មដ៏សេស ។

ព្រះសាស្តា ត្រាស់បុព្វកម្មរបស់ប្រេតនោះហើយ ទើបត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មតាបុគ្គលពាលធ្វើកម្មដ៏លាមកហើយ រមែងមិនដឹង ប៉ុន្តែក្រោយមក ត្រូវកម្មដែលខ្លួនធ្វើហើយដុត ដូចជាភ្លើងឆេះព្រៃ" ដូច្នេះហើយ កាលនឹងទ្រង់បន្តអនុសន្ធិដើម្បីសម្តែងធម៌ បានត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៦.អថ បាបានិ កម្មានិ ករំ ពាលោ ន ពុជ្ឈតិ

សេហិ កម្មេហិ ទុម្មេធោ អគ្គិទឌ្ឍោវ តប្បតិ ។

បុគ្គលមិនមានប្រាជ្ញា កាលធ្វើអំពើអាក្រក់ រមែងមិនក្រាក់ខ្លួន

លុះកាលជាខាងក្រោយ ទើបក្តៅក្រហាយដោយសារកម្មរបស់

ខ្លួន ដូចត្រូវភ្លើងឆេះ ។

អធិប្ឋាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ***អថ ចាបានិ (ជ៏លាមក)*** *សេចក្តីថា ជនពាល មិនត្រឹមតែធ្វើបាបទាំងឡាយដោយអំណាចនៃសេចក្តីក្រោធប៉ុណ្ណោះទេ សូម្បីកាលធ្វើក៏មិនដឹងខ្លួន តែកាលធ្វើបាប មិនមែនមិនដឹងថា យើងធ្វើបាបទេ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា មិនដឹង ព្រោះមិនដឹងថា ផលរបស់កម្មនេះ មានសភាពបែបនេះ ។ បទថា* ***សហិ (ដែលជារបស់ខ្លួន)*** *សេចក្តីថា ព្រោះកម្មដែលជារបស់ខ្លួននោះ ។ បទថា* ***ទុម្មេធោ (មានបញ្ញាថោកទាប)*** *សេចក្តីថា បុគ្គលមិនមានប្រាជ្ញា កើតក្នុងនរករមែងក្តៅក្រហាយ ដូចត្រូវភ្លើងឆេះ ។*

លុះចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើន បានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិជាដើម ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងអដករប្រេត

៧. រឿងព្រះមហាមោគ្គល្លាន

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅវត្តវេឡុវ័ន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះមហាមោគ្គ-ល្លានត្ថេរ ត្រាស់ព្រះធម៌ទេសនានេះថា ***យោ ទណ្ឌេន អទណ្ឌេសុ (បុគ្គលណា ប្រទូស្តដោយអាជ្ញា ចំពោះបុគ្គលទាំងឡាយដែលមិនមានអាជ្ញា)*** *ជាដើម ។*

ពួកតិរ្ថិយតិតរកឧចាយសម្ងាប់ព្រះថេរ:

សេចក្តីពិស្តារថា សម័យមួយ ពួកតិរ្ថិយប្រជុំប្រឹក្សាគ្នាថា "អ្នកមានអាយុអ្នកទាំងឡាយ មានដឹងទេថា ហេតុអ្វីលាភសក្ការៈកើតឡើងច្រើនដល់ព្រះសមណគោតម" តិរ្ថិយមួយពួកពោលថា "ពួកខ្ញុំមិនជ្រាបទេ ចំណែកពួកលោកដឹងឬ" តិរ្ថិយដែលដឹងរឿង ក៏នាំគ្នាធ្វើយថា "ពួកខ្ញុំដឹង លាភ និងសក្ការៈកើតដល់ព្រះសមណគោតម ព្រោះអាស្រ័យព្រះថេរ: មួយរូបឈ្មោះមហា-មោគ្គល្លាន ព្រោះព្រះថេរ:នោះ ទៅកាន់ទេវលោក សួរនូវកម្មដែលពួកទេវតាធ្វើហើយ ក៏ត្រឡប់មកប្រាប់ពួកមនុស្សថា ពួកទេវតាធ្វើកម្មឈ្មោះនេះ រមែងបាននូវសម្បត្តិបែបនេះ សូម្បីទៅនរក ក៏សួរនូវកម្មរបស់ពួកសត្វដែលកើតក្នុងនរក ហើយត្រឡប់មកប្រាប់ពួកមនុស្សថា ពួកនេរយិកសត្វធ្វើកម្មឈ្មោះនេះ រមែងសោយទុក្ខបែបនេះ ពួកមនុស្សបានស្តាប់ពាក្យរបស់ព្រះថេរ:នោះហើយ តែងនាំលាភសក្ការៈជាច្រើនទៅប្រគេន បើពួកយើងអាចសម្ងាប់ព្រះថេរ:នោះបាន លាភសក្ការៈនោះ នឹងកើតដល់ពួកយើង" ។

តិរ្ថិយដ្ឋលពួកចោរឡិសម្ងាប់ព្រះថេរ:

តិរ្ថីយ៍ទាំងនោះព្រមព្រៀងគ្នាថា "ឧបាយនេះប្រើការបាន" គ្រប់គ្នាជាអ្នកមានធនុ:តែមួយ សម្រេចគ្នាថា "ពួកយើងនឹងធ្វើកម្មយ៉ាងណានីមួយដើម្បីសម្ងាប់ព្រះថេរ:នោះឲ្យបាន" ហើយបបួលពួកឧបដ្ឋាករបស់ខ្លួន បានទ្រព្យ ១ ពាន់កហាបណ: ឲ្យហៅពួកចោរដែលជាអ្នកស៊ីឈ្នួលសម្ងាប់មនុស្សមកហើយបង្គាប់ថា "ព្រះថេរ:ឈ្មោះមហាមោគ្គល្លាន នៅឯកាឡសិលា ពួកអ្នកទៅកាន់ទីនោះ ហើយចូរសម្ងាប់ព្រះថេរ:នោះចុះ" លុះពោលដូច្នេះហើយ ក៏ឲ្យកហាបណ:ទៅពួកចោរទាំងនោះ ។ ពួកចោរយល់ព្រម ព្រោះសេចក្តីលោភក្នុងទ្រព្យ តាំងចិត្តថា "ពួកយើងនឹងសម្ងាប់ព្រះថេរ: រួចហើយទៅឡោមព័ទ្ធទីនៅរបស់ព្រះមហាមោគ្គល្លាន ។ ព្រះថេរ:ជ្រាបថា "ខ្លួនត្រូវពួកចោរឡោមព័ទ្ធហើយ" ទើបគេចអំពីកុដិចេញតាមប្រហោងកូនសោ ។ ក្នុងថ្ងៃនោះ ពួកចោរមិនបានឃើញព្រះថេរ: ថ្ងៃស្អែកឡើងបានមកឡោមព័ទ្ធម្តងទៀត ។ ព្រះថេរ:ជ្រាបហើយ "ក៏ទម្ងាយមណ្ឌលហោជាងហោះទៅកាន់អាកាស ។ កាលបើដូច្នោះ ក្នុងខែដំបូងក្តី ក្នុងខែកណ្តាលក្តី ពួកតិរ្ថីយ៍ក៏មិនអាចចាប់ព្រះថេរ:បាន ប៉ុន្តែមកដល់ខែចុងក្រោយ ព្រះថេរ:ជ្រាបភាវ: គឺ កម្មដែលខ្លួនធ្វើទុកហើយ ទើបមិនបានគេចខ្លួន ។

ពួកចោរទៅចាប់ព្រះថេ:បានហើយ វាយដំធ្អឹងទាំងឡាយរបស់លោកឲ្យបែកខ្ទេចខ្ទី ជាកំណាត់តូចៗ ប៉ុនគ្រាប់អង្ករបាក់ ។ គ្រានោះ ពួកចោរបោះ

លោកទៅលើគុម្ពឈើមួយកន្ទែង ដោយសម្គាល់ថា "ស្ងាប់ហើយ" ក៏នាំគ្នាគេចចេញទៅ ។

ព្រះថេរៈផ្ទុំធាតុហើយ ទៅគាល់ព្រះសាស្តា

ព្រះថេរៈគិតថា "យើងទៅគាល់ព្រះសាស្តាសិន សឹមបរិនិព្វាន" ហើយបានផ្ទុំអត្តភាពដោយគ្រឿងផ្ទុំ គឺ ឈាន ធ្វើឲ្យមាំហើយ ហោះទៅកាន់សម្ងាត់ព្រះសាស្តា ថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាហើយ ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងបរិនិព្វាន" ។

ព្រះមានព្រះភាគ. ម្នាលមោគ្គល្លាន អ្នកនឹងបរិនិព្វានឬ? ។

ព្រះថេរៈ. ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

ព្រះមានព្រះភាគ. អ្នកនឹងបរិនិព្វានទៅទីណា? ។

ព្រះថេរៈ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងទៅកាន់កាឡសិលាប្រទេស ហើយបរិនិព្វានទៅទីនោះ ។

ព្រះមានព្រះភាគ. ម្នាលមោគ្គល្លាន បើដូច្នោះ អ្នកចូរសម្តែងធម៌ដល់តថាគតហើយសឹមទៅ ត្បិតថា ការឃើញសាវ័កដូចជាអ្នក របស់តថាគតមិនមានទៀតទេ ។ ព្រះថេរៈក្រាបទូលថា "ព្រះករុណាព្រះអង្គ" ហើយថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តា ហោះឡើងទៅពួកដ៏អាកាស សម្តែងឫទ្ធិ មានប្រការផ្សេងៗ ហើយសម្តែងធម៌ថ្វាយព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ដូចកាលព្រះសារីបុត្រសម្តែងឫទ្ធិក្នុងថ្ងៃដែលបរិនិព្វាន ថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាហើយ ទៅកាន់ជង្រៃជិតកាឡសិលាប្រទេស

បរិនិព្វានទៅទីនោះឯង ។ ពាក្យលិចព្ចថា ពួកចោរសម្ងាប់ព្រះថេរៈហើយ ដូច្នេះ បានផ្សាយទៅកាន់ជម្ពូទ្វីបទាំងមូល ។

ពួកចោរត្រូវចារបុរសចាប់ចាន

ព្រះបាទអជាតសត្តុ ទ្រង់បញ្ជូនចារបុរសទាំងឡាយទៅ ដើម្បីស្វែងរកពួកចោរទាំងនោះ ។ គាប់ជួនពេលដែលពួកចោរទាំងនោះ កំពុងផឹកស្រានៅក្នុងរោងសុរាមួយ ចោរម្នាក់បានទះខ្នងចោរម្នាក់ទៀតឲ្យដួលទៅនឹងដី ។ ចោរដែលត្រូវប្រហារនោះ គម្រាមចោរនោះ ហើយនិយាយថា "អើ អាចោរមាត់រឹង ដូចម្តេចបានជាឯងវាយអញ" ។

ចោរម្នាក់. អើ ម្នាលចោរកំណាច ព្រះមហាមោគ្គល្លាន ឯងជាអ្នកវាយមុនឬ? ។

ចោរម្នាក់ទៀត. ឯងមិនដឹងថា ព្រះមោគ្គល្លានត្រូវយើងវាយទេឬ? ។

កាលពួកចោរទាំងនោះ កំពុងតែពោលអួតអាងយ៉ាងនេះថា ព្រះមហា-មោគ្គល្លានត្រូវអញសម្ងាប់ ចារបុរសទាំងនោះបានឮហើយ ក៏ចាប់ចោរទាំងនោះយកទៅថ្វាយព្រះរាជា ។ ព្រះរាជាទ្រង់មានព្រះរាជបញ្ជាឲ្យហៅពួកចោរទាំងនោះមក ហើយត្រាស់សួរថា "ពួកអ្នកសម្ងាប់ព្រះថេរៈឬ" ។

ពួកចោរ. ព្រះករុណាថ្លៃវិសេស ។

ព្រះរាជា. នរណាប្រើពួកអ្នកឲ្យសម្ងាប់ ។

ពួកចោរ. ពួកសមណៈអាក្រាត ។

ព្រះរាជា ទ្រង់ត្រាស់ឲ្យចាប់សមណៈអាក្រាត ប្រមាណ ៥០០ នាក់ មួយអន្ទើដោយចោរ ៥០០ នាក់ ហើយត្រាស់ឲ្យជីករណ្តៅកប់ប្រមាណត្រឹមផ្ទិត ត្រង់ព្រះលានហ្លួង ត្រាស់ឲ្យយកចំបើងគ្រប ហើយត្រាស់ឲ្យធួលភ្លើងដុត ។ ចំណែកព្រះរាជាលុះទ្រង់ជ្រាបថា អចេលក៍ និងចោរទាំងនោះ ត្រូវភ្លើងឆេះ ហើយទើបត្រាស់ឲ្យភ្ជួរដោយនង្គ័លដែក ធ្វើសមណៈអាក្រាត និងចោរទាំងនោះឲ្យជាកំណាត់តូច-ធំ ហើយត្រាស់ឲ្យយកចោរ ៤ នាក់ ដោតដោយឈើអណ្តាត ។

ភិក្ខុទាំងឡាយសន្ទនាគ្នាក្នុងធម្មសភាថា "គួរឲ្យសង្វេគ ព្រះមហាមោ-គ្គល្លាន មរណភាពមិនសមគួរដល់ខ្លួន" ។

ព្រះសាស្តាស្តេចយាងមកហើយ ត្រាស់សួរថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ប្រជុំគ្នាដោយកថាអ្វី" កាលភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលថា "ដោយកថាឈ្មោះនេះព្រះអង្គ" ដូច្នេះហើយត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មោគ្គ-ល្លានដល់នូវមរណភាពមិនសមគួរនឹងអត្តភាពនេះ ក៏ពិតមែនហើយ តែសមគួរដល់កម្មដែលខ្លួនបានធ្វើទុកហើយក្នុងកាលមុន" កាលភិក្ខុទាំងឡាយទូលសួរថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះបុព្វកម្មរបស់លោកដូចម្តេច" បានត្រាស់អតីតនិទានយ៉ាងពិស្តារ ដូចតទៅនេះ ៖

បុព្វកម្មរបស់ព្រះមហាមោគ្គល្លាន

មានសេចក្តីតំណាលថា ក្នុងអតីតកាល មានកុលបុត្រម្នាក់ជាអ្នកក្រុង

ពារាណសី ធ្វើកិច្ចគ្រប់យ៉ាង មានបុកអង្ករ និងដាំបាយជាដើមដោយខ្លួនឯង ប្រតិបត្តិមាតាបិតាដោយយកចិត្តទុកដាក់ ។ ក្រោយមក មាតាបិតារបស់កុល-បុត្រនិយាយនឹងកូនរបស់ខ្លួនថា "បា! កូនឯងតែម្នាក់ឯងប៉ុណ្ណោះ ធ្វើការងារ ទាំងក្នុងផ្ទះផង កាងារក្នុងព្រៃផង ដូច្នោះ កូនឯងហត់ខ្លាំងណាស់ មាតាបិតា នឹងនាំស្រីក្រមុំម្នាក់មកឲ្យកូន" ត្រូវកូនហាមថា "លោកឪពុក អ្នកម្តាយ ខ្ញុំមិន ត្រូវការស្រីក្រមុំបែបនេះទេ ខ្ញុំនឹងបម្រើអ្នកទាំងពីរដោយដៃរបស់ខ្ញុំ ដរាបដល់ អ្នកទាំងពីរអស់ជីវិត" ចំណែកមាតាបិតារបស់កុលបុត្រនោះអង្វរកូនញយៗ ហើយក៏នាំស្រីក្រមុំមកឲ្យកូន ។

ស្ត្រីនោះបម្រើម្តាយក្មេក និងឪពុកក្មេក បានពីរបីថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ក្រោយ មក មិនចង់ឃើញម្តាយក្មេក និងឪពុកក្មេក ដែលជាជនចាស់ជរានោះទ្បើយ បានប្រាប់ប្តីថា "ខ្ញុំមិនអាចរស់នៅជាមួយមាតាបិតារបស់អ្នកបានទេ" លុះប្រាប់ ប្តីដូច្នោះហើយ ក៏តិះដៀលដោយប្រការផ្សេងៗ កាលស្វាមីនោះមិនជឿពាក្យ របស់ខ្លួន ពេលដែលស្វាមីចេញទៅខាងក្រៅ ក៏កាន់យកចំរៀកសំបកក្រចៅ និងកំណាត់ឈើទាំងឡាយ និងពពុះបបរទៅរោយរាយក្នុងទីនោះៗ ឲ្យស្រកេក ស្រកាកពេញផ្ទះ បុរសដែលជាស្វាមីមកពីធ្វើការខាងក្រៅវិញ ឃើញដូច្នោះ ក៏សួរថា "នេះជាអំពើរបស់នរណា" ក៏ប្រាប់ថា "នេះជាអំពើរបស់មនុស្ស កញ្ចាស់ខ្វាក់ទាំងពីរនាក់នេះ កញ្ចាស់ទាំងពីរនាក់នេះ ធ្វើផ្ទះគ្រប់កន្ទែងឲ្យស្មោក គ្រោក ខ្ញុំមិនអាចរស់នៅទីតែមួយជាមួយកញ្ចាស់ទាំងពីរនេះបានទេ" ។

កាលស្ត្រីនោះ ត្អូញត្អែរដូច្នោះរឿយៗ សត្វអ្នកមានបារមីបានបំពេញ ហើយ សូម្បីមានសភាពបែបនោះក៏ដោយ ក៏នៅបែកចិត្តពីមាតាបិតាបាន ។ ប្តីនិយាយថា "ណ្ហើយចុះ បងនឹងជឹងនូវកម្មដែលគប្បីធ្វើដល់លោកទាំងពីរ" លុះពោលដូច្នោះហើយ ក៏អញ្ជើញមាតាបិតាឲ្យបរិភោគហើយបបួលថា "ពុកនិងម៉ែ ពួកញាតិនៅឯណោះ ចង់ឲ្យពុក និងម៉ែទៅលេងផ្ទះគេ ខ្ញុំនឹងនាំពុក និងម៉ែទៅកាន់ទីនោះ" លុះពោលដូច្នេះហើយ ក៏លើកគាត់ទាំងពីរឡើងកាន់យានតូច ហើយបររទេះចញទៅ លុះទៅដល់កណ្តាលដងព្រៃ ក៏ពោលកុហកថា "លោកពុក សូមកាន់ខ្សែឲ្យជាប់ គោនឹងដើរទៅដោយសញ្ញាជន្ជួញ ទីនេះមានពួកចោរនៅ ខ្ញុំនឹងចុះទៅ" ហើយប្រគល់ខ្សែឲ្យបិតាកាន់ ចុះទៅហើយ បានធ្វើនូវសំឡេងសន្ធាប់នៃចោរទាំងឡាយ ដែលលាក់ខ្ជួននៅក្នុងព្រៃ ។

មាតាបិតាបានឮសំឡេងនោះហើយ ក៏សម្គាល់ថា ពួកចោរចាំស្ទាក់ទើបប្រាប់ថា "កូនអើយ! ម៉ែពុកជាមនុស្សចាស់ហើយ កូនចូររក្សាខ្ជួនឲ្យផុតអំពីភ័យចុះ" ។ កាលបុត្រនោះធ្វើសំឡេងដូចចោរ វាយសំពងមាតាបិតាដែលកំពុងស្រែកដូច្នេះឲ្យស្ងាប់ ហើយយកទៅបោះចោលក្នុងព្រៃ រួចត្រឡប់មកវិញ ។

ផលរបស់កម្មអាក្រក់តាមឱ្យផល

ព្រះសាស្តា លុះទ្រង់ត្រាស់នូវបុព្វកម្មរបស់ព្រះមោគ្គល្លានហើយ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មោគ្គល្លានធ្វើកម្មប៉ុណ្ណេះ ឆេះក្នុង

នរកអស់សែនកប្ប ដោយសេសសល់នៃវិបាក ទើបត្រូវពួកចោរវាយកំទេចឆ្អឹង ដល់នូវមរណភាពយ៉ាងនេះ អស់ ១០០ អត្តភាពហើយ មោគ្គល្លានដល់នូវមរណៈយ៉ាងនេះ សមគួរដល់កម្មរបស់ខ្លួន ឯពួកតិរ្ថិយ៍ ៥០០ និងចោរ ៥០០ នាក់ ប្រទូស្តចំពោះបុត្ររបស់តថាគត ដែលជាអ្នកមិនប្រទូស្តតប ក៏សមគួរដល់កម្មរបស់ពួកគេដែរ ព្រោះថា "បុគ្គលប្រទូស្តចំពោះបុគ្គលដែលមិនប្រទូស្តតប រមែងដល់នូវសេចក្តីវិនាស ដោយហេតុ ១០ ប្រការ ដោយពិត ។ លុះទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះហើយ ក៏ទ្រង់បន្តអនុសន្ធិដើម្បីសម្តែងធម៌ ទ្រង់ទើបបានកាសិតព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖

៧.យោ ទណ្ឌេន អទណ្ឌេសុ អប្បទុដ្ឋេសុ ទុស្សតិ
ទសន្នមញ្ញតរំ ឋានំ ខិប្បមេវ និគច្ឆតិ
វេទនំ ផរុសំ ជានឹ សរីរស្ស វ ភេទនំ
គរុកំ វាបិ អាពាធំ ចិត្តក្ខេបំ វ បាបុណេ
រាជតោ វា ឧបសគ្គំ អព្ភក្ខានំ វ ទារុណំ
បរិក្ខយំ វ ញាតីនំ ភោគានំ វ បភង្គុណំ
អថវស្ស អគារានិ អគ្គិ ឌហតិ បាវកោ
កាយស្ស ភេទា ទុប្បញ្ញោ និរយំ សោ ឧបបជ្ជតិ ។

បុគ្គលណា ប្រទូស្តដោយអាជ្ញា ចំពោះបុគ្គលទាំងឡាយ ដែលមិនមានអាជ្ញា មិនប្រទូស្ត បុគ្គលនោះ រមែងដល់នូវហេតុនៃ

សេចក្តីទុក្ខណាមួយ ក្នុងហេតុ ១០ យ៉ាង ដោយទាន់ហន់ គឺ គប្បីដល់នូវវេទនាដ៏អាក្រក់ ១ សេចក្តីវិនាសទ្រព្យ ១ ប៉ែក ធ្លាយសរីរ: ១ អាពាធជាទម្ងន់ ១ ក្រឡកចិត្ត (ឆ្ពួត) ១ រឹប ជាន់អំពីស្តេច ១ ពោលពាក្យបង្កាច់ដ៏អាក្រក់ ១ អស់នូវពួក ញាតិរលីង ១ ពុកផុយភោគសម្បត្តិ ១ ទាំងភ្លើងនឹងឆេះបំផ្លាញ នូវផ្ទះរបស់បុគ្គលនោះ ១ បុគ្គលមិនមានប្រាជ្ញានោះ លុះប៉ែក ធ្លាយរាងកាយ រមែងទៅកើតក្នុងនរក ។

អធិប្បាយគាថា

*បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **អទណ្ឌេសុ (អ្នកមិនមានអាជ្ញា)** សេចក្តីថា ព្រះខីណាស្រពទាំងឡាយ ជាបុគ្គលវៀរចាកអាជ្ញា មានអាជ្ញាផ្លូវកាយជាដើម ។*

*បទថា **អប្បទុដ្ឋេសុ (ក្នុងលោកដែលមិនប្រទូស្តទាំងឡាយ)** សេចក្តីថា អ្នកមិនមានកំហុសចំពោះជនដទៃ ឬចំពោះខ្លួនឯង ។*

*បទថា **ទសន្នមញ្ញតរំ ឋានំ (ឋាន: ១០ យ៉ាងណាមួយ)** សេចក្តីថា បណ្តាហេតុនៃសេចក្តីទុក្ខ ១០ យ៉ាងណាមួយ ។*

*បទថា **វេទនំ (វេទនា)** បានដល់ វេទនាដ៏ខ្លាំងដោយរោគ មានក្នុងរោគក្នុងក្បាលជាដើម ។*

*បទថា **ជានឹ (ការវិនាសទ្រព្យ)** បានដល់ សេចក្តីវិនាសទ្រព្យដែលខ្លួនទំរកបានមកដោយលំបាក ។*

*បទថា **ភេទនំ (ការបែកធ្លាយ)** បានដល់ ការបែកធ្លាយនៃសរីរៈ: មានការកាត់ដៃជាដើម ។*

*បទថា **គរុកំ (ធ្ងន់)** បានដល់ អាពាធជាទម្ងន់ ដែលផ្សេងដោយរោគ មានរោគខ្វាក់ភ្នែកម្ខាង ខ្វិន ក្រវ៉ែង និងរោគឃ្លង់ជាដើម ។*

*បទថា **ចិត្តក្ខេបំ (សេចក្ដីរាយមាយនៃចិត្ត)** បានដល់ ភាពជាបុគ្គលឆ្គួត ។*

*បទថា **ឧបសគ្គំ (ឧបសគ្គ)** បានដល់ ការរ៉ែបអូសពីព្រះរាជា មានការបន្ទុយយស និងដកហូតយកទ្រព្យ តំណែង មានតំណែងជាសេនាបតីជាដើម ។*

*បទថា **អព្ភក្ខានំ (ការពោលបង្ខ្ចាប់)** សេចក្ដីថា ពាក្យមួលបង្ខ្ចាប់ដ៏អាក្រក់ មានសភាពបែបនេះថា កម្មមានការកាត់ទីតជាដើមនេះក្ដី កម្ម គឺ ការប្រព្រឹត្តខុសចំពោះព្រះរាជាក្ដី អ្នកឯងបានធ្វើហើយ សូម្បីខ្លួនមិនធ្លាប់បានឃើញ មិនធ្លាប់បានឮ និងមិនធ្លាប់បានគិតក៏ដោយ ។*

*បទថា **ឋានាតិ (ការបែកបាក់ពពួកញាតិ)** បានដល់ ការអស់រលីងនៃញាតិសន្ថាន ដែលជាអ្នកអាចជាទីពឹងពំនាក់របស់ខ្លួន ។*

*បទថា **ភោគ្គុណំ (សេចក្ដីវិនាស)** គឺ ការវិនាស បានដល់ ការលួយខូចទៅ ។ ក៏ស្រូវក្នុងផ្ទះរបស់បុគ្គលនោះ រមែងក្លាយជារបស់ស្អុយរលួយ មាសរមែងក្លាយជាធ្យូង កែវមុក្តារមែងក្លាយជាគ្រាប់កញ្ជ្រាស កហាបណៈក៏រមែងក្លាយជាបំណែកនៃអំបែងជាដើម សត្វជើង ២-៤ ដល់ភាពជាសត្វខ្វាក់*

ជាដើម ។

បទថា **អគ្គិ ឧហតិ (ភ្លើងព្រៃរមែងឆេះ)** សេចក្តីថា ក្នុងមួយឆ្នាំ បើ ភ្លើងដទៃណាបំផ្លាញមិនមាន ភ្លើង គឺ អសនីបាត រមែងធ្លាក់ចុះ ដុតបំផ្លាញ ២-៣ ដង ឬភ្លើងព្រៃតាំងឡើងតាមធម្មតា ឆេះដោយពិត ។

បទថា **និរយំ (នរក)** ជាដើម សេចក្តីថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគជាម្ចាស់ ត្រាស់ថា "បុគ្គលនោះរមែងចូលដល់នរក" ក៏ដើម្បីសម្តែងឋានៈដែលការក-បុគ្គលដល់ឋានៈទាំង ១០ យ៉ាងនេះ ណានីមួយក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ និងក្នុងសម្ប-រាយភពទៀត ។

លុះចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើន បានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងព្រះមហាមោគ្គល្លានត្តេរ

៨. ប្រឿងភិក្ខុអ្នកមានភណ្ឌៈច្រើន

ព្រះសាស្តា កាលព្រះអង្គប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធភិក្ខុអ្នកមានភណ្ឌៈច្រើន ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ***ន នគ្គចរិយា (ការប្រព្រឹត្ត ជាបុគ្គលអាក្រាត ក៏ធ្វើសត្វឲ្យបរិសុទ្ធមិនបាន)*** *ជាដើម ។*

កុដុម្ពីក៍ត្រៀមត្រៀងប្រើប្រាស់មុនបួស

បានញ្ចថា កុដុម្ពីក៍អ្នកក្រុងសាវត្ថីម្នាក់ កាលភរិយារបស់ខ្លួនធ្វើកាលកិរិយាទៅ ក៏ចេញទៅបួស ។ ប៉ុន្តែមុននឹងគាត់បួស គាត់ប្រើឲ្យគេសាងបរិ-វេណផង រោងភ្លើងផង បន្ទប់ជាក់ភណ្ឌៈផង រួចហើយប្រើឲ្យគេយកវត្ថុទាំងឡាយ មានទឹកដោះថ្លា និងប្រេងជាដើម ជាក់ឲ្យពេញក្នុងបន្ទប់ ទើបចេញទៅបួស ។ លុះបួសហើយ ប្រើឲ្យគេហៅពួកទាសៈរបស់ខ្លួនមកចម្អិនអាហារតាមដែលខ្លួនពេញចិត្ត ទើបបរិភោគ ។ លោកជាអ្នកមានភណ្ឌៈច្រើន និងមានបរិក្ខារច្រើន សំពត់សម្រាប់ស្លៀក និងសំពត់សម្រាប់ដណ្តប់ក្នុងពេលយប់មានមួយឈុតផ្សេង ពេលថ្ងៃមានមួយឈុតផ្សេង ហើយលោកមានប្រក្រតីនៅក្នុងវិហារខាងចុងគេបង្អស់ ។

ថ្ងៃមួយ កាលភិក្ខុនោះកំពុងហាលចីវរ និងកម្រាលទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងឡាយដើរទៅកាន់ទី ដែលជាទីត្រាច់ទៅក្នុងសេនាសនៈ ឃើញហើយសួរថា "អ្នកមានអាយុ ចីវរ និងកម្រាលដេកទាំងនេះ ជារបស់អ្នកណា" លោក

ប្រាប់ថា "យសស់ខ្ញុំកុណ្ណា លោកម្ចាស់" (ពួកភិក្ខុ) ពោលថា "អ្នកមានអាយុ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់អនុញ្ញាតចីវរត្រឹមតែ ៣ ចំណែកលោកបួសក្នុងសាសនា យសស់ព្រះពុទ្ធ ដែលជាអ្នកមានសេចក្ដីប្រាថ្នាតិចដូច្នេះ ម្តេចបានជាលោកមាន បរិក្ខារច្រើនយ៉ាងនេះ" លុះស្ដីបន្ទោសយ៉ាងនេះហើយ ក៏នាំភិក្ខុនោះទៅកាន់ សម្ងាត់ព្រះសាស្តា ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុរូបនេះជាអ្នក មានកណ្ហៈច្រើនដ៏លើសលប់ ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរភិក្ខុនោះថា "ម្នាលភិក្ខុ យ៉ាងនោះពិតមែនឬ" ភិក្ខុនោះក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពិតមែន" ទើបត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុ តថាគតសម្ដែងធម៌ដើម្បីភាពជាអ្នកប្រាថ្នាតិច ហេតុ អ្វីបែរជាអ្នកមានកណ្ហៈច្រើនយ៉ាងនេះ" ភិក្ខុនោះក្រោធខ្លាំង ដោយហេតុត្រឹម តែប៉ុណ្ណោះឯង ហើយគិតថា "ឥឡូវនេះ យើងនឹងត្រាច់ទៅដោយទំនងនេះ" ដោះ ចីវរចេញ ទុកតែសង្ឃាដិមួយប៉ុណ្ណោះ ឈរនៅកណ្ដាលបរិស័ទ ។

ព្រះសាស្តាញ៉ាំងភិក្ខុនោះឲ្យមានហិរិ និងឱត្តប្ប:

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់គាំទ្រភិក្ខុរូបនោះ ដោយព្រះតម្រាស់ថា "ម្នាល ភិក្ខុ កាលមុនអ្នកជាអ្នកស្វែងរកហិរិ និងឱត្តប្ប: សូម្បីខ្ជួនជាអារក្សទឹកអស់ ១២ ឆ្នាំ មិនមែនឬ?" ព្រោះហេតុអ្វី ឥឡូវនេះអ្នកបួសក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ដែលគួរគោរពយ៉ាងនេះហើយ បែរជាដោះចីវរចេញ លះបង់ហិរិ និងឱត្តប្ប: ឈរនៅកណ្ដាលបរិស័ទទាំង ៤ ទៅវិញ?" ។

ភិក្ខុនោះស្តាប់ព្រះតម្រាស់របស់ព្រះសាស្តាហើយ ញ្ជាំងហិរិ និងឱត្តប្ប: ឲ្យកើតឡើង ដណ្តប់ចីវរនោះវិញ ថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តា ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរមួយ ។

ភិក្ខុទាំងឡាយ ទូលអារាធនាព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីយាងព្រះអង្គទ្រង់ប្រកាសសេចក្តីនោះ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់នាំអតីតនិទានមក ត្រាស់ថា ៖

បុព្វកម្មរបស់ភិក្ខុនោះ

បានញ្ចថា ក្នុងអតីតកាល ព្រះពោធិសត្វបដិសន្ធិក្នុងព្រះគភ៌ព្រះអគ្គ-មហេសីនៃព្រះបាទក្រុងពារាណសី ។ ក្នុងថ្ងៃថ្វាយព្រះនាមព្រះពោធិសត្វនោះ ញាតិទាំងឡាយ បានថ្វាយព្រះនាមព្រះអង្គថា ***មហិស្សាសកុមារ*** *។ ព្រះកនិ-ដ្ឋភាតារបស់ព្រះអង្គ មានព្រះនាមថា* ***ចន្ទកុមារ*** *។ កាលព្រះមាតារបស់ព្រះរាជកុមារទាំងពីរនោះ អស់ព្រះជន្មហើយ ព្រះរាជាទ្រង់ស្ថាបនាស្ត្រីដទៃ ទុកក្នុងតំណែងជាព្រះអគ្គមហេសីជំនួស ។*

ព្រះអគ្គមហេសីថ្មីនោះ ប្រសូតព្រះរាជឱរសមួយព្រះអង្គ ។ ញាតិទាំងឡាយ បានថ្វាយព្រះនាមព្រះរាជឱរសនោះថា ***សុរិយកុមារ*** *។ ព្រះរាជាទតឃើញសុរិយកុមារនោះហើយ ទ្រង់រីករាយព្រះទ័យយ៉ាងខ្លាំង ហើយត្រាស់ព្រះរាជទានពរថា យើងឲ្យពរដល់បុត្ររបស់នាង ។ ចំណែកព្រះទេវីក្រាបទូលថា "ខ្ញុំម្ចាស់នឹងទទួលយកក្នុងពេលដែលខ្ញុំម្ចាស់ត្រូវការ" ក្នុងកាលដែលព្រះ*

រាជឧរសចម្រើនវ័យហើយ ក៏ទូលព្រះរាជាថា "បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះអង្គ
បានព្រះរាជទានពរឲ្យខ្ញុំម្ចាស់ ក្នុងវេលាបុត្ររបស់ខ្ញុំម្ចាស់ប្រសូត ដូច្នេះ សូម
ព្រះអង្គប្រោសព្រះរាជទានរាជសម្បត្តិដល់បុត្ររបស់ខ្ញុំម្ចាស់ចុះ" ។ ព្រះរាជា
ទ្រង់ហាមថា "បុត្រទាំងពីររបស់យើង រុងរឿងដូចគំនរក្ងើង យើងមិនអាចឲ្យ
រាជសម្បត្តិដល់សុរិយកុមារនោះបានទេ" ប៉ុន្តែទ្រង់យើញព្រះនាងអង្ងរពេក ក៏
ទ្រង់ព្រះតម្រិះថា "នាងនេះគប្បីធ្វើសេចក្តីអន្តរាយដល់បុត្ររបស់យើង" ទើប
ទ្រង់ត្រាស់ឲ្យហៅព្រះរាជបុត្រទាំងពីរមក ហើយត្រាស់ថា "ម្នាលបុត្រទាំង
ពីរ បិតាបានឲ្យពរក្នុងពេលសុរិយកុមារប្រសូត ឥឡូវនេះ មាតារបស់គេទូល
សូមរាជសម្បត្តិដើម្បីឲ្យសុរិយកុមារនោះ បិតាមិនចង់ឲ្យដល់គេឡើយ មាតា
របស់គេអាចធ្វើសេចក្តីអន្តរាយដល់បុត្រទាំងពីរ ដូច្នេះ ចូរបុត្រទៅនៅក្នុងព្រៃ
សិនចុះ ចាំអត់អំពីបិតា សឹមបុត្រត្រឡប់មកយករាជសម្បត្តិ" លុះមានព្រះ
រាជឧង្ការដូច្នេះហើយ ទ្រង់ក៏បញ្ជូនព្រះរាជកុមារទៅកាន់ព្រៃ ។

សុរិយកុមារ លេងនៅព្រះលានហ្ជូង យើញព្រះរាជកុមារទាំងពីរនោះ
ថ្វាយបង្គំព្រះរាជបិតា ហើយយាងចុះចាកប្រាសាទ ជ្រាបហេតុនោះហើយ ក៏
ចេញទៅជាមួយព្រះរាជកុមារទាំងពីរអង្គនោះដែរ ។

បណ្តាព្រះរាជកុមារទាំងបីអង្គនោះ ក្នុងកាលដែលព្រះអង្គស្តេចចូល
ដល់ហិមវន្តប្រទេស ព្រះពោធិសត្វគេចចេញអំពីផ្ទូវ គង់ក្បែរគល់ឈើមួយ
ដើម ហើយត្រាស់ទៅកាន់សុរិយកុមារថា "នែប្អូន ប្អូនឯងចូរទៅកាន់ស្រះនោះ

ហើយ ចូរនូតផង និងផឹកផង ហើយកាច់ស្ងឹកឈូកដាក់ទឹកនាំយកមកឲ្យបង ទាំងពីរផង ។ ក៏ឯស្រះនោះជាស្រះដែលអារក្សទឹក[1]មួយ បានការអនុញ្ញាត អំពីសម្នាក់នៃស្តេចវេស្សវ័ណ ។ ស្តេចវេស្សវ័ណត្រាស់ទៅកាន់អារក្សទឹក នោះថា "រៀរជនដែលដឹងនូវទេវធម៌ប៉ុណ្ណោះ ជនដទៃចុះកាន់ស្រះនេះ អ្នក អាចទំពាស៊ីនូវជនទាំងនោះបាន" ។ តាំងពីពេលនោះមក អារក្សទឹកនោះ តែង សួរនូវទេវធម៌ចំពោះអ្នកដែលចុះកាន់ស្រះនោះជានិច្ច ហើយតែងទំពាស៊ីអ្នក ដែលមិនដឹងនូវទេវធម៌ ។

ចំណែកសុរិយកុមារ មិនទាន់ពិចារណាស្រះនោះឲ្យបានដឹងជាក់ច្បាស់ ក៏ចុះទៅ ត្រូវអារក្សទឹកនោះសួរថា "អ្នកចេះទេវធម៌ឬទេ" ក៏ឆ្លើយថា "ព្រះចន្ទ និងព្រះអាទិត្យ ឈ្មោះថាទេវធម៌" ។ គ្រានោះ អារក្សទឹកពោលនឹងសុរិយ កុមារនោះថា "អ្នកមិនដឹងនូវទេវធម៌ទេ" ហើយក៏ទាញចុះកាន់ទឹករក្សាទុកនៅ ក្នុងភពរបស់ខ្លួន ។

ចំណែកព្រះពោធិសត្ត រង់ចាំសុរិយកុមារនោះយូរពេក មិនឃើញមក ក៏ប្រើឲ្យចន្ទកុមារទៅទៀត សូម្បីចន្ទកុមារនោះ ក៏ត្រូវអារក្សទឹកនោះសួរថា "អ្នកដឹងទេវធម៌ឬទេ" ក៏ឆ្លើយថា "ទិសទាំង ៤ ឈ្មោះថាទេវធម៌" អារក្សទឹក ក៏ចាប់ចន្ទកុមារយកទៅទុកនៅក្នុងភពរបស់ខ្លួនទៀត ។

---

[1]-ពាក្យថា អារក្សទឹក (ជាយក្ខ) ជាឈ្មោះរបស់អាសូរអាក្រក់ មាននិស្សយ័យកាច ពេញចិត្តដើរ តាមព្រៃ ទម្លាយនូវពិធី ឬស៊ីមនុស្ស ។

ព្រះពោធិសត្ត កាលមិនឃើញចនូកុមារត្រឡប់មកវិញ ក៏គិតថា "ពិតជាមានអន្តរាយ" ទើបស្តេចយាងទៅដោយព្រះអង្គឯង ឃើញស្នាមជើងចុះ ប៉ុន្តែមិនឃើញស្នាមជើងឡើង ក៏ជ្រាបថា "ស្រះនេះពិតជាមានអារក្សទឹកហួងហែង ក៏ហួតព្រះខ័នចេញមកកាន់ ឈរ (ក្បែរមាត់ស្រះ) ។ អារក្សទឹកនោះ ឃើញព្រះពោធិសត្ចមិនព្រមចុះទឹក ក៏ក្លែងភេទជាអ្នកដើរព្រៃ មកពោលជាមួយថា "បុរសដ៏ចម្រើន អ្នកធ្វើដំណើរផ្លូវឆ្ងាយ ហត់នឿយហើយ ម្តេចក៏មិនចុះកាន់ស្រះនេះ ងូត ផឹក ទំពាស៊ីក្រអៅឈូក ប្រដាប់ផ្ការឈើ" ។

ព្រះពោធិសត្ត គ្រាន់តែឃើញបុរសនោះភ្លាម ក៏ទ្រង់ជ្រាបថា "បុរសនេះជាយក្ខ" ទើបត្រាស់ទៅកាន់បុរសនោះថា "អ្នកចាប់យកប្អូនប្រុសទាំងពីររបស់យើងឬ"

យក្ខ. អើ ខ្ញុំចាប់ប្អូនប្រុសរបស់អ្នកមែន ។

ពោធិសត្ត. ចាប់ធ្វើអ្វី ។

យក្ខ. ខ្ញុំមានសិទ្ធិចាប់ អ្នកដែលចុះកាន់ស្រះនេះ ។

ពោធិសត្ត. អ្នកចាប់មនុស្សគ្រប់គ្នាឬ ។

យក្ខ. រៀរលែងអ្នកដែលជឹងនូវទេវធម៌ មនុស្សដ៏សេសខ្ញុំចាប់ទាំងអស់ ។

ពោធិសត្ត. ចុះអ្នកត្រូវការទេវធម៌ឬ ។

យក្ខ. ខ្ញុំត្រូវការ ។

ពោធិសត្ត. ខ្ញុំនឹងសម្តែងឲ្យអ្នកស្តាប់ ។

យក្ខ. បើដូច្នោះ សូមអ្នកពោលមកចុះ ។

ពោធិសត្ត. ខ្ញុំមានខ្លួនសៅហ្មង មិនអាចសម្តែងបានទេ ។

យក្ខឲ្យព្រះពោធិសត្តងូតទឹក ផឹកទឹកដែលគួរផឹក ហើយអញ្ជើញឲ្យឡើងកាន់បល្ល័ង្ក្ដកណ្ដាលមណ្ឌលដែលខ្លួនតាក់តែងទុក រួចហើយអង្គុយទៀបបាទមូលនៃព្រះពោធិសត្ត ។ គ្រានោះ ព្រះពោធិសត្តជ្រាបយក្ខនោះថា "ចូរអ្នកស្តាប់ដោយគោរពចុះ ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

អ្នកជ្រាជ្ញ ហៅអ្នកដែលជល់ព្រមដោយហិរិ ទិងវិត្តឋ: អ្នកមានចិត្តតាំងមាំក្នុងធម៌ស ជាអ្នកស្ងប់ស្ងៀម ជាសប្បុរស ថាជាអ្នកទ្រទ្រង់ទេវធម៌ក្នុងលោក ។

យក្ខស្តាប់ធម្មទេសនានេះហើយជ្រះថ្លា ពោលទៅកាន់ព្រះពោធិសត្តថា "បពិត្របណ្ឌិត ខ្ញុំជ្រះថ្លាចំពោះលោក ខ្ញុំនឹងឲ្យបួនប្រុសម្នាក់ទៅលោក លោកត្រូវការបួនប្រុសរូបណា?" ។

ពោធិសត្ត. ខ្ញុំត្រូវការបួនពៅ ចូរនាំបួនប្រុសពៅមកឲ្យខ្ញុំ ។

យក្ខ. បពិត្របណ្ឌិត លោកគ្រាន់តែជីងនូវទេវធម៌ប៉ុណ្ណោះ តែលោកមិនបានប្រព្រឹត្តក្នុងទេវធម៌ទាំងនោះទេ ។

ពោធិសត្ត. ព្រោះហេតុអ្វី ? ។

យក្ខ. ព្រោះលោកឲ្យខ្ញុំនាំបួនប្រុសពៅ រៀវបួនប្រុសចាស់ចេញ មិន

ឈ្មោះថា ធ្វើអបចាយនកម្មចំពោះរៀមច្បង ព្រោះហេតុនោះ ទើបខ្ញុំពោលយ៉ាងនេះ ។

ព្រះពោធិសត្វត្រាស់ថា "ម្នាលយក្ខ យើងដឹងទាំងទេវធម៌ ទាំងប្រព្រឹត្តក្នុងទេវធម៌នោះ ព្រោះថា ការដែលយើងចូលមកកាន់ព្រៃនេះ ព្រោះអាស្រ័យប្អូនប្រុសពៅនោះ ព្រោះថា មាតាបស់ប្អូនប្រុសនោះ បានទទួលសូមរាជ-សម្បត្តិអំពីបិតាបស់យើងទាំងពីរ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ប្អូនប្រុសនោះ ប៉ុន្តែព្រះបិតាបស់យើងទ្រង់មិនប្រទានឲ្យ ទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យពួកយើងមកនៅក្នុងព្រៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការរក្សាយើងទាំងពីរ កុមារនោះ ឃើញពួកយើងមកកាន់ព្រៃនេះ ក៏មកជាមួយពួកយើងដែរ កាលបើខ្ញុំពោលថា មានយក្ខនៅក្នុងព្រៃ ស៊ីប្អូនប្រុសពៅនោះ អ្នកណាៗ ក៏មិនជឿ ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំខ្វាចការតិះ-ដៀលអំពីសម្នាក់អ្នកដទៃ ទើបខ្ញុំត្រូវការប្អូនប្រុសពៅនោះតែម្នាក់ប៉ុណ្ណោះ" ។

យក្ខជ្រះថ្លាចំពោះព្រះពោធិសត្វហើយ ពោលសរសើរថា "សាធុ ។ បណ្ឌិត អ្នកបានដឹងនូវទេវធម៌ ថែមទាំងបានប្រព្រឹត្តដោយល្អក្នុងទេវធម៌នោះ ទៀតផង ដូច្នោះ ខ្ញុំសូមប្រគល់ប្អូនប្រុសទាំងពីរឲ្យលោក" ។

លំដាប់នោះ ព្រះពោធិសត្ត ពណ៌នាទោសក្នុងការ:ជាយក្ខហើយ ក៏ញ្ជាំងយក្ខនោះឲ្យតាំងនៅក្នុងសីល ៥ ព្រះពោធិសត្វនៅក្នុងព្រៃនោះ ដោយបានទទួលការរក្សាដ៏ល្អអំពីយក្ខនោះ កាលព្រះរាជបិតាសោយទិវង្គតហើយ ក៏នាំយក្ខទៅកាន់ក្រុងពារាណសី គ្រប់គ្រងរាជសម្បត្តិ ព្រះរាជទានតំណែងជា

ឧបរាជដល់ចន្ទកុមារ ព្រះរាជទានតំណែងសេនាបតីដល់សុរិយកុមារ ឲ្យគេសាងទីនៅក្នុងរមណីយដ្ឋានដល់យក្ខ ហើយទ្រង់បានធ្វើយក្ខនោះឲ្យដល់ទូវកាពជាអ្នកប្រសើរដោយលាភ ។

ព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រជុំជាតក

ព្រះសាស្តា ទ្រង់នាំព្រះធម៌ទេសនានេះមកហើយ ទ្រង់ប្រជុំជាតកថា "អារក្សទ្រីកក្នុងកាលនោះ បានមកជាកិកុអ្នកមានកណ្ហៈច្រើននេះឯង សុរិយ-កុមារ បានមកជាព្រះអានន្ទ , ចន្ទកុមារ បានមកជាព្រះសារីបុត្រ មហិសា្ស-សកុមារ គឺ តថាគតនេះឯង ។

ព្រះសាស្តា លុះត្រាស់ជាតកយ៉ាងនេះហើយ ទើបត្រាស់ថា "ម្នាលកិកុ កាលមុន អ្នកស្វែងរកនូវទេវធម៌ ដល់ព្រមដោយហិរិ និងឱ្ត្តប្ប: ត្រាច់ទៅដូច្នោះ ឥឡូវនេះ អ្នកប្រកាន់ដោយទំនងនេះ កណ្ណាលបរិស័ទទាំង ៤ ពោលពាក្យនៅចំពោះមុខតថាគតថា "ខ្ញុំមានការប្រាថ្នាតិច" ឈ្មោះថា បានធ្វើកម្ម មិនសមគួរ ព្រោះថា បុគ្គលដែលមានឈ្មោះថាជាសមណ: មិនមែនដោយហេតុត្រឹមតែហាមសំពត់សាដកជាដើមទេ" លុះទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះហើយ ក៏ទ្រង់បន្តអនុសន្ធិដើម្បីសម្តែងធម៌ បានត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ៖

ជ. ន នគ្គចរិយា ន ជដា ន បង្ការ នានាសកា ឋណ្ឌិលសាយិកា វា
រជោជល្លំ ខ្ចុកដិកប្ប្ធានំ សោធេន្ត្ិ មច្ចំ អវិតិណ្ណកង្ខ ។

ការប្រព្រឹត្តអាក្រាតកាយ ទុកសក់ ដេកលើកក់ មិនបរិភោគបាយ

ដេកលើផែនដី ប្រឡាក់ខ្ជូនដោយធូលី ព្យាយាមអង្គុយច្រហោន
មិនជម្រះសត្ត ដែលមិនទាន់ឆ្ងងផុតសេចក្តីសង្ស័យបានទេ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តបទទាំងនោះ បទថា ***នានាសកា*** *កាត់បទជា* ***ន អនាសកា*** *សេចក្តីថា ការហាមឃាត់ ។ ការដេកលើផែនដី ឈ្មោះថា* ***តណ្ឌិលសាយិកា (ការដេកលើដី)*** *។ ធូលីដែលផ្អាប់នៅក្នុងសរីរៈ ដោយអាការ គឺ ដូចជាការលាបដោយភក់ ឈ្មោះថា* ***រជោជល្ជំ (កិរិយាទ្រទ្រង់ទុកនូវធុលី)*** *។ សេចក្តីព្យាយាមដែលបុគ្គលប្រារព្ធហើយ ដោយភាវៈជាអ្នកអង្គុយច្រហោង ឈ្មោះថា* ***ខក្ពុដិកប្បធានំ (កិរិយាតាំងទុកនូវឥរិយាបថច្រហោង)*** *ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់អធិប្បាយពាក្យនេះថា "ក៏សត្ត្ថណាយល់ថា យើងនឹងបរិសុទ្ធ ពោលគឺការចេញចាកលោក ដោយការបដិបត្តិយ៉ាងនេះ" ហើយសមាទានប្រព្រឹត្តវត្តណាមួយ មានការប្រព្រឹត្តនូវភាពជាមនុស្សអាក្រាតជាដើមនុ៉ះ សត្ត្ថនោះឈ្មោះថា ញ្ជាំងការយើញខុសឲ្យចម្រើនផង ជាអ្នកមានចំណែកនៃការលំបាកផង ព្រោះថា វត្តទាំងនោះ ដែលសត្ត្ថសមាទានដោយល្អហើយ រមែងមិនញ្ជាំងសត្ត ដែលមិនទាន់ឆ្ងងផុតសេចក្តីសង្ស័យ ដែលមានវត្ត ៨ ឲ្យស្អាតស្អំបានឡើយ ។*

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើននាក់បានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផល ជាដើម ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងភិក្ខុអ្នកមានភណ្ឌៈប្រើន

៩. រឿងសន្ត្តិមហាមាត្យ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធសន្ត្តិមហាមាត្យ គ្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **អលង្ត្តោ ចេ ចិ សមញ្ចរេយ្យ (បើបុគ្គលប្រដាប់ហើយ គប្បីប្រព្រ័ត្ត្តស្មើ)** ជាដើម ។

ព្រះសាស្តាទ្រង់ព្យាការណ៍សន្ត្តិមហាមាត្យ

សេចក្ដីពិស្តារថា សម័យមួយ សន្ត្តិមហាមាត្យនោះ បង្ក្រាបបច្ចន្ត-ជនបទរបស់ព្រះបាទបសេនទិកោសល ដែលបះបោរដោយពួកចោរឲ្យស្ងប់ហើយត្រឡប់មកវិញ ។ គ្រានោះ ព្រះរាជាទ្រង់សព្វព្រះហឫទ័យ ព្រះរាជទានរាជសម្ប្ត្តិឲ្យ ៧ ថ្ងៃ ដោយបានព្រះរាជទានស្ត្រីដែលបុ៉ុនប្រសពួកក្នុងការរាំ និងច្រៀងម្នាក់ដល់គាត់ទៀត ។ គាត់ជាអ្នកស្រវឹងសុរាអស់ ៧ ថ្ងៃ ក្នុងថ្ងៃទី ៧ ប្រដាប់ដោយគ្រឿងអលង្ការគ្រប់យ៉ាង ឡើងកាន់ដំរីដ៏ប្រសើរ ទៅកាន់កំពង់ទឹក ឃើញព្រះសាស្តាកំពុងស្តេចយាងបិណ្ឌបាតត្រង់ចន្ទោះទ្វារ នៅលើដំរីដ៏ប្រសើរនោះឯង បានញ៉ាំងសីសៈឲ្យកម្រើក សម្ដែងការគោរពព្រះសាស្តា ។

ព្រះសាស្តាទ្រង់ធ្វើការញញឹមឲ្យប្រាកដ ព្រះអានន្ទទូលសួរថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វីហ្ន៎ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ដែលធ្វើឲ្យព្រះអង្គទ្រង់ធ្វើការញញឹមឲ្យប្រាកដ" កាលនឹងគ្រាស់ប្រាប់ហេតុនៃការញញឹម ក៏គ្រាស់ថា "អានន្ទ អ្នកចូរមើលសន្ត្តិមហាមាត្យនេះចុះ ថ្ងៃនេះមកកាន់សម្នាក់តថាគត នៅមានពាំង

គ្រឿងប្រដាប់ជាប់នឹងខ្លួន ហើយសម្រេចព្រះអរហត្តក្នុងវេលាចប់គាថា ដែលប្រកបដោយបទ ៤ រួចហើយអង្គុយលើអាកាសកម្ពស់ ៧ ដើមត្នោត បរិ-និព្វានទៅទីនោះឯង" ។

មហាជនបានស្តាប់ព្រះតម្រាស់របស់ព្រះសាស្តា កាលដែលព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ជាមួយនឹងព្រះអានន្ទ ។

បណ្តាជនទាំងនោះ ពួកមិច្ឆាទិដ្ឋិគិតដូច្នេះថា "អ្នកទាំងឡាយ ចូរមកមើលកិរិយារបស់ព្រះសមណគោតម ព្រះសមណគោតមនោះ រមែងពោលតែមាត់ប៉ុណ្ណោះ" ព្រះសមណគោតមពោលថា "ក្នុងថ្ងៃនេះ សន្តតិមហាមាត្យនោះ ស្រវឹងស្រាយ៉ាងនេះ តែងខ្លួនតាមប្រក្រតី ហើយស្តាប់ធម៌ក្នុងសម្នាក់របស់ព្រះសមណគោតម នឹងបរិនិព្វាន ថ្ងៃនេះពួកយើងនឹងផ្ទញ់ផ្ទាល់ព្រះសមណ-គោតមនោះ ដោយមុសាវាទ" ។

ពួកសម្មាទិដ្ឋិ គិតដូច្នេះថា "គួរឲ្យអស្ចារ្យណាស់ ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយមានអានុភាពច្រើន ថ្ងៃនេះ ពួកយើងនឹងបានឃើញនូវលីលារបស់ព្រះពុទ្ធនិងលីលារបស់សន្តតិមហាមាត្យ" ។

ចំណែកសន្តតិមហាមាត្យ លេងទឹកពេញមួយថ្ងៃត្រង់កំពង់ទឹកហើយទៅកាន់ឧទ្យាន គង់ក្នុងរោងផឹកសុរា ។

ចំណែកស្ត្រីនោះ ឡើងទៅត្រង់កណ្តាលទីរាំ ផ្តើមនឹងសម្តែងនូវការរាំ និងច្រៀង កាលស្ត្រីនោះកំពុងរាំច្រៀងនោះ ឧ្យល់មានពិសដូចជាសស្ត្រា

កើតឡើងក្នុងពោះរបស់នាង កាត់សាច់ចេះដូង ព្រោះនាងមានអាហារតិចអស់ ៧ ថ្ងៃ មកហើយ ដើម្បីសម្តែងការល្ងត់ល្ងង់នៃសរីរៈ ។ ពេលនោះ នាងមានមាត់ហា និងភ្នែកស ហើយធ្វើមរណកាលក្នុងពេលនោះឯង ។

សន្តតិមហាមាត្យពោលថា "អ្នកទាំងឡាយ ចូរពិនិត្យមើលនាងមើល" គ្រាន់តែជនទាំងឡាយពោលថា "ស្ត្រីនោះស្លាប់ហើយ លោកម្ចាស់" សេចក្តីសោកដ៏ខ្លាំងក្លាគ្របសង្កត់សន្តតិមហាមាត្យភ្លាម ។ ក្នុងខណៈនោះឯង ស្រាដែលសន្តតិមហាមាត្យផឹកអស់ ៧ ថ្ងៃមកហើយនោះ បានដល់ទីការអស់ទៅ (ស្វាង) ដូចដំណក់ទឹកក្នុងអំបែងដ៏ក្តៅ ដូច្នោះ ។ សន្តតិមហាមាត្យគិតថា "បុគ្គលដទៃ រៀរព្រះតថាគតចេញ នឹងមិនអាចញ៉ាំងសេចក្តីសោករបស់យើងឲ្យស្ងប់បានឡើយ" គេមានពលចោមរោម ធ្វើដំណើរទៅកាន់សម្នាក់របស់ព្រះសាស្តាក្នុងវេលារសៀល ថ្វាយបង្គំហើយ ក៏ក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្តីសោកបែបនេះកើតឡើងដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គមកកាន់សម្នាក់ព្រះអង្គដោយសង្ឃឹមថា ព្រះអង្គអាចនឹងញ៉ាំងសេចក្តីសោករបស់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យរលត់ទៅបាន សូមព្រះអង្គទ្រង់ជាទីពឹងរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គផង" ។

សន្តតិមហាមាត្យសម្រេចព្រះអរហត្ត

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់ទៅកាន់សន្តតិមហាមាត្យថា "អ្នកមកកាន់សម្នាក់នៃបុគ្គលដែលអាចញ៉ាំងសេចក្តីសោកឲ្យរលត់បានដូច្នេះ អ្នកកុំបារម្ភឡើយ ទឹកភ្នែករបស់អ្នកដែលហូរចេញ ព្រោះអាស្រ័យការយើញរបស់អ្នក

ដែលយំសោកក្នុងកាលដែលឃើញស្ត្រីនេះស្លាប់ដោយហេតុដ៏ដែលនេះ ច្រើនជាងទឹកមហាសមុទ្រទាំង ៤" លុះត្រាស់ដូច្នេះហើយ ក៏ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា

កិលេសជាគ្រឿងកង្វល់ឯណា មានក្នុងកាលមុន អ្នកចូរញ្ចុះ
កិលេសជាគ្រឿងកង្វល់នោះ ឲ្យហួតហែងទៅ សេចក្ដីកង្វល់ក្នុង
កាលជាខាងក្រោយ ចូរកុំមានដល់អ្នកឡើយ បើអ្នកមិនប្រកាន់
ខន្ធក្នុងបច្ចុប្បន្ន នឹងជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ ហើយត្រាច់ទៅ ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះគាថា សន្ត្តតិមហាមាត្យ ក៏បានសម្រេចព្រះអរហត្ត បានពិចារណាមើលអាយុសង្ខារបស់ខ្លួន ដឹងថា "ការប្រព្រឹត្ត្តទៅមិនបាននៃអាយុសង្ខារ" បានក្រាបទូលព្រះសាស្ត្តាថា "បពិត្រព្រះអង្ត្តដ៏ចម្រើន សូមព្រះអង្ត្តទ្រង់អនុញ្ញាតការបរិនិព្វានដល់ខ្ញុំព្រះអង្ត្តចុះ" ។

ព្រះសាស្ត្តា សូម្បីទ្រង់បានជ្រាបនូវកម្មដែលសន្ត្តតិមហាមាត្យធ្វើហើយ ក៏ដោយ ក៏ទ្រង់នៅតែត្រាស់ឲ្យសន្ត្តតិមហាមាត្យសម្ដែងអំពីបុព្វកម្មរបស់ខ្លួន ព្រោះទ្រង់ដឹងថា ពួកមិច្ឆាទិដ្ឋិប្រជុំគ្នា ដើម្បីសង្ត្ត់សង្ត្ត្ត្ត ព្រះអង្ត្ត ដោយមុសា-វាទ នឹងមិនបានឱកាស ពួកសម្មាទិដ្ឋិប្រជុំគ្នាដោយសង្ឆ្ម ីមថា ពួកយើងនឹងមើលនូវលីលារបស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ និងលីលារបស់សន្ត្តតិមហាមាត្យ ស្ដាប់នូវកម្មដែលសន្ត្តតិមហាមាត្យនោះធ្វើហើយ នឹងធ្វើការអើពើក្នុងបុណ្យទាំងឡាយ ទើបត្រាស់ថា "បើដូច្នោះ អ្នកចូរសម្ដែងនូវកម្មដែលអ្នកបានធ្វើហើយ កាលបើអ្នកសម្ដែង ចូរអ្នកកុំឈរលើផែនដីសម្ដែង ចូរឈរលើអាកាសកម្ពស់ ៧

ដើមត្នោត ហើយសម្តែងចុះ ។

សន្តតិមហាមាត្យទទួលថា "ព្រះករុណា ព្រះអង្ត" ហើយថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តា ហោះឡើងកាន់អាកាសបានមួយដើមត្នោត ចុះមកថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាម្តង ហោះឡើងទៅពែនក្នែនលើអាកាស ៧ ដើមត្នោត តាមលំដាប់ ហើយទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវបុព្វកម្មរបស់ខ្ញុំព្រះអង្ត" (ដូចតទៅនេះ) ៖

បុព្វកម្មរបស់សន្ពតិមហាមាត្យ

ក្នុងកប្បទី ៩១ រាប់អំពីកប្បនេះ ក្នុងកាលនៃព្រះពុទ្ធទ្រង់ព្រះនាមថា **វិបស្សី** ខ្ញុំព្រះអង្គកើតក្នុងត្រកូលមួយ ថ្ងៃមួយ ខ្ញុំព្រះអង្គបានគិតថា "អ្វីហ្នឹ ជាកម្មដែលមិនធ្វើការកាត់ ឬបៀតបៀនដល់ជនដទៃ កាលពិចារណាទៅ ក៏ឃើញកម្ម គឺ ការដើរយោសនាក្នុងបុណ្យទាំងឡាយ" ចាប់តាំងពីពេលនោះមក ខ្ញុំព្រះអង្គក៏បានធ្វើនូវកម្មនោះ បបួលមហាជនឲ្យបំពេញបុណ្យថា "ពួកលោក ចូរធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ចូរសមាទានឧបោសថក្នុងថ្ងៃឧបោសថទាំងឡាយ ចូរថ្វាយទាន ចូរស្តាប់ធម៌ វត្ថុដទៃដែលប្រាកដស្មើដោយរតន:ទាំងឡាយ មានពុទ្ធរតន:ជាដើម មិនមានឡើយ ពួកលោកចូរធ្វើសក្ការ: គោរពរាប់អានរតន:ទាំងឡាយ ៣ នោះចុះ" ។

ផលនៃការបបួលមហាជនបំពេញកុសល

ព្រះបាទពន្ធុមមហារាជ ជាព្រះពុទ្ធបិតា ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវសំឡេង

របស់ខ្ញុំព្រះអង្គហើយ ទ្រង់ត្រាស់ឲ្យហៅខ្ញុំព្រះអង្គមកគាល់ ហើយត្រាស់សួរ ថា "នែអ្នក អ្នកដើរធ្វើអ្វី" កាលខ្ញុំព្រះអង្គទូលថា "បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំព្រះអង្គ ដើរប្រកាសគុណព្រះរតន:ទាំងបី ហើយបបួលមហាជនឲ្យបំពេញ បុណ្យទាំងឡាយ" ក៏ត្រាស់សួរថា អ្នកដើរប្រកាសគុណព្រះរតន:ទាំងបីដោយ អ្វី?" ខ្ញុំព្រះអង្គទូលថា "បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំព្រះអង្គត្រាច់ទៅដោយជើង" ទើបត្រាស់ថា "នែអ្នក អ្នកមិនគួរត្រាច់ទៅដូច្នោះទេ អ្នកចូរប្រដាប់កម្រងផ្កា នេះ ហើយអង្គុយលើខ្នងសេះ ត្រាច់ទៅចុះ" លុះត្រាស់ដូច្នោះហើយ ទ្រង់ក៏ ព្រះរាជទានកម្រងផ្កា ដូចកម្រងកែវមុក្តា ទាំងបានព្រះរាជទានសេះដែលនាយ សារថីទូន្ទានហើយដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ ក្រោយមក ព្រះរាជាត្រាស់ឲ្យហៅខ្ញុំព្រះ អង្គ ដែលកំពុងដើរប្រកាសគុណព្រះរតន:ទាំងបី ដោយគ្រឿងបរិហារ ដែល ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះរាជទានមកគាល់ ហើយត្រាស់សួរទៀតថា នែនាយ អ្នកត្រាច់ ទៅធ្វើអ្វី?" កាលខ្ញុំព្រះអង្គទូលថា "បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំព្រះអង្គធ្វើកម្ម ដូច្នេះ" ក៏ត្រាស់ថា "នែនាយ សូម្បីសេះក៏មិនសមគួរដល់អ្នកដែរ អ្នកចូរអង្គុយ លើរថនេះ ត្រាច់ទៅចុះ" ហើយបានព្រះរាជទានរថដែលទឹមដោយសេះសិន្ធព ៤ ។ សូម្បីក្នុងលើកទី ៣ ព្រះរាជាទ្រង់ស្តាប់ទូរសំឡេងរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គហើយ ក៏ត្រាស់ឲ្យហៅខ្ញុំព្រះអង្គមក ត្រាស់សួរថា "នែនាយ អ្នកដើរធ្វើអ្វី?" កាល ខ្ញុំព្រះអង្គទូលថា "បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំព្រះអង្គធ្វើកម្មដូច្នោះឯង" ទើបត្រាស់ ថា "នែនាយ សូម្បីរថក៏មិនសមគួរដល់អ្នកដែរ ហើយព្រះរាជទានកោគ:ជា

ច្រើន និងគ្រឿងប្រដាប់ទាំងឡាយ ទាំងបានព្រះរាជទានដំរីមួយដល់ខ្ញុំព្រះអង្ត ខ្ញុំព្រះអង្តប្រដាប់ដោយអាភរណៈគ្រប់យ៉ាង អង្តុយលើ.កដំរី ធ្វើនូវធម្មយោស-កកម្មអស់ ៨ ម៉ឺនឆ្នាំ ខ្វីមចនូន៍ផ្សាយចេញអំពីកាយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្ត សូម្បីក្ងិន ឧប្បលក៏ផ្សាយចេញអំពីមាត់ រហូតអស់កាលប្រមាណប៉ុណ្ណេះ" នេះជាកម្ម ដែលខ្ញុំព្រះអង្តបានធ្វើហើយ ។

សន្តតិមហាមាត្យនោះ លុះសម្តែងនូវបុព្វកម្មរបស់ខ្លួនយ៉ាងនេះហើយ អង្តុយនៅព្ធដ៏អាកាស ចូលតេជោធាតុ បរិនិព្វាននៅលើអាកាសនោះឯង ។ អណ្តាតភ្លើងតាំងឡើងអំពីសរីរៈ ញ្ញាំងសាច់ និងឈាមឲ្យអស់ទៅ ។ នៅសល់តែធាតុទាំងឡាយ ដូចផ្តាម្ងិះប៉ុណ្ណោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់លាតសំពត់សដ៏ស្អាត ធាតុទាំងឡាយក៏ធ្លាក់ចុះមកលើសំពត់ដ៏សស្អាតនោះ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់បញ្ចុះធាតុទាំងនោះហើយ ត្រាស់ឲ្យកសាងស្តូបត្រង់ផ្ទូវធំបែកជា ៤ ដោយ ព្រះបំណងថា "មហាជនថ្វាយបង្គំហើយ នឹងបានចំណែកបុណ្យដ៏ច្រើន" ។

គួរហៅសន្តតិមហាមាត្យថាសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍

ពួកភិក្ខុសនូនាគ្នាក្នុងធម្មសភាថា "អ្នកមានអាយុទាំងឡាយ សន្តតិ-មហាមាត្យ បានសម្រេចព្រះអរហត្តក្នុងទីបំផុតនៃព្រះគាថា ទាំងនៅប្រដាប់តាក់តែងគ្រឿងអលង្ការនោះឯង ហើយបរិនិព្វាននៅលើអាកាស គួរហៅលោកថា "សមណៈ ឬក៏ព្រាហ្មណ៍ហ្នឹ" ។

ព្រះសាស្តា ស្តេចយាងមកហើយត្រាស់សួរថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

ពេលនេះ អ្នកទាំងឡាយអង្គុយប្រជុំគ្នាដោយកថាអ្វី?" ។ កាលភិក្ខុទាំងនោះទូលថា "ពួកខ្ញុំព្រះអង្គអង្គុយប្រជុំគ្នា ដោយកថាឈ្មោះនេះ" ទើបត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការហៅបុត្រតថាគតថា សមណៈក៏បាន ថាព្រាហ្មណ៍ក៏បាន ហើយទ្រង់បន្តអនុសន្ធិដើម្បីសម្ដែងធម៌ បានត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៩.អលង្កតោ ចេបិ សមំ ចរេយ្យ

សន្តោ ទន្តោ និយតោ ព្រហ្មចារី

សព្វេសុ ភូតេសុ និធាយ ទណ្ឌំ

សោ ព្រាហ្មណោ សោ សមណោ ស ភិក្ខុ ។

បើបុគ្គលណា មានខ្លួនប្រដាប់ស្អិតស្អាងហើយ (ដោយគ្រឿងអម្ពរ) តែគប្បីប្រព្រឹត្តស្មើ អ្នកស្ងប់រម្ងាប់ ទូន្មាន (ឥន្ទ្រិយ) ជាបុគ្គលទៀង (ចំពោះមគ្គផល) អ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ទម្លាក់ចោលនូវអាជ្ញាក្នុងសត្វទាំងពួងចេញហើយ បុគ្គលនោះ ហៅថា ព្រាហ្មណ៍ក៏បាន ថាសមណៈក៏បាន ថាភិក្ខុក៏បាន ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា អលង្កតោ (ប្រដាប់ហើយ) បានដល់ប្រដាប់ដោយសំពត់ និងអាភរណៈ ។ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបសេចក្ដីនៃព្រះគាថានោះថា "ថ្វីបើបុគ្គលនោះ នៅប្រដាប់ដោយគ្រឿងអលង្ការ មានសំពត់ជាដើមក្ដី តែលោកប្រព្រឹត្តស្មើដោយកាយជាដើម ឈ្មោះថា ជាអ្នកស្ងប់ ព្រោះការ

ស្ងប់រម្ងាប់រាគៈជាដើម ឈ្មោះថា ជាអ្នកទូន្មាន ព្រោះទូន្មានឥន្ទ្រិយ ឈ្មោះថា ជាបុគ្គលទៀង ព្រោះទៀងក្នុងមគ្គទាំង ៤ ឈ្មោះថា ព្រហ្មចារី ព្រោះប្រព្រឹត្ត ដ៏ប្រសើរ ឈ្មោះថា ដាក់អាជ្ញាក្នុងសត្វគ្រប់ជំពូក ព្រោះជាអ្នកដាក់ចុះនូវ អាជ្ញាផ្លូវកាយជាដើម បុគ្គលនោះ គឺ បុគ្គលបែបនោះ បុគ្គលគប្បីហៅថា ព្រាហ្មណ៍ ព្រោះជាអ្នកមានបាបបណ្តែតហើយក៏បាន ថាជាសមណៈ ព្រោះ ជាអ្នកមានបាបស្ងប់ហើយក៏បាន ថាជាភិក្ខុ ព្រោះជាអ្នកមានកិលេសទម្លាយ ហើយក៏បាន ។

ក្នុងទីបំផុតនៃព្រះធម្មទេសនារបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជនជាច្រើននាក់ បានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ។

ចប់ រឿងសន្ធតិមហាមាត្យ

---

១០. រឿងបិលោតិកៈ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះបិលោតិកត្ថេរ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **ហិរិ និសេធោ បុរិសោ (បុរសហាមអកុសល-វិតក្ក:ដោយហិរិបាន"** ជាដើម ។

ព្រះអានន្ទចាត់ចែងបំបួសបិលោតិកៈ

សេចក្តីពិស្តារថា ថ្ងៃមួយ ព្រះអានន្ទត្ថេរយើញទារកម្នាក់ស្លៀកសំពត់ចាស់ (កន្ទុប) កាន់អំបែងដើរសូមទាន ក៏ពោលទៅកាន់កុមារនោះថា "ម្នាលកុមារ ឯងបួសមិនល្អជាងការដើរសុំទានយ៉ាងនេះឬ?" កាលកុមារឆ្លើយថា "លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន នរណានឹងបំបួសខ្ញុំព្រះករុណា" ទើបព្រះថេរៈពោលធានាថា "អាត្មាជាអ្នកបំបួសឲ្យ" លុះពោលដូច្នោះហើយ ក៏នាំក្មេងនោះទៅកាន់វិហារ ផ្ទួតទឹកឲ្យដោយដៃរបស់ខ្លួន ប្រាប់កម្មដ្ឋានហើយ ក៏ឲ្យបព្វជ្ជា ។

ព្រះអានន្ទ លាតសំពត់ចាស់ដែលកុមារនោះស្លៀក ពិនិត្យមើល ក៏មិនឃើញចំណែកណាមួយដែលសមគួរអាចយកទៅប្រើប្រាស់បាន សូម្បីត្រឹមតែធ្វើជាសំពត់ត្រងទឹក ទើបយកកំណាត់កន្ទុបនោះទៅពាក់នឹងមែកឈើ មួយអន្ទៀដោយអំបែង ។

កុមារនោះ បានបព្វជ្ជាឧបសម្បទាហើយ បរិភោគលាភ និងសក្តារៈដែលកើតឡើងចំពោះព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់ដ៏មានតម្លៃ មាន

សរីរៈធាត់ កើតការអផ្សុកឡើង ក៏គិតថា "ប្រយោជន៍អ្វី ដោយការស្លៀក ដណ្តប់ចីវរ ដែលជនដទៃឲ្យដោយសទ្ធាយ៉ាងនេះ យើងនឹងស្លៀកសំពត់ចាស់ របស់យើងវិញ" លុះគិតដូច្នោះហើយ ក៏និមន្តទៅកាន់ទីនោះ ចាប់សំពត់ចាស់ ធ្វើសំពត់នោះឲ្យជាអារម្មណ៍ ហើយទូន្មានខ្លួនដោយខ្លួនឯងថា "បុគ្គលឥតខ្មាស មិនមានហិរិ និងឱត្តប្ប: អ្នកឯងចង់លះបង់ឋាន: គឺ ការស្លៀកសំពត់ទាំង ឡាយបែបនេះ ហើយត្រឡប់ទៅស្លៀកកន្ទប កាន់អំបែងដើរសុំទានគេទៀត ឬ?" ក៏កាលលោកឲ្យឱវាទខ្លួនឯងនោះ ចិត្តក៏ជ្រះថ្លា ។ លោកដាក់កន្ទបទុក កន្ទែងដើម ហើយត្រឡប់ទៅកាន់វត្តវិញ ។ ដោយកាលកន្ទងទៅបាន ២-៣ ថ្ងៃ លោកក៏កើតការអផ្សុកទៀត ទៅកាន់ទីនោះ ទូន្មានខ្លួនដូចលើកមុន ហើយ ក៏ត្រឡប់មកកាន់វិហារវិញ ។ ដល់អផ្សុកម្តងទៀត ក៏ទៅពោលយ៉ាងនោះ ហើយក៏ត្រឡប់មកវិញ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ព្រះបិលោតិកត្តេរសម្រេចព្រះអរហត្ត

ភិក្ខុទាំងឡាយឃើញលោកនិមន្តទៅមកៗ ដូច្នេះ ក៏សួរថា "អាវុសោ លោកនិមន្តទៅណា" ។

លោកក៏ប្រាប់ថា "អាវុសោ ខ្ញុំទៅកាន់សម្នាក់អាចារ្យរបស់ខ្ញុំករុណា" លុះពោលដូច្នេះហើយ ក៏ទៅទីនោះ ធ្វើសំពត់ចាស់នោះឯងឲ្យជាអារម្មណ៍ តាមទំនងនោះឯង ហាមឃាត់ខ្លួនបានហើយ ពីរបីថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ក៏បានសម្រេច ព្រះអរហត្ត ។

ភិក្ខុទាំងឡាយពោលថា "អ្នកមានអាយុ លោកមិនទៅកាន់សម្នាក់អាចារ្យទៀតទេឬ? ផ្លូវនេះជាទីត្រាច់ទៅមក របស់លោកមិនមែនឬ"

លោកឆ្លើយថា "អាវុសោ កាលការជាប់ជំពាក់ជាមួយអាចារ្យនៅមាន ទើបខ្ញុំទៅកាន់សម្នាក់អាចារ្យ តែឥឡូវនេះ ខ្ញុំកាត់ការជាប់ជំពាក់នោះបានហើយ ព្រោះដូច្នោះ ទើបខ្ញុំមិនទៅកាន់សម្នាក់អាចារ្យទៀត" ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលចំពោះព្រះសាស្តាថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះបិលោតិកត្ថេរ ពោលអួតអរហត្តផល" ។

ព្រះសាស្តា. ត្រាស់សួរថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តើបិលោតិកៈពោលដូចម្តេច? ។

ពួកភិក្ខុ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លោកពោលពាក្យឈ្មោះនេះ ។

ព្រះសាស្តា. ទ្រង់ស្តាប់ពាក្យនោះហើយ ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវហើយ បុត្រតថាគត កាលនៅមានគ្រឿងជាប់ជំពាក់ ទើបទៅកាន់សម្នាក់អាចារ្យ លុះកាត់ការជាប់ជំពាក់បានហើយ លោកហាមឃាត់ខ្លួនដោយខ្លួនឯង សម្រេចព្រះអរហត្តហើយ មិនទៅកាន់សម្នាក់អាចារ្យទៀតឡើយ" ហើយទ្រង់បានកាសិតព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖

១០.ហិរិនិសេធោ បុរិសោ កោចិ លោកស្មិ វិជ្ជតិ

យោ និទ្ទំ អបពោធេតិ អស្សេ ភទ្រោ កសាមិវ

អស្សេ យថា ភទ្រោ កសានិវិជ្ជោ

អាតាបិនោ សំវេគិនោ ភវាថ

សទ្ធាយ សីលេន ច វីរិយេន ច

សមាធិនា ធម្មវិនិច្ចយេន ច

សម្បន្នវិជ្ជាចរណា បតិស្សតា

បហស្សថ ទុក្ខមិទំ អនប្បកំ ។

បុរស អ្នកកំចាត់បង់នូវអកុសលវិតក្ក: ដោយសេចក្តីខ្មាស
ចាប មានតិចក្នុងលោក បុគ្គលណាបន្ទោបង់នូវការដេកលក់
ដូចសេះល្អខ្ជាចព្រោះរំពាត់ បុរសនោះ រកបានដោយក្រក្នុង
លោក ។ សេះល្អ ដែលសារថីទូន្មានដោយរំពាត់ តក់ស្ទុត
យ៉ាងណា អ្នកទាំងឡាយ ចូរជាបុគ្គលមានព្យាយាម មាន
សេចក្តីតក់ស្ទុតយ៉ាងនោះឯង បើអ្នកទាំងឡាយ ប្រកបព្រម
ដោយសទ្ធាផង សីលផង ព្យាយាមផង សមាធិផង ធម្មវិនិច្ចយ
ផង ជាអ្នកមានវិជ្ជា និងចរណៈដ៏បរិបូណិ មានស្មារតីតំកល់
មាំ រមែងលះបង់ទុក្ខមានប្រមាណច្រើននេះ មិនខាន ។

អធិប្បាយគាថា

បុគ្គលឈ្មោះថា ហាមអកុសលវិតក្ក:ដោយហិរិបាន ក្នុងព្រះគាថានោះ
ក៏ព្រោះអត្ថថា ហាមអកុសលវិតក្ក:ដែលខាងក្នុង ដោយការខ្មាសបាប ។

បទថា ***កោចិ លោកស្មឹ (តិចអ្នកនឹងមានក្នុងលោក)*** *សេចក្តីថា បុគ្គល*

បែបនោះ រកបានដោយកម្រ ទើបឈ្មោះថា មានតិចក្នុងលោក ។

បទថា **យោ និទ្ទំ (បុគ្គលណាកម្ចាត់ការលក់)** សេចក្តីថា បុគ្គលណា មិនប្រមាទហើយ ធ្វើសមណធម៌ បន្ទោបង់នូវការលង់លក់ដែលកើតដល់ខ្លួន ក្រាក់រញកជានិច្ច បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា បន្ទោបង់នូវការលង់លក់ហើយ តែង ក្រាក់រញកជានិច្ច ។

បទថា **កសាមិវ (ដូចសេះល្អគេចរំពាត់)** ជាដើម សេចក្តីថា បុគ្គល ណាក្រាក់រញក ដូចសេះល្អគេចរំពាត់ដែលនឹងធ្លាក់ចុះមកលើខ្លួន គឺ មិនឲ្យធ្លាក់ ចុះមកលើខ្លួន យ៉ាងណា បុគ្គលនោះក៏រកបានដោយក្រ ។

ក្នុងគាថាទី ២ មានសេចក្តីសង្ខេបដូចតទៅនេះ ៖

"ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរជាអ្នកមានសេចក្តីព្យាយាម តក់ស្ទុត ដូចសេះល្អអាស្រ័យការប្រមាទ ត្រូវគេវាយដោយរំពាត់ហើយ ដឹង ខ្លួនថា ខ្លួនអញត្រូវគេវាយដោយរំពាត់ហើយ ក្រោយមករមែងធ្វើការរាងចាល ធ្វើសេចក្តីព្យាយាម ដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយចូរជាអ្នកយ៉ាងនោះ ប្រកបដោយ សទ្ធា ២ យ៉ាង ដែលជាលោកិយៈ និងលោកុត្តរៈផង ដោយបារិសុទ្ធិសីល ៤ ផង ដោយសេចក្តីព្យាយាម ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកាយ និងចិត្តផង ដោយ សមាធិ ដែលសម្បយុត្តដោយសមាបត្តិ ៨ ផង ដោយប្រាជ្ញាដែលជាគ្រឿង វិនិច្ឆ័យធម៌ មានការដឹងហេតុ និងមិនមែនហេតុជាលក្ខណៈផង ឈ្មោះថា មាន វិជ្ជា និងចរណៈបរិបូណ៌ ព្រោះដល់ព្រមដោយវិជ្ជា ៣ ឬវិជ្ជា ៨ និងចរណៈ

១៥ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានសតិតម្កល់មាំ ព្រោះជាអ្នកមានសតិតាំងមាំហើយ នឹងលះបង់នូវទុក្ខក្នុងវដ្ត: មានប្រមាណមិនតិចនេះបាន ។

ក្នុងទីបំផុតនៃព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើន បានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិជាដើម ។

ចប់ រឿងបិលោតិក:

---

១១. រឿងសុខសាមណេរ

សេចក្ដីខាងដើម

ព្រះសាស្ដា កាលប្រថាប់នៅវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធសុខសាមណេរ គ្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ***ឧទកំ ហិ ន យន្តិ នេត្តិកា (ធម្មតាអ្នកបង្ហូរតែងបង្ហូរទឹក)*** *ជាដើម ។*

រឿងកន្ធសេដ្ឋី

សេចក្ដីពិស្តារថា ក្នុងអតីតកាល មានសេដ្ឋីបុត្រអ្នកក្រុងពារាណសីម្នាក់ ឈ្មោះគន្ធកុមារ កាលបិតារបស់គន្ធកុមារនោះធ្វើមរណកាលទៅ ព្រះរាជាគ្រាស់ឲ្យហៅគន្ធកុមារចូលគាល់ ទ្រង់លួងលោមហើយ បានព្រះរាជទានតំណែងសេដ្ឋីដល់កុមារនោះ ព្រមទាំងសក្ការៈជាច្រើន ។ ចាប់តាំងអំពីកាលនោះមក គន្ធកុមារនោះ ក៏បានប្រាកដនាមថា ***គន្ធសេដ្ឋី*** *។ គ្រានោះ អ្នករក្សាឃ្លាំងរបស់សេដ្ឋីនោះ បើកទ្វារឃ្លាំង ជញ្ជូនទ្រព្យចេញមក ហើយប្រាប់ថា "លោកម្ចាស់ ទ្រព្យមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះជារបស់បិតា ប្រមាណប៉ុណ្ណេះជារបស់បុព្វបុរស មានជីតាជាដើមរបស់លោកម្ចាស់ ។ សេដ្ឋីនោះ សម្ញឹងមើលនូវគំនរទ្រព្យនោះហើយ និយាយថា "ដូចម្ដេចក៏បុព្វបុរសទាំងនោះមិនកាន់យកទ្រព្យទាំងនេះទៅជាមួយផង" អ្នករក្សាឃ្លាំងប្រាប់ថា "លោកម្ចាស់ ឈ្មោះថាអ្នកដែលកាន់យកទ្រព្យទៅជាមួយផង មិនបាន ពិតហើយ សត្វទាំងឡាយ*

រមែងនាំយកកុសល និងអកុសល ដែលខ្ជួនបានធ្វើហើយប៉ុណ្ណោះទៅ ។

សេដ្ឋីចំណាយទ្រព្យសាងវត្តុដ្សេង ។

សេដ្ឋីនោះគិតថា "បុព្វបុរសទាំងនោះ បានប្រមែប្រមូលនូវទ្រព្យទុកហើយ ក៏លះបង់ចោលទៅ ព្រោះខ្ជួនជាមនុស្សល្ងង់ ចំណែកយើងនឹងកាន់យកទ្រព្យនុ៉ះទៅជាមួយ" គន្ធសេដ្ឋីកាលគិតយ៉ាងនោះ មិនបានគិតថា "យើងនឹងឲ្យទាន ឬនឹងធ្វើការបូជាទេ" គិតតែថា "យើងនឹងបរិភោគទ្រព្យនេះឲ្យអស់ ហើយសឹមទៅ" ។ សេដ្ឋីនោះបានចំណាយទ្រព្យមួយសែនកហាបណៈ ឲ្យគេធ្វើបនូប់សម្រាប់ងូតទឹក ជាវិការៈនៃកែវផលិក ចំណាយទ្រព្យមួយសែនកហាបណៈ ឲ្យគេធ្វើផែនក្តារសម្រាប់ងូតទឹក ដែលជាវិការៈនៃកែវផលិកដូចគ្នា ចំណាយទ្រព្យមួយសែន ឲ្យគេធ្វើបល្ងង្គសម្រាប់អង្គុយ ចំណាយទ្រព្យមួយសែន ឲ្យគេធ្វើថាសសម្រាប់ដាក់ភោជន ចំណាយទ្រព្យមួយសែនទៀត ឲ្យគេធ្វើមណ្ឌបក្នុងទីជាទីបរិភោគ ចំណាយទ្រព្យមួយសែន ឲ្យគេធ្វើគ្រែទ្រថាសភោជន ឲ្យគេសាងសីហបញ្ជរទុកក្នុងផ្ទះដោយទ្រព្យមួយសែនទៀត ចំណាយទ្រព្យមួយពាន់ សម្រាប់អាហារពេលព្រឹករបស់ខ្ជួន ចំណាយទ្រព្យមួយពាន់ សម្រាប់អាហារពេលល្ងាច ក្នុងថ្ងៃពេញបុណ្ណមី បានចំណាយទ្រព្យមួយសែនសម្រាប់ភោជន ក្នុងថ្ងៃបរិភោគកត្តនោះ សេដ្ឋីបានលះបង់ទ្រព្យមួយសែនឲ្យគេតាក់តែងព្រះនគរ ហើយប្រើមនុស្សឲ្យដើរទូងស្គរប្រកាសថា "សូមមហាជនមកមើលនូវការបរិភោគរបស់គន្ធសេដ្ឋី" ។ មហាជនបានចងគ្រែតូច គ្រែធំ

ប្រជុំគ្នា ។

ចំណែកគន្ធសេដ្ឋីនោះ អង្គុយលើផែនក្តារដែលមានតម្លៃមួយសែន ក្នុងបន្ទប់ទឹកដែលមានតម្លៃមួយសែន ងូតទឹកដែលលាយដោយគ្រឿងក្រអូបទាំងឡាយ ១៦ ក្អម បើកសីហបញ្ជរ ហើយអង្គុយលើបល្ល័ង្កនោះ ។ គ្រានោះ ពួកអ្នកបម្រើជាក់ថាសភោជនលើជើងទ្រនោះហើយ ជូសភោជនដែលមានតម្លៃមួយសែនជូនសេដ្ឋីនោះ ។ លោកសេដ្ឋី ដែលមានស្ត្រីរបាំចោមរោមហើយបរិភោគភោជននោះ ដោយសម្បត្តិយ៉ាងនេះ ។

អ្នកស្រុកក្រៅឃ្វានក្នុងភត្តរបស់សេដ្ឋី

ក្នុងសម័យជទៃ អ្នកស្រុកក្រៅម្នាក់ ផ្ទុកវត្ថុទាំងឡាយមានឧសជាដើមក្នុងយានតូច ហើយបរយានទៅកាន់ព្រះនគរ ដើម្បីជូរស្បៀងអាហារសម្រាប់ខ្លួន លុះទៅដល់ព្រះនគរ ក៏សម្រាកនៅក្នុងផ្ទះរបស់សម្ចាញ់ ។ ក៏ក្នុងថ្ងៃនោះ ជាថ្ងៃពេញបូណ៌មី ។ ជនទាំងឡាយទូងស្គរប្រកាសក្នុងនគរថា "មហាជនចូរទៅមើលការបរិភោគរបស់គន្ធសេដ្ឋី" ។ គ្រានោះ បុរសជាសម្ចាញ់ពោលនឹងអ្នកស្រុកក្រៅនោះថា "ម្នាលសម្ចាញ់ៗ ឯង ជ្ចាប់ឃើញការបរិភោគរបស់គន្ធសេដ្ឋីទេ" ។

អ្នកស្រុកក្រៅ. មិនជ្ចាប់ឃើញទេ សម្ចាញ់ ។

សំឡាញ់អ្នកនគរ. បើជូច្នោះ យើងនឹងទៅជាមួយគ្នា អ្នកទូងស្គរនេះ ដើរប្រកាសពេញនគរ ដើម្បីឲ្យមហាជនទៅមើលសម្បត្តិលោកសេដ្ឋី ជូច្នោះ

យើងទៅមើលនូវសម្បត្តិដ៏ធំរបស់លោកសេដ្ឋីទាំងពីរនាក់ ។ សម្ចាញ់ក្នុងនគរ
បាននាំសម្ចាញ់ស្រុកក្រៅទៅហើយ ។ សូម្បីមហាជន ក៏បាននាំគ្នាឡើងលើ
គ្រែតូច និងគ្រែធំ ដែលតម្រួតគ្នានោះ ឈរមើលការបរិភោគរបស់សេដ្ឋី ។
សម្ចាញ់អ្នកស្រុកក្រៅ គ្រាន់តែបានធុំក្ងិនភត្តនោះភ្លាម ក៏និយាយនឹងសម្ចាញ់
ក្នុងនគរថា "សម្ចាញ់ ខ្ញុំយ្ចានជុំភត្តក្នុងថាសនោះណាស់" ។

សម្ចាញ់ក្នុងនគរ. ម្នាលសម្ចាញ់ៗ ឯងកុំប្រាថ្នាជុំភត្តនោះឡើយ យើង
មិនអាចបានទេ ។

សម្ចាញ់ស្រុកក្រៅ. សម្ចាញ់ បើខ្ញុំមិនបានបរិភោគភត្តនោះទេ ខ្ញុំពិត
ជាស្ចាប់ហើយ ។

សម្ចាញ់ក្នុងនគរនោះ កាលមិនអាចហាមឃាត់សម្ចាញ់របស់ខ្ជួនបាន
ក៏ក្រោកឈរនៅខាងចុងបរិស័ទ ពោលដោយមានសំឡេងខ្ចាំងៗ ៣ ដងថា
"លោកម្ចាស់ ខ្ញុំសូមសំពះលោក" កាលគន្ធសេដ្ឋីសួរថា "នរណាហ្នឹង?" ក៏
ប្រាប់ថា "លោកម្ចាស់ គឺ ខ្ញុំ" ។

សេដ្ឋី. មានការអ្វី ?

សម្ចាញ់ក្នុងនគរ. លោកម្ចាស់ សម្ចាញ់របស់ខ្ញុំម្នាក់នេះ ចង់បរិភោគ
ជុំភត្តដែលនៅក្នុងថាសរបស់លោក សូមលោកម្ចាស់ ករុណាឲ្យជុំភត្តមួយជុំ
ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះផងចុះ ។

សេដ្ឋី. មិនអាចឲ្យបានទេ ។

សម្ងាញ់ក្នុងនគរ. ពាក្យរបស់លោកសេដ្ឋី សំឡាញ់ឯងបានឮហើយ ឬនៅ ? ។

អ្នកស្រុកក្រៅ. សម្ងាញ់ ខ្ញុំបានឮហើយ ប៉ុន្តែថាកាលខ្ញុំបានបរិភោគ ភត្តនោះ ទើបខ្ញុំរស់នៅ បើមិនបានទេ ខ្ញុំនឹងស្លាប់ហើយ ។

សម្ងាញ់ក្នុងនគរ ស្រែកទៀតថា "លោកម្ចាស់ បុរសនេះបើមិនបាន បរិភោគភត្តនោះទេ នឹងស្លាប់ហើយ ដូច្នេះ សូមលោកឲ្យជីវិតដល់គេផង" ។

គន្ធសេដ្ឋី. នែអ្នកដ៏ចម្រើន ដែលឈ្មោះថាដុំភត្តនេះ រមែងមានតម្លៃ ដល់ទៅមួយរយក៏មាន ពីរយក៏មាន បើខ្ញុំឲ្យដល់អ្នកដែលសុំនោះ តើខ្ញុំបាន អ្វីបរិភោគ ? ។

សម្ងាញ់ក្នុងនគរ. លោកម្ចាស់ បុរសនេះ កាលមិនបាន នឹងស្លាប់ សូមលោកឲ្យជីវិតដល់គេផង ។

គន្ធសេដ្ឋី. គេមិនអាចបានទទេៗ ទេ កាលបើគេស្លាប់ ដោយមិនបាន បរិភោគដុំភត្តនេះ អ្នកចូរឲ្យគេធ្វើការបម្រើយើង ៣ ឆ្នាំ យើងនឹងឲ្យភត្តដល់ គេមួយថាស ។

អ្នកជនបទត្រមធ្វើការបម្រើសេដ្ឋី

អ្នកស្រុកក្រៅស្តាប់ពាក្យនោះហើយ ទើបនិយាយជាមួយសម្ងាញ់នោះ ថា "សម្ងាញ់ ចូរលើកទុកចុះ" លុះពោលដូច្នេះហើយ ក៏ទៅលាបុត្រ និង ភរិយា ចូលមកកាន់ផ្ទះរបស់សេដ្ឋី ដោយសង្ឃឹមថា នឹងធ្វើការបម្រើលោក

សេដ្ឋីរហូត ៣ ឆ្នាំ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ភត្តមួយថាស ។ បុរសនោះ កាលធ្វើការបម្រើលោកសេដ្ឋី បានធ្វើកិច្ចគ្រប់យ៉ាងដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ការងារដែលបុគ្គលគប្បីធ្វើក្នុងផ្ទះក្តី ក្នុងព្រៃក្តី ពេលថ្ងៃក្តី ពេលយប់ក្តី គេធ្វើបានល្អទាំងអស់ ។ មហាជនហៅគាត់ថា **នាយភត្តភត្តិក:** (បុរសអ្នកធ្វើការឈ្នួលដើម្បីភត្ត) ពាក្យនោះ បានប្រាកដក្នុងព្រះនគរទាំងមូល ។

កាលតមក កាលថ្ងៃបម្រើរបស់ភត្តភត្តិក: គ្រប់ហើយ អ្នកចាត់ចែងភត្តពោលថា "លោកម្ចាស់ ថ្ងៃបម្រើរបស់នាយភត្តភត្តិក: គ្រប់បរិបូណ៌ហើយ គាត់ធ្វើការបម្រើលោករហូត ៣ ឆ្នាំ ដោយលំបាក ការងារនេះកម្រមានអ្នកដទៃធ្វើបាន ការងារសូម្បីតែមួយ ក៏គេមិនដែលធ្វើឲ្យភ្ងាត់ឡើយ គ្រានោះ លោកសេដ្ឋីបានចំណាយទ្រព្យ ៣ ពាន់ ឲ្យដល់អ្នកចាត់ចែងភត្តនោះ គឺ ពីរពាន់ដើម្បីអាហារល្ងាច និងអាហារព្រឹករបស់ខ្ជូន មួយពាន់ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អាហារព្រឹករបស់នាយភត្តភត្តិក: ហើយប្រាប់អ្នកបម្រើថា "ថ្ងៃនេះ ពួកអ្នកចូរធ្វើការបរិហារនាយភត្តភត្តិក: ដូចដែលអ្នកទាំងឡាយ ធ្លាប់ធ្វើចំពោះយើងចុះ" ។ លុះប្រាប់ដូច្នោះហើយ ក៏បង្គាប់មនុស្សដ៏សេស រៀរតែភរិយាដែលជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្ជូនឈ្មោះចិន្តាមណី តែម្នាក់ ថា "ថ្ងៃនេះ ពួកអ្នកចូរហែហមនាយភត្តភត្តិក:នោះចុះ" ហើយក៏ប្រគល់ទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ ឲ្យនាយភត្តភត្តិក:នោះ ។

នាយភត្តភត្តិកៈត្រៀមបរិភោគភត្ត

នាយភត្តភត្តិកៈនោះ អង្គុយលើផែនក្តារ ក្នុងបន្ទប់ទឹកនោះឯង ងូតទឹក ដោយទឹកសម្រាប់ងូតរបស់លោកសេដ្ឋី ស្មៀកសំពត់សាដករបស់សេដ្ឋីនោះឯង ហើយអង្គុយ លើបល្ង័ង្ករបស់សេដ្ឋីនោះ ។ សូម្បីលោកសេដ្ឋី ក៏ប្រើឲ្យមនុស្សទូងស្គរប្រកាសក្នុងព្រះនគរទាំងមូលថា "នាយភត្តភត្តិកៈ ធ្វើការបម្រើគន្ធសេដ្ឋីអស់ ៣ ឆ្នាំ បានភត្តមួយថាស ដូច្នេះ សូមមហាជនទាំងឡាយចូរទៅមើលនូវសម្បត្តិ គឺ ការបរិភោគរបស់បុរសនោះចុះ" ។ មហាជនបានឡើងកាន់គ្រែតូច និងគ្រែធំឈរមើល ទីដែលអ្នកស្រុកក្រឡេកមើល ក៏បានដល់អាការញាប់ញ័រ ។ ពួកអ្នករបាំ បានឈរចោមរោមភត្តភត្តិកបុរសនោះ ។ ពួកអ្នកបម្រើយកភត្តមួយថាស តម្កល់ទាងមុខនាយភត្តភត្តិកៈនោះ ។

គ្រានោះ ក្នុងវេលាដែលនាយភត្តភត្តិកៈលាងដៃ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធមួយអង្គនៅឯក្នុំគន្ធមាទន៍ ចេញចាកសមាបត្តិក្នុងថ្ងៃទី ៧ ពិចារណារកមើលនូវទីត្រាច់ទៅដើម្បីភិក្ខាថា "ថ្ងៃនេះ យើងនឹងទៅដើម្បីភិក្ខាចារក្នុងទីណាហ្នឹ" ។ គ្រានោះ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធអង្គនោះ បានឃើញនាយភត្តភត្តិកៈ លោកពិចារណាតទៅទៀតថា "នាយភត្តភត្តិកៈនេះ ធ្វើការបម្រើសេដ្ឋីអស់ ៣ ឆ្នាំ ទើបបានភត្តមួយថាស តើគេមានសទ្ធា ឬក៏មិនមានទេហ្នឹ" ពិចារណាទៅក៏ជ្រាបថា "សទ្ធារបស់គេមាន" ពិចារណាទៅទៀតថា "មនុស្សពួកខ្ងះ សូម្បីមានសទ្ធាក៏មិនអាចធ្វើការសង្ត្រោះបាន នាយភត្តភត្តិកៈនេះ នឹងអាចសង្ត្រោះបាន ឬមិន

អាចទេហ្ន៎" ដឹងថា "នាយកត្តកត្តិកៈនឹងអាច ហើយអាស្រ័យសេចក្តីអនុគ្រោះ គេរមែងបានទូវមហាសម្បត្តិ" លុះជ្រាបដូច្នោះហើយ ដណ្តប់ចីវរប្រដាប់បាត្រ ហោះឡើងកាន់វេហាស៍ ក្នុងចន្លោះបរិស័ទ សម្តែងព្រះអង្គប្រថាប់អំពីខាងមុខ នាយកត្តកត្តិកៈនោះឯង ។

នាយកត្តកត្តិកៈថ្វាយកត្តដល់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ

នាយកត្តកត្តិកៈ ឃើញព្រះបច្ចេកពុទ្ធហើយ គិតថា "យើងប្រាថ្នាកត្ត មួយថាស ត្រូវធ្វើការឲ្យគេដល់ទៅ ៣ ឆ្នាំ កាលដែលយើងបានកត្តមួយថាស ដោយលំបាកយ៉ាងនេះ ក៏ព្រោះតែយើងមិនបានឲ្យទានក្នុងកាលមុន ឥឡូវនេះ កត្តរបស់យើងនេះ អាចរក្សាយើងបានត្រឹមតែមួយថ្ងៃមួយយប់ប៉ុណ្ណោះ បើ យើងថ្វាយកត្តនេះដល់លោកម្ចាស់ កត្តនេះនឹងរក្សាយើងអស់ពាន់កោដិកប្ប ទាំងឡាយ ដូច្នេះ យើងនឹងថ្វាយកត្តនេះដល់លោកម្ចាស់នេះចុះ" ។ នាយ កត្តកត្តិកៈ សូម្បីធ្វើការស៊ីឈ្នួលអស់ ៣ ឆ្នាំ បានកត្តមួយថាសហើយ មិន ទាន់បានដាក់កត្តសូម្បីតែមួយដុំទៅក្នុងមាត់ផង បន្ទោបង់ចំណង់បាន លើកកត្ត មួយថាសនោះខ្លួនឯង ដើរសំដៅទៅរកព្រះបច្ចេកពុទ្ធ លុះទៅដល់ហើយ ក៏ ឲ្យថាសកត្តនោះទៅអ្នកដទៃ ថ្វាយបង្គំដោយបញ្ចង្គប្រតិស្ឋាន យកដៃឆ្វេងចាប់ ថាសកត្ត ដៃស្តាំកៀរកត្តចុះទៅក្នុងបាត្ររបស់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ។ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ បិទបាត្រដោយព្រះហស្ត ក្នុងកាលកត្តនៅពាក់កណ្តាល ។

គ្រានោះ នាយកត្តកត្តិកៈពោលទៅកាន់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធថា "លោកម្ចាស់

ដ៏ចម្រើន ភត្តនេះមានតែមួយចំណែកប៉ុណ្ណោះ ខ្ញុំព្រះករុណាមិនអាចបែងជាពីរចំណែកបានទេ សូមលោកម្ចាស់កុំសង្គ្រោះខ្ញុំព្រះករុណាក្នុងលោកនេះឡើយ សូមលោកម្ចាស់ ធ្វើនូវសេចក្ដីសង្គ្រោះខ្ញុំព្រះករុណាក្នុងបរលោកវិញចុះ" ខ្ញុំព្រះករុណាមានបំណងនឹងថ្វាយទាំងអស់ មិនឲ្យមានសេសសល់ឡើយ ។

ទានដែលថ្វាយមិនសេសសល់ មានផលច្រើន

ពិតណាស់ ទានដែលបុគ្គលឲ្យដោយមិនបន្សល់ទុកដើម្បីខ្លួន ឈ្មោះថាទានមិនមានចំណែកសល់ ទាននោះ ជាទានមានផលច្រើន ។ នាយកត្ថកត្ថិកៈ កាលធ្វើដូច្នោះហើយ ក៏ថ្វាយទាំងអស់ចំពោះព្រះបច្ចេកពុទ្ធ រួចថ្វាយបង្គំព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ពោលថា "បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះករុណា អាស្រ័យភត្តមួយថាសនេះ ត្រូវបម្រើជនដទៃអស់ ៣ ឆ្នាំ បានសោយនូវទុក្ខដ៏ធំ ឥឡូវនេះ សូមសេចក្ដីសុខគប្បីមានដល់ខ្ញុំព្រះករុណាក្នុងទីដែលកើតហើយៗ ចុះ សូមឲ្យខ្ញុំព្រះករុណា មានចំណែកនៃធម៌ដែលលោកម្ចាស់បានឃើញហើយ" ។ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធត្រាស់ថា "សេចក្ដីប្រាថ្នា ដែលអ្នកប្រាថ្នាហើយយ៉ាងនេះ ចូរសម្រេចដល់អ្នក សេចក្ដីត្រិះរិះទាំងពួងចូរពេញដល់អ្នក ដូចព្រះច័ន្ទក្នុងថ្ងៃពេញបូណ៌មី" ដូច្នោះ កាលនឹងធ្វើអនុមោទនា ក៏បានពោលគាថាដូច្នេះថា ៖

វត្ថុដែលអ្នកប្រាថ្នាហើយ ចូរសម្រេចដល់អ្នកឲ្យបានឆាប់
រួសរាន់ទាន់ចិត្ត សេចក្ដីត្រិះរិះទាំងពួង ចូរពេញដល់អ្នក
ដូចព្រះច័ន្ទក្នុងថ្ងៃពេញបូណ៌មី វត្ថុដែលអ្នកប្រាថ្នាហើយ ចូរ

សម្រេចឲ្យបានឆាប់រួសរាន់ទាន់ចិត្ត សេចក្តីត្រិះរិះទាំងពួង

ចូរពេញដល់អ្នក ដូចកែវមណីជោតិ ដូច្នោះ ។

ដូច្នោះហើយ បានអធិដ្ឋានថា "សូមឲ្យមហាជន ចូរយើញយើងរហូតដល់ភ្នំគន្ធមាទន៍ចុះ" លុះអធិដ្ឋានដូច្នោះហើយ ក៏ហោះទៅកាន់ភ្នំគន្ធមាទន៍តាមអាកាស ។ សូម្បីមហាជន ក៏បានឈរមើលព្រះបច្ចេកពុទ្ធរហូតដល់ភ្នំគន្ធ-មាទន៍ ។ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធអង្គនោះ លុះដល់ភ្នំគន្ធមាទន៍ ក៏បានបែងចែកបិណ្ឌបាតនោះ ដល់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ៥០០ អង្គ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធគ្រប់ៗ អង្គ បានកាន់យកនូវបិណ្ឌបាតដែលសមល្មមរៀងៗ ព្រះអង្គ ។ នរណាៗ មិនគប្បីគិតថា បិណ្ឌ-បាតបន្តិចបន្តួច នឹងគ្រប់គ្រាន់ដូចម្តេចបាន? ព្រោះថា អចិន្តេយ្យ ៤ យ៉ាងដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ទុក បណ្តាអចិន្តេយ្យ ៤ យ៉ាងនោះ នេះក៏ជាបច្ចេកពុទ្ធវិស័យដែរ ។

គន្ធសេដ្ឋីចែកទ្រព្យឱ្យនាយភត្តភត្តិក:

មហាជនយើញបិណ្ឌបាត ដែលព្រះបច្ចេកពុទ្ធអង្គនោះ បែងចែកឲ្យដល់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយដូច្នោះ ការញ្ចុាំងពាន់នៃសាធុការឲ្យប្រព្រឹត្តទៅសំឡេងនៃសាធុការបានលាន់ឫជូចសំឡេងរន្ទះ ។ គន្ធសេដ្ឋីបានឫសំឡេងនោះហើយ ក៏គិតថា "នាយភត្តភត្តិកបុរស ប្រហែលជាមិនអាចទ្រទ្រង់នូវសម្បត្តិដែលយើងឲ្យបាន ព្រោះហេតុនោះ មហាជនទើបក្រោកឈរ ឡើងធ្វើការចំអក" ។ គន្ធសេដ្ឋីបញ្ជូនមនុស្សទៅ ដើម្បីឲ្យដឹងព្រឹត្តិការណ៍នោះ មនុស្ស

ទាំងនោះទៅកាន់ទីនោះហើយ ត្រឡប់មកប្រាប់គន្ធសេដ្ឋីថា "លោកម្ចាស់ បុគ្គលអ្នកទ្រទ្រង់នូវសម្បត្តិបែបនេះមាន" ហើយជម្រាបរឿងរ៉ាវដែលបានកើតឡើងនោះ ។ សេដ្ឋីបានស្តាប់រឿងនោះហើយ ជាអ្នកមានសរីរៈដែលបីតិ ៥ យ៉ាងពាល់ត្រូវហើយ បានពោលថា "អស្ចារ្យណាស់ហ្ន៎ នាយភត្តភត្តិកៈនេះ បានធ្វើនូវអំពើដែលគេធ្វើបានដោយកម្រ យើងតាំងនៅក្នុងសម្បត្តិបែបនេះ អស់កាលប្រមាណប៉ុណ្ណេះ មិនដែលឲ្យនូវវត្ថុអ្វីៗ ទៅនរណាៗ ឡើយ" បានឲ្យគេហៅនាយភត្តភត្តិកៈនោះមក ហើយសួរថា "ម្នាលអ្នកដ៏ចម្រើន ឬថា អ្នកបានធ្វើកម្មបែបនេះពិតឬ?" នាយភត្តភត្តិកៈប្រាប់គន្ធសេដ្ឋីថា "លោកម្ចាស់ ខ្ញុំបានធ្វើយ៉ាងនោះពិតមែន" ទើបពោលថា "បើដូច្នោះ អ្នកចូរកាន់យកទ្រព្យ ១.០០០ កហាបណៈ ហើយចែកចំណែកបុណ្យក្នុងទានរបស់អ្នកឲ្យខ្ញុំខ្ញុះ" ។ នាយភត្តភត្តិកៈនោះ ក៏បានធ្វើដូច្នោះ ។ មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ គន្ធសេដ្ឋីបានបែងចែកទ្រព្យពាក់កណ្តាលដែលជារបស់ខ្លួន ឲ្យដល់នាយភត្តភត្តិកៈនោះ ។

សម្បទា ៤ យ៉ាង

ពិតណាស់ សម្បទាមាន ៤ យ៉ាង គឺ **វត្ថុសម្បទា បច្ចយសម្បទា ចេតនាសម្បទា គុណាតិរេកសម្បទា** ។ បណ្តា សម្បទា ៤ យ៉ាងនោះ ព្រះអរហន្ត ឬព្រះអនាគាមី ដែលគួរដល់និរោធសមាបត្តិ ជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គលឈ្មោះថា **វត្ថុសម្បទា** , បច្ចយដែលកើតឡើងដោយធម៌ ឈ្មោះថា **បច្ចយ-សម្បទា** , ចេតនាទាំង ៣ កាល គឺ ក្នុងកាលមុនឲ្យ ក្នុងកាលកំពុងឲ្យ ក្នុង

កាលឲ្យរួចហើយ ដែលសម្បយុត្តដោយញាណ កើតព្រមជាមួយសោមនស្ស ឈ្មោះថា **ចេតនាសម្បទា** , ចំណែក ទក្ខិណេយ្យបុគ្គលដែលចេញពីសមាបត្តិ ឈ្មោះថា **គុណាតិរេកសម្បទា** ។ ក៏សម្បទាទាំង ៤ យ៉ាង គឺ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ដែលជាព្រះខីណាស្រព ជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គល បច្ចុយដែលកើតឡើងដោយ ធម៌ ដោយការខិតខំធ្វើការងារបម្រើគេបានមក ចេតនាបរិសុទ្ធទាំង ៣ កាល ព្រះបច្ចេកពុទ្ធដែលចេញចាកសមាបត្តិ ដែលក្រៃលែងដោយគុណ សម្រេច ហើយដល់នាយកត្តកត្តិក:នេះ ។ ដោយអានុភាពនៃសម្បទាទាំង ៤ នេះ ទើបនាយកត្តកត្តិក:បានទទួលមហាសម្បត្តិក្នុងបច្ចុប្បន្ន ព្រោះដូច្នោះ នាយ កត្តកត្តិក:នោះ ទើបបានសម្បត្តិអំពីសម្នាក់គន្ធសេដ្ឋី ។

ក៏ក្នុងកាលតមក សូម្បីព្រះរាជាទ្រង់បានស្តាប់នូវកម្ម ដែលនាយកត្ត-កត្តិក:នោះបានធ្វើហើយ ទ្រង់បានត្រាស់ឲ្យហៅនាយកត្តកត្តិកបុរសចូលមក គាល់ ហើយព្រះរាជទានទ្រព្យឲ្យ ១.០០០ កហាបណ: ដើម្បីទ្រង់ទទួលយក ចំណែកបុណ្យ ទ្រង់មានព្រះហឬទ័យត្រេកអរ បានព្រះរាជទានភោគ:ជាច្រើន ហើយព្រះរាជទាននូវតំណែងសេដ្ឋីឲ្យនាយកត្តកត្តិក: ។ នាយកត្តកត្តិក: មាន ឈ្មោះថា **កត្តកត្តិកសេដ្ឋី** ។ កត្តកត្តិកសេដ្ឋីនោះ ជាសម្ងាញ់នឹងគន្ធសេដ្ឋី នៅជាមួយគ្នា តាំងនៅរហូតអស់អាយុ ចុតិចាកអត្តភាពនោះហើយ ក៏បាន បដិសន្ធិក្នុងទេវលោក សោយសម្បត្តិទិព្វអស់មួយចន្ងោះព្រះពុទ្ធ មកដល់ក្នុង ពុទ្ធុប្បាទកាលនេះ បានបដិសន្ធិក្នុងត្រកូលឧបដ្ឋាករបស់ព្រះសារីបុត្រ ក្នុងក្រុង

សាវត្ថី ។

នាយភត្តភត្តិកៈនៅកើតក្នុងក្រុងសាវត្ថី

*គ្រានោះ មាតារបស់ទារកនោះ បានគភ៌ក្សាហើយ កន្ទងទៅ ២-៣ ថ្ងៃ ប៉ុណ្ណោះ ក៏កើតចំណង់ (ចាញ់គភ៌) ថា "ឱហ្ន៎! យើងគប្បីប្រគេនកោជនមានរសមួយរយមុខ ដល់ព្រះសារីបុត្រព្រមទាំងភិក្ខុ ៥០០ ហើយស្លៀកសំពត់កាសាយៈ កាន់ផ្ទៀលមាសអង្គុយក្នុងទីបំផុតនៃអាសនៈរបស់ភិក្ខុទាំង ៥០០ រូបនោះ គប្បីបរិភោគកត្តដែលសល់អំពីភិក្ខុទាំងនោះ" ដូច្នេះហើយ ក៏បានធ្វើតាមការគិតនោះឯង ទើបបន្ទោបង់ចំណង់បាន ។ សូម្បីក្នុងកាលមង្គលដទៃៗ នាងក៏ថ្វាយដូច្នោះ ប្រសូតបុត្រហើយ ក្នុងថ្ងៃដាក់ឈ្មោះឲ្យបុត្ររបស់ខ្លួន បានទិមន្តព្រះថេរៈថា "បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សូមលោកម្ចាស់ឲ្យសិក្ខាបទដល់កូនប្រុសរបស់ខ្ញុំចុះ" ។ ព្រះថេរៈសួរថា "ក្មេងនេះឈ្មោះអ្វី" មាតារបស់ក្មេងនោះជ្រាបថា "លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ចាប់តាំងពីកូនប្រុសរបស់ខ្ញុំ បដិសន្ធិមកកាលណា ដែលឈ្មោះថាទុក្ខ មិនធ្លាប់កើតមានដល់នរណាដែលនៅក្នុងផ្ទះនេះឡើយ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យថា **សុខកុមារ** នេះ ជាឈ្មោះរបស់ទារកនោះ" ។ ព្រះសារីបុត្របានកាន់យកឈ្មោះនោះឯង ឲ្យជាឈ្មោះរបស់ក្មេងនោះ ហើយឲ្យសិក្ខាបទដល់ក្មេងនោះ ។ ក្នុងកាលនោះ ការគិតបានកើតដល់មាតារបស់ក្មេងនោះថា "យើងមិនទម្លាយអធ្យាស្រ័យរបស់កូនប្រុសយើងទេ ។ សូម្បីក្នុងកាលមង្គលទាំងឡាយ មានកាលចោះត្រចៀកក្មេងនោះជាដើម នាង*

ក៏បានថ្វាយទាន យ៉ាងនោះដូចគ្នា ។

ចំណែកកុមារ ក្នុងវេលាមានអាយុ ៧ ខួប ក៏និយាយថា "អ្នកម៉ែ ខ្ញុំ ប្រាថ្នាបួសក្នុងសម្នាក់ព្រះថេរ:" ។ នាងឆ្លើយថា "ប្រពៃណាស់កូន ម៉ែនឹងមិន ទម្លាយអធ្យាស្រ័យរបស់កូនទេ" លុះពោលដូច្នេះហើយ ក៏ទៅនិមន្តព្រះថេរ: មកឆាន់ក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ព្រះថេរ:ថា "លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន កូន ប្រុសរបស់ខ្ញុំព្រះករុណាប្រាថ្នាបួស វេលារសៀល ខ្ញុំព្រះករុណានឹងនាំក្មេង នេះទៅកាន់វិហារ" បញ្ជូនព្រះថេរ:ទៅហើយ បានឲ្យប្រជុំពួកញាតិ ពោលថា "ក្នុងពេលដែលកូនប្រុសរបស់ខ្ញុំនៅជាគ្រហស្ថ ពួកយើងនឹងធ្វើកិច្ចដែលគួរធ្វើ ក្នុងថ្ងៃនេះឯង" រួចតាក់តែងកូនប្រុស នាំទៅវិហារ ដោយសិរីសោភាគដ៏ធំ ហើយប្រគល់ឲ្យព្រះថេរ: ។ ចំណែកព្រះថេរ:ពោលនឹងសុខកុមារនោះថា "នែបា! ធម្មតា បព្វជ្ជាធ្វើបានដោយលំបាក អ្នកនឹងអាចបួសបានឬ" សុខកុមារ ឆ្លើយថា "លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះករុណានឹងធ្វើតាមឱវាទរបស់លោក ម្ចាស់" លុះកុមារនោះពោលដូច្នោះ ព្រះថេរ:ក៏ឲ្យកម្មដ្ឋាន ឲ្យបួសហើយ ។ សូម្បីមាតាបិតាសុខកុមារនោះ កាលធ្វើសក្ការ:ក្នុងការបព្វជ្ជា ក៏ថ្វាយភោជន មានរស ១០០ មុខ ចំពោះភិក្ខុសង្ឆ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ខាងក្នុងវិហារ នោះឯង រហូត ៧ ថ្ងៃ ក្នុងវេលារសៀល ទើបទៅកាន់ផ្ទះរបស់ខ្លួន ។ ក្នុងថ្ងៃ ទី ៥ ព្រះសារីបុត្រ កាលភិក្ខុសង្ឆចូលទៅកាន់ស្រុកដើម្បីបិណ្ឌបាត បានធ្វើ នូវកិច្ចដែលគួរក្នុងវិហារហើយ ទើបឲ្យសាមណេរកាន់បាត្រ និងចីវរចូលទៅ

កាន់ស្រុកដើម្បីបិណ្ឌបាត ។

សាមណេរទ្ធូន្ធានខ្ជូន

សាមណេរយើញដូចជាទឹកជាដើមក្នុងរវាងផ្លូវ បានសួរព្រះថេរៈ ដូចបណ្ឌិតសាមណេរដែរ សូម្បីព្រះថេរៈក៏ឆ្លើយតបទីងសំណួររបស់សាមណេរ សាមណេរស្តាប់ហេតុនោះហើយ ពោលទីងព្រះថេរៈថា "បើលោកម្ចាស់ទទួលបាត្រ និងចីវររបស់លោកម្ចាស់សោត ខ្ញុំព្រះករុណាទីងត្រឡប់" ព្រះថេរៈមិនទម្ងាយអធ្យាស្រ័យរបស់សាមណេរនោះ ពោលថា "អ្នកចូរឲ្យបាត្រ និងចីវរមកខ្ញុំវិញ" ប្រគល់បាត្រ និងចីវរទៅព្រះថេរៈ ហើយថ្វាយបង្គំព្រះថេរៈ មុនទីងត្រឡប់វិញបានពោលថា "លោកម្ចាស់ បើលោកម្ចាស់នាំអាហារមកដើម្បីខ្ញុំព្រះករុណា សូមលោកម្ចាស់នាំកោជនដែលមានរស ១០០ មុខមក ។

ព្រះថេរៈ. ទីងបានកោជននោះអំពីទីណា ?

សាមណេរ. បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន បើមិនបានដោយបុណ្យរបស់លោកម្ចាស់ទេ គង់ទីងបានដោយបុណ្យរបស់ខ្ញុំព្រះករុណាដែរ ។

គ្រានោះ ព្រះថេរៈឲ្យកូនសោទៅសាមណេរ ហើយក៏ចូលទៅកាន់ស្រុកដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ សាមណេរនោះទៅកាន់វិហារ បើកបន្ទប់របស់ព្រះថេរៈ ចូលទៅខាងក្នុងបន្ទប់ហើយ ចិទ្ទារ អង្គុយញ៉ាំងញាណចុះក្នុងកាយរបស់ខ្លួន ដោយតេជៈនៃគុណរបស់សាមណេរនោះ អាសនៈរបស់សក្ក្ទេវរាជក៏សម្តែងអាការក្តៅ ។ សក្ក្ទេវរាជពិចារណាមើលថា "តើមានហេតុអ្វីហ្ន៎" ពិចារណា

ទៅក៏ឃើញសាមណេរ ទ្រង់មានព្រះតម្រិះថា "សុខសាមណេរប្រគេនចីវរដល់ឧបជ្ឈាយ៍ហើយ ត្រឡប់មកកាន់វិហារវិញ ដោយគិតថា នឹងធ្វើសមណធម៌" ឃើងគួរទៅកាន់ទីនោះ ទើបត្រាស់ឲ្យហៅមហារាជទាំង ៤ មក ហើយទ្រង់បញ្ជូនទៅដោយព្រះតម្រាស់ថា "ម្នាលអ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរទៅបង្អើលបក្សីដែលមានសំឡេងជាទោស នៅក្នុងព្រៃជិតវិហារឲ្យចេញទៅ" ។ មហារាជទាំង ៤ ធ្វើដូច្នោះហើយ ក៏នាំគ្នារក្សាដោយជុំវិញ ។ សក្កទេវរាជទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់ចន្ទទេវបុត្រ និងសុរិយទេវបុត្រថា "ពួកអ្នក ចូរទប់វិមានរបស់ខ្លួនៗ" ។ សូម្បីចន្ទទេវបុត្រ និងសុរិយទេវបុត្រក៏ធ្វើដូច្នោះ ។ ចំណែកព្រះអង្គខ្លួនឯង ក៏ទ្រង់រក្សានៅក្នុងទីជាទីទាញមកនូវខ្សែយោល (ខ្សែទប់) ។ វិហារជាប្រទេសស្ងប់ស្ងាត់ប្រាសចាកសំឡេង ។ សាមណេរមានចិត្ត មានអារម្មណ៍តែមួយ ចម្រើនវិបស្សនា បានចាក់ធ្ទុះនូវមគ្គ និងផល ៣ ហើយ ។

ព្រះថេរៈកាលសាមណេរពោលថា "លោកម្ចាស់ គប្បីនាំភោជនមានរស ១០០ មុខមក" ដូច្នេះហើយ ក៏គិតថា "ឃើងនឹងបានអំពីត្រកូលរបស់នរណាហ្នឹ" ពិចារណាមើលទៅ ក៏ឃើញត្រកូលឧបដ្ឋាកដែលសម្ឈូណ៌ដោយអធ្យាស្រ័យ ក៏ទៅកាន់ត្រកូលនោះ ជនទាំងនោះឃើញ ព្រះថេរៈនិមន្តមកកាន់ត្រកូលរបស់ខ្លួន ក៏មានចិត្តត្រេកអរថា "លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ការដែលលោកម្ចាស់និមន្តមកកាន់ផ្ទះនេះ ជាការប្រពៃណាស់" ទទួលយកបាត្រហើយ និមន្តឲ្យគង់ ប្រគេនយាគូ និងបង្អែមដល់ព្រះថេរៈឆាន់ ហើយអារាធនាព្រះថេរៈឲ្យ

សម្តែងធម្មកថា ទម្រាំដល់កាលនៃកត្ត ព្រះថេរៈក៏សម្តែងនូវសាវណីយកថា ដល់ជនទាំងនោះ កំណត់កាលវេលាហើយ ក៏បញ្ចប់ធម៌ទេសនា ។

សុខសាមណេរចានសម្រេចព្រះអរហត្ត

គ្រានោះ ជនទាំងឡាយប្រគេនកោជនដែលមានរស ១០០ មុខ ដល់ព្រះថេរៈ ឃើញព្រះថេរៈទទួលកោជននោះហើយ បំណងនឹងត្រឡប់ទៅ ក៏ពោលថា "លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សូមនិមន្តឆាន់ចុះ ពួកខ្ញុំព្រះករុណានឹងប្រគេនកោជនដទៃទៀត" និមន្តព្រះថេរៈឲ្យឆាន់ហើយ ដាក់កោជនដែលមានរស ១០០ មុខ ពេញក្នុងបាត្រ ហើយប្រគេនព្រះថេរៈម្តងទៀត ។ ព្រះថេរៈទទួលកោជននោះហើយ ក៏ប្រញាប់ទៅកាន់វិហារ ដោយគិតថា "សាមណេររបស់យើងឃ្លានហើយ" ។ ថ្ងៃនោះ ព្រះសាស្តាស្តេចចេញប្រថាប់គង់ក្នុងព្រះគន្ធកុដិពីព្រលឹមទ្រង់រំពឹងថា "ថ្ងៃនេះ សុខសាមណេរឲ្យបាត្រ ចីវរទៅឧបជ្ឈាយ៍របស់ខ្លួនហើយត្រឡប់ ដោយតាំងចិត្តថា នឹងធ្វើសមណធម៌ កិច្ចរបស់គេបានសម្រេចហើយឬ" ព្រះអង្គទ្រង់ឃើញសាមណេរសម្រេចមគ្គផលត្រឹមតែ ៣ ប៉ុណ្ណោះ ទើបទ្រង់ពិចារណាតទៅទៀតថា "តើសាមណេរនេះ អាចបានសម្រេចអរហត្ត ក្នុងថ្ងៃនេះទេ ចំណែកសារីបុត្រទទួលកត្តហើយ ក៏ប្រញាប់មកកាន់វិហារ ដោយគិតថា សាមណេររបស់យើងឃ្លានហើយ" កាលបើសាមណេរនេះ មិនទាន់បានសម្រេចព្រះអរហត្ត សារីបុត្រនឹងនាំកត្តមកមុន អន្តរាយក៏នឹងមានដល់សាមណេរនោះ ដូច្នេះ តថាគតគួរទៅកាន់ទីនោះ ដើម្បីរក្សាគេ នៅត្រង់ខ្ទោង

ទ្វារ ។ ចំណែកព្រះថេរៈក៏នាំភត្តមក ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរបញ្ហា ៤ ប្រការ ដោយន័យដូចដែលបានពោលហើយក្នុងកាលមុន ។ ក្នុងទីបំផុត នៃការវិសជ្ជនាបញ្ហា សាមណេរក៏បានសម្រេចអរហត្ត ។

ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះថេរៈមក ហើយត្រាស់ថា "ម្នាលសារី-បុត្រ អ្នកចូរទៅចុះ ចូរឲ្យភត្តដល់សាមណេរបស់អ្នកចុះ" ។ ព្រះថេរៈទៅដល់កុដិហើយ គោះទ្វារ ។ សាមណេរចេញមកធ្វើវត្តចំពោះឧបជ្ឈាយ៍ កាលព្រះថេរៈប្រាប់ថា "ចូរធ្វើភត្តកិច្ចចុះ" សាមណេរដែលមានអាយុ ៧ ឧូប បានសម្រេចព្រះអរហត្តក្នុងខណៈនោះឯង បានដឹងថា ព្រះថេរៈមិនត្រូវការភត្ត ក៏ពិចារណារកមើលទីអង្គុយដែលទាប ធ្វើភត្តកិច្ចហើយ ក៏លាងបាត្រ ។ ក្នុងកាលនោះ មហារាជទាំង ៤ អង្គ ក៏បានលើកការរក្សា ។ សូម្បីចនូទេវបុត្រ និងសុរិយទេវបុត្រ ក៏លើកការទប់វិមាន ។ សក្កទេវរាជ ក៏ទ្រង់លែងរក្សាខ្សែទប់ ព្រះអាទិត្យក៏រះជ្រេហើយ ។

ភិក្ខុទាំងឡាយ នាំគ្នានិយាយថា "ពេលល្ងាចរមែងប្រាកដ សាមណេរទើបតែធ្វើភត្តកិច្ចហើយ អម្បាញមិញនេះឯង ហេតុអ្វី ថ្ងៃនេះពេលព្រឹកយូរម្ង៉ះរសៀលឆាប់" ។ ព្រះសាស្តាស្តេចមក ត្រាស់សួរថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយអង្គុយប្រជុំគ្នាដោយកថាអ្វី" ភិក្ខុទាំងនោះទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ថ្ងៃនេះ រៀលាព្រឹកយូរ រៀលារសៀលឆាប់ សាមណេរទើបនឹងឆាន់

កត្តហើយអម្បាញមិញនេះឯង ព្រះអាទិត្យក៏ជ្រៅ" ទើបត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ក្នុងកាលដែលធ្វើសមណធម៌របស់អ្នកមានបុណ្យទាំងឡាយ រមែង
ដូច្នោះឯង ក៏ក្នុងថ្ងៃនេះ មហារាជទាំង ៤ រក្សាដោយជុំវិញ ចន្ទទេវបុត្រ និង
សុរិយទេវបុត្របានឈរទប់រិមាន សក្កទេវរាជទ្រង់រក្សានូវខ្សែទប់ សូម្បីតថាគត
ក៏រក្សានៅត្រង់ខ្ទាងទ្វារ ថ្ងៃនេះ សុខសាមណេរឃើញអ្នកស្រែបង្ហូរទឹកចូល
ប្រឡាយ ជាងព្រួញពត់ព្រួញឲ្យត្រង់ ជាងចាំងៗ ទព្វសម្ភារៈទាំងឡាយ មាន
កង់ជាដើម ហើយទូន្មានខ្ជួន បានសម្រេចព្រះអរហត្ត ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះ
ថា ៖

១១.ឧទកំ ហិ នយន្តិ នេត្តិកា ឧសុការា នមយន្តិ តេជនំ
ទារុំ នមយន្តិ តច្ឆកា អត្តានំ ទមយន្តិ សុព្វតា ។

ធម្មតាអ្នកបង្ហូរ តែងបង្ហូរទឹក អ្នកធ្វើព្រួញ តែងពត់ព្រួញ (ឲ្យត្រង់)
អ្នកចាំង តែងចាំងឈើ អ្នកមានវត្តល្អ តែងទូន្មានខ្ជួន ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាពាក្យទាំងនោះ ពាក្យថា **សុព្វតា (អ្នកប្រដៅងាយទាំងឡាយ)**
សេចក្តីថា ប្រដៅងាយ គឺ គប្បីឲ្យឱវាទ គប្បីឲ្យអនុសាសន៍ ដោយស្រួល ។
បទដ៏សេស មានដូចន័យដែលពោលហើយក្នុងកាលមុននោះឯង ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើនសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ

មានសោតាបត្តិផលជាដើម ជូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងសុខសាមណេរ

ចប់ឧណ្ឌវគ្គវណ្ណនា វគ្គទី ១០

ក្នុងវគ្គនេះរួមមាន ១១ រឿង

១. រឿងភិក្ខុធញ្ញគ្គិយ:	២. រឿងភិក្ខុធញ្ញគ្គិយ:
៣. រឿងក្មេងប្រើននាក់	៤. រឿងព្រះកោណ្ឌធានត្ថេរ
៥. រឿងឧចោសថកម្ម	៦. រឿងអជគរប្រេត
៧. រឿងព្រះមហាមោគ្គល្ចាន	៨. រឿងភិក្ខុមានភណ្ឌ:ប្រើន
៩. រឿងសន្ធតិមហាមាត្យ	១០. រឿងព្រះលោតិកថេរ:

១១. រឿងសុខសាមណេរ

ជរាវគ្គ ទី ១១

"ពោលអំពីវត្ថុដែលគ្រាំគ្រាជរា"

១. រឿងស្ត្រីជាសំឡាញ់នាងវិសាខា

[២១] *ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធពួកស្ត្រីជាសម្ងាញ់របស់នាងវិសាខា ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនា នេះថា* ***កោ នុ ហាសោ កិមានន្ទោ (ពួកអ្នកចាំងឡាយ ម្តេចក៏សើច ម្តេចក៏ត្រេកអរ)*** *ជាដើម ។*

ស្វាមីប្រគល់ភរិយារបស់ខ្លួនឲ្យនាងវិសាខា

ដូចបានស្តាប់មក កុលបុត្រ ៥០០ នាក់ នៅក្នុងនគរសាវត្ថី បានប្រគល់ភរិយារៀងៗ ខ្លួន ឲ្យមហាឧបាសិកាវិសាខា ដោយគិតឃើញថា ដោយឧបាយយ៉ាងនេះ ភរិយារបស់ខ្លួននឹងជាអ្នករស់នៅដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ។ ព្រោះថា ស្ត្រីទាំងនោះ កាលទៅសួនក្តី ទៅវិហារក្តី តែងតែទៅជាមួយនាងវិសាខាជានិច្ច ។

សម័យមួយ កាលគេប្រកាសមហោស្រពថា នឹងមានមហោស្រពទាក់ទងនឹងសុភ ៧ ថ្ងៃ ស្ត្រីទាំងនោះក៏ចាត់ចែងរៀបចំសុភដើម្បីស្វាមីរៀងៗ ខ្លួន ស្វាមីទាំងនោះ លេងមហោស្រពទាក់ទងនឹងសុភអស់ ៧ ថ្ងៃ ដល់ថ្ងៃទី ៨ បានចេញទៅធ្វើការងារ (រៀងៗ ខ្លួន) ។

ស្ត្រីទាំងនោះគិតរកឧបាយដឹកស្រា

ស្ត្រីទាំងនោះ គិតគ្នាថា ពួកយើងមិនបានផឹកសុរាក្នុងទីចំពោះមុខស្វាមី សុរាក៏នៅមានសល់ដែរ ពួកយើងនឹងផឹកសុរាដោយកុំឲ្យស្វាមីរបស់យើងដឹង លុះគិតដូច្នេះហើយ ក៏ទៅកាន់សម្ភាក់នាងវិសាខា ពោលប្រាប់នាងវិសាខាថា "ម៉ែ"ម្ចាស់ ពួកខ្ញុំប្រាថ្នានឹងកំសាន្តសួន" កាលនាងវិសាខាប្រាប់ថា "ម្នាលនាងទាំងឡាយ ប្រពៃហើយ បើដូច្នោះ ចូរនាងទាំងឡាយ ធ្វើកិច្ចដែលគប្បីធ្វើឲ្យស្រេចហើយ សឹមចេញទៅ" លុះធ្វើកិច្ចការដែលគប្បីធ្វើស្រេចហើយ ក៏បានទៅកាន់សួនជាមួយនាងវិសាខា ដោយនាំយកសុរាទៅជាមួយ ទាំងមិនឲ្យនាងវិសាខាដឹង ផឹករហូតស្រវឹងហើយ ត្រាច់ទៅកាន់សួន ។ នាងវិសាខា គិតថា "ស្ត្រីទាំងនេះធ្វើនូវអំពើមិនសមគួរ" គ្រានេះ សូម្បីតែពួកតិរ្ថីយ៍ក៏នឹងតិះដៀលបានថា "សាវិកាទាំងឡាយរបស់ព្រះសមណគោតមផឹកសុរា" ទើបពោលនឹងស្ត្រីទាំងនោះថា "នែនាងទាំងឡាយ ពួកនាងធ្វើនូវអំពើមិនសមគួរ ជាអំពើដ៏ថោកទាបផង ធ្វើឲ្យអាប់ឱនដល់ខ្ញុំផង សូម្បីស្វាមីរបស់នាងទាំងឡាយ ក៏នឹងខឹងពួកនាង ឥឡូវនេះ ពួកនាងនឹងធ្វើដូចម្តេច" ស្ត្រីទាំងនោះឆ្លើយតបថា "ម៉ែ"ម្ចាស់ នាងខ្ញុំទាំងឡាយនឹងធ្វើពុតជាឈឺ" នាងវិសាខាក៏ពោលថា បើដូច្នោះ ពួកនាងនឹងប្រាកដដោយកម្មរបស់ខ្លួនចុះ" ។ ស្ត្រីទាំងនោះ ទៅដល់ផ្ទះហើយ ធ្វើពុតជាឈឺ ។ គ្រានោះ ស្វាមីរបស់ស្ត្រីទាំងនោះសួរថា "ស្ត្រីឈ្មោះនេះ

និងឈ្មោះនេះទៅណា" បានញ្ថថា ស្ត្រីទាំងនោះឈឺ ក៏កំណត់បានថា ស្ត្រីទាំងនោះ ប្រាកដជាផឹកសុរាដែលសេសសល់ដោយពិត ទើបបានវាយស្ត្រីទាំងនោះយ៉ាងដំណំ ។ ក្នុងថ្ងៃមហោស្រពជទៃទៀត ស្ត្រីទាំងនោះ ចង់ផឹកសុរាទៀត ទើបចូលទៅរកមហាឧបាសកាឈ្មោះវិសាខា ហើយពោលថា "ម៉ែម្ចាស់ មេត្តានាំពួកនាងខ្ញុំទៅកំសាន្តសួនម្តងទៀតចុះ ត្រូវនាងវិសាខាហាមឃាត់ថា "លើកមុន នាងទាំងឡាយធ្វើឲ្យខ្ញុំអាប់ឧនម្តងហើយ ដូច្នោះ នាងទាំងឡាយទៅខ្លួនឯងចុះ ខ្ញុំមិននាំនាងទាំងឡាយទៅទេ" ក៏បាននិយាយលួងលោមថា "ពួកខ្ញុំនឹងមិនធ្វើដូច្នោះទៀតទេ" ហើយចូលទៅរកឧបាសិកាវិសាខានោះ ពោលជាថ្មីថា "ម៉ែម្ចាស់ នាងខ្ញុំទាំងឡាយប្រាថ្នានឹងធ្វើពុទ្ធបូជា សូមនាំនាងខ្ញុំទាំងឡាយទៅវិហារចុះ" ។ នាងវិសាខាញ្ថដូច្នោះ ក៏និយាយថា "នែនាងទាំងឡាយ ការដែលនាងទាំងឡាយធ្វើដូច្នោះ ជាការប្រពៃណាស់ ដូច្នោះ នាងទាំងឡាយចូរទៅរៀបចំខ្លួនចុះ" ។ ស្ត្រីទាំងនោះ ញ្ចាំងគ្នានិងគ្នាឲ្យកាន់យកវត្ថុទាំងឡាយមានគ្រឿងក្រអូប និងកម្រងផ្តាជាដើមដោយប្រអប់ទាំងឡាយ ដៃទាំងពីរយួរដបស្រា ដណ្តប់សំពត់ផ្ទាំងធំចូលទៅរកនាងវិសាខា ហើយចូលទៅកាន់វិហារជាមួយនាងវិសាខា អង្គុយចំណែកម្ខាងផឹកសុរានោះ ហើយទម្លាក់ដបចោលអង្គុយចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះសាស្តាក្នុងធម្មសភា ។ នាងវិសាខាក្រាបទូលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះអង្គទ្រង់សម្តែងធម៌ដល់ស្ត្រី

ទាំងនេះ” ។ ចំណែកស្ត្រីទាំងនោះ មានខ្លួនញាប់ញ័រដោយកម្លាំងសុភ ញ្ជាំងចិត្តឲ្យកើតឡើងថា “ពួកយើងនឹងកំ ទឹងច្រៀង” ។

ទេវបុត្តមារបណ្ដាលឱ្យសម្ដែងកាយវិការតែមិនសម្រេច

គ្រានោះ ទេវតាមួយអង្គដែលជាបក្សពួករបស់មារ គិតថា “ឥឡូវនេះ យើងនឹងជ្រែកចូលសរីរៈរបស់ស្ត្រីទាំងនេះ ហើយសម្ដែងអាការប្ញកៗ ចំពោះព្រះកក្ត្រព្រះសមណគោតម” លុះគិតដូច្នេះហើយ ក៏ជ្រែកចូលក្នុងសរីរៈរបស់ស្ត្រីទាំងនោះ បណ្ដាលឲ្យស្ត្រីទាំងនោះ ប្រុងទះដៃសើចខ្លះ ប្រុងនឹងរាំចំពោះព្រះកក្ត្រព្រះសាស្ដាខ្លះ ។ ព្រះសាស្ដាទ្រង់រំពឹងថា “រឿងនេះដូចម្ដេចហ្ន៎” ទ្រង់ជ្រាបហេតុនោះហើយ ទ្រង់ព្រះតម្រិះថា “ឥឡូវនេះ តថាគតនឹងមិនឲ្យទេវតាដែលជាបក្ខពួករបស់មារបានឱកាសឡើយ ព្រោះតថាគតបំពេញបារមី អស់កាលប្រមាណប៉ុណ្ណេះ មិនមែនដើម្បីបើកឱកាសឲ្យទេវតាដែលជាបក្ខពួករបស់មារទេ បំពេញមកដើម្បីនឹងឲ្យស្ត្រីទាំងនោះសង្វេគ” ទើបទ្រង់បញ្ចេញព្រះស្នូរអំពីព្រះឧណ្ណាលោម ១ណៈ១ង ភាពងងឹតមហន្ធការ ក៏បានប្រាកដឡើង ។ ស្ត្រីទាំងនោះកន្ជ្ជាច ត្រូវមរណកន្ជ្ជាគម្រាម សុភក្នុងពោះរបស់ពួកនាងក៏ត្រាមអស់ ។ ព្រះសាស្ដាទ្រង់ចាត់អំពីបល្ល័ঙ្ককៅប្រថាប់ឈរនៅលើកន្ទុំសិនេរុ ទ្រង់បញ្ចេញព្រះស្នូរអំពីព្រះឧណ្ណាលោម ។ ១ណៈនោះ ពន្ធ្ងីបានប្រាកដឡើងដូចព្រះចន្ទ្ររះឡើងរាប់ពាន់ដួងដូច្នោះ ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្ដាត្រាស់ហៅស្ត្រី

ទាំងនោះមកហើយ ត្រាស់ថា "ពួកនាងមកកាន់សម្នាក់របស់តថាគតដោយ សេចក្តីប្រមាទយ៉ាងនេះ មិនសមគួរឡើយ ទេវតាដែលជាបក្ខពួករបស់ពួកមារ បានឱកាស ក៏ដោយសារតែសេចក្តីប្រមាទរបស់ពួកនាងហ្នឹងឯង ញ្ចាំងពួកនាង ឲ្យធ្វើនូវអាការទាំងឡាយ មានសើចជាដើម ក្នុងទីដែលមិនគួរធ្វើនូវអាការ ទាំងឡាយ មានការសើចជាដើម ការដែលនាងទាំងឡាយធ្វើនូវការខ្នះខ្នែង ដើម្បីញ្ចាំងភ្លើងទាំងឡាយ មានភ្លើង គឺ រាគៈជាដើមឲ្យរលត់ ក្នុងកាលឥឡូវ នេះ ទើបគួរ" ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

កោ នុ ហាសោ កិមានន្ទោ និចុំ បជ្ជលិតេ សតិ

អន្ធការេន ឱនទ្ធា បទីបំ ន គវេសថ ។

កាលបើលោកសន្ធិវាស ត្រូវភ្លើង មានរាគៈជាដើម ឆេះ ទ្រលោមជានិច្ច ម្តេចក៏សើច ម្តេចក៏ត្រេកត្រអាល អ្នកទាំង ឡាយត្រូវងងឹត គឺ អវិជ្ជារួបរឹតហើយ (ម្តេចឡើយ) ក៏មិន ស្វែងរកប្រទីប គឺ ប្រាជ្ញា ។

អធិប្បាយគាថា

សេចក្តីត្រេកអរ ឈ្មោះថា **អានន្ទោ (សេចក្តីត្រេកត្រអាល)** ក្នុង ព្រះគាថានោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ត្រាស់អធិប្បាយទុកថា "កាលបើ លោកសន្ធិវាសនេះ ត្រូវភ្លើង ១១ យ៉ាង មានរាគៈជាដើម ឆេះសន្ធោសន្ធៅ អស់កាលជានិច្ច ម្តេចក៏ពួកនាងខំប្រឹងសើចសប្បាយទៅវិញ អាការសើចជា

ដើមនោះ មិនសមគួរធ្វើឡើយ ពួកនាងត្រូវងងឹត គឺ អវិជ្ជា មានវត្ថុ ៨ រួបរឹតហើយ ម្តេចឡើយក៏មិនស្វែងរក គឺ មិនធ្វើប្រទីប គឺ ញាណ ដើម្បីប្រ-យោជន៍ដល់ការកម្ចាត់បង់នូវភាពងងឹតនោះចេញ" ។

នាងវិសាខាបន្ទោសសុភា ដោយបុគ្គលាធិដ្ឋាន

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម្មទេសនា ស្ត្រីទាំង ៥០០ នាក់នោះ តាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ជ្រាបការ:នៃស្ត្រីទាំងនោះ ជាអ្នកតាំងមាំក្នុងអចលសទ្ធាហើយ ស្តេចចុះចាកកំពូលភ្នំសិនេរុ ទ្រង់គង់លើពុទ្ធាសន: ។

គ្រានោះ នាងវិសាខាបានក្រាបទូលព្រះពុទ្ធអង្គថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សុភានេះជារបស់ដ៏លាមក ត្បិតថា ស្ត្រីទាំងនេះ មានសភាពបែបនេះ អង្គុយចំពោះព្រះកត្ត្រនៃព្រះពុទ្ធដូចព្រះអង្គ មិនអាចក្សាសូម្បីត្រឹមតែឥរិយា-បថឲ្យរៀបរយបាន ក្រោកឡើងទះដៃ ធ្វើការសើចសប្បាយ ច្រៀង ទិងរាំជាដើម" ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "យ៉ាងហ្នឹងឯងវិសាខា សុភានេះ ជារបស់លាមកដោយពិត ព្រោះប្រជាជនអាស្រ័យសុភានេះ ដល់សេចក្តីវិនាសយ៉ាងច្រើន" កាលនាងវិសាខាក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះសុភានេះកើតឡើងតាំងពីកាលណាមក" ដើម្បីទ្រង់ត្រាស់ឧប្បត្តិហេតុនៃសុភានោះ ដល់នាងវិសាខាឲ្យពិស្តារ ទើបទ្រង់នាំអតីតនិទានមកហើយ ត្រាស់កុម្ភជាតក" ។

ចប់ រឿងស្ត្រីជាសម្ងាញ់របស់នាងវិសាខា

២. រឿងនាងសិរិមា

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តវេឡុវ៉ន ទ្រង់ប្រារព្ធនាងសិរិមា ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **បស្ស ចិត្តកតំ ពិម្ពំ (អ្នកចូរមើលអត្តភាព... ដែលកម្មធ្វើទុកឲ្យវិចិត្រហើយ)** ជាដើម ។

នាងសិរិមាសម្រេចសោតាបត្តិផល

ដូចបានស្តាប់មក នាងសិរិមានោះ ជាស្ត្រីគណិកា មានរូបល្អធើតនៅក្រុងរាជគ្រឹះ ខាងក្នុងវស្សាមួយ បានប្រទូស្តចំពោះនាងឧត្តរា ដែលជាធីតារបស់បុណ្ណកសេដ្ឋី ជាភរិយារបស់សុមនសេដ្ឋីបុត្រ បំណងនឹងឲ្យនាងឧត្តរានោះជ្រះថ្លា ទើបសូមខមាទោសព្រះសាស្តា នៅពេលដែលព្រះអង្គទ្រង់ធ្វើកត្ត-កិច្ចជាមួយភិក្ខុសង្ឃស្រេចហើយ ក្នុងរឿងរបស់នាងឧត្តរានោះ ក្នុងថ្ងៃនោះ នាងបានស្តាប់កត្តានុមោទនារបស់ព្រះទសពល ក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិផល ក្នុងវេលាចប់ព្រះគាថា ថា ៖

គប្បីឈ្នះមនុស្សក្រោធ ដោយសេចក្តីមិនក្រោធ គប្បីឈ្នះ មនុស្សមិនល្អ ដោយសេចក្តីល្អ គប្បីឈ្នះមនុស្សកំណាញ់ ដោយការឲ្យ គប្បីឈ្នះមនុស្សនិយាយឡេះឡោះ ដោយពាក្យ ពិត ។

នេះជាសេចក្តីសង្ខេបក្នុងរឿងនេះ ។ ចំណែកសេចក្តីពិស្តារ នឹងជាក់

ច្បាស់ក្នុងអដ្ឋកថា នៃអដ្ឋកថាអនុមោទនា ក្នុងកោធវគ្គនោះឯង ។

នាងសិរិមានោះ លុះបានសម្រេចសោតាបត្តិផលដូច្នេះហើយ ក៏យាងព្រះទសពល ដើម្បីថ្វាយមហាទាន ក្នុងថ្ងៃស្អែក ហើយបានតាំងនូវអដ្ឋកភត្ត (ភត្តសម្រាប់ភិក្ខុ ៨ រូប) ដើម្បីព្រះសង្ឃជាប្រចាំ ។ តាំងពីថ្ងៃនោះមក ភិក្ខុ ៨ រូប និមន្តទៅកាន់ផ្ទះនាងជានិច្ច ។ នាងពោលថា "និមន្តលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ ទទួលទឹកដោះថ្លា ទទួលទឹកដោះស្រស់ជាដើម" ហើយតែងដាក់ភត្តពេញៗ បាត្ររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ អាហារបិណ្ឌបាត ដែលភិក្ខុមួយរូបបានហើយ ល្មមដល់ភិក្ខុ ៣ រូបខ្លះ ៤ រូបខ្លះ ។ នាងប្រគេនបិណ្ឌបាត ដោយចំណាយទ្រព្យអស់ ១៦ កហាបណៈរាល់ៗ ថ្ងៃ ។ ថ្ងៃមួយ ភិក្ខុមួយអង្គធាន់អដ្ឋកភត្តរបស់នាងហើយ ទៅកាន់វិហារមួយ ក្នុងទីប្រមាណ ៣ យោជន៍ គ្រានោះ ពួកភិក្ខុសួរលោកដែលអង្គុយនៅក្នុងទីបម្រើព្រះថេរៈ ក្នុងវេលារសៀលថា "អ្នកមានអាយុ (ទៅ) ទទួលភិក្ខាអំពីទីណាមក" លោកឆ្លើយថា "ខ្ញុំទៅធាន់អដ្ឋកភត្តរបស់នាងសិរិមា" ។ ពួកភិក្ខុសួរទៀតថា "អ្នកមានអាយុ នាងធ្វើរបស់ដែលពេញចិត្តប្រគេនឬ"

ភិក្ខុពណ៌នាសេចក្ដីល្អរបស់នាងសិរិមា

ភិក្ខុនោះ ក៏ពោលគុណរបស់នាងថា "ខ្ញុំមិនអាចនឹងពណ៌នាភត្តរបស់នាងបានទេ នាងធ្វើនូវភត្តសែនប្រណីត ភត្តដែលភិក្ខុមួយរូបបាន អាចធាន់គ្រប់ល្មមដល់ភិក្ខុ ៣ រូបខ្លះ ៤ រូបខ្លះ មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ ការបានឃើញនាង

នោះឯង ប្រសើរក្រៃលែងជាងទេយ្យធម៌របស់នាងទៅទៀត ព្រោះនាងស្រស់ស្អាតណាស់" ។ គ្រានោះ ភិក្ខុមួយរូបបានស្តាប់ការពណ៌នាគុណរបស់នាងសិរិមា ក៏កើតសេចក្តីស្រឡាញ់ឡើង ដោយមិនទាន់ទាំងបានឃើញខ្លួននាងផង (លោក) គិតថា "គួរតែឃើងទៅមើលនាង" ហើយប្រាប់ចំនួនវស្សារបស់ខ្លួន រួចសួរលំដាប់នឹងភិក្ខុនោះ បានញ្ចថា "អាវុសោ ព្រឹកនេះ លោកជាព្រះសង្ឆត្ថេរ នឹងបានអដ្ឋកភត្តក្នុងផ្ទះនោះ" ទើបប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ចេញទៅក្នុងខណៈនោះឯង អរុណរះឡើងស្រាងៗ ចូលទៅកាន់រោងភត្ត ឈររង់ចាំជាព្រះសង្ឆត្ថេរបានអដ្ឋកភត្តក្នុងផ្ទះរបស់នាង ។

ក៏ក្នុងវេលាដែលភិក្ខុនោះធាន់ហើយ ចៀសចេញទៅ ក្នុងថ្ងៃម្សិលមិញនោះឯង រោគបានកើតឡើងក្នុងសរីរៈរបស់នាង ព្រោះហេតុនោះ ទើបនាងដោះគ្រឿងអាភរណៈចេញ ហើយដេក ។ គ្រានោះ ពួកទាសីរបស់នាងឃើញភិក្ខុទាំងឡាយអ្នកបានអដ្ឋកភត្តនិមន្តមក ក៏ប្រាប់នាង នាងមិនអាចទៅទទួលបាត្រ និមន្តឲ្យគង់ ឬអង្គាសដោយដៃរបស់ខ្លួនបាន ទើបបង្គាប់ពួកទាសីថា "នែនាងទាំងឡាយ ពួកនាងចូរទៅទទួលបាត្រ និមន្តលោកម្ចាស់ឲ្យគង់ហើយប្រគេនយាគូ បង្អែមដល់លោកម្ចាស់ទាំងឡាយធាន់ចុះ ក្នុងវេលាភត្ត ចូរដាក់ភត្តឲ្យពេញបាត្រ ហើយប្រគេនចុះ" ។ ពួកទាសីទទួលថា "ចា៉ ម្ចាស់ស្រី" ហើយនិមន្តភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យចូលមក ប្រគេនយាគូ និងបង្អែមឲ្យភិក្ខុទាំងនោះធាន់ ក្នុងវេលាភត្ត ដាក់ភត្តពេញបាត្រហើយ ទៅប្រាប់នាង ។ នាងពោលថា

"ចូរជួយគ្រាហ៍ខ្ញុំបន្តិច ខ្ញុំនឹងទៅថ្វាយបង្គំលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ" ពួកនាងទាសីគ្រាហ៍នាងទៅជិតភិក្ខុទាំងនោះហើយ នាងថ្វាយបង្គំភិក្ខុទាំងនោះ ទាំងសរីរៈញញាក់ញញ័រ ។ ភិក្ខុនោះសំឡឹងមើលនាងហើយ គិតថា "ភាពស្រស់ស្អាតនៃរូបរបស់នាងដែលឈឺម្ចឹងទៅហើយ ចំណង់បើក្នុងកាលដែលនាងមិនមានរោគ ដែលប្រដាប់ដោយគ្រឿងអាភរណៈទាំងពួង នឹងប្រាកដដូចម្តេចទៅហ្នឹ" ។ គ្រានោះ កិលេសដែលលោកសន្សំទុកអស់កោដិឆ្នាំ ក៏បានផុសផុលឡើង ។ ភិក្ខុនោះ មិនមានចិត្តបែរទៅរកអារម្មណ៍ដទៃ (មានចិត្តមករកតែនាងប៉ុណ្ណោះ) កាលមិនអាចនឹងឆាន់អាហារបាន ទើបកាន់បាត្រត្រឡប់ទៅវិហារ បិទបាត្រទុកក្នុងកន្ទែងមួយ ហើយក្រាលចីវរសិង ។ គ្រានោះ សូម្បីភិក្ខុជាសម្ចាញ់របស់លោកមួយរូប អង្វរយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏មិនព្រមឆាន់ចង្ហាន់ដែរ ។ លោកសុខចិត្តដេកអត់អាហារ ។

នាងសិរិមាជល់កម្មចាស់ (ស្ថាប់)

ក្នុងវេលារសៀលថ្ងៃនោះឯង នាងក៏បានធ្វើកាលកិរិយាទៅ ។ ព្រះរាជាទ្រង់បញ្ជូនព្រះរាជសាសន៍ ទៅថ្វាយព្រះសាស្តាថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នាងសិរិមាប្អូនស្រីរបស់ពេទ្យជីវកធ្វើមរណកាលហើយ" ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ស្តាប់នូវរឿងនោះហើយ ក៏ទ្រង់បញ្ជូនដំណឹងទៅថ្វាយព្រះរាជាថា "មហារាជកិច្ច គឺ ការដុតសពនាងសិរិមាមិនមាន សូមទ្រង់បញ្ជាឲ្យយកសាកសពនាងសិរិមានោះ ទៅតម្កល់ទុកក្នុងព្រៃដែលជាទីចោលសាកសពស្រស់ ហើយឲ្យ

រក្សាទុកដោយអាការដែលក្អែក និងសុនខ ខាំស៊ីមិនបានចុះ" ។ ព្រះរាជា
ក៏ទ្រង់បានធ្វើតាមព្រះតម្រាស់របស់ព្រះសាស្តា ។ បីថ្ងៃកន្ងទៅដោយលំដាប់
ក្នុងថ្ងៃទី ៤ សរីរៈក៏ហើមប៉ោង ។ ពួកជង្ហូវវារចេញចាកមាត់ដំបៅទាំង ៩ ។
សរីរៈទាំងអស់បែកដូចបាយស្រូវសាលី ដូច្នោះ ។ ព្រះរាជាឲ្យរាជបុរសទូង
ស្គរប្រកាសក្នុងព្រះនគរថា "រៀរតែពួកក្មេងៗ ដែលចាំផ្ទះចេញ អ្នកណាមិន
មកមើលសាកសពនាងសិរិមា ត្រូវពិន័យ ៨ កហាបណៈ" ហើយបានបញ្ជូន
ព្រះរាជសាសន៍ទៅកាន់សម្នាក់ព្រះសាស្តាថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូម
ភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន និមន្តមកមើលនាងសិរិមា" ។ ព្រះសាស្តា
ទទួលហើយ ក៏ត្រាស់ឲ្យប្រាប់ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយថា "យើងទាំងឡាយនឹងទៅ
មើលនាងសិរិមា" ភិក្ខុកំលោះរូបនោះ មិនស្តាប់ពាក្យរបស់នរណាៗ ឡើយ
សុខចិត្តដេកអត់អាហាររហូត ៤ ថ្ងៃ ។ បាយក្នុងបាត្រផ្អូម ស្នឹមតាំងឡើងក្នុង
បាត្រ ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុជាសំឡាញ់នោះចូលទៅរកលោក ហើយប្រាប់ថា
"អ្នកមានអាយុ ព្រះសាស្តាស្តេចទៅទតនាងសិរិមា" ។ ភិក្ខុនោះ សូម្បីត្រូវ
សេចក្តីយ្ងានដុតរោលយ៉ាងនោះក៏ដោយ ក៏ក្រោកឡើងយ៉ាងរហ័ស ដោយគ្រាន់
តែឣពាក្យថា "សិរិមានោះឯង" សួរថា "អាវុសោ លោកនិយាយអ្វី" កាល
ភិក្ខុដែលជាសម្ងាញ់ប្រាប់ថា "ព្រះសាស្តា ស្តេចយាងទៅទតនាងសិរិមា លោក
ទៅដែរឬទេ" ក៏ទទួលយ៉ាងរហ័សថា "ខ្ញុំទៅ" ចាក់បាយចោល លាងបាត្រ
ច្រកក្នុងស្ងោកហើយ និមន្តទៅកាន់ទីនោះជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ ។ ព្រះសាស្តា

មានពួកភិក្ខុចោមរោម ទ្រង់ប្រថាប់ឈរនៅចំណែកម្ខាង ។ ភិក្ខុនីសង្ឃក្តី រាជ-បរិស័ទក្តី ឧបាសកបរិស័ទក្តី ឧបាសិកាបរិស័ទក្តី ឈរនៅចំណែកម្ខាង ។

សពនាផ់សិរិមាអស់សម្ជស្ឃរកតម្ងៃមិនចាន

ព្រះសាស្តា ត្រាស់សួរព្រះរាជាថា "មហាបពិត្រ នរណាហ្នឹង"

ព្រះរាជា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្អូនស្រីរបស់ពេទ្យជីវក ឈ្មោះសិរិមា ។

ព្រះសាស្តា. នេះឬ នាងសិរិមា ?

ព្រះរាជា. ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. បើដូច្នោះ សូមមហារាជត្រាស់ឲ្យរាជបុរសទូងស្គរប្រកាសក្នុងព្រះនគរថា "នរណាចង់បាននាងសិរិមា ឲ្យទ្រព្យមួយពាន់កហាបណៈមកហើយចូរយកនាងសិរិមាចុះ" ។ ព្រះរាជាទ្រង់បានធ្វើដោយប្រការដូច្នោះ អ្នកដែលនិយាយថា "ខ្ញុំព្រះអង្គ ឬយើង សូម្បីតែម្នាក់ក៏មិនមាន" ។ ព្រះរាជាក្រាបទូលព្រះសាស្តាថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គ្មាននរណាទទួលយកទេ" ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "បពិត្រមហារាជ បើដូច្នោះ ចូរត្រាស់ឲ្យបន្ថយតម្ងៃ" ។ ព្រះរាជាត្រាស់ឲ្យទូងស្គរប្រកាសថា "នរណាចង់បាននាងសិរិមា ចូរឲ្យទ្រព្យ ៥០០ ហើយចូរយកចុះ" មិនឃើញមាននរណាៗ នឹងទទួលយក ទើបបង្គាប់ឲ្យទូងស្គរប្រកាសថា "នរណាចង់បាននាងសិរិមា ចូរឲ្យទ្រព្យ ២៥០-២០០-១០០-៥០-២៥ កហាបណៈ ១០-៥-១- កន្ទះកហាបណៈ ១ បាទ ១ មាសកៈ

១ កាកណិក ហើយយកនាងសិរិមាចុះ" ក៏មិនឃើញមាននរណាយកទៅ ទើបគ្រាស់ឲ្យទូងស្គរប្រកាសថា "ចូរយកទទេ ក៏បាន" ។ អ្នកដែលចេញស្តីថា "ខ្ញុំ ឬយើង សូម្បីតែម្នាក់ក៏មិនមាន" ។ ព្រះរាជាក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្នកដែលទទួលយកសូម្បីទទេៗ ក៏មិនមានដែរ" ។ ទើបព្រះសាស្តាគ្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរមើលមាតុគ្រាម ដែលជាទីស្រឡាញ់របស់មហាជន កាលមុន ជនទាំងឡាយក្នុងនគរនេះឯង ឲ្យទ្រព្យមួយពាន់ហើយ ទើបបានអភិរម្យជាមួយនាងមួយថ្ងៃ ប៉ុន្តែឥឡូវនេះ សូម្បីតែឲ្យទទេ ក៏គ្មាននរណាយកដែរ រូបបែបនេះ ដល់ការអស់ទៅ និងសូន្យទៅហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរមើលអត្តភាពដ៏ទុរន់ទុរាយនេះចុះ" ទើបទ្រង់គ្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

២. បស្ស ចិត្តកតំ ពិម្ពំ អរុកាយំ សមុស្សិតំ
អាតុរំ ពហុសঙ্কប្បំ យស្ស នត្ថិ ធុវំ ឋិតិ ។

អត្តភាពណា មិនទៀងទាត់ ឋិតថេរ អ្នកចូរមើលអត្តភាព (នោះ) ដែលកុសលាកុសលកម្ម ធ្វើវិចិត្រហើយ ជាកាយ ពាសពេញដោយជំងឺ ដែលធ្ងន់ ៣០០ កំណាត់ ផ្ទុំគ្នាហើយ ជាអត្តភាពក្តៅក្រហាយជានិច្ច ជាទីរំពឹងត្រិះរិះ របស់ជនច្រើនគ្នា ។

អធិប្បាយកាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ***ចិត្តកតំ (ធ្វើឲ្យវិចិត្រហើយ)*** *សេចក្តីថា មានការវិចិត្រ ដែលកម្មធ្វើហើយ គឺ ដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យវិចិត្រដោយវត្ថុផ្សេងៗ មានអាភរណៈ មានសំពត់ និងគ្រឿងប្រដាប់ និងកម្រងផ្តាជាដើម ។ បទថា* ***ពិម្ពំ (អត្តភាព)*** *បានដល់ នូវអត្តភាពដែលតាំងព្រមដោយអវយវៈធំតូចទាំងឡាយ មានចំណែកវែងជាដើម ក្នុងទីដ៏សមគួរដល់អវយវៈវែងជាដើម ។ បទថា* ***អរុកាយំ (មានកាយជាដំបៅ)*** *គឺ មានកាយជាដំបៅ ដោយអំណាចមាត់ដំបៅទាំង ៩ ។ បទថា* ***សមុស្សិតំ (មានឆ្អឹងជាគ្រោង)*** *គឺ ដែលឆ្អឹង ៣០០ កំណាត់ផ្សំផ្ទុំឡើងហើយ ។ បទថា* ***អាតុរំ (ក្តៅក្រហាយ)*** *សេចក្តីថា ឈឺជានិច្ច ព្រោះជាភាវៈដែលត្រូវរក្សាដោយឥរិយាបថជាដើមគ្រប់ពេល ។ បទថា* ***ពហុសង្សប្បំ (ដែលមហាជនគិតចង់បានដោយច្រើន)*** *បានដល់ ដែលមហាជន ត្រូវការដោយច្រើន ។ បទថា* ***យស្ស នត្ថិ ធុវំ ឋិតិ (មិនទៀងទាត់មិនឋិតឋេរ)*** *សេចក្តីថា អ្នកទាំងឡាយចូរមើលអត្តភាពនេះ ដែលមិនមានការទៀង ឬឋិតឋេរ មានការបែកធ្លាយ និងខ្ចាត់ខ្ចាយរាត់រាយទៅជាធម្មតាតែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ ។*

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ធម្មាភិសម័យ (ការត្រាស់ដឹងធម៌) បានមានដល់សត្ត ៨៤.០០០ សូម្បីភិក្ខុនោះ ក៏បានតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផលដែរ

ಜೃಶ್ಚಿಃಏಹ ೪

ಚಪ್ ಗ್ರೈಜಾಜಸ್ಸಿಕಾ

៣. រឿងព្រះនាងខ្ងត្តរាថេរី

កាលព្រះសាស្តាប្រថាប់នៅវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះនាងខត្តរាថេរី ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ***បរិជិណ្ណមិទំ រូបំ (រូបនេះចាស់គ្រាំគ្រាហើយ)*** *ជាដើម ។*

ព្រះថេរីអត់អាហារព្រោះធឹកចិត្តករុណា

ដូចបានស្តាប់មក ព្រះថេរីមានអាយុ ១២០ ឆ្នាំអំពីកំណើត ត្រាច់បិណ្ឌ-បាត បានបិណ្ឌបាតហើយ យើញភិក្ខុមួយរូបក្នុងរវាងផ្លូវ បានសួរនាំដោយ អើពើក្នុងបិណ្ឌបាត កាលភិក្ខុនោះមិនហាមយាត់ទទួលយក ក៏ប្រគេនទាំងអស់ចំណែកខ្លួនសុខចិត្តអត់ សូម្បីក្នុងថ្ងៃទី ២ ទី៣ ក៏បានប្រគេនភត្តដល់ភិក្ខុនោះ ក្នុងទីនោះទៀត បានអត់អាហារហើយយ៉ាងនោះ ។ ក្នុងថ្ងៃទី ៤ ព្រះថេរីត្រាច់បិណ្ឌបាត បានជួបព្រះសាស្តាក្នុងទីដ៏ចង្អៀតមួយ កាលឈានថយក្រោយបានជាន់ជាយចីវររបស់ខ្លួនដែលសំយុងចុះ មិនអាចទប់ខ្លួនបាន ក៏ដួលទៅនឹងដី ។ ព្រះសាស្តាស្តេចយាងទៅជិត ហើយត្រាស់ថា "ម្នាលប្អូនស្រី អត្តភាពរបស់នាងគ្រាំគ្រាហើយ មិនយូរទៀតទេ ក៏នឹងបែកធ្លាយទៅ ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៣. បរិជិណ្ណមិទំ រូបំ រោគនិទ្ធំ បភង្គុណំ
ភិជ្ជតិ បូតិ សន្ទេហោ មរណន្តំ ហិ ជីវិតំ ។

រូបនេះគ្រាំគ្រាហើយ ជាសម្បុកនៃរោគ ជារបស់ពុកផុយ រាងកាយជារបស់ស្អុយ (នេះ) តែងបែកធ្លាយទៅវិញ ព្រោះថា ជីវិតមានសេចក្ដីស្លាប់ជាទីបំផុត ។

អធិប្បាយគាថា

ព្រះគាថានោះមានសេចក្ដីថា "ប្អូនស្រី រូបនេះ ពោលគឺ សរីរៈរបស់នាង ឈ្មោះថា ចាស់គ្រាំគ្រាហើយ ព្រោះជាមនុស្សចាស់ ក៏រូបនោះឯងជាសំបុករបស់រោគ ព្រោះអត្ថថា ជាទីនៅអាស្រ័យរបស់រោគគ្រប់ប្រភេទ ប្រៀបដូចសត្វចចកសូម្បីនៅក្មេង គេក៏ហៅថា សត្វចចកចាស់ វល្លិផោមសូម្បីនៅខ្ចី ក៏គេហៅថាវល្លិស្អុយ យ៉ាងណា រូបនេះ ក៏ដូច្នោះដែរ កើតក្នុងថ្ងៃនោះ សូម្បីជារូបមានពណ៌ដូចមាស ក៏ឈ្មោះថា កាយស្អុយ ពុកផុយ ព្រោះអត្ថថា ហូរចេញជានិច្ច កាយរបស់នាងនេះ ជារបស់ស្អុយ គប្បីជ្រាបថា នឹងបែក គឺថា នឹងបែកធ្លាយក្នុងកាលមិនយូរ ព្រោះហេតុអ្វី? ព្រោះជីវិត មានសេចក្ដីស្លាប់ជាទីបំផុត ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់អធិប្បាយទុកថា ព្រោះជីវិតរបស់សព្វសត្វ មានសេចក្ដីស្លាប់ជាទីបំផុត" ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ព្រះថេរីបានសម្រេចសោតាបត្តិផល ។ ទេសនាបានមានប្រយោជន៍ដល់មហាជន ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងព្រះនាងឧត្តរាថេរី

៤. រឿងព្រះអធិមានិកភិក្ខុ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធពួកភិក្ខុអ្នកមានការសម្គាល់ថា ខ្លួនបានសម្រេចព្រះអរហត្តផលជាច្រើនរូប ត្រាស់ព្រះ-ធម្មទេសនានេះថា **ឃានិមានិ (ធ្នូងទាំងនេះណា)** ជាដើម ។

ពួកភិក្ខុសម្គាល់ខុស

បានឮថា ភិក្ខុ ៥០០ រូប រៀនកម្មដ្ឋានក្នុងសម្នាក់ព្រះសាស្តាហើយ ចូលទៅកាន់ព្រៃ ប្រើងប្រែងព្យាយាមរហូតញ៉ាំងឈានឲ្យកើតឡើង ក៏សម្គាល់ថា "កិច្ចនៃបព្វជិតរបស់ពួកយើងសម្រេចហើយ" ព្រោះកិលេសទាំងឡាយ មិនផុសផុលឡើង ទើបត្រឡប់មកដោយបំណងថា នឹងក្រាបទូលគុណដែលខ្លួនបានហើយ ចំពោះព្រះសាស្តា ។ ក្នុងកាលដែលពួកលោកទាំងនោះ មកដល់ខ្ទាងទ្វារខាងក្រៅ ព្រះសាស្តាត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទថា "ម្នាលអានន្ទ កុំអាលឲ្យភិក្ខុទាំងនោះចូលមកគាល់តថាគត អ្នកចូរប្រាប់ភិក្ខុទាំងនោះ ឲ្យទៅកាន់ព្រៃ ចោលខ្នោច (ជាមុនសិន) ត្រឡប់មកអំពីទីនោះហើយ សឹមឲ្យចូលមកគាល់តថាគត" ។ ព្រះថេរៈទៅប្រាប់សេចក្តីនោះដល់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ក៏ភិក្ខុទាំងនោះ មិនបានពោលថា "ពួកយើងនឹងបានប្រយោជន៍អ្វី ដោយព្រៃខ្នោច" ប៉ុន្តែបានគិតថា "ព្រះសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ទ្រង់យើញការណ៍រ៉ែង នឹងទ្រង់យើញការណ៍" ដូច្នេះហើយ ក៏និមន្តទៅកាន់ព្រៃខ្នោច កាលយើញសាកសពដែលនៅក្នុងទីនោះ ក៏

ទាស់ចិត្តនឹងសាកសពដែលគេយកទៅចោលបានមួយថ្ងៃ ពីរថ្ងៃ ហើយកើត
តម្រេកនឹងសរីរៈសាកសពដែលគេទើបតែយកទៅចោល ។ ខណៈនោះ ក៏ដឹង
ខ្ជួនថា យើងនៅមានកិលេស ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ប្រថាប់នៅក្នុងព្រះគន្ធកុដិ
នោះឯង ទ្រង់បញ្ចេញព្រះរស្មីទៅកាន់ទីនោះ ដូចជាប្រថាប់នៅចំពោះមុខភិក្ខុ
ទាំងនោះ ទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលអ្នកទាំងឡាយឃើញរាង
ឆ្អឹងបែបនោះ សេចក្តីត្រេកអរដោយអំណាចរាគៈកើតឡើង គួរលះឬ" ដូច្នេះ
ហើយ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៤. យានិមានិ អបត្ថានិ អលាពូនេវ សារទេ
កាបោតកានិ អដ្ឋីនិ តានិ ទិស្វាន កា រតិ ។

ឆ្អឹងទាំងឡាយណា មានសម្បុរដូចសត្វព្រាប ដែលគេចោល
ហើយ ដូចជាផ្ទែឃ្លោកក្នុងសរទកាល សេចក្តីត្រេកអរអ្វីហ្នឹ
(របស់អ្នកទាំងឡាយ) ព្រោះតែឃើញឆ្អឹងទាំងឡាយនោះ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **អបត្ថានិ (ដែលគេចោលហើយ)** បានដល់
ដែលគេចោលហើយ ។ បទថា **សារទេ (ក្នុងសរទកាល)** សេចក្តីថា ដូចផ្ទែ
ឃ្លោកដែលត្រូវខ្យល់ និងកម្តៅថ្ងៃប្រហារ រាត់រាយក្នុងទីនោះៗ ក្នុងសរទកាល ។
បទថា **កាបោតកានិ** ប្រែថា មានពណ៌ដូចជាពណ៌សត្វព្រាប ។ បទថា **តានិ**
ទិស្វាន (ព្រោះឃើញឆ្អឹងទាំងនោះ) សេចក្តីថា សេចក្តីត្រេកអរអ្វីហ្នឹរបស់ពួក

អ្នក (នឹងមាន) ព្រោះឃើញធ្នឹងទាំងនោះ គឺ ឃើញបែបនោះ ការធ្វើសេចក្តីត្រេកអរក្នុងកាម សូម្បីមានប្រមាណតិច រមែងមិនគួរ មិនមែនឬ? ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ភិក្ខុទាំងនោះ បានសម្រេចអរហត្តផលទាំងកំពុងឈរស្តាប់នោះឯង ក៏សរសើរព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ មកថ្វាយបង្គំជូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងអធិមានិកភិក្ខុ

៥. រឿងព្រះនាងរូបនន្ទាថេរី

*ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះនាងរូប-នន្ទាថេរី ដែលជាស្ត្រីស្អាតក្នុងជនបទ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **អដ្ឋីនំ នគរំ កតំ (សរីរៈដែលកម្មសាងឲ្យជានគរនៃឆ្អឹងទាំងឡាយ)** ជាដើម ។*

ព្រះនាងរូបនន្ទាទ្រង់ព្រះផ្នួស

*បានឮថា ថ្ងៃមួយ ព្រះនាងរូបនន្ទានោះ ទ្រង់ព្រះតម្រិះថា "ម្ចាស់បងរបស់យើង លះបង់សិរីក្នុងរាជសម្បត្តិចេញ សាងព្រះផ្នួស ហើយបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ជាបុគ្គលដ៏ឆ្នើមក្នុងលោក សូម្បីឱរសរបស់ព្រះអង្គ ឈ្មោះរាហុល-កុមារ ក៏បួសហើយដែរ ម្ចាស់បងរបស់យើង (គឺព្រះនន្ទ) ក៏បួស សូម្បីព្រះមាតារបស់យើង ក៏ទ្រង់ព្រះផ្នួស បើពពួកញាតិមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ចេញបួសអស់ហើយ តើផ្ទះមានប្រយោជន៍អ្វីសម្រាប់យើង យើងនឹងបួសដែរ" ។ ព្រះនាងស្តេចចូលទៅកាន់សម្នាក់ភិក្ខុនីទាំងឡាយ ហើយទ្រង់ព្រះផ្នួស ព្រះនាងទ្រង់ព្រះផ្នួស ព្រោះស្នេហាក្នុងព្រះញាតិប៉ុណ្ណោះ មិនមែនទ្រង់ព្រះផ្នួសដោយសទ្ធាឡើយ តែព្រោះ ព្រះនាងជាអ្នកមានព្រះរូបឆោមស្រស់ស្អាត ទើបប្រាកដព្រះនាមថា **រូបនន្ទា** ។ ព្រះនាងទ្រង់បានស្តាប់ថា "បានឮថា ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា រូបមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា វេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ មិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា" ដូច្នេះ ទើបមិនហ៊ានចូលទៅកាន់ទីចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះសាស្តា*

ដោយខ្ទាចក្រែងថា "ព្រះសាស្តាត្រាស់សម្តែងទោសក្នុងរូបរបស់យើង ដែលគួរមើល គួរជ្រះថ្ទាយ៉ាងនេះ" ។

អ្នកនគរនិយមស្តាប់ធម៌

អ្នកនគរសាវត្ថីថ្ទាយទានអំពីព្រឹក សមាទានឧបោសថ ស្លៀកដណ្តប់ស្អាតបាត មានដៃកាន់គ្រឿងក្រអូប និងផ្តាកម្រងជាដើម ក្នុងវេលារសៀលប្រជុំគ្នាស្តាប់ធម៌ក្នុងវត្តជេតពន ។ សូម្បីកិក្ខុនីសង្ឆ ដែលពេញចិត្តក្នុងព្រះធម្មទេសនារបស់ព្រះសាស្តា ក៏ទៅវិហារស្តាប់ធម៌ ។ អ្នកនគរសាវត្ថីទាំងនោះពេលស្តាប់ធម៌ហើយ មុននឹងចូលទៅកាន់ព្រះនគរ តែងតែពោលអំពីគុណរបស់ព្រះសាស្តាហើយ ទើបចូលទៅកាន់នគរ ។

ការជ្រះថ្ទារបស់បុគ្គល ៤ ពួក

ពិតណាស់ ពួកសត្វក្នុងលោកសន្និវាស ដែលមានប្រមាណ ៤ ពួក ពេលឃើញព្រះតថាគត មិនជ្រះថ្ទា មានចំនួនតិច ។

១.រូបប្បមាណិកា

ព្រោះថា សត្វពួកខ្ទះ ជារូបប្បមាណិកា (និយមក្នុងរូប) ឃើញព្រះសរីរៈ របស់ព្រះតថាគត ដែលប្រដាប់ដោយព្រះលក្ខណៈ និងអនុព្យញ្ជនៈ មានព្រះធវីវណ្ណដូចមាស ទើបជ្រះថ្ទា ។

២.ឃោសប្បមាណិកា

សត្វពួកខ្ទះ ជាឃោសប្បមាណិកា (កាន់យកសំឡេងជាប្រមាណ) បាន

ស្តាប់សូរសៀង ដែលប្រកាសអំពីព្រះគុណរបស់ព្រះសាស្តា ដែលអាស្រ័យការប្រព្រឹត្តទៅហើយរាប់រយជាតិ និងព្រះសូរសៀងប្រកាសព្រះធម្មទេសនាដែលប្រកបដោយអង្គ ៨ ទើបជ្រះថ្លា ។

៣.លូខប្ប្ៈមាណិកា

សត្វពួកខ្លះ ជាលូខប្ប្ៈមាណិកា (កាន់យកការបដិបត្តិដ៏សៅហ្មងជាប្រមាណ) អាស្រ័យនូវការៈនៃបច្ច័យ មានចីវរប្ប្ៈច្ច័យជាដើមរបស់ព្រះសាស្តានោះ ជារបស់សៅហ្មង ទើបជ្រះថ្លា ។

៤.ធម្ម្ៈ្ៈមាណិកា

ឯសត្វពួកខ្លះ ជាធម្ម្ៈ្ៈមាណិកា (កាន់យកធម៌ជាប្រមាណ) ក៏រមែងជ្រះថ្លាថា សីលរបស់ព្រះទសពលបែបនេះ សមាធិបែបនេះ បញ្ញាបែបនេះ ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់គ្មានបុគ្គលស្មើ មិនមានបុគ្គលផ្ទឹម រកបុគ្គលប្រជូចគ្មាន មិនមានអ្នកប្រៀបផ្ទឹមដោយគុណទាំងឡាយ មានសីលជាដើម ។ ជនទាំងនោះពណ៌នាគុណរបស់ព្រះសាស្តា មិនល្មមមាត់ឡើយ ។

ព្រះនាងវ្ស្ៈបនឆ្នាថេរីចូលកាល់ព្រះតថាគតស្តាប់ធម៌

ព្រះនាងវ្ស្ៈបនឆ្នា ទ្រង់ស្តាប់នូវពាក្យពណ៌នាគុណរបស់ព្រះតថាគតពីសម្ផាក់របស់ពួកភិក្ខុនី និងពួកឧបាសិកា ទើបព្រះនាងទ្រង់ព្រះតម្រិះថា "ជនទាំងឡាយ តែងពោលសរសើរម្ចាស់ចង្ករបស់យើងយ៉ាងពន់ពេក ចង្ក្រានកាលពោលទោសរូបរបស់យើង សូម្បីអស់មួយថ្ងៃ ទ្រង់ត្រាស់នូវទោស មាន

ប្រមាណប៉ុនណា ណ្ហើយចុះ យើងនឹងទៅជាមួយពួកនាងកិក្ខុនី មិនបង្ហាញ ខ្លួនឡើយ ចូលគាល់ព្រះតថាគតស្តាប់ធម៌ហើយសឹមមក" ។ ទើបព្រះនាង គ្រាស់ប្រាប់ពួកកិក្ខុនីថា "ថ្ងៃនេះ ខ្ញុំនឹងទៅកាន់ទីស្តាប់ព្រះធម៌" ។ ពួកកិក្ខុនី មានចិត្តត្រេកអរ ដោយគិតថា "ព្រះនាងរូបនន្ទា ទ្រង់មានព្រះបំណងនឹងស្តេច ចូលទៅកាន់ទីបម្រើព្រះសាស្តា អស់កាលជាយូរមកហើយ ថ្ងៃនេះព្រះសាស្តា ទ្រង់អាស្រ័យព្រះនាងរូបនន្ទានេះហើយ មុខជាទ្រង់សម្តែងព្រះធម៌ទេសនាដ៏ វិចិត្រ" ហើយនាំគ្នានាំព្រះនាងចេញទៅ ។ តាំងអំពីវេលាដែលចេញទៅ ព្រះ នាងទ្រង់ត្រិះរិះថា "យើងនឹងមិនបង្ហាញខ្លួនឡើយ" ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ព្រះ ចិន្តាថា "ថ្ងៃនេះ រូបនន្ទានឹងមកកាន់ទីជាទីបម្រើរបស់តថាគត ធម្មទេសនាបែប ណាហ្ន៎ ទើបជាទីសប្បាយដល់នាង?" ទ្រង់ធ្វើការសម្រេចព្រះទ័យថា "រូបនន្ទា ន៏ ធ្ងន់ក្នុងរូប មានការជាប់ជំពាក់ក្នុងអត្តភាពយ៉ាងខ្លាំង ការបន្ទោបង់សេចក្តី ស្រវឹងក្នុងរូបដោយរូបន៏ឯង ទើបជាទីសប្បាយដល់នាង ដូចជាការដោះបន្ទា ដោយបន្ទាដូច្នោះ" ក្នុងវេលាដែលព្រះនាងរូបនន្ទាចូលទៅកាន់វិហារ ព្រះសាស្តា ទ្រង់និម្មិតរូបស្ត្រីម្នាក់ មានរូបដ៏ស្អាត អាយុ ១៦ ឆ្នាំ ស្លៀកសំពត់ក្រហម ប្រដាប់ដោយគ្រឿងអាភរណៈទាំងពួង ឈរបក់ផ្ទិតថ្វាយព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធដោយ កម្លាំងឫទ្ធិ មានតែព្រះសាស្តា ទ និងព្រះនាងរូបនន្ទាប៉ុណ្ណោះ ទ្រង់យើញរូបស្ត្រី នោះ ។ ព្រះនាងស្តេចចូលទៅកាន់វិហារ ជាមួយកិក្ខុនីទាំងឡាយ ទ្រង់ឈរ ពីខាងក្រោយកិក្ខុនី ថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាដោយបញ្ចង្គប្រតិស្ឋាន ហើយអង្គុយ

ក្នុងចន្លោះពួកភិក្ខុនី ព្រះនាងគន់មើលព្រះតថាគតតាំងអំពីព្រះបាទ យើញព្រះសរីរៈរបស់ព្រះសាស្តាដ៏វិចិត្រហើយដោយព្រះលក្ខណៈ រុងរឿងដោយអនុ-ព្យញ្ជនៈ ធ្វែលធ្វាត់ដោយព្រះរស្មីប្រមាណមួយព្យាម ព្រះនាងគន់មើលព្រះកក្ត្រដ៏មានសិរី ដូចជាព្រះចន្ទពេញវង់ បានយើញរូបស្ត្រីដែលឈរនៅក្នុងទីជិតព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ព្រះនាងទ្រង់ក្រឡេកមើលរូបស្ត្រីនោះហើយ ទ្រង់មើលងាយនូវអត្តភាពរបស់ខ្លួនថា "ដូចជាមេក្អែកក្នុងហ្វូងនៃមេរាជហង្សមាស" ។ ចាប់ពីពេលដែលព្រះនាងទ្រង់យើញរូប ដែលនិម្មិតដោយឬទ្ធិភ្លាម ព្រះនេត្រទាំងពីររបស់ព្រះនាងក៏វិល ។ ព្រះនាងមានចិត្តដែលសិរីនៃរូបធោមនៃសរី-រប្ឈទេសទាំងអស់ទាក់ទាញហើយថា "ឱ! សក់ទាំងឡាយរបស់ស្ត្រីនេះក៏ល្អ ថ្ងាសក៏ល្អ មានសេចក្តីស្នេហាក្នុងរូបនោះយ៉ាងក្រៃលែង" ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ជ្រាបសេចក្តីត្រេកអរយ៉ាងខ្លាំងក្នុងរូបនោះរបស់ព្រះនាងហើយ ក៏ទ្រង់សម្តែងព្រះធម៌បណ្តើរ ទ្រង់សម្តែងធ្វើរូបនោះឲ្យកន្លងកាវៈរបស់អ្នកមានអាយុ ១៦ ឆ្នាំ ឲ្យមានអាយុ ២០ ឆ្នាំបណ្តើរ ។ ព្រះនាងរូបនន្ទា បានទតមើលរូបនោះទៅ មានចិត្តនឿយណាយបន្តិចថា "ឱហ្នា! រូបនេះមិនដូចរូបមុនហ្នា" ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់សម្តែងការប្រែប្រួលរបស់ស្ត្រីនោះដោយលំដាប់ គឺ រកទស្ត្រីប្រសូតបុត្រម្តង រកទស្ត្រីវ័យកណ្តាល រកទស្ត្រីចាស់គ្រាំគ្រាហើយព្រោះជរា ។ ព្រះនាងក៏ទ្រង់នឿយណាយនឹងរូបនោះ ក្នុងវេលាដែលរូបនោះទ្រុឌទ្រោម ព្រោះជរាដោយលំដាប់ថា "ឱ! រូបនេះ បាត់ទៅហើយៗ" លុះយើញរូបនោះមានធ្មេញ

ចាក់ សក់ស្ពូ ខ្ជង់ក្បាង មានឈើច្រត់ទប់ខាងមុខ ញញាក់ញញ័រ ក៏ទ្រង់
ទ្រឿយណាយយ៉ាងក្រៃលែង ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់សម្តែងធ្វើរូបស្ត្រីនោះ
ឲ្យជារូបត្រូវព្យាធិគ្រុបសង្កត់ ចោះឈើច្រត់ និងផ្ទិតស្ងឹកគ្នាតចោល ស្រែក
ថ្ងូរយ៉ាងខ្លាំង ដួលចុះលើផែនដី ជ្រមុជជ្រមុលក្នុងមូត្រ និងកាសៈរបស់ខ្លួន
បម្រះនទ្រៀលទៅមកៗ ក្នុងគ្រានោះឯង ។ ព្រះនាងរូបនន្ទាទ្រង់ឃើញរូបស្ត្រី
នោះហើយ ទ្រង់ទ្រឿយណាយយ៉ាងក្រៃលែង ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់សម្តែងនូវ
រូបស្ត្រីនោះ ឲ្យដល់នូវភាវៈជាសាកសពហើមប៉ោងឡើង ខណៈនោះឯងខ្នាញ់
នៃខ្ទុះទាំងឡាយផង ជន្លវទាំងឡាយផង ហូរចេញចាកមាត់ដំបៅទាំង ៩ ។
សត្វទាំងឡាយ មានក្អែកជាដើម ប្រជុំគ្នាជញ្ជែងស៊ី ព្រះនាងរូបនន្ទាមើល
សាកសពនោះហើយ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយភាវៈជារបស់មិនទៀងថា "ស្ត្រីនេះ
ដល់នូវជរា ដល់នូវព្យាធិ ដល់នូវមរណៈក្នុងទីនេះឯង ការចាស់ ការឈឺ ការ
ស្លាប់ ទ៉ងមកដល់អត្តភាពនេះ (យើង) យ៉ាងនោះដែរ" ក៏អត្តភាពដែលកិក្ខុនី
ឈ្មោះរូបនន្ទានោះឃើញ ដោយភាពជាទុក្ខនោះ ក៏ឈ្មោះថា ឃើញហើយដោយ
ភាពជារបស់មិនទៀងដែរ ព្រោះព្រះនាងបានឃើញ ដោយភាពជារបស់មិន
ទៀងប៉ុណ្ណោះ ។ គ្រានោះ ភពទាំងបីប្រាកដដល់ព្រះនាង ដូចត្រូវក្ងើងនេះ
សន្ធោសន្ធៅ ទ៉ងដូចសាកសពដែលចងត្រង់.ក ចិត្តក៏មានមុខឆ្ពោះទៅរកព្រះ
កម្មដ្ឋាន ព្រះសាស្តាទ្រង់ជ្រាបថា ព្រះនាងបានឃើញអត្តភាពនេះ ដោយភាព
ជារបស់មិនទៀងហើយ ទើបទ្រង់ពិចារណាមើលថា "ព្រះនាងនឹងអាចធ្វើនូវ

ទីពឹងដល់ខ្ជូនឯងបាន ឬក៏មិនអាចហ្នឹ?" ទ្រង់យើញថា "នឹងអាច ក្នុងកាលព្រះនាងបានបច្ចុយខាងក្រៅជាមុនសិន ទើបសមគួរ" កាលនឹងទ្រង់សម្តែងព្រះធម៌ ដោយអំណាចធម៌ ដែលជាទីសប្បាយដល់ព្រះនាង បានត្រាស់ព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖

ម្នាលនាងរូបនន្ទា នាងចូរមើលកាយ ដែលកម្ចលើកឡើង ដែលទុរន់ទុរា មិនស្អាត ជារបស់ស្អុយ ហូរចេញអំពីខាងលើ ហូរចេញអំពីខាងក្រោម ដែលជនពាលទាំងឡាយប្រាថ្នាពន់ពេក សរីរះរបស់នាងនេះ យ៉ាងណា សរីរះរបស់ស្ត្រីនុ៉ះ ក៏ដូច្នោះ នាងចូរយើញធាតុទាំងឡាយ ថាជារបស់សូន្យ ចូរកុំត្រឡប់មកកាន់លោកនេះទៀត នាងប្រាសចាកសេចក្តីពេញចិត្តក្នុងភពហើយ នឹងជាបុគ្គលស្ងប់ត្រាច់ទៅ ។

បានព្ថថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ប្រាវព្ធនាងរូបនន្ទាភិក្ខុនី បានត្រាស់ព្រះគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ព្រះនាងរូបនន្ទាបញ្ជូនញាណទៅតាមព្រះធម៌ទេសនា ក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិផល ។

ព្រះសាស្តាទ្រង់សម្តែងវិបស្សនា

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាកាលនឹងទ្រង់ត្រាស់សុញ្ញតកម្មដ្ឋាន ដើម្បីអប់រំវិបស្សនាដើម្បីមគ្គផលទាំងបីខាងលើដល់ព្រះនាង ទើបត្រាស់ថា "ម្នាលនាងរូបនន្ទា នាងកុំធ្វើសេចក្តីសម្គាល់ថា សារះក្នុងសរីរះនេះ មានឲ្យសោះ ព្រោះ

សារ:ក្នុងសរីរ:នេះ សូម្បីតែបន្ទិចបន្ទួចក៏មិនមានដែរ សរីរ:នេះមានឆ្អឹង ៣០០ កំណាត់ ដែលផ្ទុំឡើងដោយកុសលាកុសលកម្ម ធ្វើឲ្យជានគរនៃឆ្អឹងទាំងឡាយ ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៥. អដ្ឋីនំ នគរំ កតំ មំសលោហិតលេបនំ

យត្ថ ជរា ច មច្ចុ ច មានោ មក្ខោ ច ឱហិតោ ។

សេចក្តីគ្រាំគ្រា សេចក្តីស្លាប់ សេចក្តីប្រកាន់ខ្លួន និងសេចក្តីលុបគុណ ប្រជុំចុះក្នុងសរីរ:ណា (សរីរ:នោះ) ដែលកុសលា-កុសលកម្មធ្វើហើយ ឲ្យជានគរបស់ឆ្អឹងទាំងឡាយ ជាគ្រឿងប្រឡាក់ដោយសាច់ និងឈាម ។

អធិប្បាយគាថា

ព្រះគាថានោះមានសេចក្តីថា "ដូចជា ជនទាំងឡាយ ឲ្យគេយកឈើទាំងឡាយ លើកឡើងហើយចងដោយវល្ល៍ លាបដោយដីស្អិត ធ្វើឲ្យជាផ្ទះខាងក្រៅ ពោលគឺ នគរ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការទុកដាក់បុព្វណ្ណជាតិ និងអបរណ្ណ-ជាតិជាដើម យ៉ាងណា សរីរ:នេះ ដែលប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង ក៏ដូច្នោះ ដែលកម្មញ្ជាំងឆ្អឹង ៣០០ កំណាត់ ធ្វើឲ្យជានគរហើយ ចងរឹតដោយសរសៃ បូកលាបដោយសាច់ និងឈាម ចិទ្ចាំងដោយស្បែក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការដាក់ចុះនូវជរា ដែលមានការទ្រុឌទ្រោមជាលក្ខណៈ មច្ចុដែលមានការស្លាប់ជាលក្ខណៈ មានះដែលមានការស្រវឹង ព្រោះអាស្រ័យការដល់ព្រមដោយការ

លើកតម្លើងជាដើមជាលក្ខណៈ និងមក្ខៈ (ការលុបគុណរបស់អ្នកដទៃ) ដែលមានការធ្វើកម្ម ដែលគេធ្វើល្អហើយ ឲ្យវិនាសជាលក្ខណៈ ព្រោះអាពាធដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកាយ និងចិត្តនុ៎ះឯង ធ្លាក់ចុះក្នុងសរីរៈនេះ ក្រៅអំពីនេះ ក៏មិនមានអ្វីៗ ដែលបុគ្គលគប្បីកាន់យកបាន ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ព្រះនាងរូបនន្ទាថេរី បានសម្រេចអរ-ហត្តផល ។ ព្រះធម្មទេសនា បានជាប្រយោជន៍ដល់មហាជន ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងព្រះនាងរូបនន្ទា

៦. រឿងព្រះនាងមល្លិកាទេវី

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅព្រះជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះនាងមល្លិកា-ទេវី គ្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ***ជីវន្តិ វេ រាជរថា សុចិត្តា (រាជរថដែលវិចិត្រល្អ នៅគ្រាំគ្រាបាន)*** ជាដើម ។

ព្រះនាងមល្លិកាទេវីធ្វើសន្ធ:ជាមួយនឹងសុនខ

បានឮថា ថ្ងៃមួយ ព្រះនាងមល្លិកាទេវីនោះ ទ្រង់ចូលទៅកាន់បន្ទប់ទឹក ទ្រង់ជម្រះព្រះវិស្ណហើយ ទ្រង់ដិនសរីរ:ចុះ ដើម្បីជម្រះជង្ហ (ស្មង) នៅពេលនោះ មានសុនខសំណប់មួយ ចូលទៅកាន់បន្ទប់ទឹកនោះជាមួយនឹងព្រះនាងដែរ ។ លុះឃើញព្រះនាងដិនចុះដូច្នោះ ក៏ប្រារព្ធនឹងធ្វើអសទ្ធម្មសន្ធ: ។ ព្រះនាងមល្លិកាត្រេកអរនឹងសម្ផស្សរបស់វា ទើបទ្រង់ឈរនៅស្ងៀម ។ ព្រះរាជាទ្រង់ទតតាមសីហបញ្ជរ (បង្អួច) នៃប្រាសាទជាន់លើ ទ្រង់ក៏ឃើញកិរិយានោះ លុះព្រះនាងមល្លិកាស្តេចយាងចេញមកអំពីបន្ទប់ទឹកនោះ ក៏គ្រាស់ថា "ស្រីចង្រៃ ស្រីថោកទាប នាងចូរវិនាសទៅ ព្រោះហេតុអ្វី ទើបនាងធ្វើនូវអំពើបែបនេះ" ។

ព្រះនាង. ខ្ញុំម្ចាស់ធ្វើកម្មអ្វី ព្រះអង្គ ?

ព្រះរាជា. ធ្វើសន្ធ:ជាមួយនឹងសុនខ ។

ព្រះនាង. រឿងនេះមិនពិតទេ ព្រះអង្គ ។

ព្រះរាជា. យើងឃើញដោយខ្លួនឯង នាងនៅប្រកែកទៀតឬ យើងនឹង

ជើនាងដូចម្តេចបាន ស្រីចង្រៃ ស្រីថោកទាប ចូរវិនាសទៅ ។

ព្រះនាង. បពិត្រមហារាជ អ្នកណាម្នាក់ចូលទៅកាន់បន្ទប់ទឹកនោះ តែម្នាក់ប៉ុណ្ណោះ ក៏ប្រាកដជាពីរនាក់ ដល់អ្នកដែលក្រឡេកមើលតាមសីហបញ្ជរនេះ ។

ព្រះរាជា. នាងនិយាយមិនពិត ស្រីអាក្រក់ ។

ព្រះនាង. បពិត្រមហារាជ បើព្រះអង្គទ្រង់មិនជឿខ្ញុំម្ចាស់ សូមព្រះអង្គស្តេចចូលទៅកាន់បន្ទប់ទឹកនោះចុះ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងមើលតាមសីហបញ្ជរនេះ ។

ព្រះរាជាទ្រង់ជាប់ដោយសេចក្តីឆោត ទើបទ្រង់ជឿពាក្យរបស់ព្រះនាងមល្ទិកា ហើយស្តេចចូលទៅកាន់បន្ទប់ទឹកនោះ ។ ចំណែកព្រះនាងមល្ទិកា-ទេវី ឈរទតត្រង់សីហបញ្ជរ ទ្រង់ព្រះក្ងែងទូលថា "មហារាជល្ងង់ ហេតុអ្វីព្រះអង្គទ្រង់ធ្វើសន្ទវៈជាមួយនឹងមេពពែ" សូម្បីព្រះរាជាត្រាស់ថា "ម្នាលនាងដ៏ចម្រើន យើងមិនបានធ្វើអំពើបែបនោះទេ" ក៏ទូលថា ខ្ញុំម្ចាស់យើញដោយខ្លួនឯង ខ្ញុំម្ចាស់នឹងជឿព្រះអង្គដូចម្តេចបាន" ព្រះរាជាទ្រង់ស្តាប់នូវពាក្យនោះហើយ ក៏ទ្រង់ជឿថា អ្នកដែលចូលទៅកាន់បន្ទប់ទឹកនេះ តែម្នាក់ប៉ុណ្ណោះ ក៏ប្រាកដជាមនុស្សពីរនាក់ដោយពិត ។ ព្រះនាងមល្ទិកាទ្រង់ត្រិះរិះថា "ព្រះរាជានេះ ត្រូវយើងបញ្ជោតបាន ក៏ព្រោះព្រះអង្គជាអ្នកឆោតល្ងង់ យើងបានធ្វើកម្មអាក្រក់ហើយ ថែមទាំងបានពោលមួលបង្កាច់ព្រះរាជាដោយពាក្យមិនពិតទៀតមិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ ព្រះសាស្តា ព្រះអង្គក៏ទ្រង់ជ្រាបនូវអំពើរបស់យើង ព្រះ

អគ្គសាវកទាំងពីរក្តី ព្រះអសីតិមហាសាវកក្តី នឹងជ្រាបនូវអំពើរបស់យើងដែរ ឧហ្ម៉! កម្មដ៏ធ្ងន់ យើងបានធ្វើហើយ" ។ បានឬថា ព្រះនាងមល្ងិកានេះ បានជាសំឡាញ់ក្នុងអសទិសទានរបស់ព្រះរាជា ។

ព្រះនាងមល្ងិកាកើតក្នុងអវីចី

ក៏ក្នុងអសទិសទាននោះ ព្រះរាជាបរិច្ចាគទ្រព្យមួយថ្ងៃអស់ ១៤ កោដិវត្ថុ ៤ យ៉ាង គឺ សេតច្ឆត្រ បល្ង័ង្គសម្រាប់គង់ ជើងបាត្រ តាំងសម្រាប់ទ្រព្រះបាទរបស់ព្រះតថាគត ជារបស់កាត់ថ្ងៃមិនបាន ។ ក្នុងវេលាអស់ព្រះជន្ម ព្រះនាងមល្ងិកានោះ ទ្រង់មិនបាននឹកដល់មហាបរិច្ចាគបែបនោះទេ ទ្រង់នឹកដល់តែកម្មដ៏លាមកនោះប៉ុណ្ណោះ អស់ព្រះជន្មទៅ ក៏កើតក្នុងអវីចី ។ ក៏ព្រះនាងមល្ងិកានោះ ជាទីប្រោសប្រាណរបស់ព្រះរាជាយ៉ាងក្រៃលែង ។ ព្រះរាជាត្រូវសេចក្តីសោកដ៏មានកម្ងាំងគ្របសង្កត់ ទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យធ្វើឈាបនកិច្ចសរីរៈរបស់ព្រះនាងមល្ងិកា ហើយទ្រង់គិតថា "យើងនឹងទូលសួរនូវទីកើតរបស់ព្រះនាងមល្ងិកា" ទើបស្តេចយាងទៅកាន់សម្នាក់ព្រះសាស្តា ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ធ្វើឲ្យព្រះរាជារញកដល់ហេតុ ដែលស្តេចយាងមកមិនបាន ។ ព្រះរាជាទ្រង់ស្តាប់នូវធម៌ដែលនាំឲ្យរញកដល់គ្នា ក្នុងសម្នាក់របស់ព្រះសាស្តាហើយ ក៏ទ្រង់ភ្ងេចទៅ កាលព្រះអង្គស្តេចចូលទៅកាន់រាជនិវេសន៍ ក៏ទ្រង់រញកបាន ទើបត្រាស់ថា "ម្នាលនាយ យើងតាំងចិត្តថា នឹងទូលសួរដល់ទីកើតរបស់ព្រះនាងមល្ងិកាទេវី តែទៅដល់សម្នាក់របស់ព្រះសាស្តា ក៏ភ្ងេចទៅ ព្រឹកនេះយើងនឹង

ទូលសួរទៀត" លុះព្រឹកឡើង ព្រះរាជាយាងទៅកាន់សម្នាក់របស់ព្រះសាស្តា ចំណែកព្រះសាស្តា ទ្រង់បានធ្វើឲ្យព្រះរាជាភ្ងេចអស់ ៧ ថ្ងៃ ដោយលំដាប់ ។ ចំណែកព្រះនាងមល្ចិកានោះ ឆេះក្នុងនរកអស់ ៧ ថ្ងៃ ដល់ថ្ងៃទី ៨ ចុតិចាកទីនោះហើយ កើតក្នុងឋានតុសិត ។

សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី ទើបព្រះសាស្តាទ្រង់ធ្វើឲ្យព្រះរាជាភ្ងេច ?

ឆ្លើយថា ជ្រាបថា ព្រះនាងមល្ចិកានោះ ជាទីប្រោសប្រាណពេញព្រះហប្ចទ័យរបស់ព្រះរាជាជាទីបំផុត ព្រោះដូច្នោះ ប្រសិនបើព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបថា ព្រះនាងមល្ចិកាកើតក្នុងនរក ទ្រង់ប្រកបដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិ ដោយទ្រង់ព្រះតម្រិះថា "បើស្ត្រីដែលសម្បូណ៌ដោយសទ្ធាបែបនេះ កើតក្នុងនរកសោត យើងនឹងថ្វាយទានធ្វើអ្វី?" ទ្រង់ក៏ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យដកនិច្ចភត្ត ដែលទ្រង់ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងព្រះរាជនិវេសន៍ ដើម្បីភិក្ខុ ៥០០ រូបចេញ ហើយគប្បីទៅកើតក្នុងនរក ព្រោះហេតុដូច្នោះ ទើបព្រះសាស្តាទ្រង់ធ្វើឲ្យព្រះរាជាភ្ងេចអស់ ៧ ថ្ងៃ ក្នុងថ្ងៃទី ៨ ទ្រង់ត្រាច់បិណ្ឌបាត ស្តេចយាងចូលទៅកាន់ទ្វារព្រះរាជវាំងដោយព្រះអង្គឯង ។ ព្រះរាជាទ្រង់ស្តាប់ថា ព្រះសាស្តាទ្រង់យាងមក ស្តេចក៏ចេញទៅទទួលបាត្រ ហើយអារាធនាឲ្យទ្រង់យាងឡើងកាន់ប្រាសាទ ។ តែព្រះសាស្តាទ្រង់សម្តែងនូវព្រះអាការដើម្បីប្រថាប់ក្នុងរោងរាជរថ ។ ទើបព្រះរាជាទូលអារាធនាព្រះសាស្តាឲ្យប្រថាប់ក្នុងទីនោះ ទ្រង់ថ្វាយយាគូ និងបង្អែមហើយ ទើបថ្វាយបង្គំ គ្រាន់តែព្រះអង្គប្រថាប់ភ្ងាម ក៏ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំ

ព្រះអង្គមកដោយបំណងថា នឹងទូលសួរដល់ទីកើតរបស់ព្រះនាងមល្លិកាទេវី ហើយក៏ក្ងេចទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តើព្រះនាងមល្លិកាកើតក្នុងទីណាហ្ន៎"

ព្រះសាស្តា. បពិត្រមហារាជ នាងកើតក្នុងឋានតុសិត ។

ព្រះរាជា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើព្រះនាងមិនកើតក្នុងកពតុសិត អ្នកដទៃណា នឹងទៅកើតបាន ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ស្ត្រីដូចជាព្រះនាងមល្លិកានោះ មិនមានឡើយ ព្រោះក្នុងទីដែលព្រះនាងគង់ជាដើម កិច្ចដទៃវៀរការចាត់ចែងទាន ដោយគិតថា ព្រឹកនេះនឹងថ្វាយរបស់នេះ នឹងចាត់ចែងវត្ថុនេះ ថ្វាយដល់ព្រះតថាគតដូច្នេះ មិនមានឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តាំងពីពេលដែលព្រះនាងមល្លិកាទៅកាន់បរលោក សរីរៈរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនរហ័សរហួនឡើយ ។

ធម៌របស់សប្បុរសមិនចូលដល់ការចាស់ជរា

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់នឹងព្រះរាជាថា "កុំឡើយ មហាបពិត្រ នេះជាធម៌ដ៏ទៀងទាត់របស់សត្វគ្រប់ជំពូក" ត្រាស់សួរថា "បពិត្រមហារាជ នេះជារថរបស់អ្នកណា?" ព្រះរាជាទ្រង់ផ្ទងអញ្ជលីលើព្រះសិរសា ហើយទូលថា "ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជារបស់ព្រះអយ្យការបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ" ។

ព្រះសាស្តា. នេះរបស់នរណា ?

ព្រះរាជា. របស់ព្រះបិតានៃខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រះអង្គ។

ព្រះសាស្តា. នេះ ជារបស់អ្នកណា ?

ព្រះរាជា. របស់ទូលបង្គំ ព្រះអង្គ ។

កាលព្រះរាជាក្រាបទូលយ៉ាងនោះហើយ ព្រះសាស្តាក៏ទ្រង់ត្រាស់ថា "មហាបពិត្រ រថរបស់ព្រះអយ្យកោរបស់មហាបពិត្រ ព្រោះហេតុអ្វី ទើបមិនដល់រថរបស់ព្រះបិតារបស់មហាបពិត្រ រថរបស់ព្រះបិតារបស់មហាបពិត្រ ក៏មិនដល់រថរបស់មហាបពិត្រ ការទ្រុឌទ្រោមតែងមកដល់ សូម្បីតែអង្គត់ឈើបែបនេះ នឹងពោលទៅថ្វីនឹងមិនមកដល់អត្តភាពរបស់មហាបពិត្រ តាមពិតមានតែធម៌របស់សប្ប្សរសប៉ុណ្ណោះ ទើបមិនចូលដល់ការទ្រុឌទ្រោម ចំណែកសត្វទាំងឡាយ ឈ្មោះថា មិនទ្រុឌទ្រោមគ្រាំគ្រា មិនមានឡើយ ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៦. ជីរន្តិ រ៉ រាជរថា សុចិត្តា
អថោ សរីរម្បិ ជរំ ឧបេតិ
សតញ្ច ធម្មោ ន ជរំ ឧបេតិ
សន្តោ ហរ៉ សព្ពិ បរ៉ទយន្តិ ។

រាជរថទាំងឡាយ ដ៏វិចិត្រដោយល្អ រមែងគ្រាំគ្រា សូម្បីសរីរៈ ក៏ដល់នូវសេចក្តីគ្រាំគ្រាដូចគ្នា ទើបឯធម៌ របស់សប្ប្សរសទាំងឡាយ មិនដល់នូវសេចក្តីចាស់គ្រាំគ្រា (ដូច្នោះ) ទេ សប្ប្សរសទាំងឡាយ តែងនិយាយឲ្យពួកសប្ប្សរសផងគ្នាដឹងបាន ។

អធិប្បាយគាថា

សំពួថា **រៃ** ក្នុងព្រះគាថានោះ ជានិបាត ។ បទថា **សុចិត្តា (ដែលវិចិត្រល្អ)** សេចក្តីថា រថទាំងឡាយ សូម្បីរបស់ព្រះរាជាទាំងឡាយ ដែលបានវិចិត្រល្អហើយដោយរតនៈ ៧ ប្រការ និងដោយគ្រឿងអលង្ការសម្រាប់ប្រដាប់រថដទៃទៀតក៏ដោយ រមែងគ្រាំគ្រាបាន ។ បទថា **សរីរម្បិ (ដល់នូវសរីរៈ)** សេចក្តីថា មិនមែនតែរថម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះទេ សូម្បីសរីរៈដែលទំថែទាំដោយល្អនេះ ក៏រមែងដល់នូវការទ្រុឌទ្រោម មានធ្មេញបាក់ជាដើម ទើបឈ្មោះថា ចូលដល់ការគ្រាំគ្រា ។ បទថា **សតញ្ចុ (របស់សប្បុរស)** សេចក្តីថា តែលោកុត្តរធម៌ ៩ យ៉ាង របស់សប្បុរសទាំងឡាយ មានព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ជាដើម រមែងមិនបៀតបៀនន្រណាៗ ឡើយ ទើបឈ្មោះថា មិនចូលដល់ការគ្រាំគ្រា ។ បទថា **បវេទយន្តិ (រមែងប្រាស្រ័យ)** សេចក្តីថា សប្បុរសទាំងឡាយ មានព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាដើម រមែងប្រាស្រ័យជាមួយសប្បុរស គឺ ជាមួយបណ្ឌិតទាំងឡាយយ៉ាងនេះ ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើនបានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងព្រះនាងមល្ទិកាទេវី

៧. រឿងព្រះលោឡុទាយី

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះលោឡុទាយី ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **អប្បស្សុតាយំ បុរិសោ (បុគ្គលអ្នកស្តាប់តិច)** ជាដើម ។

ព្រះថេរៈពោលធម៌មិនសមគួរដល់ការដារ

បានញ្ចថា ព្រះលោឡុទាយីនោះ ទៅកាន់ផ្ទះនៃជនទាំងឡាយអ្នកធ្វើនូវមង្គល ក៏ពោលនូវអពមង្គល ដោយន័យជាដើម **តិរោកុឌ្ឌេសុ តិដ្ឋន្តិ (ប្រេតទាំងឡាយរមែងឈរនៅខាងក្រៅជញ្ជាំងខ្ទះ)** ទៅកាន់ផ្ទះជនអ្នកធ្វើអពមង្គល កាលដែលគួរពោលតិរោកុឌ្ឌសូត្រជាដើម ត្រឡប់ជាពោលមង្គលគាថា ដោយន័យជាដើមថា **ទានញ្ច ធម្មចរិយា ច (ទាន និងធម្មចរិយា)** ឬរតនសូត្រ ជាដើមថា **យំកិញ្ចិ វិត្តំ ឥធ វា ហុរំ វា (ទ្រព្យជាទីពេញចិត្តណាមួយក្នុងលោកនេះ ឬលោកដទៃ)** ទៅវិញ លោកគិតថា "យើងនឹងពោលសូត្រដទៃ" សូម្បីពោលសូត្រដទៃក្នុងទីនោះៗ ដូច្នោះ ក៏មិនដឹងថា "យើងពោលសូត្រដទៃ" ។

ភិក្ខុទាំងឡាយស្តាប់នូវកថារបស់លោកហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះសាស្តាថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះហេតុអ្វី ព្រះលោឡុទាយី ក្នុងទីធ្វើមង្គល និងអពមង្គល គួរពោលសូត្រដទៃ ក៏ប៉ែរជាពោលសូត្រដទៃវិញ" ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លោឡុទាយីនេះ តែងពោលយ៉ាងនោះ មិន

មែនតែក្នុងឥឡូវនេះប៉ុណ្ណោះទេ សូម្បីកាលមុន លោឧទាយី កាលពាក្យដទៃ ដែលខ្លួនគួរពោល ក៏បែរជាពោលពាក្យដទៃវិញដែរ" ភិក្ខុទាំងនោះទូលអាព-ធនា ទើបទ្រង់នាំអតីតនិទានមកត្រាស់ដូចតទៅនេះ ៖

បុព្វកម្មរបស់ព្រះលោឧទ្ទាយី

ក្នុងអតីតកាល បុត្ររបស់អគ្គិទត្តព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះសោមទត្តកុមារ ជាអ្នកបម្រើព្រះរាជា ។ សោមទត្តកុមារ បានជាទីប្រោសប្រាណពេញព្រះទ័យ របស់ព្រះរាជា ។ ចំណែកខាងព្រាហ្មណ៍ រស់នៅអាស្រ័យរបរកសិកម្ម ។ ព្រាហ្មណ៍នោះ មានគោពីរក្បាល បណ្តាគោពីរក្បាលទាំងនោះ គោមួយងាប់ទៅ ។ ទើបព្រាហ្មណ៍ពោលនឹងបុត្រថា "សោមទត្តកូន ចូរកូនទូលសូមគោ អំពីព្រះរាជាឲ្យពុកមួយក្បាល" ។

មហាតលិកសោមទត្ត គិតថា "ប្រសិនបើយើងទូលសូមព្រះរាជទាន ពីព្រះរាជាសោត កាពជាមនុស្សអន់ខ្សោយរបស់យើងរមែងប្រាកដ" លុះគិត ដូច្នោះហើយ ក៏និយាយនឹងឪពុករបស់ខ្លួនថា "លោកពុក សូមពុកទូលសូម ខ្លួនឯងចុះ" កាលបិតានិយាយថា "បើដូច្នោះ ចូរកូននាំពុកទៅ" ទើបគិតថា "ព្រាហ្មណ៍នេះ មានបញ្ញាទន់ខ្សោយ រមែងមិនដឹងសូម្បីត្រឹមតែពាក្យនិយាយ ជាដើមថា ចូរឈានទៅខាងមុខ ចូរឈានថយក្រោយ" កាលពាក្យដែលខ្លួន គប្បីពោល ក៏បែរជាពោលពាក្យដទៃទៅវិញ យើងនឹងបង្រៀនគាត់ ហើយ សឹមនាំគាត់ទៅ" ។ សោមទត្ត:នាំបិតាទៅកាន់ព្រៃខ្នោច ឈ្មោះវីរណត្ថម្ពក:

ទើបចង់ចាប់ស្នៅប្រើនចាប់ ធ្វើនូវការកំណត់ថា "ចាប់ស្នៅនេះជាស្តេចផែនដី ចាប់ស្នៅនេះជាឧបរាជ ចាប់ស្នៅនេះជាសេនាបតី" ដូច្នេះជាដើម ច្រាប់បិតាតាមលំដាប់ហើយ ទើបបង្គាប់ថា "លោកពុក ពុកធ្វើដំណើរទៅដល់រាជត្រកូល ត្រូវដើរទៅមុខយ៉ាងនេះ ត្រូវថយក្រោយយ៉ាងនេះ ស្តេចផែនដីត្រូវក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះ ឧបរាជត្រូវពោលយ៉ាងនេះ ពុកចូលគាល់ស្តេចផែនដីហើយ ត្រូវថ្វាយជ័យមង្គលយ៉ាងនេះថា បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គទ្រង់ប្រកបដោយជ័យជម្នះចុះ គប្បីពោលគាថានេះ ហើយទូលសូមឲ្យព្រះរាជាព្រះរាជទានគោ" ឲ្យបិតារៀនគាថាថា

បពិត្រមហារាជ គោសម្រាប់ភ្ជួរស្រែរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ
មានពីរក្បាល បណ្តាគោទាំងពីរក្បាលនោះ គោមួយ
ក្បាលងាប់ទៅហើយ បពិត្រព្រះមហាក្សត្រិយ សូម
ព្រះអង្គទ្រង់ព្រះរាជទានគោទី ២ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។

សោមទត្តនាំបិតាចូលទៅគាល់ព្រះរាជា

ព្រាហ្មណ៍នោះ ទន្ទេញគាថានោះ ឲ្យចាំស្តាត់អស់កាលប្រមាណមួយឆ្នាំ ទើបប្រាប់ការ:នៃការចាំស្តាត់ដល់បុត្រ កាលសោមទត្ត:ពោលថា "លោកពុក បើដូច្នោះ សូមពុកកាន់យកគ្រឿងបណ្ណាការបន្ទិចបន្ទួចនេះទៅតាមក្រោយចុះ ខ្ញុំទៅមុន" ក៏ពោលថា "ប្រពៃហើយកូន" ហើយកាន់គ្រឿងបណ្ណាការធ្វើដំណើរទៅកាន់រាជត្រកូល ក្នុងកាលដែលសោមទត្ត:ឈរនៅក្នុងរាជសំណាក់

ជាអ្នកមានព្រះរាជបដិសណ្ឋារៈ ដែលព្រះរាជាមានព្រះទ័យត្រេកអរ ទ្រង់ធ្វើ
ហើយ កាលព្រះរាជាត្រាស់ថា "លោកតា មកដល់យូរហើយឬ នេះទីអង្គុយ
ចូរអង្គុយហើយពោលមកចុះ អ្នកត្រូវការវត្ថុណា" ទើបពោលគាថានេះថា ៖

**បពិត្រព្រះមហារាជ គោសម្រាប់ក្ងរស្រែរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ មាន
ពីរក្បាល ក្នុងគោពីរក្បាលនោះ គោមួយក្បាលងាប់ទៅហើយ
បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គទ្រង់ទទួលយកគោក្បាលទី
២ នោះចុះ ។**

សូម្បីកាលព្រះរាជាត្រាស់ថា "លោកតា លោកពោលអ្វី ចូរពោលម្តង
ទៀត" ព្រាហ្មណ៍នោះ ក៏ពោលគាថាបទនោះឯង ។ ព្រះរាជាទ្រង់ជ្រាបថា
ព្រាហ្មណ៍នេះពោលគាថាខុស ក៏ទ្រង់ញញឹម ហើយត្រាស់ថា "ម្នាលសោមទត្ត
ក្នុងផ្ទះរបស់អ្នកប្រហែលជាមានគោច្រើនហើយមើលទៅ" កាលសោមទត្តក្រាប
ទូលថា "បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ប្រសិនបើព្រះអង្គទ្រង់ប្រោសព្រះរាជទានគោ
ក្នុងផ្ទះរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងមានច្រើន" លុះទ្រង់ស្តាប់ដូច្នេះហើយ ទ្រង់ត្រេកអរ
ចំពោះគាថារបស់សោមទត្តពោធិសត្ត ទើបព្រះរាជទានគោ ១៦ ក្បាល ដល់
ព្រាហ្មណ៍ មួយអន្ទើដោយគ្រឿងអលង្ការ និងស្រុកសួយដល់ព្រះពោធិសត្ត
ឲ្យជាទេយ្យវត្ថុដ៏ប្រសើរ ហើយទ្រង់បញ្ជូនព្រាហ្មណ៍ទៅដោយយសដ៏ធំ ។

អ្នកមានស្តាប់តិចប្រៀបដូចជាគោបម្រើ

ព្រះសាស្តា ទ្រង់នាំធម្មទេសនានេះមកហើយ ទ្រង់ប្រជុំជាតកថា "ព្រះ

រាជាក្នុងកាលនោះ បានមកជាអានន្ទ តាព្រាហ្មណ៍ បានមកជាលោឡុទាយី មហាតលិកសោមទត្ត គឺ តថាគត" ហើយទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាថា "ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ លោឡុទាយីនេះ កាលពាក្យជទៃដែលខ្ជូនគួរពោល ក៏បែរជាពោល ពាក្យជទៃវិញ មិនមែនតែក្នុងឥឡូវនេះទេ សូម្បីក្នុងកាលមុន គេក៏និយាយ ហើយ ព្រោះខ្ជូនជាអ្នកមានធម៌បានស្តាប់តិច ព្រោះថា បុគ្គលមានការស្តាប់ តិច ឈ្មោះថា ដូចជាគោបម្រើ" ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៧. អប្បស្សុតាយំ បុរិសោ ពលិពទ្ទោវ ជីរតិ
មំសានិ តស្ស វឌ្ឍន្តិ បញ្ញា តស្ស ន វឌ្ឍតិ ។

បុរសអ្នកមានការស្តាប់តិច តែងចាស់ (ឥតអំពើ) ដូចគោ
បម្រើ សាច់របស់វាតែងចម្រើនឡើង តែប្រាជ្ញារបស់វាមិន
ចម្រើនឡើយ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **អប្បស្សុតាយំ (បុគ្គលមានការស្តាប់តិច)** សេចក្តីថា បុគ្គលដែលឈ្មោះថា អ្នកមានការស្តាប់តិច ព្រោះមិនមានបណ្ណា-សកៈមួយ ឬពីរ ឬក៏ព្រោះមិនមានវគ្គនៃសូត្រមួយ ឬពីរ ដោយហោចទៅ សូម្បីតែមួយព្រះសូត្រ ឬពីរព្រះសូត្រក៏មិនមាន តែបានរៀនកម្មដ្ឋានតិចតួច ហើយប្រកបសេចក្តីព្យាយាមរឿយៗ ក៏គង់ជាពហូសូតបានដែរ ។

បទថា **ពលិពទ្ទោវ ជីរតិ (រមែងចាស់ដូចគោប្រើ)** សេចក្តីថា ដូចគោ

បម្រើ កាលចាស់ គឺ ចម្រើនសាច់ រមែងធំធាត់ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់មេបា ក៏ទេ ដល់គោជាបងប្អូនដ៏សេសក៏ទេ ដោយពិត ក៏ចាស់មិនមានប្រយោជន៍ យ៉ាងណា សូម្បីអ្នកដែលមានការស្តាប់តិចនេះ មិនធ្វើឧបជ្ឈាយវត្ត មិនធ្វើ អាចរិយវត្ត និងមិនធ្វើវត្តដទៃ មានអាគន្ពុកវត្តជាដើម មិនខំប្រកបព្យាយាម សូម្បីត្រឹមតែភាវនា ឈ្មោះថា រមែងចាស់ទៅរកប្រយោជន៍គ្មានដូច្នោះឯង ។

បទថា **មំសានិ តស្ស វឌ្ឍន្តិ (សាច់របស់គេរមែងចម្រើន)** មានអធិប្បាយថា សាច់របស់គោបម្រើដែលម្ចាស់គិតថា "គោនេះ មិនអាចនាំនូវនង្គ័លជាដើមក្ជូរបាន" ហើយលែងចោលទៅក្នុងព្រៃ ដើរស៊ីផឹកក្នុងព្រៃនោះ ឯង រមែងធាត់ យ៉ាងណា សូម្បីបុគ្គលមានការស្តាប់តិចនេះ ដែលព្រះគរុ-ដ្ឋានិយ មានព្រះឧបជ្ឈាយ៍ជាដើមលះបង់ហើយ អាស្រ័យសង្ឃ បានបច្ចុ័យ ៤ ធ្វើកិច្ចមានការបញ្ចុះផ្ទៃជាដើម ចិញ្ចឹមខ្លួន រមែងចម្រើន គឺថា លោកជា អ្នកមានរាងកាយធំធាត់ ត្រាច់ទៅ ដូច្នោះនោះឯង ។

ពីរបទថា **បញ្ញា តស្ស (បញ្ញានោះ)** នេះ មានសេចក្តីថា ចំណែក បញ្ញាដែលជាលោកិយ: និងលោកុត្តរ: របស់បុគ្គលស្តាប់តិចនោះ សូម្បីតែ មួយអង្គុលី ក៏មិនចម្រើនដែរ តែតណ្ហា និងមានះ ៩ យ៉ាង រមែងចម្រើន ព្រោះអាស្រ័យទ្វារ ៦ ដូចជាគុម្ពស្មៅ និងវល្ថិជាដើម ចម្រើនហើយក្នុងព្រៃ ដូច្នោះ ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម្មទេសនា ជនជាច្រើន ក៏បានសម្រេចអរិយផល

ទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងព្រះលោឡុធាយី

៨. ឡើងបឋមពោធិកាល

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅត្រង់គល់ពោធិព្រឹក្ស ទ្រង់បន្ទឺនូវឧទានវាចា ដោយអំណាចសេចក្តីរីករាយព្រះហប្ចទ័យ ក្នុងសម័យក្រោយមក ព្រះអានន្ទទូលសួរ ទើបត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **អនេកជាតិសំសារំ (មកកាន់សង្សារមានជាតិជាអនេក)** ជាដើម ។

ជ្រង់កម្ចាត់មារហើយបន្ទឺឧទាន

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ប្រថាប់នៅត្រង់គល់ពោធិព្រឹក្ស ទ្រង់បានកម្ចាត់នូវមារ និងពលនៃមារ ទាំងដែលព្រះអាទិត្យមិនទាន់អស្តង្គតម្ជុ៉ះ ក្នុងបឋមយាម ទ្រង់ទម្លាយបង់ភាពងងឹត ដែលបិទបាំងនូវបុព្វេនិវាសញ្ញាណ ក្នុងមជ្ឈិមយាម ទ្រង់ជម្រះទិព្វចក្ខុឲ្យបរិសុទ្ធ ក្នុងបច្ឆិមយាម ទ្រង់អាស្រ័យបានសេចក្តីករុណាក្នុងសត្វទាំងឡាយ ទ្រង់ញ្ញាំងព្រះញាណចុះក្នុងបច្ចយាការហើយ ទ្រង់ពិចារណាបច្ចយាការនោះ ដោយអំណាចនៃអនុលោមបដិលោម ។ ក្នុងវេលាអរុណរះឡើង ទ្រង់សម្រេចព្រះសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ មួយអន្ទើដោយហេតុអស្ចារ្យច្រើនយ៉ាង កាលនឹងទ្រង់បន្ទឺឧទានដែលព្រះពុទ្ធគ្រប់ៗ ព្រះអង្គទ្រង់មិនលះបង់ ទើបបានភាសិតព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖

៨. អនេកជាតិសំសារំ សន្ធាវិស្សំ អនិព្វិសំ
គហការំ គវេសន្តោ ទុក្ខា ជាតិ បុនប្ឋុនំ ។

គហការក ទិដ្ឋោសិ បុន គេហំ ន កាហសិ

សព្វា តេ ផាសុកា ភគ្គា គហកូដំ វិសង្ខតំ

វិសង្ខារគតំ ចិត្តំ តណ្ហានំ ខយមជ្ឌគា ។

កាលតថាគត មិនទាន់បានជួបប្រទះ (ពោធិញ្ញាណរវាល់តែ) ស្វះស្វែងរកជាងផ្ទះ គឺ តណ្ហា អ្នកធ្វើផ្ទះ គឺ អត្តភាព ក៏អន្ទោលទៅកាន់សង្សារវដ្ត មានជាតិដ៏ច្រើន ការកើតជាទុក្ខរឿយៗ ។ នែជាងផ្ទះ អ្នកឯងធ្វើផ្ទះ គឺ អត្តភាព តថាគតឃើញហើយ អ្នកនឹងធ្វើផ្ទះ (របស់តថាគត) ទៀតមិនបានឡើយ ឆ្នឹងជំនីរ គឺ កិលេសរបស់អ្នកទាំងអស់ តថាគតកាច់បំបាក់អស់ហើយ ជំបូលផ្ទះ គឺ អវិជ្ជា តថាគតកំចាត់ចោលហើយ ចិត្តរបស់តថាគត ដល់ព្រះនិព្វានដែលមានសង្ខារទៅប្រាសហើយ តថា-គតបានដល់នូវធម៌ជាគ្រឿងក្សយតណ្ហាទាំងឡាយហើយ ។

អធិប្បាយគាថា

*បណ្តាបទទាំងនោះ បទពីរថា **គហការំ គវេសន្តោ (ស្វែងរកជាងអ្នកធ្វើផ្ទះ)** សេចក្តីថា តថាគតកាលស្វែងរកជាង គឺ តណ្ហា ដែលធ្វើផ្ទះ ពោលគឺ អត្តភាពនេះ មានអកិនីហារធ្វើទុកហើយទៀបបាទមូលនៃព្រះពុទ្ធព្រះនាមទីបង្ករ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ញាណ ដែលជាគ្រឿងអាចឃើញជាងនោះបាន គឺ ពោធិញ្ញាណ កាលមិនជួបប្រទះ គឺ មិនបានព្រះញាណនោះឯង ទើបស្ទុះ*

ទៅ គឺ អន្ទោលទៅហើយ បានវិលវល់ទៅមកៗ កាន់សង្សារ មានជាតិជាអនេក គឺ កាន់សង្សារវដ្ដនេះ មានការរាប់ដោយសែនជាតិ នៃជាតិជាអនេកអស់កាលមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ។

បទថា **ទុក្ខា ជាតិ បុនប្ផុនំ (ការកើតរឿយៗ ជាទុក្ខ)** នេះ ជាពាក្យសម្តែងហេតុនៃការស្វែងរកជាងធ្វើផ្ទះ ដែលឈ្មោះថា ជាតិនេះ គឺ ការចូលដល់រឿយៗ ឈ្មោះថា ជាទុក្ខ ព្រោះការៈដែលលាយដោយជរា ព្យាធិ និងមរណៈ ក៏ជាតិនោះ កាលជាងផ្ទះនោះ ដែលនរណាៗ មិនជួបហើយ រមែងមិនត្រឡប់ ដូច្នោះ តថាគតកាលស្វែងរកជាងផ្ទះ ទើបបានអន្ទោលទៅ ។

បទថា **ទិដ្ឋោសិ (តថាគតជួបអ្នកហើយ)** សេចក្ដីថា ឥឡូវនេះ តថាគតត្រាស់ដឹងនូវសព្វញ្ញុតញ្ញាណ បានឃើញអ្នកច្បាស់ហើយ ។ បទថា **បុនគេហំ (ផ្ទះទៀត)** អ្នកនឹងធ្វើផ្ទះរបស់តថាគត ពោលគឺ អត្តភាពក្នុងសង្សារវដ្ដនេះទៀតមិនបានឡើយ ។

បទថា **សព្វា តេ ផាសុកា ភគ្គា (ឆ្អឹងជំនីគ្រប់ចំណែករបស់អ្នក តថាគតកាច់បំបាក់ហើយ)** សេចក្ដីថា ឆ្អឹងជំនីរ ពោលគឺ កិលេសដ៏សេសទាំងអស់របស់អ្នក តថាគតកាច់បំបាក់ហើយ ។ បទថា **គហកូដំ វិសង្ខតំ (ដំបូលផ្ទះ តថាគតក៏រុះរើចេញហើយ)** សេចក្ដីថា សូម្បីមណ្ឌលហោជាង ពោលគឺ អវិជ្ជានៃផ្ទះ គឺ អត្តភាពដែលអ្នកសាងហើយ តថាគតក៏កម្ចាត់បង់ចោលហើយ ។

បទថា **វិសង្ខារគតំ ចិត្តំ (ចិត្តរបស់តថាគតដល់នូវធម៌ដែលជាគ្រឿង**

តាក់តែងប្រាសទៅហើយ) *សេចក្តីថា ឥឡូវនេះ ចិត្តរបស់តថាគតដល់ គឺ ចូលដល់ធម៌ដែលប្រាសចាកគ្រឿងតាក់តែងហើយ គឺ ព្រះនិព្វាន ដោយអំណាចនៃការធ្វើឲ្យជាអារម្មណ៍ ។ បទថា* ***តណ្ហានំ ខយមជ្ឈគា (តថាគតចាក់ធ្លុះធម៌ដែលអស់តណ្ហាហើយ)*** *សេចក្តីថា តថាគតបានសម្រេចព្រះអរហត្ត ពោលគឺ ធម៌ដែលជាទីអស់ទៅនៃតណ្ហាទាំងឡាយហើយ ។*

ចប់ រឿងបឋមពោធិកាល

៩. រឿងបុត្រសេដ្ឋីមានទ្រព្យច្រើន

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងព្រៃឥសិបតនមិគទាយវ័ន ទ្រង់ប្រារព្ធ បុត្រសេដ្ឋីអ្នកមានទ្រព្យច្រើន ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ***អចរិត្វា ព្រហ្មចរិយំ (មិនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយ:)*** *ជាដើម ។*

ពួកអ្នកលេងបបួលសេដ្ឋីបុត្រឱ្យដីកសុរា

ដូចបានស្តាប់មក សេដ្ឋីបុត្រនោះ កើតក្នុងត្រកូលអ្នកមានសម្បត្តិ ៨០ កោដិ ក្នុងក្រុងពារាណសី ។ គ្រានោះ មាតាបិតានៃសេដ្ឋីបុត្រនោះ គិតគ្នាថា "ត្រកូលរបស់យើង មានគំនរទ្រព្យច្រើន យើងនឹងប្រគល់គំនរទ្រព្យនោះឲ្យ បុត្ររបស់យើងប្រើប្រាស់យ៉ាងសប្បាយ កិច្ចដោយការងារដទៃមិនចាំបាច់មាន" ដូច្នេះហើយ ទើបឲ្យកូនសិក្សាសិល្ប: ត្រឹមតែការរាំ ច្រៀង និងការប្រគំតែប៉ុណ្ណោះ ។ ក៏ក្នុងនគរនោះឯង មានធីតាម្នាក់កើតក្នុងត្រកូលមួយទៀត ដែលមានសម្បត្តិ ៨០ កោដិដែរ ។ សូម្បីមាតាបិតារបស់នាង ក៏គិតដូចមាតាបិតារបស់សេដ្ឋីបុត្រដែរ ហើយក៏ឲ្យនាងសិក្សាសិល្ប:ត្រឹមតែការរាំ ច្រៀង និងការប្រគំតែប៉ុណ្ណោះ ។ កាលអ្នកទាំងពីរចម្រើនវ័យហើយ ក៏រៀបការជាមួយគ្នា ក្រោយមក មាតាបិតារបស់អ្នកទាំងពីរនោះបានស្លាប់ទៅ ។ ទ្រព្យ ១៦០ កោដិ ក៏បានរួមនៅក្នុងផ្ទះតែមួយ ។ សេដ្ឋីបុត្រតែងតែទៅកាន់ទីជាទីបម្រើនៃព្រះរាជាមួយថ្ងៃ ៣ ដង ។ គ្រានោះ ពួកអ្នកលេងក្នុងនគរនោះគិតគ្នាថា "បើ

សេដ្ឋីបុត្រនេះ នឹងជាអ្នកលេងសុរា សេចក្តីសប្បាយនឹងមានដល់ពួកយើងជាមិនខាន យើងនឹងញ្ចុាំងសេដ្ឋីបុត្រឲ្យរៀននូវកាពជាអ្នកលេងសុរា" ។ ពួកអ្នកលេងទាំងនោះ ទើបកាន់យកសុរា ចងសាច់ និងជុំអំបិលទុកក្នុងជាយសំពត់ កាន់ឆៃថាវ អង្គុយចាំមើលផ្ទូវសេដ្ឋីបុត្រនោះ ចេញមកអំពីរាជត្រកូល យើញសេដ្ឋីបុត្រកំពុងដើរមក ក៏ផឹកសុរា យកជុំអំបិលដាក់ចូលទៅក្នុងមាត់ ខាំឆៃ-ថាវ ពោលថា "សូមសេដ្ឋីបុត្ររស់នៅអស់រយនៃឆ្នាំចុះ ពួកខ្ចុំអាស្រ័យលោកគប្បីជាអ្នកអាចក្នុងការទំពាស៊ី និងការផឹក" ។

បុត្រសេដ្ឋីស្តាប់ពាក្យរបស់ពួកអ្នកលេងនោះហើយ ទើបសួរអ្នកបម្រើជិតជិតដែលដើរមកតាមក្រោយថា "ពួកន៉ុះ គេកំពុងផឹកអ្វី?"

អ្នកបម្រើ. ពួកគេកំពុងផឹកទឹកមួយប្រភេទ លោកម្ចាស់ ។

សេដ្ឋីបុត្រ. ទឹកនោះមានរសជាតិឆ្ងាញ់ឬ?

អ្នកបម្រើ. លោកម្ចាស់ ធម្មតាទឹកដែលគួរផឹក ប្រាកដស្មើដោយទឹកនេះ មិនមានក្នុងលោកនេះទេ ។

សេដ្ឋីបុត្រទូចទូនព្រោះប្រព្រឹត្តអចាយមុទ

បុត្រសេដ្ឋីនោះនិយាយថា "បើដូច្នោះ សូម្បីយើងផឹកក៏គួរ" ហើយឲ្យគេនាំយកមកបន្តិច ហើយក៏ផឹក តមកមិនយូរប៉ុន្មាន អ្នកលេងទាំងនោះដឹងថាសេដ្ឋីបុត្រចេះផឹកយើយ ក៏នាំគ្នាចោមរោមសេដ្ឋីបុត្រនោះ កាលកន្ងងទៅមិនយូរ សេដ្ឋីបុត្រក៏មានបរិវារច្រើន ។ សេដ្ឋីបុត្រនោះប្រើឲ្យគេនាំសុរាមកដោយ

ទ្រព្យមួយរយខ្ទះ ពីររយខ្ទះ ហើយផឹក តាំងគំនរកហាបណៈទុកក្នុងទីអង្គុយ ជាដើម ផឹកសុរាបណ្តើរ ពោលបណ្តើរថា "ចូរនាំយកផ្ការឈើមក ដោយក-ហាបណៈនេះ ចូរនាំយកគ្រឿងក្រអូបមកដោយកហាបណៈនេះ អ្នកនេះឈ្ងាសក្នុងការរាំ អ្នកនេះឈ្ងាសក្នុងការច្រៀង អ្នកនេះឈ្ងាសក្នុងការប្រគំ ចូរឲ្យទ្រព្យមួយពាន់ដល់អ្នកនេះ ចូរឲ្យទ្រព្យពីរពាន់ដល់អ្នកនេះ" កាលសេដ្ឋីបុត្រចាយទ្រព្យខ្ជះខ្ជាយយ៉ាងនោះ អស់កាលមិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ធ្វើទ្រព្យ ៨០ កោដិដែលជាទ្រព្យរបស់ខ្លួនឲ្យអស់ទៅ កាលហេរញ្ញិកប្រាប់ថា "លោកម្ចាស់ ទ្រព្យរបស់លោកអស់ហើយ ក៏និយាយថា "ទ្រព្យកវិយារបស់អញ មិនមានទេឬ" កាលហេរញ្ញិកប្រាប់ថា "នៅមាន" ទើបប្រាប់ថា "បើដូច្នោះ ចូរយកទ្រព្យនោះមក" បានធ្វើទ្រព្យសម្បត្តិទាំងនោះ ឲ្យអស់ទៅយ៉ាងនោះដូចគ្នា ហើយលក់សម្បត្តិរបស់ខ្លួនទាំងអស់ គឺ ស្រែ ចំការ យាន ពាហនៈជាដើម ដោយហោចទៅ សូម្បីតែភាជនៈសម្រាប់ប្រើប្រាស់ សំពត់សម្រាប់ដណ្តប់ និងសំពត់ក្រាលលក់ស៊ីផឹកអស់គ្មានសល់ ។

សេដ្ឋីបុត្រដើរសូមទាន

ក្នុងកាលដែលគេកុហក ម្ចាស់ផ្ទះបានដេញគេចេញអំពីផ្ទះ ព្រោះគេមានទ្រព្យអស់ហើយ លក់ផ្ទះរបស់ខ្លួន ដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅអំពីមុន គេនាំកវិយាទៅអាស្រ័យនៅតាមសំយាបផ្ទះនៃជនដទៃ កាន់អំបែងដើរសូមទានគេបរិភោគកត្តដ៏សេសអំពីជនដទៃ ។ ថ្ងៃមួយ ព្រះសាស្តាទតឃើញអ្នកទាំងពីរ

នោះឈរនៅត្រង់ទ្វារសាលាធាន់ រង់ចាំទទួលភោជនដែលជារបស់ភិក្ខុកំលោះ និងសាមណេរឲ្យ ទើបទ្រង់ធ្វើការញញឹមឲ្យប្រាកដ ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទ ទូលសួរនូវហេតុដែលនាំឲ្យព្រះអង្គទ្រង់ញញឹម ។ ព្រះសាស្តាកាលនឹងត្រាស់ប្រាប់នូវហេតុដែលនាំឲ្យព្រះអង្គទ្រង់ញញឹម ក៏បានត្រាស់ដូច្នេះថា "ម្នាលអានន្ទ អ្នកចូរមើលនូវសេដ្ឋីបុត្រដែលមានទ្រព្យច្រើននេះ បំផ្ទាញទ្រព្យ ១៦០ កោដិ ឲ្យអស់ទៅ ហើយនាំការយាជើរសូមទានគេក្នុងនគរនេះឯង ម្នាលអានន្ទ បើសេដ្ឋីបុត្រនេះ មិនញ៉ាំងភោគៈទាំងឡាយឲ្យអស់ទៅ ហើយទំប្រកបការងារក្នុងបឋមវ័យ គេនឹងបានជាអគ្គសេដ្ឋីក្នុងនគរនេះឯង បើចេញបួស នឹងបានសម្រេចព្រះអរហត្ត ការយារបស់គេនឹងតាំងនៅក្នុងអនាគាមិផល បើមិនបំផ្ទាញទ្រព្យឲ្យអស់ទៅ ហើយទំប្រកបការងារក្នុងមជ្ឈិមវ័យ នឹងបានជាសេដ្ឋីទីពីរ បើចេញបួសនឹងបានជាអនាគាមី ការយារបស់គេ នឹងតាំងនៅក្នុងសកទាគាមិផល បើមិនធ្វើទ្រព្យឲ្យអស់ទៅ ប្រកបការងារក្នុងបច្ឆិមវ័យ នឹងបានជាសេដ្ឋីទីបី បើចេញបួសនឹងបានជាសកទាគាមី ការយារបស់គេនឹងតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល តែឥឡូវនេះ បុត្រសេដ្ឋីនោះ សាបសូន្យទាំងភោគៈជារបស់គ្រហស្ថ សាបសូន្យទាំងសាមញ្ញផល (ផលរបស់សមណៈ) ក៏កាលសាបសូន្យហើយ ទើបដូចជាសត្វក្រៀលក្នុងកក់ស្ងួតដូច្នោះ" ដូច្នេះហើយ ទើបត្រាស់ព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖

៩. *អចរិត្វា ព្រហ្មចរិយំ អលទ្ធា យោព្វនេ ធនំ*

ជិណ្ណកោញ្ចាវ ឈាយន្តិ ខីណមច្ចេវ បល្ហលេ
អចរិត្វា ព្រហ្មចរិយំ អលទ្ធា យោព្វនេ ធនំ
សេន្តិ ចាបាតិខីណាវ បុរាណានិ អនុត្ថុនំ ។

ជនពាលទាំងឡាយ មិនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ មិនបានទ្រព្យ ក្នុងកាលខ្ជូននៅជាកំលោះក្រមុំ រមែងសញ្ជប់សញ្ជឹង ដូចសត្វ ក្រៀលចាស់សំកុកនៅក្នុង ភក់ដែលអស់ត្រីហើយ ។ ជន ពាលទាំងឡាយ មិនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ មិនបានទ្រព្យ ក្នុង កាលខ្ជូននៅជាកំលោះក្រមុំ រមែងដេកថ្ងូរ សោកស្តាយទ្រព្យ ចាស់ទាំងឡាយ ដូចព្រួញដែលផុតចាកខ្សែបន្ទោះដូច្នោះ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ***អចរិត្វា (មិនប្រព្រឹត្ត)*** *សេចក្តីថា មិននៅ ដោយការប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយាវាស ។ បទថា* ***យោព្វនេ (គ្រានៅកំលោះក្រមុំ)*** *សេចក្តីថា មិនបានទ្រព្យក្នុងកាលដែលខ្ជូនអាចញ្ចាំងភោគៈដែលមិនទាន់កើត ឲ្យកើតឡើង ឬរក្សាភោគៈដែលកើតឡើងហើយ ។ បទថា* ***ខីណមច្ចេ (ទីអស់ត្រី)*** *សេចក្តីថា ជនពាលបែបនោះ រមែងសោកសៅ ដូចសត្វក្រៀលចាស់ មានស្ទាបអស់ហើយ សោកសៅនៅក្នុងភក់ ។ ដែលឈ្មោះថា អស់ត្រីហើយ ព្រោះមិនមានទឹក មានពាក្យអធិប្បាយទុកដូច្នេះថា "ការមិនមានទីនៅរបស់ជន ពាលទាំងនេះ ដូចជាការមិនមានទឹកក្នុងភក់ ។ ការមិនមានភោគៈរបស់ជន*

ជនពាលទាំងនេះ ដូចជាការអស់ត្រី ការមិនអាចនឹងប្រមូលកោគៈទុកបានតាមផ្លូវទឹក ឬតាមផ្លូវគោកជាដើម ក្នុងកាលនេះឯង ជនពាលទាំងនេះ ទុកដូចជាការមិនមានការហើរឡើងទៅនៃសត្វក្រៀលដែលអស់ស្លាបហើយ ព្រោះហេតុនោះ ជនពាលទាំងនោះ ទើបដេកសញ្ជប់សញ្ជឹងនៅក្នុងទីនេះឯង ដូចសត្វក្រៀលដែលមានស្លាបអស់ហើយ ដូច្នោះ ។

បទថា **ចាបាតិ**ទ្ធ**ណាវ (ដូចគ្រាប់ព្រួញដែលផុតអំពីបន្ទោ)** សេចក្ដីថា ផុតចាកបន្ទោ គឺ ផុតហើយចាកខ្សែបន្ទោ មានពាក្យអធិប្បាយពោលទុកដូច្នេះថា "កូនសរបូតផុតពីបន្ទោទៅតាមកម្លាំង ហើយធ្លាក់ កាលមិនមាននរណាចាប់លើកឡើង ក៏ត្រូវជាចំណីរបស់ពពួកសត្វកណ្ដៀក្នុងទីនោះឯងយ៉ាងណា ជនពាលទាំងនេះ ក៏ដូច្នោះ កន្ធទាំងបីទៅហើយ ក៏ទៅចូលដល់មរណៈ ព្រោះការមិនអាចនឹងហើរខ្លួនឡើងបានក្នុងកាលនេះ ព្រោះដូច្នោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ត្រាស់ថា **សេន្ដិ ចាបាតិ**ទ្ធ**ណាវ (រមែងដេក... ដូចកូនសរដែលផុតចាកបន្ទោ**" ។

បទថា **បុ**ព្ព**ណាន**ិ **អ**ន**ុ**ត**ុ**ន**ំ (**ទ**ិ**ន**ាសសូ**ម**្ប**ីផ**ុ**ះ**ចាស**់)** សេចក្ដីថា រមែងដេកសោកសង្រ្ដៃ គឺ សោកស្ដាយរបស់ដែលខ្លួនធ្លាប់ស៊ី ធ្លាប់ផឹក រចាំរ៉ាប ច្រៀង និងការប្រគំជាដើម ដែលខ្លួនធ្វើហើយក្នុងកាលមុនថា "ពួកយើងស៊ីហើយយ៉ាងនេះ ផឹកហើយយ៉ាងនេះ" ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើន បានសម្រេចអរិយផលទាំង

ឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងបុត្រសេដ្ឋីអ្នកមានទ្រព្យច្រើន

ចប់ជរាវគ្គវណ្ណនា វគ្គទី ១១

ក្នុងវគ្គនេះរួមមាន ០៥ រឿង

១.រឿងស្ត្រីជាសំឡាញ់នាងវិសាខា	២. រឿងនាងសិរិមា
៣.រឿងព្រះនាងឧត្តរាបើរ	៤. រឿងព្រះអធិមានិកភិក្ខុ
៥.រឿងព្រះនាងរូបនន្ទាបើរ	៦.រឿងព្រះនាងមល្លិកាទេវី
៧.រឿងភិក្ខុលោទ្ធទាយី	៨.រឿងបឋមពោធិកាល

៩.រឿងបុត្តសេដ្ឋីអ្នកមានទ្រព្យច្រើន

អត្តវគ្គធី ១២

"ពោលអំពីរឿងខ្លួន"

១. រឿងពោធិរាជកុមារ

[២២] *ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅភេសកឡាវ័ន ទ្រង់ប្រារព្ធពោធិ-រាជកុមារ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា* ***អត្តានញ្ចេ (បើបុគ្គលដឹងថាខ្លួន)*** *ជាដើម ។*

ពោធិរាជកុមារសាងប្រាសាទហើយកិតសម្ងាប់ជាង

ដូចបានស្តាប់មក ពោធិរាជកុមារឲ្យជាងសាងប្រាសាទឈ្មោះ កោកនទៈ មានទ្រង់ទ្រាយមិនដូចប្រាសាទដទៃៗ លើផែនដី ដូចជាអណ្តែតព្ធដ៏អាកាស ហើយត្រាស់សួរជាងថា "ប្រាសាទដែលមានរូបរាងយ៉ាងនេះ អ្នកធ្លាប់សាងក្នុងទីដទៃខ្លះហើយឬ ឬថានេះជាសិល្ប:ដំបូងរបស់អ្នក" កាលជាងទូលថា "បពិត្រ ព្រះសម្មតិទេព នេះជាសិល្ប:ដំបូងបង្អស់របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ" ពោធិរាជកុមារទ្រង់ត្រិះរិះថា "បើជាងនេះសាងប្រាសាទ ដែលមានរូបរាងយ៉ាងនេះ ដល់ជនដទៃ សោត ប្រាសាទនេះក៏នឹងមិនគួរឲ្យអស្ចារ្យ កាលដែលយើងសម្ងាប់ជាងនេះ កាត់ដៃ និងជើងរបស់គេ ឬខ្វេះក្នែកទាំងពីរចេញ រមែងគួរ កាលបើដូច្នោះ គេនឹងសាងប្រាសាទដល់ជនដទៃមិនបានឡើយ" ព្រះអង្គបានប្រាប់សេចក្តីនោះ ដល់មាណពបុត្ររបស់សញ្ជីវកដែលជាសំឡាញ់របស់ខ្លួន ។

ជាឆធ្វើសត្វក្រុឧដិះកេចពីភ័យ

មាណពនោះគិតថា "ព្រះរាជកុមារអង្គនេះ នឹងបំផ្លាញជាងឲ្យវិនាសដោយឥតសង្សយ បុគ្គលដែលមានសិល្ប:រកតម្លៃមិនបាន បើយើងនៅមានគេចូរកុំវិនាសឡើយ យើងនឹងឲ្យសញ្ញាដល់គេ" ។ មាណពនោះចូលទៅរកជាងហើយសួរថា "ការងាររបស់អ្នកត្រង់ប្រាសាទសម្រេចហើយឬនៅ" កាលជាងប្រាប់ថា "សម្រេចហើយ" ទើបពោលថា "ព្រះរាជកុមារមានបំណងនឹងសម្លាប់អ្នក ព្រោះដូច្នោះ អ្នកត្រូវរក្សាខ្លួនឲ្យល្អ" ជាងនិយាយថា "លោកប្រាប់សេចក្តីនោះដល់ខ្ញុំ ល្អហើយ ខ្ញុំនឹងជ្រាបកិច្ចដែលគួរធ្វើក្នុងរឿងនេះ" ដូច្នេះហើយ កាលព្រះរាជកុមារត្រាស់សួរថា "សំឡាញ់ ការងាររបស់អ្នកត្រង់ប្រាសាទរបស់យើងសម្រេចហើយឬ?" ទើបទូលថា "បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ការងារត្រង់ប្រាសាទនៅមិនទាន់សម្រេចទេ នៅសល់ច្រើនទៀត ។

ព្រះរាជកុមារ. ការងារអ្វី ដែលនៅសល់?

ជាង. បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងទូល (ឲ្យទ្រង់ជ្រាប) ជាខាងក្រោយ សូមព្រះអង្គត្រាស់បញ្ជាឲ្យនរណាៗ នាំកំណាត់ឈើមកចុះ ។

រាជកុមារ. នឹងឲ្យគេយកកំណាត់ឈើប្រភេទណា?

ជាង. ឈើស្ងួតមិនមានខ្វឹម ព្រះអង្គ ។

ព្រះអង្គបានត្រាស់បង្គាប់ឲ្យគេជញ្ជូនមកឲ្យហើយ លំដាប់នោះ ជាងទូលព្រះរាជកុមារនោះថា "បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ពីពេលនេះទៅព្រះអង្គមិន

*គប្បីមកកាន់សម្ងាត់របស់ខ្ញុំព្រះអង្គឡើយ ព្រោះកាលខ្ញុំព្រះអង្គធ្វើការងារដែលល្អិត កាលមានការសន្ទនាគ្នានឹងជនដទៃ សេចក្តីភយមាយក៏នឹងមាន ម្យ៉ាងទៀត វេលាទទួលទានអាហារ ករិយារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គប៉ុណ្ណោះ នឹងនាំអាហារមក" ។ ព្រះរាជកុមារទទួលថា "ល្អហើយ" ។ ចំណែកជាងអង្ករយចាំងឈើទាំងនោះនៅក្នុងបន្ទប់មួយ ធ្វើជាសត្វគ្រុឌ ដែលគួរដល់បុត្រ និងករិយារបស់ខ្លួនអង្ករយទាងក្នុងបាន ក្នុងវេលាទទួលទានអាហារ ប្រាប់ករិយាថា "នាងចូរលក់របស់គ្រប់យ៉ាងដែលមាននៅក្នុងផ្ទះ ហើយកាន់យកតែមាស និងប្រាក់ចុះ" ។ ចំណែកព្រះរាជកុមារ គ្រាស់បញ្ជាឲ្យឡោមព័ទ្ធប្រាសាទ ទ្រង់ចាត់តាំងការរក្សាដើម្បីប្រយោជន៍មិនឲ្យជាងចេញទៅបាន ។ ឯនាយជាង ក្នុងវេលាដែលធ្វើសត្វស្រេចហើយ ប្រាប់ករិយាថា "ថ្ងៃនេះ នាងគប្បីនាំក្មេងទាំងអស់មក" ទទួលទានអាហារព្រឹកស្រេចហើយ ឲ្យបុត្រ និងករិយាអង្ករយក្នុងពោះសត្វគ្រុឌ គេចចេញតាមបង្អួចទៅ ។ កាលពួកអារក្ខាទាំងនោះ កន្ទក់កន្ទេញទូលថា "បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ជាងលួចរត់ទៅហើយ" ដូច្នេះ ។ ជាងនោះក៏ទៅចុះត្រង់ហិមវន្តប្រទេស សាងនគរមួយ បានជាព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមថា **ករ្ជ្ជវាហនៈ** ក្នុងនគរនោះ ។*

ព្រះសាស្តាទ្រង់មិនប្រថាប់ជាន់លើសំពត់ក្រាល

ចំណែកព្រះរាជកុមារទ្រង់ត្រិះរិះថា "យើងនឹងធ្វើការឆ្លងប្រាសាទ ទើបគ្រាស់ឲ្យនិមន្តព្រះសាស្តា ទ្រង់ធ្វើការប្រស់ព្រំក្នុងប្រាសាទដោយរបស់ក្រអូប

ដែលផ្សំដោយវត្ថុ ៤ យ៉ាង ទ្រង់ក្រាលផ្ទាំងសំពត់តូចតាំងអំពីខ្វោងទ្វារដំបូងមក ។ បានញ្ចថា ព្រះអង្គមិនមានព្រះឧរស ព្រោះដូច្នោះ ទើបទ្រង់ត្រិះរិះថា "បើយើងនឹងបានបុត្រ ឬធីតាសោត ព្រះសាស្តានឹងទ្រង់ជាន់ផ្ទាំងសំពត់នេះ" ទើបទ្រង់ក្រាល ។ ព្រះអង្គ កាលព្រះសាស្តាស្តេចយាងមក បានថ្វាយបង្គំ ព្រះសាស្តាដោយបញ្ចង្គប្រតិស្ឋានហើយ ទទួលបាត្រ ទើបក្រាបទូលថា "សូមព្រះអង្គស្តេចយាងចុះ ព្រះអង្គ ។ ព្រះសាស្តាស្តេចមិនយាងចូលទៅ ។ ព្រះរាជកុមារទ្រង់អង្វរ ២-៣ ដង ព្រះសាស្តាក៏ស្តេចមិនយាងចូលទៅ ទ្រង់បានបែរមើលព្រះអានន្ទ ។ ព្រះថេរៈជ្រាបការដែលទ្រង់មិនប្រថាប់ជាន់លើសំពត់ទាំងឡាយ ដោយសញ្ញាដែលព្រះអង្គទ្រង់ធ្វៀងព្រះនេត្រនោះឯង ទើបទូលឲ្យព្រះរាជកុមារ ប្រមូលសំពត់ទាំងឡាយចេញ ដោយពាក្យថា "ព្រះរាជកុមារសូមព្រះអង្គប្រមូលសំពត់ទាំងឡាយចេញចុះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មិនយាងលើផ្ទាំងសំពត់នេះទេ ព្រោះព្រះតថាគត ទ្រង់សម្ងឹងឃើញដល់ពពួកជនជំនាន់ក្រោយ ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់ហេតុដែលទ្រង់មិនយាងជាន់សំពត់

ព្រះរាជកុមារទ្រង់ប្រមូលសំពត់ទាំងឡាយហើយ ទូលនិមន្តព្រះសាស្តាឲ្យស្តេចយាងចូលទៅខាងក្នុង ទ្រង់អង្គាសឲ្យស្កប់ស្កល់ដោយយាគូ និងរបស់ទំពាហើយ ក៏គង់នៅត្រង់ចំណែកម្ខាង ថ្វាយបង្គំ ហើយទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គជាឧបដ្ឋាករបស់ព្រះអង្គ ដល់ព្រះអង្គជាទីពឹង ៣ ដង

ហើយ គឺ ខ្ញុំព្រះអង្គនៅក្នុងផ្ទៃ ដល់ព្រះអង្គជាទីពីងម្ខង លើកទីពីរក្នុងគ្រាដែលខ្ញុំព្រះអង្គនៅជាកុមារតូច ចំណែកលើកទី ៣ ក្នុងកាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គដល់ភាពជាអ្នកដឹងក្តី ព្រះអង្គទ្រង់មិនប្រថាប់ជាន់ផ្ទាំងសំពត់របស់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ?

ព្រះសាស្តា. រាជកុមារ ចុះព្រះអង្គត្រិះរិះយ៉ាងណា ទើបក្រាលផ្ទាំងសំពត់ ?

រាជកុមារ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គគិតដូច្នេះថា "បើយើងនឹងបានបុត្រ ឬធីតាសោត ព្រះសាស្តាទ្រង់នឹងប្រថាប់ជាន់ផ្ទាំងសំពត់របស់យើង" ទើបក្រាលផ្ទាំងសំពត់ ។

ព្រះសាស្តា. ព្រោះហេតុនោះ តថាគតទើបមិនជាន់ ។

រាជកុមារ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានបុត្រ ឬធីតាពិតមែនឬ ?

ព្រះសាស្តា. ពិតមែនហើយ រាជកុមារ ។

រាជកុមារ. ព្រោះហេតុអ្វី ព្រះអង្គ ?

ព្រះសាស្តា. ព្រោះកាលព្រះអង្គ និងព្រះជាយា ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រមាទក្នុងអត្តភាពមុន ។

រាជកុមារ. ក្នុងកាលណា ព្រះអង្គ ?

បុព្វកម្មរបស់ពោធិរាជកុមារ

លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់នាំអតីតនិទានមកសំដែងប្រាប់ព្រះរាជ-
កុមារនោះ ៖

ដូចបានស្តាប់មក ក្នុងអតីតកាល មនុស្សជាច្រើនរយនាក់ជិះសំពៅ
ដ៏ធំទៅកាន់មហាសមុទ្ទ ។ សំពៅបានក្រឡាប់កណ្តាលសមុទ្ទ ពីរនាក់ស្វាមី
ភរិយាប្រវេប្រវាបានបន្ទះក្តារមួយ ហែលចូលទៅកាន់កោះតូច ដែលមាននៅ
ក្នុងចន្លោះនោះ មនុស្សដ៏សេស់ បានស្លាប់ក្នុងមហាសមុទ្ទនោះឯងទាំងអស់ ។
ក៏ពួកសត្វស្លាបជាច្រើន រស់នៅលើកោះនោះឯង ពីរនាក់ប្តីប្រពន្ធមិនឃើញ
វត្ថុដទៃដែលគួរបរិភោគបាន ត្រូវសេចក្តីស្រេកឃ្លានគ្របសង្កត់ ក៏ជុតពងសត្ត
ទាំងឡាយហើយបរិភោគ កាលពងសត្វទាំងនោះមិនគ្រប់គ្រាន់ ក៏ចាប់កូនសត្ត
ទាំងឡាយអាំងស៊ី កាលកូនទាំងនោះមិនគ្រប់គ្រាន់ ក៏ចាប់សត្វទាំងឡាយស៊ី
ទៀត ក្នុងបឋមវ័យក្តី មជ្ឈិមវ័យក្តី បច្ឆិមវ័យក្តី បានបរិភោគយ៉ាងនេះឯង
សូម្បីក្នុងវ័យណាមួយ ក៏មានតែសេចក្តីប្រមាទ ម្យ៉ាងទៀត បណ្តាជនទាំងពីរ
នាក់នោះ សូម្បីតែម្នាក់ ក៏ដល់នូវសេចក្តីប្រមាទនោះឯង ។

គប្បីរក្សាខ្លួនឲ្យល្អក្នុងវ័យទាំងបី

ព្រះសាស្តា ទ្រង់សំដែងបុព្វកម្មនេះ របស់ពោធិរាជកុមារនោះហើយ
ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាត្រាស់ថា "ម្នាលរាជកុមារ ក្នុងកាលនោះ បើព្រះអង្គ និង
ភរិយាមិនប្រមាទក្នុងវ័យណាមួយសោត បុត្រ ឬធីតា គប្បីកើតឡើងក្នុងវ័យ

ណាមួយ បើអ្នកទាំងពីរសូម្បីតែម្នាក់ជាអ្នកមិនប្រមាទ បុត្រ ឬធីតានឹងអាស្រ័យអ្នកដែលមិនប្រមាទនោះឯង នឹងកើតឡើងបាន ម្នាលរាជកុមារ បុគ្គលកាលបើសម្គាល់ខ្លួនឯងថា ជាទីស្រឡាញ់ គប្បីកុំប្រមាទ រក្សាខ្លួនក្នុងវ័យទាំង ៣ បើមិនអាចរក្សាបានដូច្នោះ គប្បីរក្សាឲ្យបានក្នុងវ័យណាមួយ ដូច្នេះហើយ បានត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

១ អត្តានញ្ចេ ចិយំ ជញ្ញា រក្ខេយ្យ នំ សុរក្ខិតំ

តិណ្ណមញ្ញតរំ យាមំ បដិជគ្គេយ្យ បណ្ឌិតោ ។

បើបណ្ឌិតដឹងថា ខ្លួនជាទីស្រឡាញ់ គួររក្សាខ្លួននោះឲ្យល្អ

គួរសួនគ្រងខ្លួនទុកក្នុងវ័យទាំង ៣ វ័យណាមួយ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **យាមំ (យាម)** នេះ ព្រះសាស្តាទ្រង់សម្តែងធ្វើវ័យទាំង ៣ វ័យណាមួយ ឲ្យឈ្មោះថា យាម ព្រោះព្រះអង្គទ្រង់ជាធំក្នុងធម៌ផង ព្រោះព្រះអង្គទ្រង់ឈ្វាសក្នុងវិធីទេសនាផង ព្រោះហេតុនោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបសេចក្តីដូច្នេះថា "បើបុគ្គលដឹងខ្លួនឯងថា ជាទីស្រឡាញ់ គប្បីរក្សាខ្លួននោះឲ្យល្អ គឺ គប្បីរក្សាខ្លួននោះ ដោយប្រការដែលខ្លួនបានរក្សាល្អហើយ" ។ បណ្តាជនអ្នករក្សាខ្លួនទាំងនោះ បើអ្នកជាគ្រហស្ថគប្បីគិតថា "នឹងរក្សាខ្លួន" ដូច្នេះ គប្បីចូលទៅក្នុងបន្ទប់ដែលគេបិទបាំងដោយល្អ ជាអ្នកមានការរក្សាដ៏សម្បូរ នៅលើផ្ទៃប្រាសាទជាន់លើក្តី បើបព្វជិត នៅក្នុងល្អាងដែលបិទបាំង

យ៉ាងណ្ស មានទ្វារ និងបង្ហួចដែលបិទហើយក្តី ក៏មិនឈ្មោះថា រក្សាខ្លួនឡើយ ។ តែបុគ្គលជាគ្រហស្ថធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ មានទាន សីលជាដើម តាមកម្លាំងរបស់ខ្លួន ឬជាបព្វជិតខ្ជល់ខ្ជាយក្នុងវត្តបដិវត្ត សិក្សាបរិយត្តិ និងមនសិការហើយ ឈ្មោះថា រមែងរក្សាខ្លួន ។ បុរសជាបណ្ឌិត កាលមិនអាចធ្វើបានយ៉ាងនោះ ក្នុងវ័យទាំង ៣ ត្រូវរក្សាខ្លួនទុកក្នុងវ័យណាមួយ ក៏បានដូចគ្នា ។ បើជាគ្រហស្ថ មិនអាចធ្វើកុសលបានក្នុងបឋមវ័យ ព្រោះវល់នៅក្នុងការលេងក្នុងមជ្ឈិមវ័យ គប្បីជាអ្នកមិនប្រមាទ បំពេញកុសល ។ បើក្នុងមជ្ឈិមវ័យ វល់ចិញ្ចឹមបុត្រ និងភរិយា មិនអាចបំពេញកុសលបាន ក្នុងបច្ឆិមវ័យគប្បីបំពេញកុសលឲ្យបាន ។ ដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ខ្លួនទើបជាការដែលស្ងួនគ្រង់ល្អហើយដោយពិត តែបើគេមិនធ្វើដូច្នោះ ខ្លួនរមែងឈ្មោះថា មិនជាទីស្រឡាញ់ឡើយ បុគ្គលនោះ ស្មើគ្នានឹងធ្វើខ្លួននោះ ឲ្យមានអបាយជាទីទៅខាងមុខនោះឯង ។

បើបព្វជិត ក្នុងបឋមវ័យធ្វើការស្វាធ្យាយ ទ្រទ្រង់ចាំ ជ្រាប់ ធ្វើវត្ត និងបដិបត្តិ ឈ្មោះថា ប្រមាទ ក្នុងមជ្ឈិមវ័យគប្បីជាអ្នកមិនប្រមាទ បំពេញសមណធម៌ ។

ម្យ៉ាងទៀត បើវល់សាកសួរអដ្ឋកថា និងវិនិច្ឆ័យ និងហេតុនៃព្រះបរិយត្តិដែលខ្លួនរៀនហើយក្នុងបឋមវ័យ ឈ្មោះថា ដល់នូវសេចក្តីប្រមាទក្នុងមជ្ឈិមវ័យ ។ ក្នុងបច្ឆិមវ័យ គប្បីជាអ្នកមិនប្រមាទបំពេញសមណធម៌ចុះ ។

ដោយអាការយ៉ាងនេះ ខ្លួនរមែងជាការដែលបពូជិតនោះ ស្ងួនគ្រងល្អហើយ ។ តែបើមិនធ្វើដូច្នោះទេ ខ្លួនរមែងឈ្មោះថា មិនជាទីស្រឡាញ់ឡើយ បពូជិតនោះ ស្នើនឹងធ្វើខ្លួនឲ្យក្តៅក្រហាយ ដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយក្នុងខាងក្រោយ ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ពោធិរាជកុមារក៏តាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ។ ព្រះធម្មទេសនា បានសម្រេចប្រយោជន៍ដល់បរិស័ទដែលប្រជុំគ្នាហើយ ដូច្នេះ ឯង ។

ចប់ រឿងពោធិរាជកុមារ

២. ស្រីចព្រះខ្ងបនន្ទសក្យបុត្រ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះឧបនន្ទសក្យ-បុត្រ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ***អត្តានមេវ បឋមំ (គប្បីតម្កល់ខ្លួននោះ ឯង... មុន)*** *ជាដើម ។*

ព្រះថេរៈចេញកិតឧចាយរកលាភ

ដូចបានស្តាប់មក ព្រះថេរៈនោះឆ្លាតក្នុងធម្មកថា ។ ភិក្ខុជាច្រើនរូបបានស្តាប់ធម្មកថា ដែលបដិសំយុត្តដោយភាពជាអ្នកប្រាថ្នាតិចជាដើមរបស់លោកហើយ តែងបូជាលោកដោយចីវរទាំងឡាយ ហើយសមាទានធុតង្ត ។ ព្រះឧបនន្ទនោះប៉ុណ្ណោះ ទទួលយកបរិក្ខារដែលភិក្ខុទាំងនោះលះហើយ ។ កាលរដូវវស្សាមួយជិតចូលមកដល់ ព្រះឧបនន្ទនោះ ក៏ចូលទៅកាន់ជនបទ លំដាប់នោះ សាមណេរ និងភិក្ខុក្នុងវត្តមួយពោលនឹងលោកដោយការស្រឡាញ់ក្នុងធម្មកថិកថា "លោកម្ចាស់ សូមលោកម្ចាស់ចាំវស្សាក្នុងទីនេះចុះ" ។ ព្រះឧប-នន្ទសួរថា "ក្នុងវិហារនេះ បានសំពត់ចំណាំវស្សាប៉ុន្មានផ្ទាំង" កាលភិក្ខុទាំងនោះប្រាប់ថា "បានសំពត់សាដកមួយអង្គមួយផ្ទាំង" ក៏ដាក់ស្បែកជើងទុកក្នុងទីនោះ បានទៅកាន់ទីដទៃទៀត ដល់វិហារទី ២ ហើយសួរថា "ក្នុងវិហារនេះ ភិក្ខុទាំងឡាយបានអ្វីខ្លះ" កាលពួកភិក្ខុប្រាប់ថា "បានសំពត់ពីរផ្ទាំង" ទើបដាក់ឈើច្រត់ទុក ដល់វិហារទី ៣ សួរថា "ក្នុងវិហារនេះភិក្ខុទាំងឡាយបានអ្វីខ្លះ"

កាលភិក្ខុទាំងនោះប្រាប់ថា "បានសំពត់ ៣ ផ្ទាំង" ក៏ដាក់កំសៀវទឹកទុក ដល់វិហារទី ៤ សួរថា "ក្នុងវិហារនេះ ភិក្ខុទាំងឡាយបានអ្វីខ្លះ" កាលពួកភិក្ខុប្រាប់ថា "បានសំពត់សាដក ៤ ផ្ទាំង" ក៏ពោលថា "ល្អណាស់ យើងនឹងនៅក្នុងទីនេះ" ហើយក៏ចូលចាំវស្សាក្នុងវិហារនោះ ពោលធម្មកថាដល់គ្រហស្ថ និងភិក្ខុទាំងឡាយនោះឯង ។ គ្រហស្ថ និងភិក្ខុទាំងឡាយនោះ បូជាព្រះឧប-នន្ទដោយសំពត់ និងចីវរជាច្រើនសន្ធឹក ។ ព្រះឧបនន្ទនោះ លុះចេញវស្សាហើយ បញ្ជូនដំណឹងទៅក្នុងវិហារដទៃទៀតថា "យើងគួរបានសំពត់ចំណាំវស្សាព្រោះយើងបានដាក់បរិក្ខារទុកដែរ" ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវបញ្ជូនសំពត់ចំណាំវស្សាឲ្យយើង" ឲ្យគេនាំសំពត់ចំណាំវស្សាមកហើយ ផ្ទុកក្នុងយានតូច បរចេញទៅ ។

ព្រះឧបនន្ទកាត់ក្តីរឿងវិវាទ

គ្រានោះ ភិក្ខុកំលោះ ២ រូប នៅក្នុងវិហារមួយ បានសំពត់សាដក ២ ផ្ទាំង និងសំពត់កម្ពល ១ ផ្ទាំង មិនអាចនឹងចែកគ្នាបានថា សំពត់សាដកចូរជារបស់លោក សំពត់កម្ពលជារបស់ខ្ញុំ អង្គុយទាស់គ្នានៅក្បែរផ្លូវ ។ ភិក្ខុកំលោះ ២ រូបនោះ យើញព្រះថេរៈនោះដើរមក ក៏ពោលថា "សូមលោកម្ចាស់ជួយចែកឲ្យពួកខ្ញុំផង" ។

ព្រះថេរៈ. ពួកលោកចូរចែកគ្នាចុះ ។

ភិក្ខុ. ពួកខ្ញុំមិនអាចទេ លោកម្ចាស់ សូមលោកម្ចាស់ជួយចែកឲ្យពួក

ខ្ញុំផង ។

ព្រះថេរ:. ពួកលោកនឹងតាមពាក្យរបស់យើងឬ ?

ភិក្ខុ. លោកម្ចាស់ ពួកខ្ញុំនឹងតាម ។

ព្រះថេរ:នោះពោលថា "បើដូច្នោះ ល្អហើយ" ក៏ឲ្យសំពត់សាដក ២ ផ្ទាំងដល់ភិក្ខុកំលោះ ២ រូបនោះ ហើយពោលថា "សំពត់កម្ពលនេះចូរជារបស់ខ្ញុំអ្នកពោលធម្មកថា" ហើយក៏កាន់យកសំពត់កម្ពលដែលមានតំលៃច្រើនចៀសចេញទៅ ។ ពួកភិក្ខុកំលោះក៏កើតសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ទៅកាន់សម្នាក់ព្រះសាស្តា ក្រាបទូលរឿងនោះ ។

បុព្វកម្មរបស់ព្រះឧបនន្ទ

ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបនន្ទនេះ កាន់យករបស់ពួកអ្នក ធ្វើឲ្យពួកអ្នកក្តៅក្រហាយមិនមែនតែក្នុងឥឡូវនេះទេ សូម្បីកាលមុនក៏ធ្លាប់ធ្វើហើយដូចគ្នា" ហើយទ្រង់នាំអតីតនិទានមក ត្រាស់ថា ៖

ក្នុងអតីតកាល មានសត្វភេ ២ គឺ ភេរកស៊ីតាមមាត់ច្រាំងមួយ ភេរកស៊ីតាមទឹកជ្រៅមួយ បានត្រីធ្ពិន ១ ធំ ឈ្លោះទាស់ទែងគ្នាថា "ក្បាលចូរជារបស់យើង កន្ទុយចូរជារបស់អ្នក" មិនអាចចែកគ្នាបាន យើញចចកមួយក៏ពោលថា "លោកអឹ សូមលោកជួយចែកត្រីនេះឲ្យពួកខ្ញុំ" ។

ចចក. យើងដែលព្រះរាជា តាំងទុកក្នុងតំណែងនៃអ្នកប្រឹក្សា យើងអង្គុយក្នុងទីវិនិច្ឆ័យនោះយូរហើយ ទើបចេញមកដើម្បីត្រូវការសម្រាក ឥឡូវ

នេះ យើងគ្មានឱកាសទេ ។

ភេ. លោកអ៊ំ លោកកុំធ្វើយ៉ាងនេះឡើយ មេត្តាជួយចែកឲ្យពួកខ្ញុំផង ។

ចចក. ពួកអ្នកនឹងធ្វើតាមពាក្យរបស់យើងឬ ?

ភេ. ពួកខ្ញុំនឹងធ្វើតាម លោកអ៊ំ ។

ចចកនោះពោលថា "បើដូច្នោះ ល្អហើយ" ក៏បានកាត់ក្បាលទុកម្ខាង កាត់កន្ទុយទុកម្ខាង កាលកាត់ហើយពោលថា "នែក្ងួយទាំងពីរ ពួកអ្នកទាំងពីរ អ្នកណាត្រាច់តាមមាត់ច្រាំង អ្នកនោះត្រូវបានកន្ទុយ, អ្នកត្រាច់ទៅក្នុងទឹកជ្រៅ ក្បាលត្រូវបានអ្នកនោះ, ចំណែកកណ្តាលនេះ ត្រូវបានមកយើងជាអ្នកតាំងនៅក្នុងការវិនិច្ឆ័យធម៌" កាលនឹងឲ្យភេទាំងពីរយល់ព្រម ទើបពោលគាថានេះថា ៖

កន្ទុយជារបស់ភេ អ្នកត្រាច់រកស៊ីតាមមាត់ច្រាំង, ក្បាលជារបស់ភេ អ្នកត្រាច់រកស៊ីក្នុងទឹកជ្រៅ, ចំណែកកណ្តាលនេះ នឹងជារបស់យើងអ្នកតាំងនៅក្នុងធម៌ ។

រួចហើយក៏ពាំកំណាត់កណ្តាលចៀសចេញទៅ ។ ចំណែកភេទាំងពីរនោះ ក៏កើតសេចក្តីក្តៅក្រហាយ បានឈរសម្ងឹងមើលចចកនោះ (ទាំងអាក់អន់ចិត្ត) ។

ព្រះសាស្តាទ្រង់នាំរឿងអតីតនេះហើយ ទើបមានព្រះតម្រាស់ថា "សូម្បីក្នុងអតីតកាល ឧបនន្ទនេះក៏បានធ្វើឲ្យពួកអ្នកឲ្យក្តៅក្រហាយដែរ" ឲ្យកិក្ខុទាំង

នោះសុខចិត្តហើយ កាលនឹងទ្រង់តិះដៀលព្រះខបនន្ទ ទើបត្រាស់ថា "ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មតាអ្នកប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃ គប្បីធ្វើខ្លួនឲ្យតាំងនៅក្នុងគុណដ៏សមគួរមុនសិន ហើយបានត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

២. អត្តានមេវ បឋមំ បដិរូបេ និវេសយេ

អថញ្ញមនុសាសេយ្យ ន កិលិស្សេយ្យ បណ្ឌិតោ ។

បណ្ឌិតគួរតម្កល់ខ្លួនទុក ក្នុងគុណដ៏សមគួរជាមុនសិន ហើយសឹមប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃ ជាខាងក្រោយ (ធ្វើយ៉ាងនេះ) នឹងមិនលំបាកឡើយ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **បដិរូបេ និវេសយេ (គប្បីតម្កល់... ក្នុងគុណដ៏សមគួរ)** បានដល់ គប្បីធ្វើខ្លួនឲ្យតាំងនៅក្នុងគុណដ៏សមគួរ ព្រះសាស្តាត្រាស់ពាក្យនេះថា "បុគ្គលណាបំណងនឹងប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃ ដោយគុណមានការប្រាថ្នាតិចជាដើម ឬដោយបដិបទារបស់ព្រះអរិយវង្សជាដើម បុគ្គលនោះគប្បីធ្វើខ្លួននោះឯង ឲ្យតាំងនៅក្នុងគុណនោះជាមុនសិន លុះតម្កល់ខ្លួនដូច្នោះហើយ គប្បីប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃដោយគុណនោះជាខាងក្រោយ ព្រោះថាបុគ្គលកាលមិនញ្ចាំងខ្លួនឲ្យតាំងនៅក្នុងគុណនោះ ប្រដៅអ្នកដទៃ តែងបានការនិន្ទាពីអ្នកដទៃ ឈ្មោះថា រមែងលំបាក ។ បុគ្គលកាលញ្ចាំងខ្លួនឲ្យតាំងនៅក្នុងគុណនោះហើយ ប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃ រមែងបានការសរសើរអំពីអ្នកដទៃ

ព្រោះដូច្នោះ ឈ្មោះថា រមែងមិនលំបាកឡើយ ។ បណ្ឌិតកាលធ្វើយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា មិនគប្បីលំបាក" ។

ក្នុងវេលាចប់ទេសនា ភិក្ខុទាំងពីរូបនោះ ក៏តាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិ-ផល ។ ព្រះធម្មទេសនារមែងបានជាប្រយោជន៍ដល់មហាជន ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងព្រះឧបនន្ទសក្យបុត្រ

៣. រឿងព្រះបធានិកតិស្សត្ថេរ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះបធានិកតិ-ស្សត្ថេរ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ***អត្តានញ្ចេ (បើបុគ្គល... គប្បីធ្វើខ្លួន)*** *ជាដើម ។*

ព្រះបធានិកតិស្ស:ចានតែប្រដៅអ្នកដទៃ ខ្លួនឯងមិនធ្វើ

ដូចបានស្តាប់មក ព្រះថេរ:នោះ រៀនព្រះកម្មដ្ឋានក្នុងសម្នាក់ព្រះសាស្តា ហើយ នាំពួកភិក្ខុប្រមាណ ៥០០ រូប ទៅចាំវស្សាក្នុងព្រៃ ពោលប្រដៅថា "លោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ពួកលោករៀនព្រះកម្មដ្ឋាន ក្នុងសម្នាក់របស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ដែលទ្រង់ព្រះជន្មនៅ ត្រូវជាអ្នកមិនប្រមាទធ្វើសមណធម៌ចុះ" ដូច្នេះហើយ ខ្លួនឯងក៏ទៅដេក ។ ភិក្ខុទាំងនោះចង្រ្តមក្នុងបឋមយាមហើយ ចូលទៅកាន់វិហារក្នុងមជ្ឈិមយាម ។ ព្រះថេរ:នោះ ទៅកាន់សម្នាក់របស់ភិក្ខុទាំងនោះ ក្នុងវេលាខ្លួនភ្រាក់ឡើង ពោលថា "ពួកលោកមកដោយគិតថានឹងដេកដូច្នេះឬ ចូរប្រញាប់ទៅធ្វើសមណធម៌ចុះ" ដូច្នេះហើយ ខ្លួនឯងក៏ទៅដេកយ៉ាងនោះនុ៉ះឯង ។ ពួកភិក្ខុក៏ចង្រ្តមនៅខាងក្រៅ ក្នុងមជ្ឈិមយាមហើយ ចូលទៅកាន់វិហារក្នុងបច្ឆិមយាម ។ ព្រះថេរ:នោះភ្រាក់ឡើងម្តងទៀត ទៅកាន់សម្នាក់របស់ភិក្ខុទាំងនោះ នាំភិក្ខុទាំងនោះចេញចាកវិហារ ហើយខ្លួនឯងក៏ទៅដេកទៀត ។ កាលព្រះថេរ:នោះធ្វើដូច្នោះ រហូតកាលជានិច្ច ភិក្ខុទាំង

នោះ មិនអាចនឹងធ្វើការស្វាធ្យាយ ឬចម្រើនព្រះកម្មដ្ឋានទុកក្នុងចិត្តបាន ក៏ បានដល់នូវភាពជាអ្នកវាយមាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះប្រឹក្សាគ្នាថា អាចារ្យរបស់ ពួកយើងប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាមអ្វីខ្លាំងម្ល៉ះ ពួកយើងនឹងចាំឃ្លាំមើលលោក ពេលឃ្លាំចាំមើលលោក ឃើញកិរិយារបស់ព្រះថេរៈនោះ ក៏ពោលថា "អ្នក មានអាយុទាំងឡាយ ពួកយើងវិនាសហើយ អាចារ្យរបស់ពួកយើងស្រែក ទទេៗ" បណ្តាភិក្ខុទាំងនោះ លំបាកពន់ពេក សូម្បីភិក្ខុមួយរូបក៏មិនអាចញ្ចាំង គុណវិសេសឲ្យកើតឡើងបាន ។ ភិក្ខុទាំងនោះចេញវស្សាហើយ ក៏ទៅកាន់ សម្នាក់ព្រះសាស្តា បានបដិសណ្ឋារៈដែលព្រះសាស្តាទ្រង់ធ្វើហើយ ពេលទ្រង់ ត្រាស់សួរថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអ្នកជាអ្នកមិនប្រមាទ ធ្វើសមណធម៌ ឬ" ក៏នាំគ្នាក្រាបទូលរឿងនោះ ។

រឿងមាន់ផ្ទាវមិនត្រូវវេលា

ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះបានធ្វើអន្តរាយដល់ ពួកអ្នកមិនមែនតែក្នុងឥឡូវនេះប៉ុណ្ណោះទេ សូម្បីក្នុងកាលមុន ភិក្ខុនោះក៏បាន ធ្វើអន្តរាយដល់ពួកអ្នកដែរ" កាលភិក្ខុទាំងនោះទូលអង្វរហើយ ទ្រង់ក៏ញ្ចាំង អកាលវកុក្ខជជាតកឲ្យពិស្តារ (សេចក្តីសង្ខេប) ថា ៖

មាន់នេះ ធំធាត់ហើយ ក្នុងសម្នាក់របស់អ្នកមិនមែនជា

មាតាបិតា នៅក្នុងត្រកូលមួយមិនមែនជាអាចារ្យ ទើប

មិនស្គាល់កាល ឬមិនមែនកាល ។

ដូច្នេះហើយ ទ្រង់មានព្រះតម្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មតាភិក្ខុកាលទូន្មានអ្នកដទៃ គប្បីទូន្មានខ្លួនឯងឲ្យល្អ ព្រោះភិក្ខុទូន្មានយ៉ាងនោះ ជាអ្នកហ្វឹកហាត់ល្អហើយ ឈ្មោះថា គប្បីទូន្មានបាន" ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៣. អត្តានញ្ចេ តថា កយិរា យថញ្ញមនុសាសតិ

សុទន្តោ វត ទមេថ អត្តា ហិ កិរ ទុទ្ទមោ ។

បុគ្គលប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃ យ៉ាងណា ត្រូវធ្វើខ្លួនឲ្យបាន

យ៉ាងនោះដែរ អ្នកដែលទូន្មានខ្លួនល្អហើយ ទើបគួរទូន្មានអ្នកដទៃបាន ព្រោះថា ខ្លួនកម្រទូន្មានបានពេកណាស់ ។

អធិប្បាយគាថា

គប្បីជ្រាបសេចក្តីនៃព្រះគាថានេះថា ៖

ភិក្ខុពោលហើយថា គប្បីចន្ត្រមក្នុងបឋមយាមជាដើម ឈ្មោះថា រមែងពោលប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃ យ៉ាងណា ខ្លួនឯងក៏ដូច្នោះ ត្រូវអធិដ្ឋានកិច្ចមានចន្ត្រមជាដើម ទើបឈ្មោះថា ធ្វើខ្លួនឯងដូចទូន្មានអ្នកដទៃ ។ កាលបើដូច្នេះ ភិក្ខុនោះជាអ្នកមានខ្លួនទូន្មានល្អហើយ ទើបគួរទូន្មានបុគ្គលដទៃបាន ។ បទថា **សុទន្តោ វត ទមេថ (អ្នកមានខ្លួនទូន្មានល្អហើយ ទើបគួរទូន្មានដល់អ្នកដទៃ)** សេចក្តីថា ភិក្ខុប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃដោយគុណណា ត្រូវជាអ្នកហ្វឹកហាត់ល្អហើយដោយខ្លួនឯង ដោយគុណនោះសិន ទើបគួរទូន្មានអ្នកដទៃ ។ បទថា **អត្តា ហិ កិរ ទុទ្ទមោ (ព្រោះថា បាបញ្ចថា ខ្លួនទូន្មានបានដោយក្រ)** សេចក្តី

ថា ព្រោះថា ឈ្មោះថាខ្ជូននេះ ជាសភាពដែលបុគ្គលទូន្មានបានដោយលំបាក ព្រោះហេតុនោះ ខ្ជូននោះបុគ្គលគប្បីទូន្មានណ្ហរហើយ ដោយប្រការណា គប្បីទូន្មានខ្ជូនដោយប្រការនោះ ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ភិក្ខុប្រមាណ ៥០០ រូបនោះ បានសម្រេចព្រះអរហត្តផលហើយ ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងព្រះបធានិកតិស្សត្ថេរ

៤. រឿងមាតាព្រះកុមារកស្សបៈ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធមាតារបស់ព្រះកុមារកស្សបៈ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **អត្តា ហិ អត្តនោ នាថោ (ខ្លួននេះឯង ជាទីពឹងរបស់ខ្លួន)** ជាដើម ។

មាតារបស់ព្រះកុមារកស្សបៈបួស

បានឣថា មាតារបស់ព្រះថេរៈនោះ ជាសេដ្ឋីធីតាក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ បានសូមបព្វជ្ជាតាំងពីខ្លួនទើបនឹងដឹងក្តី តែទោះខំអង្វររឿយៗ ក៏មាតា និងបិតាមិនឲ្យបព្វជ្ជា ចម្រើនវ័យហើយទៅកាន់ត្រកូលស្វាមី ជាអ្នកមានស្វាមីដូចជាទេវតានៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ។ កាលតមកមិនយូរប៉ុន្មាន នាងក៏មានគភ៌ តែនាងមិនដឹងថា ខ្លួនមានគភ៌ឡើយ ញ្ចាំងស្វាមីឲ្យត្រេកអរហើយ ក៏បានសូមបព្វជ្ជា ។ គ្រានោះ ស្វាមីនាំនាងទៅកាន់សម្នាក់នាងភិក្ខុនីជាមួយសក្ការៈដ៏ធំ មិនដឹង ក៏ឲ្យបួសក្នុងសម្នាក់ភិក្ខុនីដែលជាបក្ខពួករបស់ព្រះទេវទត្ត ។ សម័យក្រោយមកនាងត្រូវពួកភិក្ខុនីនោះដឹងថា មានគភ៌ហើយ សួរថា "នេះដូចម្តេចហ្នឹ?" ក៏ប្រាប់ថា "ម៉ែម្ចាស់ នាងខ្ញុំមិនជ្រាបថា នេះដូចម្តេចទេ តែសីលរបស់នាងខ្ញុំមិនបានធ្ជុះធ្ជាយឡើយ" ។ ពួកនាងភិក្ខុនី នាំនាងទៅកាន់សម្នាក់ព្រះទេវទត្ត ហើយសួរថា "នាងភិក្ខុនីនេះបួសដោយសទ្ធា ពួកខ្ញុំមិនជ្រាបថានាងមានគភ៌ ឥឡូវនេះ ពួកខ្ញុំនឹងធ្វើដូចម្តេច?" ព្រះទេវទត្តគិតហេតុត្រឹមតែប៉ុណ្ណេះថា សេចក្តីអាប់

ឧន ចូរកុំកើតឡើងដល់ពួកភិក្ខុនីអ្នកធ្វើតាមឧវាទយើង ក៏ពោលថា "ពួកនាង ចូរឲ្យនាងនោះសឹកចេញទៅ" ។ ភិក្ខុនីនោះ ស្តាប់ពាក្យនោះហើយ ពោលថា "នាងម្ចាស់ សូមនាងម្ចាស់ទាំងឡាយកុំឲ្យខ្ញុំវិនាសឡើយ ខ្ញុំមិនបានបួសឧទ្ទិសព្រះទេវទត្តទេ នាងម្ចាស់ទាំងឡាយចូរមកចុះ ចូរនាំខ្ញុំទៅកាន់វត្តជេតពនដែលជាសម្នាក់ព្រះសាស្តា" ។ នាងភិក្ខុនីទាំងនោះនាំនាងទៅកាន់វត្តជេតពន ហើយក្រាបទូលដល់ព្រះសាស្តា ។

ព្រះកុមារកស្សបៈកើត

ព្រះសាស្តាសូម្បីទ្រង់ជ្រាបថា នាងមានគភ៌តាំងពីនៅជាគ្រហស្ត តែដើម្បីដោះស្រាយវាទៈជនដទៃ ទើបទ្រង់ឲ្យព្រះបាទបសេនទិកោសល អនាថ-បិណ្ឌិកសេដ្ឋី ចូឡអនាថបិណ្ឌិក មហាឧបាសិកាវិសាខា និងត្រកូលធំៗ ដទៃទៀតមក ហើយទ្រង់បង្គាប់ព្រះឧបាលីថា "អ្នកចូរទៅ ចូរជម្រះកម្មរបស់ភិក្ខុនីនេះឲ្យល្អ កណ្តាលបរិស័ទទាំង ៤" ។ ព្រះថេរៈ ឲ្យគេអញ្ជើញនាងវិសាខាចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះរាជា ហើយឲ្យសម្រុះសម្រួលអធិករណ៍នោះ ។ នាងវិសាខាឲ្យមនុស្សព័ទ្ធគ្រឿងបិទបាំង គឺ វាំងនន ពិនិត្យមើលដៃ ជើង ផ្ចិត និងទីបំផុតនៃផ្ទៃរបស់នាងភិក្ខុនីនោះខាងក្នុងវាំងនន ហើយរាប់ខែ និងថ្ងៃទៅដឹងថានាងមានគភ៌កាលនៅជាគ្រហស្ត្រម្ដ៉ះ ទើបប្រាប់សេចក្តីនោះដល់ព្រះថេរៈ គ្រានោះ ព្រះថេរៈញ្ញុាំងភាវៈដែលនាងជាអ្នកបរិសុទ្ធឲ្យត្រឡប់តាំងឡើងនៅកណ្តាលបរិស័ទ ។ ក្នុងសម័យដទៃ នាងបានប្រសូតបុត្រ មានអានុភាពច្រើន ដែល

មានការប្រាថ្នាទុកទៀបបាទមូលរបស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ព្រះនាមថា **បទុមុត្តរ:** ។

ក្រោយមកថ្ងៃមួយ ព្រះរាជាស្តេចយាងទៅទីជិតសម្នាក់របស់នាងភិក្ខុនី ទ្រង់ស្តាប់សំឡេងទារក ត្រាស់សួរថា "នេះសំឡេងអ្វី" កាលអាមាត្យក្រាបទូលថា "ព្រះអង្ត បុត្ររបស់នាងភិក្ខុនីនោះកើត នុ៉ះជាសំឡេងបុត្ររបស់នាងភិក្ខុនីនោះ" ទ្រង់ឲ្យនាំកុមារនោះទៅកាន់ព្រះរាជមន្ទីររបស់ព្រះអង្ត បានប្រទានឲ្យដល់មេដោះទាំងឡាយ ។ ក៏ក្នុងថ្ងៃដាក់ឈ្មោះ ជនទាំងឡាយដាក់ឈ្មោះកុមារនោះថា **"កស្សប:"** តែចំណាំបានថា កុមារកស្សប: ព្រោះកុមារនោះជាអ្នកដែលព្រះរាជាឲ្យចម្រើនហើយ ដោយគ្រឿងរក្សារបស់កុមារ ។ កុមារនោះ រ៉ាយក្មេងក្នុងទីលានកីឡា កាលពួកក្មេងពោលថា "ពួកយើងត្រូវមនុស្សមិនមានម៉ែឪរ៉ាយ" ទើបចូលទៅគាល់ព្រះរាជា ទូលសួរថា "បពិត្រព្រះអង្តទ្រង់ជាសម្មតិទេព ពួកក្មេងពោលនឹងខ្ញុំព្រះអង្តថា មិនមានមាតា និងបិតា សូមព្រះអង្តត្រាស់ប្រាប់មាតាដល់ខ្ញុំព្រះអង្ត" ព្រះរាជាទ្រង់បង្ហាញស្ត្រីមេដោះទាំងឡាយ ហើយត្រាស់ប្រាប់ថា "ស្ត្រីទាំងនេះជាមាតារបស់អ្នក" ក៏ក្រាបទូលថា "មាតារបស់ខ្ញុំព្រះអង្តមិនមានប៉ុណ្ណេះទេ មាតាខ្ញុំព្រះអង្តមានតែមួយប៉ុណ្ណោះ សូមព្រះអង្តត្រាស់ប្រាប់មាតានោះដល់ខ្ញុំព្រះអង្តចុះ" ។ ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះចិន្តាថា "យើងមិនអាចបញ្ជោតកុមារនេះបាន" ទើបប្រាប់ថា "បា! មាតារបស់អ្នកជាភិក្ខុនី អ្នក គឺ យើងនាំមកអំពីសម្នាក់របស់នាងភិក្ខុនី" ។

កុមារកស្សបៈចេញបួសសម្រេចព្រះអរហត្ត

កុមារនោះ មានសេចក្តីសង្វេគកើតឡើងហើយ ដោយហេតុត្រឹមតែ ប៉ុណ្ណោះឯង ទើបក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះបិតា សូមព្រះអង្គទ្រង់ឲ្យទូលបង្គំ បួសចុះ" ព្រះរាជាទ្រង់ទទួលថា "ល្អៗ បុត្រ" ហើយឲ្យកុមារនោះបួសក្នុង សម្នាក់ព្រះសាស្តា ព្រមទាំងសក្ការៈជាច្រើន ។ កុមារកស្សបៈនោះ បានឧប-សម្បទាហើយ ប្រាកដនាមថា ***ព្រះកុមារកស្សបៈ*** *។ លោករៀនកម្មដ្ឋាននៅ ក្នុងសម្នាក់ព្រះសាស្តា ចូលទៅកាន់ព្រៃព្យាយាម មិនអាចនឹងញាុំងនូវគុណ វិសេសឲ្យកើតឡើងបាន ទើបគិតថា "យើងនឹងរៀនកម្មដ្ឋានឲ្យវិសេសឡើង" មកកាន់សម្នាក់ព្រះសាស្តា ហើយនៅក្នុងព្រៃអន្ធវ៉ន គ្រានោះភិក្ខុអ្នកធ្វើសមណ-ធម៌រួមគ្នា ក្នុងកាលនៃសាសនាព្រះសម្ពុទ្ធកស្សបៈ សម្រេចអនាគាមិផលហើយ កើតក្នុងព្រហ្មលោក មកអំពីព្រហ្មលោកសួរបញ្ហា ១៥ ប្រការ ដល់ព្រះកុមារ-កស្សបៈនោះ ហើយបញ្ជូនទៅដោយពាក្យថា "អ្នកដទៃវៀរព្រះសាស្តាចេញ ហើយ ដែលអាចនឹងព្យាករណ៍បញ្ហាទាំងនេះមិនមានទេ" ។ លោកចូរទៅ ចូរ រៀនសេចក្តីនៃបញ្ហាទាំងនេះក្នុងសម្នាក់ព្រះសាស្តាចុះ ។ លោកបានធ្វើដូច្នោះ ក៏សម្រេចព្រះអរហត្ត ក្នុងវេលាដែលព្រះសាស្តាទ្រង់ធ្វើយបញ្ហាចប់ ។*

មាតារបស់ព្រះកុមារកស្សបៈសម្រេចព្រះអរហត្ត

ក៏តាំងអំពីថ្ងៃដែលព្រះថេរៈនោះចេញទៅហើយ ទឹកភ្នែកហូរចេញចាក នេត្រាទាំងពីររបស់នាងភិក្ខុនី ដែលជាមាតាអស់ ១២ ឆ្នាំ ។ នាងមានទុក្ខព្រោះ

ប្រាត់ប្រាសចាកបុត្រ (ដូចប្តីប្រពន្ធប្រាត់ប្រាសគ្នាដូច្នោះ) មានមុខជាកដោយ ទឹកភ្នែកជានិច្ច ត្រាច់ទៅដើម្បីកិច្ច គ្រាន់តែឃើញព្រះថេរៈក្នុងចន្លោះផ្លូវ ក៏ស្រែកឡើងថា "កូនៗ" ស្ទុះចូលទៅដើម្បីនឹងចាប់ព្រះថេរៈ ក៏ចានដួលចុះ ។ នាងមានទឹកដោះហូរចេញ ក្រោកឡើង មានចីវរសើម ទៅចាប់ព្រះថេរៈ ។ ព្រះថេរៈគិតថា "បើមាតានេះ ចានពាក្យពីរោះអំពីយើង នាងនឹងវិនាស យើងនឹងចរចាជាមួយមាតានេះដោយពាក្យទ្រគោះ" ។ ខណៈនោះ ព្រះថេរៈពោលនឹងនាងកិក្ខុនីដែលជាមាតានោះថា "នាងដើរមកធ្វើអ្វី ប៉ុណ្ណឹងក៏មិនអាចកាត់ត្រឹមតែសេចក្តីស្រឡាញ់ចាន" នាងគិតថា "ខ្ញុ! ពាក្យរបស់ព្រះថេរៈគ្រោតគ្រោតណាស់ហ្ន៎" ទើបពោលថា "កូន កូននិយាយអ្វី?" ត្រូវព្រះថេរៈពោលឲ្យដូច្នោះទៀត ទើបគិតថា "យើងមិនអាចទប់ទឹកភ្នែកចានអស់ ១២ ឆ្នាំ ព្រោះហេតុតែបុត្រនេះ តែបុត្ររបស់យើងនេះ មានចិត្តរឹងត្អឹង ប្រយោជន៍អ្វីចំពោះយើងដោយបុត្រនេះ" កាត់សេចក្តីស្នេហាក្នុងបុត្រចានហើយ ក៏សម្រេចព្រះអរហត្ត ក្នុងថ្ងៃនោះឯង ។

ពួកភិក្ខុនាំគ្នាសរសើរព្រះពុទ្ធគុណ

សម័យក្រោយមក ភិក្ខុទាំងឡាយសន្ទនាគ្នាក្នុងធម្មសភាថា "អ្នកមានអាយុទាំងឡាយ ព្រះកុមារកស្សបៈ និងព្រះថេរី ជាអ្នកសម្បូណ៌ដោយឧបនិស្សយយ៉ាងនេះ ត្រូវព្រះទេវទត្តធ្វើឲ្យវិនាសហើយ ចំណែកព្រះសាស្តាទ្រង់ជាទីពឹងរបស់អ្នកទាំងពីរនោះ គួរអស្ចារ្យណាស់ ធម្មតាព្រះពុទ្ធទាំងឡាយទ្រង់ជា

អ្នកអនុគ្រោះលោក" ។

ព្រះសាស្តាស្តេចយាងមកហើយ ត្រាស់សួរថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពេលនេះពួកអ្នកអង្គុយសន្ទនាគ្នាដោយរឿងអ្វី?" ភិក្ខុទាំងនោះ ក្រាបទូលថា "ដោយរឿងឈ្មោះនេះ ទ្រង់ក៏ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតជាបច្ចុយ ជាទីពំនាក់របស់អ្នកទាំងពីរនេះ មិនមែនតែក្នុងពេលឥឡូវនេះទេ ក្នុងកាលមុន តថាគតក៏បានជាទីពំនាក់របស់អ្នកទាំងពីរនោះដែរ" ហើយទ្រង់ត្រាស់និគ្រោធ-ជាតកនេះ ដោយពិស្តារថា ៖

អ្នក ឬអ្នកដទៃ គប្បីគប់ម្រឹគឈ្មោះនិគ្រោធតែម្យ៉ាង កុំចូល ទៅគប់រកម្រឹគឈ្មោះសាខៈឡើយ ការស្វាប់ក្នុងសម្នាក់របស់ ម្រឹគឈ្មោះនិគ្រោធប្រសើរជាង ការរស់នៅក្នុងសម្នាក់របស់ ម្រឹគឈ្មោះសាខៈនោះ មិនប្រសើរឡើយ ។

ទ្រង់ប្រជុំជាតកថា "ម្រឹគឈ្មោះសាខៈក្នុងកាលនោះ បានមកជាទេវទត្ត ក្នុងកាលឥឡូវនេះ សូម្បីបរិស័ទរបស់ម្រឹគឈ្មោះសាខៈនោះ ក៏បានជាបរិស័ទ របស់ទេវទត្តនោះឯង មេម្រឹគដែលដល់វារៈបានមកជាព្រះថេរី កូនម្រឹគបាន មកជាកុមារកស្សប: ចំណែកស្តេចម្រឹគឈ្មោះនិគ្រោធ ដែលទៅលះបង់ជីវិត ដល់មេម្រឹគមានគភ៌ គឺ តថាគត" ទ្រង់ប្រកាសភាពដែលព្រះថេរីកាត់សេចក្តី ស្រឡាញ់ក្នុងបុត្រហើយ ធ្វើទីពឹងដល់ខ្លួនឯង ទើបត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំង ឡាយ បុគ្គលអាស្រ័យមនុស្សដទៃ មិនអាចដើម្បីនឹងមានសួគ៌ ឬមគ្គសម្រាប់

ទៅបរលោកបានទេ ដូច្នោះ ខ្លួននោះឯងជាទីពឹងរបស់ខ្លួន មនុស្សដទៃនឹងធ្វើអ្វីបាន" ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៤. អត្តា ហិ អត្តនោ នាថោ កោ ហិ នាថោ បរោ សិយា

អត្តនា ហិ សុទន្តេន នាថំ លភតិ ទុល្លភំ ។

ខ្លួនជាទីពឹងរបស់ខ្លួន អ្នកដទៃជាទីពឹងដូចម្តេចបាន ព្រោះបុគ្គលអ្នកមានខ្លួនហ្វឹកហ្វឺនល្អហើយ រមែងបាននូវទីពឹង ដែលគេបានដោយកម្រ ។

អធិប្បាយគាថា

*បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **នាថោ (ទីពឹង)** គឺ ជាទីពំនាក់ ព្រះមាន-ព្រះភាគត្រាស់ពាក្យនេះទុកថា "បុគ្គលតាំងនៅក្នុងខ្លួន គឺ សម្បូណ៌ហើយក្នុងខ្លួន អាចធ្វើកុសលហើយដល់សួគ៌ ឬដើម្បីញ្ជាំងមគ្គឲ្យចម្រើន ឬធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវផលបាន ព្រោះហេតុនោះឯង ខ្លួនឯងទើបជាទីពឹងរបស់ខ្លួន អ្នកដទៃណាសោត គប្បីជាទីពឹងរបស់បុគ្គលដទៃបាន ព្រោះបុគ្គលមានខ្លួនហ្វឹកហាត់ល្អហើយ គឺ មិនមានការសេពគប់ខុស រមែងបានទីពឹងដែលគេបានដោយកម្រ ពោលគឺ អរហត្តផល ។ ក៏បទថា **នាថំ លភតិ ទុល្លភំ (រមែងបាននូវទីពឹងដែលបុគ្គលបានដោយលំបាក)** នេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សំដៅយកព្រះអរហត្ត ។*

ក្នុងវេលាចប់ទេសនា ជនជាច្រើននាក់ សម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងមាតារបស់ព្រះកុមារកស្សប:

៥. រឿងឧបាសកឈ្មោះមហាកាល

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធឧបាសកជាព្រះសោតាបន្នម្នាក់ ឈ្មោះមហាកាល ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ***អត្តនា ហិ កតំ ចាបំ (ចាបដែលខ្លួនធ្វើទុកដោយខ្លួនឯង)*** ជាដើម ។

មហាកាលត្រូវចោទថាជាចោរ ត្រូវគេវាយស្ទាប់

បានឮថា ឧបាសកនោះជាអ្នករក្សាឧបោសថ ៨ ថ្ងៃ នៃខែ (មួយខែ ៨ ថ្ងៃ) ស្តាប់ធម្មកថារហូតពេញមួយយប់ក្នុងវិហារ ។ គ្រានោះ ពួកចោរកាត់ទី.តនៃផ្ទះមួយក្នុងវេលាយប់ កាន់យកបង្វែចកណ្ឌ:ទៅ ត្រូវពួកម្ចាស់របស់ក្រាក់ឡើងទាន់ ព្រោះសំឡេងកាជន:លោហ:ទង្គិចគ្នា ក៏ដេញតាមទៅ បានទម្លាក់ចោលនូវរបស់ដែលខ្លួនកាន់យក ហើយក៏រត់គេចចេញទៅ ។

ចំណែកពួកម្ចាស់របស់ ជាប់តាមចោរនោះរៀយៗ ទៅ ។ ពួកចោរទាំងនោះក៏រត់បែកផ្លូវគ្នាទៅគ្រប់ទិស ។ ចំណែកចោរម្នាក់កាន់យកផ្លូវទៅវិហារ ទម្លាក់បង្វែចកណ្ឌ:ទុកខាងមុខមហាកាលឧបាសក ដែលស្តាប់ធម្មកថារហូតពេញមួយយប់ កំពុងលប់លាងមុខជិតមាត់ព្រះបោក្ខរណីអំពីព្រលឹម ហើយរត់ចេញទៅ ។ ពួកមនុស្សជាប់តាមពួកចោរមក ឃើញបង្វែចកណ្ឌ:ហើយ ក៏ចាប់មហាកាលនោះ ដោយពោលថា "ឯងកាត់ទី.តក្នុងផ្ទះរបស់ពួកយើង លួចយកបង្វែចកណ្ឌ:ទៅហើយ មកធ្វើជួចជាស្តាប់ធម៌ បានវាយគាត់រហូតស្ទាប់

ហើយក៏ចៀសចេញទៅ ។

គ្រានោះ ភិក្ខុកំលោះ និងពួកសាមណេរទាំងឡាយ កាន់ក្អមទឹកទៅអំពីព្រលឹម ជួបមហាកាលនោះ ពោលថា "ឧបាសក ស្តាប់ធម្មកថានៅក្នុងវិហារ បានមរណៈមិនសមគួរឡើយ ហើយក៏នាំគ្នាក្រាបទូលដល់ព្រះសាស្តា ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាកាលបានមរណៈមិនសមគួរនៅក្នុងអត្តភាពនេះពិតមែនហើយ តែគេបានមរណៈសមគួរដល់កម្មដែលធ្វើទុកហើយក្នុងកាលមុននោះឯង" ភិក្ខុកំលោះ និងសាមណេរទាំងនោះអារាធនាហើយ ទ្រង់ក៏ត្រាស់បុព្វកម្មរបស់មហាកាលនោះថា ៖

បុព្វកម្មរបស់មហាកាល

បានញ្ចថា ក្នុងអតីតកាល មានពួកចោរនៅចាំស្ទាក់ត្រង់មាត់ព្រៃ នៃបច្ចន្តគ្រាមមួយកន្លែង ក្នុងដែននៃព្រះចៅក្រុងពារាណសី ។ ព្រះរាជាទ្រង់ចាត់តាំងរាជបុរសម្នាក់ទុកត្រង់មាត់ព្រៃ ។ រាជបុរសនោះ ទទួលថ្ងៃឈ្នួលហើយ ក៏នាំមនុស្សទៅអំពីត្រើយខាងនេះ ទៅកាន់ត្រើយខាងនោះ នាំមនុស្សអំពីត្រើយខាងនោះ មកកាន់ត្រើយខាងនេះ ។ តមកមនុស្សម្នាក់ នាំភរិយារូបស្អាតរបស់ខ្លួនឡើងកាន់យានតូចហើយ បានទៅដល់ទីនោះ ។ រាជបុរសគ្រាន់តែឃើញស្ត្រីនោះ ក៏កើតសេចក្តីស្នេហា កាលមនុស្សនោះពោលថា "នាយសូមលោកជួយនាំខ្ញុំទាំងពីរឆ្លងឲ្យផុតព្រៃផង" ក៏ប្រាប់ថា ឥឡូវនេះយប់ហើយ ចាំព្រឹកចុះយើងនឹងជួយឲ្យឆ្លងផុត" ។

មនុស្ស. នាយ នៅទាន់វេលាទេ មេត្តានាំខ្ញុំទាំងពីរទៅឥឡូវនេះចុះ ។

រាជបុរស. ត្រឡប់ចុះអ្នកដ៏ចម្រើន អាហារ និងទីស្នាក់អាស្រ័យក្នុងផ្ទះរបស់ខ្ញុំមាន ។

មនុស្សនោះមិនជ្រាជ្ញានឹងត្រឡប់ឡើយ ។ ចំណែករាជបុរសនេះ ឲ្យសញ្ញាដល់ពួកបុរសដទៃ ញ្ចាំងយានតូចឲ្យត្រឡប់ហើយ ឲ្យទីស្នាក់អាស្រ័យត្រង់ខ្ទោងទ្វារ ឲ្យគេរៀបចំអាហារដល់មនុស្សនោះ ទាំងដែលបុរសនោះមិនជ្រាជ្ញាឡើយ ។ ក៏ក្នុងផ្ទះរាជបុរសនោះ មានកែវមណីមួយ ។ រាជបុរសនោះ ឲ្យគេយកកែវមណីទៅលាក់ទុកក្នុងចន្ទោះនៃយានតូចរបស់មនុស្សនោះ ក្នុងវេលាជិតភ្លឺ ក៏ធ្វើសំឡេងដូចជាពួកចោរចូលស្រុក ។ លំដាប់នោះ ពួកបុរសបង្ហាញដល់រាជបុរសថា "នាយ កែវមណី ត្រូវពួកចោរលួចយកទៅហើយ" ។ រាជបុរសបញ្ជាថា "ពួកអ្នកចូរតាំងកងរក្សាទុកត្រង់ទ្វារស្រុកទាំងឡាយ ហើយពិនិត្យមើលអ្នកចេញទៅអំពីខាងក្នុងស្រុក" ។ ចំណែកមនុស្សក្រៅនេះ រៀបចំយានតូចស្រេចហើយ ក៏បរចេញទៅពីព្រលឹម ។ ខណៈនោះ ពួកអ្នកបម្រើរបស់រាជបុរសក៏ឆែកឆេយានតូចរបស់មនុស្សនោះ ឃើញកែវមណី ដែលខ្ជួនលាក់ទុក ក៏គម្រាមថា "អ្នកឯងលួចយកកែវមណីឬ ក៏វាយបង្ហាញដល់មេស្រុកថា "នាយ ពួកខ្ញុំចាប់ចោរបានហើយ" ។ មេស្រុកនិយាយថា "យើងជារាជ-បុរស ឲ្យអ្នកស្នាក់អាស្រ័យក្នុងផ្ទះ ឲ្យកត្តាហើយ ឯងហ៊ានលួចយកកែវមណីទៀត ពួកអ្នកចូរចាប់អាបុរសអាក្រក់នេះ ហើយឲ្យនាំគ្នាវាយទាល់តែស្លាប់" ។

នេះជាបុព្វកម្មរបស់មហាកាលនោះ ។ រាជបុរសនោះ ចុតិចាកអត្តភាពនោះ ហើយ កើតក្នុងអវីចី ឆេះក្នុងអវីចីនោះអស់កាលដ៏យូរ ត្រូវគេវាយរហូតស្ទាប់ យ៉ាងនេះឯង អស់ ១០០ អត្តភាព ព្រោះវិបាកដែលសេសសល់ ។

ចាបមែងញ៉ាំញីអ្នកធ្វើ

ព្រះសាស្តា លុះទ្រង់សំដែងបុព្វកម្មរបស់មហាកាលនោះហើយ មានព្រះពុទ្ធដីកាត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បាបកម្មដែលខ្លួនធ្វើទុកនោះឯង រមែងញ៉ាំញីសត្វទាំងនេះក្នុងអបាយទាំង ៤" ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៥. អត្តនា ហិ កតំ បាបំ អត្រជំ អត្តសម្ភវំ
អកិមត្តតិ ទុម្មេធំ វជិរំ្ហ្ម្ហយំ មណី ។

បាបកើតអំពីខ្លួន មានខ្លួនជាដែនកើត ដែលខ្លួនធ្វើហើយ
តែងញ៉ាំញីមនុស្សឥតប្រាជ្ញា ដូចពេជ្រសម្រាប់កាត់កែវមណី
ដែលកើតអំពីថ្មដូច្នោះឯង ។

អធិប្បាយគាថា

*បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **វជិរ្ហ្ម្ហយំ មណី (ដូចពេជ្រកាត់នូវកែវមណី ដែលកើតអំពីថ្ម)** សេចក្តីថា ដូចជាពេជ្រសម្រាប់កាត់កែវមណី ដែលកើតពីថ្ម ។ លោកអធិប្បាយពាក្យនេះទុកថា ពេជ្រដែលសម្រេចអំពីថ្ម មានថ្មជាដែនកើត រមែងកាត់កែវមណីដែលកើតអំពីថ្ម គឺ កែវមណីដែលសម្រេចអំពីថ្ម ដែលរាប់ថា ជាទីតាំងរបស់ខ្លួននោះនុ៎ះឯង គឺ ធ្វើឲ្យមានប្រហោងតូចធំ ឲ្យជា*

កំណាត់តូច-ធំ ធ្វើឲ្យប្រើប្រាស់មិនបាន យ៉ាងណា បាបដែលខ្លួនធ្វើហើយ កើតក្នុងខ្លួន មានខ្លួនជាដែនកើត រមែងញាំញី គឺ កម្មាត់បុគ្គលអ្នកមានបញ្ញាតិច គឺ អ្នកឥតបញ្ញា ឲ្យទៅកាន់អបាយ ៤ ដូច្នោះឯង ។

ក្នុងវេលាចប់ទេសនា ភិក្ខុដែលមកប្រជុំគ្នា ក៏បានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផល ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងមហាកាលឧចាសក

---

៦. រឿងព្រះទេវទត្ត

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តវេឡុវ៉ន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះទេវទត្ត ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **យស្ស អចូន្តទុស្សីល្យំ (កាពជាអ្នកទ្រូស្តសីល ដោយសព្វគ្រប់)** ជាដើម ។

ការសន្ទនារឿងដ៏លាមការបស់ព្រះទេវទត្ត

សេចក្តីពិស្តារថា ថ្ងៃមួយ ពួកភិក្ខុសន្ទនាគ្នាក្នុងធម្មសភាថា "អ្នកមានអាយុទាំងឡាយ ព្រះទេវទត្តជាអ្នកទ្រូស្តសីល មានធម៌លាមក បានញុះញង់ព្រះបាទអជាតសត្រូវ ញុាំងលាភ និងសក្ការៈជាច្រើនឲ្យកើតឡើង បបួលព្រះបាទអជាតសត្រូវក្នុងការសម្ងាប់ព្រះរាជបិតា ព្យាយាមដើម្បីនឹងសម្ងាប់ព្រះតថាគតដោយប្រការផ្សេងៗ ព្រោះតណ្ហា ដែលចម្រើនឡើងហើយ ព្រោះហេតុ គឺ ភាពជាអ្នកទ្រូស្តសីលនោះឯង" ។

ព្រះសាស្តាស្តេចយាងមក ត្រាស់សួរថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ ពួកអ្នកកំពុងសន្ទនាគ្នាដោយកថាអ្វី" ភិក្ខុទាំងនោះ "ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គសន្ទនាគ្នា ដោយកថាឈ្មោះនេះ" ទ្រង់ក៏ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិនមែនតែក្នុងកាលឥឡូវនេះប៉ុណ្ណោះទេ ក្នុងកាលមុន ទេវទត្តក៏ព្យាយាមដើម្បីសម្ងាប់តថាគតដោយប្រការផ្សេងៗ ដែរ ហើយត្រាស់ព្រះជាតកទាំងឡាយ មានកុរុន្ទជាតកជាដើម ហើយទ្រង់មានព្រះពុទ្ធ-

ជីកាត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តណ្ហាដែលកើតឡើង ព្រោះហេតុ គឺជាអ្នកទ្រូស្តសីល រូបរឹតបន្សាត់ចំពោះបុគ្គលទ្រូស្តសីលដោយសព្វគ្រប់ ឲ្យទៅកាន់អបាយ មាននរកជាដើម ដូចជាពួរជ្រៃរូបរឹតដើមឈើ ហើយកាច់បំបាក់ដើមឈើនោះ ដូច្នោះ ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៦. យស្ស អច្ចន្តទុស្សីល្យំ មាលុវា សាលមិវោត្ថតំ
ករោតិ សោ តថត្តានំ យថា នំ ឥច្ចតី ទិសោ ។

ភាពជាអ្នកទ្រូស្តសីលហួសហេតុ គ្របសង្កត់ (នូវអត្តភាព) របស់បុគ្គលណា ដូចវល្ជីដែលរូបរឹតដើមឈើ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ធ្វើខ្លួនឯងឲ្យវិនាស ដូចជាចោរអ្នកប្រាថ្នាធ្វើបុគ្គលនោះឲ្យវិនាស ដូច្នោះ ។

អធិប្បាយកាថា

ភាវៈជាអ្នកទ្រូស្តសីលដោយសព្វគ្រប់ ឈ្មោះថា **អច្ចន្តទុស្សីល្យំ (ភាពជាអ្នកទ្រូស្តសីលដោយអស់ជើង)** ក្នុងព្រះគាថានោះ ។ បុគ្គលជាគ្រហស្ថ ធ្វើអកុសលកម្មបថ ១០ តាំងអំពីកើតក្តី បុគ្គលជាបព្វជិត ត្រូវគរុកាបត្តិ គឺបារាជិក និងសង្ឆាទិសេស តាំងអំពីថ្ងៃឧបសម្បទាមកក្តី ឈ្មោះថា បុគ្គលទ្រូស្តសីលដោយអស់ជើង ។ តែបទថា **អច្ចន្តទុស្សីល្យំ (ភាវៈជាបុគ្គលទ្រូស្ត-សីលដោយអស់ជើង)** នេះ ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ ត្រាស់ក្នុងព្រះគាថានេះ ទ្រង់សំដៅយកភាពជាអ្នកទ្រូស្តសីល ដែលមកហើយតាមគតិរបស់បុគ្គលអ្នក

ទ្រូស្តសីល ២-៣ អត្តភាព ។ ម្យ៉ាងទៀត តណ្ហាដែលអាស្រ័យទ្វារ ៦ របស់បុគ្គលទ្រូស្តសីលកើតឡើង បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា "ភាពជាអ្នកទ្រូស្តសីល" ក្នុងព្រះគាថានេះ ។

បទថា **មាលុវា សាលមិវោត្តតំ (ដូចពួរជ្រៃដុះរួបរឹតដើមឈើ ដូច្នោះ)** សេចក្តីថា ភាពជាអ្នកទ្រូស្តសីល ពោលគឺ តណ្ហា រួបរឹត គឺ គ្របសង្កត់អត្តភាពរបស់បុគ្គលណា ដូចជាពួរជ្រៃរួបរឹតដើមឈើ គឺ ដុះព័ទ្ធសព្វអន្ទើដោយអំណាចការស្រូបយកទឹកដោយស្ទឹក ក្នុងកាលភ្លៀងធ្លាក់ ហើយកាច់បំបាក់ចុះ ដូច្នោះឯង ។ បុគ្គលនោះ គឺ អ្នកត្រូវតណ្ហា ពោលគឺ ភាពជាអ្នកទ្រូស្តសីលនោះ រួបរឹតហើយ រមែងទាញឲ្យធ្លាក់ទៅក្នុងអបាយទាំងឡាយ ដូចដើមឈើត្រូវពួរជ្រៃរួបរឹត ឲ្យដួលចុះលើផែនដីដូច្នោះ ទើបឈ្មោះថា ធ្វើខ្លួនឯងឲ្យវិនាស ដូចជាចោរអ្នកប្រាថ្នាធ្វើបុគ្គលនោះឲ្យវិនាសដូច្នោះឯង ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើនសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយមានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងព្រះទេវទត្ត

៧. រឿងការខ្ចល់ខ្ចាយដើម្បីបំបែកសង្ឆ

ព្រះសាស្តា កាលស្តេចប្រថាប់នៅវេឡុវ៉ន ទ្រង់ប្រារព្ធការខ្ចល់ខ្ចាយ ដើម្បីនឹងបំបែកសង្ឆ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **សុករានិ (ធ្វើបានងាយ)** ជាដើម ។

ព្រះទេវទត្តព្យាយាមបំបែកសង្ឆ

សេចក្តីពិស្តារថា ថ្ងៃមួយ ព្រះទេវទត្តខ្ចល់ខ្ចាយដើម្បីនឹងបំបែកសង្ឆ ឃើញព្រះអានន្ទកំពុងត្រាច់បិណ្ឌបាត ក៏ប្រាប់បំណងរបស់ខ្លួន ។ ព្រះថេរ: ស្តាប់ដំណឹងនោះហើយ ទៅកាន់សម្នាក់របស់ព្រះសាស្តា បានទូលពាក្យនេះ នឹងព្រះមានព្រះភាគថា "បពិត្រព្រះអង្ត រវលាព្រឹក ខ្ញុំព្រះអង្តស្ងៀកស្បង់ ប្រដាប់បាត្រត្រង់វេឡុវ៉ននេះហើយ ចូលទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះដើម្បីបិណ្ឌបាត បពិត្រព្រះអង្ត ព្រះទេវទត្តបានឃើញខ្ញុំព្រះអង្ត ត្រាច់បិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ហើយ ចូលទៅរកខ្ញុំព្រះអង្ត បានពោលពាក្យនេះថា "អាវុសោអានន្ទ ចាប់ តាំងពីថ្ងៃនេះ ខ្ញុំនឹងធ្វើឧបោសថ និងសង្ឆកម្មបែកអំពីព្រះមានព្រះភាគ និង ភិក្ខុសង្ឆ" បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ថ្ងៃនេះព្រះទេវទត្តនឹងបំបែកសង្ឆ គឺ នឹង ធ្វើឧបោសថ និងសង្ឆកម្ម ។

សេចក្តីល្អមនុស្សល្អធ្វើចានងាយ

កាលព្រះអានន្ទក្រាបទូលដូច្នោះហើយ ព្រះសាស្តាទ្រង់បន្ទឺព្រះឧទាន

នេះថា ៖

សេចក្ដីល្អ មនុស្សល្អធ្វើបានងាយ សេចក្ដីល្អ មនុស្សអាក្រក់ ធ្វើបានលំបាក, សេចក្ដីអាក្រក់ មនុស្សអាក្រក់ធ្វើបានងាយ, សេចក្ដីអាក្រក់ អរិយបុគ្គលធ្វើបានដោយលំបាក ។

ហើយទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលអានន្ទ ឈ្មោះថា កម្មដែលមិនជាប្រយោជន៍ដល់ខ្លួន ធ្វើបានងាយ, កម្មដែលជាប្រយោជន៍ដល់ខ្លួន ធ្វើបានដោយលំបាកពន់ពេក ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៧. សុករានិ អសាធូនិ អត្តនោ អហិតានិ ច
យំ វេ ហិតញ្ច សាធុញ្ច តំ វេ បរមទុក្ករំ ។

កម្មទាំងឡាយណា មិនល្អផង មិនជាប្រយោជន៍ដល់ខ្លួនផង កម្មទាំងនោះ ដែលជនពាលធ្វើបានដោយងាយ កម្មណា ជាប្រយោជន៍ផង ល្អផង កម្មនុ៎ះឯង ដែលជនពាលធ្វើបានដោយលំបាក ។

អធិប្បាយគាថា

ព្រះគាថានោះមានសេចក្ដីថា ៖

កម្មទាំងឡាយណាមិនល្អ គឺ មានទោស ទិងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអបាយ ឈ្មោះថា មិនមានប្រយោជន៍ដល់ខ្លួន ព្រោះការធ្វើនោះ កម្មទាំងនោះធ្វើបានងាយ ។ ចំណែកកម្មណា ឈ្មោះថា មានប្រយោជន៍ដល់ខ្លួន ព្រោះការធ្វើនោះ

ឈ្មោះថា ល្អ ព្រោះអត្ថថា គ្មានទោស គឺ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសុគតិ និងប្រព្រឹត្ត ទៅព្រះនិព្វាន កម្មនោះធ្វើសែនលំបាក ដូចបង្ហូរទឹកស្ទឹងគង្គាដែលហូរទៅកាន់ ទិសខាងកើត ឲ្យហូរត្រឡប់ ដូច្នោះ" ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើន បានសម្រេចលោកុត្តរផល មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងការបំបែកសង្ឆ

---

៨. រឿងព្រះកាលត្ថេរ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះកាលត្ថេរ បានត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ***យោ សាសនំ (បុគ្គលណា... ពាក្យទូន្មាន)*** *ជាដើម ។*

ព្រះថេរៈមិនឱ្យឧបដ្ឋាយិកាធៅស្តាប់ធម៌

ដូចបានព្ចមក ស្ត្រីម្នាក់ក្នុងក្រុងសាវត្ថី តាំងនៅក្នុងភាពនៃមាតាទំនុកបម្រុងព្រះថេរៈអង្គនោះ ។ ពួកមនុស្សក្នុងផ្ទះនៃអ្នកស្និទ្ធស្នាលរបស់ស្ត្រីនោះស្តាប់ធម៌ក្នុងសម្នាក់ព្រះសាស្តាហើយ ត្រឡប់មកផ្ទះ សរសើរថា ឱ! ឈ្មោះថា ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយអស្ចារ្យហ្នឹ ឱ! ព្រះធម្មទេសនាក៏ពីរោះ" ។ ស្ត្រីនោះស្តាប់ពាក្យរបស់ជនទាំងនោះហើយ ក៏ប្រាប់ដល់ព្រះកាលៈថា "លោកម្ចាស់ខ្ញុំចង់ស្តាប់ព្រះធម្មទេសនារបស់ព្រះសាស្តា" ។ លោកហាមនាងថា "កុំទៅទីនោះឡើយ" ។ ស្ត្រីនោះ ក្នុងថ្ងៃព្រឹកឡើងក៏សូមទៀត សូម្បីត្រូវកាលៈនោះហាមដល់ទៅ ៣ ដង ក៏នៅតែចង់ស្តាប់ធម៌នោះទៀត ។ មានពាក្យសួរជ្រែកចូលមកថា "ចុះហេតុអ្វី បានជាលោកហាមនាង?" ឆ្លើយថា "បានព្ចថាលោកមានគំនិតយើញដូច្នេះថា បើឧបាសិកានេះបានស្តាប់ធម៌ក្នុងសម្នាក់ព្រះសាស្តាហើយ នឹងបែកអំពីខ្ជូន" ហេតុនោះ បានជាលោកហាមយាត់នាង ។

ថ្ងៃមួយ ស្ត្រីនោះបរិភោគអាហារស្រេច សមាទានឧបោសថហើយ ផ្តាំ

បុត្រីទុកថា "កូនចូរអង្គាសលោកម្ចាស់ឲ្យល្អ" ហើយបានទៅវិហារតាំងអំពីព្រលឹម ។ ចំណែកបុត្រីរបស់នាង ក៏អង្គាសព្រះកាលៈដោយយកចិត្តទុកដាក់ ពេលលោកមកដល់ លោកសួរថា "មហាឧបាសិកាទៅណា?" (នាង) ប្រាប់ថា "ទៅវិហារស្តាប់ធម៌" ពេលលោកបានស្តាប់ដំណឹងនោះហើយ ក៏ក្តៅធួលព្រោះការទាស់ចិត្តបានតាំងឡើង ក៏និកថា "ឥឡូវនេះ ឧបាសិកានោះបែកពីអញហើយ" បានទៅយ៉ាងប្រញាប់ ឃើញស្ត្រីនោះស្តាប់ធម៌ក្នុងសម្នាក់ព្រះសាស្តា ក៏ទូលព្រះសាស្តាថា "ព្រះអង្គ ស្ត្រីនេះជាមនុស្សល្ងង់ មិនចូលចិត្តធម្មកថាដ៏ល្អិត កុំត្រាស់ធម្មកថាដ៏ល្អិតដែលប្រដាប់ដោយសភាវធម៌ មានខន្ធជាដើមឡើយ ត្រាស់ត្រឹមតែទានកថា ឬសីលកថាដល់នាងក៏ល្មម" ។

សក្ការៈរមែងសម្ងាប់មនុស្សអាក្រក់

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ជ្រាបអធ្យាស្រ័យរបស់លោកហើយ ត្រាស់ថា "អ្នកជាមនុស្សធោត អាស្រ័យទិដ្ឋិដ៏អាក្រក់ ហាមឃាត់ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធ អ្នកឯងព្យាយាមដើម្បីសម្ងាប់ខ្លួនហើយ ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៨. យោ សាសនំ អរហតំ អរិយានំ ធម្មជីវិនំ
បដិក្កោសតិ ទុម្មេធោ ទិដ្ឋឹ និស្សាយ បាបិកំ
ផលានិ កណ្តកស្សេវ អត្តឃញ្ញាយ ផល្ងតិ ។

បុគ្គលណាអ័ប្បប្រាជ្ញា អាស្រ័យទិដ្ឋិដ៏លាមក ហាមឃាត់សាសនារបស់ព្រះអរហន្តទាំងឡាយដ៏ប្រសើរ រស់នៅដោយធម៌ ការឃាត់

ឃាំង របស់បុគ្គលនោះ រមែងចេញផលដើម្បីសម្ងាប់ខ្ជូន ដូចផ្ថែប្ងស្សីដូច្នោះ ។

អធិប្បាយគាថា

ព្រះគាថានោះ មានសេចក្តីថា ៖

បុគ្គលណាធោត អាស្រ័យទិដ្ឋិដ៏អាក្រក់ ហាមប្រាមពួកជនដែលកំពុងពោលថា នឹងស្តាប់ធម៌ក្តី ថានឹងថ្វាយទានក្តី ព្រោះខ្ជាចដល់ការសូន្យសក្ការៈ របស់ខ្ជូន ឈ្មោះថា ជំទាស់ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះអរិយបុគ្គល ដែលជាព្រះអរហន្ត មានប្រក្រតីរស់នៅដោយធម៌ គឺ ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ការជំទាស់និងទិដ្ឋិដ៏លាមកនោះ របស់បុគ្គលនោះ រមែងដូចជាផ្ថែរបស់ឈើមានបន្ទា ពោលគឺ ដើមប្ងស្សី ព្រោះដើមប្ងស្សី កាលផ្ថែ រមែងផ្ថែដើម្បីសម្ងាប់ខ្ជូនប៉ុណ្ណោះ យ៉ាងណា សូម្បីបុគ្គលនោះ ក៏រមែងកើតមកដើម្បីសម្ងាប់ខ្ជូន គឺថា កើតមកដើម្បីបំផ្ងាញខ្ជូនឯងដូច្នោះ ។ សមដូចព្រះតម្រាស់ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ទុកថា ៖

ផ្ថែចេកនោះឯង រមែងសម្ងាប់ដើមចោល ផ្ថែប្ងស្សីតែងសម្ងាប់ដើមចោល ផ្ថែបបុសតែងសម្ងាប់ដើមបបុសចោល កូនក្នុងគភិតែងសម្ងាប់មេសេះអស្សតរចោល យ៉ាងណា សក្ការៈក៏រមែងសម្ងាប់បុរសអាក្រក់ ដូច្នោះ ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ឧបាសិកាក៏តាំងនៅក្នុងសេតាបត្តិផល

ព្រះធម៌ទេសនាបានមានប្រយោជន៍ដល់បរិស័ទដែលប្រជុំគ្នា ដូច្នោះឯង ។

ចប់ រឿងកាលត្តេរ

---

៩. រឿងចុល្លកាលឧចាសក

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធឧបាសកម្នាក់ ឈ្មោះចុល្លកាល ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **អត្តនាវ កតំ បាបំ (បាបដែលបុគ្គលណាធ្វើហើយដោយខ្លួនឯង)** ជាដើម ។

ចុល្លកាលត្រូវចោទថាជាចោរ

សេចក្តីពិស្តារថា ថ្ងៃមួយពួកចោរជីកឧម្មង្គ ត្រូវពួកម្ចាស់ទ្រព្យទាំងឡាយដេញតាម ក៏ទម្លាក់បង្វេចទ្រព្យទុកខាងមុខឧបាសកដែលស្តាប់ធម្មកថា ក្នុងវិហារមួយរាត្រី ដែលដើរចេញមកពីវិហារអំពីព្រលឹមមកកាន់ក្រុងសាវត្ថី ហើយរត់គេចចេញទៅ ដោយន័យដូចពោលហើយ ក្នុងរឿងមហាកាលនោះ ឯង ។ ពួកមនុស្សឃើញគាត់ហើយនិយាយថា "មនុស្សនេះធ្វើចោរកម្មពេលរាត្រីហើយ ធ្វើខ្លួនដូចជាមកពីស្តាប់ធម៌ អ្នកទាំងឡាយ ចូរជួយចាប់វាទុក" ហើយក៏វាយឧបាសកនោះ ។ ពួកនាងកុម្ភទាសីដើរទៅកំពង់ទឹក ប្រទះហេតុនោះ ក៏ពោលថា "នាយ លោកទាំងឡាយចូរចៀសចេញទៅ អ្នកនេះមិនបានធ្វើកម្មបែបនេះទេ" ហើយឲ្យមនុស្សទាំងនោះលែងគាត់មកវិញ ។ ឧបាសកទៅកាន់វិហារ ប្រាប់ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយថា "លោកម្ចាស់ ខ្ញុំព្រះករុណាត្រូវពួកមនុស្សទាំងឡាយឲ្យវិនាសហើយ ខ្ញុំករុណាបានជីវិត ព្រោះអាស្រ័យពួកនាងកុម្ភទាសី ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្រាបទូលរឿងនោះដល់ព្រះតថាគត ។

សេចក្តីសៅហ្មង ឬសេចក្តីបរិសុទ្ធព្រោះខ្លួនឯង

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ស្តាប់ពាក្យរបស់ភិក្ខុទាំងនោះហើយ ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុល្លកាលឧបាសកបានជីវិត ព្រោះអាស្រ័យពួកនាងកុម្ភទាសី និងការដែលខ្លួនមិនមែនជាអ្នកធ្វើ ព្រោះថា ធម្មតាសត្វទាំងនេះធ្វើបាបកម្មដោយខ្លួនឯងហើយ រមែងសៅហ្មងដោយខ្លួនឯង ក្នុងអបាយមាននរកជាដើម ចំណែកសត្វទាំងឡាយ ធ្វើកុសលហើយ ទៅកាន់សុគតិ និងនិព្វាន ឈ្មោះថាបរិសុទ្ធបានដោយខ្លួនឯង" ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៩. អត្តនាវ កតំ បាបំ អត្តនា សង្កិលិស្សតិ
អត្តនា អកតំ បាបំ អត្តនាវ វិសុជ្ឈតិ
សុទ្ធិ អសុទ្ធិ បច្ចត្តំ នាញ្ញោ អញ្ញំ វិសោធយេ ។

អ្នកធ្វើបាបខ្លួនឯង នឹងសៅហ្មងខ្លួនឯង អ្នកមិនធ្វើខ្លួនឯង តែងបរិសុទ្ធស្អាតខ្លួនឯង សេចក្តីបរិសុទ្ធ និងមិនបរិសុទ្ធមានចំពោះខ្លួន អ្នកដទៃនឹងធ្វើអ្នកដទៃឲ្យបរិសុទ្ធពុំបានទេ ។

អធិប្បាយគាថា

ព្រះគាថានោះមានសេចក្តីថា ៖

អកុសលកម្ម ជាកម្មដែលអ្នកណាធ្វើហើយដោយខ្លួនឯង អ្នកនោះកាលសោយទុក្ខក្នុងអបាយ ៤ ឈ្មោះថា សៅហ្មងដោយខ្លួនឯង ចំណែកបាបដែលអ្នកណាមិនបានធ្វើដោយខ្លួនឯង អ្នកនោះរមែងទៅកាន់សុគតិ និងនិព្វាន ឈ្មោះ

ថា រមែងបរិសុទ្ធដោយខ្លួនឯង សេចក្តីបរិសុទ្ធ គឺ កុសលកម្ម និងសេចក្តីមិនបរិសុទ្ធ គឺ អកុសលកម្ម ជារបស់ចំពោះខ្លួន គឺ រមែងឲ្យផលចំពោះខ្លួនដល់សត្វអ្នកធ្វើទាំងឡាយ ។ បុគ្គលដទៃធ្វើបុគ្គលដទៃឲ្យបរិសុទ្ធមិនបាន គឺ ឲ្យផូរផង់មិនបានឡើយ ឲ្យសៅហ្មងមិនបានឡើយ ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ចុល្លកាលឧបាសក ក៏បានតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ។ ព្រះធម្មទេសនា មានប្រយោជន៍ដល់បរិស័ទដែលប្រជុំគ្នាដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងចុល្លកាលឧចាសក

១០. រឿងព្រះអត្តទត្ថថេរ:

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះអត្តទត្ថថេរ: ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **អត្តទត្ថं បរត្ថេន (ធ្វើប្រយោជន៍ខ្លួនឲ្យវិនាស ព្រោះប្រយោជន៍អ្នកដទៃ)** ជាដើម ។

ព្រះថេរ:ព្យាយាមបំពេញប្រយោជន៍

សេចក្តីពិស្តារថា កាលព្រះសាស្តាត្រាស់ក្នុងកាលជិតនឹងបរិនិព្វានថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដោយកាលកន្ទងទៅ ៤ ខែទៀតរាប់អំពីថ្ងៃនេះ តថាគតនឹងបរិនិព្វាន" ភិក្ខុប្រមាណ ៧០០ រូប ដែលនៅជាបុថុជ្ជនកើតសេចក្តីសង្វេគ មិនលះសម្នាក់ព្រះសាស្តាឡើយ ត្រាច់ប្រឹក្សាគ្នាថា "អ្នកមានអាយុ ពួកយើងនឹងធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎" ចំណែកព្រះអត្តទត្ថ:គិតថា ឮថា ព្រះសាស្តានឹងបរិនិព្វានដោយកាលកន្ទងទៅ ៤ ខែទៀត ក៏ខ្លួនយើងនៅជាអ្នកមានរាគ: កាលព្រះសាស្តាទ្រង់នៅព្រះជន្មនេះឯង យើងនឹងព្យាយាមដើម្បីព្រះអរហត្ត ។ ព្រះថេរ:នោះ ទើបមិនបានទៅកាន់សម្នាក់របស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុទាំងឡាយពោលនឹងលោកថា "អ្នកមានអាយុ ហេតុអ្វីទើបលោក មិនមកក្នុងសម្នាក់របស់ពួកខ្ញុំ លោកមិនប្រឹក្សាអ្វីៗ ?" ហើយក៏នាំទៅកាន់សម្នាក់របស់ព្រះសាស្តា ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គ ភិក្ខុរូបនេះធ្វើយ៉ាងនេះ" ។

ព្រះអត្តទត្ថ:នោះ សូម្បីព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "ហេតុអ្វី ទើបអ្នកធ្វើយ៉ាង

នោះ" ក៏ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឮថាព្រះអង្គនឹងបរិនិព្វានដោយ កាលកន្ទងទៅ ៤ ខែទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គព្យាយាមដើម្បីសម្រេចព្រះអរហត្ត ក្នុងកាលព្រះអង្គទ្រង់ព្រះជន្មនៅនេះឯង" ។

អ្នកបដិបត្តិធម៌ឈ្មោះថាបូជាព្រះសាស្តា

ព្រះសាស្តាប្រទានសាធុការដល់ព្រះថេរៈនោះ ហើយត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាស្រឡាញ់ក្នុងតថាគត បុគ្គលនោះគួរដូចជាអត្តទត្ថៈ ព្រោះថា ជនទាំងឡាយបូជាដោយវត្ថុទាំងឡាយផ្សេងៗ មានគ្រឿងក្រអូបជាដើម មិនឈ្មោះថាបូជាតថាគតឡើយ តែបុគ្គលបូជាដោយការបដិបត្តិធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ទើបឈ្មោះថាបូជាតថាគត ព្រោះដូច្នោះ សូម្បីភិក្ខុរូបដទៃ ក៏គប្បីដូចជាអត្តទត្ថៈ ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

១០. អត្តទត្ថं បរត្ថេន ពហุนาปิ ન ហાપયે
អત្តទត្ថมภิญฺญาย សទត្ថปสุโต สิยา ។

បុគ្គល កុំគប្បីធ្វើប្រយោជន៍ខ្លួនឲ្យវិនាស ព្រោះប្រយោជន៍របស់អ្នកដទៃ សូម្បីច្រើន បើដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួនហើយ គប្បីខ្ជាប់ខ្ជាយក្នុងប្រយោជន៍របស់ខ្លួន (នោះ) ។

អធិប្បាយគាថា

ខ្លឹមសារនៃព្រះគាថានោះថា ៖

បុគ្គលជាគ្រហស្ថ មិនគប្បីធ្វើប្រយោជន៍របស់ខ្លួន សូម្បីមួយកាកណិក

ឲ្យវិនាស ព្រោះតែប្រយោជន៍របស់អ្នកដទៃ សូម្បីប្រមាណ ១.០០០ ព្រោះ ថា ប្រយោជន៍របស់ខ្លួនចំពោះបុគ្គលនោះឯង សូម្បីត្រឹមមួយកាកណិក ក៏អាច ញ្ចុំងជារបស់គួរទំពា ឬបរិភោគឲ្យសម្រេចបាន ប្រយោជន៍របស់អ្នកដទៃឲ្យ សម្រេចមិនបាន ។ ឯពីរបាទនៃព្រះគាថានេះ ព្រះមានព្រះភាគមិនបានត្រាស់ យ៉ាងនោះ ត្រាស់ដោយលំនាំនៃកម្មដ្ឋានប៉ុណ្ណោះ ព្រោះដូច្នោះ ភិក្ខុតាំងចិត្ត ថា យើងនឹងមិនញ្ចុំងប្រយោជន៍របស់ខ្លួនឲ្យវិនាស ដូច្នេះហើយ ក៏មិនគប្បី ញ្ចុំងកិច្ចមានការជួសជុលព្រះចេតិយជាដើម ដែលកើតឡើងដល់សង្ឆ ឬវត្ត មានឧបជ្ឈាយវត្តជាដើមឲ្យវិនាស ព្រោះថា ភិក្ខុបំពេញអភិសមាចារិកវត្តឲ្យ បរិបូណ៌ រមែងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវផលទាំងឡាយ មានអរិយផលជាដើម ។ ព្រោះដូច្នោះ ការបំពេញវត្តឲ្យបរិបូណ៌នេះឯង ទើបឈ្មោះថា ជាប្រយោជន៍ របស់ខ្លួនដោយពិត ។

ម្យ៉ាងទៀត ភិក្ខុណា មានវិបស្សនាប្រារព្ធយ៉ាងខ្លាំងក្លា ហើយប្រាថ្នា ការចាក់ផ្ទុះថា យើងនឹងចាក់ផ្ទុះក្នុងថ្ងៃនេះ១ ឯង ដូច្នេះហើយ ប្រព្រឹត្តព្យាយាម ភិក្ខុនោះ សូម្បីញ្ចុំងវត្ត មានឧបជ្ឈាយវត្តជាដើមឲ្យវិនាសហើយ ក៏គប្បីធ្វើ កិច្ចរបស់ខ្លួនឲ្យបាន ។ ក៏ភិក្ខុដ៏ងច្បាស់ប្រយោជន៍របស់ខ្លួនបែបនោះ គឺ កំណត់ បានថា នេះជាប្រយោជន៍របស់ខ្លួន គប្បីជាអ្នកឲ្យលំ្ងាយប្រកបក្នុងប្រយោជន៍ របស់ខ្លួននោះ ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ព្រះថេរៈក៏បានតាំងនៅក្នុងអរហត្តផល ។

ព្រះធម៌ទេសនាបានជាប្រយោជន៍ដល់ភិក្ខុអ្នកប្រជុំគ្នាទាំងឡាយ ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងព្រះអត្តទត្តថេរៈ

ចប់អត្តវគ្គវណ្ណនា វគ្គទី ១២

ក្នុងវគ្គនេះរួមមាន ១០ រឿង

១.រឿងពោធិរាជកុមារ	២. រឿងឧបនន្ទសក្យបុត្ត
៣.រឿងព្រះបធានិកតិស្ស:	៤. រឿងមាតាព្រះកុមារកស្សប:
៥.រឿងមហាកាលឧចាសក	៦.រឿងព្រះទេវទត្ត
៧.រឿងការបំបែកសង្ឆ	៨.រឿងព្រះកាលត្ថេរ:
៩.រឿងចុល្លកាលឧចាសក	១០.រឿងព្រះអត្តទត្តថេរ:

លោកវគ្គ ទី ១៣

"ពោលអំពីរឿងលោក"

១. រឿងភិក្ខុកំលោះ

[២៣] ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធភិក្ខុកំលោះមួយរូប ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **ហីនំ ធម្មំ (ធម៌ថោកទាប)** ជាដើម ។

ភិក្ខុឈ្លោះជាមួយថៅស្រីនាងវិសាខា

បានឣថា ព្រះថេរៈមួយអង្គនិងភិក្ខុកំលោះ បានទៅកាន់ផ្ទះនាងវិសាខា តាំងអំពីព្រឹក ធុវយាគូដែលគេតាក់តែងទុកដើម្បីភិក្ខុ ៥០០ រូប មានជាប្រចាំក្នុងផ្ទះនាងវិសាខា ។ ព្រះថេរៈឆាន់បបរហើយ ឲ្យភិក្ខុកំលោះអង្គុយលើផ្ទះរបស់នាងវិសាខានោះ ។ ឯខ្ជូនឯងបានទៅកាន់ផ្ទះដទៃ ។ ក៏សម័យនោះ ធីតារបស់បុត្រនាងវិសាខា តាំងនៅក្នុងតំណែងរបស់យាយ ធ្វើការខ្ចល់ខ្ចាយដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ នាងត្រងទឹកដើម្បីភិក្ខុកំលោះនោះ ឃើញស្រមោលមុខរបស់ខ្ជូនក្នុងផ្តឹលក៏សើច ។ ឯភិក្ខុកំលោះសំឡឹងមើលនាងក៏សើចដែរ ។ នាងឃើញភិក្ខុកំលោះនោះសើច ក៏ពោលថា "មនុស្សដាច់ក្បាលសើច" ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុកំលោះជេរនាងថា "នាងក៏ដាច់ក្បាល មាតាបិតានាងក៏ដាច់ក្បាល

ដែរ" ។ នាងស្រែកយំ បានទៅកាន់សម្នាក់របស់យាយក្នុងរោងបាយ កាលនាងវិសាខាពោលថា "មានរឿងអ្វីថៅ" ក៏បានប្រាប់សេចក្តីនោះ ។ នាងវិសាខានោះមកកាន់សម្នាក់ភិក្ខុកំលោះហើយ និយាយថា "លោកម្ចាស់កុំក្រោធឡើយ ពាក្យនោះ ជាពាក្យមិនធ្ងន់ធ្ងរសម្រាប់លោកម្ចាស់ដែលមានសក់ និងក្រចកកាត់ហើយ មានសំពត់ស្លៀក និងសំពត់ដណ្តប់កាត់ហើយ ជាអ្នកកាន់អំបែងដាច់ត្រង់កណ្តាល ត្រាច់ទៅដើម្បីភិក្ខាទេ" ។ ភិក្ខុកំលោះនិយាយថា "អើ ឧបាសិកា នាងជ្រាបដល់អាត្មាជាអ្នកមានសក់កាត់ហើយជាដើម តែការដែលថៅរបស់នាងជេរអាត្មាថា "អ្នកមានក្បាលដាច់ដូច្នេះ គួរឬ?" នាងវិសាខាមិនអាចដើម្បីឲ្យភិក្ខុកំលោះ និងថៅស្រីព្រមព្រៀងគ្នាឡើយ ។ ខណៈនោះ ព្រះថេរៈមកហើយ សួរថា "នេះដូចម្តេច ឧបាសិកា?" ស្តាប់សេចក្តីនោះហើយ ពោលប្រដៅភិក្ខុកំលោះថា "អ្នកមានអាយុ អ្នកចូរចេញទៅ ស្ត្រីនេះមិនបានជេរអ្នកដែលមានសក់ ក្រចក និងសំពត់កាត់ហើយ អ្នកកាន់អំបែងដាច់ត្រង់កណ្តាលត្រាច់ទៅដើម្បីភិក្ខាទេ អ្នកចូរស្លៀមទៅ" ។ ភិក្ខុកំលោះពោលថា "យ៉ាងនោះលោកម្ចាស់ លោកមិនគំរាមឧបដ្ឋាយិការបស់ខ្ញុន មកគំរាមខ្ញុំធ្វើអ្វី? កាលដែលនាងជេរខ្ញុំថា អ្នកមានក្បាលដាច់ គួរឬ" ។

ខណៈនោះ ព្រះសាស្តាស្តេចយាងមក ត្រាស់សួរថា "នេះដូចម្តេច" នាងវិសាខា ក៏បានក្រាបទូលហេតុនោះតាំងអំពីដើម ។

ព្រះសាស្តាប្រទានឱវាទដល់ភិក្ខុកំលោះ

ព្រះសាស្តា ទ្រង់យើញឧបនិស្សយនៃសោតាបត្តិផលរបស់ភិក្ខុកំលោះ នោះហើយ ទ្រង់មានព្រះតម្រិះថា "តថាគតបណ្តាយតាមភិក្ខុនេះគួរ" ទើបត្រាស់នឹងនាងវិសាខាថា "វិសាខា ចុះទារិការបស់នាង ជេរពួកសាវករបស់តថាគតថា ជាអ្នកមានក្បាលដាច់ គួរឬ?" ភិក្ខុកំលោះក៏ក្រោកឡើងផ្តងអញ្ជលីក្នុងខណៈនោះឯង ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបបញ្ហានោះដោយល្អ ឧបជ្ឈាយ៍របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ និងមហាឧបាសិកាមិនជ្រាបទេ" ព្រះសាស្តា ទ្រង់ជ្រាបនូវភាពដែលព្រះអង្គជាអ្នកអនុគ្រោះដល់ភិក្ខុកំលោះនោះហើយ បានត្រាស់ថា "ភាវៈ គឺ ការសើចប្រាវព្ធកាមគុណ ដែលជាធម៌ថោកទាប ទាំងការសេពធម៌ដែលថោកទាប និងការនៅរួមជាមួយសេចក្តីប្រមាទ មិនគួរឡើយ" ហើយក៏ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

១. ហីនំ ធម្មំ ន សេវេយ្យ បមាទេន ន សំវសេ
មិច្ឆាទិដ្ឋឺ ន សេវេយ្យ ន សិយា លោកវឌ្ឍនោ ។

បុគ្គលមិនគួរសេពធម៌ថោកទាប មិនគួរនៅដោយសេចក្តីប្រមាទ
មិនគួរសេពមិច្ឆាទិដ្ឋិ មិនគួរជាមនុស្សចង្អៀតលោក ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ***ហីនំ ធម្មំ (ធម៌ថោកទាប)*** *បានដល់ ធម៌ គឺ កាមគុណ ៥ ។ ពិតណាស់ ធម៌ គឺ បញ្ចកាមគុណនោះ ដែលជនថោក-*

ទាប ដោយហោចទៅ សូម្បីអូដ្ឋ និងគោជាដើមគប្បីសេព ។ ធម៌ គឺ បញ្ចកាមគុណ រមែងនាំសត្វអ្នកសេពទៅកើតក្នុងទីថោកទាបទាំងឡាយ មាននរកជាដើម ព្រោះដូច្នោះ ធម៌ គឺ បញ្ចកាមគុណនោះ ទើបឈ្មោះថា ជាធម៌ថោកទាប បុគ្គលមិនគប្បីសេពធម៌ដ៏ថោកទាបនោះឡើយ ។ បទថា **បមាទេន (ដោយសេចក្តីប្រមាទ)** សេចក្តីថា មិនគប្បីនៅរួមដោយសេចក្តីប្រមាទ ដែលមានការបណ្តោយសតិជាលក្ខណៈ ។ បទថា **ន សេវេយ្យ (មិនគប្បីសេព)** បានដល់មិនគប្បីយើញខុស ។ បទថា **លោកវឌ្ឍនោ (ចង្អៀតលោក)** សេចក្តីថា ក៏បុគ្គលណាធ្វើដូច្នេះ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ជាមនុស្សចង្អៀតលោក ព្រោះដូច្នោះ មិនគប្បីជាមនុស្សចង្អៀតលោក ព្រោះមិនធ្វើដូច្នោះ ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ភិក្ខុកំលោះ ក៏បានតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ។ ព្រះធម៌ទេសនា មានប្រយោជន៍ដល់ជនទាំងឡាយអ្នកប្រជុំគ្នា ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងភិក្ខុកំលោះ

២. ស្រីចព្រះបាទសុទ្ធោទនៈ

ព្រះសាស្តា កាលស្តេចប្រថាប់នៅនិគ្រោធារាម ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះបិតា គ្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **ខត្តិដ្ឋ នប្បមជ្ជេយ្យ (មិនគប្បីប្រមាទក្នុងជុំបាយ ដែលខ្ជូនក្រោកឡើងទទួល)** ជាដើម ។

ព្រះសាស្តាស្តេចយាងទៅក្រុងកបិលពស្តុគ្រាដំបូង

សេចក្តីពិស្តារថា សម័យមួយ ព្រះសាស្តាស្តេចយាងទៅក្រុងកបិល-ពស្តុបុរី ដោយស្តេចទៅជាគ្រាដំបូង មានការក្រោកទទួលដែលព្រះញាតិទាំងឡាយធ្វើហើយ ស្តេចយាងទៅកាន់និគ្រោធារាម ទ្រង់បាននិម្មិតរតនចង្ក្រមក្នុងអាកាស ទ្រង់ចង្ក្រមលើរតនចង្ក្រមនោះ ទ្រង់សំដែងព្រះធម៌ដើម្បីទម្លាយមានះរបស់ពួកព្រះញាតិទាំងឡាយ ។ ព្រះញាតិទាំងឡាយមានចិត្តជ្រះថ្លាហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំ តាំងអំពីព្រះបាទសុទ្ធោទនៈជាដើមទៅ ។ ភ្លៀងបោក្ខរព័ស្សក៏បានធ្លាក់ចុះក្នុងសមាគមនៃព្រះញាតិនោះ ។ កាលមហាជនប្រារព្ធភ្លៀងនោះ សន្ធនាគ្នាហើយ ព្រះសាស្តាគ្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិនមែនមានតែក្នុងឥឡូវប៉ុណ្ណោះទេ សូម្បីក្នុងកាលមុន ភ្លៀងបោក្ខរព័ស្សក៏ធ្លាក់ចុះក្នុងសមាគមនៃព្រះញាតិរបស់តថាគតដែរ" ហើយក៏គ្រាស់ **វេស្សន្តរជាតក** ។ បណ្តាព្រះញាតិដែលស្តាប់ធម្មទេសនាហើយ ក៏ចៀសចេញទៅ សូម្បីតែមួយអង្គក៏មិនបាននិមន្តព្រះសាស្តាឡើយ ។ សូម្បីព្រះរាជាក៏ទ្រង់មិនបាននិមន្ត ដោយព្រះតម្រិះ

ថា "បុត្ររបស់យើងមិនមកកាន់សម្ងាត់យើង ទ្រ ង ទៅទីណា" ហើយស្តេចក៏ទៅ ។ លុះស្តេចយាងទៅហើយ ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យមនុស្សតាក់តែងបបរជាដើម ឲ្យក្រាលអាសនៈទាំងឡាយទុក ដើម្បីកិក្ខុប្រមាណ ២ ម៉ឺនអង្គ ក្នុងព្រះរាជ-មន្ទីរ ។

ព្រឹកឡើង ព្រះសាស្តាស្តេចយាងចូលទៅព្រះនគរដើម្បីបិណ្ឌបាត ទ្រង់ពិចារណាថា "ព្រះពុទ្ធក្នុងអតីតទាំងឡាយ ស្តេចយាងដល់ព្រះនគរនៃព្រះបិតាហើយ ស្តេចយាងទៅកាន់ត្រកូលនៃព្រះញាតិតែម្តងឬហ្ន៎ ឬថា ស្តេចយាងទៅបិណ្ឌបាតតាមលំដាប់" ទ្រង់ក៏ជ្រាបថា "ស្តេចយាងទៅដោយលំដាប់" ដូច្នេះហើយ ទើបទិមន្តទៅដើម្បីបិណ្ឌបាត តាំងអំពីផ្ទះដំបូងមក ។ ព្រះមាតារបស់ព្រះរាហុល ប្រថាប់គង់លើផ្ទៃប្រាសាទឃើញហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រ ឹ ត្តិហេតុនោះដល់ព្រះរាជា ព្រះរាជាទ្រង់ចាត់ចែងសំពត់សាដក ស្តេចប្រញាប់យាងចេញទៅ ថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាហើយ ត្រាស់ថា "ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះហេតុអ្វីបានជាធ្វើឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គវិនាស ព្រះអង្គយាងទៅដើម្បីកិក្ខា រមែងធ្វើសេចក្តីខ្មាសអៀនឲ្យកើតឡើងដល់ខ្ញុំព្រះអង្គជាពន់ពេក ព្រះអង្គធ្វើកម្មមិនគួរឡើយ កាលព្រះអង្គយាងទៅដោយអង្រ ឹ ងមាសជាដើម ដើម្បីកិក្ខាក្នុងនគរនេះនោះឯង ទើបគួរ សូមព្រះអង្គ កុំធ្វើឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គអៀនខ្មាស" ។

ការបិណ្ឌចាតជាវត្ត្រៃរបស់ព្រះពុទ្ធ

ព្រះសាស្តា. មហាបពិត្រ តថាគតមិនបានឲ្យព្រះអង្គខ្មាសឡើយ តែ

តថាគតប្រព្រឹត្តតាមវង្សរបស់ខ្ជូន ។

ព្រះរាជា. បុត្រ ចុះការត្រាច់ទៅដើម្បីភិក្ខា ហើយចិញ្ចឹមជីវិត ជាវង្ស
របស់ខ្ញុំព្រះអង្គឬ ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "មហាបពិត្រ នុ៉ះមិនមែនជាវង្សរបស់ព្រះអង្គទេ
តែនុ៉ះជាវង្សរបស់តថាគត ព្រោះព្រះពុទ្ធច្រើនអង្គ ស្តេចត្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌ-
បាតយ៉ាងនេះដូចគ្នា" ដូច្នេះហើយ បានភាសិតព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖

๒. ឧត្តិដ្ឋេ នប្បមជ្ជេយ្យ ធម្មំ សុចរិតំ ចរេ
ធម្មចារី សុខំ សេតិ អស្មឹ លោកេ បរម្ហិ ច ។
ធម្មំ ចរេ សុចរិតំ ន តំ ទុច្ចរិតំ ចរេ
ធម្មចារី សុខំ សេតិ អស្មឹ លោកេ បរម្ហិ ច ។

**បុគ្គលមិនគួរប្រមាទក្នុងដុំបាយ ដែលខ្ជូនគប្បីក្រោកឡើង
ទទួល គប្បីប្រព្រឹត្តធមិឲ្យសុចរិត បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធមិ
ជាប្រក្រតី រមែងដេកជាសុខ ក្នុងលោកនេះផង ក្នុងលោក
ខាងមុខផង ។ បុគ្គលគួរប្រព្រឹត្តធមិឲ្យសុចរិត មិនគួរប្រព្រឹត្ត
ធមិនោះឲ្យទុច្ចរិតឡើយ បុគ្គលប្រព្រឹត្តធមិជាប្រក្រតី រមែង
ដេកជាសុខ ក្នុងលោកនេះផង ក្នុងលោកខាងមុខផង ។**

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **ឧត្តិដ្ឋេ** (ក្នុងដុំបាយដែលខ្ជូនគប្បីក្រោក

ឡើងទទួល) សេចក្តីថា ក្នុងដុំបាយដែលខ្ជូនត្រូវក្រោកឈរឡើងទទួល ត្រង់ទ្វារផ្ទះរបស់ពួកជនដទៃ ។ បទថា ***នប្បមជ្ជេយ្ប (មិនគប្បីប្រមាទ)*** សេចក្តីថា ក៏ភិក្ខុធ្វើឲ្យធម្មទំនៀមរបស់អ្នកត្រាច់បិណ្ឌបាតជាប្រក្រតីវិនាសហើយ ស្វែងរកភោជនដ៏ប្រណីត ឈ្មោះថា រមែងប្រមាទក្នុងដុំបាយ ដែលខ្ជូនគប្បីក្រោកឡើងទទួល តែថា កាលត្រាច់ទៅតាមលំដាប់ច្រកល្ហកដើម្បីបិណ្ឌបាត ឈ្មោះថា រមែងមិនប្រមាទ ។ ការធ្វើយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា មិនគប្បីប្រមាទក្នុងដុំបាយ ដែលខ្ជូនគប្បីក្រោកឈរឡើងទទួល ។

បទថា ***ធម្មំ (ធម៌)*** សេចក្តីថា កាលលះបង់អនេសនៈ (ការស្វែងរកមិនគួរ) ចេញហើយ ត្រាច់ទៅតាមលំដាប់ច្រកល្ហក ឈ្មោះថា ប្រព្រឹត្តធម៌ គឺ ការត្រាច់ទៅដើម្បីភិក្ខានោះឯង ឲ្យជាសុចរិត ។ បទថា ***សុខំ សេតិ (រមែងនៅជាសុខ)*** នោះ ត្រឹមតែជាទេសនា ។ អធិប្បាយថា កាលប្រព្រឹត្តធម៌ គឺ ការត្រាច់ទៅដើម្បីភិក្ខា ឈ្មោះថា ប្រព្រឹត្តធម៌ជាប្រក្រតី រមែងនៅជាសុខដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ក្នុងលោកនេះ និងលោកខាងមុខ ។

ពីរបទថា ***ន តំ ទុចូរិតំ (មិនគប្បីប្រព្រឹត្តធម៌នោះឲ្យទុចូរិត)*** សេចក្តីថា កាលត្រាច់ទៅក្នុងអគោចរ ផ្សងដោយអគោចរ មានស្ត្រីពេស្យាជាដើម ឈ្មោះថា រមែងប្រព្រឹត្តធម៌ គឺ ការត្រាច់ទៅដើម្បីភិក្ខាឲ្យជាទុចូរិត ។ មិនប្រព្រឹត្តយ៉ាងនោះ គប្បីប្រព្រឹត្តធម៌នោះឲ្យជាសុចរិត មិនគប្បីប្រព្រឹត្តធម៌នោះឲ្យជាទុចូរិតឡើយ ។ ពាក្យដ៏សេស មានន័យដូចពោលហើយ ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ព្រះរាជាបានតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ព្រះធម៌ទេសនាមានប្រយោជន៍ដល់ជនទាំងឡាយ ដែលប្រជុំគ្នា ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងព្រះចាធសុទ្រោធន:

៣. រឿងភិក្ខុអ្នកចម្រើនវិបស្សនា

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធភិក្ខុអ្នកចម្រើនវិបស្សនាប្រមាណ ៥០០ រូប ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **យថា បុព្ពុឡកំ បសេ្ស (ដូចបុគ្គលឃើញជុំនៃពពុះទឹក)** ជាដើម ។

ភិក្ខុកាន់យកព្រៃញ្ជៃជាអារម្មណ៍

បានឮថា ភិក្ខុទាំងនោះរៀនកម្មដ្ឋានក្នុងសម្ងាត់ព្រះសាស្តាហើយ ចូលទៅព្រៃទំប្រើងប្រែង ក៏នៅមិនបានសម្រេចគុណវិសេស ទើបគិតថា "ពួកយើងនឹងរៀនកម្មដ្ឋានឲ្យវិសេសឡើងវិញមិនមានទៀត" ក៏មកកាន់សម្ងាត់របស់ព្រះសាស្តា ឃើញថ្ងៃបណ្តើរកូនពាក់កណ្តាលផ្ទៃ ចម្រើនកម្មដ្ឋាន ដែលមានថ្ងៃបណ្តើរកូនជាអារម្មណ៍នោះឯងបណ្តើរ ដើរមកបណ្តើរ ។ ភ្ជៀងក៏ធ្លាក់ក្នុងខណៈដែលភិក្ខុទាំងនោះចូលទៅកាន់វិហារនោះឯង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ឈរត្រង់ខាងមុខនោះ។ ឃើញពពុះទឹកទាំងឡាយជ្រាំងឡើង ហើយបែកទៅវិញដោយសន្ទុះនៃខ្សែទឹក ក៏កាន់យកជាអារម្មណ៍ថា "អត្តភាពនេះក៏ដូចជាពពុះទឹក ព្រោះកើតឡើងហើយបែកធ្លាយទៅវិញ" ។ ព្រះសាស្តាប្រថាប់គង់ក្នុងព្រះគន្ធកុដិនោះឯង ទ្រង់ជ្រាបដល់ភិក្ខុនោះហើយ ទ្រង់ផ្សាយព្រះឱកាស ដូចជាត្រាស់ទីងភិក្ខុទាំងនោះ បានត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៣. យថា បុព្ពុឡកំ បសេ្ស យថា បសេ្ស មរីចិកំ

ឯវំ លោកំ អវេក្ខន្តំ មច្ចុរាជា ន បស្សតិ ។

បុគ្គលឃើញពពុះទឹកយ៉ាងណា ឃើញព្រេញថ្ងៃយ៉ាងណា ស្តេចមច្ចុ មិនឃើញអ្នកពិចារណាខន្ធលោកជាដើម យ៉ាងនោះទេ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ***មរីចិកំ*** *គឺ ព្រេញថ្ងៃ ពិតណាស់ ព្រេញថ្ងៃសូម្បីប្រាកដឡើងអំពីទីឆ្ងាយ ដោយអំណាចមានសណ្ឋាន ដូចជាសណ្ឋានផ្ទះជាដើម តែជារូបដែលកាន់យកមិនបាន ជារបស់សូន្យទេ (រមែងប្រាកដ) ដល់ជនទាំងឡាយអ្នកចូលទៅជិត ព្រោះហេតុនោះ ទើបមានពាក្យអធិប្បាយថា "មច្ចុរាជ រមែងមិនឃើញបុគ្គលអ្នកពិចារណាឃើញនូវលោក មានខន្ធជាដើម ដូចបុគ្គលឃើញពពុះទឹក ព្រោះអត្ថថា កើតឡើងហើយក៏បែកធ្លាយទៅ និងដូចបុគ្គលឃើញព្រេញថ្ងៃ ព្រោះជាធម្មជាតិសូន្យទេជាដើម ដូច្នោះ ។*

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ភិក្ខុទាំងនោះបានសម្រេចព្រះអរហត្តក្នុងទីដែលខ្លួនអង្គុយនោះឯង ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ រឿងភិក្ខុអ្នកចម្រើនវិបស្សនា

៤. រឿងអភយរាជកុមារ

ព្រះសាស្តា ស្តេចប្រថាប់នៅនាវត្តវេឡុវ័ន ទ្រង់ប្រារព្ធអភយរាជកុមារ គ្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **ឯថ បស្សថិមំ លោកំ (អ្នកទាំងឡាយចូរមកមើលលោកនេះ)** ជាដើម ។

ព្រះកុមារទានទទួលរាជសម្បត្តិ

បានឮថា កាលអភយរាជកុមារនោះ ទ្រង់បង្ក្រាបបច្ចន្តជនបទឲ្យស្ងប់រម្ងាប់មកហើយ ព្រះបាទពិម្ពិសារជាព្រះបិតាទ្រង់សព្វព្រះហឫទ័យ ព្រះរាជទានស្រីរបាំម្នាក់ដែលឆ្លាតក្នុងការរាំ និងច្រៀង ហើយបានព្រះរាជទានរាជសម្បត្តិ ៧ ថ្ងៃ ។ អភយរាជកុមារនោះ ស្តេចមិនបានចេញខាងក្រៅព្រះរាជមន្ទីរឡើយ សោយសិរីនៃភាពជាព្រះរាជាអស់ ៧ ថ្ងៃ ស្តេចទៅកាន់កំពង់ទឹកក្នុងថ្ងៃទី ៨ ទ្រង់ស្រង់ទឹកហើយ ស្តេចចូលទៅកាន់ព្រះឧទ្យាន ប្រថាប់គង់ទតការរាំ និងការច្រៀងរបស់ស្រីនោះ ដូចសន្ត្តិមហាមាត្យ ។ ក្នុងខណៈនោះឯង ស្ត្រីរបាំនោះ ក៏បានធ្វើមរណកាលដោយអំណាចខ្យល់ដូចជាសន្ត្តា ដូចស្ត្រីរបាំរបស់សន្ត្តិមហាមាត្យដែរ ។ ព្រះរាជកុមារមានសេចក្តីសោកកើតឡើងហើយ ព្រោះកាលកិរិយារបស់ស្ត្រីរបាំនោះ ទ្រង់ព្រះតម្រិះថា "អ្នកជនទៀរព្រះសាស្តាចេញ ទ្ធ ងមិនអាចធ្វើសេចក្តីសោកនេះឲ្យរលត់បានឡើយ" ហើយស្តេចក៏ចូលទៅគាល់ព្រះសាស្តា ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះអង្គរំលត់សេចក្តី

សោករបស់ខ្ញុំព្រះអង្គផង" ។

ឧទាយសម្រាប់សេចក្ដីសោក

ព្រះសាស្ដា ទ្រង់លួងលោមព្រះកុមារនោះហើយ ត្រាស់ថា "ក៏ប្រមាណទឹកភ្នែកទាំងឡាយ ដែលអ្នកទួញយំក្នុងកាលនៃស្ត្រីនេះស្ងាប់យ៉ាងនេះឯង ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយមិនមាន ក្នុងសង្សារដែលមានទីបំផុត ដែលនរណាៗ ដឹងមិនបាន" ទ្រង់ជ្រាបការៈនៃសេចក្ដីសោកមានសភាពស្រាលស្ដើង ព្រោះទេសនានោះហើយ ទើបមានព្រះពុទ្ធដីកាត្រាស់ថា "កុមារអ្នកកុំសោយសោកឡើយ រឿងនោះ ជាឋានៈសម្រាប់លិចចុះរបស់ជនពាលទាំងឡាយទេ" ដូច្នេះហើយ ទើបទ្រង់ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៤. ឯថ បស្សថិមំ លោកំ ចិត្តំ រាជរថូបមំ
យត្ថ ពាលា វិសីទន្តិ នត្ថិ សង្គោ វិជានតំ ។

អ្នកទាំងឡាយ ចូរមកមើលលោកនេះ ដ៏ត្រកាលដូចរាជរថ ជនពាលទាំងឡាយ រមែងលិចលង់ក្នុងលោកណា សេចក្ដីជាប់ជំពាក់ក្នុងលោកនោះ រមែងមិនមាន ដល់ជនជាបណ្ឌិតទាំងឡាយដែលដឹងច្បាស់ទេ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា ***ឯថ បស្សថ (អ្នកទាំងឡាយចូរមកមើល)*** *ព្រះសាស្ដាត្រាស់សំដៅយកព្រះរាជកុមារនោះឯង ។ បទថា* ***ឥមំ លោកំ***

(លោកនេះ) *បានដល់ អត្តភាព ពោលគឺ ខន្ធលោកជាដើមនេះ ។ បទថា* ***ចិត្តំ (ដ៏ត្រកាល)*** *សេចក្តីថា ដែលវិចិត្រដោយគ្រឿងប្រដាប់ មានគ្រឿងប្រដាប់ គឺ សំពត់ជាដើម ដូចរាជរថ ដែលវិចិត្រដោយគ្រឿងប្រដាប់ មានកែវ ៧ ប្រការ ជាដើម ។ បទថា* ***យត្ត ពាលា (ដែលពួកជនពាល)*** *សេចក្តីថា ពួកជនពាល ប៉ុណ្ណោះ លិចលង់ក្នុងអត្តភាពណា ។ បទថា* ***វិជានតំ (អ្នកប្រាជ្ញ)*** *សេចក្តីថា តែចំពោះពួកអ្នកប្រាជ្ញ គឺ បណ្ឌិតទាំងឡាយ មិនមានសេចក្តីជាប់ជំពាក់ក្នុង កិលេសដែលជាគ្រឿងជាប់ជំពាក់ មានរាគៈជាដើមសូម្បីក្នុងអត្តភាពនោះ ។*

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ព្រះរាជកុមារក៏បានតាំងនៅក្នុងសោតា-បត្តិផល ព្រះធម្មទេសនាបានមានប្រយោជន៍ដល់ជនអ្នកប្រជុំគ្នា ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងអភយរាជកុមារ

៥. រឿងព្រះសម្ជួនត្ថេរ

ព្រះសាស្តា កាលស្តេចប្រថាប់នៅនាវត្តវេឡុវ័ន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះសម្ជួ-នត្ថេរ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **យោ ច បុព្ពេ បមជ្ជិត្វា (ជនណាប្រមាទ អំពីមុន)** ជាដើម ។

អ្នកមិនប្រមាទរមែងញ្ជាំងលោកឲ្យភ្លឺស្វាង

បានឮថា ព្រះថេរៈនោះ មិនធ្វើវេលាឲ្យជាប្រមាណថា ព្រឹក ឬល្ងាចទេ តែងតែជើរបោសសម្អាតរៀយៗ ។ ថ្ងៃមួយ ព្រះថេរៈនោះកាន់អំបោសទៅកាន់សម្នាក់របស់ព្រះរវតៈ ដែលអង្គុយក្នុងទីសម្រាកពេលថ្ងៃ បានពោលថា "ព្រះថេរៈនេះ មហាខ្ជិល បរិភោគរបស់ដែលជនឲ្យដោយសទ្ធាហើយ គិតតែអង្គុយ" កាលដែលព្រះថេរៈនុ៎ះកាន់យកអំបោស ហើយបោសត្រង់ក ន្ទែងមួយ មិនគួរទេឬ" ព្រះថេរៈគិតថា "យើងនឹងឲ្យឱ្យ ទ ដល់លោក" ហើយបានពោលថា "មកនេះ អាវុសោ" ។

ព្រះសម្ជួនត្ថេរ. អ្វី លោកម្ចាស់ ។

ព្រះរវតៈ. លោកចូរទៅ ស្រង់ទឹកហើយសឹមមក ។

ព្រះសម្ជួនត្ថេរនោះ ក៏បានធ្វើដូច្នោះ ។

លំដាប់នោះ ព្រះថេរៈឲ្យលោកអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរមួយហើយ ពោលប្រដៅថា "អាវុសោ ធម្មតាកិច្ចដើរតែបោសគ្រប់វេលា មិនគួរទេ ក៏កិច្ចបោស

អំពីព្រលឹមហើយ ត្រាច់បិណ្ឌបាត ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាតហើយ មកអង្គុយក្នុងទីសម្រាកពេលថ្ងៃ ឬពេលយប់ ស្វាធ្យាយអាការ ៣២ ផ្តើមពិចារណាការអស់ទៅ និងការសូន្យទៅក្នុងអត្តភាពហើយ ក្រោកឡើងបោសក្នុងវេលារសៀលទើបគួរ ភិក្ខុមិនគប្បីបោសគ្រប់កាលជានិច្ចទេ គប្បីធ្វើឱកាសសម្រាប់ខ្លួនផង ។ ព្រះសម្មជ្ជនត្ថេរនោះ តាំងនៅក្នុងឱវាទរបស់ព្រះថេរៈហើយ មិនយូរប៉ុន្មានក៏តាំងនៅក្នុងព្រះអរហត្ត ។ ទីនោះៗ ក៏បានជាគំនរសំរាមធំ ។

លំដាប់នោះ ភិក្ខុទាំងឡាយពោលនឹងព្រះសម្មជ្ជនត្ថេរនោះថា "សម្មជ្ជនៈដ៏មានអាយុ ទីនោះៗ បានជាគំនរសំរាមធំ ព្រោះហេតុអ្វី ទើបលោកមិនបោសទៀត" ។

ព្រះសម្មជ្ជនត្ថេរ. លោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំធ្វើហើយដូច្នោះ កាលនៅប្រមាទ តែឥឡូវនេះ ខ្ញុំជាអ្នកមិនប្រមាទ ។

ភិក្ខុទាំងឡាយនាំគ្នាក្រាបទូលដល់ព្រះសាស្តាថា "ភិក្ខុនេះ ព្យាករណ៍អរហត្តផល ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "យ៉ាងនោះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុត្ររបស់តថាគត ដើរបោសក្នុងកាលប្រមាទក្នុងពេលមុន តែឥឡូវនេះ បុត្រតថាគត សម្រាកសម្រាន្តដោយសុខដែលកើតអំពីមគ្គផល ទើបមិនបោស ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៥. យោ ច បុព្វេ បមជ្ជិត្វា បច្ឆា សោ នប្បមជ្ជតិ

សោមំ លោកំ បភាសេតិ អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា ។

បុគ្គលណាមួយ កាលពីមុនប្រមាទហើយ លុះកាលជាខាន
ក្រោយ គេមិនប្រមាទវិញ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ញ្ជាំងខន្ធា-
ទិលោកនេះឲ្យភ្លឺច្បាស់ ដូចព្រះចន្ទរះផុតចាកពពក ។

អធិប្បាយកាថា

បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបសេចក្តីនៃព្រះគាថានោះថា ៖

បុគ្គលណា ប្រមាទហើយក្នុងកាលមុន ដោយការធ្វើវត្តបដិបត្តិ ឬព្រោះ
ការស្វាធ្យាយជាដើម ខាងក្រោយសម្រាកសម្រាន្តដោយសុខ ដែលកើតអំពី
មគ្គផល ឈ្មោះថា មិនប្រមាទ បុគ្គលនោះរមែងញ្ជាំងលោក មានខន្ធជាដើម
នេះឲ្យភ្លឺ គឺ រមែងធ្វើឲ្យភ្លឺស្វាងដោយមគ្គញ្ញាណ ដូចព្រះចន្ទរះផុតហើយចាក
ពពក ញ្ជាំងឱកាសលោកឲ្យភ្លឺ ដូច្នោះ ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើនសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ
មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងព្រះសម្មជ្ជនត្ថេរ

៦. រឿងព្រះអង្គុលិមាល

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះអង្គុលិមាល គ្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **យស្ស បាបំ កតំ កម្មំ (បុគ្គលណាលះបាបកម្ម ដែលខ្លួនធ្វើហើយ ដោយកុសល)** ជាដើម ។

ដើមរៀចចុងត្រង់ប្រើប្រាស់ចាន

សេចក្តីនៃរឿងនេះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបដោយអំណាចនៃអង្គុលិមាល-សូត្រនោះឯង ។ ក៏ព្រះថេរៈបួសក្នុងសម្នាក់របស់ព្រះសាស្តា បានសម្រេចព្រះអរហត្ត ។ គ្រានោះឯង ព្រះអង្គុលិមាលទៅក្នុងទីស្ងាត់ គេចចេញអំពីពួកសោយវិមុត្តិសុខ បន្ទឹខទាននេះក្នុងវេលានោះថា ៖

អ្នកដែលប្រមាទអំពីមុនហើយ ដល់មកខាងក្រោយ គេមិន ប្រមាទ នឹងញ្ជាំងលោកឲ្យភ្លឺបាន ដូចព្រះចន្ទរះផុតហើយចាក ពពកដូច្នោះឯង ។

លុះបន្ទឹខទានហើយ ក៏បរិនិព្វានដោយអនុបាទិសេសនិព្វានធាតុ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយសន្ទនាគ្នាក្នុងធម្មសភាថា "អ្នកមានអាយុ ព្រះថេរៈកើតក្នុងទីណាហ្នឹ" ព្រះសាស្តាស្តេចយាងមកហើយ គ្រាស់សួរថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអ្នក ឥឡូវនេះអង្គុយសន្ទនាគ្នាដោយពាក្យអ្វី" កាលភិក្ខុទាំងនោះ ក្រាបទូលថា "ដោយពាក្យប្រារព្ធដល់ទីកើតរបស់ព្រះអង្គុលិមាល ព្រះអង្គ" ក៏គ្រាស់ថា

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ "បុត្រវបស់តថាគតបរិនិព្វានហើយ" ភិក្ខុទាំងឡាយទូលសួរថា "ព្រះអង្គុលិមាលសម្ងាប់មនុស្សមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ បរិនិព្វានហើយឬ ព្រះអង្គ" ទើបត្រាស់ថា "យ៉ាងនោះហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះអង្គុ-លិមាលនោះ មិនបានកល្យាណមិត្តត្រឹមតែម្នាក់ ទើបបានធ្វើបាបមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះក្នុងកាលមុន តែក្រោយមក បានកល្យាណមិត្តជាបច្ចុ័យ ទើបជាអ្នកមិនប្រមាទ ព្រោះហេតុនោះ បាបកម្មនោះ គឺ បុត្រវបស់តថាគតលះបានហើយដោយកុសល ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៦. យស្ស បាបំ កតំ កម្មំ កុសលេន បិថីយតិ

សោមំ លោកំ បភាសេតិ អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា ។

បុគ្គលណា ធ្វើអំពើបាបហើយ បិទខ្ទប់អំពើបាបនោះដោយ

កុសល គឺ អរហត្តមគ្គបាន បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ញ្ជាំងខន្ធា-

ទិលោកនេះឲ្យភ្លឺច្បាស់ ដូចព្រះចន្ទរះផុតចាកពពក ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **កុសលេន (ដោយកុសល)** ព្រះសាស្តាត្រាស់សំដៅយកព្រះអរហត្តមគ្គ ។ ពាក្យដ៏សេស មានអត្ថនាយទាំងអស់ ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើនបានសម្រេចលោកុត្តរផល

មានសោតាបត្តិផលជាដើម ។

ចប់ រឿងព្រះអង្គុលិមាល

៧. រឿងធីតាជាងតម្បាញ

ព្រះសាស្តា កាលស្តេចប្រថាប់នៅនាអគ្គាឡវចេតិយ ទ្រង់ប្រារព្ធធីតារបស់ជាងតម្បាញម្នាក់ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ***អន្ធភូតោ អយំ លោកោ (សត្វលោកនេះ ដូចជាអ្នកខ្វាក់ភ្នែក)*** *ជាដើម ។*

អ្នកចម្រើនមរណស្សតិមិនខ្វាចស្លាប់

សេចក្តីពិស្តារថា ថ្ងៃមួយ ពួកអ្នកក្រុងអាឡវី កាលព្រះសាស្តាស្តេចយាងដល់ក្រុងអាឡវីហើយ ក៏បានទូលនិមន្តថ្វាយទាន ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ធ្វើអនុមោទនាក្នុងវេលាស្រេចភត្តកិច្ចហើយថា "អ្នកទាំងឡាយ ចូរចម្រើនមរ-ណស្សតិយ៉ាងនេះថា ជីវិតរបស់យើងមិនទៀងទាត់ សេចក្តីស្លាប់របស់យើងទៀង យើងត្រូវស្លាប់ជាប្រាកដ ជីវិតរបស់យើងមានសេចក្តីស្លាប់ជាទីបំផុត ជីវិតរបស់យើងមិនទៀង សេចក្តីស្លាប់ទៀង ក៏មរណៈ ដែលជនទាំងឡាយណាមិនបានចម្រើនហើយ ក្នុងកាលទីបំផុត (ក្នុងវេលាជិតស្លាប់) ជនទាំងឡាយនោះ រមែងតក់ស្ទុត ធ្វើនូវសំឡេងគួរឲ្យខ្លាចហើយធ្វើមរណកាល ដូចបុរសយើញអាសិរពិសហើយ ភ័យខ្លាចដូច្នោះ រីឯមរណៈដែលជនទាំងឡាយណាបានចម្រើនហើយ ជនទាំងឡាយនោះ រមែងមិនតក់ស្ទុតក្នុងកាលជិតស្លាប់ ដូចបុរសយើញអាសិរពិសអំពីចម្ងាយ ហើយក៏យកមែកឈើធ្ពឹះចោលទៅ ដូច្នោះ ព្រោះដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយគប្បីចម្រើនមរណស្សតិ" ។

ពួកជនដ៏សេស ស្តាប់ព្រះធម្មទេសនានោះហើយ បានខ្ទ្រាស់ខ្ទ្រាយតែក្នុងកិច្ចការរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ ។ ចំណែកធីតារបស់ជាងតម្បាញអាយុ ១៦ ឆ្នាំ ម្នាក់ គិតថា "ឱ! ធម្មតាពាក្យរបស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទាំងឡាយអស្ចារ្យ យើងគួរតែចម្រើនមរណស្សតិ ហើយក៏ទ្ចំចម្រើនមរណស្សតិអស់ថ្ងៃ ទិងយប់" ។ ចំណែកព្រះសាស្តា ស្តេចយាងចេញចាកក្រុងអាឡវីហើយ ស្តេចក៏បានយាងទៅជេ-តវនារាម ។ នាងកុមារិកានោះ ក៏ចម្រើនមរណស្សតិជានិច្ច អស់ ៣ ឆ្នាំ ។ តមកថ្ងៃមួយ ព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រមើលមើលលោកក្នុងវេលាទៀបភ្ញី ទ្រង់ឃើញនាងកុមារិកានោះចូលក្នុងសំណាញ់ គឺ ព្រះញាណរបស់ព្រះអង្គ ទ្រង់ពិចារណាថា "ទីងមានហេតុអ្វីហ្ន៎" ទ្រង់ក៏ជ្រាបថា នាងកុមារិកានេះ ចម្រើនទ្ចវមរណ-ស្សតិអស់ ៣ ឆ្នាំ តាំងអំពីថ្ងៃដែលស្តាប់ធម្មទេសនារបស់ព្រះអង្គ ឥឡូវនេះ តថាគតទៅទីនោះ ហើយសួរបញ្ហា ៤ ប្រការទីងនាងកុមារិកានេះ កាលនាងឆ្លើយបញ្ហាចប់ ទីងឲ្យសាធុការ ក្នុងហាន:ទាំង ៤ ហើយកាសិតគាថានេះ ក្នុងវេលាចប់គាថា នាងកុមារិកានោះ ទីងតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ព្រោះហេតុនាងកុមារិកានោះ ទេសនាទីងមានប្រយោជន៍ដល់មហាជន ដូច្នេះហើយ ទ្រង់មានភិក្ខុប្រមាណ ៥០០ រូបជាបរិវារ ស្តេចបានយាងចេញចាកជេតវនារាមទៅកាន់អគ្គាឡវិហារដោយលំដាប់ ។ ពួកអ្នកក្រុងអាឡវីជ្រាបថា ព្រះសាស្តាស្តេចយាងមកហើយ ក៏បាននាំគ្នាទៅវិហារទូលនិមន្ត ។ ឯនាងកុមារិកានោះ ជ្រាបដល់ការយាងមករបស់ព្រះសាស្តា មានចិត្តរីករាយថា "ឮថា ព្រះមហាគោ-

តមជាព្រះបិតា ទ្រង់ជាធំ ជាព្រះអាចារ្យ ទ្រង់មានព្រះកក្ត្រ ដូចព្រះចន្ទពេញ
រង់របស់យើង ស្តេចយាងមកហើយ ទើបគិតថា ព្រះសាស្តាមានពណ៌ដូចមាស
យើងធ្លាប់យើញអស់ ៣ ឆ្នាំហើយមកដល់ថ្ងៃនេះ តែឥឡូវនេះ យើងនឹងបាន
យើញព្រះសរីរៈដែលមានពណ៌ដូចមាស និងបានស្តាប់ ធម៌ដែលជាឱវាទ និង
មានឱជាដ៏ពីរោះគួរឲ្យចាប់ចិត្តរបស់ព្រះសាស្តានោះ" ។

ចំណែកបិតារបស់នាង កាលទៅកាន់រោងតម្បាញ បានផ្តាំកូនស្រីទុក
ថា "កូន អំបោះសម្រាប់ត្បាញសំពត់សាដកជារបស់អ្នកដទៃ បិតាកំពុងត្បាញ
អំបោះសំពត់នោះនៅមួយជុំទៀតមិនទាន់ហើយ បិតានឹងធ្វើឲ្យហើយក្នុងថ្ងៃនេះ
កូនខារហើយត្រូវនាំមកឲ្យបិតា ឲ្យឆាប់ ។ នាងកុមារិកានោះគិតថា "យើងចង់
ស្តាប់ធម៌របស់ព្រះសាស្តា តែបិតាប្រើយើង ដូច្នេះ យើងនឹងស្តាប់ធម៌របស់
ព្រះសាស្តា ឬនឹងខារអំបោះហើយនាំទៅឲ្យបិតា" គ្រានោះ នាងកុមារិកានោះ
មានគំនិតយ៉ាងនេះថា "បើយើងមិននាំខ្នារអំបោះទៅឲ្យ បិតាគប្បីវាយយើងខ្លះ
ប្រហារយើងខ្លះ ដូច្នោះ យើងខារអំបោះឲ្យគាត់ហើយ សឹមស្តាប់ធម៌ជាខាង
ក្រោយ" ហើយអង្គុយខារលើតាំង ។ ឯពួកអ្នកក្រុងអាឡវី អង្គាសព្រះសាស្តា
ហើយ បានទទួលបាត្រ ឱតនៅដើម្បីចាំទទួលអនុមោទនា ។ ព្រះសាស្តាបាន
ប្រថាប់ស្ងៀម ព្រោះទ្រង់ព្រះតម្រិះថា "តថាគត អាស្រ័យកុលធីតាណា មក
ហើយអស់ផ្លូវ ៣០ យោជន៍ កុលធីតានោះមិនមានឱកាសក្នុងថ្ងៃនេះ កាល
កុលធីតាបានឱកាស ទើបតថាគតធ្វើអនុមោទនា" ។ ក៏នរណាៗ ក្នុងលោក

ព្រមទាំងទេវលោក មិនអាចនឹងទូលអ្វីៗ នឹងព្រះសាស្តា ដែលទ្រង់គង់ស្ងៀម យ៉ាងនោះបាន ចំណែកកុមារិកានោះឯង ខារអំបោះហើយជាក់ក្នុងកញ្ជ្រោង ដើរទៅកាន់សម្នាក់របស់បិតា ទៅជល់ខាងក្រោយបរិស័ទហើយ ក៏បានងាកមើលព្រះសាស្តាបណ្តើរ ដើរបណ្តើរ ។ ឯព្រះសាស្តា ក៏ទ្រង់ដើបព្រះសុរងទតនាងកុមារិកានោះ ។ នាងកុមារិកានោះបានជ្រាបដោយអាការដែលព្រះសាស្តាទតថា "ព្រះសាស្តាប្រថាប់គង់កណ្តាលបរិស័ទបែបនោះ ទតព្រះនេត្រមកយើង ទ្រង់រង់ចាំការមករបស់យើង ទ្រង់ចាំយើងមកកាន់សម្នាក់របស់ព្រះអង្ត" ។ នាងជាក់កញ្ជ្រោងខ្នារអំបោះហើយ បានទៅកាន់សម្នាក់របស់ព្រះសាស្តា ។

សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី ទើបព្រះសាស្តាទតព្រះនេត្រមករកនាងកុមារិកានោះ ។

ឆ្លើយថា បានឲ្យថា ព្រះអង្តបានទ្រង់ព្រះបរិវិតក្ក:យ៉ាងនេះថា "នាងកុមារិកានោះ កាលទៅអំពីទីនេះ នឹងធ្វើមរណកាលទាំងជាបុថុជ្ជន នឹងជាអ្នកមានគតិមិនទៀងទាត់ តែបើមកកាន់សម្នាក់តថាគតហើយទៅ នឹងបានសម្រេចសោតាបត្តិផល ជាបុគ្គលមានគតិទៀង នឹងកើតក្នុងតុសិតវិមាន ។ ឲ្យថា ថ្ងៃនោះ នាងកុមារិកានោះ មិនរួចចាកអំពីសេចក្តីស្លាប់បានឡើយ ។

នាងកុមារិកានោះ ចូលទៅគាល់ព្រះសាស្តាដោយសញ្ញា ដែលព្រះ-សាស្តាទតព្រះនេត្រនោះឯង ចូលទៅចន្លោះនៃព្រះរស្មីមានពណ៌ ៦ ថ្វាយបង្គំហើយ បានឈរនៅក្នុងទីដ៏សមគួរមួយ ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរបញ្ហានិងធីតាជាងតម្បាញ

ក្នុងខណៈដែលនាងកុមារិកានោះថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តា ដែលទ្រង់ប្រថាប់គង់ស្ងៀមនាកណ្តាលបរិស័ទនោះហើយ នៅឈរនោះឯង ព្រះសាស្តាត្រាស់នឹងនាងថា "កុមារិកានាង មកពីណា" ។

កុមារិកា. ខ្ញុំព្រះអង្គមិនដឹងទេ ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. នាងនឹងទៅទីណា ?

កុមារិកា. ខ្ញុំព្រះអង្គមិនដឹងទេ ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. នាងមិនដឹងឬ ?

កុមារិកា. ខ្ញុំព្រះអង្គដឹង ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. នាងដឹងទេឬ ?

កុមារិកា. ខ្ញុំព្រះអង្គមិនដឹងទេ ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា ត្រាស់សួរបញ្ហា ៤ ប្រការនឹងកុមារិកានោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

មហាជនលើកទោសថា "អ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ លោកទាំងឡាយចូរមើល ធីតាជាងតម្បាញនេះ និយាយពាក្យដែលខ្ជូនប្រាជ្ញាហើយ នឹងព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ កាលព្រះអង្គត្រាស់ថា នាងមកពីណា? ធីតាជាងតម្បាញនេះ គួរនិយាយថា មកពីផ្ទះ កាលទ្រង់ត្រាស់ថា នាងនឹងទៅទីណា? ក៏គួរទូលថា ទៅរោងជាងតម្បាញ មិនមែនឬ?" ព្រះសាស្តាទ្រង់ធ្វើមហាជនឲ្យស្ងាត់សំឡេង

ហើយត្រាស់សួរថា "កុមារិកា នាងកាលតថាគតពោលថា មកពីណា? ហេតុអ្វី ទើបនាងឆ្លើយថា មិនដឹង?"

កុមារិកា. "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គរមែងបានជ្រាបសេចក្តីដែលខ្ញុំព្រះអង្គមកពីផ្ទះ តែព្រះអង្គត្រាស់សួរថា នាងមកពីណា បំណងត្រាស់សួរថា នាងមកពីណា ទើបកើតក្នុងទីនេះ? តែខ្ញុំព្រះអង្គមិនដឹងថា យើងមកអំពីទីណា ទើបកើតក្នុងទីនេះទេ" ។ លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាប្រទានសាធុការជាគ្រាដំបូងដល់នាង កុមារិកានោះថា "សាធុ សាធុ" កុមារិកា បញ្ហាដែលតថាគតសួរហើយនោះឯង នាងឆ្លើយបានហើយ ហើយត្រាស់សួរតទៅទៀតថា នាង តថាគតសួរថា នាងនឹងទៅទីណា? ហេតុអ្វី ទើបពោលថាមិនដឹង? ។

កុមារិកា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបថាខ្ញុំព្រះអង្គកាន់កញ្ជ្រែងខ្នារដើរទៅកាន់រោងតម្បាញហើយ, តែព្រះអង្គត្រាស់សួរថា ក៏នាងទៅអំពីលោកនេះហើយ នឹងកើតក្នុងទីណា? ខ្ញុំព្រះអង្គចុតិចាកលោកនេះហើយ រមែងមិនដឹងថា នឹងទៅកើតក្នុងទីណាទេ ។

លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាក៏ប្រទានសាធុការដល់នាង ជាលើកទីពីរថា បញ្ហាដែលតថាគតសួរហើយនោះឯង នាងឆ្លើយបានហើយ ហើយក៏ត្រាស់សួរតទៅទៀតថា បើដូច្នោះ នាង ដែលតថាគតសួរថា នាងមិនដឹងទេឬ ហេតុអ្វីទើបនិយាយថាដឹង ។

កុមារិកា. ខ្ញុំព្រះអង្គបានជ្រាបតែកាវ: គឺ សេចក្តីស្លាប់របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ

ប៉ុណ្ណោះព្រះអង្គ ហេតុនោះ ទើបពោលដូច្នោះ ។

លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាបានប្រទានសាធុការដល់នាងជាលើកទី ៣ ថា បញ្ហាដែលតថាគតសួរហើយនោះឯង នាងក៏ឆ្លើយបាន ហើយទ្រង់ត្រាស់សួរតទៅទៀតថា បើដូច្នោះ នាង កាលតថាគតសួរថា នាងដឹងឬទេ? ហេតុអ្វីទើបពោលថា មិនដឹង? ។

កុមារិកា. ខ្ញុំព្រះអង្គជ្រាបតែការ: គឺ សេចក្តីស្លាប់របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ប៉ុណ្ណោះព្រះអង្គ តែមិនដឹងថា នឹងស្លាប់ពេលយប់ ពេលថ្ងៃ ឬពេលព្រឹកជាដើមទេ ព្រោះហេតុនោះ ទើបពោលដូច្នោះ ។

ជនមានបញ្ញាឈ្មោះថាមានចក្ខុ

លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាប្រទានសាធុការលើកទី ៤ ដល់នាងថា បញ្ហាដែលតថាគតសួរហើយនោះឯង នាងឆ្លើយត្រូវហើយ រួចត្រាស់ជាសំតៀនបរិស័ទថា "ពួកអ្នកមិនដឹងប្រមាណនូវពាក្យដែលនាងកុមារិកានេះពោលហើយទេ ទើបពោលទោសតែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ ព្រោះចក្ខុ គឺ បញ្ញារបស់ពួកជនណាមិនមាន ពួកជននោះដូចជាមនុស្សខ្វាក់ ចក្ខុ គឺ បញ្ញារបស់ពួកជនណាមាន ជនទាំងនោះនុ៎ះឯង ទើបជាអ្នកមានចក្ខុ ហើយបានត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៧. អន្ធភូតោ អយំ លោកោ តនុកេត្ថ វិបស្សតិ

សកុន្តោ ជាលមុត្តោវ អប្ផោ សគ្គាយ គច្ឆតិ ។

លោកិយមហាជននេះ ជាមនុស្សងងឹត បណ្តាជនទាំងនេះ

ជនតិចគ្នាដែលឃើញច្បាស់ (នូវខន្ធាទិលោកនេះដោយអំណាចអនិច្ចលក្ខណៈជាដើម) ជនតិចគ្នា ដែលទៅកាន់ឋានសួគ៌ ដូចសត្វស្វាប (ដែលជាប់សំណាញ់របស់ព្រានហើយ) តិចណាស់ ដែលរួចចាកអំពីសំណាញ់ ដូច្នោះ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ***អយំ លោកោ (សត្វលោកនេះ)*** *សេចក្តីថា លោកិយមហាជននេះ ឈ្មោះថា ដូចជាមនុស្សខ្វាក់ ព្រោះមិនមានចក្ខុ គឺ បញ្ញា ។ ពីរបទថា* ***តនុកេត្ត (ក្នុងលោកនេះតិចអ្នកណាស់)*** *សេចក្តីថា ជនក្នុងលោកនេះ តិចនាក់ គឺ មិនច្រើន នឹងឃើញច្បាស់ដោយអំណាចនៃត្រៃ-លក្ខណ៍ មានមិនទៀងជាដើម ។ បទថា* ***ជាលមុត្តោវ (ដូចសត្វបក្សារួចពីសំណាញ់)*** *បណ្តាហ្វូងសត្វចាប ដែលនាយព្រានអ្នកធ្វាតដាក់សំណាញ់ចាប់យក សត្វចាបខ្វះប៉ុណ្ណោះរួចចាកសំណាញ់បាន ចាបដ៏សេស រមែងជាប់នៅក្នុងសំណាញ់នោះឯង យ៉ាងណា បណ្តាសត្វដែលជាប់សំណាញ់របស់មាររួបទុកហើយ សត្វជាច្រើន រមែងទៅកាន់អបាយ តិចនាក់ណាស់ គឺ បុគ្គលខ្វះប៉ុណ្ណោះទៅកាន់សួគ៌ គឺ រមែងដល់សុគតិ ឬនិព្វាន ដូច្នោះឯង ។*

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា នាងកុមារិកានោះបានតាំងនៅក្នុងសោ-តាបត្តិផល ព្រះធម៌ទេសនាមានប្រយោជន៍ដល់មហាជន ដូច្នេះ ។

ធីតាជាឥតមច្ចាញ្ញស្វាប់ហើយ ទៅកើតក្នុងភពតុសិត

ឯនាងកុមារិកានោះ បានកាន់កម្ព្រៃងខ្នារអំបោះទៅកាន់សម្ផាក់របស់បិតា ។ ចំណែកបិតានោះ ក៏អង្គុយដេកលក់ ។ កាលនាងមិនបានកំណត់ហើយបង្អោនកម្ព្រៃងខ្នារចូលទៅ កម្ព្រៃងខ្នារប៉ះត្រង់ទីដែលជាក់ត្រល់ ហើយជ្ជាក់ ធ្វើឲ្យមានសំឡេងឡើង ។ បិតានោះភ្ញាក់ឡើងហើយ ក៏ចាប់ត្រល់ចោលទៅ ត្រង់និមិត្តដែលខ្ជួនកាន់យកហើយនោះឯង ។ ចុងត្រល់ក៏បានទៅប្រហារនាងកុមារិកានោះត្រង់ទ្រូង នាងក៏ស្វាប់នៅត្រង់ទីនោះឯង បានទៅកើតក្នុងភពតុសិត ។ លំដាប់នោះ បិតារបស់នាង ក្រេឡកមើលនាង បានឃើញសរីរៈរបស់នាងទាំងអស់ប្រឡាក់ដោយឈាម ដេកស្វាប់ហើយ ។ គ្រានោះ សេចក្ដីសោកដ៏ធំកើតឡើងដល់បិតានោះ ។ គាត់ស្រែកយំ ដោយគិតថា "អ្នកជវ៉ៃទ្ធ៌ីង មិនអាចរំលត់សេចក្ដីសោករបស់យើងបានឡើយ ទើបទៅកាន់សម្ផាក់របស់ព្រះសាស្ដា ក្រាបទូលរឿងនោះ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះអង្គទ្រង់ញ៉ាំងសេចក្ដីសោករបស់ខ្ញុំឲ្យរលត់" ។ ព្រះសាស្ដាបានត្រាស់លួងលោមគាត់ហើយ ត្រាស់ថា "អ្នកកុំសោកឡើយ ព្រោះថា ទ្ធ៌ីកក្ដែករបស់អ្នកដែលហូរចេញក្នុងកាលដែលធីតារបស់អ្នកស្វាប់ ដោយអាការយ៉ាងនេះនេះឯង ក្នុងសង្ឆ្ងរ ដែលគ្មានទីបំផុត ដែលនរណាៗ ទ្ធ៌ងជ្ជ៌ងបានឡើយ ក្រៃលែងជាងទ្ធ៌ីកមហាសមុទ្ទទាំង ៤ ហើយទ្រង់បានត្រាស់អនមតគ្គសូត្រ" គេមានសេចក្ដីសោកស្រាលស្ដ្ធ៌ង ទូលសូមបព្ជ្ជាទ្ធ៌ងព្រះសាស្ដា បានឧបសម្ផ្ជាហើយ ត

មក មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានសម្រេចព្រះអរហត្ត ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងធីតារបស់ជាងតម្បាញ

៨. ឈ្វើងភិក្ខុ ៣០ រូប

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងជេតពន ទ្រង់បានប្រារព្ធភិក្ខុ ៣០ រូប ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ***ហំសា អាទិចូបថេ យន្តិ (ហង្សទាំងឡាយរមែងតែងហើរទៅតាមគន្ធងផ្លូវព្រះអាទិត្យ)*** *ជាដើម ។*

បុគ្គលចម្រើនឥទ្ធិចាធ រមែងហោះទៅចាន

សេចក្តីពិស្តារថា ក្នុងថ្ងៃមួយ ភិក្ខុអ្នកមានប្រក្រតីនៅក្នុងទិសប្រមាណ ៣០ រូប ចូលទៅគាល់ព្រះសាស្តា ។ ព្រះអានន្ទមកក្នុងវេលាដែលធ្វើវត្តដល់ព្រះសាស្តា ឃើញភិក្ខុទាំងនោះហើយ គិតថា "កាលព្រះសាស្តាធ្វើបដិសណ្ឋារៈជាមួយភិក្ខុទាំងនេះហើយ ឯយើងធ្វើវត្តហើយ" ដូច្នេះ ក៏បានទៅឈរត្រង់ខ្វោងទ្វារ ។ ចំណែកព្រះសាស្តាទ្រង់ធ្វើបដិសណ្ឋារៈជាមួយនឹងភិក្ខុទាំងនោះហើយ ក៏ត្រាស់កថាដែលប្រារព្ធធម៌ជាគ្រឿងឲ្យរព្ចកដល់គ្នានឹងគ្នា ដល់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះស្តាប់ធម្មកថានោះហើយ បានសម្រេចព្រះអរហត្តគ្រប់អង្គ បានហោះទៅព្ធដ៏អាកាស ។ ព្រះអានន្ទត្តេរ កាលភិក្ខុទាំងនោះនៅយូរពេក ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះសាស្តា ទូលសួរថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុ ៣០ រូប មកក្នុងទីនេះ ភិក្ខុទាំងនោះទៅណាហើយ?"

ព្រះសាស្តា. ម្នាលអានន្ទ បានទៅហើយ ។

អានន្ទ. បពិត្រព្រះអង្គ ទៅតាមផ្លូវណា ?

ព្រះសាស្តា. ម្នាលអានន្ទ ផ្លូវអាកាស ។

អានន្ទ. ចុះភិក្ខុទាំងនោះ ជាព្រះខីណាស្រពឬ ព្រះអង្គ?

ព្រះសាស្តា. ម្នាលអានន្ទ ត្រូវហើយ ភិក្ខុទាំងនោះស្តាប់ធម៌ក្នុងសម្នាក់តថាគតបានសម្រេចព្រះអរហត្ត ។ ក៏ក្នុងខណៈនោះឯង ហង្សទាំងឡាយហើរទៅ ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ ឥទ្ធិបាទ ៤ ដែលបុគ្គលណាចម្រើនល្អហើយ បុគ្គលនោះរមែងហោះទៅបានដូចហង្ស ដូច្នោះ ហើយក៏ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៨. ហំសាទិច្ចបថេ យន្តិ អាកាសេ យន្តិ ឥទ្ធិយា
នីយន្តិ ធីរា លោកម្ហា ជេត្វា មារំ សវាហនំ ។

ពួកហង្ស តែងហើរទៅក្នុងគន្ធងផ្លូវព្រះអាទិត្យ អ្នកមានឫទ្ធិ តែងហោះទៅក្នុងអាកាសដោយឫទ្ធិ អ្នកប្រាជ្ញផ្តាញ់កិលេសមារ ព្រមទាំងពាហនៈ គឺ តណ្ហាបានហើយ រមែងលាស់ខ្លួនចេញចាកលោកបាន ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបសេចក្តីនៃព្រះគាថានោះថា ៖

ហង្សទាំងនេះ រមែងទៅក្នុងគន្ធងផ្លូវនៃព្រះអាទិត្យ គឺ ក្នុងអាកាស ។ ឯឥទ្ធិបាទដែលជនពួកណាចម្រើនល្អហើយ ជនពួកនោះឯង រមែងទៅក្នុងអាកាសដោយឫទ្ធិបាន ឯធីរជនទាំងឡាយ គឺ បណ្ឌិត ឈ្នះមារព្រមទាំងពាហនៈហើយ

រមែងចេញទៅ គឺ រមែងរលាស់ចេញចាកលោក គឺ វដ្ដៈនេះ បានដល់ ព្រះនិព្វាន ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើនបានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងភិក្ខុ ៣០ រូប

៩. រឿងនាងចិញ្ចមាណវិកា

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធនាងចិញ្ចមាណ-វិកា ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **ឯកធម្មអតីតស្ស (អ្នកឈានកន្ធងធម៌ឯក)** ជាដើម ។

ពួកតិរ្ថីយ៍ច្រណែនព្រះពុទ្ធសាសនា

សេចក្តីពិស្តារថា ក្នុងបឋមពោធិកាល កាលសាវកព្រះទសពលមានប្រមាណច្រើន ពួកទេវតា និងពួកមនុស្ស ឈានចុះកាន់អរិយភូមិ ការកើតឡើងនៃព្រះគុណរបស់ព្រះសាស្តា បានផ្សព្វផ្សាយទៅ ទើបលាភសក្ការៈជាច្រើនបានកើតឡើង ។ ពួកតិរ្ថីយ៍ប្រាកដដូចជាពន្ធឹអំពិលអំពែក ក្នុងពេលព្រះអាទិត្យរះ ជាអ្នកសាបសូន្យលាភសក្ការៈ ។ ពួកតិរ្ថីយ៍ទាំងនោះ ឈរកណ្តាលផ្លូវ ប្រកាសឲ្យពួកមនុស្សដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា "ព្រះសមណគោតមប៉ុណ្ណោះឬ ជាព្រះពុទ្ធ សូម្បីយើងក៏ជាព្រះពុទ្ធដែរ ទានដែលឲ្យដល់ព្រះសមណគោ-តមប៉ុណ្ណោះឬ មានផលច្រើន សូម្បីទានដែលឲ្យហើយដល់ពួកយើង ក៏មានផលច្រើន ដូចគ្នាដែរ អ្នកទាំងឡាយចូរឲ្យ ចូរធ្វើដល់ពួកយើងខ្ញុះ" កាលមិនបានលាភសក្ការៈ ក៏ប្រជុំគ្នាក្នុងទីស្ងាត់ថា "ពួកយើងគប្បីញ្ចាំងទោសឲ្យកើតឡើងដល់ព្រះសមណគោតម ក្នុងចំណោមមនុស្សទាំងឡាយ គប្បីញ្ចាំងលាភសក្ការៈឲ្យវិនាសដោយឧបាយដូចម្តេចហ្នឹ?" កាលនោះ ក្នុងក្រុងសាវត្ថី មាន

នាងបរិព្វាជិកាម្នាក់ ឈ្មោះចិញ្ចមាណវិកា ជាអ្នកមានរូបឆោមល្អ ដល់នូវការប្រសើរដោយភាពល្អស្អាត ដូចស្រីទេពអប្សរដូច្នោះ រស្មីបានផ្សាយចេញចាកសរីរៈរបស់នាង ។

នាងចិញ្ចមាណវិកាទទួលអាសាពួកតិរ្ថីយ៍

លំដាប់នោះ តិរ្ថីយ៍អ្នកឈ្លាសវៃម្នាក់ ពោលយ៉ាងនេះថា "ពួកយើងអាស្រ័យនាងចិញ្ចមាណវិកា គប្បីញ៉ាំងទោសឲ្យកើតឡើងដល់ព្រះសមណ-គោតម ធ្វើលាភសក្ការៈរបស់លោកឲ្យវិនាសបាន" ។ តិរ្ថីយ៍ទាំងនោះទទួលព្រមថា "ឧបាយនេះល្អ" ។ តមក នាងចិញ្ចមាណវិកានោះទៅកាន់អារាមរបស់តិរ្ថីយ៍ ថ្វាយបង្គំហើយក៏បានឈរ ។ ពួកតិរ្ថីយ៍មិនតបតជាមួយនាង ។ នាងទើបគិតថា "យើងមានទោសអ្វីហ្ន៎" សូម្បីនាងនិយាយអស់ ៣ ដងថា "លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ នាងខ្ញុំថ្វាយបង្គំហើយ ក៏និយាយថា លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ នាងខ្ញុំមានទោសអ្វី? ព្រោះហេតុអ្វី ទើបលោកម្ចាស់ទាំងឡាយមិននិយាយជាមួយនាងខ្ញុំ?" ។

តិរ្ថីយ៍. ម្នាលប្អូនស្រី នាងមិនដឹងថាព្រះសមណគោតមបៀតបៀនពួកយើង ត្រាច់ធ្វើពួកយើងឲ្យសាបសូន្យចាកលាភសក្ការៈទេឬ?

នាងចិញ្ចា. នាងខ្ញុំមិនដឹងទេ លោកម្ចាស់ ចុះក្នុងរឿងនេះ នាងខ្ញុំគួរធ្វើយ៉ាងណា? ។

តិរ្ថីយ៍. ម្នាលប្អូនស្រី បើនាងប្រាថ្នាសេចក្តីសុខដល់ពួកយើង ចូរញ៉ាំង

ទោសឲ្យកើតឡើងដល់ព្រះសមណគោតម ហើយញ្ចុាំងលាភសក្ការៈឲ្យសាប-
សូន្យ ព្រោះអាស្រ័យខ្ជួននាង ។ នាងពោលថា "ល្អហើយ លោកម្ចាស់ទាំង
ឡាយ រឿងនេះចូរទុកជាភារៈរបស់នាងខ្ញុំ លោកម្ចាស់ទាំងឡាយកុំគិតឡើយ"
ហើយក៏ចៀសចេញទៅ ដណ្តប់សំពត់មានពណ៌ដូចមេភ្លៀង មានគ្រឿងក្រអូប
និងផ្តាកម្រងជាដើមក្នុងដៃ តម្រង់មុខឆ្ពោះវត្តជេតពន ទៅក្នុងសម័យដែល
កំពុងស្តាប់ធម្មកថារបស់អ្នកក្រុងសាវត្ថី ហើយចេញអំពីវត្តជេតពនវិញក្នុង
កាលនោះ ព្រោះនាងជាអ្នកឆ្លាតក្នុងមាយារបស់ស្ត្រី កាលអ្នកដទៃសួរនាង
ថា "នាងទៅណាក្នុងវេលានេះ?" ក៏ពោលថា "ប្រយោជន៍អ្វីរបស់ពួកលោក
ក្នុងទីដែលខ្ញុំទៅ" សម្រាកក្នុងវត្តរបស់តិរ្ថីយ៍ជិតវត្តជេតពន កាលមនុស្សជា
ឧបាសកចេញអំពីព្រះនគរពីព្រលឹម ដោយសង្ឃឹមថា នឹងថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តា
នាងធ្វើដូចជានៅក្នុងវត្តជេតពន ចូលទៅកាន់ព្រះនគរ, កាលជនជាឧបាសក
សួរថា "នាងនៅទីណា?" ក៏ពោលថា "ប្រយោជន៍អ្វីរបស់ពួកលោកចំពោះទី
ដែលខ្ញុំនៅ" ដោយកាលកន្ធងទៅ ២-៣ ខែ កាលត្រូវគេសួរ ក៏ពោលថា "ខ្ញុំ
នៅក្នុងព្រះគន្ធកុដិជាមួយព្រះសមណគោតម ក្នុងវត្តជេតពន" ញ្ចុាំងសេចក្តី
សង្ស័យដល់ពួកបុថុជ្ជនថា "រឿងនុ៉ះពិត ឬមិនពិតហ្នឹ" ដោយកាលកន្ធងទៅ
៣-៤ ខែ យកកំណាត់សំពត់ចងពោះ សំដែងភេទរបស់ស្ត្រីមានគភ៌ ឲ្យពួកជន
អន្ធពាលជឿថា គភ៌កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យព្រះសមណគោតម ដោយកាល
កន្ធងទៅ ៨-៩ ខែ ចងដុំឈើមូលត្រង់ពោះ ដណ្តប់សំពត់ពីលើ យកឆ្អឹងគោ

ភ្ជាយដៃ និងជើង សំដែងអាការផើម មានឥន្ទ្រីយ៍មិនស្រស់បស់ កាលព្រះ-តថាគតប្រថាប់គង់សំដែងធម៌លើធម្មាសនៈដែលគេតាក់តែងហើយ ក្នុងវេលារសៀល ទៅកាន់ធម្មសភា ឈរខាងមុខព្រះកន្ត្រៃរបស់ព្រះសាស្តា ហើយបានពោលថា "មហាសមណៈ ព្រះអង្គល្អតែខាងសំដែងធម៌ដល់មហាជនប៉ុណ្ណោះ សំឡេងរបស់ព្រះអង្គពីរោះ ព្រះឱស្ថរបស់ព្រះអង្គស្និទ្ធ ចំណែកខ្ញុំម្ចាស់អាស្រ័យព្រះអង្គ ក៏មានគក៏ត្រៃប់កំណត់ហើយ ព្រះអង្គមិនទ្រង់ជ្រាបផ្ទុះសំរាប់ប្រសូត មិនជ្រាបត្រៀងរក្សាគក៏ មានទឹកដោះថ្លា និងទឹកឃ្មុំជាដើម បើទ្រង់មិនធ្វើខ្លួនឯង ម្តេចមិនត្រាស់ប្រាប់ព្រះបាទកោសល ឬអនាថបិណ្ឌិក ឬក៏នាងវិសាខាមហាឧបាសិកាណាមួយ បណ្តាឧបដ្ឋាកទាំងឡាយថា អ្នកចូរធ្វើកិច្ចដែលគួរធ្វើដល់នាងចិញ្ចមាណវិកានេះ ព្រះអង្គទ្រង់ជីងតែអកិរិយ្យប៉ុណ្ណោះ ទ្រង់មិនដល់ជីងការរក្សាគក៏ទេ" ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ផ្ទ្ការសម្តែងធម្មកថា កាលទ្រង់បន្ទ្ទីសីហនាទ ថា "ប្អូនស្រី ពាក្យដែលនាងពោលហើយ នឹងពិត ឬមិនពិត មានតែតថាគត និងនាងប៉ុណ្ណោះ ទើបជីង ។

នាងចិញ្ចមាណវិកា. ត្ត្ងហើយ មហាសមណៈ រឿងនុ៎ះ កើតឡើងចំពោះព្រះអង្គ និងខ្ញុំ ទើបជីង ។

ខណៈនោះ អាសនៈរបស់សក្ក្ទេវ្ភជសំដែងអាការក្ដៅ ។ ព្រះអង្គពិចារណាមើល ក៏ជ្រាបថា "នាងចិញ្ចមាណវិកា ជេរព្រះតថាគតដោយពាក្យ

មិនពិត ហើយទ្រង់ត្រិះរិះទៀតថា យើងនឹងជម្រះរឿងនេះឲ្យបរិសុទ្ធ" ទើបស្តេចមកជាមួយនឹងទេវបុត្រ ៤ អង្គ ។ ទេវបុត្រទាំងឡាយ ក្លែងជាកណ្តុរខាំខ្សែដែលចងជុំឈើ ដោយខាំតែម្តងប៉ុណ្ណោះ ។ ខ្សែក៏ចក់ផ្ទាំងសំពត់ដណ្តប់ឡើង ។ ជុំឈើរបូតធ្លាក់ចុះមកលើខ្នងជើងរបស់នាងចិញ្ចមាណវិកានោះ ។ ចុងជើងទាំងពីរខាងក៏ចានបែក ។ មនុស្សទាំងឡាយនិយាយថា នែ៎នាងកាឡ-កណ្ណី នាងជេរព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ហើយចានស្ពោះទឹកមាត់លើក្បាល មានដៃកាន់ជុំដី និងដំបង បណ្តេញនាងចេញពីវត្តជេតពន ។

នាងចិញ្ចមាណវិកាត្រូវផែនដីស្រូប

ពេលដែលនាងទៅផុតគន្ធង់ព្រះនេត្ររបស់ព្រះតថាគត មហាផែនដីក៏បើកចន្ទោះហើយ ។ អណ្តាតភ្លើងតាំងឡើងអំពីអវីចីនរក ។ នាងចិញ្ចមា-ណវិកានោះ ទៅកើតក្នុងអវីចី ដូចជាដណ្តប់សំពត់កម្ពលដែលត្រកូលឲ្យ ។ លាកសក្ការៈរបស់ពួកតិរ្ថីយ៍ក៏ចានសាបសូន្យ ។ ត្រឡប់ជាកាន់តែចម្រើនដល់ព្រះទសពលប្រមាណក្រៃលែង ។

ក្នុងថ្ងៃព្រឹកឡើង ពួកភិក្ខុសន្ធនាគ្នាក្នុងធម្មសភាថា "អ្នកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ នាងចិញ្ចមាណវិកាជេរព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាអគ្គទក្ខិណេយ្យទ្រង់មានគុណប្រមាណមិនចានយ៉ាងនេះ ដោយពាក្យមិនពិត ទើបដល់មហាវិនាស" ។ ព្រះសាស្តាស្តេចយាងមក ត្រាស់សួរថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះពួកអ្នក អង្គុយប្រជុំគ្នាដោយពាក្យអ្វី" កាលភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា "ដោយពាក្យ

ឈ្មោះនេះ" ទើបត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិនមែនតែក្នុងឥឡូវនេះទេ ក្នុងកាលមុន នាងចិញ្ចមាណវិកានោះ ក៏ជេរតថាគតដោយពាក្យមិនពិត ហើយ ដល់សេចក្តីវិនាសដូចគ្នាដែរ" ហើយត្រាស់មហាបទុមជាតក ក្នុងទ្វាទសកនិបាត នេះឲ្យពិស្តារថា ៖

បុគ្គលជាធំ មិនយើញទោសតូច-ធំ របស់អ្នកដទៃដោយប្រការ
ទាំងពួងហើយ មិនទាន់ពិចារណាខ្ជូនឯង មិនគប្បីដាក់អាជ្ញា ។

ព្រះពោធិសត្វត្រូវទម្លាក់ចុះក្នុងជ្រោះតែមិនស្លាប់

(ព្រះអង្គត្រាស់ថា) បានញ្ចថា ក្នុងកាលនោះ នាងចិញ្ចមាណវិកានោះ ជាអ្នករួមស្វាមីរបស់ព្រះមាតានៃព្រះពោធិសត្វ ព្រះនាមថា **មហាបទុមកុមារ** ជាអគ្គមហេសីរបស់ព្រះរាជា បបួលព្រះមហាសត្វដោយអសទ្ធម្ម មិនបានការ យល់ព្រមពីព្រះពោធិសត្វ ក៏ធ្វើប្រការប្លែកក្នុងខ្ជូនដោយខ្ជូនឯង សម្តែងអាការ ជាឈឺ ក្រាបទូលដល់ព្រះរាជាថា "ព្រះឧរសរបស់ព្រះអង្គ ធ្វើឲ្យខ្ញុំម្ចាស់ដែល មិនប្រាថ្នាហើយ ដល់អាការប្លែកនេះ" ។ ព្រះរាជាទ្រង់ខ្ញាល់ ក៏ទម្លាក់ព្រះពោធិ-សត្វទៅក្នុងជ្រោះ ដែលជាកន្លែងសម្រាប់ទម្លាក់ចោរ ។

គ្រានោះ ទេវតាដែលអាស្រ័យនៅត្រង់ផ្ទៃនៃភ្នំ (ជ្រោះ) បានទទួល ព្រះមហាសត្វហើយ ឲ្យប្រតិស្ឋាននៅក្នុងផ្ទៃពពាររបស់ស្តេចនាគ ។ ស្តេចនាគ នាំព្រះមហាសត្វទៅកាន់ពិភពនាគ ទ្រង់រាប់អានដោយរាជសម្បត្តិពាក់កណ្តាល ។ ព្រះមហាសត្វនៅក្នុងពិភពនាគអស់មួយឆ្នាំ ប្រាថ្នានឹងបួស ក៏មកកាន់ហិមវន្ត-

ប្រទេស បួសហើយក៏បានញុំាងឈាន និងអភិញ្ញាឲ្យកើតឡើង ។

ព្រះពោធិសត្វថ្វាយព្រះឱវាទដល់ព្រះរាជា

តមក ព្រានព្រៃម្នាក់ឃើញព្រះមហាសត្វនោះ ក៏បានក្រាបទូលដល់ព្រះរាជា ។ ព្រះរាជាស្តេចក៏ទៅកាន់សម្នាក់របស់ព្រះពោធិសត្វនោះហើយ នឹងបានបដិសណ្ឋារៈដែលព្រះពោធិសត្វធ្វើហើយ ទ្រង់បានជ្រាបព្រឹត្តិហេតុនោះទាំងអស់ ទ្រង់បានអញ្ជើញព្រះមហាសត្វដោយរាជសម្បត្តិ ព្រះមហាសត្វថ្វាយព្រះឱវាទថា "កិច្ចដោយរាជសម្បត្តិរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមាន ក៏ព្រះអង្គចូរកុំឲ្យរាជធម៌ ១០ ប្រការកម្រើក ទ្រង់លះអគតិចេញ ហើយសោយរាជ្យដោយធម៌ចុះ" ហើយស្តេចក្រោកចាកអាសនៈ ទ្រង់ព្រះកន្សែង ស្តេចទៅកាន់ព្រះនគរត្រាស់សួរអាមាត្យទាំងឡាយត្រង់ពាក់កណ្តាលផ្លូវថា "យើងដល់នូវការព្រាត់ប្រាសចាកបុត្រដែលសម្បូណ៌ដោយអាចារៈយ៉ាងនេះ ព្រោះអាស្រ័យនរណា"

អាមាត្យ. បពិត្រព្រះអង្គ ព្រោះអាស្រ័យអគ្គមហេសី ។

ព្រះរាជាត្រាស់ឲ្យចាប់ព្រះអគ្គមហេសីនោះ ធ្វើឲ្យមានជើងឡើងលើទម្លាក់ទៅក្នុងជ្រោះសម្រាប់ទម្លាក់ចោរ ស្តេចចូលទៅកាន់ព្រះនគរ សោយរាជ-សម្បត្តិដោយធម៌ ។ ព្រះមហាបទុមកុមារក្នុងកាលនោះ បានមកជាព្រះមហា-សត្វ ស្ត្រីរួមស្វាមីនឹងព្រះមាតា បានមកជានាងចិញ្ចមាណវិកា ។

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ប្រកាសសេចក្តីនេះហើយ មានព្រះពុទ្ធដីកាត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះពាក្យសត្យៈដែលជាធម៌ឯកហើយ តាំងនៅក្នុង

មុសាវាទ ជាអ្នកមានបរលោកលះបង់ហើយ មិនធ្វើបាបរមែងមិនមាន" ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៩. ឯកំ ធម្មំ អតីតស្ស មុសាវាទិស្ស ជន្តុនោ
វិតិណ្ណបរលោកស្ស នត្ថិ បាបំ អការិយំ ។

បុគ្គលប្រព្រឹត្តកន្ទង (ពាក្យសច្ចៈ) ដែលជាធម៌ឯក និយាយ
តែពាក្យកុហក មានបរលោកលះចោលហើយ ឈ្មោះថា មិន
ធ្វើអំពើបាប មិនមែនឡើយ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **ឯកំ ធម្មំ (ធម៌ឯក)** គឺ នូវពាក្យសត្យៈ ។ បទថា **មុសាវាទិស្ស (និយាយកុហក)** សេចក្តីថា បណ្តាពាក្យនិយាយ ១០ ពាក្យ ពាក្យសច្ចៈសូម្បីតែ ១ មិនមានដល់បុគ្គលណា បុគ្គលបែបនេះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកនិយាយកុហក ។ បទថា **វិតិណ្ណបរលោកស្ស (អ្នកមានបរលោកកន្ទងផុតហើយ)** បានដល់ អ្នកមានបរលោកដែលលះបង់ចោលហើយ ក៏បុគ្គលបែបនេះ រមែងមិនប្រទះនឹងសម្បត្តិទាំង ៣ គឺ មនុស្សសម្បត្តិ ទេពសម្បត្តិ និព្វានសម្បត្តិក្នុងអវសានឡើយ ។ បទថា **នត្ថិ បាបំ (មិនគប្បីធ្វើបាប រមែងមិនមាន)** សេចក្តីថា សេចក្តីសង្ស័យថា បាបឈ្មោះនេះដែលបុគ្គលនោះ គឺ បុគ្គលបែបនោះ មិនគប្បីធ្វើ រមែងមិនមាន ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើនបានសម្រេចអរិយផលទាំង

ឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងនាងចិញ្ចមាណវិកា

១០. រឿងអសទិសទាន

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធអសទិសទាន ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ***ន វេ កទរិយា ទេវលោកំ វជន្តិ (ពួកបុគ្គលកំណាញ់ទៅកាន់ទេវលោកមិនបានឡើយ)*** ជាដើម ។

ព្រះរាជាថ្វាយទានប្រដែងជាមួយនឹងរាស្ត្រ

សេចក្តីពិស្តារថា សម័យមួយ ព្រះសាស្តាស្តេចចារិកទៅហើយ មានភិក្ខុប្រមាណ ៥០០ ជាបរិវារ ស្តេចយាងចូលទៅក្នុងវត្តជេតពន ។ ព្រះរាជាស្តេចទៅវិហារនិមន្តព្រះសាស្តា ក្នុងថ្ងៃព្រឹកឡើង ទ្រង់ចាត់ចែងអាគន្ទុកទានហើយត្រាស់ហៅអ្នកនគរថា "ចូរមើលទានរបស់យើង" ។ អ្នកនគរមកឃើញទានរបស់ព្រះរាជាហើយ ក្នុងថ្ងៃព្រឹកឡើង ទូលនិមន្តព្រះសាស្តាចាត់ចែងទានហើយបញ្ជូនដំណឹងទៅក្រាបទូលដល់ព្រះរាជាថា "សូមព្រះសម្មតិទេព សូមទតមើលទានរបស់ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ" ។ ព្រះរាជាស្តេចទៅទតទានរបស់ពួកអ្នកនគរនោះហើយ ទ្រង់ត្រិះរិះថា "ជនទាំងនេះធ្វើទានក្រៃលែងជាងទានរបស់យើង យើងនឹងធ្វើទានទៀត" ទើបត្រាស់ឲ្យចាត់ចែងទានក្នុងថ្ងៃព្រឹកឡើងទៀត ។ សូម្បីពួកអ្នកនគរឃើញទាននោះហើយ ក្នុងថ្ងៃព្រឹកឡើង ក៏ចាត់ចែងទានដោយប្រការដូច្នេះ ។ ដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ព្រះរាជាទ្រង់មិនអាចធ្វើឲ្យអ្នកនគរចាញ់បាន ឯពួកអ្នកនគរក៏មិនអាចធ្វើឲ្យព្រះរាជាចាញ់បាន ។ តមក ក្នុងវារៈ

ទី ៦ អ្នកនគរប្រឹក្សាគ្នាថា "យើងនឹងចាត់ចែងទានដោយប្រការដែលនរណាៗ មិនអាចនិយាយបានថា វត្ថុនេះមានក្នុងទានរបស់អ្នកនគរទាំងនេះ" ព្រះរាជាទតមើលទាននោះហើយ ទ្រង់ត្រិះរិះថា "បើយើងមិនអាចធ្វើទានឲ្យក្រៃលែងជាងទានរបស់អ្នកនគរទាំងនោះសោត ប្រយោជន៍អ្វីរបស់យើងក្នុងការរស់នៅ" ដូច្នេះ ហើយបានផ្ទំត្រិះរិះរកឧបាយ ។

ព្រះនាងមល្លិកាចាត់ចែងទាន

លំដាប់នោះ ព្រះនាងមល្លិកាទេវីចូលទៅគាល់ព្រះអង្គ ហើយទូលសួរថា "បពិត្រមហារាជ ហេតុអ្វីបានជាព្រះអង្គផ្ទំយ៉ាងនេះ" ព្រះរាជាត្រាស់ថា "ទេវី ឥឡូវនេះ នាងនៅមិនទាន់ជ្រាបទេឬ" ។

ព្រះទេវី. ខ្ញុំម្ចាស់មិនជ្រាបទេ ព្រះអង្គ ។

ព្រះអង្គក៏បានត្រាស់ប្រាប់សេចក្តីនោះដល់ព្រះនាង ។

លំដាប់នោះ ព្រះនាងមល្លិកាក្រាបទូលព្រះអង្គថា "បពិត្រព្រះសម្មតិ-ទេព ព្រះអង្គទ្រង់កុំគិតឡើយ ព្រះរាជាជាធំក្នុងផែនដី ត្រូវពួកអ្នកនគរផ្ទាញ់បាន ព្រះអង្គធ្លាប់ទតឃើញឬ ឬធ្លាប់ស្តាប់ហើយនៅទីណា? ខ្ញុំម្ចាស់នឹងចាត់ចែងទានជំនួសព្រះអង្គ" ។

ព្រះនាងក្រាបទូលដល់ព្រះអង្គយ៉ាងនេះ ព្រោះព្រះនាងបំណងនឹងចាត់ចែងអសទិសទាន ហើយក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះមហារាជ សូមព្រះអង្គត្រាស់បង្គាប់ឲ្យគេធ្វើមណ្ឌបសម្រាប់គង់ទានក្នុងជាវង្វង់មូល ដើម្បីភិក្ខុប្រមាណ ៥០០

រូប ដោយទោបដែលធ្វើដោយដើមសាលៈ និងដើមក្ងៅទាង ពួកភិក្ខុដ៏សេស នឹងគង់ខាងក្រៅរទ្ធង់មូល សូមត្រាស់បង្គាប់ឲ្យធ្វើស្វេតច្ឆត្រ ៥០០ មានដំរី ប្រមាណ ៥០០ ឲ្យកាន់ស្វេតច្ឆត្រទាំងនោះ ឈរបាំងពីខាងលើភិក្ខុប្រមាណ ៥០០ រូប សូមត្រាស់បង្គាប់ឲ្យធ្វើទូក ដែលសម្រេចដោយមាសពណ៌ក្រហម ៨ ឬ ១០ ទូក នឹងមានមណ្ឌបត្រង់កណ្ដាល ខត្តិយធីតាមួយអង្គៗ ឈរកាន់ផ្ចិតបក់ភិក្ខុ ២ រូបៗ ខត្តិយធីតាដ៏សេសនឹងនាំគ្រឿងក្រអូបដែលអប់ហើយ មកដាក់ក្នុងទូកមាសទាំងឡាយ បណ្ដាខត្តិយធីតាទាំងនោះ ខត្តិយធីតាពួកខ្លះ ឲ្យកាន់បាច់ផ្កាឧប្បលខៀវ លាយដោយគ្រឿងក្រអូបទុកក្នុងទូកមាស ហើយ ប្រោះព្រំភិក្ខុ ព្រោះខត្តិយធីតាមិនមានដល់ពួកអ្នកនគរឡើយ ស្វេតច្ឆត្រក៏មិន មាន ដំរីក៏មិនមាន ពួកអ្នកនគរនឹងចាញ់ដោយហេតុទាំងនេះ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គត្រាស់ឲ្យធ្វើយ៉ាងនេះចុះ” ។ ព្រះរាជាព្រមទទួលថា “ល្អហើយៗ ព្រះទេវី រឿងល្អនាងបានប្រាប់ហើយ” ក៏ត្រាស់ឲ្យធ្វើកិច្ចទាំងអស់ តាមទំនង ដែលព្រះនាងក្រាបទូលហើយ ។ តែខ្វះដំរី ១ ទើបគ្រប់ដល់ភិក្ខុមួយរូប ។

លំដាប់នោះ ព្រះរាជាត្រាស់នឹងព្រះនាងមល្លិកាថា “នាងដ៏ចម្រើន នៅ ខ្វះដំរី ១ ទើបគ្រប់ដល់ភិក្ខុមួយរូប យើងនឹងធ្វើដូចម្ដេច?” ។

ព្រះទេវី. ដំរី ៥០០ មិនមានឬ ព្រះអង្គ ?

ព្រះរាជា. មាន ព្រះទេវី តែដំរីដ៏សេសជាដំរីកាច ដំរីទាំងនោះគ្រាន់តែ ឃើញភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ទៅជាសត្វកាចដូចខ្យល់កំបុតត្បូង ។

ព្រះទេវី. បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំម្ចាស់ជ្រាបទីសម្រាប់ឈរកាន់ធ័ត្រ របស់កូនដំរីកាចនោះហើយ ។

ព្រះរាជា. យើងនឹងឲ្យឈរត្រង់ទីណា ?

ព្រះទេវី. ឲ្យឈរជិតព្រះអង្គុលិមាលត្ថេរ ។

ព្រះរាជា ក៏បានត្រាស់ឲ្យរាជបុរសធ្វើដូច្នោះ ។ កូនដំរីស៊ិកកន្ទុយចូលក្នុងចន្ទោះភ្ជៅ បានទម្ងាក់ត្រចៀកទាំងពីរ ឈរធ្មេចភ្នែក ។ មហាជនក្រឡេកមើលដំរីដែលប្រដាប់ដោយសូតច្ធ័ត្រ ដើម្បីព្រះថេរៈប៉ុណ្ណោះ ដោយគិតថា "នេះជាអាការរបស់ដំរីកាច ដំរីបែបនេះ ព្រះអង្គុលិមាលត្ថេរក៏អាចធ្វើបាន" ។ ព្រះរាជាទ្រង់អង្គាសភិក្ខុសង្ឆ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយអាហារដ៏ប្រណីតហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តា ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វត្ថុណាជាកប្បិយភ័ណ្ឌ ឬជាអកប្បិយភ័ណ្ឌក្នុងរោងទាននេះ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងថ្វាយវត្ថុទាំងអស់នោះដល់ព្រះអង្គប៉ុណ្ណោះ ។

ទានដែលព្រះនាងមល្ងិកាចាត់ចែងឈ្មោះអសធិសធាន

ក៏ក្នុងទាននោះឯង ទ្រព្យមានប្រមាណ ១៤ កោដិ ជាទ្រព្យដែលព្រះរាជាទ្រង់បរិច្ចាគមួយថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ។ ក៏របស់ ៤ យ៉ាង គឺ សូតច្ធ័ត្រ ១ បល្ង័ង្គសម្រាប់គង់ ១ ជើងបាត្រ ១ តាំងសម្រាប់ជូតជើង ១ ជារបស់កាត់ថ្ងៃមិនបាន ដើម្បីព្រះសាស្តា ។ នរណាៗ ដែលអាចធ្វើទានបែបនេះហើយ ថ្វាយទានដល់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ មិនមានឡើយ ។ ព្រោះហេតុនោះឯង ទើប

ទាននោះឈ្មោះថា **អសទិសទាន** ។ បានឣថា អសទិសទាននោះ មានចំពោះ ព្រះពុទ្ធគ្រប់ៗ ព្រះអង្គតែប៉ុណ្ណោះ ។ ស្ត្រីប៉ុណ្ណោះ រមែងចាត់ចែងទានដើម្បី ព្រះសាស្តា និងភិក្ខុទាំងពួង ។

ក៏អាមាត្យរបស់ព្រះរាជាមាន ២ នាក់ គឺ កាឡៈ ១ ជុណ្ហៈ ១ ។ បណ្តា អាមាត្យទាំង ២ នោះ កាឡអាមាត្យគិតថា "ឱ! សេចក្តីវិនាសនៃរាជត្រកូល ទ្រព្យ ១៤ កោដិដល់នូវការអស់ទៅត្រឹមតែមួយថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ភិក្ខុទាំងនេះបរិ-ភោគទានហើយ នឹងទៅដេក ឱ! រាជត្រកូលវិនាសហើយ" ។ ចំណែកជុណ្ហ-អាមាត្យ គិតថា "ឱ! ទានរបស់ព្រះរាជា ក៏នរណាៗ មិនតាំងនៅក្នុងភាពជា ព្រះរាជា មិនអាចថ្វាយទានបែបនេះបានទេ ព្រះរាជាឈ្មោះថា មិនឲ្យចំណែក បុណ្យដល់សត្វទាំងពួង រមែងមិនមាន យើងសូមអនុមោទនាទាននេះ" ។

ក្នុងទីបំផុតភត្តកិច្ចនៃព្រះសាស្តា ព្រះរាជាទ្រង់ទទួលបាត្រ ដើម្បីត្រូវ ការអនុមោទនា ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រិះរិះថា "ព្រះរាជាថ្វាយមហាទាន ដូចឲ្យ អន្ធង់ទឹកធំប្រព្រឹត្តទៅ មហាជនអាចដើម្បីញ្ចុាំងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ឬមិនជ្រះថ្លាហ្នឹ" ព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបវារៈចិត្តរបស់អាមាត្យទាំងនោះហើយ ទ្រង់ជ្រាបថា "បើតថា-គតធ្វើអនុមោទនាឲ្យសមគួរដល់ទានរបស់ព្រះរាជាសោត សីសៈរបស់កាឡ-អាមាត្យនឹងបែកជា ៧ ចំរៀក ជុណ្ហអាមាត្យនឹងតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល" ទ្រង់អាស្រ័យសេចក្តីអនុគ្រោះក្នុងកាឡអាមាត្យ ទើបត្រាស់ព្រះគាថា ៤ បាទ ប៉ុណ្ណោះដល់ព្រះរាជា ដែលទ្រង់ថ្វាយទានបែបនេះ ប្រថាប់ឈរហើយ ស្តេច

ក្រោកអាសនៈយាងទៅកាន់ព្រះវិហារ ។

ទ្រង់ត្រាស់សរសើរព្រះអង្គុលិមាល

ភិក្ខុទាំងឡាយសួរព្រះអង្គុលិមាលថា "អ្នកមានអាយុ លោកយើញដំរីកាចឈរបាំងឆ័ត្រ មិនខ្លាចទេឬ" ។

ព្រះអង្គុលិ. អ្នកមានអាយុទាំងឡាយ ខ្ញុំមិនខ្លាចទេ ។

ភិក្ខុទាំងនោះ ចូលទៅគាល់ព្រះសាស្តាហើយ ក្រាបទូលថា "បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គុលិមាលព្យាករណ៍អរហត្តផល" ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អង្គុលិមាលមិនខ្លាចទេ ព្រោះថា ភិក្ខុទាំងឡាយជាអ្នកប្រាកដស្មើដូចជាបុត្រតថាគត ប្រាកដស្មើដោយគោខសភៈដ៏ប្រសើរ ក្នុងចំណោមនៃគោខសភៈ គឺ ព្រះខីណាស្រពទាំងឡាយ រមែងមិនខ្លាច" ហើយទ្រង់ត្រាស់ព្រះគាថាក្នុងព្រាហ្មណវគ្គថា ៖

តថាគតហៅបុគ្គលអ្នកអង់អាច អ្នកប្រសើរ អ្នកក្លៀវក្លា
អ្នកស្វែងរកគុណដ៏ធំ អ្នកឈ្នះដោយវិសេស អ្នកមិនញាប់
ញ័រ អ្នកជម្រះហើយ អ្នកត្រាស់ដឹងហើយនោះឯង ថាជា
ព្រាហ្មណ៍ ។

សូម្បីព្រះរាជាដល់សេចក្តីទោមនស្សថា "ព្រះសាស្តា ទ្រង់មិនបានធ្វើអនុមោទនាឲ្យសមគួរដល់យើង ដែលថ្វាយទានហើយ ឈរនៅក្នុងកណ្តាលបរិស័ទបែបនេះ ត្រាស់ត្រឹមតែមួយព្រះគាថាប៉ុណ្ណោះ ហើយស្តេចក្រោកចាក

អាសនៈយ៉ាងនេះ យើងនឹងជាអ្នកដែលមិនធ្វើទានឲ្យសមគួរ ដែលព្រះសាស្តាធ្វើទាន ដែលមិនសមគួរ យើងនឹងជាអ្នកមិនថ្វាយកញ្ជ្រៀកណ្ឌ ថ្វាយតែអ-កញ្ជ្រៀកកណ្ណប៉ុណ្ណោះ យើងនឹងជាអ្នកដែលព្រះសាស្តាទ្រង់មិនពេញព្រះទ័យ ការធ្វើអនុមោទនាដ៏សមគួរដល់ទានរបស់បុគ្គលណាមួយនុ៎ះឯង ទើបគួរ" ហើយស្តេចចូលទៅកាន់វិហារ ថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាហើយ បានក្រាបទូលពាក្យនេះថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទានដែលគួរនឹងថ្វាយ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានថ្វាយឬ ឬខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានថ្វាយកញ្ជ្រៀកណ្ឌដ៏សមគួរដល់ទាន ថ្វាយតែអកញ្ជ្រៀកណ្ឌ ប៉ុណ្ណោះ?" ។

ព្រះសាស្តា. មានរឿងអ្វី មហាបពិត្រ ?

ព្រះរាជា. ព្រះអង្គទ្រង់មិនធ្វើអនុមោទនាដ៏សមគួរ ដល់ទានរបស់ខ្ញុំ ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. មហាបពិត្រ ព្រះអង្គថ្វាយទានដ៏សមគួរហើយ ក៏ទាននោះ ឈ្មោះថា អសទិសទាន នរណាៗ អាចថ្វាយដល់ព្រះពុទ្ធអង្គតែម្តងប៉ុណ្ណោះ ធម្មតាទានបែបនេះ ជារបស់លំបាក ដែលបុគ្គលនឹងអាចថ្វាយបាន ។

ព្រះរាជា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះ ព្រោះហេតុអ្វី ទើបព្រះអង្គមិនធ្វើអនុមោទនាឲ្យសមគួរដល់ទាន របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ? ។

ព្រះសាស្តា. ព្រោះបរិស័ទមិនបរិសុទ្ធ មហាបពិត្រ ។

ព្រះរាជា. ទោសអ្វីរបស់បរិស័ទ ព្រះអង្គ ?

ព្រះរាជានិរទេសអាមាត្យអាក្រក់

លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ប្រាប់វារៈចិត្តរបស់អាមាត្យទាំងពីរហើយ ត្រាស់ប្រាប់ការអនុមោទនា ដែលព្រះអង្គអាស្រ័យសេចក្តីអនុគ្រោះក្នុងកាឡអាមាត្យ ទើបទ្រង់មិនធ្វើដល់ព្រះរាជា ។ ព្រះរាជាត្រាស់សួរថា "កាឡៈបានញ្ចថា "អ្នកគិតយ៉ាងនេះពិតមែនឬ" កាឡអាមាត្យក្រាបទូលថា "ពិតមែន" ទើបត្រាស់ថា "យើងព្រមទាំងបុត្រភរិយារបស់យើង មិនបានកាន់យកទ្រព្យសម្បត្តិរបស់អ្នក ឲ្យតែទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្ជូនដែលមាន តើបៀតបៀនអ្វីអ្នកវត្ថុណាដែលយើងឲ្យដល់អ្នកហើយ វត្ថុនោះក៏ជាវត្ថុដែលឲ្យហើយ តែអ្នកចូរចេញចាកដែនរបស់យើង" ហើយទ្រង់និរទេសនាយកាឡៈនោះឲ្យចេញចាកដែន ត្រាស់ឲ្យហៅជុណ្ហអាមាត្យមកសួរថា បានញ្ចថា "អ្នកគិតយ៉ាងនេះពិតមែនឬ" កាលជុណ្ហអាមាត្យក្រាបទូលថា "ពិតមែន" ក៏ត្រាស់ថា "ល្អហើយ យើងជ្រះថ្ងានឹងអ្នក អ្នកចូរទទួលរាជសម្បត្តិរបស់យើង ហើយឲ្យទាន ៧ ថ្ងៃ តាមទំនងដែលយើងឲ្យហើយនោះឯង" ទ្រង់ប្រគល់រាជសម្បត្តិដល់ជុណ្ហអាមាត្យ អស់ ៧ ថ្ងៃ ហើយក៏ក្រាបទូលដល់ព្រះសាស្តាថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះអង្គទតការធ្វើរបស់ជនពាល គេបានឲ្យការប្រហារក្នុងទានដែលខ្ញុំព្រះអង្គថ្វាយហើយយ៉ាងនេះ ។

មនុស្សកំណាញ់ទៅកាន់ទេវលោកមិនចាន

ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "ពិតហើយមហាបពិត្រ ឈ្មោះថា ពួកជនពាល

មិនត្រេកអរក្នុងទានរបស់អ្នកដទៃ ជាអ្នកមានទុគ្គតិជាទីទៅខាងមុខ ចំណែកពួកអ្នកប្រាជ្ញ អនុមោទនាទានរបស់ពួកជនដទៃ ទើបជាអ្នកមានសួគ៌ជាទីទៅខាងមុខដោយពិត ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

១០ ន វេ កទរិយា ទេវលោកំ វជន្តិ
ពាលា ហវេ នប្បសំសន្តិ ទានំ
ធីរោ ច ទានំ អនុមោទមានោ
តេនេវ សោ ហោតិ សុខី បរត្ត ។

បុគ្គលកំណាញ់ស្ងិតស្ងាញ មិនបានទៅកាន់ទេវលោកទេ ជនពាលទាំងឡាយ មិនសរសើរទានឡើយ ចំណែកអ្នកប្រាជ្ញតែងអនុមោទនាទាន ព្រោះហេតុនោះ លោកតែងបានសេចក្តីសុខក្នុងលោកខាងមុខ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **កទរិយា (ពួកបុគ្គលកំណាញ់)** គឺ អ្នកមានសេចក្តីកំណាញ់ស្ងិតស្ងាញ ។ អ្នកមិនដឹងប្រយោជន៍លោកនេះ និងលោកខាងមុខ ឈ្មោះថា **ពួកបុគ្គលពាល** ។ បណ្ឌិតឈ្មោះថា **ធីរោ (ធីរជន)** ។ បទថា **សុខី បរត្ត (ជាអ្នកមានសេចក្តីសុខក្នុងលោកខាងមុខ)** សេចក្តីថា ធីរជននោះ កាលសោយទិព្ងសម្បត្តិ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានសេចក្តីសុខក្នុងលោកខាងមុខ ព្រោះបុណ្យដែលសម្រេចពីការអនុមោទនាទាននោះនុ៉ះឯង ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជុណ្ហអាមាត្យក៏តាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិ-ផល ។ ព្រះធម៌ទេសនា មានប្រយោជន៍ដល់បរិស័ទដែលប្រជុំគ្នា ដូច្នេះ ។ ជុណ្ហអាមាត្យ កាលជាព្រះសោតាបន្នហើយ បានថ្វាយទានដោយទំនងដែលព្រះរាជាថ្វាយហើយ អស់ ៧ ថ្ងៃ ដូចគ្នា ដូច្នោះឯង ។

ចប់ រឿងអសធិសធាន

១១. ឈ្មោះនាយកាលសេដ្ឋីបុត្រ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធបុត្ររបស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋីឈ្មោះ កាល: ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ***ឋបេត្យា ឯករជ្ជេ (ការពារជាធំជាងឯករាជ្យលើផែនដី)*** ជាដើម ។

បិតាជួលបុត្រឲ្យស្តាប់ធម៌

បានឮថា នាយកាល:នោះជាបុត្ររបស់សេដ្ឋីអ្នកដល់ព្រមហើយដោយសទ្ធា ដូច្នោះ ក៏មិនប្រាថ្នានឹងទៅកាន់សម្នាក់នៃព្រះសាស្តាឡើយ មិនប្រាថ្នានឹងស្តាប់ធម៌ មិនប្រាថ្នានឹងធ្វើការខ្ជិលខ្ជាយដល់សង្ឆ សូម្បីត្រូវបិតានិយាយថា "អ្នកកុំធ្វើយ៉ាងនេះ កូន" ក៏មិនស្តាប់ពាក្យរបស់គាត់ ។

លំដាប់នោះ បិតារបស់គេគិតថា "កាល:នេះ កាលមានទិដ្ឋិបែបនេះនឹងជាអ្នកមានអវីចីជាទីទៅខាងមុខ ក៏កាលយើងនៅរស់ ឃើញបុត្ររបស់យើងទៅកាន់នរក ទ្ញ:មិនសមគួរដល់យើងឡើយ ក៏ឈ្មោះថា សត្វអ្នកមិនសម្ងីនព្រោះការឲ្យទ្រព្យ មិនមានក្នុងលោកនេះឡើយ យើងនឹងទម្លាយទិដ្ឋិបុត្រនោះដោយទ្រព្យ ។

លំដាប់នោះ សេដ្ឋីបាននិយាយនឹងនាយកាល:ថា "កូន ចូរជាអ្នករក្សាឧបោសថ ទៅវិហារស្តាប់ធម៌ ហើយមកចុះ យើងនឹងឲ្យកហាបណ: ១០០ ដល់អ្នក" ។

កាល:. ទីងឲ្យឬ ពុក ?

សេដ្ឋី. ទីងឲ្យ កូន ។

កាលកាល:នោះទទួលប្ដេជ្ញា ៣ ដងហើយ ក៏ជាអ្នកវក្សាខ្ទោសថ បានទៅកាន់វិហារ តែកិច្ចដោយការស្ដាប់ធម៏របស់គេមិនមាន គេដេកក្នុងទីតាមសេចក្ដីសប្បាយ បានទៅផ្ទះវិញអំពីព្រឹក ។ លំដាប់នោះ បិតារបស់គេនិយាយថា "បុត្ររបស់យើងបានជាអ្នកវក្សាខ្ទោសថ អ្នកទាំងឡាយ ចូរនាំយកបាយជាដើមមកឲ្យគេដោយរហ័ស ហើយក៏ប្រើមនុស្សឲ្យឲ្យ" ។ នាយកាល:នោះ ហាមអាហារ ដោយនិយាយថា "យើងមិនទាន់បានទទួលកហាបណ: ទីងមិនបរិភោគ" ។ លំដាប់នោះ បិតារបស់គេ កាលអត់ធន់ការរំអុកមិនបាន ក៏ឲ្យបង្ហូចកហាបណ: ។ នាយកាល:នោះ បន្ទាប់អំពីទទួលកហាបណ:ទុកក្នុងដៃហើយ ទើបបរិភោគអាហារ ។

តមក ក្នុងថ្ងៃមួយ សេដ្ឋីបញ្ជូនគេទៅ ដោយនិយាយថា "កូន យើងទីងឲ្យកហាបណ: ១.000 ដល់ឯង ឯងឈរខាងមុខព្រះកន្ត្រៃរបស់ព្រះសាស្ដា រៀនយកបទនៃធម៏ ឲ្យបានមួយបទ ហើយសឹមមក" ។ នាយកាល:ទៅវិហារ ហើយឈរចំព្រះកន្ត្រៃព្រះសាស្ដា បានជាអ្នកប្រាជ្ញារៀនយកបទនៃធម៏ ១ បទ ប៉ុណ្ណោះ ហើយចៀសចេញទៅ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសាស្ដាទ្រង់បានធ្វើអាការ គឺ ការចាំមិនបានដល់គេ ។ នាយកាល:កំណត់បទនោះមិនបាន ទើបឈរស្ដាប់ហើយស្ដាប់ទៀត ដោយគិតថា "យើងនឹងរៀនបទធម៏តទៅ" ។ ន័យថា

ជនទាំងឡាយ កាលតាំងចិត្តស្តាប់ ព្រោះគិតថា “យើងនឹងរៀនឲ្យបាន ឈ្មោះថា ស្តាប់ដោយគោរព” ។

ក៏ធម្មតា កាលជនទាំងឡាយស្តាប់យ៉ាងនេះ ធម៌រមែង ឲ្យសោតាបត្តិមគ្គជាដើម ។ សូម្បីនាយកាលៈនោះ ស្តាប់ធម៌ដោយគិតថា នឹងរៀនឲ្យបាន ។ សូម្បីព្រះសាស្តា ក៏ទ្រង់ធ្វើអាការ គឺ ការចាំមិនបានដល់គេ ។ នាយកាលៈឈរស្តាប់នោះឯង ដោយគិតថា “នឹងរៀនតទៅ” ហើយក៏បានតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ។

លុះព្រឹកឡើង នាយកាលៈនោះ ទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថីព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន មហាសេដ្ឋីគ្រាន់តែឃើញកូន ក៏គិតថា “ថ្ងៃនេះ យើងពេញចិត្តក្នុងអាការរបស់បុត្រ” ។ ឯនាយកាលៈនោះ ក៏មានបរិវិតក្កៈយ៉ាងនេះថា “ឱហ្ន៎! ថ្ងៃនេះ បិតារបស់យើង មិនគប្បីឲ្យកហាបណៈក្នុងទីជិតព្រះសាស្តា គប្បីបិទបាំងសេចក្តីដែលយើងជាអ្នករក្សាឧបោសថ ព្រោះហេតុនៃកហាបណៈ” ។ តែព្រះសាស្តាទ្រង់បានជ្រាបដល់នាយកាលៈនោះ ដែលជាអ្នករក្សាឧបោសថ ព្រោះហេតុនៃកហាបណៈហើយ តាំងអំពីថ្ងៃម្សិលមិញ មហាសេដ្ឋីឲ្យគេថ្វាយបបរដល់ព្រះភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធានហើយ ក៏ប្រាប់ឲ្យគេឲ្យដល់បុត្រ ។ នាយកាលៈនោះ ជាអ្នកអង្គុយស្ងៀម ដូចសត្វស្វាបសំកាំងស្វាបហើរ ស្រស់ស្រូបបបរ ទំពារបស់គួរទំពា និងបរិភោគភត្ត ។

ក្នុងវេលាស្រេចភត្តកិច្ចរបស់ព្រះសាស្តា មហាសេដ្ឋីឲ្យគេដាក់បង្វេច

កហាបណៈ ១.០០០ ទុកខាងមុខ ហើយនិយាយថា "កូន បិតាថានឹងឲ្យកហា-បណៈ ១.០០០ ដល់កូន ឲ្យកូនសមាទានឧបោសថ បញ្ជូនទៅវិហារ នេះជាកហាបណៈ ១.០០០ របស់កូន" ។ នាយកាលៈនោះ ឃើញកហាបណៈដែលបិតាឲ្យចំពោះព្រះកត្ត្រព្រះសាស្តា ខ្ជាសអៀន ក៏និយាយថា "ខ្ញុំមិនត្រូវការដោយកហាបណៈទាំងឡាយទេ" សូម្បីត្រូវបិតានិយាយថា "យកចុះកូន" ក៏មិនទទួលឡើយ ។

សោតាបត្តិផលប្រសើរជាងសម្បត្តិគ្រប់យ៉ាង

លំដាប់នោះ បិតារបស់គេ ថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាហើយ ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ថ្ងៃនេះខ្ញុំព្រះអង្គពេញចិត្តក្នុងអាការរបស់បុត្រ" កាលព្រះសាស្តាត្រាស់សួរថា "ដូចម្តេចមហាសេដ្ឋី" ទើបក្រាបទូលថា "ក្នុងថ្ងៃមុនបុត្ររបស់ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ គឺខ្ញុំព្រះអង្គនិយាយថា យើងនឹងឲ្យកហាបណៈ ១០០ ដល់គេ ហើយប្រើទៅវិហារ លុះព្រឹកឡើង មិនទាន់បានទទួលកហាបណៈ ក៏មិនបរិភោគ តែថ្ងៃនេះ គេមិនប្រាថ្នាកហាបណៈ ដែលខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យ" ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "ពិតហើយ មហាសេដ្ឋី ថ្ងៃនេះសោតាបត្តិផលនោះឯង នៃបុត្ររបស់អ្នក ប្រសើរជាងសម្បត្តិស្តេចចក្រពត្តិ ប្រសើរជាងសម្បត្តិទេវលោកនិងព្រហ្មលោក ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

១១. ***ចក្រវ្យា ឯករជ្ជេន សគ្គស្ស គមនេន វា*

សព្វលោកាធិបច្ចេន សោតាបត្តិផលំ វរំ ។

សោតាបត្តិផល ជាគុណជាតដ៏ប្រសើរជាន ភាពនៃឯករាជ្យ លើផែនដីផន ជានដំណើរទៅកាន់ឋានសួគិផន ជានភាពជាធំក្នុនលោកទាំនមូលផន ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំននោះ បទថា ***បឋព្យា ឯករជ្ជេន (ប្រសើរជានឯករាជ្យក្នុនផែនដី)*** *គឺ ធំជានភាពជាស្តេចចក្រពត្តិ ។ បទថា* ***សគ្គស្ស គមនេន វា (ប្រសើរជានការទៅកាន់ស្ថានសួគិ)*** *សេចក្តីថា ជានការដល់សួគិ ២៦ ជាន់ ។ បទថា* ***សព្វលោកាធិបច្ចេន (ប្រសើរជានភាពជាធំលើលោកទាំនពួន)*** *សេចក្តីថា ប្រសើរជានភាពជាធំក្នុនលោក មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ។ គឺ ក្នុនលោកទាំនពួន ព្រមទាំននាគ គ្រុឌ និនវេមានិកប្រេត ។ បាទព្រះគាថាថា* ***សោតាបត្តិផលំ វរំ (សោតបត្តិផលប្រសើរជាន)*** *សេចក្តីថា ព្រោះព្រះរាជា សូម្បីសោយរាជសម្បត្តិក្នុនទីមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ក៏ជាអ្នកមិនផុតចាកនរកជាដើមបានឡើយ ចំណែកព្រះសោតាបន្ន ជាអ្នកមានទ្វារអបាយបិទហើយ សូម្បីមានកំឡាំនខ្សោយ ក៏មិនកើតក្នុនភពទី ៨ ដូច្នោះ សោតាបត្តិផលនោះឯន ទើបប្រសើរ គឺ ខ្ពន់ខ្ពស់ ។*

ក្នុនកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើននាក់សម្រេចអរិយផលទាំន

ឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ជូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងនាយកាលៈបុត្រអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី

ចប់លោកវគ្គវណ្ណនា វគ្គទី ១៣

ក្នុងវគ្គនេះរួមមាន ១១ រឿង

១.រឿងភិក្ខុកំលោះ	២. រឿងព្រះចាធសុធ្វោធនៈ
៣.រឿងភិក្ខុចម្រើនវិបស្សនា	៤. រឿងអភយរាជកុមារ
៥.រឿងព្រះសម្មជ្ជនត្ថេរ	៦.រឿងព្រះអង្គុលិមាលត្ថេរ
៧.រឿងធីតាជាងតម្បាញ	៨.រឿងភិក្ខុ ៣០រូប
៩.រឿងនាងចិញ្ចមាណវិកា	១០.រឿងអសធិសធាន

១១.រឿងនាយកាលៈបុត្តអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី

ពុទ្ធវគ្គ ទី ១៤

"ពោលអំពីរឿងព្រះពុទ្ធ"

១. រឿងធីតារបស់មារ

[២៤] *ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅត្រង់ពោធិមណ្ឌលស្ថាន ទ្រង់ប្រារព្ធធីតារបស់មារ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា* ***យស្ស ជិតំ (ដែលព្រះ-សម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គណា ឈ្នះហើយ)*** *ដូច្នេះជាដើម ។*

ព្រាហ្មណ៍រកស្វាមីឲ្យកូនក្រមុំ

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ញ្ចុំងធម្មទេសនា ឲ្យតាំងឡើងនាក្រុងសាវត្ថីហើយ ត្រាស់ចំពោះព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះមាគន្ទិយៈ ក្នុងដែនកុរុទៀត ។

បានឮមកថា ក្នុងដែនកុរុ ធីតារបស់មាគន្ទិយព្រាហ្មណ៍ មានឈ្មោះថា មាគន្ទិយាដែរ ជាស្ត្រីមានរូបឆោមស្រស់ស្អាត ។ ព្រាហ្មណមហាសាលជាច្រើន និងពួកខត្តិយមហាសាលប្រាជ្ញាចង់បាននាងមាគន្ទិយានោះ ទើបបញ្ជូនដំណឹងទៅប្រាប់មាគន្ទិយព្រាហ្មណថា "ចូរឲ្យធីតាដល់យើងទាំងឡាយចុះ" ។ សូម្បីមាគន្ទិយព្រាហ្មណ៍ ក៏បានហាមឃាត់ព្រាហ្មណ៍ និងខត្តិយមហាសាលទាំងនោះ ដោយពាក្យថា "ពួកលោកមិនសមនឹងធីតារបស់ខ្ញុំទេ" ។ តមក ថ្ងៃមួយ ក្នុងវេលាទៀបភ្លឺ ព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រមើលមើលនូវសត្វលោក ទ្រង់យើញ

មាគន្ទិយព្រាហ្មណ៍ចូលក្នុងសំណាញ់ គឺ ព្រះញាណរបស់ព្រះអង្គ ទើបទ្រង់ពិចារណាមើលថា "និងមានហេតុអ្វីហ្នឹ" ទ្រង់បានឃើញនូវធម៌ដែលជាឧប-និស្សយនៃមគ្គ និងផលទាំង ៣ របស់ព្រាហ្មណ៍ និងនាងព្រាហ្មណី ។ ចំណែកព្រាហ្មណ៍តែងតែបម្រើភ្លើងនៅខាងក្រៅស្រុកជានិច្ច ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់បានប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ស្តេចយាងទៅកាន់ទីនោះតាំងអំពីព្រលឹម ។ ព្រាហ្មណ៍ពិនិត្យមើលរូបសិរីនៃព្រះសាស្តាបណ្តើរ គិតបណ្តើរថា "បុរសក្នុងលោកនេះដែលដូចបុរសនេះ មិនមាន បុរសនេះទើបសមនឹងធីតារបស់យើង យើងនឹងលើកធីតារបស់យើងឲ្យបុរសនេះ" លុះគិតដូច្នោះហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះសាស្តាថា "បពិត្រសមណ: ខ្ញុំមានធីតាម្នាក់ ខ្ញុំនៅមិនទាន់ឃើញបុរសណាដែលសមនឹងនាង ទើបខ្ញុំមិនបានឲ្យនាងដល់នរណាៗ ចំណែកលោក ទើបសមនឹងនាង ខ្ញុំនឹងប្រគល់ធីតាឲ្យលោក ធ្វើជាស្ត្រីបម្រើជិតជើង (ប្រពន្ធ) លោកចូរវង់ចាំនៅទីនេះសិន ចាំខ្ញុំនាំធីតាមក" ។ ព្រះសាស្តា ស្តាប់នូវពាក្យរបស់គេហើយ ទ្រង់មិនត្រេកអរ ទាំងទ្រង់មិនហាម ។

ឯព្រាហ្មណ៍ទៅដល់ផ្ទះហើយ ប្រាប់នាងព្រាហ្មណីថា "នាងដ៏ចម្រើនថ្ងៃនេះ ខ្ញុំបានឃើញបុរសដែលសមនឹងធីតារបស់យើងហើយ ពួកយើងនឹងឲ្យធីតារបស់យើងដល់គេ លុះពោលដូច្នោះហើយ ក៏ឲ្យធីតាតាក់តែងកាយហើយនាំទៅកាន់ទីនោះ មួយអន្ទើដោយនាងព្រាហ្មណី ។ សូម្បីមហាជន ក៏ក្រាក់ផ្អើល នាំគ្នាចេញទៅមើលដែរ ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់មិនប្រថាប់នៅក្នុងទី

ដែលព្រាហ្មណ៍ប្រាប់នោះទេ ទ្រង់សម្តែងចេតិយ គឺ ស្នាមព្រះបាទទុកត្រង់ទីនោះ ហើយទ្រង់ប្រថាប់ក្នុងទីដ៏ទៃ ។ បានឮថា ចេតិយ គឺ ស្នាមព្រះបាទរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ រមែងប្រាកដក្នុងទីដែលព្រះអង្គទ្រង់អធិដ្ឋានថា "បុគ្គលឯណោះ ចូរឃើញចេតិយ គឺ ស្នាមជើងនេះ" ហើយទ្រង់ជាន់ទុកប៉ុណ្ណោះ ។ ឈ្មោះថា អ្នកដែលឃើញចេតិយ គឺ ស្នាមព្រះបាទនោះក្នុងទីដ៏សេសមិនមានឡើយ ។ ព្រាហ្មណ៍ ត្រូវនាងព្រាហ្មណីដែលទៅជាមួយខ្លួនសួរថា "បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បុរសនោះនៅទីណា" ក៏ប្រាប់ថា "ខ្ញុំបានប្រាប់គេឲ្យឈរចាំនៅទីនេះ" និយាយបណ្តើរ រកមើលបណ្តើរ ឃើញស្នាមព្រះបាទហើយ ក៏បង្ហាញថា "ម្នាលនាងដ៏ចម្រើន នេះស្នាមជើងរបស់គេ" ។

ស្នាមជើងជាគ្រឿងសម្តែងលក្ខណៈរបស់មនុស្ស

នាងព្រាហ្មណីនោះពោលថា "បពិត្រព្រាហ្មណ៍ នេះមិនមែនជាស្នាមជើងរបស់បុគ្គលអ្នកបរិភោគកាមទេ" ដែលព្រាហ្មណីពោលដូច្នោះ ព្រោះនាងជាស្ត្រីឆ្លាតក្នុងមន្តទាយលក្ខណៈ កាលព្រាហ្មណ៍ពោលថា "នែនាងដ៏ចម្រើន នាងឃើញក្រពើក្នុងពាងទឹកហើយ សមណៈនោះ យើងប្រាប់ហើយថា "យើងនឹងឲ្យធីតាដល់គេ" សូម្បីគេក៏ទទួលពាក្យរបស់យើងហើយដែរ ក៏ពោលថា "ព្រាហ្មណ៍ លោកប្រាប់យ៉ាងនោះក៏ពិត ប៉ុន្តែស្នាមជើងនេះជាស្នាមជើងរបស់អ្នកអស់កិលេសតែម្យ៉ាង" ដូច្នេះហើយ បានពោលគាថានេះថា ៖

ស្នាមជើងរបស់បុគ្គលរាគចរិត ផតកណ្តាល របស់បុគ្គល

ទោសចរិត រមែងមានស្នាមជើងផូន់មុខ ស្នាមជើងរបស់
បុគ្គលមោហចរិត មានស្នាមកែងលិចចុះ (ផូន់កែង) ។
បុគ្គលអ្នកមានកិលេសជាគ្រឿងប្រក់ របើកហើយ មាន
ស្នាមជើងយ៉ាងនេះឯង ។

គ្រានោះ ព្រាហ្មណ៍ពោលទៅកាន់នាងព្រាហ្មណីថា "នាងដ៏ចម្រើន នាងកុំនិយាយឡើយ នាងចូរស្ងៀមចុះ" ហើយដើរទៅរកព្រះសាស្តា កាលឃើញព្រះសាស្តាហើយ ក៏បង្ហាញនាងព្រាហ្មណីនោះថា "នេះ គឺ បុរសនោះ" ហើយចូលទៅជិតព្រះសាស្តា ក្រាបទូលថា "បពិត្រសមណៈ យើងនឹងឲ្យធីតាដល់លោក" ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់មិនត្រាស់ថា "តថាគតមិនត្រូវការធីតារបស់អ្នកទេ" ត្រឡប់ជាត្រាស់ដូច្នេះថា "ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតនឹងប្រាប់នូវហេតុមួយដល់អ្នក អ្នកនឹងស្តាប់ឬ" កាលព្រាហ្មណ៍ទូលថា "សមណៈដ៏ចម្រើន សូមលោកពោលមកចុះ ខ្ញុំនឹងស្តាប់" ទើបទ្រង់នាំអតីតរឿង ផ្តើមអំពីកិរិយាចេញមហាភិនេស្រ្កមណ៍មកសម្តែង ។

មារតាមចាប់កំហុសព្រះមហាសត្វតែមិនជួប

កថាដោយសង្ខេបក្នុងរឿងនោះ មានដូចតទៅនេះ ៖

ព្រះមហាសត្វ ទ្រង់លះបង់សិរីរាជសម្បត្តិ ទ្រង់ឡើងកាន់សេះកណ្ឋកៈ (សេះពណ៌ស) មាននាយឆន្នៈជាសំឡាញ់ ស្តេចចេញសាងមហាភិនេស្រ្កមណ៍ កាលមារឈរក្បែរទ្វារព្រះនគរ ពោលថា "នៃសិទ្ធត្ថៈ អ្នកចូរត្រឡប់វិញចុះ

ចក្ខុវតន៍ទីងកើតប្រាកដដល់អ្នកក្នុងថ្ងៃទី ៧ អំពីថ្ងៃនេះដល់លោក ក៏ត្រាស់ថា "ម្នាលមារ សូម្បីយើងក៏ដឹងចក្ខុវតន៍នោះដែរ ប៉ុន្តែយើងមិនត្រូវការចក្ខុវតន៍នោះទេ្ឃយ" ។

មារ. បើដូច្នោះ អ្នកចេញទៅដើម្បីអ្វី ?

មហាសត្ត. ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់សព្វញ្ញុតញ្ញាណ ។

មារ. បើដូច្នោះ ចាប់តាំងពីថ្ងៃនេះទៅ បណ្តាវិតក្ក:ទាំងឡាយ មានកាមវិតក្ក:ជាដើម សូម្បីត្រឹមតែ ១ យើងនឹងដឹងនូវកិច្ចដែលគួរធ្វើដល់អ្នក ។ តាំងពីថ្ងៃនោះមក មារអ្នកស្វែងរកនូវចន្ទោ: គឺ ចាំចាប់កំហុសព្រះបរមពោ-ធិសត្ត បានជាប់តាមព្រះមហាសត្តអស់ ៧ ឆ្នាំ ។ ចំណែកព្រះសាស្តា ទ្រង់ប្រព្រឹត្តទុក្ករកិរិយាអស់ ៦ ឆ្នាំ ទ្រង់អាស្រ័យនូវកិច្ចការរបស់បុរសចំពោះព្រះអង្គឯង ទ្រង់ចាក់ផ្ទុះនូវសព្វញ្ញុតញ្ញាណ សោយវិមុត្តិសុខ (សុខដែលកើតពីការរួចផុតចាកកិលេស) ទៀបគល់ពោធិព្រឹក្ស ក្នុងសប្តាហ៍ទី ៥ ទ្រង់ប្រថាប់នៅទៀបគល់នៃដើមអជបាលនិគ្រោធ ។

ក្នុងសម័យនោះ មារដល់នូវសេចក្តីទោមនស្សហើយ អង្គុយក្បែរផ្លូវ ធ្លាក់ទឹកមាត់ថា "យើងជាប់តាមព្រះសិទ្ធត្ថ:អស់កាលមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ សូម្បីស្វែងរកនូវចន្ទោ: ក៏មិនបានឃើញនូវសេចក្តីភ្ញាំងភ្ញាត់អ្វីៗ របស់សិទ្ធត្ថ:នេះ ឥឡូវនេះ លោកកន្ទងនូវវិស័យរបស់យើងហើយ" ។ គ្រានោះ ធីតាទាំង ៣ នាក់របស់មារនោះ គឺ នាងតណ្ហា នាងអរតី នាងរាគា ត្រិះរិះថា "បិតារបស់

យើងមិនប្រាកដ ឥឡូវនេះ លោកនៅទីណាហ្នឹ" ដើរវក ក៏យើញបិតារបស់ខ្លួនអង្គុយដោយប្រការដូច្នោះ ក៏ចូលទៅជិត ហើយសួរថា "បពិត្រព្រះបិតា ព្រោះហេតុអ្វី ទើបបិតាកើតទុក្ខ លំបាកចិត្ត" មារនោះ ក៏ប្រាប់សេចក្តីនោះ ដល់ធីតាទាំងនោះ ។ គ្រានោះ ធីតាទាំងនោះ ក៏ប្រាប់មារដែលជាបិតាខ្លួនថា "បិតា សូមបិតាកុំព្រួយ ពួកខ្ញុំនឹងធ្វើព្រះសិទ្ធត្ថៈនោះឯង ឲ្យនៅក្នុងអំណាចរបស់ខ្លួន ហើយនាំមក" ។

មារ. កូនទាំងឡាយ នរណាៗ ក៏មិនអាចធ្វើគេឲ្យនៅក្នុងអំណាចបានដែរ ។

ធីតា. បពិត្របិតា ពួកខ្ញុំជាស្ត្រី ពួកខ្ញុំនឹងចងព្រះសិទ្ធត្ថៈនោះ ដោយចំណង មានចំណង គឺ រាគៈជាដើម ហើយនាំមកក្នុងកាលឥឡូវនេះឯង សូមបិតាកុំព្រួយ ហើយក៏នាំគ្នាចូលទៅរកព្រះសាស្តា ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះសមណៈ ពួកនាងខ្ញុំនឹងបម្រើព្រះបាទរបស់ព្រះអង្គ" ។

ធីតារបស់មារប្រលោមព្រះសាស្តា

ព្រះសាស្តា ទ្រង់មិនបានធ្វើទុកក្នុងព្រះហប្ចទ័យចំពោះពាក្យរបស់ធីតាមារទាំងនោះឡើយ ទ្រង់មិនបើកនូវព្រះនេត្រទាំងពីរទតមើលឡើយ ។ ពួកធីតារបស់មារគិតគ្នាទៀតថា "បំណងពួកបុរសផ្សេងៗ គ្នា ពួកខ្លះស្រឡាញ់ស្ត្រីជំទង់ទាំងឡាយ ពួកខ្លះស្រឡាញ់ពួកស្ត្រីដែលតាំងនៅក្នុងបឋមវ័យ ពួកខ្លះ ស្រឡាញ់ពួកស្ត្រីដែលតាំងនៅក្នុងមជ្ឈិមវ័យ ពួកខ្លះ ស្រឡាញ់ពួកស្ត្រី

ដែលតាំងនៅក្នុងបច្ឆិមវ័យ ពួកយើង នឹងប្រលោមលោកដោយប្រការផ្សេងៗ ម្នាក់ៗ និម្មិតអត្តភាពបាន ១០០ ៗ ដោយអំណាចនៃភេទ មានភេទជាកុមារិកា ជាដើម ជាកុមារិកាខ្លះ ជាស្ត្រីមិនទាន់សម្រាលខ្លះ សម្រាលបានម្តងខ្លះ សម្រាលបានពីរដងខ្លះ ជាស្ត្រីកណ្តាលមនុស្សខ្លះ និងជាស្ត្រីចាស់ខ្លះ ចូលទៅជិតព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ ហើយក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះសមណៈ ពួកនាងខ្ញុំនឹងបម្រើព្រះបាទទាំងពីរបស់ព្រះអង្គ" ដូច្នេះអស់វារៈ ៦ ដង ។ ព្រះមានព្រះ-ភាគជាម្ចាស់ ទ្រង់មិនបានធ្វើទុកក្នុងព្រះទ័យ ចំពោះពាក្យរបស់មារធីតាទាំងនោះឡើយ ទ្រង់មានព្រះទ័យយាងចុះស៊ីប់ក្នុងនិព្វានធម៌ ដែលជាគ្រឿងអស់ទៅនៃកិលេស ដែលមិនមានធម៌ដទៃក្រៃលែងជាង ដោយប្រការដូច្នេះ ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់នឹងធីតាមារ ដែលជាប់តាមមកដោយហេតុត្រឹមប៉ុណ្ណេះថា "ពួកនាងចូរចេញទៅ ពួកនាងឃើញអ្វី ទើបព្យាយាមយ៉ាងនេះ ការធ្វើកម្មបែបនេះក្នុងទីចំពោះមុខបុគ្គល អ្នកមានរាគៈមិនទាន់ទៅប្រាស ទើបគួរ ឯតថាគតលះបង់កិលេសទាំងឡាយ មានរាគៈជាដើមបានហើយ ពួកនាងនឹងនាំតថាគតទៅក្នុងអំណាចរបស់ខ្លួន បានដោយហេតុដូចម្តេច" លុះត្រាស់ដូច្នេះហើយ ទ្រង់ក៏ភាសិតព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖

១. យស្ស ជិតំ នាវជីយតិ

ជិតមស្ស នោយាតি កោចি លោកេ

តំ ពុទ្ធំ អនន្តគោចរំ

អបទំ កេន បទេន នេស្សថ ។

យស្ស ជាលិនី វិសត្តិកា

តណ្ហា នត្ថិ កុហិញ្ចិ នេតវេ

តំ ពុទ្ធំ អនន្តគោចរំ

អបទំ កេន បទេន នេស្សថ ។

ជ័យជំនះរបស់ព្រះពុទ្ធអង្គណា មិនត្រឡប់ចាញ់វិញ កិលេសណាមួយក្នុងលោក រមែងមិនជាប់តាមជ័យជំនះរបស់ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ នាងតាំងឡាយនឹងប្រលោមព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ដែលមានគោចរវាក ទីបំផុតគ្មាន មិនមានកិលេស ដូចស្នាមជើងដោយកិលេសដូចស្នាមជើង ម្តេចកើត ។ តណ្ហា ដែលមានបណ្តាញផ្សាយទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេងៗ មិនមានដល់ព្រះពុទ្ធអង្គណា ដើម្បីនឹងនាំទៅក្នុងកពណាមួយ នាងតាំងឡាយនឹងប្រលោម ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ដែលមានគោចរ រកទីបំផុតគ្មាន មិនមានកិលេសដូចស្នាមជើង ដោយកិលេសដូចស្នាមជើង ម្តេចកើត ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **យស្ស ជិតំ នាវជិយតិ** *(កិលេសជាតមានពាគៈជាដើម ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គណាឈ្នះហើយ ព្រះអង្គមិនត្រឡប់*

ចាញ់វិញទ្បើយ) *សេចក្ដីថា កិលេសជាត មានវាគៈជាដើម ដែលព្រះសម្មា-សម្ពុទ្ធអង្គណាទ្រង់ឈ្នះហើយ ដោយមគ្គនោះ។ ព្រះអង្គមិនត្រឡប់ចាញ់វិញ ព្រោះការមិនត្រឡប់កើតទៀតទ្បើយ គឺថា ឈ្នះហើយដោយល្អ ។*

បទថា ***នោយាតិ*** *កាត់បទជា* ***ន ឧយ្យាតិ*** *ប្ដែថា រមែងមិនជាប់តាម ។ អធិប្បាយថា បណ្ដាកិលេសមានវាគៈជាដើម សូម្បីកិលេសណានីមួយ ក្នុងលោកត្រឡប់កើតទៀត មិនមាន គឺ មិនជាប់តាមកិលេសជាត ដែលព្រះស-ម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ឈ្នះហើយ ។*

បទថា ***អនន្តគោចរំ អ្នកមានអារម្មណ៍មិនមានទីបំផុត)*** *សេចក្ដីថា អ្នកមានអារម្មណ៍មិនមានទីបំផុត ដោយអំណាចនៃព្រះសព្វញ្ញុតញ្ញាណ ដែលមានអារម្មណ៍រកទីបំផុតគ្មាន ។*

បទថា ***កេន បទេន (ដោយស្នាមអ្វី)*** *ជាដើម សេចក្ដីថា បណ្ដាស្នាមទាំងឡាយ មានស្នាម គឺ រាគៈជាដើម សូម្បីតែ ១ មិនមានដល់ព្រះសម្មា-សម្ពុទ្ធអង្គណា ពួកនាងនីងនាំព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះទៅ ដោយស្នាមអ្វី គឺ សូម្បីស្នាមត្រឹមតែ ១ ក៏មិនមានដល់ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ពួកនាងនីងនាំព្រះពុទ្ធអង្គនោះ អ្នកមិនមានស្នាមទៅ ដោយស្នាមអ្វី ? ។*

វិនិច្ឆ័យក្នុងគាថាទី ២ តណ្ហានោះឯង ឈ្មោះថា ***ជាលិនី*** *ព្រោះមានបទវិគ្រោះថា ជាចំណងខ្លះ មានប្រក្រតីធ្វើនូវចំណងខ្លះ ប្រៀបដូចជាចំណងខ្លះ ព្រោះអត្ថថា រួបរឹតចងទុក ឈ្មោះថា* ***វិសត្ដិកា*** *ព្រោះជាធម្មជាតិផ្សាយ*

ទៅក្នុងអារម្មណ៍ទាំងឡាយ មានរូបជាដើម ព្រោះប្រៀបដូចជាអាហារដែលមានពិស ព្រោះប្រៀបដូចជាផ្លាដែលមានពិស ព្រោះប្រៀបដូចជាផ្ទៃដែលមានពិស ព្រោះប្រៀបដូចជាគ្រឿងបរិភោគដែលមានពិស អធិប្បាយថា តណ្ហានោះមិនមានដល់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់អង្គណា ដែលនាំទៅកាន់ភពណាៗ ពួកនាងទីឆនាំព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ដែលមិនមានស្នាម ទៅដោយស្នាមអ្វី ? ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ធម្មាភិសម័យក៏មានដល់ទេវតាជាច្រើន សូម្បីធីតាមារ ក៏អន្តរធានទៅក្នុងទីនោះឯង ។

ព្រះសាស្តា លុះទ្រង់នាំព្រះធម្មទេសនានេះមកហើយ ទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលមាគន្ទិយព្រាហ្មណ៍ កាលមុនតថាគត បានឃើញធីតារបស់មារទាំង ៣ មានអត្តភាពដូចជាជុំមាស មិនប្រឡាក់ដោយរបស់ស្មោកគ្រោក មានស្ងួតជាដើម សូម្បីក្នុងកាលនោះ តថាគតមិនមានសេចក្តីពេញចិត្តក្នុងមេថុនធម្មឡើយ ក៏សរីរៈនៃធីតារបស់អ្នកពោរពេញទៅដោយសាកសព គឺ អាការ ៣២ ដូចជាក្អមពេញទៅដោយរបស់មិនស្អាត ដែលវិចិត្រហើយអំពីខាងក្រៅ សូម្បីបើមេជើងរបស់តថាគត ជាអវយវៈប្រឡាក់ដោយរបស់មិនស្អាត ល្ហ្ម៏ណាធីតារបស់អ្នក គប្បីឈរនៅត្រង់ធរណីទ្វារ សូម្បីដោយអាការដូច្នោះ តថាគតក៏មិនគប្បីញ្ចាំងជើងឲ្យពាល់ត្រូវនូវធីតារបស់អ្នកនោះដែរ" ដូច្នេះហើយ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

សូម្បីសេចក្តីត្រូវការក្នុងមេថុន មិនមានហើយ ព្រោះឃើញ

នាងតណ្ហា នាងអរតី និងនាងរាគា ព្រោះឃើញសរីរៈនៃ ធីតារបស់អ្នកនេះ ដែលពេញទៅដោយមូត្រ និងកំសៈ (តថាគតនឹងមានសេចក្តីត្រូវការក្នុងមេថុន ដូចម្តេចបាន) តថាគតរមែងមិនប្រាថ្នា នឹងប៉ះពាល់សរីរៈធីតារបស់អ្នក នោះ សូម្បីដោយជើង ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ប្តីប្រពន្ធទាំងពីរនាក់ ក៏បានតាំងនៅក្នុង អនាគាមិផល ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងមារធីតា

---

២. រឿងយមកឋ្ចាដិហារ្យ

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ប្រោរព្ធទេវតា និងពួកមនុស្សជាច្រើន ត្រង់ទ្វារសង្ក-ស្សនគរ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **យេ ឈានឋ្ចសុតា ធីរា (ព្រះសម្ម-សម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ណាជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្ងល់ទ្ងាយក្នុងឈាន)** ជាដើម ។

សេដ្ឋីចានឈើចន្ទន៍ធ្វើចាត្រ

ក៏ព្រះធម៌ទេសនាតាំងឡើងក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ។

សេចក្តីពិស្តារថា សម័យមួយ សេដ្ឋីក្រុងរាជគ្រឹះ ប្រើឲ្យគេហ៊ុមព័ទ្ធ សំណាញ់ដើម្បីដោះកំ្ចយ និងដើម្បីការពារអាករណ:ជាដើម ដែលរបូតទៅដោយ ការកាំងភ្ជាត់ ក្នុងការលេងល្បែងក្នុងទន្ទេគង្គា ។ ក្នុងកាលនោះ ឈើចន្ទន៍ក្រហម មួយដើមដុះកែ្ករឆ្នេរខាងលើនៃទន្ទេគង្គា មានឫសត្រូវទឹកទន្ទេគង្គាច្រោះបាក់ ធ្លាក់ទៅលើថ្មទាំងឡាយក្នុងទីនោះៗ ។ គ្រានោះ មានពកមួយជុំប្រមាណប៉ុន ក្អម ត្រូវថ្មត្រជុស ត្រូវរលកទឹកទាំងឡាយបក់ចោកឲ្យជារបស់ៗលើបរលោង រសាត់ទៅដោយលំដាប់ ត្រូវសោរយ (ស្រ) រុំតែជុំវិញ ហើយមកជាប់នៅ ក្នុងសំណាញ់របស់រាជគហសេដ្ឋីនោះ ។ សេដ្ឋីសួរថា "អ្វីហ្នឹង" ពួកអ្នកបម្រើ ប្រាប់ថា "លោកសេដ្ឋី ពកឈើ" ក៏ប្រើអ្នកបម្រើឲ្យនាំពកឈើនោះមក ចាំង ដោយចុងកាំបិតដើម្បីពិនិត្យមើលថា ពកឈើនោះ ជាពកឈើអ្វី? ចន្ទន៍ក្រហម មានពណ៌ដូចជាលក្ខ្ស្រស់ប្រាកដក្នុងខណ:នោះឯង ។ ក៏ក្នុងពេលនោះ សេដ្ឋីនោះ

មិនមែនជាអ្នកសម្មាទិដ្ឋិ មិនមែនជាអ្នកមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានសភាពជាកណ្ដាល គាត់គិតថា "ចន្ទន៍ក្រហមក្នុងផ្ទះរបស់យើងមានច្រើន យើងនឹងយកចន្ទន៍ក្រហមនេះធ្វើអ្វីហ្ន៏" គ្រានោះ សេចក្ដីត្រិះរិះកើតមានដល់សេដ្ឋីនោះដូច្នេះថា "ក្នុងលោកនេះ ពួកអ្នកពោលថា យើងទាំងឡាយជាព្រះអរហន្តដូច្នេះ មានច្រើនគ្នា យើងមិនដឹងព្រះអរហន្តសូម្បីតែ ១ អង្គ យើងនឹងឲ្យប្រកបគ្រឿងក្រឡឹងទុកក្នុងផ្ទះ ឲ្យក្រឡឹងបាត្រ ហើយជាក់ក្នុងសង្រែក ព្យួរក្នុងអាកាសប្រមាណ ៦០ ហត្ថ ដោយតឿ ដ៏ដើមឫស្សីហើយ និងពោលថា បើព្រះអរហន្តមានពិត សូមមកតាមអាកាស ហើយសូមកាន់យកបាត្រនេះចុះ អ្នកណានឹងកាន់យកបាត្រនោះបាន យើងព្រមទាំងបុត្រ និងកិរិយានឹងដល់អ្នកនោះជាសរណៈ" ។ គាត់ឲ្យគេក្រឡឹងបាត្រដូចដែលគាត់បានគិតទុកនោះឯង ឲ្យលើកឡើងដោយដើមឫស្សីតឿ គ្នា ហើយពោលថា "ក្នុងលោកនេះ អ្នកណាជាព្រះអរហន្ត អ្នកនោះសូមមកតាមអាកាស កាន់យកបាត្រនេះចុះ" ។

ក្រុងទាំងទាំង ៦ ចងចានចាត្រ១ម៉ឺនចន្ទន៍

ក្រុងទាំង ៦ ពោលថា បាត្រនោះសមគួរដល់យើងទាំងឡាយ លោកចូរឲ្យបាត្រនោះដល់យើងទាំងឡាយចុះ សេដ្ឋីនោះពោលថា "ពួកលោកចូរមកតាមអាកាសហើយ ចូរកាន់យកចុះ" ។

ក្នុងថ្ងៃទី ៦ និគ្រន្ថនាដបុត្រចាត់ចែងពួកអន្តេវាសិកទៅ ដោយពាក្យថា "ពួកអ្នកចូរទៅ ចូរនិយាយនឹងសេដ្ឋីនោះយ៉ាងនេះថា បាត្រនុ៎ះ សមគួរដល់

អាចារ្យរបស់ពួកយើង លោកកុំធ្វើការមកតាមអាកាស ព្រោះហេតុនៃរបស់បន្ទិចបន្ទួចឡើយ ន័យថា សូមលោកឲ្យបាត្រនោះចុះ" ។ ពួកអន្តេវាសិកទៅនិយាយនឹងសេដ្ឋីដោយប្រការយ៉ាងនោះ ។ សេដ្ឋីពោលថា "អ្នកដែលអាចមកតាមអាកាសទើបកាន់យកបាន ចូរកាន់យកទៅចុះ" ។ នាដបុត្រជាអ្នកប្រាជ្ញានឹងទៅខ្លួនឯង ទើបបានឲ្យសញ្ញាដល់ពួកអន្តេវាសិកថា "យើងនឹងលើកដៃ និងជើងម្ខាង ធ្វើដូចជាប្រាជ្ញានឹងហោះឡើង ពួកអ្នកចូរស្រែកប្រាប់យើងថា លោកអាចារ្យ លោកប្រុងធ្វើអ្វី? លោកចូរកុំសម្តែងនូវភាពជាព្រះអរហន្ត ដែលជាគុណជាតដ៏កំចាំង ព្រោះហេតុនៃបាត្រឈើដល់មហាជនឡើយ លុះពោលដូច្នេះហើយ ចូរនាំគ្នាចាប់ជើង និងដៃរបស់យើងទាញមក ឲ្យជួលទៅលើផែនដី" ។ គេទៅកាន់ទីនោះហើយ ពោលនឹងសេដ្ឋីថា "មហាសេដ្ឋី បាត្រនេះសមគួរដល់យើង មិនសមគួរដល់ពួកជនដទៃទេ លោកកុំគាប់ចិត្តនឹងការហោះឡើងទៅក្នុងអាកាសរបស់អាត្មាភាព ព្រោះហេតុនៃរបស់ត្រឹមតែបន្ទិចបន្ទួចឡើយ ចូរឲ្យបាត្រនោះដល់អាត្មាភាពចុះ" ។

សេដ្ឋី. លោកដ៏ចម្រើន លោកចូរហោះឡើងទៅតាមអាកាស ហើយកាន់យកចុះ ។

លំដាប់នោះ នាដបុត្រពោលថា "បើដូច្នោះ ពួកអ្នកចូរចៀសចេញ" លុះពួកអន្តេវាសិកចៀសចេញហើយ ក៏ពោលថា "យើងនឹងហោះឡើងទៅក្នុងអាកាស" ដូច្នេះហើយ ក៏លើកដៃម្ខាង និងជើងម្ខាងឡើង ។ ភ្លាមនោះ ពួក

អន្តេវាសិកពោលនឹងនាដបុត្រថា "លោកអាចារ្យ លោកធ្វើអ្វីហ្ន៏ ប្រយោជន៍អ្វី ដោយគុណដ៏កំចាំងដែលលោកសម្តែងដល់មហាជន ព្រោះហេតុនៃបាត្រឈើនេះឡើយ" ហើយជួយគ្នាចាប់នាដបុត្រនោះត្រង់ដៃ និងជើងទាញឲ្យដួលទៅលើផែនដី ។ និគន្ថនាដបុត្រប្រាប់សេដ្ឋីថា "មហាសេដ្ឋី អន្តេវាសិកទាំងនេះមិនឲ្យអាត្មាកាពហោះទេ លោកចូរឲ្យបាត្រដល់អាត្មាកាពចុះ" ។

សេដ្ឋី. លោកដ៏ចម្រើន លោកចូរហោះឡើង ហើយកាន់យកចុះ ។

ពួកតិរ្ថិយ សូម្បីព្យាយាមយ៉ាងនេះអស់ ៦ ថ្ងៃហើយ នៅតែមិនបានបាត្រនោះដដែល ។

ព្រះបិណ្ឌាលការទ្វាជ:សម្តែងចាដិហារ្យ

ក្នុងថ្ងៃទី ៧ ក្នុងកាលដែលព្រះមហាមោគ្គល្លាន និងព្រះបិណ្ឌាលការ-ទ្វាជ: គង់លើថ្មដាមួយកន្លែង ហើយឃ្លុំចីវរ ដោយតាំងចិត្តថា "នឹងគ្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ" ពួកអ្នកលេងជជែកគ្នាថា "ពួកយើងអើយ ក្នុងកាលមុន គ្រូទាំង ៦ តែងតែពោលថា ពួកយើងជាព្រះអរហន្តក្នុងលោក តែកាលសេដ្ឋីក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះឲ្យយកបាត្រ បានពោលថា ប្រសិនបើព្រះអរហន្តមាន សូមមកតាមអាកាសហើយកាន់យកចុះ នេះជាថ្ងៃទី ៧ ហើយ សូម្បីតែមនុស្សម្នាក់ ដែលអាចហោះឡើងទៅក្នុងអាកាស ហើយសម្តែងខ្លួនថា យើងជាព្រះអរហន្ត ក៏មិនមាន ថ្ងៃនេះ ពួកយើងបានដឹងថា ព្រះអរហន្តមិនមានក្នុងលោកទេ" ។ ព្រះមហាមោគ្គល្លានបានឮពាក្យនោះហើយ ក៏ពោលនឹងព្រះបិ-

ណ្ឌាលភារទ្វាជ:ថា "អាវុសោភារទ្វាជ: លោកបានឮពាក្យអ្នកលេងទាំងនេះទេ? ពួកអ្នកលេងទាំងនេះនិយាយគ្នា ដូចជាកោសរូសនឹងព្រះពុទ្ធសាសនាខ្ចាំងណាស់ ក៏លោកជាអ្នកមានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ដូច្នេះ អ្នកចូរទៅចូរទៅតាមអាកាស ហើយកាន់យកបាត្រនោះចុះ" ។

ព្រះបិណ្ឌាលភារទ្វាជ:. អាវុសោ មោគ្គល្លាន លោកជាអ្នកប្រសើរលើសសាវ័កអ្នកមានឫទ្ធិទាំងឡាយ លោកចូរកាន់យកបាត្រនោះចុះ តែកាលលោកមិនកាន់យកទេ ខ្ញុំនឹងកាន់យក ។ កាលព្រះមហាមោគ្គល្លានពោលយ៉ាងនេះថា "អាវុសោបិណ្ឌាលភារទ្វាជ: លោកចូរកាន់យកចុះ ក៏ចូលចតុត្ថជ្ឈានមានអភិញ្ញាជាបាទ ចេញហើយ យកម្រាមជើងគាបថ្មដាទំហំប្រមាណបីគាវុតយោងឡើងទៅក្នុងអាកាសដូចសំឡី ហើយធ្វែលជុំវិញខាងលើព្រះនគររាជគ្រឹះអស់វារ: ៧ ជុំ ។ ថ្មដានោះ ប្រាកដដូចជាគម្របព្រះនគរមានប្រមាណ ៣ គាវុត ។ ពួកអ្នកនគរ ភ័យខ្លាចស្រែកថា "ថ្មនឹងធ្លាក់សង្កត់ខ្ញុំ" ទើបធ្វើគ្រឿងការពារទាំងឡាយ មានចង្អេរជាដើមអំពីលើក្បាល ហើយពួនក្នុងទីនោះៗ ។ បាន ៧ ជុំ ព្រះថេរ:ទើបបានទម្លាយថ្មដា ហើយសម្តែងខ្លួន ។ មហាជនបានឃើញព្រះថេរ:ហើយ ក៏ពោលថា "លោកម្ចាស់បិណ្ឌាលភារទ្វាជ:ដ៏ចម្រើនសូមលោកម្ចាស់ចាប់ថ្មរបស់លោកម្ចាស់ឲ្យជាប់ កុំធ្វើពួកខ្ញុំទាំងអស់គ្នា ឲ្យវិនាសឡើយ ។ ព្រះថេរ:បោះថ្មចោលដោយចុងជើង ។ ផែនថ្មនោះទៅតាំងនៅក្នុងកន្លែងដើមវិញ ។ ព្រះថេរ:បានឈរនៅក្នុងទីបំផុតនៃផ្ទះរបស់សេដ្ឋី ។

សេដ្ឋីឃើញព្រះថេរៈហើយ ក៏ក្រាបចុះ ហើយពោលថា "បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សូមនិមន្តចុះមក" និមន្តព្រះថេរៈដែលចុះមកអំពីអាកាសឲ្យគង់ហើយ ប្រើគេសម្រួតបាត្រចុះមក ធ្វើបាត្រនោះឲ្យពេញដោយវត្ថុដែលមានរសឆ្ងាញ់ ៤ មុខ ហើយប្រគេនព្រះថេរៈ។ ទទួលបាត្រនោះហើយ ក៏និមន្តទៅកាន់វិហារវិញ ។ គ្រានោះ ពួកជនណានៅក្នុងព្រៃក្តី នៅក្នុងស្រុកក្តី មិនបានឃើញបាដិហារ្យរបស់ព្រះថេរៈ ជនទាំងនោះប្រជុំគ្នាហើយ ពោលអង្វរព្រះថេរៈថា "បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សូមលោកម្ចាស់សម្តែងបាដិហារ្យឲ្យដល់ពួកខ្ញុំ បានឃើញផង" ដូច្នេះហើយ ក៏នាំគ្នាជាប់តាមព្រះថេរៈ ។ ព្រះថេរៈសម្តែងបាដិហារ្យដល់ពួកជននោះ។ បណ្តើរ និមន្តទៅកាន់ព្រះវិហារបណ្តើរ ។

ព្រះសាស្តាទ្រង់ហាមមិនឲ្យភិក្ខុធ្វើចាដិហារ្យ

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ស្តាប់នូវសំឡេងរបស់មហាជន ដែលជាប់តាមព្រះថេរៈហើយ ក៏ត្រាស់សួរថា "ម្នាលអានន្ទ នុ៎ះជាសំឡេងរបស់នរណា" លុះទ្រង់ស្តាប់ថា "ព្រះបិណ្ឌោលការទ្វាជៈ ហោះឡើងទៅក្នុងអាកាស ហើយកាន់យកបាត្រខ្វីមច័ន្ទ៍ នុ៎ះជាសំឡេងមហាជន ដែលនៅក្នុងសម្ងាត់របស់លោក ទើបត្រាស់ឲ្យហៅព្រះបិណ្ឌោលការទ្វាជៈមក ត្រាស់សួរថា "ម្នាលបិណ្ឌោលអ្នកបានធ្វើយ៉ាងនោះពិតមែនឬ" កាលព្រះបិណ្ឌោលការទ្វាជៈ ក្រាបទូលថា "ព្រះករុណា ព្រះអង្គ" ក៏ត្រាស់ថា "ម្នាលការទ្វាជៈ ហេតុអ្វីទើបអ្នកធ្វើយ៉ាងនោះ" ទ្រង់តិះដៀលព្រះថេរៈ ហើយត្រាស់ឲ្យទម្លាយបាត្រនោះឲ្យជាកំណាត់

តូចកំណាត់ធំ ហើយត្រាស់ឲ្យទៅកិក្ខុទាំងឡាយ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការកិន ធ្វើជាថ្នាំបន្តក់ក្នែក ហើយទ្រង់បញ្ញត្តសិក្ខាបទដល់សាវកទាំងឡាយ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់កិរិយាមិនធ្វើនូវបាដិហារ្យ ។ ចំណែកពួកតិរ្ថិយបានព្ចថា ព្រះមានព្រះភាគឲ្យទម្ងាយបាត្រនោះ ហើយទ្រង់បញ្ញត្តិសិក្ខាបទដល់សាវកទាំងឡាយ ហាមសាវកមិនឲ្យធ្វើបាដិហារ្យ ទើបដើរប្រាប់គ្នាតាមថ្នល់នៃព្រះនគរថា "សាវកទាំងឡាយរបស់ព្រះសមណគោតមមិនឈានកន្ងងសិក្ខាបទ ដែលទ្រង់បញ្ញត្តិហើយទេ សូម្បីព្រោះហេតុនៃជីវិត សូម្បីព្រះសមណគោតមក៏នឹងរក្សាសិក្ខាបទដែលទ្រង់បញ្ញត្តិនោះដែរ ឥឡូវនេះ ពួកយើងបានឱកាសហើយ" ហើយពោលថា "ពួកយើងរក្សាគុណរបស់ខ្ជួន ទើបមិនសម្តែងគុណរបស់ខ្ជួនដល់មហាជន ព្រោះហេតុនៃបាត្រក្នុងកាលមុន ពួកសាវករបស់ព្រះសមណ-គោតមសម្តែងគុណរបស់ខ្ជួន ព្រោះហេតុនៃបាត្រ ព្រះសមណគោតមត្រាស់ឲ្យទម្ងាយបាត្រនោះហើយ ទ្រង់បញ្ញត្តិសិក្ខាបទដល់ពួកសាវក ព្រោះព្រះអង្គជាបណ្ឌិត ឥឡូវនេះ ពួកយើងនឹងធ្វើបាដិហារ្យជាមួយព្រះសមណគោតម" ។

ព្រះបាទពិម្ពិសារ ទ្រង់ស្តាប់នូវពាក្យនោះហើយ ស្តេចទៅកាន់សម្នាក់ព្រះសាស្តា ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បានព្ចថា ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តិសិក្ខាបទដល់ពួកសាវក ដើម្បីត្រូវការមិនឲ្យធ្វើបាដិហារ្យពិតឬ" ។

ព្រះសាស្តា. ថ្វាយព្រះពរមហាបពិត្រ ពិតមែនហើយ ។

ព្រះរាជា. ឥឡូវនេះ ពួកតិរ្ថិយនាំគ្នាពោលថា ពួកយើងនឹងធ្វើបាដិហារ្យ

ជាមួយព្រះអង្គ ឥឡូវនេះ ព្រះអង្គទ្រង់នឹងធ្វើដូចម្តេច? ។

ព្រះសាស្តា. មហាបពិត្រ បើតិរ្ថិយទាំងនោះធ្វើ តថាគតក៏នឹងធ្វើដែរ ។

ព្រះរាជា. ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តិសិក្ខាបទុកហើយមិនមែនឬ ?

ព្រះសាស្តា. មហាបពិត្រ តថាគតមិនបានបញ្ញត្តិសិក្ខាបទដើម្បីខ្លួនទេ សិក្ខាបទនោះ តថាគតបញ្ញត្តិទុកដើម្បីសាវកទាំងឡាយប៉ុណ្ណោះ ។

ព្រះរាជា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សិក្ខាបទឈ្មោះថា ព្រះអង្គបញ្ញត្តិដល់សាវកទាំងឡាយ រៀរព្រះអង្គចេញឬ ?

ព្រះសាស្តា. មហាបពិត្រ បើដូច្នោះ តថាគតនឹងសួរមហាបពិត្រក្នុងរឿងនេះថា មហាបពិត្រ ក៏ព្រះរាជឧទ្យានក្នុងដែនរបស់ព្រះអង្គ មានឬ ?

ព្រះរាជា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មាន ។

ព្រះសាស្តា. មហារាជ ប្រសិនបើមហាជនគប្បីទំពាស៊ីនូវផ្លែឈើទាំងឡាយ មានផ្ទៃស្វាយជាដើម ក្នុងព្រះរាជឧទ្យានរបស់ព្រះអង្គ ព្រះអង្គទ្រង់ធ្វើយ៉ាងណាចំពោះជនទាំងនោះ ?

ព្រះរាជា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គប្បីដាក់អាជ្ញា ។

ព្រះសាស្តា. ចំណែកព្រះអង្គសោយបានឬទេ ?

ព្រះរាជា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អាជ្ញាមិនមានដល់ខ្ញុំព្រះអង្គទេ ខ្ញុំព្រះអង្គអាចសោយនូវវត្ថុជារបស់នៃខ្លួនបាន ។

ព្រះសាស្តា. បពិត្រមហារាជ អាជ្ញារបស់ព្រះអង្គរមែងផ្សាយទៅក្នុង

ភជាណាចក្រប្រមាណ ៣០០ យោជន៍ អាជ្ញានោះមិនមានដល់ព្រះអង្គក្នុងការ សោយនូវផ្លែឈើទាំងឡាយ មានផ្លែស្វាយជាដើមក្នុងឧទ្យានរបស់ព្រះអង្គ តែ រមែងមានដល់ជនទាំងឡាយដទៃ យ៉ាងណា សូម្បីអាជ្ញារបស់តថាគត រមែង ផ្សាយទៅក្នុងសែនកោដិចក្រវាឡ អំពីល្មើស ព្រោះកិរិយាប្រព្រឹត្តកន្ទងនូវ សិក្ខាបទរបស់ខ្លួន រមែងមិនមានដល់តថាគត តែរមែងមានដល់សាវ័កទាំង ឡាយដទៃ ព្រោះហេតុនោះ ទើបតថាគតនឹងធ្វើបាដិហារ្យ ។ ពួកតិត្ថិយញ្ញនូវ ព្រះពុទ្ធតម្រាស់នោះហើយ ប្រឹក្សាគ្នាថា "ឥឡូវនេះ ពួកយើងវិនាសហើយ" បានញ្ញថា ព្រះសមណគោតមទ្រង់បញ្ញត្តិសិក្ខាបទដល់សាវ័កទាំងឡាយប៉ុណ្ណោះ ទ្រង់មិនបញ្ញត្តិដល់ខ្លួនទេ បានញ្ញថា ព្រះសមណគោតមប្រាថ្នានឹងធ្វើនូវបាដិ-ហារ្យ ដោយខ្លួនឯងតែម្តង ពួកយើងនឹងធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ព្រះរាជាទូលសួរព្រះ សាស្តាថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គទ្រង់ធ្វើបាដិហារ្យក្នុងកាលណា"

ព្រះសាស្តា. បពិត្រមហារាជ តថាគតនឹងធ្វើក្នុងតិថី ពេញបូណ៌មី ខែ អាសាធ ដោយកាលកន្ទងទៅ ៤ ខែទៀត អំពីថ្ងៃនេះ ។

ព្រះរាជា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គទ្រង់នឹងធ្វើនៅទីណា ?

ព្រះសាស្តា. បពិត្រមហារាជ តថាគតនឹងធ្វើនៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។

មានពាក្យសួរចូលមកថា "ហេតុដូចម្តេច ទើបព្រះសាស្តាទ្រង់សម្តែង ទីដ៏ឆ្ងាយយ៉ាងនេះ ?" ។

ឆ្លើយថា "ព្រោះទីនោះ ជាទីដែលធ្វើមហាបាដិហារ្យរបស់ព្រះពុទ្ធគ្រប់ៗ

ព្រះអង្គ, នយមួយទៀតថា ព្រះអង្គទ្រង់សម្តែងនូវទីដ៏ឆ្ងាយយ៉ាងនោះ ព្រោះដើម្បីប្រយោជន៍ឲ្យមហាជនប្រជុំគ្នា" ។ ពួកតិរ្ថិយបានឮនូវពុទ្ធតម្រាស់នោះហើយ ពោលថា "បានឮថា នៅសល់ ៤ ខែទៀត ព្រះសមណគោតមនឹងធ្វើបាដិហារ្យនៅក្នុងសាវត្ថី" ឥឡូវនេះ ពួកយើងកុំលះបង់ព្រះសមណគោតម ត្រូវជាប់តាមព្រះអង្គជានិច្ច មហាជនឃើញពួកយើងហើយ នឹងសួរថា "តើមានរឿងអ្វី?" ពេលនោះ ពួកយើងនឹងប្រាប់មហាជនថា "ពួកយើងនិយាយហើយថា នឹងធ្វើបាដិហារ្យជាមួយនឹងព្រះសមណគោតម ព្រះសមណគោតមរមែងរត់គេច ពួកយើងមិនឲ្យព្រះសមណគោតមរត់គេច ទើបជាប់តាមមក" ។ ព្រះសាស្តា ស្តេចយាងទៅដើម្បីបិណ្ឌបាតក្នុងរាជគ្រឹះ ហើយស្តេចយាងចេញមកចំណែកពួកតិរ្ថិយ ក៏ចេញមកអំពីខាងក្រោយព្រះអង្គ ហើយឋិតនៅក្នុងទីជិតព្រះអង្គធ្វើភត្តកិច្ច ។ ថ្ងៃស្អែកឡើង ពួកគេនាំគ្នាបរិភោគអាហារពេលព្រឹកក្នុងទីដែលខ្ជួននៅនោះឯង ។ ពួកតិរ្ថិយទាំងនោះ ត្រូវមនុស្សទាំងឡាយសួរថា "ការណ៍នេះដូចម្តេច" ក៏ប្រាប់តាមនយដូចដែលបានពោលហើយខាងដើម ។ ចំណែកមហាជនក៏បានជាប់តាមព្រះសាស្តា ដោយគិតថា "ពួកយើងនឹងមើលបាដិហារ្យ" ។ ព្រះសាស្តាស្តេចយាងដល់ក្រុងសាវត្ថីដោយលំដាប់ ។

សូម្បីពួកតិរ្ថិយក៏ទៅជាមួយព្រះអង្គដែរ បបួលឧបដ្ឋាករបស់ខ្ជួនបានទ្រព្យមួយសែន ហើយប្រើគេឲ្យធ្វើមណ្ឌបដោយសសរឈើគគីរទាំងឡាយ ឲ្យប្រក់ដោយផ្តាឧប្បលខៀវទាំងឡាយ ហើយអង្គុយនិយាយគ្នាថា "ពួកយើងនឹងធ្វើបាដិហារ្យ

ក្នុងទីនេះ” ។

គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ស្តេចយាងចូលគាល់ព្រះសាស្តា ក្រាបទូលថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកតិ្ថិយឲ្យគេធ្វើមណ្ឌបហើយ ចំណែកខ្ញុំព្រះអង្គនឹងបញ្ជាឲ្យគេធ្វើមណ្ឌបសម្រាប់ព្រះអង្គដែរ” ។

ព្រះសាស្តា. កុំឡើយ មហាបពិត្រ អ្នកធ្វើមណ្ឌបដើម្បីតថាគត មានហើយ ។

ព្រះរាជា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្នកណាទៅ រៀរតែខ្ញុំព្រះអង្គចេញ នឹងអាចធ្វើបាន ។

ព្រះសាស្តា. សក្ក្រទេវរាជ ។

ព្រះរាជាទូលសួរថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គទ្រង់ធ្វើបាដិហារ្យក្នុងទីណា” ។

ព្រះសាស្តា. បពិត្រមហារាជ តថាគតនឹងធ្វើនៅទៀបគល់នៃគណ្ឌាម-ព្រឹក្ស ។

ពួកតិ្ថិយបានឮថា ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់នឹងធ្វើបាដិហារ្យក្បែរគល់ដើមស្វាយ ក៏ប្រាប់ឧបដ្ឋាករបស់ខ្លួន ឲ្យដកកូនស្វាយ ដោយហោចទៅសូម្បីទើបតែដុះក្នុងថ្ងៃនោះ ក្នុងទីប្រមាណមួយយោជន៍ ហើយឲ្យយកទៅចោលក្នុងព្រៃ ។

ប្រវត្តិគណ្ឌាមព្រឹក្ស

ក្នុងថ្ងៃពេញបូណ៌មី ខែអាសាធ ព្រះសាស្តាស្តេចយាងចូលទៅខាងក្នុង

ព្រះនគរ ។ បុរសអ្នកក្សាខ្ទាន១ របស់ព្រះរាជា ឈ្មោះគណ្ហ: យើញផ្ទៃស្វាយ ទុំមួយផ្ទៃ ក្នុងសំណុំស្ទឹកដែលស្រមោចក្រហម (អង្ក្រង) ទាំងឡាយធ្វើសំបុក ដេញសត្វក្អែកទាំងឡាយ ដែលមកចោមរោមផ្ទៃស្វាយនោះ ដោយសេចក្តីលោភ ក្នុងកិន និងរសនៃផ្ទៃស្វាយនោះឲ្យរត់ទៅ ហើយកាន់យកទៅដើម្បីថ្វាយដល់ ព្រះរាជា កាលដើរទៅ បានយើញព្រះសាស្តាក្នុងរវាងផ្លូ១ ក៏គិតថា "ព្រះរាជា សោយផ្ទៃស្វាយនេះហើយ គប្បីព្រះរាជទានកហាបណ:ដល់យើង ៨ កហា-បណ: ឬ ១៦ កហាបណ:ប៉ុណ្ណោះ ហើយកហាបណ:នោះមិនល្មមដល់ការ ចិញ្ចឹមជីវិត ក្នុងមួយអត្តភាពរបស់យើងផង តែប្រសិនបើយើងនឹងថ្វាយអម្ព-ទាននេះចំពោះព្រះសាស្តា នឹងជាគុណនាំមកនូវប្រយោជន៍ដល់យើងរកទីបំផុត គ្មាន ។ លុះគិតដូច្នោះហើយ ក៏បង្អោនផ្ទៃស្វាយនោះថ្វាយចំពោះព្រះសាស្តា ។

ព្រះសាស្តាទ្រង់ទតមើលព្រះអានន្ទ ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទនាំបាត្រ ដែលមហាភ១ទាំង ៤ ថ្វាយចេញមក ហើយតម្កល់ក្នុងព្រះហស្តរបស់ព្រះអង្គ ព្រះសាស្តាទ្រង់បង្អោនបាត្រចូលទៅទទួលផ្ទៃស្វាយ ហើយទ្រង់សម្តែងនូវអាការ គឺ កិរិយាប្រថាប់គង់ក្នុងទីនោះឯង ។ ព្រះថេរ: ក្រាលចីវរថ្វាយ ។ គ្រានោះ ព្រះថេរ:ត្រង់ទឹកស្អាត ច្រចាច់ផ្ទៃស្វាយទុំធ្វើឲ្យទៅជាទឹកគួរផឹក (ទឹកបាន:) ថ្វាយចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ដែលប្រថាប់គង់ហើយក្នុងទីនោះ ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់សោយទឹកបាននោះហើយ ទ្រង់ត្រាស់នឹងនាយគណ្ហ:ថា "អ្នកចូរកកាយ អាចម៍ដីឡើង ហើយចូរជាំគ្រាប់ស្វាយក្នុងទីនេះចុះ" ។ គេក៏បានធ្វើយ៉ាងនោះ

ឯង ។

ព្រះសាស្តា ទ្រង់លាងព្រះហស្តលើគ្រាប់ស្វាយនោះ ។ គ្រាន់តែព្រះសាស្តាទ្រង់លាងព្រះហស្តហើយភ្លាម ដើមស្វាយទំហុំប៉ុនយាមនង្គ័ល កម្ពស់ ៥០ ហត្ត ដុះឡើង ។ មានមែកធំ ៥ គឺ ក្នុងទិសទាំង ៤ៗ មែក និងទិសខាងលើមួយមែក ក្នុងមែកនីមួយៗ មានប្រវែង ៥០ ហត្ត ជាឈើដល់ព្រមហើយដោយផ្ការ និងផ្លែ ជាឈើទ្រទ្រង់នូវចង្គ្រាមនៃផ្លែស្វាយទុំដោយជុំវិញ ។ ពួកភិក្ខុដែលនិមន្តមកខាងក្រោយ ក៏បានឆាន់ផ្លែស្វាយទុំនោះដែរ ។ ព្រះរាជាទ្រង់ស្តាប់ថា "បានឲ្យថា ដើមស្វាយបែបនោះដុះឡើងហើយ" ទ្រង់ក៏ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យគេរក្សាយ៉ាងល្អ ដោយព្រះតម្រាស់ថា "នរណាៗ កុំកាត់ដើមស្វាយនោះ" ។ ដើមស្វាយនោះ ប្រាកដឈ្មោះថា "គណ្ឌាមព្រឹក្ស" ព្រោះជាដើមស្វាយដែលឧទ្យានបាលឈ្មោះគណ្ឌៈជាអ្នកដាំ ។ សូម្បីពួកអ្នកលេង ស៊ីផ្លែស្វាយទុំនោះហើយ ពោលថា "ម្នាលតិន្ទិយគម្រក់ទាំងឡាយ ពួកអ្នកដឹងថា ព្រះសមណ-គោតមទ្រង់នឹងធ្វើបាដិហារ្យត្រង់ដើមគណ្ឌាមព្រឹក្ស ទើបប្រើគេឲ្យដកកូនស្វាយទាំងឡាយ សូម្បីទើបតែដុះក្នុងថ្ងៃនោះ ក្នុងទីប្រមាណមួយយោជន៍ តែដើមស្វាយនេះ ឈ្មោះថា គណ្ឌាម្ពៈ" ហើយក៏យកគ្រាប់ស្វាយប្រហារពួកតិន្ទិយទាំងនោះ ។ សក្កទេវរាជទ្រង់បង្គាប់វាតវលាហកទេវបុត្ត (ទេវបុត្រអ្នកបង្អុរមកនូវខ្យល់) ថា "អ្នកចូរបំបើងមណ្ឌបរបស់ពួកតិន្ទិយដោយខ្យល់ ហើយឲ្យខ្យល់បក់ចេញពីលើផែនដីទៅចោលក្នុងគំនរសំរាម ។ ទេវបុត្រនោះ បានធ្វើ

ដោយប្រការៈដូច្នោះ ។ សក្ក្រទេវរាជគ្រាស់បង្គាប់សុរិយទេវបុត្រថា អ្នកចូរ
ពង្រីកមណ្ឌលព្រះអាទិត្យ ញ្ចាំង (ពួកតិ្ថិយ) ឲ្យក្តៅចុះ ។សូម្បីទេវបុត្តនោះ
ក៏បានធ្វើហើយដូច្នោះ ។ សក្ក្រទេវរាជទ្រង់បង្គាប់វាតវលាហកទេវបុត្តទៀតថា
"អ្នកចូរញ្ចាំងមណ្ឌលនៃខ្យល់ (ខ្យល់កំបុតត្បូង) ឲ្យតាំងឡើងតទៅទៀតចុះ" ។
ទេវបុត្តនោះ ក៏ធ្វើហើយដោយប្រការដូច្នោះ ហើយរោយធូលីលើសរីរៈដែល
ប្រកបដោយញើសរបស់តិ្ថិយទាំងឡាយ ។ តិ្ថិយទាំងនោះ ជាបុគ្គលប្រាកដ
ស្មើដោយដំបូកក្រហម ។ សក្ក្រទេវរាជទ្រង់បង្គាប់ សូម្បីវស្សវលាហកទេ-
បុត្តថា "អ្នកចូរញ្ចាំងតំណក់ទឹកគ្រាប់ធំៗ ឲ្យធ្លាក់ចុះ" ។ ទេវបុត្រនោះក៏បាន
ធ្វើហើយដូច្នោះ ។ គ្រានោះ កាយរបស់ពួកតិ្ថិយទាំងនោះ ប្រៀបដូចជាមេ
គោពពាល ។ ពួកតិ្ថិយទាំងនោះបែកពួកគ្នា រត់ទៅកាន់ទិសផ្សេងៗ ។ កាល
ពួកគេរត់ទៅយ៉ាងនោះ អ្នកស្រែម្នាក់ ដែលជាឧបដ្ឋាករបស់បូរណកស្សបៈ
គិតថា "ពេលនេះ ជាពេលធ្វើបាដិហារ្យនៃលោកម្ចាស់របស់យើង យើងនឹងទៅ
មើលនូវបាដិហារ្យនោះ" លុះគិតដូច្នោះហើយ ក៏លែងគោ កាន់ឆ្នាំងបបរដែល
ខ្ជួននាំមកអំពីព្រលឹម និងខ្សែដើរមក ឃើញសាស្តាឈ្នោះបូរណៈ កំពុងរត់
ដូច្នោះ ក៏សួរថា "បពិត្រលោកអាចារ្យ ខ្ញុំមកដោយបំណងថា នឹងមើលនូវ
បាដិហារ្យរបស់លោកអាចារ្យ តើលោកអាចារ្យនឹងទៅកាន់ទីណា?" ។

បូរណៈ. ប្រយោជន៍អ្វីដល់អ្នក ដោយបាដិហារ្យនោះ ចូរឲ្យឆ្នាំង និង
ខ្សែនោះមកយើង ។

គេកាន់យកឆ្នាំង និងខ្សែដែលឧបដ្ឋាកបស់ខ្ជូនឲ្យហើយ ដើរទៅកាន់ឆ្នេរស្ទឹង ចងឆ្នាំងនឹង.ករបស់ខ្ជូនដោយខ្សែ ហើយលោតចុះទៅក្នុងអន្ទង់ទឹកញ្ជាំងពពុះឲ្យតាំងឡើង ធ្វើកាលកិរិយាហើយ ទៅកើតក្នុងនរកឈ្មោះអវីចិ ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់និម្មិតនូវទីចង្ក្រមជាវិការៈនៃកែវក្នុងអាកាស ។ ក្នុងទីបំផុតម្ខាងនៃទីចង្ក្រមនោះ ឋិតនៅក្នុងកណ្តាប់មាត់ចក្រវាឡខាងកើត ចុងម្ខាងទៀតនៅក្នុងកណ្តាប់មាត់ចក្រវាឡខាងលិច ។ ព្រះសាស្តា កាលបរិស័ទប្រមាណ ៣៦ យោជន៍ ប្រជុំគ្នាហើយ ក្នុងវេលារសៀល ស្តេចចេញចាកព្រះគន្ធកុដិដោយទ្រង់ព្រះតម្រិះថា "ពេលនេះជាពេលធ្វើបាដិហារ្យ" ហើយទ្រង់បានប្រថាប់ឈរនៅត្រង់ទីខាងមុខបរិស័ទទាំងនោះ ។

សាវកសាវិកាសូមធនូលធ្វើទាដិហារ្យជំនួស

គ្រានោះ ឧបាសិកាជាអនាគាមីម្នាក់ ជាមាតារបស់នន្ទមាណព ឈ្មោះ **យរណី** ចូលទៅគាល់ព្រះអង្គ ហើយក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលធីតាដូចជាខ្ញុំព្រះអង្គនៅមាន កិច្ចដែលព្រះអង្គត្រូវលំបាក រមែងមិនមានខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើបាដិហារ្យជំនួសព្រះអង្គ" ។

ព្រះសាស្តា. ម្នាលនាងយរណី នាងនឹងធ្វើដូចម្តេច ?

យរណី. ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើនូវមហាប្រឹថពីក្នុងផ្ទៃចក្រវាឡឲ្យទៅជាទឹក ហើយមុជចុះក្នុងទឹក សម្តែងខ្ជូនក្នុងកណ្តាប់ចក្រវាឡខាងកើត កណ្តាប់ចក្រវាឡខាងលិច ខាងជើង និងខាងត្ឈូង

និងត្រង់កណ្តាល ពេលនោះ មហាជនឃើញខ្ញុំព្រះអង្គហើយ ក៏សួរថា នរណា នោះ? ក៏ប្រាប់ថា នោះជាយរណីឧបាសិកា អានុភាពរបស់ស្ត្រីម្នាក់នេះ ដល់ម្ប៉ោះទៅហើយ ចាំបាច់ពោលថ្វីដល់អានុភាពរបស់ព្រះពុទ្ធ នឹងប្រាកដដូចម្តេចទៅ? ពួកតិរ្ថិយមិនបាច់ឃើញព្រះអង្គទេ នឹងរត់ទៅដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។

លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់នឹងនាងថា "ម្នាលនាងយរណី តថាគតរមែងដឹងនូវភាវៈនៃនាងជាស្ត្រី អាចធ្វើបាដិហារ្យបែបនេះបាន ប៉ុន្តែកម្រងផ្កានេះ គេមិនបានចងទុកដើម្បីប្រយោជន៍ដល់នាងទេ" លុះទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះហើយ ទ្រង់ក៏ហាមឃាត់ ។

នាងយរណីនោះគិតថា "ព្រះសាស្តាទ្រង់មិនអនុញ្ញាតដល់យើង ប្រាកដជាមានអ្នកដទៃដែលអាចធ្វើបាដិហារ្យ ឲ្យក្រៃលែងជាងយើងដោយពិត" លុះគិតដូច្នោះហើយ ក៏ឈរនៅក្នុងចំណែកម្ខាង ។

ឯព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រិះរិះថា គុណរបស់សាវកទាំងនោះនឹងប្រាកដដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ទ្រង់សម្គាល់ថា "ពួកសាវកនឹងបន្ទឺសីហនាទត្រង់កណ្តាលបរិស័ទ មានប្រមាណ ៣៦ យោជន៍ ដោយអាការយ៉ាងនេះ" ទើបត្រាស់សួរសាវកមួយពួកទៀតថា "ពួកអ្នកនឹងធ្វើបាដិហារិយដូចម្តេច" សាវកទាំងនោះ ក៏ក្រាបទូលថា "ពួកខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើយ៉ាងនេះៗ ព្រះអង្គ" ហើយឈរនៅចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះសាស្តា បន្ទឺសីហនាទ ។

បណ្តាសាវកទាំងនោះ បានឮថា ចូឡអនាថបិណ្ឌិកៈ គិតថា "កាលបុត្រ

ជាអនាគាមីឧបាសកប្រាកដដូចជាយើងនៅមាន កិច្ចដែលព្រះសាស្តានឹងត្រូវ លំបាករមែងមិនមាន ទើបក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងធ្វើបាដិហារ្យ ត្រូវព្រះសាស្តាត្រាស់សួរថា "អ្នកនឹងធ្វើដូចម្តេច" ក៏ក្រាប ទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងនិម្មិតអត្តភាពជាព្រហ្ម មានប្រមាណ ១២ យោជន៍ នឹងទះដៃដូចព្រហ្ម ឲ្យមានសំឡេងដូចជាមហាមេឃគ្រហឹមក្នុង កណ្តាលបរិស័ទ មហាជននឹងសួរគ្នាថា "នេះឈ្មោះថា ជាសំឡេងអ្វី?" នឹង បានឮថា សំឡេងនុ៎ះ ជាសំឡេងទះដៃដូចជាព្រហ្មរបស់ចូឬអនាថបិណ្ឌិក: ពួកតិរ្ថិយគិតថា អានុភាពរបស់គហបតីដល់ម្ល៉ោះទៅហើយ ចំណង់បើអានុ- ភាពរបស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ នឹងប្រាកដដូចម្តេចទៅ? ពួកតិរ្ថិយមិនចាំបាច់ឃើញ ព្រះអង្គទ្បើយ នឹងរត់ទៅ" ។ ព្រះសាស្តាក៏ត្រាស់យ៉ាងនោះដូចគ្នា សូម្បីដល់ ចូឬអនាថបិណ្ឌិក:នោះថា "តថាគតជ្រាបអានុភាពរបស់អ្នក ហើយទ្រង់ក៏មិន អនុញ្ញាតការធ្វើបាដិហារ្យ ។ តមក សាមណេរីឈ្មោះ **រ៉ាហ** មានអាយុ ៧ ខួប សម្រេចបដិសម្ភិទា ថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាហើយ ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើបាដិហារ្យ" ។

ព្រះសាស្តា. ម្នាលនាងរ៉ាហ នាងនឹងធ្វើដូចម្តេច ?

រ៉ាហ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងនាំក្ងាសនេរុផង ក្ងាចក្រាឡ ផង ក្ងាហិមពាន្តផង តម្រៀបទុកក្នុងទីនេះ ហើយនឹងចេញអំពីក្ងានោះៗ ទៅ មិនឲ្យជាប់ ដូចជាមេហង្ស មហាជនឃើញខ្ញុំព្រះអង្គហើយ នឹងសួរថា "នុ៎ះជា

នរណា?" ហើយនឹងពោលថា "រីឯសាមណេរី" ពួកតិត្ថិយគិតគ្នាថា អានុភាពរបស់សាមណេរីដែលមានអាយុ ៧ ខួប ដល់ម្ល៉ោះទៅហើយ ចំណង់បើអានុ-ភាពរបស់ព្រះពុទ្ធនឹងប្រាកដដូចម្តេចទៅ មិនចាំបាច់យើញព្រះអង្គឡើយ នឹងរត់ចេញទៅ ។ បន្ទាប់អំពីនេះទៅ គប្បីជ្រាបពាក្យបែបនេះ តាមទំនងដែលពោលហើយនោះចុះ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ត្រាស់ទៅកាន់សាមណេរីនោះថា "តថាគតជ្រាបអានុភាពរបស់អ្នកហើយ លុះទ្រង់មានព្រះតម្រាស់ដូច្នោះហើយ ទ្រង់ក៏មិនអនុញ្ញាតឲ្យធ្វើបាដិហារ្យ ។

ត្រានោះ សាមណេរឈ្មោះចុន្ទ: ដែលជាព្រះខីណាស្រព សម្រេចបដិ-សម្ភិទា មានអាយុ ៧ ខួប អំពីកំណើត ចូលទៅគាល់ព្រះសាស្តា ថ្វាយបង្គំហើយ ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើបាដិហារ្យ ត្រូវព្រះសាស្តាត្រាស់សួរថា "ម្នាលចុន្ទ: អ្នកនឹងធ្វើដូចម្តេច?" ទើបក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងចាប់ដើមព្រឹងធំ ដែលជាទង់នៃជម្ពូទ្វីបត្រង់ដើម ហើយអង្រួននាំផ្ទៃព្រឹងធំមកឲ្យបរិស័ទទាំងនេះបរិភោគ ទ្រង់ព្រះអង្គនឹងនាំមកនូវផ្ការាជាវិច្ឆត្តព្រឹក្សទាំងឡាយ ថ្វាយព្រះអង្គ" ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "តថាគតជ្រាបអានុភាពរបស់អ្នកហើយ ហើយក៏ទ្រង់ហាមការធ្វើនូវបាដិហារ្យរបស់សាមណេរ ។

លំដាប់នោះ ព្រះថេរីឈ្មោះឧប្ផលវណ្ណា ថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាហើយ ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើបាដិហារ្យ" ព្រះសាស្តា

ត្រាស់សួរថា "ម្នាលឧប្បលវណ្ណា នាងនឹងធ្វើដូចម្តេច?" ក៏ក្រាបទូលថា ខ្ញុំ ព្រះអង្គនឹងសម្តែងបរិស័ទដែលមានប្រមាណ ១ យោជន៍ដោយជុំវិញ ជាស្តេច ចក្រពត្តិ ត្រង់បរិស័ទមានប្រមាណ ៣៦ យោជន៍ហែហមហើយ មកថ្វាយបង្គំ ព្រះអង្គ" ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា តថាគតជ្រាបអានុភាពរបស់នាងហើយ ក៏ ទ្រង់ហាមការធ្វើបាដិហារ្យ សូម្បីរបស់ព្រះថេរីរូបនោះ ។

លំដាប់នោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លានត្ថេរ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគហើយ ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើបាដិហារ្យ ព្រះសាស្តា ត្រាស់សួរថា "ម្នាលមោគ្គល្លាន អ្នកនឹងធ្វើដូចម្តេច?" ក៏ក្រាបទូលថា "បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងយកស្តេចភ្នំឈ្មោះសិនេរុ ទុកក្នុងចន្លោះធ្មញ ហើយទំពាភ្នំនោះឲ្យដូចជាទំពាគ្រាប់ស្ពៃ ។

ព្រះសាស្តា. អ្នកនឹងធ្វើអ្វីដទៃទៀត ?

មោគ្គល្លាន. ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងមូរមហាប្រឹថពីនេះឲ្យដូចជាកនូល ហើយ ត្បៀតទុកត្រង់ចន្លោះម្រាមដៃ ។

ព្រះសាស្តា. អ្នកនឹងធ្វើអ្វីដទៃទៀត ?

មោគ្គល្លាន. ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងបង្វិលមហាប្រឹថពីឲ្យដូចជាបង្វិលកង់ភាជនៈ ដីរបស់ស្ងួនឆ្នាំង ហើយឲ្យមហាជនទំពាស៊ីឧជានៃផែនដី ។

ព្រះសាស្តា. អ្នកនឹងធ្វើអ្វីដទៃទៀត ?

មោគ្គល្លាន. ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើផែនដីទុកក្នុងដៃខាងធ្វេង ហើយដាក់សត្ត

ទាំងនេះទុកក្នុងទ្វីបដទៃដោយដៃខាងស្តាំ ។

ព្រះសាស្តា. អ្នកនឹងធ្វើអ្វីដទៃទៀត ?

មោគ្គល្លាន. ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើភ្នំសិនេរុឲ្យជាដងធ័ត្រ ហើយលើកមហាប្រឹថពីឡើងជាក់ព្ធដ៏ខាងលើភ្នំសិនេរុនោះ យកដៃម្ខាងកាន់ ដូចជាភិក្ខុអ្នកមានធ័ត្រក្នុងដៃ ចង្ក្រមក្នុងអាកាស ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "តថាគតជ្រាបអានុភាពរបស់អ្នកហើយ" ដូច្នេះហើយ ក៏ទ្រង់មិនអនុញ្ញាតការធ្វើបាដិហារ្យ សូម្បីរបស់ព្រះថេរៈនោះ ។ ព្រះថេរៈគិតថា "ប្រហែលជាព្រះសាស្តា ទ្រង់ជ្រាបអ្នកដែលអាចធ្វើបាដិហារ្យក្រៃ-លែងជាងយើងហើយ" លុះគិតដូច្នោះហើយ ក៏បានឋិតនៅក្នុងចំណែកម្ខាង ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់ហេតុមិនឱ្យសាវកសម្តែងចាដិហារ្យ

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់ទៅកាន់ព្រះមហាមោគ្គល្លានថា "ម្នាលមោ-គ្គល្លាន កម្រងផ្កានេះគេមិនបានចងទុកដើម្បីអ្នកទេ ព្រោះថា តថាគតជាអ្នកមានធុរៈ រកបុគ្គលស្មើគ្មាន អ្នកដទៃឈ្មោះថា ជាអ្នកអាចនាំទៅនូវធុរៈរបស់តថាគតមិនមាន អ្នកដែលអាចនាំទៅនូវធុរៈរបស់តថាគតមិនមានទេ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ដោយហេតុណា ហេតុនុ៉ះមិនមែនជាអស្ចារ្យឡើយ សូម្បីក្នុងកាលដែលតថាគតកើតក្នុងកំណើតសត្វតិរច្ឆាន ដែលជាអហេតុកកំណើត អ្នកដទៃដែលអាចនាំទៅនូវធុរៈរបស់តថាគត ក៏មិនមានដូចគ្នា កាលព្រះថេរៈទូលសួរថា រឿងនោះមានហើយក្នុងកាលណា ព្រះអង្គ ? ទើបទ្រង់នាំអតីតនិទានមក

ត្រាស់កណ្ហឧសភជាតកឲ្យពិស្តារថា ៖

ធុរៈធ្ងន់មានហើយក្នុងទីណាៗ ផ្ទូវទៅក្នុងទីដ៏ជ្រៅ មានហើយ ក្នុងទីណា ក្នុងកាលនោះឯង ពួកម្ចាស់របស់រមែងទឹមគោឈ្មោះ កណ្ហៈ គោឈ្មោះកណ្ហៈនោះឯង រមែងនាំធុរៈនោះទៅ ។

កាលទ្រង់សម្តែងរឿងនោះ ឲ្យពិស្តារក្រៃលែងតទៅទៀត ទើបត្រាស់ នន្ទវិសាលជាតកនេះ ឲ្យពិស្តារថា ៖

បុគ្គល គប្បីពោលពាក្យជាទីពេញចិត្តប៉ុណ្ណោះ មិនគប្បីពោល នូវពាក្យមិនជាទីពេញចិត្តក្នុងកាលណាៗ ឡើយ (ព្រោះ) កាល ព្រាហ្មណ៍ជាម្ចាស់ពោលនូវពាក្យជាទីពេញចិត្ត គោឈ្មោះនន្ទ-វិសាល នឹងនាំការៈដ៏ធ្ងន់ទៅបាន ញ្ចាំងព្រាហ្មណ៍នោះឲ្យបាន ទ្រព្យ ទាំងព្រាហ្មណ៍នោះ ក៏បានជាអ្នកមានចិត្តរីករាយ ព្រោះ ការបានទ្រព្យនោះ ។

លុះទ្រង់ត្រាស់រឿងនោះចប់ហើយ ទ្រង់ក៏ឡើងកាន់ទីចង្ត្រមកែវនោះ ។ ខាងមុខមានបរិស័ទប្រមាណ ១២ យោជន៍ ខាងក្រោយ ខាងឆ្វេង និងខាងស្តាំ ក៏ដូចគ្នា ចំណែកដោយត្រង់ មានប្រមាណ ២៤ យោជន៍ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើយមកប្បាដិហារ្យក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ ។ យមកប្បាដិហារ្យនោះ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបតាមព្រះបាលីយ៉ាងនេះចុះ ។

លក្ខណៈរបស់យមកប្បាដិហារ្យ

ញាណក្នុងយមកប្បាដិហារ្យរបស់ព្រះតថាគត តើដូចម្តេច? ព្រះតថាគតទ្រង់ធ្វើយមកប្បាដិហារ្យ ដែលមិនទូទៅដល់ពួកសាវកក្នុងលោកនេះ គឺ ផ្នារភ្លើងចេញអំពីព្រះកាយខាងលើ ផ្នារទឹកចេញអំពីកាយខាងក្រោម ផ្នារភ្លើងចេញអំពីកាយខាងក្រោម ផ្នារទឹកចេញអំពីកាយខាងលើ ផ្នារភ្លើងចេញអំពីព្រះកាយខាងមុខ ផ្នារទឹកចេញអំពីព្រះកាយខាងក្រោយ ផ្នារភ្លើងចេញអំពីព្រះកាយខាងក្រោយ ផ្នារទឹកចេញអំពីព្រះកាយខាងមុខ ផ្នារភ្លើងចេញអំពីព្រះនេត្រខាងស្តាំ ផ្នារទឹកចេញអំពីព្រះនេត្រខាងធ្វេង ផ្នារភ្លើងចេញអំពីព្រះនេត្រខាងធ្វេង ផ្នារទឹកចេញអំពីព្រះកាយខាងស្តាំ ផ្នារភ្លើងចេញអំពីរន្ធព្រះកាណ៌ខាងស្តាំ ផ្នារទឹកចេញអំពីរន្ធព្រះកាណ៌ខាងធ្វេង ផ្នារភ្លើងចេញអំពីរន្ធព្រះកាណ៌ខាងធ្វេង ផ្នារទឹកចេញអំពីរន្ធព្រះកាណ៌ខាងស្តាំ ផ្នារភ្លើងចេញអំពីរន្ធព្រះនាសិកខាងស្តាំ ផ្នារទឹកចេញអំពីរន្ធព្រះនាសិកខាងធ្វេង ផ្នារភ្លើងចេញអំពីរន្ធព្រះនាសិកខាងធ្វេង ផ្នារទឹកចេញអំពីរន្ធព្រះនាសិកាខាងស្តាំ ផ្នារភ្លើងចេញអំពីចង្កូយព្រះអង្សាខាងស្តាំ ផ្នារទឹកចេញអំពីចង្កូយព្រះអង្សាខាងធ្វេង ផ្នារភ្លើងចេញអំពីចង្កូយព្រះអង្សាខាងធ្វេង ផ្នារទឹកចេញអំពីចង្កូយព្រះអង្សាខាងស្តាំ ផ្នារភ្លើងចេញអំពីព្រះហស្តខាងស្តាំ ផ្នារទឹកចេញអំពីព្រះហស្តខាងធ្វេង ផ្នារភ្លើងចេញអំពីព្រះហស្តខាងធ្វេង ផ្នារទឹកចេញអំពីព្រះហស្តខាងស្តាំ ផ្នារភ្លើងចេញអំពីព្រះពាហាខាងស្តាំ ផ្នារទឹកចេញអំពីព្រះពាហាខាងធ្វេង ផ្នារភ្លើងចេញអំពីព្រះពាហាខាង

ធ្វេង ផ្នារទឹកចេញអំពីព្រះពាហាខាងស្តាំ ផ្នារក្ងើងចេញអំពីព្រះបាទខាងស្តាំ ផ្នារទឹកចេញអំពីព្រះបាទខាងធ្វេង ផ្នារក្ងើងចេញអំពីព្រះបាទខាងធ្វេង ផ្នារទឹកចេញអំពីព្រះបាទខាងស្តាំ ផ្នារក្ងើងចេញអំពីព្រះអង្គុលីមួយៗ ផ្នារទឹកចេញអំពីចន្ងោះនៃព្រះអង្គុលី ផ្នារក្ងើងចេញអំពីចន្ងោះនៃព្រះអង្គុលី ផ្នារទឹកចេញអំពីព្រះអង្គុលីមួយៗ ផ្នារក្ងើងចេញអំពីរណ្តៅព្រះលោមាមួយៗ ផ្នារទឹកចេញអំពីសរសៃព្រះលោមាមួយៗ ផ្នារក្ងើងចេញអំពីសរសៃព្រះលោមាមួយៗ ផ្នារទឹកចេញអំពីរណ្តៅព្រះលោមាមួយៗ ។ រស្មីទាំងឡាយ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដោយអំណាចនៃរស្មី ៦ ពណ៌ គឺ ពណ៌ខៀវ លឿង ក្រហម ស ហង្សបាទ និងពណ៌ផ្ងក ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ចង្ក្រម ព្រះពុទ្ធនិម្មិតទ្រង់ប្រថាប់ឈរ ឬទ្រង់ប្រថាប់អង្គុយ ឬទ្រង់ផ្ទំ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ប្រថាប់ឈរ ព្រះពុទ្ធនិម្មិតទ្រង់ចង្ក្រម ឬទ្រង់ប្រថាប់អង្គុយ ឬទ្រង់ផ្ទំ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ប្រថាប់អង្គុយ ព្រះពុទ្ធនិម្មិតទ្រង់ចង្ក្រម ឬទ្រង់ប្រថាប់ឈរ ឬទ្រង់ផ្ទំ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ផ្ទំ ព្រះពុទ្ធនិម្មិតទ្រង់ចង្ក្រម ឬទ្រង់ប្រថាប់ឈរ ឬទ្រង់ប្រថាប់អង្គុយ ព្រះពុទ្ធនិម្មិតទ្រង់ចង្ក្រម ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ប្រថាប់ឈរ ទ្រង់ប្រថាប់អង្គុយ ឬទ្រង់ផ្ទំ ព្រះពុទ្ធនិម្មិតទ្រង់ប្រថាប់ឈរ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ចង្ក្រម ឬទ្រង់ប្រថាប់អង្គុយ ឬទ្រង់ផ្ទំ ព្រះពុទ្ធនិម្មិតទ្រង់ប្រថាប់អង្គុយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ចង្ក្រម ទ្រង់ប្រថាប់ឈរ ឬទ្រង់ផ្ទំ ព្រះពុទ្ធនិម្មិតទ្រង់ផ្ទំ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ចង្ក្រម ទ្រង់ប្រថាប់ឈរ ឬប្រថាប់អង្គុយ នេះឈ្មោះថា ញាណក្នុងយមកឃ្យាដិហារ្យរបស់

ព្រះតថាគត ។

ព្រះសាស្តាស្តេចទ្រង់ចង្ក្រមលើទីចង្ក្រមនោះ ទ្រង់ធ្វើបាដិហារ្យហើយ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ព្រះសារីបុត្តពោលថា **"ហេដ្ឋិមកាយតោ ឧបរិមកាយ-តោ"** ។ ដើម្បីនឹងសម្តែងនូវសេចក្តីនោះថា ផ្នារភ្លើងចេញអំពីព្រះកាយខាងលើ ដោយអំណាចតេជោកសិណសមាបត្តិរបស់ព្រះសាស្តា ផ្នារទឹកហូរចេញអំពីព្រះកាយខាងក្រោម ដោយអំណាចអាបោកសិណសមាបត្តិ ផ្នារភ្លើងរមែងផ្សាយចេញអំពីទីដែលផ្នារទឹកហូរចេញហើយទៀត ឯផ្នារទឹកក៏ផ្សាយចេញអំពីទីដែលផ្នារភ្លើងផ្សាយចេញហើយ ។ នយក្នុងបទទាំងពួង ក៏ដូច្នេះ ។ ក៏ក្នុងយមកប្បាដិហារ្យនេះ ផ្នារភ្លើងមិនបានលាយឡំនឹងផ្នារទឹកឡើយ ផ្នារទឹកក៏មិនបានលាយឡំនឹងផ្នារភ្លើងដែរ ក៏នយថា ផ្នារភ្លើង និងផ្នារទឹកទាំងពីរនេះ ផ្សាយឡើងដរាបដល់ព្រហ្មលោក និងផ្សាយទៅដល់កណ្តាប់ចក្រវាឡ ។ ក៏ព្រោះហេតុដែលព្រះសារីបុត្រពោលទុកថា **"ឆន្នំ វណ្ណានំ"** ព្រះរស្មីមានពិណ ៦ ប្រការ របស់ព្រះសាស្តានោះ ផ្សាយឡើងពេញផ្ទៃចក្រវាឡមួយ ដូចជាមាសរលាយដែលហូរចេញអំពីឡ និងដូចជាផ្នារទឹកនៃមាស ដែលហូរចេញអំពីនាឡិយន្ត រហូតដល់ព្រហ្មលោក ហើយត្រឡប់មកកាន់កណ្តាប់ចក្រវាឡដូចដើម ។ ផ្ទៃចក្រនៃចក្រវាឡមួយ មានពន្លឺតែមួយ ដូចជាខឿននៃពោធិព្រឹក្សដែលគេចងព័ទ្ធហើយដោយបន្ទង់កោង ។ ក្នុងថ្ងៃនោះ ព្រះសាស្តាស្តេចទ្រង់ចង្ក្រម ទ្រង់ធ្វើ (យមក:) បាដិហារិយ៍ សម្តែងធម្មកថាដល់មហាជនជាចន្លោះ។

ក៏កាលទ្រង់សម្តែង ទ្រង់មិនធ្វើមហាជនឲ្យមានដង្ហើមតឹងទេ ទ្រង់បានប្រទាន
នូវដង្ហើមដ៏ធូរក្រៃលែង ។ ក្នុងគ្រានោះ មហាជនញ្ជាំងសាធុការឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ
ហើយ ។ ក្នុងកាលដែលសាធុការនៃមហាជន កំពុងតែប្រព្រឹត្តទៅនោះ ព្រះ
សាស្តាទ្រង់រមិលមើលនូវចិត្តរបស់បរិស័ទដ៏ច្រើន ទ្រង់ជ្រាបវារៈចិត្តរបស់ជន
ម្នាក់ៗ ដោយអាការ ១៦ យ៉ាង ។ ចិត្តរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ប្រព្រឹត្តទៅ
ដោយរហ័សយ៉ាងនេះ ។ បុគ្គលឯណាៗ ជ្រះថ្ងាក្នុងធម៌ណា និងក្នុងបាដិហារ្យ
ណា ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គទ្រង់សម្តែងធម៌ និងទ្រង់សម្តែងនូវបាដិហារ្យ
ដោយអំណាចអធ្យាស្រ័យនៃបុគ្គលនោះៗ ។ កាលព្រះអង្គទ្រង់សម្តែងធម៌
និងទ្រង់សម្តែងបាដិហារ្យ ដោយអាការយ៉ាងនេះ ធម្មាភិសម័យបានកើតមាន
ហើយដល់មហាជន ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់មិនឃើញបុគ្គលដទៃដែលអាចកាន់
យកព្រះទ័យរបស់ព្រះអង្គ ហើយសួរបញ្ហាក្នុងសមាគមនោះ ទើបព្រះអង្គទ្រង់
និម្មិតព្រះពុទ្ធនិម្មិត ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ដោះស្រាយនូវប្រស្នាដែលព្រះពុទ្ធនិម្មិត
នោះ សួរហើយ ។ ព្រះពុទ្ធនិម្មិតនោះ ទ្រង់ដោះស្រាយនូវប្រស្នាដែលព្រះ
សាស្តាត្រាស់សួរហើយ ។ ក្នុងវេលាដែលព្រះមានព្រះភាពទ្រង់ចង្ក្រម ព្រះពុទ្ធ
និម្មិតសម្រេចឥរិយាបថទាំងឡាយ មានឥរិយាបថឈរជាដើមណាមួយ ។ ក្នុង
វេលាដែលព្រះពុទ្ធនិម្មិតចង្ក្រម ព្រះមានព្រះភាព ទ្រង់សម្រេចនូវឥរិយាបថ
ទាំងឡាយ មានឥរិយាបថឈរជាដើមណាមួយ ។ ដើម្បីនឹងសម្តែងនូវសេចក្តី
នោះ ព្រះធម្មសង្គាហកាចារ្យ ក៏ពោលពាក្យជាដើមថា "ព្រះពុទ្ធនិម្មិត ទ្រង់ចង្ក្រម

ខ្ទះ" ជាដើម ។

ធម្មាភិសម័យ (កិរិយាត្រាស់ដឹងនូវលោកុត្តរធម៌) បានកើតមានដល់សត្ត ២០ កោដិ ក្នុងសមាគមនោះ ព្រោះឃើញបាដិហារ្យរបស់ព្រះសាស្តា ដែលទ្រង់ធ្វើយ៉ាងនោះ ព្រោះបានស្តាប់ធម្មកថា ។

ព្រះសាស្តាស្តេចចាំវស្សានៅឋានតាវតិង្ស

ព្រះសាស្តា កាលទ្រង់កំពុងធ្វើបាដិហារ្យនោះ ទ្រង់រំពឹងថា "ព្រះពុទ្ធក្នុងអតីតៈទាំងឡាយ ធ្វើបាដិហារ្យនេះហើយ ចាំវស្សានៅទីណាហ្នឹ" ទ្រង់ជ្រាបថា "ចាំវស្សាក្នុងភពតាវតិង្ស ហើយទ្រង់សម្តែងអភិធម្មបិដកប្រោសព្រះពុទ្ធ-មាតា" ដូច្នេះហើយ ទ្រង់លើកព្រះបាទស្តាំប្រថាប់ជាន់លើកំពូលភ្នំយុគន្ធរ ទ្រង់លើកព្រះបាទឆ្វេង ប្រថាប់លើកំពូលភ្នំសិនេរុ ។ វារៈនៃជំហានទាំងឡាយបីបានមានហើយក្នុងទី ៦៨ សែនយោជន៍ ដោយអាការយ៉ាងនេះ ។ ចន្លោះនៃព្រះបាទទាំងពីរ ជាចន្លោះមានកិរិយាដាក់ចុះ ប្រាកដស្មើដោយជំហាននៃព្រះបាទជាប្រក្រតី ។ នរណាៗ មិនគប្បីកំណត់ថា "ព្រះសាស្តាទ្រង់សណ្ពូកព្រះបាទជាន់ហើយ" ព្រោះក្នុងពេលដែលព្រះអង្ត ទ្រង់លើកព្រះបាទឡើង ភ្នំទាំងនោះ ក៏មកកាន់ទីជិតព្រះបាទទទួលហើយ ក្នុងវេលាដែលព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រថាប់ជាន់ហើយ ភ្នំទាំងនោះក៏តាំងនៅក្នុងទីដើមវិញ ។ សក្កទេវរាជទ្រង់ទតឃើញហើយទ្រង់គិតថា "អើហ្នឹ ព្រះសាស្តា ទ្រង់នឹងចាំវស្សាត្រង់កណ្តាលបណ្ឌុកម្ពលសិលា (សិលាមានសណ្ឋានដូចជាសំពត់កម្ពលពណ៌លឿង) ឧបការៈ

នឹងមានដល់ពួកទេវតាដ៏ច្រើនហ្ន៎" តែថា កាលព្រះសាស្តាទ្រង់ចាំវស្សានៅទី នោះ ពួកទេវតាដទៃៗ មិនអាចដាក់ដៃបាន ។ ឯបណ្ឌុកម្ពលសិលានេះ មាន បណ្តោយ ៦០ យោជន៍ ទទឹង ៥០ យោជន៍ កម្រាស់ ១៥ យោជន៍ កាល ព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រថាប់អង្គុយហើយ ក៏នឹងក្លាយទៅជារបស់ទទេ ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ជ្រាបអធ្យាស្រ័យរបស់សក្កទេវរាជ ទ្រង់បោះសង្ឃាដីរបស់ព្រះអង្គ ទៅ គ្របជិតផ្ទៃសិលានោះ ។ សក្កទេវរាជ ទ្រង់ព្រះតម្រិះថា "ព្រះសាស្តាទ្រង់បោះ សង្ឃាដីមកគ្របមុន ក៏ព្រះអង្គនឹងទ្រង់ប្រថាប់គង់ក្នុងទីមានប្រមាណតិចដោយ ព្រះអង្គឯង" ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ជ្រាបអធ្យាស្រ័យរបស់សក្កទេវរាជ ទ្រង់ក៏ ប្រថាប់អង្គុយ ធ្វើបណ្ឌុកម្ពលសិលាឲ្យនៅក្នុងផ្ទាំងចីវរនោះឯង ដូចជាភិក្ខុអ្នក ទ្រទ្រង់នូវមហាចីវរបង្សុកូល ប្រថាប់ធ្វើនូវតាំងដ៏ទាប ឲ្យនៅតែក្នុងផ្ទាំងចីវរ នោះ ។ ខណៈនោះឯង មហាជនរកមើលព្រះសាស្តាក៏មិនឃើញ ។ កាល នោះ ប្រៀបដូចជាកាលនៃព្រះច័ន្ទអស្តង្គតហើយផង និងប្រៀបដូចជាកាលនៃ ព្រះអាទិត្យអស្តង្គតហើយផង ។ មហាជនក៏ខ្សឹកខ្សួលពោលនូវគាថានេះថា ៖

ព្រះសាស្តាស្តេចយាងទៅកាន់ភ្នំចិត្រកូដ ឬក៏យាងទៅកាន់
ភ្នំកៃលាស ឬក៏ស្តេចយាងទៅកាន់ភ្នំយុគន្ធរ យើងទាំងឡាយ
មិនឃើញព្រះសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ដែលជាលោកជេដ្ឋៈ ទ្រង់ប្រសើរ
ជាងនរៈ ។

មួយពួកទៀត ខ្សឹកខ្សួលថា "ឈ្មោះថា ព្រះសាស្តា ព្រះអង្គទ្រង់ត្រេកអរ

ហើយក្នុងវិវេក ព្រះអង្គស្តេចនឹងយាងទៅកាន់ដែនដទៃ ឬជនបទដទៃហើយ ព្រោះទ្រង់ខ្ជាស់ថា "តថាគតធ្វើបាដិហារ្យបែបនេះ ដល់បរិស័ទបែបនេះ" ឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយនឹងមិនបានឃើញព្រះអង្គទៀតទេ" ដូច្នេះ ហើយពោលគាថានេះថា ៖

ព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់ត្រេកអរហើយក្នុងវិវេក ស្តេចនឹងមិនត្រឡប់មកកាន់លោកនេះទៀតទេ យើងទាំងឡាយនឹងមិនឃើញព្រះសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ ដែលជាលោកជេដ្ឋៈ ទ្រង់ប្រសើរជាងនរៈ ។

ជនទាំងនោះ សួរព្រះមោគ្គល្លានថា "ព្រះសាស្តាស្តេចយាងទៅទីណា លោកម្ចាស់" សូម្បីលោកជ្រាប ក៏ពោលថា "ចូរសួរព្រះអនុរុទ្ធចុះ" ដោយបំណងថា "គុណរបស់សាវ័កដទៃៗ ក៏ប្រាកដ" ដូច្នេះ ។ ជនទាំងនោះសួរព្រះថេរៈយ៉ាងនេះថា "លោកម្ចាស់ ព្រះសាស្តាស្តេចយាងទៅកាន់ទីណា?" ។

ព្រះអនុរុទ្ធ. ស្តេចទៅចាំវស្សានៅនាបណ្ឌុកម្ពលសិលា ក្នុងកពតាវតិង្ស ហើយទ្រង់សម្តែងអភិធម្មបិដកប្រោសព្រះមាតា ។

មហាជន. លោកម្ចាស់ ស្តេចនឹងត្រឡប់មកវិញនៅពេលណា ?

ព្រះអនុរុទ្ធ. ទ្រង់សម្តែងអភិធម្មបិដករហូត ៣ ខែហើយ ទើបស្តេចនឹងត្រឡប់មកវិញ ក្នុងថ្ងៃមហាបវារណា ។

ជនទាំងនោះគិតគ្នាថា "ប្រសិនបើពួកយើងមិនបានឃើញព្រះសាស្តា

ទេ នឹងមិនទៅ" លុះគិតដូច្នេះហើយ ក៏បានធ្វើទីស្នាក់អាស្រ័យនៅក្នុងទីនោះ ឯង ។ បានឲ្យថា ជនទាំងនោះ មានអាកាសជាគ្រឿងប្រក់ ជាគ្រឿបិទបាំង ឈ្មោះថា ញើសហូរចេញចាកសរីរៈនៃបរិស័ទដ៏ច្រើននោះ មិនបានប្រាកដ ។ ផែនដីបានឲ្យនូវចន្ទោះហើយ ។ ផ្ទៃផែនដីក្នុងទីទាំងឡាយ មានផ្ទៃដ៏ស្អាត ។ ព្រះសាស្តា មុននឹងព្រះអង្គស្តេចយាងទៅកាន់ភពតាវតិង្ស ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ នឹងព្រះមហាមោគ្គល្លានដូច្នេះថា "ម្នាលមោគ្គល្លាន អ្នកគប្បីសម្តែងធម៌ដល់ បរិស័ទ ចុល្លអនាថបិណ្ឌិកនឹងឲ្យនូវអាហារ" ។ ព្រោះហេតុនោះ ចុល្លអនាថ-បិណ្ឌិកនោះឯង បានឲ្យហើយនូវបបរ ភត្ត របស់ទំពា គ្រឿងក្រអូប កម្រងផ្តា និងគ្រឿងតាក់តែងទាំងឡាយ ដល់បរិស័ទទាំងនោះគ្រប់កាលទាំងពួង ទាំងពេលព្រឹក និងពេលល្ងាច រហូត ៣ ខែ ។ ព្រះមហាមោគ្គល្លានសម្តែងធម៌ ហើយដោះស្រាយនូវបញ្ហា ដល់ពួកជនមកដើម្បីមើលនូវបាដិហារ្យសាកសួរ ។

ព្រះសម្ពុទ្ធរុងរឿងកន្ធងពួកទេវតា

ទេវតាក្នុងម៉ឺនចក្រវាឡ ចោមរោមព្រះសាស្តា ដែលទ្រង់ចាំវស្សានា បណ្ឌុកម្ពលសិលា ដើម្បីសម្តែងអភិធម្មដល់ព្រះមាតា ព្រោះហេតុនោះ ទើប ព្រះធម្មសង្គាហកាចារ្យពោលដូច្នេះថា ៖

ក្នុងកាលណា ព្រះពុទ្ធ ដែលជាកំពូលបុរសទ្រង់ប្រថាប់លើ
បណ្ឌុកម្ពលសិលា ត្រង់ក្រោមដើមបារិច្ឆត្តកៈ ក្នុងភពតាវ-
តិង្ស ក្នុងកាលនោះ ទេវតាទាំងឡាយក្នុងម៉ឺនលោកធាតុប្រជុំ

ព្រមគ្នាហើយ ចូលគាល់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ដែលប្រថាប់គង់លើ
កំពូលភ្នំ គ្មានទេវតាអង្គណាមួយ រុងរឿងជាងព្រះសម្ពុទ្ធដោយ
វណ្ណៈឡើយ ព្រះសម្ពុទ្ធប៉ុណ្ណោះ រមែងរុងរឿងជាងពួកទេវតា
ទាំងអស់ ។

ក៏កាលព្រះសាស្តាអង្គនោះ ទ្រង់គ្របសង្កត់នូវទេវតាទាំងពួង ដោយ ព្រះរស្មីដែលផ្សាយចេញអំពីព្រះសរីរៈរបស់ព្រះអង្គ ហើយទ្រង់ប្រថាប់គង់ នៅយ៉ាងនេះ ព្រះពុទ្ធមាតាស្តេចមកអំពីតុសិតវិមាន ទ្រង់គង់នៅក្នុងចំណែក ខាងស្តាំ ។ សូម្បីឥន្ទកទេវបុត្រ ក៏មកគង់នៅក្នុងចំណែកខាងស្តាំជូចគ្នា ។ ឯ អង្ក្រុរទេវបុត្រមកគង់នៅក្នុងចំណែកខាងឆ្វេង ។ អង្ក្រុរទេវបុត្រនោះ កាលពួក ទេវតាទាំងឡាយអ្នកមានសក្តិធំមកប្រជុំគ្នាហើយ ក៏ថយទៅរហូត ១២ យោជន៍ អំពីព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ឥន្ទកទេវបុត្រ ក៏អង្គុយនៅក្នុងទីនោះឯង ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ទតនូវទេវបុត្រទាំងពីរនោះហើយ មានព្រះបំណងនឹងញ្ចាំងបរិស័ទឲ្យដឹង នូវភាវៈនៃទាន ដែលបុគ្គលឲ្យហើយដល់ទក្ខិណេយ្យបុគ្គលក្នុងសាសនារបស់ ព្រះអង្គ ជាកុសលមានផលច្រើន ទើបត្រាស់យ៉ាងនេះថា "ម្នាលអង្ក្រុរៈ អ្នក ធ្វើនូវជួរនៃជើងក្រានប្រមាណ ១២ យោជន៍ ឲ្យទានជាច្រើន ក្នុងកាលអ្នកនៅ មនុស្ស មានអាយុមួយមឺនឆ្នាំ ក្នុងចន្ទោះកាលដ៏វែង ឥឡូវនេះ អ្នកមកកាន់ សមាគមរបស់តថាគត បានឧកាសក្នុងទីប្រមាណ ១២ យោជន៍ ដែលឆ្ងាយ ជាងទេវបុត្រទាំងអស់ អ្វីហ្នឹ ជាហេតុក្នុងរឿងនេះ?" ពិតណាស់ ព្រះធម្មស-

ន្ត្រាហកាចារ្យទាំងឡាយ ក៏បានពោលទុកដូច្នេះថា ៖

ព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ទតអន្ត្ការទេវបុត្រ និងឥនូកទេវបុត្រហើយ
កាលនឹងទ្រង់សរសើរទក្ខិណេយ្យបុគ្គលបានត្រាស់ព្រះពុទ្ធ-
វចនៈនេះថា ម្នាលអន្ត្ការ: អ្នកឲ្យទានដ៏ច្រើនក្នុងចន្ទោះកាល
ដ៏វែង អ្នកកាលមកកាន់សម្នាក់របស់តថាគត អន្ត្ការយក្នុង
ទីឆ្ងាយយ៉ាងក្រៃលែង ។

ព្រះសាស្ត្រាត្រាស់ឱ្យព្ធដល់មនុស្សលោក

ព្រះសូរសៀងនោះ (ព្ធ) ពេញផែនដី ។ បរិស័ទទាំងអស់ បានព្ធ ព្រះសូរសៀងនោះ ។ កាលព្រះសាស្ត្រាត្រាស់យ៉ាងនោះហើយ អន្ត្ការទេវបុត្រ ដែល ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះកាយអប់រំហើយ ទ្រង់ដាស់តឿនហើយ បានក្រាបទូលពាក្យនេះថា ៖

ទានដែលសូន្យចាកទក្ខិណេយ្យបុគ្គល នឹងមានប្រយោជន៍អ្វី
ដល់ខ្ញុំព្រះអង្ត យក្ស[1] ឈ្មោះឥនូកៈនេះ ថ្វាយទានតិចតួច
រមែងរុងរឿងក្រៃលែងជាងខ្ញុំព្រះអង្ត ដូចជាព្រះចន្ទក្នុងហ្វូង
តារា ។

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **ទជ្ជា** កែជា **ទត្វា** ប្រែថា ឲ្យហើយ ។

១.ទេវបុត្រដែលបុគ្គលកប្បីបូជា។

កាលអង្គ្ករទេវបុត្រពោលយ៉ាងនោះហើយ ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរឥន្ទ-កទេវបុត្រថា "ឥន្ទក: អ្នកអង្គុយក្នុងចំណែកខាងស្តាំតថាគត ព្រោះហេតុអ្វី ទើបអ្នកមិនឃ្លាតចេញ នៅអង្គុយក្នុងទីនោះដដែល?" ឥន្ទកទេវបុត្រក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពីព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គបានទទួលទក្ខិណេយ្យសម្បត្តិ ដូចអ្នកស្រែ ព្រោះពូជតិចតួចក្នុងស្រែដែលល្អ ដូច្នោះ" ដូច្នេះហើយ កាលនឹងប្រកាសទក្ខិណេយ្យបុគ្គល ទើបក្រាបទូលថា ៖

ពូជសូម្បីមានច្រើន ដែលបុគ្គលព្រោះហើយក្នុងស្រែទួលផល រមែងមិនសម្បូរណ៍ ទាំងមិនញ៉ាំងអ្នកស្រែឲ្យត្រេកអរយ៉ាងណា ទានមានប្រមាណច្រើន ដែលបុគ្គលតាំងទុកក្នុងពពួកជនអ្នកទ្រុស្តសីល ផលរមែងមិនសម្បូរណ៍ ទាំងមិនបានញ៉ាំងទាយកឲ្យត្រេកអរ ដូច្នោះដូចគ្នា ពូជសូម្បីតិចតួចដែលបុគ្គលព្រោះហើយក្នុងស្រែល្អ កាលភ្លៀងបង្ហូរធ្លាក់ទឹកមកដោយប្រពៃ (តាមកាល) ផល ក៏រមែងញ៉ាំងអ្នកស្រែឲ្យត្រេកអរបាន យ៉ាងណា កាលសក្ការៈសូម្បីតិចតួច ដែលទាយកធ្វើហើយចំពោះបុគ្គលអ្នកមានសីល អ្នកមានគុណទាំងឡាយ ផល ក៏រមែងញ៉ាំងទាយកឲ្យត្រេកអរបាន យ៉ាងនោះដូចគ្នា ។

ទានដែលឲ្យចំពោះទក្ខិណេយ្យបុគ្គល មានផលច្រើន

សួរថា "បុព្វកម្មរបស់ឥន្ទកទេវបុត្រនុ៉ះ ដូចម្តេច?" ។

ឆ្លើយថា "បានឮថា ឥន្ទកទេវបុត្រនោះ បានថ្វាយភិក្ខាមួយវែកដែលគេនាំមកដើម្បីខ្ជូន ចំពោះព្រះអនុរុទ្ធ ដែលចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងស្រុក ។ បុណ្យរបស់ឥន្ទកទេវបុត្រនោះ មានផលច្រើនជាងទាន ដែលអង្ក្ុរទេវបុត្រធ្វើដោយជួរនៃជើងក្រានប្រមាណ ១២ យោជន៍ ឲ្យហើយអស់មួយម៉ឺនឆ្នាំ ព្រោះហេតុនោះ ទើបឥន្ទកទេវបុត្រក្រាបទូលយ៉ាងនោះ" ។ កាលឥន្ទកទេវបុត្រក្រាបទូលយ៉ាងនោះហើយ ព្រះសាស្តាក៏ត្រាស់ថា "អង្ក្ុរ: ការពិចារណាហើយសឹមឲ្យទាន ទើបគួរ ទាននោះ រមែងមានផលច្រើនដោយអាការយ៉ាងនេះ ដូចពូជដែលគេព្រោះដោយល្អក្នុងស្រែល្អ ដូច្នោះ តែអ្នកមិនបានធ្វើយ៉ាងនោះ ព្រោះហេតុនោះ ទើបទានរបស់អ្នកមិនមានផលច្រើន" កាលនឹងទ្រង់ប្រកាសសេចក្តីនេះឲ្យជាក់ច្បាស់ ទើបត្រាស់ដូច្នេះថា ៖

ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយក្នុងទេត្តណា មានផលច្រើន បុគ្គលគប្បីពិចារណាឲ្យទានក្នុងទេត្តនោះ ការពិចារណាហើយឲ្យ ព្រះសុគតទ្រង់សសើរហើយ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ក្នុងទក្ខិ-ណេយ្យបុគ្គលទាំងឡាយ ដែលមាននៅក្នុងលោក គឺ ពួកសត្វដែលមានជីវិត មានផលច្រើន ដូចពូជដែលបុគ្គលព្រោះហើយក្នុងស្រែល្អ ដូច្នោះ ។

កាលនឹងទ្រង់សម្តែងធម៌ឲ្យក្រៃលែង ទើបបានត្រាស់ព្រះគាថាទាំងនេះ ថា ៖

ស្រែទាំងឡាយមានស្មៅជាទោស ពួកសត្វមានរាគៈជាទោស ព្រោះហេតុនោះ ទាន ដែលបុគ្គលឲ្យហើយចំពោះបុគ្គលអ្នកមានរាគៈទៅប្រាសហើយទាំងឡាយ ទើបមានផលច្រើន ។ ស្រែទាំងឡាយ មានស្មៅជាទោស ពួកសត្វមានទោសៈជាទោសព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយចំពោះបុគ្គលអ្នកមានទោសៈ ទៅប្រាសហើយទាំងឡាយ ទើបមានផលច្រើន ។ ស្រែទាំងឡាយ មានស្មៅជាទោស ពួកសត្វមានមោហៈជាទោស ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយចំពោះបុគ្គលអ្នកមានមោហៈទៅប្រាសហើយទាំងឡាយ ទើបមានផលច្រើន ។ ស្រែទាំងឡាយមានស្មៅជាទោស ពួកសត្វនេះ មានសេចក្តីប្រាថ្នាជាទោស ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយចំពោះបុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នា ទៅប្រាសទាំងឡាយ ទើបមានផលច្រើន ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា អង្ក្ុរទេវបុត្រ និងឥន្ទកទេវបុត្រ ក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិផល ។ (ព្រះធម្មទេសនា មានប្រយោជន៍សូម្បីមហាជន ដូច្នេះ) ។

ព្រះសាស្តាស្តេចទៅច្រោសព្រះមាតានៅឋានតាវតិង្ស

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រថាប់គង់កណ្តាលទេវបរិស័ទ ទ្រង់ប្រារព្ធ ព្រះមាតា ផ្តើមអភិធម្មបិដកថា **"កុសលា ធម្មា អកុសលា ធម្មា អព្យាកតា ធម្មា" (ធម៌ទាំងឡាយជាកុសល ធម៌ទាំងឡាយជាអកុសល ធម៌ទាំងឡាយ ជាអព្យាកត)** ដូច្នេះជាដើម ។ ទ្រង់សម្តែងអភិធម្មបិដក ដោយន័យនេះរៀង ទៅ រហូតមិនមានចន្ទោះ អស់ ៣ ខែ ។ ក៏កាលទ្រង់សម្តែងធម៌ ក្នុងវេលា ភិក្ខាចារ ទ្រង់និម្មិតព្រះពុទ្ធនិម្មិត ដោយទ្រង់អធិដ្ឋានថា "ពុទ្ធនិម្មិតនេះ ចូរ សម្តែងធម៌មានប្រមាណប៉ុនណា ដរាបតថាគតមក" ហើយស្តេចទៅកាន់ព្រៃ ហិមពាន្ត ទ្រង់ជម្រះព្រះទន្តដោយឈើសូន់ឈ្មោះនាគលតា ទ្រង់លប់លាង (ព្រះភក្ត្រ) ឯអនោត្តតស្រះ ទ្រង់នាំបិណ្ឌបាតមកអំពីឧត្តរកុរុទ្វីប ទ្រង់ប្រថាប់ គង់ធ្វើភត្តកិច្ចនៅក្នុងរោងដ៏ធំ ។ ព្រះសារីបុត្ត ទៅធ្វើវត្តចំពោះព្រះសាស្តានៅ ទីនោះ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ធ្វើភត្តស្រេចកិច្ចហើយ ត្រាស់ទៅកាន់ព្រះថេរៈថា "ម្នាលសារីបុត្រ ថ្ងៃនេះតថាគតភាសិតធម៌បានប្រមាណប៉ុនណា អ្នកចូរយក ទៅប្រាប់ (ភិក្ខុ ៥០០) ដែលជាសិស្សរបស់អ្នកចុះ" ។ បានឣថា កុលបុត្រ ៥០០ រូប ជ្រះថ្លានឹងយមក្សដិហារ្យ បួសហើយក្នុងសម្នាក់របស់ព្រះសារី-បុត្រ ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់យ៉ាងនោះ ទ្រង់សំដៅយកភិក្ខុទាំងនោះ ។ លុះ ត្រាស់ដូច្នេះហើយ ស្តេចក៏ទៅកាន់ទេវលោក ទ្រង់សម្តែងព្រះធម៌តពីព្រះពុទ្ធ និម្មិតសម្តែង ។ រីឯព្រះថេរៈ ក៏ទៅសម្តែងធម៌ប្រាប់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុទាំង

នោះ កាលព្រះមានព្រះភាពទ្រង់ប្រថាប់នៅក្នុងទេវលោកនោះឯង បានជាអ្នកជំនាញក្នុងបកវណ៌ទាំង ៧ ។ បានឮថា ក្នុងកាលនៃព្រះពុទ្ធព្រះនាមកស្សបៈ ភិក្ខុទាំងនោះជាសត្វប្រចៀវតូច រស់នៅក្នុងញ្ជកក្ខ្ម៉ាមួយ កាលព្រះថេរៈ ២ រូប ចង្ក្រម ហើយស្វាធ្យាយព្រះអភិធម្ម ស្តាប់ហើយ កាន់យកនិមិត្តក្នុងសំឡេងនោះ សត្វប្រចៀវទាំងនោះ មិនដឹងថា "ទាំងនេះឈ្មោះថា ជាខន្ធ ទាំងនេះឈ្មោះថា ជាធាតុ ឡើយ" ដោយហេតុត្រឹមតែការកាន់យកនិមិត្តក្នុងសំឡេងប៉ុណ្ណោះ ចុតិចាកអត្តភាពនោះហើយ កើតក្នុងទេវលោក សោយទិព្វសម្បត្តិអស់មួយចន្លោះព្រះពុទ្ធ ចុតិចាកទេវលោកហើយ កើតក្នុងត្រកូលនៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី កើតសេចក្តីជ្រះថ្លាក្នុងយមកឋ្ជជិហារ្យ ១ សក្ខ្ម៉ាសម្ងាក់ព្រះថេរៈ ហើយបានជាអ្នកជំនាញក្នុងបកវណ៌ទាំង ៧ មុនភិក្ខុទាំងពួង ។ សូម្បីព្រះសាស្តាទ្រង់សម្តែងអភិធម្មអស់ត្រៃមាស តាមទំនងនោះឯង រហូតអស់ ៣ ខែ ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ធម្មាភិសមយ បានកើតមានដល់ទេវតា ៨ ម៉ឺនកោដិ ។ សូម្បីព្រះមហាមាយា ក៏តាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ។

ព្រះមហាមោគ្គល្លានធ្វើដំណើរទៅទូលស្តីពីដំណឹងស្តេចនិងចុះ

បរិស័ទមានប្រមាណ ៣៦ យោជន៍នោះ បានគិតគ្នាថា "តិថីនៃមហាបវារណានឹងមានក្នុងថ្ងៃទី ៧ រាប់អំពីថ្ងៃនេះទៅ" លុះគិតដូច្នោះហើយ ក៏ចូលទៅកព្រះមហាមោគ្គល្លាន ហើយពោលថា "លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន យើងទាំងឡាយគួរដើរនូវថ្ងៃដែលស្តេចចុះទេវលោករបស់ព្រះសាស្តា ព្រោះថា បើខ្ញុំព្រះ

ករុណាទាំងឡាយ មិនបានឃើញព្រះសាស្តាទេ ទីងមិនទៅណាឡើយ" ។ ព្រះ
មហាមោគ្គល្លានស្តាប់ពាក្យនោះហើយ ទទួលថា "សាធុ ប្រពៃហើយ" ហើយ
មុជចុះក្នុងផែនដីក្នុងទីនោះឯង អធិដ្ឋានថា "បរិស័ទចូរឃើញយើង ដែលទៅ
ដល់ជើងភ្នំសិនេរុ ហើយឡើងទៅ" មានរូបប្រាកដដូចជាចេសនៃសម្ពត់កម្ពល
ពណ៌លឿង ដែលគេដោតចូលទៅក្នុងកែវមណីរតន៍ ឡើងទៅហើយដល់ពាក់
កណ្តាលភ្នំសិនេរុ ។ សូម្បីពួកមនុស្សក៏បានឃើញព្រះថេរៈ "ព្រះថេរៈឡើង
ទៅបាន ១ យោជន៍ហើយ ឡើងទៅបាន ២ យោជន៍ហើយ" ដូច្នេះជាដើម
ឯព្រះថេរៈឡើងទៅ ថ្វាយបង្គំព្រះយុគលបាទរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ដូចជាទូល
ដោយព្រះសីសៈ ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បរិស័ទសុទ្ធតែប្រាថ្នា
ទីងគាល់ព្រះអង្គ ហើយទើបទៅ ព្រះអង្គស្តេចទីងចុះចាកទេវលោកនៅពេល
ណា?" ។

ព្រះសាស្តា. មោគ្គល្លាន តើសារីបុត្របងប្រុសរបស់អ្នកនៅទីណា?

មោគ្គល្លាន. ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លោកចាំវស្សានៅសង្ក្ស្សនគរ ។

ព្រះសាស្តា. មោគ្គល្លាន ក្នុងថ្ងៃទី ៧ រាប់អំពីថ្ងៃនេះទៅ តថាគតទីងចុះត្រង់ក្បែរទ្វារក្រុងសង្ក្ស្ស: ក្នុងថ្ងៃមហាវារណា ជនទាំងឡាយឯណាប្រាថ្នាទីងគាល់តថាគត ក៏ចូរទៅកាន់ទីនោះចុះ ឯពីសង្ក្ស្សនគរទៅក្រុងសាវត្ថីមានប្រមាណ ៣០ យោជន៍ ក្នុងរយៈផ្លូវប៉ុណ្ណោះ កិច្ចដែលទីងត្រូវត្រៀមស្បៀងរមែងមិនមានដល់អ្នកណា ។ អ្នកគប្បីប្រាប់ជនទាំងនោះថា "អ្នកទាំងឡាយ ចូរ

រក្សាខបោសថ ដូចទៅកាន់វិហារដែលជិត ដើម្បីស្តាប់ធម៌ចុះ ។

ព្រះសម្ពុទ្ធអង្គទ្រង់បើកលោក

ព្រះថេរៈទូលថា "ព្រះករុណា ព្រះអង្គ" ហើយបានប្រាប់បរិស័ទទាំងនោះ តាមព្រះពុទ្ធតម្រាស់" ។ ព្រះសាស្តាស្តេចចាំវស្សា ទ្រង់បវារណាហើយ ត្រាស់ប្រាប់សក្តទេវរាជថា "មហារាជ តថាគតនឹងទៅកាន់ឋានមនុស្សវិញ" ។ សក្តទេវរាជទ្រង់និម្មិតជណ្តើរ ៣ ប្រភេទ គឺ ជណ្តើរមាស ជណ្តើរកែវមណី ជណ្តើរប្រាក់ ។ ជើងជណ្តើរទាំងនោះ តាំងនៅត្រង់ទ្វារនៃសង្គស្សនគរ ឯ ក្បាលជណ្តើរតាំងនៅលើកំពូលភ្នំសិនេរុ បណ្តាជណ្តើរទាំងនោះ ជណ្តើរមាស នៅខាងស្តាំ ដើម្បីពួកទេវតា, ជណ្តើរប្រាក់នៅខាងឆ្វេង សម្រាប់មហាព្រហ្ម ទាំងឡាយ, ជណ្តើរកែវមណីនៅត្រង់កណ្តាល សម្រាប់ព្រះសម្ពុទ្ធ ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ប្រថាប់ឈរនៅលើកំពូលភ្នំសិនេរុ ទ្រង់សម្តែងយមកប្បាដិហារ្យ ក្នុងកាល ដែលស្តេចយាងចុះចាកទេវលោក ទ្រង់ទតទៅខាងលើ ត្រង់ទីដែលព្រះអង្គទ្រង់ ទតហើយ ក៏មានចន្លោះតែមួយ រហូតដល់ព្រហ្មលោក, ទ្រង់ទតទៅខាងក្រោម ត្រង់ទីដែលព្រះអង្គទ្រង់ទតហើយនោះ ក៏មានចន្លោះតែមួយ រហូតដល់អវិចី, ទ្រង់ទតទិសធំ និងទិសតូចទាំងឡាយ, ចក្រវាឡច្រើនសែន ក៏មានចន្លោះតែ មួយ, ទេវតាយើញពួកមនុស្ស សូម្បីពួកមនុស្សក៏យើញពួកទេវតា ។ ពួក ទេវតា និងពួកមនុស្សទាំងអស់ ម្នាក់ៗ យើញគ្នាចំពោះមុខតែម្តង ។ ព្រះ មានព្រះភាគ ទ្រង់ផ្សាយព្រះឆព្វណ្ណរង្សីទៅហើយ ។ មនុស្សនៅក្នុងបរិស័ទដែល

មានប្រមាណ ៣៦ យោជន៍ សូម្បីតែម្នាក់ កាលមើលនូវពុទ្ធសិរីរបស់ព្រះពុទ្ធ ក្នុងថ្ងៃនោះហើយ ដែលថា មិនប្រាថ្នានូវភាពជាព្រះពុទ្ធមិនមានឡើយ ។ ពួកទេវតាចុះតាមជណ្តើរមាស, ពួកមហាព្រហ្មចុះតាមជណ្តើរប្រាក់, ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធស្តេចយាងចុះតាមជណ្តើរកែវមណី ។ ទេវបុត្រអ្នករាំឈ្មោះបញ្ចសិខៈ កាន់ពិណពណ៌លឿងដូចផ្ងែយ្លោក ឈរនៅខាងស្តាំបូជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធដោយការរាំចុះមក មាតលិសង្គាហកទេវបុត្រឈរនៅខាងឆ្វេង កាន់គ្រឿងក្រអូបនិងកម្រងផ្កាដែលមានក្លិនទិព្ធ នមស្ការ ធ្វើការបូជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធហើយចុះមក ។ មហាព្រហ្មបាំងឆត្រ, សុយាមកាន់ផ្ងិតវាលវិជ្ជនី ។ ព្រះសាស្តាស្តេចយាងចុះ ព្រមដោយបរិវារនេះ ទ្រង់ប្រតិស្ថានត្រង់ទ្វារសង្កស្សនគរ ។ ចំណែកព្រះសារីបុត្តត្ថេរ ក៏មកថ្វាយបង្គំព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធដែរ ព្រោះព្រះសាស្តាស្តេចចុះមកដោយពុទ្ធសិរីបែបនេះ លោកមិនធ្លាប់បានឃើញក្នុងកាលមុន ព្រោះហេតុនោះ ទើបលោកប្រកាសសេចក្តីត្រេកអររបស់ខ្លួន ដោយគាថាទាំងឡាយមានជាដើមថា ៖

ព្រះសាស្តា ទ្រង់មានព្រះសូរសៀងដ៏ពីរោះ ទ្រង់ជាអាចារ្យនៃគណៈ ស្តេចយាងមកអំពីកពឈ្មោះតុសិតបែបនេះ យើងមិនដែលឃើញ ឬមិនដែលបានឲ្យអំពីអ្នកណា ក្នុងកាលមុនឡើយ ។

ហើយក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ថ្ងៃនេះទេវតា និងមនុស្ស

ទាំងអស់ រមែងស្រឡាញ់ រមែងប្រាថ្នាចំពោះព្រះអង្គ" ។

លំដាប់នោះ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះសារីបុត្រថា "សារីបុត្រ ឈ្មោះថា ព្រះពុទ្ធអ្នកប្រកបព្រមដោយគុណបែបនេះ រមែងជាទីស្រឡាញ់នៃ ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយដោយពិត" ។ កាលនឹងទ្រង់សម្តែងធម៌ ទើបទ្រង់ ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

២. យេ ឈានប្បសុតា ធីរា នេក្ខម្មូបសមេ រតា
ទេវាបិ តេសំ បិហយន្តិ សម្ពុទ្ធានំ សតីមតំ ។
អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយណា ជាអ្នកខ្ងល់ខ្ងាយក្នុងឈាន ត្រេកអរ
ក្នុងនេក្ខម្មៈ ជាឋានស្ងប់រម្ងាប់កិលេស សូម្បីទេវតានិងមនុស្ស
ទាំងឡាយ តែងរាប់រក ចំពោះអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយនោះ ដែល
ជាអ្នកត្រាស់ដឹងខ្ជូនឯង ទាំងមានស្មារតី ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ***យេ ឈានប្បសុតា (ព្រះសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ ពួកណា... ខ្ងល់ខ្ងាយក្នុងឈាន)*** *សេចក្តីថា ប្រកបហើយ ខ្ងល់ខ្ងាយហើយ ក្នុងឈាន ២ យ៉ាង គឺ លក្ខណូបនិជ្ឈាន អារម្មណូបនិជ្ឈាន ដោយការនឹក ការចូល ការអធិដ្ឋាន ការចេញ និងការពិចារណា ។ បពូជ្ជា ជាអ្នកសិក្សា មិនគប្បីកាន់យកថា* ***"នេក្ខម្មៈ"*** *ក្នុងពាក្យថា* ***នេក្ខម្មូបសមេ រតា (ត្រេកអរ ហើយក្នុងធម៌ដែលចូលទៅស្ងប់ គឺ នេក្ខម្មៈ)*** *នេះ ។ ក៏ពាក្យថា* ***"នេក្ខម្មៈ"***

នោះ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់សំដៅយកសេចក្តីត្រេកអរក្នុងព្រះនិព្វាន ដែលជាទីចូលទៅស្ងប់កិលេស ។ បទថា **ទេវាបិ (សូម្បីទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ)** សេចក្តីថា ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ រមែងស្រឡាញ់ គឺ រមែងប្រាថ្នាចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ទាំងឡាយនោះ ។ បទថា **សតីមតំ (អ្នកមានសតិ)** សេចក្តីថា ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយប្រាថ្នាភាពជាព្រះពុទ្ធថា "ឧហ្នំ! គួរអស្ចារ្យពិតមែន សូម្បីយើងក៏គប្បីជាព្រះពុទ្ធដែរ" ដូច្នេះឈ្មោះថា រមែងស្រឡាញ់ចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធទាំងឡាយនោះ ដែលទ្រង់មានព្រះគុណបែបនេះ ដែលទ្រង់ប្រកបព្រមហើយដោយសតិ ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ធម្មាភិសម័យ បានកើតមានដល់សត្ត ប្រមាណ ៣០ កោដិ ។ ភិក្ខុ ៥០០ រូបដែលជាសទ្ធិវិហារិករបស់ព្រះថេរ: បានតាំងនៅហើយក្នុងព្រះអរហត្ត ។

សង្ពស្សនគរជាទីដែលស្តេចចុះចាកភពតាវតិង្ស

បានត្ថថា ការធ្វើយមកប្បាដិហារ្យហើយ ទ្រង់គង់ចាំវស្សានៅក្នុងទេវ-លោក ហើយស្តេចយាងចុះចាកទេវលោកត្រង់ទ្វារនៃសង្កស្សនគរ ជាដំណើរដែលព្រះពុទ្ធគ្រប់ៗ ព្រះអង្គ មិនទ្រង់លះបង់ ក៏ទីតាំងនៃព្រះបាទខាងស្តាំដែលព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រតិស្ថានហើយ ត្រង់ទ្វារនៃសង្កស្សនគរនោះ ឈ្មោះថា **អ-ចលចេតិយដ្ឋាន** ព្រះសាស្តាប្រថាប់ឈរនៅត្រង់អចលចេតិយដ្ឋាននោះ ទ្រង់ត្រាស់សួរនូវបញ្ហាទាំងឡាយ ក្នុងវិស័យនៃបុគ្គលទាំងឡាយ មានបុថុជ្ជនជា

ដើម, ពួកបុថុជ្ជនដោះស្រាយបញ្ហាបាន តែក្នុងវិស័យរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ មិនអាចដោះស្រាយនូវបញ្ហាក្នុងវិស័យរបស់ព្រះសោតាបន្នបានឡើយ ។ ព្រះអរិ-យបុគ្គលទាំងឡាយ មានព្រះសោតាបន្នជាដើម ក៏ដូចគ្នា មិនអាចដោះស្រាយនូវបញ្ហាក្នុងវិស័យនៃព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ មានព្រះសកទាគামីជាដើម ។ ព្រះមហាសាវកដ៏សេស មិនអាចនឹងដោះស្រាយនូវបញ្ហា ក្នុងវិស័យរបស់ព្រះមហាមោគ្គល្លាន, ព្រះមហាមោគ្គល្លាន មិនអាចដោះស្រាយបញ្ហា ក្នុងវិស័យនៃព្រះសារីបុត្របានឡើយ, សូម្បីព្រះសារីបុត្រ ក៏មិនអាចដោះស្រាយបញ្ហាក្នុងវិស័យរបស់ព្រះពុទ្ធបានដែរ ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ទតមើលនូវទិសទាំងពួងតាំងអំពីទិសខាងលិច ។ ស្ថានទីទាំងពួង ក៏មានចន្ទោះតែមួយដូចគ្នា ទេវតានិងមនុស្សក្នុងទាំងទិស ៨ និងទេវតាជាន់លើរហូតព្រហ្មលោក និងយក្ស នាគ និងគ្រុឌ ដែលនៅក្នុងភាគខាងក្រោម ផ្គងអញ្ជលីក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដែលឈ្មោះថា បុគ្គលនឹងវិសជ្ជនានូវបញ្ហានេះបាន នៅក្នុងសមាគមនេះ សូមព្រះអង្គទ្រង់ពិចារណាមើលក្នុងសមាគមនេះចុះ" ។

ព្រះសារីបុត្តមានបញ្ញាច្រើន

ព្រះសាស្តាទ្រង់ព្រះតម្រិះថា "សារីបុត្ររមែងលំបាក ព្រោះថា សារី-បុត្ត បានស្តាប់នូវបញ្ហាដែលតថាគតសួរហើយ ក្នុងពុទ្ធវិស័យយ៉ាងនេះថា ៖

ម្នាលអ្នកនិរទុក្ខ អ្នកមានបញ្ញាជាគ្រឿងរក្សាខ្លួន ដែលតថាគតសួរហើយដល់ការប្រព្រឹត្តទៅរបស់លោកអ្នកមានធម៌ ដែលដល់

ព្រមហើយទាំងឡាយ និងព្រះសេក្ខៈទាំងឡាយ ដែលមានច្រើន

ក្នុងលោកនេះ ចូរប្រាប់នូវការ ប្រព្រឹត្តទៅនោះ ដល់តថាគត ។

ដូច្នេះ ជាអ្នកអស់សេចក្តីសង្ស័យក្នុងបញ្ហាថា "ព្រះសាស្តា ទ្រង់រមែងត្រាស់សួរដល់បដិបទាជាទីមក (មគ្គប្បដិបទា) របស់ព្រះសេក្ខៈ និងព្រះអ-សេក្ខៈ ចំពោះយើង ដូច្នេះក៏ពិត តែថា ក៏នៅកង្ខល់ក្នុងអធ្យាស្រ័យយើងថា យើងកាលពោលបដិបទានេះ ដោយធម៌ណាៗ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានខន្ធជាដើម ទើបនឹងអាចកាន់យកអធ្យាស្រ័យរបស់ព្រះសាស្តាបាន សារីបុត្រនោះ កាលតថាគតមិនឲ្យន័យ នឹងមិនអាចដោះស្រាយនូវបញ្ហាបាន តថាគតនឹងឲ្យន័យដល់អ្នក" កាលនឹងទ្រង់សម្តែងន័យ ទើបត្រាស់ថា "សារីបុត្រ អ្នកចូរពិ-ចារណាមើលសេចក្តីពិតនេះ" ។ បានឲ្យថា ព្រះអង្គទ្រង់ព្រះតម្រិះយ៉ាងនេះថា "សារីបុត្រ កាលកាន់យកអធ្យាស្រ័យរបស់តថាគត ហើយដោះស្រាយ និងដោះស្រាយដោយអំណាចនៃខន្ធ" បញ្ហានោះ ប្រាកដដល់ព្រះថេរៈទាំងរយន័យ ទាំងពាន់ន័យ ព្រមជាមួយនឹងការប្រទានន័យ ។ លោកតាំងនៅក្នុងន័យដែលព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រទានហើយ បានដោះស្រាយនូវបញ្ហានោះ បានឲ្យថា បុគ្គលដទៃវៀរព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធចេញ ឈ្មោះថា ជាអ្នកអាចដោះស្រាយបញ្ហារបស់ព្រះសារីបុត្តបាន រមែងមិនមាន ។ ន័យថា ព្រោះហេតុនោះឯង ព្រះថេរៈទើបឈរក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះសាស្តា បន្ទឹសីហនាទថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើភ្លៀងធ្លាក់អស់កប្បទាំងមូល ខ្ញុំព្រះអង្គក៏អាចរាប់ ហើយលើកឡើង

កាន់ខ្នាច់ថា ដំណក់ទឹកទាំងឡាយ ធ្លាក់ក្នុងមហាសមុទ្រ មានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ តំណក់ ធ្លាក់លើផែនដីប៉ុណ្ណេះតំណក់ លើភ្នំប៉ុណ្ណេះតំណក់" ។ សូម្បីព្រះសាស្តា ក៏ត្រាស់ទីងលោកថា "សារីបុត្រ តថាគតក៏ជ្រាបនូវសមត្ថភាពក្នុងការរាប់របស់អ្នកដែរ" ។ ឈ្មោះថា ការឧបមាប្រៀបដោយបញ្ញារបស់អ្នកនោះ រមែងមិនមាន ។ ព្រោះហេតុនោះ ទើបលោកក្រាបទូលថា ៖

ខ្សាច់ក្នុងទន្លេគង្គា គប្បីអស់ទៅ ទឹកក្នុងមហាសមុទ្រ គប្បីអស់ទៅ ដីស្អិតក្នុងផែនដី គប្បីអស់ទៅ ការដោះស្រាយនូវបញ្ហាដោយប្រាជ្ញាជាគ្រឿងជីងរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ រមែងមិនអស់ទៅដោយការគណនាឡើយ ។

មានពាក្យអធិប្បាយទុកដូច្នេះថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្នកជល់ព្រមដោយបញ្ញាជាគ្រឿងត្រាស់ដឹង ជាទីពឹងនៃសត្វលោក កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គដោះស្រាយនូវបញ្ហាមួយហើយ បុគ្គលគប្បីដាក់នូវគ្រាប់ខ្សាច់មួយគ្រាប់ ឬដំណក់ទឹកមួយដំណក់ ឬអាចម៍ដីមួយដុំ កាលខ្ញុំព្រះអង្គដោះស្រាយនូវបញ្ហាមួយរយ ឬមួយពាន់ ឬមួយសែន គប្បីរាប់ដោយការគណនាទាំងឡាយ មានគ្រាប់ខ្សាច់ជាដើម តែមួយៗ ឲ្យនៅក្នុងចំណែកម្ខាងនៃទន្លេគង្គា ការរាប់ដោយការគណនាទាំងឡាយ មានគ្រាប់ខ្សាច់ជាដើមក្នុងទន្លេគង្គាជាដើម គប្បីជល់នូវកិរិយាអស់ទៅតាប់រហ័សជាង ការដោះស្រាយនូវបញ្ហារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ រមែងមិនអស់ទៅឡើយ" ។

ភិក្ខុសូម្បីមានបញ្ញាច្រើនយ៉ាងនេះ ក៏មិនឃើញនូវទីបំផុតខាងដើម ឬខាងចុងនៃបញ្ហាដែលព្រះសាស្តា ត្រាស់សួរហើយក្នុងពុទ្ធវិស័យ លុះត្រាតែតាំងនៅក្នុងនយដែលព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រទានហើយ ទើបដោះស្រាយបញ្ហាបានភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តាប់ដូច្នោះហើយ សន្ទនាគ្នាថា "ជនសូម្បីទាំងអស់ ដែលព្រះសាស្តាត្រាស់សួរបញ្ហាណាហើយ មិនអាចដោះស្រាយនូវបញ្ហានោះបាន ព្រះសារីបុត្រដែលជាធម្មសេនាបតីតែមួយអង្គគត់ ដោះស្រាយបញ្ហានោះបាន" ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ស្តាប់ពាក្យនោះហើយ ក៏ត្រាស់ថា "សារីបុត្រ ដោះស្រាយបញ្ហាដែលមហាជនមិនអាចដោះស្រាយបាន មិនមែនតែក្នុងកាលឥឡូវនេះប៉ុណ្ណោះទេ សូម្បីក្នុងកពមុន សារីបុត្រក៏ដោះស្រាយបានហើយដែរ" លុះទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះហើយ ក៏ទ្រង់នាំអតីតនិទានមក ត្រាស់ជាតកនេះដោយពិស្តារថា ៖

ជនទាំងឡាយមកប្រជុំគ្នាហើយ សូម្បីទាំងពាន់ជាការកំណត់
ជនទាំងនោះរកប្រាជ្ញាមិនបាន គប្បីកន្ទក់កន្ទេញអស់ ១០០ ឆ្នាំ
បុរសណាប្រកបដោយប្រាជ្ញា ជីវិតច្បាស់នូវអត្ថនៃកាសិត បុរសនោះនៅតែម្នាក់ឯងប៉ុណ្ណោះ ប្រសើរជាង ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងយមកប្បាដិហារ្យ

៣. រឿងនាគរាជឈ្មោះឯរកបត្ត

ព្រះសាស្តា កាលស្តេចប្រថាប់នៅនគរពារាណសី ទ្រង់ប្រថាប់គង់នៅ ទៀបគល់នៃដើមច្រេស ៧ ដើម ទ្រង់ប្រារព្ធស្តេចនាគ ឈ្មោះឯរកបត្ត ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **កិច្ឆា មនុស្សូបដិលាភោ (ការបានអត្តភាពជាមនុស្ស ជាការលំបាក)** ជាដើម ។

អាបត្តិតូចមិនសម្តែងចេញ រមែងឲ្យទោស

បានឮថា ក្នុងសាសនានៃព្រះកស្សបសម្មាសម្ពុទ្ធ នាគរាជនោះជាកិក្ខុកំលោះ ឡើងកាន់ទូកទៅតាមទន្លេគង្គា ចាប់កាន់ស្លឹកវៃទឹកក្នុងគុម្ពវៃទឹក កាលទូកសុះទៅដោយរហ័ស ក៏មិនលែង ។ ស្លឹកវៃទឹកក៏ជាប់ ។ កិក្ខុកំលោះនោះ មិនសម្តែងអាបត្តិ ដោយគិតឃើញថា "នេះជាទោសត្រឹមតែបន្តិចបន្តួច" សូម្បីធ្វើសមណធម៌ក្នុងព្រៃអស់ ២ ម៉ឺនឆ្នាំ ក៏ជួយមិនរួច ក្នុងកាលមរណៈ ស្លឹកវៃទឹកក៏ជួចជាមកប្រាកដត្រង់ក សូម្បីមានសេចក្តីប្រាថ្នានឹងសម្តែងអាបត្តិ កាលមិនឃើញកិក្ខុដទៃ ក៏កើតសេចក្តីក្តៅក្រហាយឡើងថា "យើងមានសីលមិនបរិសុទ្ធ" ចុតិចាកអត្តភាពនោះហើយ ក៏កើតជាស្តេចនាគ មានរាងកាយប្រមាណប៉ុនទូកកម្រោល ។ ស្តេចនាគនោះ មានឈ្មោះថា **"ឯរកបត្ត"** ។ ក្នុងខណៈដែលខ្លួនកើតហើយ ស្តេចនាគនោះ រមិលមើលអត្តភាពរបស់ខ្លួនហើយ ក៏កើតសេចក្តីក្តៅក្រហាយថា "យើងធ្វើសមណធម៌ រហូតអស់កាលប្រមាណ

ប៉ុណ្ណេះ ជាអ្នកកើតក្នុងទីមានកង្កែបជាអាហារ ក្នុងកំណើតនៃអហេតុកសត្ត្ว" ។ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយមក ស្តេចនាគនោះមានធីតាម្នាក់ លើកនូវពពារធំលើខ្នងទឹកក្នុងទន្ទេគង្គា ជាក់ធីតារបស់ខ្លួនលើពពារនោះ ញ្ចុំងធីតាឲ្យកំប្រៀងនៅលើពពារនោះ ។

ស្តេចនាគញ្ចុំងឧចាយដើម្បីចានជ្រាបការឧប្បត្តិនៃព្រះពុទ្ធ

បានឮថា ស្តេចនាគនោះ មានការគិតយ៉ាងនេះថា "កាលព្រះពុទ្ធកើតឡើង យើងនឹងបានឮនូវការៈនៃព្រះពុទ្ធនោះកើតឡើង ដោយឧបាយនេះឯង អ្នកណានាំមកនូវចម្រៀង ច្រៀងដោះស្រាយនឹងចម្រៀងរបស់យើងបាន យើងនឹងឲ្យធីតា មួយអន្ទៀដោយសម្បត្តិរបស់ទាគដ៏ធំដល់អ្នកនោះ" ជាក់ធីតានោះលើពពារក្នុងថ្ងៃខ្ចោសថ្ងាល់កន្ទុះខែ ។ ធីតារបស់ទាគនោះ ឈរកំលើពពារច្រៀងនូវបទចម្រៀងនេះថា ៖

"បុគ្គលជាអធិបតីលើអ្វី ឈ្មោះថា ព្រះរាជា អ្វីហ្ន៎ ព្រះរាជា ឈ្មោះថា មានធូលីលើព្រះសិរសៈ អ្វីហ្ន៎ ឈ្មោះថា ច្រាសចាកធូលី អ្វីហ្ន៎ លោកហៅថា បុគ្គលពាល" ។

មនុស្សអ្នកជម្ពូទ្វីបទាំងអស់ មកដោយសេចក្តីប្រាថ្នាថា "យើងនឹងនាំយកនាងនាគមាណវិកា" ហើយធ្វើនូវចម្រៀង ច្រៀងត ដោយកម្ចាំងប្រាជ្ញារៀងខ្លួនៗ ។ នាងនាគមាណវិកា រមែងហាមឃាត់នូវចម្រៀងតនោះ ។ កាលនាងឈរលើពពារស្តេចនាគជារៀងរាល់កន្ទុះខែ ហើយច្រៀងយ៉ាងនេះ អស់មួយ

ចន្ទោះព្រះពុទ្ធ ។

ព្រះសាស្តាទ្រង់ចងជាបទចម្រៀងដើម្បីដោះប្រស្នា

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់ឧប្បត្តិឡើងហើយក្នុងលោក ថ្ងៃមួយវេលាជិតភ្លឺ ទ្រង់ត្រួតមើលសត្វលោក ទ្រង់ធ្វើឯកបត្តនាគរាជឲ្យជាដើមហេតុ ទ្រង់ឃើញមាណពឈ្មោះឧត្តរៈចូលក្នុងសំណាញ់ គឺ ព្រះញាណរបស់ព្រះអង្គ ទ្រង់ពិចារណាមើលថា "ទីឯងមានហេតុអ្វី?" ទ្រង់បានឃើញហើយថា "ថ្ងៃនេះ ជាថ្ងៃដែលឯកបត្តនាគរាជ ធ្វើធីតាទុកលើពពារ ហើយញ្ចុំងធីតាឲ្យរាំ ឧត្តរ-មាណពនេះ រៀនយកបទចម្រៀងសម្រាប់ច្រៀងដោះប្រស្នា ដែលតថាគតឲ្យហើយ ទីឯងបានជាសោតាបន្ន រៀនយកបទចម្រៀងនោះទៅកាន់សម្ភាក់នាគ-រាជនោះ នាគរាជនោះស្តាប់ចម្រៀងនោះហើយ ទីឯងដឹងថា ព្រះពុទ្ធទ្រង់ឧប្បត្តិឡើងហើយ ទីឯងមកកាន់សំណាក់របស់តថាគត កាលនាគរាជនោះមកហើយ តថាគតទីឯងពោលគាថាក្នុងសមាគមដ៏ធំ ក្នុងកាលចប់គាថា សត្វប្រមាណ ៨ ម៉ឺន ៤ ពាន់ ទីឯងត្រាស់ដឹងធម៌" ។ ព្រះសាស្តាស្តេចទៅកាន់ទីនោះហើយ ទ្រង់ប្រថាប់គង់ក្បែរគល់នៃដើមប្រេស ១ ដើម ក្នុងបណ្តាដើមប្រេសទាំង ៧ ដើមនោះ នៅមិនឆ្ងាយអំពីក្រុងពារាណសី ។ អ្នកជម្ពូទ្វីបនាំយកចម្រៀងប្រជុំគ្នា ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ទតឃើញឧត្តរមាណពដែលនៅក្នុងទីមិនឆ្ងាយប៉ុន្មាន ក៏ត្រាស់ថា "ឧត្តរៈ" ។

ឧត្តរមាណព. ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. អ្នកចូរមកទាងនេះ ។

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរឧត្តរមាណព ដែលមកថ្វាយបង្គំ ហើយ អង្គុយថា "ឧត្តរ: អ្នកទៅណា?" ។

ឧត្តរមាណព. ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គទៅកាន់ទីដែលធីតារបស់ ឯកបត្តនាគរាជប្រៀង ។

ព្រះសាស្តា. អ្នកដឹងចម្រៀងសម្រាប់ប្រៀងតបហើយឬ ?

ឧត្តរមាណព. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គចេះហើយ ។

ព្រះសាស្តា. អ្នកចូរប្រៀងចម្រៀងទាំងនោះមកមើល ។

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់ទៅកាន់ឧត្តរមាណពដែលពោលតាមទំនងនៃការដឹងរបស់ខ្លួន ថា "ម្នាលឧត្តរ: នោះមិនមែនជាចម្រៀងតទេ តថាគតនឹងឲ្យចម្រៀងសម្រាប់ប្រៀងតដល់អ្នក អ្នកត្រូវរៀនចម្រៀងនោះឲ្យបាន" ។

ឧត្តរមាណព. ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

ឧត្តរមាណពរៀនចម្រៀងតអំពីព្រះសាស្តា

ពេលនោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់ទូន្មានគេថា "ឧត្តរ: ក្នុងកាលដែលទាងនាគ-មាណវិការប្រៀង អ្នកគប្បីប្រៀងចម្រៀងនេះថា ៖

បុគ្គលជាធំក្នុងទ្វារទាំង ៦ ឈ្មោះថា ព្រះរាជា ព្រះរាជាកាលត្រេកត្រអាល ឈ្មោះថា អ្នកមានធូលីលើព្រះសិរសៈ បុគ្គលអ្នកមិនត្រេកត្រអាល ឈ្មោះថា ប្រាសចាកធូលី បុគ្គលអ្នក

ត្រេកត្រអាល លោកហៅថា បុគ្គលពាល ។

ក៏ចម្រៀងរបស់នាងនាគមាណវិកាមានអធិប្បាយថា បទថា ***កឹសុ អធិ-បតី រាជា*** *សេចក្តីថា បុគ្គលជាអធិបតីលើអ្វីហ្នឹ ទើបឈ្មោះថា ព្រះរាជា? ។ បទថា* ***កឹសុ រាជា រជស្សិរោ*** *សេចក្តីថា ព្រះរាជាដូចម្តេច រមែងមានឈ្មោះថា មានធូលីលើព្រះសិរស: ។ បទថា* ***កថំ សុ*** *សេចក្តីថា ហេតុអ្វីហ្នឹ ព្រះរាជានោះ ឈ្មោះថា ប្រាសចាកធូលី ។ ចំណែកចម្រៀងត មានការអធិប្បាយថា បទថា* ***ឆទ្វារាធិបតី រាជា*** *សេចក្តីថា បុគ្គលណាជាធំលើទ្វារទាំង ៦ ដែលអារម្មណទាំង ៦ មានរូបជាដើមគ្របសង្កត់មិនបាន សូម្បីក្នុងទ្វារណាមួយ ឈ្មោះថា ជាព្រះរាជា ។ បទថា* ***រជមានោ រជស្សិរោ*** *សេចក្តីថា ក៏ព្រះរាជាណារីកវាយហើយក្នុងអារម្មណ៍ទាំងនោះ ព្រះរាជាអ្នកវីកវាយនោះ ឈ្មោះថា មានធូលីលើព្រះសិរស: ។ បទថា* ***អរជំ*** *សេចក្តីថា ចំណែកព្រះរាជាអ្នកមិនវីកវាយ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានធូលីទៅប្រាសហើយ ។ បទថា* ***រជំ*** *សេចក្តីថា ព្រះរាជាអ្នកវីកវាយ លោកហៅថា "បុគ្គលពាល" ។*

ព្រះសាស្តា លុះទ្រង់ប្រទាននូវចម្រៀងតដល់ខត្តរមាណពនោះ យ៉ាងនេះហើយ ទ្រង់ត្រាស់ថា "ខត្តរ: កាលអ្នកច្រៀងនូវចម្រៀងតនេះហើយ នាងនឹងច្រៀងតនូវចម្រៀងរបស់អ្នកយ៉ាងនេះថា ៖

បុគ្គលពាល អ្វីហ្នឹ រមែងបន្សាត់ទៅ បណ្ឌិតរមែងបន្ទោបង់អ្វី

អ្វីហ្នឹ ទើបជាអ្នកមានសេចក្តីក្សេមចាកយោគ: នែអ្នក កាល

យើងសួរហើយ ចូរប្រាប់សេចក្តីនោះដល់យើង ។

ពេលនោះ អ្នកគប្បីច្រៀងនូវចម្រៀងតនេះនឹងនាងថា ៖

"បុគ្គលពាល ដែលអន្ធង់ទឹក (គឺ កាមោយៈជាដើម) រមែងបន្សាត់ទៅ បណ្ឌិតរមែងបន្ទោបង់ (ឱយៈនោះ) ចេញដោយសេចក្តីព្យាយាម បណ្ឌិតអ្នកមិនប្រកបដោយយោគៈទាំងពួងលោកហៅថា ជាអ្នកមានសេចក្តីក្សេមចាកយោគៈ" ។

ចម្រៀងតនោះ មានសេចក្តីអធិប្បាយថា ៖

"បុគ្គលពាល ដែលឱយៈ (កិលេសដូចអន្ធង់ទឹក) ៤ យ៉ាង មានកាមោយៈជាដើម រមែងបន្សាត់ទៅ បណ្ឌិត រមែងបន្ទោបង់នូវឱយៈនោះ ដោយសេចក្តីព្យាយាម ពោលគឺ សម្មប្បធាន (សេចក្តីព្យាយាមដែលតាំងទុកដោយប្រពៃ) បណ្ឌិតនោះ មិនប្រកបដោយយោគៈទាំងពួង មានកាមយោគៈជាដើម លោកហៅថា អ្នកមានសេចក្តីក្សេមចាកយោគៈ" ។

ឧត្តរមាណព កាលកំពុងរៀននូវចម្រៀងតនោះ ក៏តាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ។ គេជាសោតាបន្ន រៀនយកគាថានោះ ទៅហើយ ពោលថា "អ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ខ្ញុំបាននាំចម្រៀងសម្រាប់ច្រៀងតមកហើយ សូមពួកលោកឲ្យឱកាសដល់ខ្ញុំ" បានបង្អោនខ្លួនចូលទៅកណ្តាលបរិស័ទដែលឈរនៅទីនោះ ។ នាងនាគមាណវិកាឈរនៅលើពពាររបស់ព្រះបិតា ហើយច្រៀងថា ៖

"បុគ្គលជាធំលើអ្វី ទើបឈ្មោះថា ជាព្រះរាជា" ជាដើម ។

ឧត្តរមាណពច្រៀងតថា ៖

*"**បុគ្គលជាធំក្នុងទ្វារទាំង ៦ ទើបឈ្មោះថា ជាព្រះរាជា**" ជាដើម ។*

នាងនាគមាណវិកា ច្រៀងតនឹងឧត្តរមាណពនោះទៀតថា ៖

*"**បុគ្គលពាល អ្វីហ្នឹ រមែងបន្សាត់ទៅ**" ជាដើម ។*

ពេលនោះ ឧត្តរមាណពកាលនឹងច្រៀងតនឹងនាង ក៏បានពោលគាថា នេះថា ៖

*"**បុគ្គលពាល អន្ធង់ទឹករមែងបន្សាត់នាំទៅ**" ដូច្នេះជាដើម ។*

នាគរាជដឹងថាព្រះពុទ្ធឧប្បត្តិឡើងហើយ

នាគរាជស្តាប់គាថានោះភ្លាម ដឹងថា ព្រះពុទ្ធកើតឡើងហើយក្នុងលោក មានចិត្តត្រេកអរថា "យើងមិនដែលញ្ចបទបែបនេះអស់មួយចន្លោះព្រះពុទ្ធហើយ អ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ព្រះពុទ្ធកើតឡើងក្នុងលោកហើយហ្នឹ" ទើបយកកន្ទុយ គោះទឹក ញ្ជាំងរលកធំឲ្យកើតឡើង ច្រាំងឆ្នេរទាំងសងខាងក៏បាក់ធ្លាក់ចុះទឹក ។ ពួកមនុស្សក្នុងទីប្រមាណមួយឧសភ: ដែលនៅត្រើយអាយ និងត្រើយនាយ ក៏ធ្លាក់ចុះទៅក្នុងទឹក ។ នាគរាជនោះ លើកមហាជនមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះដាក់ លើពពារ នាំទៅដាក់លើគោក ។ នាគរាជនោះ ចូលទៅរកឧត្តរមាណព ហើយ សួរថា "នែ! នាយ ព្រះសាស្តាប្រថាប់នៅទីណា ?"

ឧត្តរមាណព. បពិត្រមហារាជ ព្រះសាស្តា ព្រះអង្គទ្រង់ប្រថាប់នៅក្បែរ ដើមឈើមួយដើម ។

នាគរាជនោះពោលថា "មកនាយ ពួកយើងនឹងនាំគ្នាទៅ" លុះពោលដូច្នោះហើយ ក៏បានទៅកាន់ទីនោះជាមួយនឹងឧត្តរមាណព ។ ចំណែកមហាជនក៏បានទៅជាមួយដែរ ។ នាគរាជនោះទៅដល់ទីនោះហើយ ចូលទៅក្នុងចន្ទោះព្រះរស្មី ៦ ពណ៌ ថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាហើយ ក៏ឈរយំ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរនាគរាជនោះថា "មហារាជ ហេតុដូចម្តេច មហារាជយំ?"

នាគរាជ. ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គជាសាវករបស់ព្រះពុទ្ធប្រាកដដូចជាព្រះអង្គ បានធ្វើសមណធម៌អស់ ២ ម៉ឺនឆ្នាំ សូម្បីសមណធម៌នោះ ក៏មិនអាចនឹងជួយខ្ញុំព្រះអង្គបាន ។ ខ្ញុំព្រះអង្គអាស្រ័យកម្មតែបន្តិចបន្ពួច គឺ ធ្វើឲ្យដាច់ស្ទឹកវៃទឹកមួយសន្ទឹក ក៏មកបដិសន្ធិក្នុងអហេតុកសត្ត កើតក្នុងទីដែលត្រូវលូនទៅដោយទ្រូង មិនបាននូវភាវៈជាមនុស្ស មិនបានស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម មិនបានយើញព្រះពុទ្ធ ប្រាកដដូចជាព្រះអង្គអស់មួយចន្ទោះព្រះពុទ្ធ ។

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ស្តាប់នូវពាក្យរបស់នាគរាជហើយ ត្រាស់ថា "មហារាជ ឈ្មោះថា ភាវៈជាមនុស្សរកបានដោយក្រកៃក្រលែង ការស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ក៏យ៉ាងនោះ កិរិយាកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធ ក៏រកបានដោយលំបាកដូចគ្នា ព្រោះថា ទាំងបីយ៉ាងនេះ បុគ្គលរមែងរកបានដោយក្រយ៉ាងក្រៃលែង" កាលនឹងទ្រង់សម្តែងធម៌ ទ្រង់បានត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៣. កិច្ឆោ មនុស្សបដិលាភោ កិច្ឆំ មច្ចាន ជីវិតំ
កិច្ឆំ សទ្ធម្មស្សវនំ កិច្ឆោពុទ្ធានមុប្បាទោ ។

ការត្រឡប់បានអត្តភាពជាមនុស្ស បានដោយកម្រ ការរស់នៅ
របស់សត្វទាំងឡាយ បានដោយក្រ ការស្តាប់ធម៌របស់ស-
ប្បុរស បានដោយកម្រ ការកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ
បានដោយកម្រ ។

អធិប្បាយគាថា

សេចក្តីនៃព្រះគាថានោះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា "ដែលឈ្មោះថា ការបាន អត្តភាពជាមនុស្ស ឈ្មោះថា ជាការលំបាក គឺ រកបានដោយលំបាក ព្រោះ ភាពជាមនុស្ស បុគ្គលត្រូវបានដោយសេចក្តីព្យាយាមច្រើន ដោយកុសលច្រើន សូម្បីជីវិតរបស់សត្វទាំងឡាយ ក៏ឈ្មោះថា រស់នៅបានដោយកម្រ ព្រោះត្រូវ ធ្វើការងារទាំងឡាយ មានកសិកម្មជាដើមរៀយៗ ទើបញ្ចាំងជីវិតឲ្យប្រព្រឹត្ត ទៅបានខ្លះ ព្រោះជីវិតជាធម្មជាតតិចខ្លះ ។ សូម្បីការស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ក៏ជា ការក្រ ព្រោះបុគ្គលអ្នកសម្តែងនូវធម៌ រកបានដោយក្រ ក្នុងកប្បសូម្បីមិនមែន តិច ម្យ៉ាងទៀត ការកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ក៏ជាការក្រដូចគ្នា គឺ បាន ដោយលំបាកយ៉ាងក្រៃលែង ព្រោះអភិនីហារសម្រេចបានដោយការព្យាយាម ដ៏ធំ និងព្រោះការកើតឡើងនៃអ្នកមានអភិនីហារ ដែលសម្រេចហើយ ជាការ បានដោយលំបាក ដោយពាន់នៃកោដិកប្បដ៏អនេក" ។

នាគរាជមិនចានសម្រេចសោតាបន្ន

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ពួកសត្វ ៨ ម៉ឺន ៤ ពាន់ បានត្រាស់ដឹង

ធម៌ហើយ ។ ចំណែកនាគរាជ គួរនឹងបានសោតាបត្តិផលក្នុងថ្ងៃនោះ តែមិន
បាន ព្រោះខ្ជូនជាសត្វតិរច្ឆាន ។ នាគរាជនោះ ដល់នូវការ: គឺ ការមិនលំបាក
ក្នុងហាន: ៥យ៉ាង គឺ ការបដិសន្ធិ, ការសកនូវសំណក, ការដាក់ចិត្តហើយ
ឈាងចុះកាន់ការដេកដ៏ស៊ាប់សួន, ការសេពមេថុនធម្មនឹងនាងនាគ ដែលមាន
ជាតិស្មើគ្នា និងការចុតិ ដែលពួកនាគកាន់យកសរីរ:ជានាគនោះឯង រមែង
លំបាក រមែងបានដើម្បីត្រាច់ទៅដោយរូបជាមាណពនោះឯង ដូច្នេះ ។

ចប់ រឿងនាគរាជឈ្មោះឃរកបត្ត:

៤. រឿងបញ្ហារបស់ព្រះអានន្ទ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធបញ្ហារបស់ព្រះអានន្ទត្ថេរ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **សព្វបាបស្ស អករណំ (ការមិនធ្វើបាបទាំងអស់)** ជាដើម ។

កាលនៃព្រះពុទ្ធដ្បៃងគ្នា តែពាក្យទ្ធន្មានដូចគ្នា

បានព្ធថា ព្រះថេរៈគង់នៅក្នុងទីសម្រាកពេលថ្ងៃ គិតថា "ព្រះសាស្តា ត្រាស់ប្រាប់ហេតុនៃព្រះពុទ្ធ ៧ អង្ត គ្រប់យ៉ាង គឺ ព្រះមាតា និងព្រះបិតា ការកំណត់ព្រះជន្មាយុ ដើមឈើជាទីត្រាស់ដឹង សាវកសន្និបាត ព្រះអគ្គសាវក ឧបដ្ឋាក ប៉ុន្តែឧបោសថ ទ្រង់មិនបានត្រាស់ប្រាប់ឧបោសថរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងនោះយ៉ាងនេះ ឬក៏យ៉ាងដទៃ" ។ លុះគិតដូច្នោះហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះសាស្តា ហើយសួរនូវសេចក្តីនោះ ។ ក៏ការផ្សេងគ្នានៃកាលរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងនោះ មាន ឯការផ្សេងគ្នានៃគាថា រមែងមិនមាន ព្រោះថា ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ព្រះនាមវិបស្សី ទ្រង់ធ្វើឧបោសថរាល់ៗ ៧ ឆ្នាំម្តង ព្រោះព្រះឌ៉ាទដែលព្រះអង្គប្រទានហើយ តែក្នុងថ្ងៃមួយប៉ុណ្ណោះ អាចប្រព្រឹត្តទៅបាន ៧ ឆ្នាំ, ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ព្រះនាមសិខី និងវេស្សភូ ទ្រង់ធ្វើឧបោសថរាល់ៗ ៦ ឆ្នាំម្តង (ព្រោះព្រះឌ៉ាទដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំង ២ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ប្រទានហើយតែក្នុងថ្ងៃមួយប៉ុណ្ណោះ អាចប្រព្រឹត្តទៅបាន ៦ ឆ្នាំ) ព្រះសម្មា-

សម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ព្រះនាមកកុសន្ធៈ និងកោនាគមនៈ ទ្រង់ធ្វើឧបោសថមួយឆ្នាំម្តង ព្រោះព្រះឱវាទដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ២ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ប្រទានតែក្នុងថ្ងៃមួយប៉ុណ្ណោះ អាចប្រព្រឹត្តទៅបានមួយឆ្នាំ, ព្រះកស្សបទសពល ទ្រង់ធ្វើឧបោ-សថរាល់ៗ ៦ ខែម្តង ព្រោះព្រះឱវាទដែលព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ប្រទានតែក្នុងថ្ងៃមួយប៉ុណ្ណោះ អាចប្រព្រឹត្តទៅបាន ៦ ខែ ដូច្នោះ ទើបព្រះសាស្តាត្រាស់សេចក្តីផ្សេងគ្នានៃកាលរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងនោះហើយ ត្រាស់ថា "ចំណែកឱវាទគាថានៃព្រះពុទ្ធទាំងនោះដូចគ្នា" ដូច្នេះហើយ កាលនឹងទ្រង់ធ្វើឧបោសថនៃព្រះពុទ្ធគ្រប់ៗ ព្រះអង្គ ឲ្យជាឧបោសថតែមួយ ឲ្យជាក់ច្បាស់ ទើបបានត្រាស់ព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖

៤. សព្វបាបស្ស អករណំ កុសលស្សូបសម្បទា
សចិត្តបរិយោទបនំ ឯតំ ពុទ្ធាន សាសនំ ។
ខន្តិ បរមំ តបោ តីតិក្ខា
និព្វានំ បរមំ វទន្តិ ពុទ្ធា
ន ហិ បព្វជិតោ បរូបឃាតី
សមណោ ហោតិ បរំ វិហេឋយន្តោ ។
អនូបវាទោ អនូបឃាតោ បាតិមោក្ខេ ច សំវរោ
មត្តញ្ញុតា ច ភត្តស្មឹ បន្តញ្ច សយនាសនំ
អធិចិត្តេ ច អាយោគោ ឯតំ ពុទ្ធាន សាសនំ ។

ការមិនធ្វើបាបទាំងពួង ការញ៉ាំងកុសលឲ្យកើតឡើង ការធ្វើចិត្ត
របស់ខ្លួនឲ្យផ្ទូរផង់ នេះជាពាក្យប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។
ខន្តិ គឺ សេចក្ដីអត់ធន់ ជាតបធម៌ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ តែងពោលថា ព្រះនិព្វានជាធម្មជាតដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ បុគ្គលដែលសម្ងាប់សត្វដទៃមិនឈ្មោះថា បព្វជិតទេ បុគ្គលដែលបៀតបៀនសត្វដទៃ ក៏មិនឈ្មោះថា សមណៈទេដែរ ។ ការមិនតិះដៀល ១ ការមិនបៀតបៀន ១ ការសង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខ ១ ភាពជាអ្នកដឹងប្រមាណក្នុងភត្ត ១ ការដេក និងអង្គុយក្នុងទីស្ងាត់ ១ ការព្យាយាមក្នុងអធិចិត្ត ១ នុ៎ះជាពាក្យប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា **សព្វបាបស្ស** *(បាបទាំងពួង) បានដល់អកុសលកម្មគ្រប់ប្រភេទ ។ ការញ៉ាំងកុសលឲ្យកើតឡើងចាប់តាំងពីការចេញបួស ដរាបដល់ព្រះអរហត្តមគ្គ និងការញ៉ាំងកុសលដែលខ្លួនបានឲ្យកើតឡើងហើយ ឲ្យចម្រើន ឈ្មោះថា* **ឧបសម្បទា** *(ការញ៉ាំងកុសលឲ្យដល់ព្រម) ។ ការញ៉ាំងចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យផ្ទូរផង់ចាកនីវរណទាំង ៥ ឈ្មោះថា* **សចិត្តបរិយោ-ទបនំ** *(ការធ្វើចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យផ្ទូរផង់) ។*

បទថា **ឯតំ ពុទ្ធ ន សាសនំ** *(នេះជាពាក្យប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធគ្រប់ៗ ព្រះអង្គ) ដោយអត្ថថា នេះជាឱវាទពាក្យប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធគ្រប់ៗ ព្រះអង្គ ។*

*បទថា **ខន្តិ (សេចក្ដីអត់ធន់)** ឈ្មោះថា សេចក្ដីអត់ធន់ឯណា ជាតបធម៌ដ៏ខ្ពស់ គឺ ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ក្នុងព្រះសាសនានេះ ។*

*បទថា **និព្ពានំ បរមំ វទន្តិ ពុទ្ធា (បណ្ឌិតទាំងឡាយរមែងពោលដល់ព្រះនិព្វានថាជាធម្មជាតដ៏ខ្ពស់)** សេចក្ដីថា ពុទ្ធបុគ្គលទាំង ៣ ពួកនេះ គឺ ព្រះពុទ្ធ ១ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ១ ព្រះអនុពុទ្ធ ១ រមែងពោលព្រះនិព្វានថា "ជាធម្មជាតដ៏ខ្ពស់" ។*

*បទថា **ន ហិ បព្ពជិតោ (មិនឈ្មោះថាបព្វជិត)** សេចក្ដីថា បុគ្គលដែលចូលទៅបៀតបៀនសត្វដទៃ ដោយគ្រឿងប្រហារផ្សេងៗ មានបាតដៃជាដើម ឈ្មោះថា ជាអ្នកបៀតបៀនសត្វដទៃ មិនឈ្មោះថា ជាបព្វជិតឡើយ ។ បទថា **សមណោ (សមណៈ)** សេចក្ដីថា បុគ្គលដែលនៅបៀតបៀនសត្វដទៃ តាមន័យដែលពោលហើយនោះ មិនឈ្មោះថា ជាសមណៈដូចគ្នា ។ ការមិនតិះដៀលដោយខ្លួនឯង និងការមិនញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យតិះដៀល ឈ្មោះថា **អនូ-បវាទោ (ការមិនពោលតិះដៀល)** ។ ការមិនបៀតបៀនដោយខ្លួនឯង និងការមិនប្រើអ្នកដទៃឲ្យបៀតបៀន ឈ្មោះថា **អនូបឃាតោ (ការមិនបៀតបៀន)** ។*

*បទថា **បាតិមោក្ខេ (ក្នុងព្រះបាតិមោក្ខ)** បានដល់ ក្នុងសីលដែលជាប្រធាន ។ ការបិទ ឈ្មោះថា **សំវរោ (ការសង្រួម)** ។ **មត្តញ្ញុតា** ឈ្មោះថា **ការៈនៃបុគ្គលជាអ្នកដឹងនូវប្រមាណ** ។ បទថា **បន្តំ (ស្ងាត់)** បានដល់ ស្ងៀមស្ងាត់ ។ បទថា **អធិចិត្តេ (ក្នុងអធិចិត្ត)** សេចក្ដីថា ក្នុងចិត្តដ៏ក្រៃលែង ពោល*

*គឺ ចិត្តដែលសហគត:ដោយសមាបត្តិ ៨ ។ ការធ្វើនូវសេចក្តីព្យាយាម ឈ្មោះ ថា **អាយោគো (ការប្រកបដោយសេចក្តីអើពើ)** ។ បទថា **ឯតំ (នោះ)** សេចក្តី ថា នេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធគ្រប់ៗ ព្រះអង្គ ។ ក៏ក្នុងព្រះគាថា នេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សីលដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមផ្លូវវាចា ដោយ **អនូបវាទ** ត្រាស់សីលដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមផ្លូវកាយ ដោយ **អនូបឃាត** ។ ទ្រង់ត្រាស់ ចាតិមោក្ខសីល និងឥន្ទ្រិយសំវរសីល ដោយពាក្យនេះថា **ចាតិមោក្ខេ ច សំវរោ** ។ ត្រាស់អាជីវបារិសុទ្ធិសីល និងបច្ចយសន្និស្សិតសីល ដោយពាក្យ នេះថា **មត្តញ្ញុតា** ត្រាស់សេនាសន:ដែលសប្បាយ ដោយ **បន្តសេនាសនៈ** ត្រាស់សមាបត្តិ ៨ ដោយ **អធិចិត្ត** ដោយប្រការដូច្នេះ សិក្ខាសូម្បីទាំង ៣ រមែងជាការដែលព្រះអង្គត្រាស់ហើយដោយព្រះគាថានេះ ដូច្នេះឯង ។*

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើនបានសម្រេចអរិយផលទាំង ឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ។

ចប់ រឿងបញ្ហារបស់ព្រះអានន្ទ

៥. រឿងភិក្ខុអ្នកមិនត្រេកអរ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធភិក្ខុអ្នកមិនត្រេកអរ (ក្នុងព្រហ្មចារ្យ) មួយរូប ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **ន ក-ហាបណាវស្សេន (ព្រោះភ្លៀង គឺ កហាបណៈ)** ជាដើម ។

ភិក្ខុកំលោះអដ្ឋកច្រាច្ចាចនសិក

បានឮថា ភិក្ខុនោះបួសហើយក្នុងព្រះសាសនា បានឧបសម្បទាហើយ កាលព្រះឧបជ្ឈាយ៍បញ្ជូនទៅដោយពាក្យថា "អ្នកចូរទៅកាន់ទីឯណោះ ហើយរៀនឧទ្ទេស" ក៏បានទៅកាន់ទីនោះតាមពាក្យរបស់ព្រះឧបជ្ឈាយ៍ ។ គ្រានោះ រោគកើតឡើងដល់បិតារបស់ភិក្ខុនោះ បិតារបស់ភិក្ខុនោះប្រាថ្នានឹងឃើញបុត្រ (ប៉ុន្តែ) មិនមានអ្នកណាអាចនឹងទៅហៅបុត្រនោះមកបាន ទើបរវើរវាយដោយសេចក្តីសោកចំពោះបុត្រ ជាអ្នកមានសេចក្តីស្រាប់មកជិតហើយ ទើបទុកជាក់កហាបណៈមួយរយក្នុងដៃបួនប្រុស ដោយពាក្យថា "ឯងគប្បីធ្វើទ្រព្យនេះឲ្យជាតម្លៃបាត្រ និងចីវរដល់បុត្ររបស់យើង" លុះផ្តាំផ្ញើរួចស្រេចហើយ ក៏ធ្វើកាលកិរិយាទៅ ។ ក្នុងកាលដែលភិក្ខុនោះមក បួនប្រុសនោះ ក្រាបចុះទៀបជើងភិក្ខុនោះ យំបម្រះនទៀលទៅមកបណ្តើរ ពោលបណ្តើរថា "លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន បិតារបស់លោកម្ចាស់ មុននឹងគាត់ស្រាប់ គាត់រវើរវាយសួរតែលោកម្ចាស់ គាត់ស្រាប់ទៅទាំងការអាឡោះអាល័យលោកម្ចាស់ មុននឹងគាត់

ស្ងាប់ គាត់បានទុកជាក់កហាបណៈ ១០០ ក្នុងដៃរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំនឹងធ្វើអ្វីចំពោះទ្រព្យនោះ" ភិក្ខុកំលោះនោះក៏ហាមឃាត់ថា "អាត្មាភាពមិនត្រូវការទ្រព្យនោះទេ" ក្រោយមកក៏គិតថា "ប្រយោជនអ្វីរបស់អញ ដោយការគ្រាច់ទៅបិណ្ឌ-បាតក្នុងត្រកូលដទៃចិញ្ចឹមជីវិតនោះ យើងអាស្រ័យកហាបណៈ ១០០ នោះអាចចិញ្ចឹមជីវិតបាន យើងនឹងសឹក" ។ ត្រូវសេចក្តីមិនត្រេកអរបៀតបៀនហើយ ក៏លះបង់ការស្វាធ្យាយ និងព្រះកម្មដ្ឋានចោល មានអាការដូចជាអ្នកមានរោគស្គមលឿង ។ គ្រានោះ ភិក្ខុកំលោះ និងសាមណេរទាំងឡាយសួរលោកថា "អាវុសោ លោកមានបញ្ហាអ្វី" កាលលោកប្រាប់ថា "ខ្ញុំអផ្សុក" ក៏នាំគ្នាទៅប្រាប់អាចារ្យ និងឧបជ្ឈាយ៍របស់លោក ពេលនោះអាចារ្យ និងឧបជ្ឈាយ៍របស់លោក នាំលោកទៅកាន់សម្ងាក់ព្រះសាស្តា សម្តែងចំពោះព្រះសាស្តា ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "ភិក្ខុ បានឮថា អ្នកអផ្សុកពិតមែនឬ?" កាលភិក្ខុនោះក្រាបទូលថា "ព្រះករុណា ព្រះអង្គ" ក៏ត្រាស់ថា "ព្រោះហេតុអ្វី? ទើបអ្នកធ្វើយ៉ាងនោះ ក៏អ្វីៗ ដែលជាបច្ច័យនៃការចិញ្ចឹមជីវិតរបស់អ្នកមានឬ?" ។

ភិក្ខុ. មាន ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. អ្នកមានទ្រព្យរបស់អ្វី ?

ភិក្ខុ. កហាបណៈ ១០០ ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. បើដូច្នោះ អ្នកចូរនាំជុំគ្រួសទាំងឡាយមក ត្រឹមតែបន្ទិច

ហើយអ្នកសាកល្បងរាប់មើល នឹងដឹងបានថា "អ្នកអាចចិញ្ចឹមជីវិតបានដោយ
កហាបណៈចំនួនប៉ុណ្ណោះឬ ឬមិនអាចចិញ្ចឹមជីវិតបាន"។

ភិក្ខុកំលោះនោះ ទើបនាំជុំគ្រួសមក ។

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាក៏ត្រាស់នឹងភិក្ខុនោះថា "អ្នកចូរ តម្កល់កហាប-
ណៈ ៥០ ទុក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់គ្រឿងបរិភោគ ចូរតម្កល់ទុក ២៨ កហា-
បណៈ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់គោ ២ ក្បាល ចូរតម្កល់ទុកនូវកហាបណៈប្រមាណ
ប៉ុណ្ណោះដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ពូជ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់នង្គ័ល និងការភ្ជួរ ដើម្បី
ប្រយោជន៍ដល់ចប ដល់កាំបិត និងពូថៅ" ។ កាលអ្នករាប់ដោយអាការយ៉ាង
នេះ កហាបណៈ ១០០ នោះ រមែងមិនគ្រប់គ្រាន់ ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្តា
ត្រាស់នឹងភិក្ខុនោះថា "ភិក្ខុ កហាបណៈរបស់អ្នកមានប្រមាណតិចណាស់ អ្នក
អាស្រ័យកហាបណៈទាំងនោះ នឹងញ្ចុំងតណ្ហាឲ្យពេញដោយអាការដូចម្តេច?
បានឮថា ក្នុងអតីតកាល បណ្ឌិតទាំងឡាយគ្រប់គ្រងចក្រពត្តិរាជសម្បត្តិ អាច
នឹងញ្ចុំងភ្លៀង គឺ រតនៈ ៧ ប្រការឲ្យធ្លាក់ចុះមកត្រឹមចង្កេះក្នុងទីប្រមាណ ១២
យោជន៍ ដោយអាការត្រឹមតែទះដៃ មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ គ្រប់គ្រងរាជសម្បត្តិ
ក្នុងទេវលោកអស់ ៣៦ ជំនាន់ព្រះឥន្ទ្រ ក្នុងកាលមរណៈ ក៏មិនអាចញ្ចុំងតណ្ហា
ឲ្យពេញផង ក៏ធ្វើមរណកាលទៅ" ត្រូវភិក្ខុកំលោះនោះទូលអារាធនា ទ្រង់ក៏
នាំអតីតនិទានមក ញ្ចុំងមន្ទាតុរាជជាតកឲ្យពិស្តារក្នុងលំដាប់នៃព្រះគាថានេះ
ថា ៖

"ព្រះចន្ទ និងព្រះអាទិត្យ (រមែងវិលទៅ) បំភ្លឺទិសទាំងឡាយ រមែងភ្លឺស្វាងដោយការកំណត់ត្រឹមណា សត្វទាំងឡាយដែលអាស្រ័យផែនដីទាំងមូល រមែងជាទាសៈរបស់ព្រះបាទមន្ធាតុរាជទាំងអស់" ។

ទ្រង់បានភាសិត ២ គាថានេះថា ៖

៥. ន កហាបណវស្សេន តិត្តិ កាមេសុ វិជ្ជតិ
អប្បស្សាទា ទុក្ខា កាមា ឥតិ វិញ្ញាយ បណ្ឌិតោ
អបិ ទិព្វេសុ កាមេសុ រតឹ សោ នាធិគច្ឆតិ
តណ្ហក្ខយរតោ ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធសាវកោ ។

ការស្កប់ស្កល់ក្នុងកាមទាំងឡាយ រមែងមិនមាន ព្រោះកហាបណៈ (ដែលធ្លាក់ចុះ) ដូចទឹកភ្លៀងទេ កាមទាំងឡាយ មានសុខតិច មានទុក្ខច្រើន អ្នកប្រាជ្ញដឹងច្បាស់ យ៉ាងនេះហើយ លោកមិនបានត្រេកអរក្នុងកាមទាំងឡាយ សូម្បីជាទិព្វឡើយ សាវករបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ រមែងជាអ្នកត្រេកអរក្នុងធមិជាគ្រឿងអស់តណ្ហា ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ***កហាបណវស្សេន (ព្រោះភ្លៀង គឺ កហាបណៈ)*** *សេចក្តីថា បណ្ឌិតនោះទះដៃហើយ ញ្ចុាំងភ្លៀង គឺ រតនៈ ៧ ប្រការ*

ឲ្យធ្លាក់ចុះមក ។ ក្ងៀង គឺ រតនៈ ៧ ប្រការនោះ ត្រាស់ឲ្យឈ្មោះថា **ឧហ-ឋណាវ** សន្ធ ក្នុងព្រះគាថានេះ ។ ដែលឈ្មោះថា សេចក្តីផ្ទៃតក្នុងវត្ថុកាម និងកិលេសកាមទាំងឡាយ រមែងមិនមាន សូម្បីដោយក្ងៀង គឺ រតនៈទាំង ៧ ប្រការនោះ តណ្ហានុ៎ះ បុគ្គលធ្វើឲ្យពេញបានដោយក្រយ៉ាងនេះឯង ។

បទថា **អ**ប្ប**ស្សាទា (មានសុខ**ផ្ទ**ាមតិច)** គឺ ឈ្មោះថា មានសុខតិចព្រោះកាម មានសេចក្តីឧបមាដូចជាការយល់សប្តិជាដើម ។

បទថា **ទុ**ក្ខ**ា (មានទុ**ក្ខ**ច្រើន)** គឺ ឈ្មោះថា មានទុក្ខច្រើនដោយពិតដោយអំណាចនៃទុក្ខ ដែលមកហើយក្នុងទុក្ខក្ខន្ធសូត្រជាដើម ។

បទថា **ឥតិ ១ញ្ញ**ាយ **(ដឹងច្បាស់ដូ**ច្នេ**ះហើ**យ**)** គឺ ដឹងនូវកាមទាំងឡាយនោះ ដោយអាការយ៉ាងនេះ ។

បទថា **អ**ប**ិ ទ**ិ**ព្ពេ**សុ **(**ស**ូ**ម**្ប**ីជ**ាទ**ិ**ព**្ព)** សេចក្តីថា ប្រសិនបើមានបុគ្គលណាៗ គប្បីអញ្ជើញដោយកាម ដែលចូលទៅសម្រេចដល់ទេវតាទាំងឡាយ សូម្បីយ៉ាងនោះ លោកក៏មិនត្រេកអរក្នុងកាមទាំងនោះឡើយ ដូចព្រះសមិទ្ធិដ៏មានអាយុ ដែលត្រូវពួកទេវតាអញ្ជើញ ដូច្នោះ ។

បទថា **ត**ណ្ហ**ក្ខ**យ**រ**តោ **(**ត្រ**េ**ក**ត**ណ្ហ**ាក**ា**ណ**ាអ**ស**់ទ**ៅ**ន**ៃ**ត**ណ្ហ**ា**)** សេចក្តីថា ជាអ្នកត្រេកអរដ៏ក្រៃលែងក្នុងព្រះអរហត្ត និងក្នុងព្រះនិព្វាន គឺ ប្រាជ្ញានូវព្រះអរហត្តផង ព្រះនិព្វានផង ។ ភិក្ខុជាព្រះយោគាវចរ អ្នកកើតក្នុងទីបំផុតនៃការស្តាប់ធម៌ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់សម្តែងហើយ ឈ្មោះថា សាវកបស់

ព្រះសម្ពុទ្ធ ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ភិក្ខុនោះ ក៏តាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ។ ព្រះធម៌ទេសនា មានប្រយោជន៍ដល់បរិស័ទដែលមកប្រជុំគ្នាហើយ ដូច្នេះ ។

ចប់ រឿងភិក្ខុអ្នកមិនត្រេកអរ

៦. រឿងបុរោហិតឈ្មោះអគ្គិទត្ត

ព្រះសាស្តា (កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន) ទ្រង់ប្រថាប់គង់នៅលើគំនរដីខ្សាច់ ទ្រង់ប្រារព្ធបុរោហិតរបស់ព្រះបាទកោសល ឈ្មោះអគ្គិទត្ត ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ***ពហុំ វៃ សរណំ យន្តិ (មនុស្សជាច្រើន ត្រូវភ័យគម្រាមហើយ រមែងដល់... ថាជាទីពឹង)*** ជាដើម ។

អគ្គិទត្តទូលលាបួស

បានឮថា អគ្គិទត្តព្រាហ្មណ៍នោះ ជាបុរោហិតរបស់ព្រះបាទមហាកោ-សល ។ ក្រោយមក កាលព្រះបាទមហាកោសលសោយទិវង្គតទៅ ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមថា បសេនទិកោសល ទ្រង់ព្រះតម្រិះថា "ព្រាហ្មណ៍នេះ ជាបុរោ-ហិតនៃព្រះបិតារបស់យើង" ទើបទ្រង់បានតាំងគេទុកនូវក្នុងតំណែងនោះដដែល ដោយសេចក្តីគោរព ក្នុងវេលាដែលគេមកកាន់ទីបម្រើ របស់ព្រះអង្គ។ តែងតែទ្រង់ធ្វើនូវកិរិយាក្រោកទទួលជានិច្ច ។ ត្រាស់ឲ្យព្រះរាជទានអាសនៈដ៏ស្មើ ដោយព្រះតម្រាស់ថា "លោកអាចារ្យ ចូរអង្គុយលើអាសនៈនេះ" ។

អគ្គិទត្តនោះគិតថា "ព្រះរាជាអង្គនេះ ទ្រង់ធ្វើសេចក្តីគោរពក្នុងយើងក្រៃលែងណាស់ តែយើងក៏មិនអាចយកព្រះទ័យព្រះរាជាទាំងឡាយអស់កាលជានិច្ចបានឡើយ មួយវិញទៀត ទ្រង់នៅក្មេង នៅកំលោះ ឈ្មោះថា ភាពជាព្រះរាជា ជាមួយបុគ្គលអ្នកមានវ័យស្មើគ្នានោះឯង ទើបជាសុខ ចំណែកយើង

ជាមនុស្សចាស់ យើងគួរបួស" គេក៏ក្រាបទូលដល់ព្រះរាជាឲ្យទ្រង់ព្រះរាជទាន ព្រះបរមរាជានុញ្ញាតហើយ ឲ្យគេទូងស្គរត្រាច់ទៅក្នុងព្រះនគរ លះបង់ទ្រព្យ របស់ខ្លួនទាំងអស់ ឲ្យទានធំអស់ ៧ ថ្ងៃ ហើយបួសជាអ្នកបួសក្រៅព្រះពុទ្ធ-សាសនា ។ បុរស ១ ម៉ឺននាក់ ដែលអាស្រ័យអគ្គិទត្តនោះ ក៏បួសតាមហើយ ។ អគ្គិទត្តនោះ ព្រមដោយអ្នកបួសទាំងនោះ សម្រេចការនៅក្នុងចន្ទោះដែនអង្គ: ដែនមគធ: និងដែនកុរុ ហើយតែងតែឲ្យឱវាទយ៉ាងនេះថា "នែអ្នកទាំងឡាយ បណ្តាអ្នកទាំងឡាយ អ្នកណាមានកាមវិតក្ក:ជាដើមកើតឡើង អ្នកនោះចូរកើប ខ្សាច់មួយឆ្នាំងៗ អំពីស្ទឹង (មក) គរនៅទីនេះ" ។ ពួកអ្នកបួសទាំងនោះទទួល ថា "ប្រពៃហើយ" ក្នុងកាលណា កាមវិតក្ក:ជាដើមកើតឡើង ក៏ធ្វើដោយប្រការ ដូច្នោះ ។ ក្នុងសម័យដទៃទៀត គំនរនៃដីខ្សាច់ដ៏ធំ បានមានហើយនៅទីនោះ ។ នាគរាជឈ្មោះ អហិឆត្ត: កាន់កាប់ហួងហែងក្នុងគំនរខ្សាច់នោះ ។ អ្នកស្រុក អង្គ: មគធ: និងអ្នកដែនកុរុ នាំគ្រឿងសក្ការ:ជាច្រើនទៅថ្វាយចំពោះពួកអ្នក បួសទាំងនោះរាល់ៗ ខែ ។ គ្រានោះ អគ្គិទត្តបានឲ្យឱវាទដល់ជនទាំងនោះ ដូច្នេះថា "អ្នកទាំងឡាយ ចូរយកកូំជាសរណ: ចូរយកព្រៃជាសរណ: ចូរ យកអារាមជាសរណ: ចូរយកដើមឈើជាសរណ: អ្នកទាំងឡាយនឹងរួចចាក ទុក្ខទាំងពួងបាន ដោយអាការយ៉ាងនេះ" ។ ទូន្មានអន្តេវាសិកទាំងឡាយរបស់ ខ្លួន ក៏ដោយឱវាទនេះដូចគ្នា ។

ព្រះមហាមោគ្គល្លានធៅទ្ធន្ធានអគ្គិទត្ត:

ចំណែកព្រះពោធិសត្ត ស្តេចចេញមហាភិនិស្ក្រមណ៍ ទ្រង់បានសម្រេចសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណហើយ ក្នុងសម័យនោះ ទ្រង់អាស្រ័យក្រុងសាវត្ថី ទ្រង់ប្រថាប់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ។ ក្នុងវេលាជិតភ្លឺទ្រង់រមិលមើលនូវសត្វលោក ទ្រង់ឃើញអគ្គិទត្ត:ព្រមទាំងអន្តេវាសិក ចូលទៅក្នុងសំណាញ់ គឺ ព្រះញាណរបស់ព្រះអង្ត ហើយទ្រង់ជ្រាបថា "ជនសូម្បីទាំងអស់នេះ ជាអ្នកដល់ព្រមហើយនូវធម៌ដែលជាឧបនិស្សយនៃព្រះអរហត្ត" ក្នុងវេលារសៀល ទ្រង់ត្រាស់ទៅកាន់ព្រះមហាមោគ្គល្លានថា "មោគ្គល្លាន អ្នកឃើញអគ្គិទត្តព្រាហ្មណ៍ញ្ចុាំងមហាជនឲ្យហែលទៅតាមទីដែលមិនមែនជាកំពង់ទេ អ្នកចូរទៅ ចូរឲ្យឱវាទដល់មហាជនទាំងនោះ" ។

ព្រះថេរ:. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជនទាំងនោះច្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គតែម្នាក់ឯង នឹងញ្ចាំញីមិនបាន ប្រសិនបើព្រះអង្គស្តេចយាងទៅដែរ ពួកជនទាំងនោះនឹងញ្ចាំញីបាន ។

ព្រះសាស្តា. មោគ្គល្លាន សូម្បីតថាគតក៏នឹងទៅ អ្នកចូរទៅមុនចុះ ។

ព្រះថេរ:និមន្តទៅបណ្តើរ គិតបណ្តើរថា "ជនទាំងនោះ ទាំងជាអ្នកមានកម្លាំងច្រើនផង ទាំងគ្នាច្រើនផង បើឃើងនឹងពោលនូវពាក្យអ្វីៗ ក្នុងទីប្រជុំនៃជនទាំងនោះសោត ជនសូម្បីទាំងអស់នោះគប្បីក្រោកឡើងជាពួកៗ" ទើបញ្ចុាំងភ្លៀងដែលមានជំណក់ដ៏ថ្លាសឲ្យតាំងឡើង ដោយអានុភាពរបស់ខ្លួន ។

ជនទាំងនោះ កាលក្ងៀងមានដំណាក់ដ៏ថ្លាសង្ការ៉ាក់ចុះមក ម្នាក់ៗ ក៏ក្រោកឡើង ហើយចូលទៅកាន់បណ្ណសាលារបស់ខ្លួនៗ ។ ព្រះថេរៈឈរនៅត្រង់ទ្វារបណ្ណ-សាលារបស់អគ្គិទត្តៈ ពោលថា "អគ្គិទត្តៈ" ។ គេបានឮសំឡេងរបស់ព្រះថេរៈ ហើយ ពោលថា "នោះជានរណា" ព្រោះជាអ្នកវ័ងគ្ពីងដោយមានៈថា "ក្នុងលោកនេះ អ្នកដែលហៅយើងចំឈ្មោះ រមែងមិនមាន នរណាហ្ន៎ ហៅយើងដោយចំឈ្មោះ" ។

ព្រះថេរៈ. ព្រាហ្មណ៍ អាត្មា ។

អគ្គិទត្តៈ. លោកនិយាយថាមេ"ច?

ព្រះថេរៈ. សូមលោកចូរប្រាប់ទីសម្រាកក្នុងទីនេះដល់អាត្មាមួយយប់ក្នុងថ្ងៃនេះ ។

អគ្គិទត្តៈ. ទីស្នាក់ក្នុងទីនេះ មិនមាន បណ្ណសាលាតែមួយ ក៏សម្រាប់តែមនុស្សម្នាក់ប៉ុ"ណ្ណោះ ។

ព្រះថេរៈ. អគ្គិទត្តៈ ធម្មតាពួកមនុស្ស រមែងទៅកាន់សម្នាក់នៃពួកមនុស្ស គោក៏ទៅកាន់សម្នាក់គោ ពួកបព្វជិតក៏ទៅកាន់សម្នាក់នៃពួកបព្វជិត លោកកុំធ្វើយ"ាងនេះឡើយ ចូរឲ្យកន្ទ្ងៃសម្រាកដល់អាត្មាផង ។

អគ្គិទត្តៈ. លោក ជាបព្វជិតឬ ?

ព្រះថេរៈ. អើ អាត្មាជាបព្វជិត ។

អគ្គិទត្តៈ. ប្រសិនបើអ្នកជាបព្វជិត វត្ត គឺ បរិក្ខារបស់បព្វជិតរបស់

លោកនៅឯណា ?

ព្រះថេរៈ. បរិក្ខារបស់អាត្មាមាន តែអាត្មាគិតឃើញថា ការកាន់យកនូវបរិក្ខារនោះហើយ ត្រាច់ទៅជាការលំបាក ដូច្នេះហើយ ទើបកាន់យកនូវបរិក្ខារនោះដោយចំណែកជាខាងក្នុង ហើយត្រាច់ទៅប៉ុណ្ណោះ ព្រាហ្មណ៍ ។

ព្រាហ្មណ៍នោះខឹងចំពោះព្រះថេរៈថា "លោកនឹងកាន់យកបរិក្ខារនោះ ត្រាច់ទៅឬ?" គ្រានោះ ព្រះថេរៈនិយាយទៅកាន់ព្រាហ្មណ៍នោះថា "អគ្គិទត្ត: អ្នកចូរចៀសចេញ អ្នកកុំខឹងអាត្មាអី ចូរប្រាប់ទីសម្រាកដល់អាត្មាចុះ ។

អគ្គិទត្ត:. ក្នុងទីនេះ មិនមាន ។

ព្រះថេរៈ. ចុះនរណា នៅលើគំនរដីខ្សាច់នោះ ?

អគ្គិទត្ត:. នាគរាជមួយ ។

ព្រះថេរៈ. អ្នកចូរឲ្យទីនោះដល់អាត្មាចុះ ។

អគ្គិទត្ត:. ខ្ញុំមិនអាចឲ្យបានទេ អំពើរបស់នាគរាជនោះ កាចណាស់ ។

ព្រះថេរៈ. ហ្នឹយចុះ ចូរលោកឲ្យដល់អាត្មាចុះ ។

អគ្គិទត្ត:. បើដូច្នោះ អ្នកចូរដើរដោយខ្លួនឯងចុះ ។

ព្រះថេរៈផ្ទាញ់នាគរាជ

ព្រះថេរៈមានមុខត្ពោះទៅរកដីខ្សាច់ ហើយនិមន្តទៅកាន់ទីនោះ ។ នាគ-រាជឃើញព្រះថេរៈកំពុងនិមន្តមក ក៏គិតថា "សមណៈនេះនិមន្តមកនេះ ប្រហែលជាមិនដឹងថា យើងនៅទីនេះទេមើលទៅ យើងនឹងបង្ហុយផ្សែងញ៉ាំងសមណៈ

នេះឲ្យស្ងាប់" លុះគិតដូច្នោះហើយ ក៏បង្ហុយផ្សែងចេញមក ។ ព្រះថេរៈគិតថា "នាគរាជនេះប្រហែលជាយល់ថា អញតែឯងអាចបង្ហុយផ្សែងបាន អ្នកដទៃមែងមិនអាច" លុះគិតដូច្នេះហើយ ក៏បង្ហុយផ្សែងដែរ ។ ផ្សែងទាំងឡាយដែលហុយចេញអំពីសរីរៈនៃអ្នកទាំងពីរបូ គឺ នាគរាជ និងព្រះថេរៈ តាំងឡើងរហូតដល់ព្រហ្មលោក ។ ផ្សែងទាំងពីរចំណែកនោះ មិនបានបៀតបៀនព្រះថេរៈទេ បៀតបៀនតែនាគរាជប៉ុណ្ណោះ ។ នាគរាជមិនអាចអត់ទ្រាំនឹងកម្លាំងផ្សែងបាន ក៏ឆេះ (ជាភ្លើង) ចំណែកព្រះថេរៈចូលសមាបត្តិ ដែលមានតេជោធាតុជាអារម្មណ៍ ឲ្យឆេះ (ជាភ្លើង) ព្រមជាមួយនឹងនាគរាជនោះដែរ ។ អណ្តាតភ្លើងទាំងឡាយ តាំងឡើងរហូតដល់ព្រហ្មលោក ។ អណ្តាតភ្លើងទាំងពីរចំណែកនោះ មិនបានបៀតបៀនព្រះថេរៈទេ បៀតបៀនតែនាគរាជប៉ុណ្ណោះ ។

នាគរាជចាញ់ព្រះថេរៈ

គ្រានោះ សរីរៈទាំងមូលរបស់នាគរាជនោះ ដូចជា ត្រូវគប់ភ្លើងឆេះដូច្នោះ ។ ពួកឥសីរមិលមើលហើយ គិតថា "នាគរាជជុតសមណៈ១ ដ៏ចម្រើននេះ មិនជឿពាក្យរបស់ពួកយើង ទើបវិនាសយ៉ាងនេះ" ។ ព្រះថេរៈបានទូន្មាននាគរាជ ធ្វើឲ្យអស់យសហើយ គង់លើគំនរដីខ្សាច់ ។ នាគរាជព័ទ្ធគំនរដីខ្សាច់ដោយក្អែនទាំងឡាយ បើកពពារប្រមាណប៉ុនផ្ទះកំពូលចាំងអំពីខាងលើព្រះថេរៈ ពួកឥសីទៅកាន់សម្ងាត់របស់ព្រះថេរៈតាំងអំពីព្រលឹម ដោយគិតថា "ពួកយើងនឹងដឹងថា សមណៈនោះស្ងាប់ហើយ ឬក៏មិនទាន់ស្ងាប់" ឃើញព្រះថេរៈគង់

នៅលើគំនរឈ្សាច់ហើយ ក៏ផ្តងអញ្ជលីសរសើរថា "បពិត្រសមណ: នាគរាជមិនបានបៀតបៀនលោកទេឬ ?" ។

ព្រះថេរ:. អ្នកទាំងឡាយមិនឃើញនាគរាជបើកពពារ ខាងលើអាត្មាទេឬ ?

ឥសីទាំងនោះ និយាយគ្នាថា "នែអ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ គួរឲ្យអស្ចារ្យណាស់ហ្នឹ! អានុភាពរបស់សមណ:នេះបែបនេះ សមណ:នេះទូន្មាននាគរាជបានហើយ" លុះពោលដូច្នេះ ក៏ឈរចោមរោមព្រះថេរ: ។

ក្នុងខណ:នោះឯង ព្រះសាស្តាស្តេចយាងមក ។ ព្រះថេរ:ឃើញព្រះសាស្តាហើយ ក៏ក្រោកឡើងថ្វាយបង្គំ ។ គ្រានោះ ឥសីទាំងនោះ សួរព្រះថេរ:ថា "សមណ:នេះធំជាងលោកទៅទៀតឬ ?" ។

ព្រះថេរ:. ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជាព្រះសាស្តា ខ្ញុំព្រះអង្គជាសាវករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ពួកឥសីសរសើរព្រះសាស្តា

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ប្រថាប់គង់នៅលើគំនរជីឈ្សាច់ ។ ពួកឥសីផ្តងអញ្ជលីសរសើរព្រះសាស្តាថា "អានុភាពរបស់សាវកដល់ម្ប៉ោះទៅហើយ ចំណង់បើអានុភាពរបស់ព្រះសាស្តា នឹងជាយ៉ាងណាទៅ" ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ហៅអគ្គិ-ទត្ត:មកហើយ ត្រាស់ថា "អគ្គិទត្ត: អ្នកកាលឲ្យឱវាទដល់សាវក និងឧបដ្ឋាកទាំងឡាយរបស់អ្នក រមែងឲ្យយ៉ាងណា?" ។

អគ្គិទត្ត:. ខ្ញុំព្រះអង្គ រមែងឲ្យវិវាទដល់សាវក និងឧបដ្ឋាកទាំងនោះ យ៉ាងនេះថា "អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរដល់ភ្នំថាជាទីពឹង ជាទីរឫក ចូរដល់ព្រៃ អារាម ចូរដល់ដើមឈើថាជាទីពឹង ជាទីរឫក ដ្ឋិតថា បុគ្គលអ្នកដល់វត្ថុទាំងឡាយ មានភ្នំជាដើមនោះ ថាជាទីពឹង ជាទីរឫកហើយ រមែងរួចចាកទុក្ខទាំងពួងបាន ។

សរណៈដែលក្សេម និងមិនក្សេម

ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "អគ្គិទត្ត: បុគ្គលដែលដល់នូវវត្ថុទាំងឡាយ មានភ្នំជាដើមនោះ ថាជាទីពឹង ទីរឫកហើយ រមែងមិនរួចចាកទុក្ខទាំងពួងឡើយ ល្អីកណាបុគ្គលដល់នូវព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឆជាទីពឹង ទីរឫក ទើបរួចចាកទុក្ខទាំងពួងបាន" លុះទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះហើយ ក៏ទ្រង់បានកាសិតព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖

៦. ពហុំ វេ សរណំ យន្តិ ឧបតាតានិ វនានិ ច
អារាមរុក្ខចេត្យានិ មនុស្សា ភយតជ្ជិតា
នេតំ ខោ សរណំ ខេមំ នេតំ សរណមុត្តមំ
នេតំ សរណមាគម្ម សព្វទុក្ខា ឧបមុច្ចតិ ។
យោ ច ពុទ្ធញ្ច ធម្មញ្ច សង្ឆញ្ច សរណំ គតោ
ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ
ទុក្ខំ ទុក្ខសមុប្ផាទំ ទុក្ខស្ស ច អតិក្កមំ

អរិយញ្ចដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ទុក្ខូបសមគាមិនំ
ឯតំ ខោ សរណំ ខេមំ ឯតំ សរណមុត្តមំ
ឯតំ សរណមាគម្ម សព្វទុក្ខា បមុចូតិ ។

មនុស្សទាំងឡាយច្រើននាក់ ត្រូវភ័យគម្រាមហើយតែងយកក្នំ អារាម និងរុក្ខចេតិយ ជាទីពឹង ទីពឹងបែបនេះ មិនមែនជាទីពឹងដ៏ក្សេមទេ ទីពឹងបែបនេះ មិនមែនជាទីពឹងដ៏ឧត្តមទេ បុគ្គលអាស្រ័យនូវទីពឹងនេះហើយ រមែងមិនរួចស្រឡះចាកទុក្ខទាំងពួងឡើយ ។ លុះតែបុគ្គលណា យកព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឆ ជាទីពឹង ហើយឃើញច្បាស់នូវអរិយសច្ចទាំង ៤ គឺ ទុក្ខសច្ច ១ ទុក្ខសមុទយសច្ច ១ និរោធសច្ច ១ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ជាដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ដែលជាទីរម្ងាប់ទុក្ខ ១ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ នេះឯងជាទីពឹងដ៏ក្សេម នេះឯងជាទីពឹងដ៏ឧត្តម បុគ្គលអាស្រ័យនូវទីពឹងនេះ រមែងរួចស្រឡះចាកទុក្ខទាំងពួងបាន ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ***ពហុំ*** *បានដល់* ***ពហូ*** *ប្រែថា ច្រើន ។ បទថា* ***បព្វតានិ (ក្នំ)*** *ជាដើម សេចក្តីថា មនុស្សទាំងឡាយនោះៗ ត្រូវភ័យនោះៗ គម្រាមហើយ ប្រាថ្នាដើម្បីរួចចាកភ័យ ឬប្រាថ្នាលាភទាំងឡាយ មានការបាន*

បុត្រជាដើម រមែងយកក្ដុំ មានក្ដុំឥសិគិលិ រៀបល្ង: និងរៀការ:ជាដើម ព្រៃ ទាំងឡាយ មានព្រៃមហាវ័ន ព្រៃគោសិង្គសាលវ័នជាដើម អារាមទាំងឡាយ មានវេឡុវ័ន និងជីវកម្ពវ័នជាដើម និងរុក្ខចេតិយទាំងឡាយ មានខទេនចេតិយ និងគោតមចេតិយជាដើម ក្នុងទីនោះៗ ជាទីពឹង ។ បទថា ***នេតំ សរណំ (សរណ:នោះមិន...)*** *សេចក្ដីថា សរណវត្ថុ មានក្ដុំជាដើមនុ៎ះ សូម្បីទាំងអស់ មិនមែនជាទីពឹងដ៏ក្សេម មិនមែនជាទីពឹងដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ទេ ម្យ៉ាងទៀត បណ្ដាសត្ត ទាំងឡាយអ្នកមានការកើតជាធម្មតា សូម្បីតែម្នាក់អាស្រ័យនូវសរណវត្ថុ មាន ក្ដុំជាដើមនុ៎ះ រមែងមិនរួចចាកទុក្ខទាំងពួង មានជាតិជាដើមបានឡើយ ។*

បទថា ***យោ ច (ចំណែកបុគ្គលណា)*** *ជាដើមនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្ដែងសរណ:ដែលមិនក្សេម មិនខ្ពង់ខ្ពស់ហើយ ទ្រង់ប្រារព្ធដើម្បីសម្ដែង នូវសរណ:ដ៏ក្សេម ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ។ អត្ថនៃបទថា* ***យោ ច*** *ជាដើមនោះ (មានដូច តទៅនេះ) ៖*

បុគ្គលណា ជាគ្រហស្ថក្ដី ជាបព្វជិតក្ដី អាស្រ័យកម្មដ្ឋាន មានការ តាមរៀកព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឆជាដើមថា សូម្បីព្រោះហេតុនេះ ព្រះមាន-ព្រះភាគអង្គនោះ ជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដល់ព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឆ ជាទីពឹង ដោយអំណាចនៃវត្ថុដ៏ប្រសើរបំផុត ការដល់សរណ:នោះ របស់បុគ្គល នោះ រមែងកម្រើក រមែងញាប់ញ័រ ដោយកិច្ចទាំងឡាយ មានការសំពះអន្ត-តិ្ថយជាដើម តែព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់ប្រកាសនូវការដល់សរណ:នោះ

ដែលមិនកម្រើក កាលនឹងទ្រង់ប្រកាសសរណៈដែលមកហើយដោយមគ្គនោះ ឯង ទើបត្រាស់ថា "រមែងឃើញអរិយសច្ចៈ ៤ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ" ព្រោះ ថា បុគ្គលណាដល់នូវតនៈទាំងឡាយ មានពុទ្ធតនៈជាដើមនោះ ជាទីពឹង ដោយអំណាចនៃការឃើញនូវអរិយសច្ចៈទាំងនោះ សរណៈនោះរបស់បុគ្គល នោះ ជាសរណដ៏ក្សេម ដ៏ឧត្តម បុគ្គលនោះអាស្រ័យសរណៈនោះ រមែងរួច ចាកទុក្ខក្នុងវដ្ដៈ សូម្បីទាំងអស់បាន ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា **ឯតំ ខោ សរណំ ខេមំ (សរណៈនោះឯង របស់បុគ្គលនោះទើប ក្សេម)** ជាដើម ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ឥសីទាំងអស់នោះ ក៏បានសម្រេចព្រះ អរហត្ត ព្រមដោយបដិសម្ភិទាទាំងឡាយ ហើយថ្វាយបង្គំព្រះសាស្ដាទូលសូម បព្វជ្ជា ។ ព្រះសាស្ដាទ្រង់លាព្រះហស្ដចេញអំពីខាងក្នុងចីវរហើយ ទ្រង់ត្រាស់ ថា "អ្នកទាំងឡាយ ចូរជាកិក្ខុចុះ ចូរប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ" ។

អ្នកស្រុកយល់ថា អគ្គិទត្តៈធំជាងព្រះសាស្ដា

ក្នុងខណៈនោះឯង ឥសីទាំងនោះទ្រទ្រង់នូវបរិក្ខារ ៨ ដូចជាព្រះថេរៈ មានវស្សា ១០០ ។ ក៏ក្នុងថ្ងៃនោះ ជាថ្ងៃដែលអ្នកដែនអङ្គៈ អ្នកដែនមគធៈ និងអ្នកដែនកុរុ នាំគ្រឿងសក្ការៈមក ។ ជនទាំងនោះនាំគ្រឿងសក្ការៈមកហើយ ឃើញឥសីទាំងអស់នោះបួសហើយ ក៏គិតថា "អគ្គិទត្តព្រាហ្មណ៍របស់ពួកយើង ជាធំ ឬក៏ព្រះសមណគោតមជាធំ ហ្ន៎! " សម្គាល់ថា "អគ្គិទត្តៈធំជាងព្រះមាន-

ព្រះភាគដោយពិត ទើបព្រះគោតមសមណៈមកវក" ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់វមិលមើលនូវអធ្យាស្រ័យរបស់ជនទាំងនោះហើយ ត្រាស់ថា "អគ្គិទត្តៈ អ្នកចូរកាត់សេចក្តីសង្សយរបស់បរិស័ទ" ។ ព្រះអគ្គិទត្តៈនោះក្រាបទូលថា "សូម្បីខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏ទន្ទឹងរង់ចាំនូវហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះឯង" ដូច្នេះហើយ ក៏ហោះឡើងទៅកាន់រវហាស៍ដោយកម្ចាំងឫទ្ធិ ហើយចុះមកថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តារឿយៗ អស់វារៈ ៧ ដង ហើយប្រកាសភាវៈនៃខ្លួនជាសាវកថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើនព្រះមានព្រះភាគជាសាស្តារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គជាសាវក" ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងបុរោហិតឈ្មោះអគ្គិទត្តៈ

៧. រឿងបញ្ហារបស់ព្រះអានន្ទ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធបញ្ហារបស់ព្រះអានន្ទ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **ទុល្លភោ បុរិសាជញ្ញោ (បុរសអា-ជានេយ្យ រកបានដោយលំបាក)** ជាដើម ។

ព្រះថេរៈរំពឹងដល់ទីកើតរបស់បុរសអាជានេយ្យ

សេចក្តីពិស្តារថា ថ្ងៃមួយព្រះថេរៈគង់នៅក្នុងទីសម្រាកពេលថ្ងៃ គិតថា "ព្រះសាស្តាកាលត្រាស់ពាក្យថា ដំរីអាជានេយ្យកើតឡើងក្នុងត្រកូលដំរីឆទ្ទន្ត ឬត្រកូលដំរីឧបោសថ សេះអាជានេយ្យ កើតឡើងក្នុងត្រកូលសេះសិន្ធព ឬក្នុងត្រកូលស្តេចសេះ ឈ្មោះវលាហកៈ គោអាជានេយ្យ កើតក្នុងទក្ខិណា-បថជនបទ ដូច្នេះជាដើម ជាការដែលព្រះអង្គត្រាស់នូវទីកើតនៃសត្វដ៏ប្រសើរ មានដំរីអាជានេយ្យជាដើម ឯបុរសអាជានេយ្យ តែងកើតឡើងក្នុងទីណាហ្ន៎?" ព្រះថេរៈនោះ ចូលទៅគាល់ព្រះសាស្តា ថ្វាយបង្គំហើយទូលសួររឿងនោះ ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "អានន្ទ ឈ្មោះថា បុរសអាជានេយ្យ រមែងមិនកើតក្នុងទីទាំងពួងទេ តែរមែងកើតឡើងក្នុងមជ្ឈិមប្រទេស ដែលមានបរិណ្ឌាយ ៣០០ យោជន៍ ដោយជុំវិញ ៩០០ យោជន៍ ក៏កាលនឹងកើតឡើង រមែងមិនកើតឡើងក្នុងត្រកូលសាមញ្ញទេ រមែងកើតក្នុងត្រកូលខត្តិយមហាសាល និងកើតក្នុងត្រកូលព្រាហ្មណមហាសាល ត្រកូលណាមួយប៉ុណ្ណោះ" ដូច្នេះ ទើបបាន

ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៧. ទុល្លភោ បុរិសាជញ្ញោ ន សោ សព្វត្ត ជាយតិ
យត្ត សោ ជាយតី ធីរោ តំ កុលំ សុខមេធតិ ។

បុរសអាជានេយ្យ រកបានដោយកម្រ លោកមិនកើតក្នុងសព្វ
ឋានឡើយ លោកជាអ្នកមានប្រាជ្ញាកើតក្នុងត្រកូលណា ត្រកូល
នោះ តែងដល់នូវសេចក្តីសុខ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **ទុល្លភោ (រកបានដោយលំបាក)** *ជាដើម សេចក្តីថា បុរសអាជានេយ្យ ជាបុគ្គលរកបានដោយក្រ គឺ មិនមែនជាអាជា-នេយ្យដែលបុគ្គលរកបានដោយងាយ ដូចជា តិរច្ឆានអាជានេយ្យទាំងឡាយ មានដំរីអាជានេយ្យជាដើមឡើយ បុរសអាជានេយ្យនោះ រមែងមិនកើតក្នុងទីទាំងពួង គឺ ក្នុងបច្ចន្តប្រទេស ឬក្នុងត្រកូលដ៏ទាប រមែងកើតតែក្នុងត្រកូលណាមួយ ក្នុងបណ្តាត្រកូលក្សត្រ និងត្រកូលព្រាហ្មណ៍ ក្នុងទីជាទីធ្វើសក្ការៈ មានអភិវាទជាដើមនៃមហាជន ក្នុងមជ្ឈិមប្រទេសប៉ុណ្ណោះ ក៏បុរសអាជានេយ្យនោះ ជាអ្នកប្រាជ្ញ គឺ ជាអ្នកមានបញ្ញាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ បានដល់ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធកាលនឹងកើត រមែងកើតក្នុងត្រកូលណា ត្រកូលនោះ រមែងដល់នូវសេចក្តីសុខ គឺ រមែងជាត្រកូលដែលសម្រេចបាននូវសេចក្តីសុខពិត ។*

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើន ក៏បានសម្រេចអរិយផល

ទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ។

ចប់ រឿងបញ្ហារបស់ព្រះអានន្ទ

៨. រឿងភិក្ខុច្រើនរូប

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធការសន្ទនារបស់ភិក្ខុច្រើនរូប ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **សុខោ ពុទ្ធានមុប្បាទោ (ការកើតឡើងរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ជាហេតុនាំមកសេចក្តីសុខ)** ជាដើម ។

ការយល់ក្នុងបញ្ហាផ្សេងៗគ្នា

សេចក្តីពិស្តារថា ថ្ងៃមួយ ភិក្ខុ ៥០០ រូប គង់នៅក្នុងសាលាជាទីបម្រើ (ឧបដ្ឋានសាលា) សន្ទនាគ្នាថា "អាវុសោទាំងឡាយ អ្វីហ្ន៎ ជាសុខក្នុងលោកនេះ?" បណ្តាភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុពួកខ្លះពោលថា "ដែលឈ្មោះថា សុខ ដូចជាសុខក្នុងរាជសម្បត្តិ រមែងមិនមាន" ពួកខ្លះពោលថា "ដែលឈ្មោះថា សុខ ដូចជាសុខក្នុងកាម រមែងមិនមាន" ។ ពួកខ្លះពោលថា "ដែលឈ្មោះថា សុខ ដូចជាសុខដែលកើតអំពីការបរិភោគបាយអង្ករស្រូវសាលី និងសាច់ រមែងមិនមាន" ។

ព្រះសាស្តាទ្រង់ដោះស្រាយបញ្ហានោះ

ព្រះសាស្តា ស្តេចយាងមកកាន់ទីដែលភិក្ខុទាំងនោះគង់ ហើយត្រាស់សួរថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ អង្គុយប្រជុំគ្នាដោយកថាអ្វី?" កាលភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលថា "ដោយកថាឈ្មោះនេះ" ទ្រង់ក៏ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយពោលអ្វី? ក៏សេចក្តីសុខសូម្បីទាំងអស់ សុទ្ធតែ

ជាសុខរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តទុក្ខទាំងអស់ តែហេតុនេះប៉ុណ្ណោះ គឺ ការឧប្បត្តិឡើងរបស់ព្រះពុទ្ធ ការស្តាប់ធម៌ ការព្រមព្រៀងគ្នានៃពួកក្រុម ភាពជាអ្នកវីករាយរកគ្នា ទើបចាត់ជាសុខក្នុងលោកនេះ" លុះត្រាស់ដូច្នេះហើយ ក៏ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៨. សុខោ ពុទ្ធានមុប្បាទោ សុខា សទ្ធម្មទេសនា
សុខា សង្ឃស្ស សាមគ្គី សមគ្គានំ តបោ សុខោ ។

ការកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធ ជាសុខ ការសម្តែងព្រះសទ្ធម្ម ជាសុខ សេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នានៃពួក ជាសុខ តបធម៌ របស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀងគ្នាទាំងឡាយ ជាសុខ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **ពុទ្ធានមុប្បាទោ (ការកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ)** សេចក្តីថា ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ កាលទ្រង់ឧប្បត្តិឡើង រមែងញ្ចាំងមហាជនឲ្យឆ្ងងចាកកន្តារទាំងឡាយ មានកន្តារ គឺ រាគៈជាដើម ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ ទើបជាហេតុនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។ សត្វទាំងឡាយអ្នកមានទុក្ខ មានជាតិទុក្ខជាដើមជាធម្មតា អាស្រ័យការសម្តែងធម៌របស់សប្ប្យុរស រមែងរួចចាកទុក្ខទាំងពួង មានជាតិទុក្ខជាដើម ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ ការសម្តែងធម៌របស់សប្ប្យុរស ទើបឈ្មោះថា ជាហេតុនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។ ភាពជាអ្នកមានចិត្តស្មើគ្នា ឈ្មោះថា សាមគ្គី ។ សូម្បីសាមគ្គីនោះ ក៏ជាហេតុនាំមកនូវ

សេចក្តីសុខដោយពិត ។ ម្យ៉ាងទៀត ការរៀនព្រះពុទ្ធវចនៈក្តី ការរក្សាធុតង្គ ទាំងឡាយក្តី ការធ្វើសមណធម៌ក្តី នៃបុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា គឺ អ្នកមានចិត្ត តែមួយ ជាហេតុនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះឯង ទើប ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា **សមគ្គានំ តបោ សុខោ (ការព្រមព្រៀងគ្នានៃពួក ជា ហេតុនាំមកនូវសេចក្តីសុខ)** ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើអ្នកទាំងឡាយព្រមព្រៀងគ្នាប្រជុំ និងព្រម ព្រៀងគ្នាលើកការប្រជុំ ព្រមព្រៀងគ្នាធ្វើនូវកិច្ចដែលគួររបស់សង្ឃ អស់កាល ត្រឹមណា សេចក្តីចម្រើននឹងមានដល់អ្នកទាំងឡាយ អស់កាលត្រឹមនោះដែរ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសង្ឃឹមបាននូវសេចក្តីចម្រើននោះដោយពិត សេចក្តីសាប-សូន្យនឹងមិនមានដល់អ្នកទាំងឡាយឡើយ ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ភិក្ខុជាច្រើនបានសម្រេចព្រះអរហត្តផល ព្រះធម៌ទេសនា មានប្រយោជន៍សូម្បីដល់មហាជនហើយ ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងភិក្ខុច្រើនរូប

៩. រឿងព្រះចេតិយមាស

របស់ព្រះកស្សបទសពល

ព្រះបរមសាស្តា កាលស្តេចយាងទៅកាន់ទីចារិក ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះចេ-
តិយមាស របស់ព្រះកស្សបទសពល ទើបត្រាស់ព្រះធម៌ទេសនានេះថា **បូជា-
រហ (បុគ្គលដែលគួរបូជា)** ជាដើម ។

សេចក្តីពិស្តារថា ព្រះតថាគតមានកិក្ខុសង្ឆពួកធំជាពុទ្ធបរិវារ ស្តេច
យាងចាកក្រុងសាវត្ថី ហើយស្តេចយាងទៅកាន់ក្រុងពារាណសីដោយលំដាប់
ស្តេចយាងដល់ទេវស្ថានមួយ ដែលនៅជិតស្រុកគោទេយ្យគ្រាម ក្នុងរវាងផ្លូវ
ព្រះសុគតស្តេចប្រថាប់គង់នៅជិតទេវស្ថាននោះ ទ្រង់បញ្ជូនព្រះធម្មកណ្ឌកាវិក
(គឺ ព្រះអានន្ទដែលជាឃ្លាំងធម៌) ឲ្យនិមន្តទៅប្រាប់ព្រាហ្មណ៍ ដែលកំពុងធ្វើ
នូវកសិកម្មត្រង់ទីជិតនោះ ឲ្យចូលមកគាល់ ។ ព្រាហ្មណ៍នោះមកដល់ហើយ
មិនថ្វាយបង្គំព្រះតថាគតទេ តែថ្វាយបង្គំទេវស្ថាននោះ ហើយឈរនៅចំណែក
ម្ខាង ។ ព្រះសុគតក៏ត្រាស់ថា "ព្រាហ្មណ៍ អ្នកសម្គាល់ប្រទេសនេះថាជាទីអ្វី"
ព្រាហ្មណ៍ក្រាបទូលថា "ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ខ្ញុំថ្វាយបង្គំទីនេះដោយតាំងចិត្ត
ថា ទីនេះជាចេតិយស្ថានតាមប្រពៃណីរបស់ពួកខ្ញុំ" ។ ព្រះសុគតទើបញ្ជាំងឲ្យ
ព្រាហ្មណ៍នោះរីករាយត្រេកអរដោយព្រះតម្រាស់ថា "ព្រាហ្មណ៍ អ្នកថ្វាយបង្គំ
ស្ថានទីនេះ ឈ្មោះថា បានធ្វើនូវអំពើដ៏ប្រពៃហើយ" ។ កិក្ខុទាំងឡាយបានស្តាប់

នូវព្រះពុទ្ធតម្រាស់នោះហើយ ក៏កើតសេចក្ដីសង្ស័យថា "ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ញ៉ាំងព្រាហ្មណ៍នោះ ឲ្យត្រេកអរយ៉ាងនេះ ព្រោះហេតុអ្វីហ្ន៏" ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្ដា ដើម្បីទ្រង់ដោះនូវសេចក្ដីសង្ស័យរបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ទើបត្រាស់ព្រះទេសនាក្នុងយជិការសូត្រ ក្នុងមជ្ឈិមនិកាយ ហើយទ្រង់និម្មិតព្រះចេតិយមាសរបស់ព្រះកស្សបទសពលកម្ពស់មួយយោជន៍ និងព្រះចេតិយមួយអង្គទៀត ទុកក្នុងអាកាស ទ្រង់សម្ដែងឲ្យមហាជនឃើញ ហើយត្រាស់ថា "ព្រាហ្មណ៍ ការបូជា ដល់បុគ្គលគួរបូជាដូច្នេះ រមែងគួរដោយពិត" ដូច្នេះហើយ ក៏ទ្រង់ប្រកាសនូវបូជារហបុគ្គល ៤ ពួក[1] មានព្រះពុទ្ធជាដើម តាមន័យដូចដែលត្រាស់ទុកក្នុងមហាបរិនិព្វានសូត្រនោះឯង ហើយទ្រង់សម្ដែងដោយពិស្ដារនូវព្រះចេតិយប្រភេទ គឺ សារីរចេតិយ ១ ឧទ្ទិសចេតិយ ១ បរិភោគចេតិយ ១ ។ លុះទ្រង់ត្រាស់ចេតិយ ៣ ប្រភេទចប់ហើយ បានទ្រង់ភាសិតនូវព្រះគាថានេះ ថា ៖

៩. បូជារហេ បូជយតោ ពុទ្ធេ យទិ ច សាវកេ
បបញ្ចសមតិក្កន្តេ តិណ្ណសោកបរិទ្ទវេ
តេ តាទិសេ បូជយតោ និព្ពុតេ អកុតោភយេ
ន សក្កា បុញ្ញំ សង្ខាតុំ ឥមេត្តមបិ កេនចិ ។

កាលបុគ្គលបូជា ដល់បូជារហបុគ្គល គឺ ព្រះពុទ្ធ ឬសាវក

---

(១)- បូជារហបុគ្គល ៤ ពួក គឺ ព្រះពុទ្ធ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ព្រះអរហន្ត និងស្ដេចចក្រពត្តិ ។

របស់ព្រះពុទ្ធ ដែលកន្ធងផុតបបញ្ចធម៌ ដែលកន្ធងផុតសេចក្តីសោក និងខ្សឹកខ្សួល ឬកាលបូជាដល់ បូជារហបុគ្គលទាំងនោះ ដែលប្រកបដោយតាទិគុណ លោកមិនមានភ័យអំពីទីណា សូម្បីនិព្វានទៅហើយ បុគ្គលណាមួយ មិនអាចរាប់បុណ្យថា បុណ្យនេះមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ បានឡើយ ។

អធិប្បាយគាថា

*បុគ្គលដែលគួរបូជា អធិប្បាយថា អ្នកគួរដើម្បីបូជា ឈ្មោះថា **បូជារហបុគ្គល** ក្នុងព្រះគាថានោះ ។ បទថា **បូជារហោ បូជយិត្វា (របស់បុគ្គលអ្នកបូជាហើយ ដល់បុគ្គលដែលគួរបូជា)** សេចក្តីថា អ្នកបូជាហើយដោយការនិមន្តលំនៅ មានការថ្វាយបង្គំជាដើម និងដោយបច្ច័យ ៤ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងបូជារហបុគ្គលដោយពាក្យថា **ពុទ្ធេ** គឺ ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។ បទថា **ពុទ្ធេ (ព្រះពុទ្ធ)** បានដល់ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ សព្ទនិបាតថា **យទិ** បានដល់ **យទិវា** អធិប្បាយថា **អថវា** គឺ ក៏ឬថា ។ ពាក្យថា ទ្ធវ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់ទុកហើយក្នុងព្រះគាថានោះ ។ (ឬថា) ព្រះសាវកទាំងឡាយផង ។ បទថា **បបញ្ចសមតិក្កន្តេ (អ្នកកន្ធងផុតបបញ្ចធម៌បានហើយ)** សេចក្តីថា បបញ្ចធម៌ គឺ តណ្ហា ទិដ្ឋិ មានះ លោកឈានកន្ធងផុតហើយ ។ បទថា **តិណ្ណសោកបរិទ្ទវេ (អ្នកមានសេចក្តីសោក និងសេចក្តីខ្សឹកខ្សួលកន្ធងផុតហើយ)** បានដល់ អ្នកមានសេចក្តីសោក និងសេចក្តីខ្សឹកខ្សួលកន្ធងផុតទៅ*

ហើយ អធិប្បាយថា កន្ទ្ធ៨ផ្ទុតបានទាំ៨ពីរយ៉ា៨ ។ ភាពជាអ្នកគួរដល់ការបូជា ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ ដោយបទវិសេសនៃ (គុណបទ) ទាំ៨នោះ ។ បទថា **តេ (ទាំ៨នោះ)** បានដល់ ព្រះពុទ្ធជាដើម ។ បទថា **តាទិសេ (បុគ្គលដូច្នោះ)** បានដល់ អ្នកប្រកបដោយគុណដូច្នោះ ដោយអំណាចនៃគុណដូចពោលហើយ ។ បទថា **និព្ពុតេ (និព្វានហើយ)** បានដល់ និព្វានដោយការរំលត់កិលេស មានភគៈជាដើម ។ ភ័យអំពីទីណាៗ គឺ អំពីកត ឬអំពីអារម្មណ៍ រមែ៨មិនមានដល់បុគ្គលដែលគួរបូជាទាំ៨នោះ ដូច្នោះ បុគ្គលទាំ៨នោះ ទើបឈ្មោះថា មិនមានភ័យអំពីទីណាៗ ។ ចំពោះបុគ្គលដែលមិនមានភ័យអំពីទីណាៗ ទាំ៨នោះ ។ បទថា **ន សក្កា បុញ្ញំ សង្ខាតុំ (ដែលនរណាៗ មិនអាចរាប់បុណ្យបាន)** សេចក្ដីថា មិនអាចគណនាបុណ្យបាន ។ ប្រសិនបើមានពាក្យសួរមកថា រាប់យ៉ា៨ណា? គប្បីឆ្លើយថា នរណាៗ ក៏មិនអាចរាប់បុណ្យថា បុណ្យនេះមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ អធិប្បាយថា នរណាៗ ក៏មិនអាចនឹ៨រាប់ថា បុណ្យនេះមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ បុណ្យនេះមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ។ **អបិ** សព្ទ គប្បីភ្ជាប់ជាមួយបទថា **កេនចិ** អធិប្បាយថា ដែលបុគ្គលណាៗ ឬពោលដោយការរាប់វិធីណាៗ ក្នុ៨ពាក្យទាំ៨ពីរនោះ ។ បទថា **បុគ្គលេន (ដែលបុគ្គល)** បានដល់ ដែលបុគ្គលនោះ មានព្រះព្រហ្មជាដើម ។ ពាក្យថា **ដោយការរាប់** បានដល់ ដោយការរាប់ ៣ យ៉ា៨ គឺ ដោយការគណនា ដោយការថ្លឹ៨ និ៨ដោយការវាស់ ។ ការគណនា ដោយន័យថា វត្ថុនេះមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ឈ្មោះថា គណនា

ការថ្វាយ ដោយគ្រឿងថ្វាយ ឈ្មោះថា ថ្វាយ ។ ការធ្វើឲ្យពេញ (ភ្ជាល់) ដោយ កន្ទុះទ្ធកដៃ មួយទ្ធកដៃ បំពង់ និងនាឡិជាដើម ឈ្មោះថា ភ្ជាល់ ។ បុគ្គលណាៗ ក៏មិនអាចរាប់បុណ្យរបស់អ្នកបូជា ចំពោះបុគ្គលដែលគួរបូជា មានព្រះពុទ្ធជាដើម ដោយការរាប់ទាំង ៣ វិធីនេះ ដោយអំណាចនៃវិបាក គឺ ផល ព្រោះវៀរចាក ទីបំផុតដូច្នេះ ។

ផលនៃទានរបស់បុគ្គលអ្នកបូជាក្នុងស្ថានទាំងពីរ ដូចម្តេច? បុណ្យរបស់ បុគ្គលអ្នកបូជាចំពោះព្រះពុទ្ធជាដើម ដែលទ្រង់នៅមានព្រះជន្ម នរណាៗ ក៏ មិនអាចរាប់បាន ។ បុណ្យរបស់បុគ្គលអ្នកបូជាចំពោះព្រះពុទ្ធជាដើម សូម្បី និព្វានទៅហើយ ដោយខន្ធបរិនិព្វាន ដែលមានកិលេសបរិនិព្វានជានិមិត្ត អ្នក ណាៗ ក៏មិនអាចរាប់បានទៀតហ្ន៎ ព្រោះដូច្នោះ គប្បីនឹងផ្សេងគ្នាខ្លះ ។ ព្រោះ ហេតុ (តែមានសេចក្តីសង្ស័យ) នោះឯង ទើបសក្ក្ទេវរាជពោលក្នុងវិមានវត្ថុ ថា ៖

“កាលព្រះសម្ពុទ្ធជាដើម ទ្រង់នៅមានព្រះជន្មក្តី និព្វានទៅហើយក្តី
កាលចិត្តស្មើគ្នា ផលក៏រមែងស្មើគ្នា ព្រោះហេតុ គឺ សេចក្តីជ្រះថ្លា
នៃចិត្ត សត្វទាំងឡាយ រមែងទៅកាន់សុគតិ” ។

ក្នុងអាសានៃព្រះធម៌ទេសនា ព្រាហ្មណ៍នោះក៏បានជាសោតាបន្ន ។ ព្រះចេតិយមាសកម្ពស់ទាំងយោជន៍ បានតាំង (លេចឡើង) នៅក្នុងអាកាស អស់ ៧ ថ្ងៃ ។ ក៏សមាគម បានមានហើយដោយជនជាច្រើន ពួកគេបូជាព្រះ

*ចេតិយដោយប្រការផ្សេងៗ អស់ ៧ ថ្ងៃ ។ តអំពីនោះ សេចក្តីផ្សេងគ្នានៃលទ្ធិ
របស់អ្នកមានលទ្ធិផ្សេងគ្នា បានកើតមានហើយ ។ ព្រះចេតិយនោះ បានទៅ
កាន់ទីរបស់ខ្លួនវិញដោយពុទ្ធានុភាព ក្នុងខណៈនោះ ព្រះចេតិយសិលាដ៏ធំបាន
ផុសឡើងហើយក្នុងទីនោះ ។ ប្រជាសត្ត ៨៤.០០០ បានសម្រេចធម្មាភិសម័យ
(គឺត្រាស់ដឹងធម៌) ហើយក្នុងសមាគមនោះ ។*

ចប់ រឿងព្រះចេតិយមាសរបស់ព្រះកស្សបទសពល

ចប់ពុទ្ធវគ្គវណ្ណនា វគ្គទី ១៤

ក្នុងវគ្គនេះរួមមាន ០៥ រឿង

១.រឿងមារធីតា	២. រឿងយមកប្បាដិហារ្យ
៣.រឿងឯរកបត្តនាគរាជ	៤. រឿងបញ្ហាព្រះអានន្ទ
៥.រឿងភិក្ខុអ្នកមិនត្រេកអរ	៦.រឿងអគ្គិទត្តបុរោហិត
៧.រឿងបញ្ហាព្រះអានន្ទ	៨.រឿងសម្ពហុលភិក្ខុ

៩.រឿងព្រះចេតិយមាសរបស់ព្រះកស្សទសពល

សុខវគ្គ ទី ១៥

"ពោលអំពីសេចក្តីសុខពិត"

១. រឿងការរំងាប់ជម្លោះរបស់ពួកព្រះญาติ

[២៥] *ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់គង់នៅក្នុងដែនរបស់អ្នកស្រុកសក្ក: ទ្រង់ប្រារព្ធពួកព្រះញ្ញាតិដើម្បីរម្ងាប់នូវជម្លោះ ទើបត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះ ថា* ***សុសុខំ វត (សុខ ហ្ន)*** *ជាដើម ។*

ការវិវាទកើតឡើងព្រោះការជណ្តើមទឹក

បានឮថា ពួកសាក្យ: និងពួកកោលិយ: បញ្ជាឲ្យទប់ស្ទឹងរោហិណី ដោយធ្វើទំនប់តែមួយ ក្នុងរវាងនគរកបិលពស្តុ និងនគរកោលិយ: ដើម្បីធ្វើស្រែ ។ គ្រានោះ កាលសន្ទូងទាំងឡាយស្ងួតក្នុងចំណែកខាងដើមនៃខែជេស្ឋ ពួកកម្មករនៃអ្នកនគរទាំងពីរនោះប្រជុំគ្នា ។ ក្នុងអ្នកនគរទាំងពីរនោះ អ្នកនគរកោលិយ:ពោលថា "ទឹកនេះ បើត្រូវពួកយើងនាំទៅ នឹងមិនគ្រប់គ្រាន់ដល់ពួកលោក, កាលបើពួកលោកនាំទៅ ក៏នឹងមិនគ្រប់គ្រាន់ដល់ពួកយើង តែសន្ទូងរបស់ពួកយើងនឹងសម្រេចដោយទឹកតែមួយចំណែកប៉ុណ្ណោះ ពួកលោកចូរឲ្យទឹកនេះដល់ពួកយើងចុះ" ។ ចំណែកពួកអ្នកនគរសាក្យ: ពោលយ៉ាងនេះថា "បើពួកលោកធ្វើជង្រុកឲ្យពេញហើយ ពួកខ្ញុំនឹងមិនអាចកាន់យកមាស កែវ-

មណីពណ៌ខៀវ កែវពណ៌ខ្មៅ និងកហាបណៈទាំងឡាយ ហើយកាន់កញ្ជ្រៃ និងបាវជាដើម ដើរទៅត្រង់ទ្វារផ្ទះរបស់ពួកលោក សន្ទូងរបស់ពួកខ្ញុំ ក៏សម្រេចដោយទឹកប្រមាត់ម្យ៉ាងដូចគ្នា ពួកលោកចូរឲ្យទឹកនេះដល់ពួកយើងចុះ" ។

កោលិយៈ. ពួកយើងនឹងមិនឲ្យ ។

សក្យៈ. សូម្បីពួកយើងក៏មិនឲ្យដែរ ។

ពួកអ្នកនគរទាំងពីរនោះ ញ្ចាំងសម្ដីឲ្យចម្រើនឡើងដោយអាការយ៉ាងនេះហើយ ប្រហារនូវគ្នានិងគ្នាយ៉ាងនេះ គឺ ម្នាក់ក្រោកឡើង ហើយប្រហារម្នាក់ទៀត សូម្បីអ្នកដែលត្រូវគេប្រហារនោះ ក៏ប្រហារសូម្បីជនដទៃ ការប៉ះទង្គិចដល់ជាតិ និងរាជត្រកូលទាំងឡាយ ក៏ញ្ចាំងជម្លោះឲ្យចម្រើនឡើង ។ ពួកកម្មករអ្នកដែនកោលិយៈទាំងឡាយពោលថា "ពួកអ្នក ចូរនាំក្មេងអ្នកក្រុងកបិ-លពស្តុទៅចុះ ជនពួកណាដែលនៅរួមនឹងបងប្អូនស្រីរបស់ខ្លួនៗ ដូចជាសត្វ ត្មាន ស្រមុក និងត្មាន ព្រៃជាដើម ដំរី សេះ ខ្ទេល និងអាវុធទាំងឡាយ របស់ជនទាំងនោះនឹងធ្វើអ្វីពួកយើងបាន" ។

ចំណែកកម្មករអ្នកដែនសក្យៈទាំងឡាយពោលថា "ឥឡូវនេះ ពួកអ្នកចូរនាំយកក្មេងដែលមានរោគឃ្លង់ទៅវិញចុះ ។ ជនពួកណា មិនមានទីពឹង មិនមានគតិ នៅក្រោមដើមក្រជៅ ដូចសត្វតិរច្ឆានទាំងឡាយ ដំរី សេះ ខ្ទេល និងអាវុធរបស់ជនទាំងនោះ នឹងធ្វើអ្វីពួកយើងបាន" ។ ជនទាំងនោះ ទៅប្រាប់ពួកអាមាត្យអ្នកត្រួតត្រាក្នុងការងារនោះ ។ ពួកអាមាត្យ ក៏ក្រាបទូលដល់រាជ-

ត្រកូលទាំងឡាយ ។ គ្រានោះ ពួកសក្យៈទាំងឡាយគិតថា "ពួកយើងនឹងសម្តែងនូវកម្ចាំងផង នូវឥទ្ធិពលផង របស់អ្នកនៅរួមជាមួយនឹងបងប្អូនស្រីទាំងឡាយ" ហើយត្រៀមកលយុទ្ធចេញទៅ ។ ចំណែកស្តេចកោលិយៈទាំងឡាយ ទ្រង់គិតថា "ពួកយើងនឹងសម្តែងនូវកម្ចាំងផង នូវឥទ្ធិពលផង របស់អ្នកនៅក្រោមដើមក្រថៅ" ដូច្នេះហើយ ក៏ត្រៀមកលយុទ្ធ ចេញទៅ ។

ព្រះសាស្តាស្តេចហាមឃាត់ព្រះញាតិ

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រួតមើលនូវសត្វលោកក្នុងវេលាជិតភ្លឺ ទ្រង់យើញ ពួកព្រះញាតិហើយ ទ្រង់ព្រះតម្រិះថា "បើតថាគតមិនទៅ ពួកព្រះញាតិទាំងនោះនឹងវិនាស តថាគតទៅកាន់ទីនោះទើបគួរ លុះទ្រង់ព្រះតម្រិះដូច្នោះហើយ ស្តេចក៏យាងទៅតាមអាកាសតែមួយព្រះអង្គឯង ទ្រង់ប្រថាប់គង់ដោយព្រះភ្នែនព្ធដ៏អាកាស ត្រង់កណ្តាលស្ទឹងរោហិណី ។ ព្រះញាតិទាំងឡាយបានយើញ ព្រះសាស្តាហើយ ក៏បោះអាវុធចោល មកថ្វាយបង្គំ ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្តា ត្រាស់សួរព្រះញាតិទាំងនោះថា "មហាបពិត្រ ជម្ងោះហ្នឹង ឈ្មោះថា ជាជម្ងោះអ្វី?" ។

ពួកព្រះញាតិ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គមិនជ្រាបទេ ។

ព្រះសាស្តា. ឥឡូវនេះ នរណាដឹងរឿងនោះ ។

ព្រះញាតិទាំងនោះ សួររហូតដល់ពួកទាសៈ និងកម្មករ ដោយឧបាយនេះថា "ឧបរាជនឹងដឹង សេនាបតីនឹងដឹង" ជាដើម ហើយក្រាបទូលថា "បពិត្រ

ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គឈ្លោះគ្នា ព្រោះទឹក" ។

ព្រះសាស្តា. មហាបពិត្រ ទឹកមានតម្លៃប៉ុន្មាន ?

ព្រះញាតិ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានតម្លៃតិចតួច ។

ព្រះសាស្តា. ក្សត្រទាំងឡាយ មានតម្លៃប៉ុន្មាន ?

ព្រះញាតិ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដែលឈ្មោះថា ក្សត្រ មានតម្លៃកាត់ថ្លៃមិនបាន ។

ព្រះសាស្តា. ក៏ការដែលអ្នកទាំងឡាយ ធ្វើពួកក្សត្រដែលកាត់ថ្លៃមិនបានឲ្យវិនាស ព្រោះអាស្រ័យទឹកមានតម្លៃតិចតួច គួរហើយឬ? ។

ព្រះញាតិទាំងនោះ ក៏បាននៅស្ងៀម ។ លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់ហៅព្រះញាតិទាំងនោះមក ហើយទ្រង់ត្រាស់ថា "មហាបពិត្រ ព្រោះហេតុអ្វី មហាបពិត្រទាំងឡាយ ទ្រង់ធ្វើយ៉ាងនេះ កាលបើមិនមានតថាគតទេ ក្នុងថ្ងៃនេះ ស្ទឹង គឺ លោហិតនឹងហូរ ទ្រង់ទាំងឡាយបានធ្វើនូវអំពើដែលមិនសមគួរឡើយ ទ្រង់ទាំងឡាយ ជាអ្នកមានពៀរ ដោយពៀរ ៥ ប្រការ តថាគតមិនមានពៀរ ទ្រង់ទាំងឡាយជាអ្នកក្រហល់ក្រហាយដោយកិលេស តថាគតមិនមានសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយ ទ្រង់ទាំងឡាយ ជាអ្នកមានសេចក្តីខ្ងល់ខ្ងាយក្នុងការស្វែងរកកាមគុណ តថាគតមិនមានសេចក្តីខ្ងល់ខ្ងាយ" ទើបបានទ្រង់ភាសិតព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖

១. សុសុខំ វត ជីវាម វេរិនេសុ អវេរិនោ

វេរិនេសុ មនុស្សេសុ វិហាម អវេរិនោ ។

សុសុខំ វត ជីវាម អាតុរេសុ អនាតុរា

អាតុរេសុ មនុស្សេសុ វិហាម អនាតុរា ។

សុសុខំ វត ជីវាម ឧស្សុកេសុ អនុស្សុកា

ឧស្សុកេសុ មនុស្សេសុ វិហាម អនុស្សុកា ។

យើងជាអ្នកមិនមានពៀរ រស់នៅជាសុខពិត ក្នុងពួកមនុស្សអ្នកមានពៀរ កាលពួកមនុស្សមានពៀរ យើងជាអ្នកមិនមានពៀរ ។ យើងជាអ្នកមិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ដោយកិលេស រស់នៅជាសុខពិត ក្នុងពួកមនុស្សអ្នកមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ កាលពួកមនុស្សមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ យើងជាអ្នកមិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ។ យើងជាអ្នកមិនមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយក្នុងការស្វែងរក រស់នៅជាសុខពិត ក្នុងពួកមនុស្សអ្នកមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ កាលពួកមនុស្សមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ យើងជាអ្នកមិនមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ។

អធិប្បាយគាថា

*បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **សុសុខំ** បានដល់ សប្បាយ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់អធិប្បាយពាក្យនេះទុកថា "ក្នុងមនុស្សទាំងឡាយអ្នកមានពៀរនឹងគ្នា ដោយពៀរ ៥ ប្រការ តថាគតមិនមានពៀរ ក្នុងមនុស្សទាំងឡាយអ្នក*

មានសេចក្ដីក្តៅក្រហាយដោយកិលេស (តថាគត) ឈ្មោះថា មិនមានសេចក្ដីក្តៅក្រហាយ ព្រោះជាអ្នកមិនមានកិលេស ក្នុងពួកមនុស្ស អ្នកមានសេចក្ដីខ្ជល់ខ្ជាយក្នុងការស្វែងរកកាមគុណ ៥ (តថាគត) ឈ្មោះថា មិនមានសេចក្ដីខ្ជល់ខ្ជាយ ព្រោះមិនមានការស្វែងរក ទើបរស់នៅជាសុខសប្បាយជាងពួកគ្រហស្ថ អ្នកញ៉ាំងជីវិតឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយអំណាចនៃការកាត់ទី.តជាដើម ឬជាងពួកបព្វជិត អ្នកចិញ្ចឹមជីវិតដោយបាបកម្ម មានវេជ្ជកម្មជាដើម ហើយពោលថា តថាគតរស់នៅសុខ ។ បទដ៏សេសមានន័យងាយទាំងអស់ ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ជនជាច្រើន បានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ។

ចប់ រឿងការរម្ងាប់ជម្លោះរបស់ពួកព្រះញាតិ

២. រឿងមារ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់គង់នៅក្នុងស្រុកព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះបញ្ចសាលា ទ្រង់ប្រារព្ធមារ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **សុសុខំ វត (សុខហ្នំ)** ជាដើម ។

ក្មេងស្រី ៥០០ លេងនក្ខត្តប្រក្ស

បានញ្ចថា ថ្ងៃមួយព្រះសាស្តា ទ្រង់ឃើញនូវធម៌ដែលជាឧបនិស្សយ នៃសោតាបត្តិមគ្គរបស់កុមារិកា ៥០០ រូប ទើបស្តេចយាងចូលទៅអាស្រ័យ ស្រុកនោះ ។ ក៏កុមារិកាទាំងនោះ ទៅកាន់ស្ទឹងក្នុងថ្ងៃនក្ខត្តប្រក្ស ងូតទឹក ស្លៀក ពាក់រួចស្រេចហើយ ដើរចូលទៅកាន់ស្រុក ។ ចំណែកព្រះសាស្តា ស្តេច ក៏យាងចូលទៅកាន់ស្រុកនោះ ដើម្បីបិណ្ឌបាតដែរ ។ មារចូលជ្រែកក្នុងសរីរ: នៃជនអ្នកនៅក្នុងស្រុកទាំងអស់ ធ្វើមិនឲ្យព្រះសាស្តា បាននូវកិក្ខាសូម្បីតែមួយ រ៉ៃក ឈរនៅត្រង់ទ្វារផ្ទះ ទូលសួរព្រះសាស្តានៅពេលដែលស្តេចយាងចេញ មក ដោយមានបាត្រដូចជាបុគ្គលលាងទុកហើយថា "សមណ: លោកបានដុំ បាយខ្ទះហើយឬ?" ។

ព្រះសាស្តា. ម្នាលមារមានចិត្តបាប អ្នកបានធ្វើមិនឲ្យតថាគតបានកិក្ខា ឬ? ។

មារ. ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះ សូមស្តេចចូលទៅម្តងទៀតចុះ ។

បានញ្ចថា មារមានការគិតយ៉ាងនេះថា "ប្រសិនបើព្រះសមណគោតម

ទីតិចូលទៅម្តងទៀត យើងនឹងចូលជ្រែកក្នុងសរីរៈនៃជនទាំងពួង ហើយទះដៃ សើចចំអកអំពីខាងមុខព្រះសមណគោតម" ។ ក្នុងខណៈនោះ កុមារិកាទាំងនោះ មកដល់ទ្វារស្រុក ឃើញព្រះសាស្តា ថ្វាយបង្គំហើយ បានឈរនៅក្នុងទីម្ខាង ។ ចំណែកមារទូលព្រះសាស្តាថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គកាលមិនបានជុំបាយ នឹងជាអ្នកត្រូវទុក្ខដែលកើតអំពីសេចក្តីឃ្លាន ហៀតហៀនហើយឬ?" ។

អ្នកមិនកង្វល់ សោយបីតិជំនួសអាហារ

ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "ម្នាលមារមានចិត្តបាប ថ្ងៃនេះសូម្បីតថាគតមិនបានទទួលអ្វីតិចតួច ក៏នឹងញ៉ាំងកាលឲ្យកន្លងទៅដោយសុខ ដែលកើតអំពីបីតិតែម្យ៉ាង ដូចជាព្រហ្មក្នុងទេវលោកជាន់អាភស្សរៈ" ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

២. សុសុខំ វត ជីវាម យេសន្នោ នត្ថិ កិញ្ចនំ
បីតិភក្ខា ភវិស្សាម ទេវា អាភស្សរា យថា ។

យើងមិនមានកង្វល់ តែងរស់នៅជាសុខពិត (ព្រោះ) យើងមានបីតិជាអាហារ ដូចពួកទេវតាជាន់អាភស្សរៈ ។

អធិប្បាយគាថា

*បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **យេសន្នោ (យើងជាអ្នក)** សេចក្តីថា បណ្តាកិលេសជាតជាគ្រឿងកង្វល់ទាំងឡាយ មានរាគៈជាដើម កិលេសជាតជាគ្រឿង*

កង្វល់សូម្បីតែមួយ ដោយអត្ថថា ជាគ្រឿងចង រមែងមិនមានដល់តថាគត ។ បទថា ***បីតិភក្ខា (អ្នកមានបីតិជាភក្សា)*** *ពួកទេវតាជាន់អាភស្សរ: ជាអ្នកមានបីតិជាអាហារ ញ្ចាំងកាលឲ្យកន្ធងទៅ យ៉ាងណា សូម្បីតថាគត ក៏ដូច្នោះ ។*

ក្នុងកាលចប់ទេសនា កុមារិកាទាំង ៥០០ នាក់នោះ ក៏បានតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ។

ចប់ រឿងរបស់មារ

៣. រឿងបរាជ័យរបស់ព្រះបាទកោសល

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធការបរាជ័យ
របស់ព្រះបាទកោសល ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **ជយំ វេរំ (អ្នកឈ្នះ
រមែងបាននូវពៀរ)** ជាដើម ។

អ៊ីចាញ់ក្មួយ

បានឮថា ព្រះបាទកោសលនោះ ទ្រង់អាស្រ័យកាសិកគ្រាម ទ្រង់ច្បាំង
ជាមួយនឹងព្រះបាទអជាតសត្រូវ ដែលជាក្មួយរបស់ព្រះអង្គ កាលព្រះបាទអ-
ជាតសត្រូវនោះឲ្យចាញ់ហើយ អស់វារៈ ៣ ដង ក្នុងវារៈទី ៣ ទ្រង់ព្រះតម្រិះ
ថា "យើងមិនអាចនឹងញ៉ាំងក្មេងដែលមានមាត់មិនទាន់អស់ក្ងិនទឹកដោះ ឲ្យចាញ់
បាន ប្រយោជន៍អ្វីដោយការរស់នៅរបស់យើង" ព្រះរាជា ទ្រង់ផ្តាច់ព្រះក្រ-
យាហារ ស្តេចផ្ទំនៅលើព្រះទែន ។ គ្រានោះ ការប្រព្រឹត្តទៅរបស់ព្រះរាជា
នោះ ផ្សាយទូទៅក្នុងព្រះនគរ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ
ថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បានឮថា ព្រះរាជាទ្រង់អាស្រ័យកាសិកគ្រាម
ត្រូវព្រះបាទអជាតសត្រូវឲ្យទ្រង់បរាជ័យហើយ ៣ ដង ឥឡូវនេះ ព្រះបាទ
កោសលនោះ ទ្រង់បរាជ័យ (ត្រឡប់) មកហើយ ទ្រង់ផ្តាច់នូវព្រះក្រយាហារ
ហើយទ្រង់ផ្ទំនៅលើព្រះទែន ដោយទ្រង់ត្រិះរិះថា "យើងមិនអាចនឹងញ៉ាំងក្មេង
ដែលមានមាត់ មិនទាន់អស់ក្ងិនទឹកដោះឲ្យចាញ់បាន ប្រយោជន៍អ្វីដោយការ

រស់នៅរបស់យើង?" ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ស្តាប់នូវកថារបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ហើយ ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកឈ្នះ រមែងបាននូវពៀរ ចំណែកបុគ្គលអ្នកចាញ់ រមែងដេកជាទុក្ខ" ដូច្នេះហើយ ទើបត្រាស់ព្រះគាថា នេះថា ៖

៣. ជយំ វេរំ បសវតិ ទុក្ខំ សេតិ បរាជិតោ

ឧបសន្តោ សុខំ សេតិ ហិត្វា ជយបរាជយំ ។

បុគ្គលអ្នកឈ្នះ តែងរង់នូវពៀរ បុគ្គលអ្នកចាញ់ តែងដេកជាទុក្ខ ចំណែកបុគ្គលលះបង់ ការឈ្នះ និងការចាញ់ចេញហើយ ជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ ទើបដេកជាសុខ ។

អធិប្បាយគាថា

*បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **ជយំ (អ្នកឈ្នះ)** សេចក្តីថា អ្នកឈ្នះបុគ្គលដទៃ រមែងត្រឡប់បាននូវពៀរ ។ បទថា **បរាជិតោ (អ្នកចាញ់)** សេចក្តីថា អ្នកដែលបុគ្គលដទៃឲ្យចាញ់ហើយ រមែងដេកជាទុក្ខ គឺ រមែងនៅជាទុក្ខ ក្នុងឥរិយាបថទាំងពួង ព្រោះគិតថា "កាលណាហ្ន៎! ទើបយើងឃើញខ្លួនរបស់ បច្ចាមិត្ត?" ។ បទថា **ឧបសន្តោ (អ្នកស្ងប់រម្ងាប់)** សេចក្តីថា ព្រះខីណាស្រព អ្នកមានកិលេស មានរាគៈជាដើមក្នុងខាងក្នុងស្ងប់ហើយ លះបង់នូវការឈ្នះ និងការចាញ់ចេញហើយ រមែងនៅជាសុខ គឺ រមែងរស់នៅដោយសុខ ក្នុងឥរិយាបថទាំងពួង ។*

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ជនជាច្រើន បានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ។

ចប់ រឿងបរាជ័យរបស់ព្រះចាន្ទកោសល

៤. រឿងក្មេងស្រីរបស់ត្រកូលមួយ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធកុមារិកាម្នាក់ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **នត្ថិ រាគសមោ អគ្គិ (ភ្លើងស្មើដោយរាគៈមិនមាន)** ជាដើម ។

ព្រះសាស្តាស្តេចប្រថាប់នៅក្នុងរោងអាវាហមង្គល

បានឣថា មាតារបស់កុមារិកានោះ ធ្វើអាវាហមង្គល និមន្តព្រះសាស្តា ក្នុងថ្ងៃអាវាហមង្គលនោះ ។ ព្រះសាស្តា មានពួកភិក្ខុហែហម ស្តេចយាងទៅ កាន់រោងអាវាហមង្គលនោះ ប្រថាប់នៅហើយ ។ នាងកុមារិកានោះ ធ្វើនូវ កិច្ចទាំងពួង មានការត្រងទឹកជាដើមដើម្បីពួកភិក្ខុ បានដើរទៅដើរមក ។ ឯ ស្វាមីរបស់នាងឈរសម្ងឹងមើលនាង កាលគេឈរសម្ងឹងមើល រាគៈដែលជា កិលេសខាងក្នុង ក៏ផុសផុលឡើង ។ គេត្រូវសេចក្តីមិនជឹងគ្របសង្កត់ហើយ ទើបមិនបម្រើព្រះសម្ពុទ្ធ មិនបម្រើព្រះមហាថេរៈ ៨០ អង្គ បែរជាធ្វើទុកក្នុង ចិត្តថា "យើងនឹងលាដៃចាប់ស្ត្រីនោះ" ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់យើញអធ្យាស្រ័យ របស់បុរសនោះហើយ ទ្រង់បានធ្វើមិនឲ្យគេមើលយើញស្ត្រីនោះ ។ កាលគេ មើលមិនយើញស្ត្រីនោះ ទើបគេឈរសម្ងឹងមើលព្រះសាស្តា ។ ក្នុងកាលដែល គេឈរសម្ងឹងមើលនោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "ម្នាលកុមារតូច ដែលឈ្មោះ ថា ភ្លើងប្រាកដស្មើដោយភ្លើង គឺ រាគៈមិនមាន ឈ្មោះថា ទោសប្រាកដស្មើ

ដោយទោស គឺ ទោស:មិនមាន ឈ្មោះថា ទុក្ខប្រាកដស្មើដោយទុក្ខ ព្រោះ ការរក្សាខន្ធ មិនមាន សូម្បីសុខដូចជានិព្វានសុខ មិនមានដូចគ្នា" ដូច្នេះហើយ ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៤. នត្ថិ រាគសមោ អគ្គិ នត្ថិ ទោសសមោ កលិ

នត្ថិ ខន្ធសមា ទុក្ខា នត្ថិ សន្តិ បរំ សុខំ ។

ភ្លើងស្មើដោយរាគ: មិនមាន ទោសកំហុសស្មើដោយទោស: មិនមាន ទុក្ខទាំងឡាយស្មើដោយខន្ធ មិនមាន សុខក្រៅអំពី សេចក្តីស្ងប់ មិនមាន ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **នត្ថិ រាគសមោ (ស្មើដោយរាគ:រមែងមិនមាន)** សេចក្តីថា ឈ្មោះថា ភ្លើងដទៃស្មើដោយរាគ: ដែលអាចធេះមិនសម្តែងនូវផ្សែង អណ្តាត ឬក៏រងើក ធេះតែក្នុងខាងក្នុងប៉ុណ្ណោះ ហើយសល់តែគំនរផេះ រមែងមិនមាន ។ បទថា **កលិ (ទោស)** សេចក្តីថា សូម្បីទោសស្មើដោយទោស: រមែងមិនមាន ។ បទថា **ខន្ធសមា[1] (ស្មើដោយខន្ធ)** បានដល់ ស្មើដោយខន្ធទាំងឡាយ អធិប្បាយថា ឈ្មោះថា ទុក្ខដទៃដូចជាខន្ធទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលរក្សាហើយជាទុក្ខ រមែងមិនមាន ។ បទថា **សន្តិ បរំ សុខំ (សុខដទៃក្រៅពីសេចក្តីស្ងប់)** សេចក្តីថា សូម្បីសុខដទៃ ក្រៃលែងជាងព្រះនិព្វាន រមែងមិនមាន អធិប្បាយថា ពិតណាស់ សេចក្តីសុខដទៃ ក៏ជាសុខដែរ តែ

ព្រះនិព្វានជាបរមសុខ ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា កុមារិកា និងកុមារនោះ ក៏បានតាំងនៅ ក្នុងសោតាបត្តិផល ។ ក្នុងខណៈនោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើអាការ គឺ ការ ឃើញគ្នានិងគ្នាជល់អ្នកទាំងពីរ ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងកុមារិកានៃត្រកូលមួយ

---

១ បាលីជា ខន្ធាទិសា ។

៥. រឿងឧបាសកមួយរូប

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងក្រុងអាឡវី ទ្រង់ប្រារព្ធឧបាសកមួយ រូប ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនាថា **ជិយច្ចា (សេចក្តីយ្ចាន)** ជាដើម ។

ព្រះសាស្តាស្តេចយាងទ្រោសមនុស្សទុគិត

សេចក្តីពិស្តារថា ថ្ងៃមួយ ព្រះសាស្តាប្រថាប់នៅក្នុងព្រះគន្ធកុដិ ក្នុងព្រះជេតពន ទ្រង់រមិលមើលនូវសត្វលោកក្នុងវេលាជិតភ្លឺ ទ្រង់ឃើញបុរសទុគិតម្នាក់ ដែលមានប្រក្រតីនៅក្នុងក្រុងអាឡវី ទ្រង់ជ្រាបនូវការដល់ព្រមនៃធម៌ដែលជាឧបនិស្សយរបស់បុរសទុគិតនោះ មានភិក្ខុ ៥០០ រូប ជាបរិវារ ស្តេចបានយាងទៅកាន់ក្រុងអាឡវី ។ អ្នកក្រុងអាឡវីក៏បាននិមន្តព្រះសាស្តា ។ បុរសទុគិតនោះបានឣថា "ព្រះសាស្តាស្តេចយាងមក" ដូច្នេះហើយ ក៏បានតាំងចិត្តទុកថា "យើងនឹងស្តាប់ធម៌ក្នុងសម្នាក់ព្រះសាស្តា" ។ ថ្ងៃនោះឯង គេបានបាត់គោមួយក្បាល គេគិតថា "យើងស្វែងរកគោ ឬក៏ទៅស្តាប់ព្រះធម៌" ក្នុងពេលនោះ គេក៏បានសម្រេចចិត្តថា "យើងស្វែងរកគោ កៀងឲ្យចូលទៅកាន់ហ្ជូងហើយ នឹងស្តាប់ព្រះធម៌ជាក្រោយ" ដូច្នេះ ក៏ចេញអំពីផ្ទះតាំងពីព្រលឹម ។ សូម្បីអ្នកក្រុងអាឡវី និមន្តភិក្ខុសង្ឆ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធានឲ្យគង់ ហើយបានអង្គាស ទទួលបាត្រដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការអនុមោទនា ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រថាប់នៅស្ងៀម ដោយធ្វើទុកក្នុងព្រះទ័យថា "តថាគតអាស្រ័យបុគ្គលណា

មកហើយ អស់ចម្ងាយផ្លូវប្រមាណ ៣០ យោជន៍ បុគ្គលនោះចូលទៅកាន់ព្រៃ ដើម្បីស្វែងរកគោ កាលណាគេមក ទើបតថាគតសម្តែងធម៌" ។ បុរសនោះ យើញគោក្នុងវេលាថ្ងៃ កៀងគោចូលហ្ងូងហើយ គិតថា "បើទុកជាវត្ថុដទៃមិន មាន យើងនឹងធ្វើនូវកិច្ចត្រឹមតែការថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះសាស្តា" សូម្បីត្រូវការ ឃ្លានបៀតបៀន ក៏មិនទៅផ្ទះ មកកាន់សម្នាក់ព្រះសាស្តាដោយរហ័ស ថ្វាយ បង្គំព្រះសាស្តាហើយ ឈរក្នុងទីដ៏សមគួរមួយ ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់ទៅ កាន់អ្នកខ្ងល់ខ្ងាយក្នុងទាន ក្នុងកាលដែលគេឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរនោះថា "វត្ថុ អ្វីៗ ដែលជាសំណល់របស់ភិក្ខុសង្ឃ មានដែរឬ?" ។

អ្នកខ្ងល់ខ្ងាយក្នុងទាន. មានគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. បើដូច្នោះ ចូរអ្នកឲ្យបុរសនេះបរិភោគផង ។

ព្រះសាស្តាត្រូវគេនិន្ទា

គេក៏ឲ្យបុរសនោះអង្គុយ ក្នុងទីដែលព្រះសាស្តាត្រាស់ហើយនោះឯង ហើយអង្គាសដោយបបរ និងវត្ថុដែលបុគ្គលគប្បីទំពា និងវត្ថុដែលបុគ្គលគប្បី បរិភោគដោយគោរព ។ បុរសទុគ៌តនោះបរិភោគភត្តស្រេចហើយ ខ្ពុរមាត់ ។ បានឲ្យថា ការចាត់ចែងភត្តរបស់ព្រះតថាគត រមែងមិនមានក្នុងទីដទៃ ក្នុងបិដក ទាំង ៣ វៀរទីនេះចេញ ។ ចិត្តរបស់បុរសនោះ មានសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយស្ងប់ រម្ងាប់ហើយ បានជាចិត្តមានអារម្មណមូលតែមួយ ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្តាក៏ ត្រាស់អនុបុព្វីកថា ហើយទ្រង់ប្រកាសសច្ចៈទាំងឡាយដល់បុរសនោះ ។ ក្នុង

ទីបំផុតនៃព្រះធម្មទេសនា បុរសនោះក៏តាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ។ ចំណែកព្រះសាស្តាទ្រង់ធ្វើអនុមោទនាហើយ ស្តេចក្រោកចាកអាសនៈ ចៀសចេញទៅ ។ មហាជនជូនដំណើរព្រះសាស្តាទៅហើយ ក៏ត្រឡប់មកវិញ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលទៅជាមួយព្រះសាស្តា លើកពោលថា "អាវុសោទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរមើលនូវកម្មរបស់ព្រះសាស្តាចុះ កម្មបែបនេះ រមែងមិនមានក្នុងថ្ងៃទាំងឡាយទេ តែថ្ងៃនេះ ព្រះសាស្តាទ្រង់អាស្រ័យមនុស្សម្នាក់ បញ្ជាឲ្យគេចាត់ចែងនូវវត្ថុទាំងឡាយ មានបបរជាដើមឲ្យបុរសនោះ" ។ ព្រះសាស្តាស្តេចយាងត្រឡប់ ប្រថាប់ឈរ ហើយត្រាស់សួរថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយពោលនូវអ្វី?" ។ ទ្រង់ស្តាប់នូវសេចក្តីនោះហើយ ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនោះហើយ តថាគតគិតថា តថាគត កាលមកអស់ចម្ងាយផ្លូវកន្លារ ៣០ យោជន៍ ឃើញឧបនិស្សរ័យរបស់ឧបាសកនោះហើយ ទើបមកឧបាសកនោះ ឃ្វានក្រៃលែងណាស់ ក្រោកឡើងអំពីព្រលឹមហើយ ដើរកាគ ក្នុងព្រៃ សូម្បីកាលតថាគតសម្តែងធម៌ ក៏មិនអាចចាក់ធ្លុះនូវធម៌បាន ព្រោះទុក្ខ គឺ សេចក្តីឃ្វាន ទើបតថាគតធ្វើយ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឈ្មោះថា រោគ ជ្រាកជស្មើដោយរោគ គឺ សេចក្តីឃ្វាន រមែងមិនមាន" ដូច្នេះហើយ ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

ជិឃច្ឆា បរមា រោគា សង្ខារ បរមា ទុក្ខា
ឯតំ ញត្វា យថាភូតំ និព្ពានំ បរមំ សុខំ ។

សេចក្តីស្រេកឃ្លាន ជារោគយ៉ាងក្រៃលែង សង្ខារទាំងឡាយ ជាទុក្ខយ៉ាងក្រៃលែង (អ្នកប្រាជ្ញ) ដឹងច្បាស់សេចក្តីនុ៎ះ តាមពិតហើយ (រមែងធ្វើឲ្យច្បាស់) នូវព្រះនិព្វាន ជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងឡាយនោះ បទថា ***ជិឃច្ឆា បរមា រោគា (សេចក្តីស្រេកឃ្លាន ជារោគយ៉ាងក្រៃលែង)*** *សេចក្តីថា ព្រោះរោគយ៉ាងដទៃព្យាបាលអស់រ៉ាវ:មួយគ្រាក៏បាត់ទៅ ឬថា បុគ្គលរមែងលះបង់បាន ដោយអំណាចនៃអង្គនោះៗ ចំណែកសេចក្តីស្រេកឃ្លាន បុគ្គលគប្បីព្យាបាលអស់កាលជានិច្ច ព្រោះហេតុនោះ សេចក្តីស្រេកឃ្លាននេះ ទើបចាត់ជារោគយ៉ាងក្រៃលែងជាង រោគដ៏សេស ។ ១ខ្ន ៥ ឈ្មោះថា* ***សង្ខារទាំងឡាយ (សង្ខារ)*** *។ បទថា* ***ឯតំ ញត្វា (ដឹងសេចក្តីនុ៎ះ)*** *សេចក្តីថា បណ្ឌិតដឹងច្បាស់តាមការពិតថា "រោគ ស្មើដោយសេចក្តីស្រេកឃ្លាន រមែងមិនមាន ឈ្មោះថា ទុក្ខ ស្មើដោយការរក្សា ១ខ្ន រមែងមិនមាន" ហើយធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ។ បទថា* ***និព្វានំ បរមំ សុខំ (ព្រះនិព្វានជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង)*** *សេចក្តីថា ព្រោះព្រះនិព្វាននោះ ជាសុខដ៏កំពូល គឺ យ៉ាងខ្ពង់ខ្ពស់ជាងសុខទាំងអស់ ។*

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ជនជាច្រើន បានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ

មានសោតាបត្តិផលជាដើម ។

ចប់ រឿងឧចាសកមួយរូប

៦. រឿងព្រះចាធបសេនធិកោសល

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះបាទបសេ-នទិកោសល ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ***អារោគ្យបរមា លាភា (លាភទាំងឡាយ មានការមិនមានរោគជាយ៉ាងក្រៃលែង)*** *ជាដើម ។*

ព្រះរាជាសោយព្រះក្រយាហារច្រើន

សេចក្តីពិស្តារថា សម័យមួយ ព្រះរាជាសោយព្រះក្រយាហារទាំងនាឡិនៃអង្ករ ជាមួយសូប: និងព្យញ្ជន:ដ៏សមគួរដល់ព្រះក្រយាហារនោះ ។ ថ្ងៃមួយព្រះរាជាទ្រង់សោយព្រះស្ងាយក្នុងវេលាព្រឹកហើយ ទ្រង់មិនទាន់បន្ទោ-បង់សេចក្តីស្រវឹងក្នុងភត្តនៅឡើយ ស្តេចក៏ទៅកាន់សម្នាក់ព្រះសាស្តា ទ្រង់មានព្រះកាយលំបាក ទ្រង់ប្រែទៅប្រែមក ទាំងការងងុយងោកងក់ក៏គ្របសង្កត់ព្រះអង្គទៀត កាលមិនអាចនឹងទ្រង់ផ្ទំត្រង់បាន ទើបប្រថាប់អង្គុយនៅក្នុងទីមួយ ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ទៅកាន់ព្រះរាជាថា "មហាបពិត្រ ព្រះអង្គមិនទាន់បានសម្រាក ស្តេចក៏មកកាន់ទីនេះឬ?" ។

ព្រះរាជា. ព្រះករុណាព្រះអង្គ ទុក្ខធំបានកើតមានដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ចាប់តាំងពីកាលនៃភត្តដែលខ្ញុំព្រះអង្គបរិភោគហើយ ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់ទៅកាន់ព្រះរាជាថា "មហាបពិត្រ ការបរិភោគនូវភោជនច្រើនពេក ជាទុក្ខយ៉ាងនេះ" ដូច្នេះហើយ ទ្រង់ទូន្មានដោយព្រះគាថានេះថា ៖

ក្នុងកាលណា បុគ្គលជាអ្នកបរិភោគច្រើន ជាអ្នកងោកងុយ ជាអ្នកប្រាថ្នានឹងដេក រសាប់រសល់ ដូចជាជ្រូកដ៏ធំដែលគេចិញ្ចឹមដោយអាហារ ក្នុងកាលនោះ គេក៏ជាបុគ្គលល្ងង់ខ្លៅ រមែងចូលទៅកាន់គភ៌រៀយៗ ។

លុះទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះហើយ ក៏ត្រាស់ថា "មហាបពិត្រ ការបរិភោគនូវកោជនតែល្មមប្រមាណ ទើបគួរ ព្រោះអ្នកបរិភោគល្មមប្រមាណ រមែងបានសេចក្តីសុខ" កាលនឹងទ្រង់ឲ្យឱ្យ៉ាងទៀតក្រៃលែងឡើង ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

បុគ្គលអ្នកមានសតិសព្វកាល ដឹងនូវប្រមាណក្នុងកោជនដែលខ្លួនបានមកហើយ មានវេទនាតិចតួច (អាហារដែលបរិភោគហើយ) រមែងរលួយទៅសន្សឹមៗ និងញ៉ាំងអាយុជីវិតឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។

ព្រះរាជាមិនអាចនឹងរៀនព្រះគាថាបាន តែត្រាស់ទៅកាន់អាមាត្យឈ្មោះ សុទស្សន: ជាកូយដែលឈរនៅជិតនោះថា "នែបា អ្នកចូររៀនព្រះគាថានេះ" សុទស្សន:រៀនព្រះគាថានោះហើយ ទូលសួរព្រះសាស្តាថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើយ៉ាងណា?" លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់ទៅកាន់អាមាត្យនោះថា "កាលណាព្រះរាជាសោយ អ្នកគប្បីពោលគាថានេះ ក្នុងកាលដែលស្តេចទ្រង់សោយនូវដុំព្រះស្វាយខាងចុងបំផុត កាលព្រះរាជាទ្រង់កំណត់

សេចក្ដីបានហើយ ទ័ងទ្រង់លះបង់ជុំបាយនោះ ក្នុងកាលចម្អិនកត្ដ្ថាយព្រះរាជ អ្នកគប្ជីឲ្យគេបន្ទយអង្ករប្រមាណប៉ុណ្ណោះ តាមការរាប់គ្រាប់បាយ ក្នុងជុំព្រះ ស្ងោយនោះ" ។ សុទស្សនៈនោះទទួលថា "ព្រះករុណា ព្រះអង្ក" ។ កាលព្រះ រាជាសោយព្រះស្ងោយក្នុងវេលាព្រឹកក្ដី ក្នុងវេលាល្ងាចក្ដី ក៏ពោលគាថានោះ ឡើង ក្នុងកាលដែលព្រះរាជាសោយទូវជុំព្រះស្ងោយចុងក្រោយ ហើយប្រើគេ ឲ្យបន្ទយអង្ករទាំងឡាយតាមចំនួនគ្រាប់បាយក្នុងជុំព្រះស្ងោយ ដែលព្រះរាជា ទ្រង់លះបង់ចោលនោះ ។ ព្រះរាជា ទ្រង់បានស្ដាប់ទូវគាថារបស់សុទស្សនៈ នោះហើយ ទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យព្រះរាជទានទ្រព្យម្ដងមួយពាន់ៗ ។

ព្រះរាជាទ្រង់បន្ទយព្រះស្ងោយចានហើយ

សម័យខាងក្រោយមក ព្រះរាជាអង្គនោះទ្រង់តាំងនៅក្នុងការ:ជាអ្នក មានព្រះស្ងោយនៃអង្ករមួយនាឡិជាយ៉ាងក្រៃលែង ទ្រង់ជាអ្នកដល់ហើយទូវ សេចក្ដីសុខ ទ្រង់មានព្រះសរីរ:ដ៏ស្រាល ។

ក្រោយមកថ្ងៃមួយ ព្រះរាជាស្ដេចទៅកាន់សម្ភាក់ព្រះសាស្ដា ថ្វាយបង្គំ ព្រះសាស្ដាហើយក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះសេចក្ដីសុខ កើតដល់ខ្ញុំព្រះអង្គហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គអាចដេញតាមចាប់ម្រ៉ីគក៏បាន សេះក៏បាន កាលមុនខ្ញុំព្រះអង្គមានការច្បាំងជាមួយទ័ងក្ជ្ជយខ្លួនឯង ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ បានឲ្យធីតា ឈ្មោះវជិរកុមារី ដល់ក្ជ្ជយហើយ ឲ្យស្រុកនោះធ្វើឲ្យជាតម្ងៃវត្ដ សម្រាប់ងូត ដល់ធីតាឈ្មោះវជិរ:នោះឯង ។ ការប្រកួតប្រកាន់ជាមួយទ័ងក្ជ្ជយ

នោះស្ងប់ហើយ សេចក្តីសុខពិត កើតហើយដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រោះហេតុនេះផង សូម្បីកែវមណីរបស់ព្រះចាទកុសរាជ ដែលបាត់ទៅហើយក្នុងផ្ទះរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ក្នុងថ្ងៃមុន ឥឡូវនេះ កែវមណីនោះ បានមកក្នុងកណ្តាប់ដៃរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គហើយ សេចក្តីសុខពិត កើតហើយដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រោះហេតុនេះផង ខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នា សេចក្តីស្និទ្ធស្នាលនឹងសាវ៉ែកទាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គ ទើបធ្វើជីតាដែលជាញាតិ របស់ព្រះអង្គទុកក្នុងផ្ទះ សេចក្តីសុខពិត កើតឡើងហើយដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រោះ ហេតុនេះផង" ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "មហាបពិត្រ ការមិនមានរោគ ជាលាភយ៉ាង ក្រៃលែង ទ្រព្យប្រាកដស្មើដោយសេចក្តីសន្ធោសដោយវត្ថុ តាមដែលខ្លួនបាន ហើយ រមែងមិនមាន ឈ្មោះថា ញាតិប្រាកដស្មើដោយការស្និទ្ធស្នាល មិន មាន ឈ្មោះថា ធម្មជាតិជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង ប្រាកដស្មើដោយព្រះនិព្វាន មិនមាន" ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៦. អារោគ្យបរមា លាភា សន្ធុដ្ឋិបរមំ ធនំ
វិស្សាសបរមា ញាតី និព្វានំ បរមំ សុខំ ។

លាភមានការមិនមានរោគ ជាយ៉ាងក្រៃលែង ទ្រព្យមានសេចក្តី សន្ធោស ជាយ៉ាងក្រៃលែង ញាតិ មានសេចក្តីស្និទ្ធស្នាល ជា យ៉ាងក្រៃលែង ព្រះនិព្វានជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង។

អធិប្បាយគាថា

*បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **អារោគ្យបរមា** (**មានការមិនរោគជាយ៉ាង***

ក្រៃលែង) *សេចក្តីថា ភាពជាអ្នកមិនមានរោគ ជាលាភយ៉ាងក្រៃលែង ពិត ណាស់ លាភទាំងឡាយ សូម្បីមានដល់បុគ្គលអ្នកមានរោគ ក៏មិនចាត់ថាជា លាភដែរ ព្រោះដូច្នោះ លាភទាំងពួង ទើបមកដល់អ្នកមិនមានរោគប៉ុណ្ណោះ ហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា* ***អារោគ្យបរមា លាភា*** *។ បទថា* ***សន្ពុជ្ជំបរមំ ធនំ (ទ្រព្យមានសេចក្តីសន្តោសជាយ៉ាងក្រៃលែង)*** *សេចក្តីថា ភាវៈ គឺ សេចក្តីត្រេកអរនឹងវត្ថុតាមដែលខ្ជួនបានហើយ ដែលជារបស់នៃខ្ជួន របស់ គ្រហស្ថ ឬបព្វជិតនោះឯង ឈ្មោះថា សន្តោស សន្តោសនោះ ជាទ្រព្យយ៉ាង ក្រៃលែងជាងទ្រព្យដ៏សេស ។ បទថា* ***វិស្សាសបរមា ញាតី (ញាតិមានសេចក្តី ស្និទ្ធស្នាលជាយ៉ាងក្រៃលែង)*** *សេចក្តីថា មាតាក្តី បិតាក្តី ចូរលើកទុកចុះ មិន មានសេចក្តីស្និទ្ធស្នាលនឹងបុគ្គលណា បុគ្គលនោះមិនមែនជាញាតិទេ តែបើមាន សេចក្តីស្និទ្ធស្នាលនឹងបុគ្គលណា បុគ្គលនោះ សូម្បីមិនជាប់ជាញាតិក៏ដោយ ក៏ឈ្មោះថា ជាញាតិយ៉ាងក្រៃលែង គឺ យ៉ាងខ្ពង់ខ្ពស់ ព្រោះដូច្នោះ ទើបព្រះ មានព្រះភាគត្រាស់ថា* ***ញាតិមានសេចក្តីស្និទ្ធស្នាលជាយ៉ាងក្រៃលែង*** *។*

ម្យ៉ាងទៀត ឈ្មោះថា សេចក្តីសុខដូចព្រះនិព្វាន មិនមាន ព្រោះហេតុ នោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ***និព្វានជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង*** *។*

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើនបានសម្រេចអរិយផលទាំង ឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងព្រះទាធបសេនធិកោសល

៧. រឿងព្រះតិស្សត្ថេរ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់គង់នៅក្នុងក្រុងវេសាលី ទ្រង់ប្រារព្ធកិក្ខុមួយ រូប ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **បរិវេការសំ (រសដែលកើតអំពីវិវេក)** ជូនៃ ជាដើម ។

ចានជ្រាបដំណឹងបរិនិព្វានហើយ ក៏ព្យាយាមបំពេញសមណធម៌ សេចក្តីពិស្តារថា កាលព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ ៤[1] ខែទៀត តថាគតនឹងបរិនិព្វានហើយ" ។ កិក្ខុ ៧០០ រូប ក្នុងសម្លាក់នៃព្រះសាស្តា ដល់ទូវសេចក្តីតក់ស្លុតយ៉ាងខ្លាំង ។ ធម្មសង្វេគ ក៏កើតដល់ព្រះខីណាស្រពទាំងឡាយ ។ កិក្ខុបុថុជ្ជនទាំងឡាយ មិនអាចនឹងទប់ទឹកភ្នែកបាន ។ កិក្ខុទាំងឡាយជាពួកៗ ប្រឹក្សាគ្នាថា "ពួកយើងនឹងធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎" គ្រានោះ កិក្ខុមួយរូបឈ្មោះតិស្ស:គិតថា "បានឮថា ព្រះសាស្តានឹងបរិនិព្វាន ដោយកាលកន្ទងទៅ ៤ ខែទៀត អញសោត ជាអ្នកនៅមានរាគ:មិនទាន់ទៅប្រាស កាលព្រះសាស្តាទ្រង់នៅព្រះជន្ម អញគួរតែកាន់យកព្រះអរហត្ត (ឲ្យបាន)" លុះគិតដូច្នោះហើយ ក៏ជាបុគ្គលតែម្នាក់ឯងប៉ុណ្ណោះ ក្នុងឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ការទៅកាន់សម្លាក់កិក្ខុទាំងឡាយ ឬការសន្ទនាប្រាស្រ័យជាមួយនឹងកិក្ខុរូបណាមួយ រមែងមិនមាន ។ គ្រានោះ កិក្ខុទាំងឡាយពោលនឹងកិក្ខុនោះថា "អាវុសោ តិស្ស:

១- គួរជា ៣ ខែ តែក្នុងទីនេះលោកប្រៃ ៤ ខែ ។

ព្រោះហេតុអ្វី ទើបអ្នកធ្វើយ៉ាងនេះ" ។ លោកមិនបានស្តាប់សំដីរបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលរឿងនោះចំពោះព្រះសាស្តា ហើយក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុឈ្មោះតិស្សៈនោះ មិនមានសេចក្តីស្រឡាញ់ចំពោះព្រះអង្គទេ" ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ឲ្យហៅព្រះតិស្សត្ថេរមក ហើយត្រាស់សួរថា "តិស្សៈ ព្រោះហេតុអ្វី? ទើបអ្នកធ្វើយ៉ាងនេះ" ។ កាលព្រះតិស្សៈក្រាបទូលសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ខ្លួនហើយ ទ្រង់ប្រទានសាធុការថា "សាធុ សាធុ តិស្សៈ" ។ ហើយត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកដែលស្រឡាញ់តថាគត ចូរជាអ្នកដូចតិស្សៈចុះ" សូម្បីអ្នកធ្វើការបូជាដោយគ្រឿងក្រអូប និងផ្កាកម្រងជាដើម មិនឈ្មោះថាបូជាតថាគតសោះឡើយ លុះតែបដិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ទើបឈ្មោះថា បូជាតថាគត" ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៧. បវិវេករសំ បិត្វា រសំ ឧបសមស្ស ច
និទ្ទរោ ហោតិ និប្បាបោ ធម្មបីតិរសំ បិវំ ។

ភិក្ខុផឹករសវិវេកផង រសព្រះនិព្វាន ជាទីរម្ងាប់កិលេសផង
ផឹករសបីតិដែលកើតអំពីធម៌ផង ទើបជាអ្នកមិនមានសេចក្តី
ក្រវល់ក្រវាយ មិនមានសេចក្តីសៅហ្មងឡើយ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា *បវិវេករសំ (រសដែលកើតពីវិវេក)* សេចក្តីថា រសដែលកើតអំពីវិវេក អធិប្បាយថា សេចក្តីសុខ ដែលកើតអំពីភាពតែ

ម្នាក់ឯង ។ បទថា **បិត្វា (ផឹក)** សេចក្តីថា ផឹកហើយដោយអំណាចនៃអ្នកធ្វើនូវកិច្ច មានការកំណត់ដឹងនូវទុក្ខជាដើម ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយភាពជាអារម្មណ៍ ។ បទថា **រសំ ឧបសមស្ស ច (និងរសព្រះនិព្វានដែលចូលទៅស្ងប់)** សេចក្តីថា ផឹកហើយនូវរសនៃព្រះនិព្វាន ដែលជាទីចូលទៅស្ងប់កិលេស ។ បទថា **និទ្ទរោ ហោតិ (រមែងជាអ្នកមិនមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ)** សេចក្តីថា ភិក្ខុជាខីណាស្រព ឈ្មោះថា ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ និងមិនមានបាប ព្រោះមិនមានសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ គឺ រាគៈជាដើមក្នុងខាងក្នុង ព្រោះផឹកនូវរសទាំងពីរយ៉ាងនោះ ។ បទថា **រសំ បិវំ (ផឹករស)** សេចក្តីថា សូម្បីកាលផឹករសនៃបីតិ ដែលកើតឡើងហើយ ដោយអំណាចនៃលោកុត្តរធម៌ ៩ រមែងជាអ្នកមិនមានសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ និងមិនមានបាប ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ព្រះតិស្សៈ ក៏បានសម្រេចព្រះអរហត្ត ។ ទេសនាបានមានប្រយោជន៍ សូម្បីដល់មហាជន ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងព្រះតិស្សត្ថេរ

៨. រឿងសក្ពទេវរាជ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់គង់នៅក្នុងវេឡុវគ្រាម ទ្រង់ប្រារព្ធសក្ពទេ-វរាជ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **សាហុ ទស្សនំ (ការឃើញ...ជាការល្អ)** ជាដើម "សាហុ តាមព្រះអដ្ឋកថា" ។

សេចក្តីពិស្តារថា សក្ពទេវរាជទ្រង់ជ្រាបដល់ព្រះអាពាធ ព្រោះធ្លាក់ព្រះលោហិតជាសមុដ្ឋាន កើតឡើងចំពោះព្រះតថាគត ក្នុងកាលព្រះអង្គជាក់ព្រះជន្មាយុសង្ខារហើយ ទ្រង់បានត្រិះរិះថា "ការដែលយើងទៅកាន់សម្នាក់ព្រះសាស្តាហើយ ធ្វើជាគិលានុប្បដ្ឋាក រមែងគួរ" ទ្រង់លះបង់នូវអត្តភាពប្រមាណបីគាវុត ចូលទៅគាល់ព្រះសាស្តា ថ្វាយបង្គំហើយ ទ្រង់ច្របាច់ព្រះបាទដោយព្រះហស្ទទាំងពីរ គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរថា "នរណាហ្នឹង" ។

សក្ពទេវរាជ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គជាសក្ពទេវរាជ ។

ព្រះសាស្តា. មហាបពិត្រយាងមកធ្វើអ្វី ?

សក្ពទេវរាជ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមកដើម្បីបម្រើព្រះអង្គដែលទ្រង់ប្រឈួន ។

ព្រះសាស្តា. ម្នាលសក្ពៈ ក្ងិនមនុស្សរមែងប្រាកដដល់ទេវតាទាំងឡាយដូចជាសាកសពដែលចងត្រង់.ក តាំងអំពី ១០០ យោជន៍ អ្នកចូរទៅវិញចុះ អ្នកបម្រើរបស់តថាគត មានហើយ ។

សក្កទេវរាជក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូម្បីខ្ញុំព្រះអង្គឋិត នៅក្នុងទីបំផុតនៃយោជន៍ ៨៤.០០០ មកកាន់ទីនេះ ដោយអាស្រ័យបានធុំក្លិន សីលរបស់ព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គនេះឯងនឹងបម្រើព្រះអង្គ" ហើយមិនឲ្យបុគ្គល ដទៃពាល់ត្រូវនូវភាជនៈសម្រាប់បន្ទោបង់នូវមន្ទិល ក្នុងសរីរៈរបស់ព្រះសាស្តា សូម្បីដោយដៃ ទ្រង់តម្កល់នៅលើព្រះសិរសាតែម្យ៉ាង នាំចេញទៅ មិនបាន ធ្វើសូម្បីនូវអាការត្រឹមតែការជ្ជួញព្រះភក្ត្រ ជាអ្នកមានអាការដូចជានាំទៅនូវ ភាជនៈដែលជាក់គ្រឿងក្រអូប ។ ស្តេចប្រតិបត្តិក្នុងព្រះសាស្តា ដោយអាការ យ៉ាងនេះ ក្នុងកាលដែលព្រះសាស្តាព្រះអង្គមានសេចក្តីសប្បាយនោះឯង ទើប បានស្តេចទៅវិញ ។

ភិក្ខុសរសើរសក្ពទេវរាជ

ភិក្ខុទាំងនោះប្រជុំគ្នា ពោលឡើងថា "គួរឲ្យសសើរហ្ន៎ សក្កទេវរាជមាន សេចក្តីស្នេហាក្នុងព្រះសាស្តា ទ្រង់លះបង់នូវសម្បត្តិដ៏ជាទិព្ធបែបនេះ ទ្រង់នាំ ភាជនៈសម្រាប់បន្ទោបង់នូវមន្ទិលក្នុងសរីរៈរបស់ព្រះសាស្តាទៅដោយព្រះសិរ មិនបានធ្វើអាការត្រឹមតែការជ្ជួញព្រះភក្ត្រ ដូចគេនាំទៅនូវភាជនៈដែលពេញ ទៅដោយគ្រឿងក្រអូប ដូច្នេះ ទ្រង់បានបម្រើព្រះសាស្តាហើយ" ព្រះសាស្តា ទ្រង់ស្តាប់នូវពាក្យរបស់ភិក្ខុទាំងនោះហើយ ត្រាស់សួរថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ និយាយគ្នាអំពីរឿងអ្វី?" គ្រានោះ ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលថា "រឿងឈ្មោះនេះ ព្រះអង្គ" ទើបត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សក្កទេវរាជ

ស្រឡាញ់ក្នុងតថាគត មិនជាអស្ចារ្យទេ ព្រោះសក្ខេទេវាជនេះ ស្តាប់ធម្មទេសនា ហើយ បានជាសោតាបន្ន លះបង់ភាពជាសក្ខេទេវាជចាស់ ដល់នូវភាពជា សក្ខេទេវាជកំលោះ អាស្រ័យតថាគត ពិតណាស់ កាលសក្ខេទេវាជស្តេចគង់ នៅកណ្តាលទេវបរិស័ទ ក្នុងឥន្ទសាលគូហា ក្នុងកាលដែលខ្លួនត្រូវមរណភ័យ គំរាម ធ្វើទេវបុត្រឈ្មោះ **បញ្ចសិខ:** អំពីខាងមុខហើយ ស្តេចមកកាតថាគត តថាគតបានពោលថា ៖

"ម្នាលវាសវ: ព្រះអង្គចូរសួរបញ្ហាតថាគតចុះ ព្រះអង្គប្រាថ្នា ក្នុងព្រះទ័យនូវបញ្ហាយ៉ាងណាមួយ តថាគតនឹងធ្វើនូវទីបំផុត នៃបញ្ហានោះៗ របស់ព្រះអង្គបានពិត" ។

កាលនឹងបន្ទោបង់នូវសេចក្តីសង្ស័យរបស់សក្ខេទេវាជ ទើបទ្រង់ បានសម្តែងព្រះធម៌ទេសនា ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ធម្មាភិសមយ៉ាងបានមាន ដល់សត្វទាំងឡាយប្រមាណ ១៤ កោដិ ចំណែកសក្ខេទេវាជក៏បានសម្រេច សោតាបត្តិផល ក្នុងខណៈដែលព្រះអង្គគង់នោះឯង ជាសក្ខេទេវាជកំលោះ តថាគតមានឧបការៈច្រើនដល់សក្ខេទេវាជនោះ ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ឈ្មោះ ថា សេចក្តីស្រឡាញ់ក្នុងតថាគតរបស់សក្ខេទេវាជនោះ មិនគួរឲ្យអស្ចារ្យទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ការជួប ការឃើញព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយក្តី ការនៅ រួមជាមួយនឹងព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយក្តី សុទ្ធតែជាហេតុនាំឲ្យកើតសេចក្តី សុខទាំងអស់ តែថា កិច្ចមានការឃើញជាដើមនុ៎ះ ជាមួយពួកបុគ្គលពាល ជា

ហេតុឲ្យកើតទុក្ខ" ហើយទើបទ្រង់ភាសិតគាថាទាំងនេះថា ៖

៨. សាធុ ទស្សនមរិយានំ សន្និវាសោ សទា សុខោ
អទស្សនេន ពាលានំ និច្ចមេវ សុខី សិយា ។
ពាលសង្គតចารី ហិ ទីឃមទ្ធានំ សោចតិ
ទុក្ខោ ពាលេហិ សំវាសោ អមិត្តេនេវ សព្វទា ។
ធីរោ ច សុខសំវាសោ ញាតីនំវ សមាគមោ
តស្មាហិ

ធីរញ្ច បញ្ញញ្ច ពហុស្សុតញ្ច
ធោរយ្ហសីលំ វតវន្តមរិយំ
តំ តាទិសំ សប្ឋុរិសំ សុមេធំ
ភជេថ នក្ខត្តបថំវ ចន្ទិមា ។

ការជួបប្រទះព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជាការល្អ ការនៅ
រួមជាមួយព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជាហេតុឲ្យកើតសេចក្តី
សុខសព្វកាល បុគ្គលគប្បីមានសេចក្តីសុខ អស់កាលជានិច្ច
បាន ព្រោះមិនជួបប្រទះបុគ្គលពាលទាំងឡាយ ។

បុគ្គល អ្នកប្រព្រឹត្តសេពគប់ដោយជនពាល រមែងសោក
ស្តាយ អស់កាលយូរអង្វែង ការនៅរួមជាមួយនឹងជនពាល
រមែងជាទុក្ខសព្វកាល ។ ដូចជាការនៅរួមជាមួយនឹងសត្រូវ

ចំណែកខាងការនៅរួមនឹងធីរជន រមែងជាសុខ ដូចការជួបជុំញាតិទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះឯង បុគ្គលគួរសេពគប់សប្ប-រស ជាអ្នកមាំមួនផង មានបញ្ញាផង មានសេចក្តីចេះដឹងច្រើនផង មានកិរិយានាំទៅនូវធុរៈជាប្រក្រតីផង មានសីលវត្ត និងធុតង្គវត្តផង ជាអ្នកឆ្ងាយចាកកិលេសផង មានបញ្ញាល្អផង ប្រាកដដូច្នោះ។ ឲ្យដូចព្រះចន្ទគប់នូវផ្លូវនក្ខត្តឫក្ស ។

អធិប្បាយគាថា

*បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **សាហុ (ជាការល្អ)** បានដល់ ជាការញ៉ាំងប្រយោជន៍ឲ្យសម្រេច គឺថា ជាការប្រពៃ បានដល់ កម្មដ៏ចម្រើន ។ បទថា **សន្ធិវាសោ (ការនៅរួម)** សេចក្តីថា មិនមែនត្រឹមតែការយើញព្រះអរិយបុគ្គលទាំងនោះ តែម្យ៉ាងជាការល្អប្រពៃទេ សូម្បីតែការអង្គុយជាដើមក្នុងទីជាមួយនឹងព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយក្តី ការបានធ្វើនូវវត្តប្រតិបត្តិចំពោះព្រះអរិយបុគ្គលទាំងនោះក្តី ជាការប្រពៃដោយពិត ។ បទថា **ពាលសង្គតចារី ហិ (ព្រោះថាការត្រាច់សមាគមជាមួយនឹងបុគ្គលពាល)** សេចក្តីថា ព្រោះបុគ្គលណាត្រាច់រួមជាមួយនឹងបុគ្គលពាល ។ បទថា **ទីឃមទ្ធានំ (អស់កាលដ៏យូរ)** ជាដើម សេចក្តីថា បុគ្គលនោះត្រូវសំឡាញ់ដែលជាបុគ្គលពាលនិយាយថា "ម្នាលអ្នកដ៏ចម្រើន ចូរមក ពួកយើងនឹងធ្វើកម្ម មានការកាត់នូវទ.ជាដើម" ជាអ្នកមានធនៈមួយជាមួយនឹងសំឡាញ់ដែលជាបុគ្គលពាលនោះ កាលធ្វើនូវបាបកម្មទាំង*

នោះ រមែងដល់នូវទារុណកម្មទាំងឡាយ មានការកាត់ដៃជាដើម ឈ្មោះថា រមែងសោកស្តាយអស់កាលដ៏យូរអង្វែង ។ បទថា **សព្វទា (សព្វកាល)** សេចក្តីថា ឈ្មោះថា ការនៅរួមជាមួយនឹងបុគ្គល ដែលជាសត្រូវមានជាវក្នុងដៃក្តី ឬថា នៅរួមជាមួយនឹងអសិរពិសជាដើមក្តី ជាហេតុឲ្យកើតទុក្ខជានិច្ច យ៉ាងណា ការនៅរួមជាមួយនឹងបុគ្គលពាល (ក៏) ដូច្នោះដូចគ្នា ។ ក្នុងបទថា **ធីរេ ច សុខំ-សំវាសោ (ការនៅរួមជាមួយអ្នកប្រាជ្ញជាសុខ)** នេះ មានវិគ្រោះថា ការនៅរួមជាមួយនឹងអ្នកប្រាជ្ញនោះជាសុខ ព្រោះហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា មានការនៅរួមឲ្យកើតសេចក្តីសុខ អធិប្បាយថា ការនៅក្នុងទីមួយជាមួយនឹងជនជាបណ្ឌិតជាសុខ ។

សួរថា "ការនៅរួមជាមួយនឹងបណ្ឌិត ឲ្យកើតសុខ ដូចម្តេច?" ឆ្លើយថា "ដូចជាសមាគមនៃពួកញាតិដូច្នោះ" អធិប្បាយថា ការសមាគមក្នុងពួកញាតិដែលជាទីស្រឡាញ់ ជាសុខយ៉ាងណា ការនៅរួមជាមួយនឹងអ្នកប្រាជ្ញក៏ជាសុខ ដូច្នោះឯង ។

បទថា **តស្មា (ព្រោះដូច្នោះ)** សេចក្តីថា ព្រោះការនៅរួមជាមួយនឹងបុគ្គលពាលឲ្យកើតទុក្ខ ជាមួយនឹងបណ្ឌិតឲ្យកើតសុខ ដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយចូរគប់រក គឺថា ចូរចូលទៅអង្គុយជិតបណ្ឌិត ដែលជាអ្នកសម្បូរណ៍ទៅដោយបញ្ញា គឺ ជាអ្នកសម្បូរណ៍បញ្ញាដែលជាលោកិយៈ និងលោកុត្តរៈ ដែលឈ្មោះថា អ្នកមានបញ្ញា និងជាអ្នកដល់ព្រមដោយអាគម និងអធិគម ដែលឈ្មោះថា

ពហូសូត ដែលឈ្មោះថា ជាអ្នកនាំទៅនូវធុរៈជាប្រក្រតី ព្រោះជាអ្នកមានការនាំទៅនូវធុរៈជាប្រក្រតី គឺ បានដល់ ព្រះអរហត្ត បុគ្គលឈ្មោះថា ជាអ្នកមានវត្ត ព្រោះវត្ត គឺ សីល និងវត្ត គឺ ធុតង្ត បុគ្គលឈ្មោះថា អរិយៈ ព្រោះជាអ្នកធ្វាយចាកកិលេសទាំងឡាយ សប្បុរសអ្នកមានបញ្ញាបែបនោះ ដូចជាព្រះចន្ទគោចរផ្ទូវអាកាស ដែលគេដឹងថា ជាគន្ធងនៃនក្ខត្តប្រក្ស ដែលមិនមានមន្ទិល ដូច្នោះ ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា មនុស្សជាច្រើនបានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងសក្ពទេវរាជ

ចប់សុទវគ្គវណ្ណនា វគ្គធី ១៥

ក្នុងវគ្គនេះរួមមាន ០៨ រឿង

១. រឿងការរម្ងាប់ជម្លោះនៃពួកព្រះញាតិ
២. រឿងមារ
៣. រឿងបរាជ័យរបស់ព្រះចាធកោសល
៤. រឿងក្មេងស្រីត្រកូលមួយ
៥. រឿងឧចាសកម្នាក់
៦. រឿងព្រះចាធបសេនធិកោសល
៧. រឿងព្រះតិស្សត្តេរ
៨. រឿងសក្ពទេវរាជ

បិយវគ្គ ទី ១៦

"ពោលអំពីវត្ថុជាទីស្រឡាញ់"

១. រឿងបព្វជិត ៣ រូប

[២៦] *ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធបព្វជិត ៣ រូប ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា* ***អយោគេ យុញ្ជមត្តានំ (បុគ្គលប្រកបខ្លួនទុកក្នុងវត្ថុដែលមិនគួរប្រកប)*** *ជាដើម ។*

ត្រកូលដែលមានកូនប្រុសម្នាក់ និងចេញទៅបួស

បានឮថា មាតាបិតាក្នុងត្រកូលមួយក្នុងក្រុងសាវត្ថី មានបុត្រតូចតែមួយប៉ុណ្ណោះ ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្ត ។ ថ្ងៃមួយ បុត្រតូចនោះស្តាប់ធម្ម-កថារបស់ពួកភិក្ខុ ដែលមកផ្ទះរបស់ខ្លួន ហើយធ្វើអនុមោទនា មានសេចក្តីប្រាថ្នាចង់បួស ទើបសូមមាតាបិតាបួស ។ មាតាបិតារបស់គេមិនអនុញ្ញាត ។ គ្រានោះ គេមានគំនិតថា "កាលមាតាបិតាមិនឃើញ យើងនឹង (ចេញ) ទៅខាងក្រៅ ហើយបួស" ។ គ្រានោះ បិតារបស់ក្មេងតូចនោះ កាលនឹងចេញទៅខាងក្រៅ បានប្រគល់បុត្រតូចនោះឲ្យទៅប្រពន្ធ ដោយពាក្យថា "នាងគប្បីរក្សាបុត្រតូចនេះ" មាតារបស់គេ កាលនឹងចេញទៅខាងក្រៅ បានប្រគល់ទៅឲ្យស្វាមី (ជូចគ្នា) ។ ក្រោយមកនៅថ្ងៃមួយ កាលបិតារបស់គេទៅខាងក្រៅ មាតា

តាំងចិត្តថា "នឹងរក្សាបុត្រ" ក៏ផ្អែកនឹងមាត់ទ្វារម្ខាង ជាក់មាត់ទ្វារម្ខាងទៀតដោយ ជើងទាំងពីរ អង្ក្ពុយលើដីខារអម្បោះ ។ បុត្រតូចនោះគិតថា "អញនឹងបញ្ជោត មាតានេះ ហើយនឹងចេញទៅ" លុះគិតដូច្នោះហើយ ក៏ពោលថា "អ្នកម៉ែ ម៉ែ ចូរចៀសចេញ ខ្ញុំនឹងបន្ទោបង់ឧច្ចារ:" កាលមាតារបស់គេអង្ក្ពុញជើងភ្លាម ក៏ ចេញទៅកាន់វិហារយ៉ាងប្រញាប់ ចូលទៅរកភិក្ខុទាំងឡាយ ហើយបានអង្វរថា "លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សូមលោកម្ចាស់បំបួសខ្ញុំព្រះករុណាចុះ" ហើយបព្វជ្ជា ក្នុងសម្នាក់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ គ្រានោះ បិតារបស់គេត្រឡប់មកវិញ ក៏សួរមាតា ថា "កូនរបស់យើងទៅណា" មាតាឆ្លើយថា "នាយ អម្បាញ់មិញនៅទីនេះ" បិតារបស់គេក៏រកមើល ដើម្បីឲ្យដឹងថា "បុត្ររបស់យើងនៅទីណាហ្នឹ" មិន ឃើញ គិតថា "កូនរបស់យើងនឹងទៅកាន់វិហារ" ទើបទៅកាន់វិហារ ឃើញ កូនបួសហើយ ក៏កន្ទក់កន្ទេញយំរៀបរាប់ ហើយពោលថា "នែកូន ហេតុអ្វី ទើបកូនធ្វើឲ្យពុកវិនាសយ៉ាងនេះ" ដូច្នេះហើយ គិតថា "កាលបើកូនរបស់យើង បួសហើយ យើងនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះធ្វើអ្វីទៀត" លុះគិតដូច្នេះហើយ ក៏បួសក្នុង សម្នាក់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ លំដាប់នោះ មាតារបស់គេគិតថា "មានហេតុអ្វីហ្នឹ ទើបកូន និងស្វាមីរបស់យើងបាត់យូរម្លេះ ប្រហែលជាទៅកាន់វិហារបួសហើយ ទេដឹង" រកមើលជនទាំងពីរនោះបណ្តើរ ដើរទៅកាន់វិហារបណ្តើរ ឃើញជន ទាំងពីរនោះបួសហើយ ក៏គិតថា ប្រយោជនអ្វីដោយការនៅគ្របគ្រងផ្ទះរបស់ យើងក្នុងកាលដែលជនទាំងពីរនេះបួសហើយ" លុះគិតដូច្នេះហើយ ក៏ទៅកាន់

សម្នាក់ភិក្ខុនី ហើយក៏បួសដែរ ។

ជនទាំងបីនាក់នោះសូម្បីបួសហើយ ក៏នៅតែមិនអាចបែកគ្នាបាន អង្គុយ ចរចារួមគ្នា ញ៉ាំងថ្ងៃឲ្យកន្ធងទៅទាំងក្នុងវិហារ ទាំងក្នុងសម្នាក់ភិក្ខុនី ។ ហេតុ នោះ ទាំងពួកភិក្ខុ ទាំងពួកភិក្ខុនីត្រូវរំខាន ។ ក្រោយមកនៅថ្ងៃមួយ ភិក្ខុទាំង ឡាយក្រាបទូលនូវអំពើរបស់ជនទាំងបីនាក់នោះចំពោះព្រះសាស្តា ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់ហៅមកជាស់តឿន

ព្រះសាស្តា ត្រាស់ឲ្យហៅជនទាំងបីនោះមក ហើយត្រាស់សួរថា "បាន ឬថា ពួកអ្នកបានធ្វើយ៉ាងនោះពិតមែនឬ" កាលជនទាំងនោះក្រាបទូលថា "ពិត មែនព្រះអង្គ" ក៏ត្រាស់សួរថា "ព្រោះហេតុអ្វី ទើបពួកអ្នកធ្វើយ៉ាងនោះ ដ្បិត ថា នោះមិនមែនជាសេចក្តីព្យាយាមរបស់បព្វជិតទេ" ។ ជនទាំងបីក្រាបទូល ថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាចនឹងនៅបែកគ្នាបាន" ។ ព្រះ សាស្តាត្រាស់ថា "ការធ្វើយ៉ាងនោះ ចាប់តាំងអំពីកាលដែលខ្ជូនបួសហើយ មិន គួរ ព្រោះថា ការមិនយើញសត្ធ និងសង្ខារដែលជាទីស្រឡាញ់ ការយើញនូវ សត្ធ និងសង្ខារដែលមិនជាទីស្រឡាញ់ ជាទុក្ខដោយពិត ហេតុនោះ ការធ្វើ សត្ធ និងសង្ខារទាំងឡាយណាមួយឲ្យជាទីស្រឡាញ់ក្តី មិនឲ្យជាទីស្រឡាញ់ក្តី រមែងមិនសមគួរ" ដូច្នេះហើយ ទើបទ្រង់ភាសិតព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖

១. អយោគេ យុញ្ជមត្តានំ យោគស្មិញ្ច អយោជយំ
អត្ថំ ហិត្វា បិយគ្គាហី បិហេតត្តានុយោគិនំ ។

មា បិយេហិ សមាគញ្ជិ អប្បិយេហិ កុទាចនំ
បិយានំ អទស្សនំ ទុក្ខំ អប្បិយានញ្ច ទស្សនំ ។
តស្មា បិយំ ន កយិរាថ បិយាបាយោ ហិ បាបកោ
គន្ថា តេសំ ន វិជ្ជន្តិ យេសំ នត្ថិ បិយាប្បិយំ ។

បុគ្គលកាលប្រកបខ្ជូនទុក ក្នុងអំពើដែលមិនគួរប្រកប មិនប្រកបខ្ជូន ក្នុងអំពើដែលគួរប្រកប លះបង់ប្រយោជន៍ចញ ហើយ កាន់យកតាមគាប់ចិត្ត រមែងស្រឡាញ់ បុគ្គលអ្នកប្រកបតាមខ្ជូន ។ កុំគប់រកសត្ត និងសង្ខារទាំងឡាយ ដែលជាទីសឡាញ់ និងមិនជាទីស្រឡាញ់ ក្នុងកាលណាៗ ឡើយ ព្រោះថា ការមិនជួបប្រសព្ធសត្ត និងសង្ខារជាទីស្រឡាញ់ក្តី ការជួបប្រសព្ធសត្ត និងសង្ខារមិនជាទីស្រឡាញ់ក្តី ជាហេតុនាំមកនូវទុក្ខ ។ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមិនគួរធ្វើសត្ត និងសង្ខារឲ្យជាទីស្រឡាញ់ ព្រោះការព្រាត់ប្រាសចាកសត្ត និងសង្ខារជាទីស្រឡាញ់ ជាសភាពអាក្រក់ ការស្រឡាញ់ និងការស្អប់ មិនមានដល់ពួកជនណា កិលេសគ្រឿងចាក់ស្រែះទាំងឡាយ តែងមិនមានដល់ពួកជននោះ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **អយោគេ (ក្នុងវត្ថុដែលមិនគួរប្រកប)** *សេចក្តី*

ថា ក្នុងអំពើដែលមិនគួរប្រកប គឺ ការធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយមិនប្រពៃ ។ អធិប្បាយថា ការសេពអគោចរ ៦ យ៉ាង មានអគោចរ គឺ ស្ត្រីពេស្យាជាដើម ឈ្មោះថា ការធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយមិនល្អ ក្នុងគាថានេះ បុគ្គលប្រកបខ្ជួនទុកក្នុងការធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយមិនល្អនោះ ។ បទថា **យោគស្មឹ (ក្នុងវត្ថុដែលគួរប្រកប)** សេចក្តីថា មិនប្រកបខ្ជួនទុកក្នុងយោនិសោមនសិការដែលផ្ទុយអំពីអយោនិសោមនសិការនោះ ។ បទថា **អត្ថំ ហិត្វា (លះបង់ចេញហើយនូវប្រយោជន៍)** សេចក្តីថា ពួកបីនៃសិក្ខា មានអធិសីលសិក្ខាជាដើម ឈ្មោះថាជាប្រយោជន៍ លះបង់នូវប្រយោជន៍នោះ ។ បទថា **បិយគ្គាហី (កាន់យកអារម្មណ៍ដែលជាទីស្រឡាញ់)** សេចក្តីថា បានកាន់យកហើយនូវអារម្មណ៍ដែលជាទីស្រឡាញ់ ពោលគឺ កាមគុណ ៥ ប៉ុណ្ណោះ ។ បទថា **បិហេតត្តានុយោគិនំ (ស្រឡាញ់ចំពោះបុគ្គលដែលតាមប្រកបជាមួយខ្ជួន)** សេចក្តីថា បុគ្គលឃ្លាតចាកសាសនាដោយការបដិបត្តិនោះ ដល់នូវកាពជាគ្រហស្ថ ក្រោយមករមែងស្រឡាញ់បុគ្គលទាំងឡាយដែលប្រកបតាមខ្ជួន ញ្ចាំងគុណទាំងឡាយ មានសីលជាដើមឲ្យដល់ព្រមហើយ បានទទួលសក្ការៈពីសម្នាក់ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ គឺ រមែងប្រាថ្នាថា "ធ្វើដូចម្តេចហ្នឹ យើងគប្បីជាមនុស្ស ដូច្នេះ" ។ បទថា **មា បិយេហិ (កុំសមាគមជាមួយសត្វទាំងឡាយដែលជាទីស្រឡាញ់)** សេចក្តីថា បុគ្គលមិនគប្បីសមាគមជាមួយសត្ត និងសង្ខារដែលជាទីស្រឡាញ់ក្នុងកាលណាៗ ឡើយ គឺ សូម្បីតែមួយខណៈ សត្ត ឬសង្ខារទាំងឡាយដែល

មិនជាទីស្រឡាញ់ ក៏ជួបគ្នា ។ សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី? ឆ្លើយថា ព្រោះថា ការមិនឃើញសត្ត និងសង្ខារទាំងឡាយដែលជាទីស្រឡាញ់ ដោយអំណាចនៃការព្រាត់ប្រាស និងការឃើញសត្ត និងសង្ខារទាំងឡាយដែលមិនជាទីស្រឡាញ់ ដោយអំណាចការចូលទៅជិត ជាទុក្ខ ។

បទថា ***តស្មា (ព្រោះហេតុនោះ)*** *សេចក្ដីថា ព្រោះថា ការជួប និងការមិនជួប ទាំងពីរនេះជាទុក្ខ ។ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមិនគប្បីធ្វើសត្ត និងសង្ខារណាៗ ឲ្យជាទីស្រឡាញ់ឡើយ ។ ការប្រាសទៅ គឺ ការព្រាត់ប្រាសចាកសត្ត និងសង្ខារទាំងឡាយដែលជាទីស្រឡាញ់ ឈ្មោះថា* ***បិយាបាយោ*** *។ បទថា* ***ឱបកោ (ថ្លាកទាប)*** *ជានដល់ លាមក ។*

បទថា ***គន្ថា តេសំ ន វិជ្ជន្តិ (កិលេសជាគ្រឿងចងទាំងឡាយ រមែងមិនមានដល់បុគ្គលដែលមិនមានអារម្មណ៍ជាទីស្រឡាញ់)*** *សេចក្ដីថា ពួកជនណាមិនមានសេចក្ដីស្រឡាញ់ ពួកជននោះរមែងលះបង់នូវកិលេសជាគ្រឿងចាក់ស្រែះផ្ទូវកាយ គឺ អកិជ្ឌាចេញបាន ។ ជនទាំងឡាយណា មិនមានការស្អប់ ជនទាំងនោះរមែងលះបង់គ្រឿងជោតក្រង (កាយគន្ថ:) គឺ ព្យាបាទចេញបាន កាលលះបង់កិលេស ២ យ៉ាងនោះបានហើយ សូម្បីកិលេសជាគ្រឿងចាក់ស្រែះដ៏សេស ក៏ឈ្មោះថា បានលះបង់ហើយដែរ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមិនគប្បីធ្វើអារម្មណ៍ឲ្យជាទីស្រឡាញ់ ឬមិនជាទីស្រឡាញ់ឡើយ ។*

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើនបានសម្រេចអរិយផលទាំង

ឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ។ ចំណែកជនទាំងបីនាក់នោះ គិតថា "ពួក យើងមិនអាចនៅបែកគ្នាបានទេ" ដូច្នេះ ក៏សឹកទៅកាន់ផ្ទះដូចដើមវិញ ។

ចប់ រឿងបញ្ចដិត ៣ រូប

២. រឿងកុដុម្ពីក៍ម្នាក់

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធកុដុម្ពីក៍ម្នាក់ គ្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **បិយតោ ជាយតី (រមែងកើតពីសេចក្តីស្រឡាញ់)** ជាដើម ។

ព្រះសាស្តាស្តេចយាងទៅរម្ងាប់សេចក្តីសោករបស់កុដុម្ពីក៍

សេចក្តីពិស្តារថា កុដុម្ពីក៍នោះ កាលបុត្ររបស់ខ្លួនធ្វើកាលកិរិយាទៅ ត្រូវសេចក្តីសោកចំពោះបុត្តគ្របសង្កត់ ទៅកាន់ប៉ាឆាស្រែកយំ មិនអាចហាមឃាត់សេចក្តីសោកចំពោះបុត្តបាន ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ពិចារណាមើលសត្វលោកក្នុងវេលាជិតភ្លឺ ទ្រង់បានឃើញធម៌ដែលជាឧបនិស្សយនៃសោតាបត្តិមគ្គរបស់កុដុម្ពីក៍នោះ ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាតហើយ ទ្រង់នាំភិក្ខុអ្នកជាបច្ចាសមណៈមួយរូប ស្តេចយាងទៅកាន់ផ្ទះរបស់កុដុម្ពីក៍នោះ ។ កុដុម្ពីក៍នោះ បានឣថា ព្រះសាស្តាស្តេចយាងមកផ្ទះរបស់ខ្លួន ក៏គិតថា "ព្រះសាស្តាទ្រង់នឹងបំណងដើម្បីធ្វើនូវបដិសណ្ឋារៈជាមួយយើង" ទើបអារាធនាព្រះសាស្តាឲ្យស្តេចចូលទៅកាន់ផ្ទះ ក្រាលអាសនៈត្រង់កណ្តាលផ្ទះ កាលព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រថាប់គង់ហើយ ក៏មកថ្វាយបង្គំ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរមួយ ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្តាគ្រាស់សួរកុដុម្ពីក៍នោះថា "ឧបាសក អ្នកកើតទុក្ខព្រោះហេតុអ្វីហ្នឹ" កាលកុដុម្ពីក៍នោះក្រាបទូលថា ខ្ញុំព្រះអង្គកើតទុក្ខព្រោះព្រាត់ប្រាសចាកបុត្តដែលជាទីស្រឡាញ់

ក៏ត្រាស់ថា "កុំគិតឡើយ ឧបាសក ឈ្មោះថា សេចក្តីស្លាប់នេះ មិនមែនមានតែក្នុងទីមួយទេ ទាំងមិនមែនមានតែចំពោះបុគ្គលម្នាក់ដែរ ការប្រព្រឹត្តទៅនៃកព នៅមានដរាបណា សេចក្តីស្លាប់ក៏រមែងមានដល់សព្វសត្វដរាបនោះឯង សង្ខារសូម្បីតែមួយ ដែលឈ្មោះថា ទៀង រមែងមិនមាន ព្រោះហេតុនោះ អ្នកគប្បីពិចារណាដោយឧបាយដ៏ប្រពៃថា "ធម្មជាតិដែលមានសេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតា បានស្លាប់ហើយ ធម្មជាតិដែលមានការបែកធ្លាយជាធម្មតា បែកធ្លាយហើយ មិនគួរសោកសៅឡើយ ដ្បិតថា បុរាណបណ្ឌិតទាំងឡាយ ក្នុងកាលបុត្រដែលជាទីស្រឡាញ់ស្លាប់ បានពិចារណាថា "ធម្មជាតិដែលមានសេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតា ស្លាប់ហើយ ធម្មជាតិដែលមានការបែកធ្លាយជាធម្មតា បែកធ្លាយហើយ ដូច្នេះ ហើយ មិនធ្វើនូវសេចក្តីសោក ចម្រើនមរណស្សតិតែម្យ៉ាង" កុដុម្ពីក៍នោះទូលអារាធនាថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បណ្ឌិតពួកណាបានធ្វើហើយយ៉ាងនោះ ហើយបានធ្វើក្នុងកាលណា? សូមព្រះអង្គត្រាស់ប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គ" កាលនឹងទ្រង់ប្រកាសនូវសេចក្តីនោះឲ្យជាក់ច្បាស់ ទើបទ្រង់នាំអតីតនិទានមក ញ្ចាំងឧរគ-ជាតកក្នុងបញ្ចកនិបាតឲ្យពិស្តារថា ៖

កូនរបស់យើង កាលសរីរៈប្រើប្រាស់មិនបាន លះបង់សរីរៈ
ដូចជារបស់ខ្ជូនទៅ ដូចពស់លះបង់នូវសំណកចាស់ ដូច្នោះ
កាលបុត្តរបស់យើងស្លាប់ទៅហើយ រាងកាយកាលត្រូវគេដុត
រមែងមិនដឹងនូវបរិទេវនាការនៃញាតិ ព្រោះដូច្នោះ ទើបយើង

មិនសោកសៅចំពោះបុត្តនុ៎ះ គេមានគតិយ៉ាងណា គេក៏ទៅ

កាន់គតិនោះឯង ។

ដូច្នេះហើយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់តទៅទៀតថា "បណ្ឌិតក្នុងកាលមុន កាលកូន ដែលជាទីស្រឡាញ់ធ្វើកាលកិរិយាហើយយ៉ាងនោះ មិនប្រព្រឹត្តទៅដូចជាអ្នក ដែលបោះបង់នូវការងារទាំងឡាយ ហើយមិនបរិភោគអាហារ ដើរតែយំនោះ ទេ មិនធ្វើសេចក្តីសោក ដោយអំណាចមរណស្សតិភាវនា ទទួលទានអាហារ ហើយអធិដ្ឋាន (តាំងចិត្តធ្វើ) ការងារទាំងឡាយ ព្រោះដូច្នោះ អ្នកកុំគិតថា "កូនដែលជាទីស្រឡាញ់របស់យើងស្លាប់ហើយ" ពិតណាស់ សេចក្តីសោកក្តី ភ័យក្តី កាលនឹងកើត រមែងអាស្រ័យវត្ថុដែលជាទីស្រឡាញ់នោះឯងកើតឡើង" ដូច្នេះហើយ ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

២. បិយតោ ជាយតី សោកោ បិយតោ ជាយតី ភយំ

បិយតោ វិប្បមុត្តស្ស នត្ថិ សោកោ កុតោ ភយំ ។

សេចក្តីសោកកើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ ភ័យកើតអំពីសេចក្តី ស្រឡាញ់ កាលបើរួចស្រឡះចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ហើយ សេចក្តី សោក ក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកពីណា ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ***បិយតោ (អំពីរបស់ជាទីស្រឡាញ់)*** *ជាដើម សេចក្តីថា ក៏សេចក្តីសោកក្តី ភ័យក្តី ដែលមានវដ្ត:ជាមូល កាលនឹងកើតឡើង*

រមែងកើតឡើងអាស្រ័យសត្ត និងសង្ខារដែលជាទីស្រឡាញ់ប៉ុណ្ណោះ តែសេចក្តីសោក និងភ័យសូម្បីទាំងពីរនោះ រមែងមិនមានដល់បុគ្គលអ្នកផុតស្រឡះចាកសត្ត និងសង្ខារដែលជាទីស្រឡាញ់ហើយ ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា កុដុម្ពីក៏នោះ ក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិ-ផល ទេសនារមែងបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនទាំងឡាយដែលប្រជុំគ្នា ដូច្នេះ ។

ចប់ រឿងកុដុម្ពីក៏ម្នាក់

៣. រឿងនាងវិសាខាឧបាសិកា

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធនាងវិសាខាឧបាសិកា ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **បេមតោ ជាយតី (រមែងកើតពីសេចក្តីស្រឡាញ់)** ជាដើម ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់ឧចាយរំដាប់សេចក្តីសោក

បានឮថា នាងវិសាខានោះ តាំងទុកនូវកុមារិកាឈ្មោះ សុទត្តី ជាធីតារបស់បុត្រក្នុងតំណែងរបស់ខ្លួន ឲ្យធ្វើជាអ្នកឲ្យ ល់ខ្វាយបម្រើព្រះសង្ឆក្នុងផ្ទះ ។ ក្នុងសម័យដទៃ កុមារិកានោះបានធ្វើកាលកិរិយា នាងវិសាខាប្រើគេឲ្យបញ្ចុះសាកសពនាងសុទត្តីនោះហើយ មិនអាចនឹងអត់សង្កត់នូវសេចក្តីសោកបាន ជាអ្នកមានទុក្ខទោមនស្សទៅកាន់សម្នាក់ព្រះសាស្តា ថ្វាយបង្គំហើយ អង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរមួយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់ទៅកាន់នាងវិសាខាថា "ម្នាលនាងវិសាខា ព្រោះហេតុអ្វី ទើបនាងកើតទុក្ខ្ងលចិត្ត មានមុខជោកជោយទឹកភ្នែក អង្គុយយំដូច្នេះ" នាងក៏ទូលនូវសេចក្តីនោះ ហើយបានក្រាបទូលថា "ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នាងកុមារីនោះ ជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាអ្នកដល់ព្រមហើយដោយវត្ត ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនឃើញនូវកុមារីដែលមានសភាពដូច្នោះ" ។

ព្រះសាស្តា. វិសាខា ក៏ក្នុងក្រុងសាវត្ថីនេះ មានមនុស្សប្រមាណប៉ុន្មាន?

វិសាខា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គបានត្រាស់ប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា ក្នុងក្រុងសាវត្ថី មានមនុស្ស ៧ កោដិ ។

ព្រះសាស្តា. បើមនុស្សមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ក៏គប្បីមានដូចជាចៅស្រីរបស់នាង នាងគប្បីប្រាជ្ញាមនុស្សទាំងនោះឬ ?

នាងវិសាខា. ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. ក៏មនុស្សដែលនៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី ស្លាប់មួយថ្ងៃប៉ុន្មាននាក់?

នាងវិសាខា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ច្រើន ។

ព្រះសាស្តា. បើដូច្នោះ វេលាដែលមិនសោយសោករបស់នាង មិនគប្បីមានឬ? នាងគប្បីយំអស់ថ្ងៃនិងយប់ មិនមែនឬ ?

នាងវិសាខា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមលើកទុកសិនចុះ ខ្ញុំព្រះអង្គដឹងហើយ ។

លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់ទៅកាន់នាងថា "បើដូច្នោះ នាងកុំសោកឡើយ សេចក្តីសោកក្តី ភ័យក្តី រមែងកើតពីសេចក្តីស្រឡាញ់" ដូច្នេះហើយ ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៣. បេមតោ ជាយតី សោកោ បេមតោ ជាយតី ភយំ

បេមតោ វិប្ប មុត្តស្ស នត្ថិ សោកោ កុតោ ភយំ ។

សេចក្តីសោក កើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ ភ័យកើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ កាលបើរួចស្រឡះចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ហើយ សេចក្តី

សោកក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកអំពីណា ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ***បេមតោ (ពីសេចក្តីស្រឡាញ់)*** *សេចក្តីថា ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីស្រឡាញ់ ដែលធ្វើទុកចំពោះបុត្រ និងធីតាជាដើមនោះ ឯង ។*

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើនបានសម្រេចអរិយផលទាំង ឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងនាងវិសាខាឧចាសិកា

៤. រឿងស្តេចលិច្ឆវី

ព្រះសាស្តា កាលទ្រង់អាស្រ័យក្រុងវេសាលី ទ្រង់ប្រថាប់គង់នៅក្នុងកូដាគារសាលា ទ្រង់ប្រារព្ធពួកស្តេចលិច្ឆវី ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **រតិយា ជាយតី (កើតអំពីតម្រេក)** ជាដើម ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់ទោសនៃតម្រេកក្នុងកាម

បានឮថា នៅក្នុងថ្ងៃមហោស្រពមួយ ស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះ មួយអង្គៗតាក់តែងព្រះកាយដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងឡាយមិនដូចគ្នា ចេញចាកព្រះនគរទៅកាន់ឧទ្យាន ។ ព្រះសាស្តា ស្តេចយាងចូលទៅបិណ្ឌបាត ទ្រង់ឃើញស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះ ក៏ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមក ហើយត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរមើលស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះ ។ ជនទាំងឡាយដែលមិនធ្លាប់ឃើញទេវតាជាន់តាវត្តិង្ស ចូរមើលស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះចុះ" ដូច្នេះហើយ ស្តេចចូលទៅកាន់ព្រះនគរ ។ សូម្បីស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះ កាលទៅកាន់ឧទ្យាន បាននាំស្ត្រីនគរសោភិនីម្នាក់ទៅជាមួយ អាស្រ័យស្ត្រីនោះ ក៏ត្រូវសេចក្តីច្រណែនគ្របសង្កត់ បានប្រហារនូវគ្នានិងគ្នា ញ៉ាំងឈាមឲ្យហូរដូចជាស្ទឹង ។ គ្រានោះ ពួករាជបុរសលើកស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះដាក់លើគ្រែ ហើយសែងមកវិញ ។ ចំណែកព្រះសាស្តាទ្រង់ធ្វើកត្តកិច្ចស្រេចហើយ ស្តេចក៏ចេញចាកព្រះនគរ ។ ឯពួកភិក្ខុឃើញពួកអ្នកសែង សែងស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះទៅ

ដោយប្រការដូច្នោះ ក៏ក្រាបទូលព្រះសាស្តាថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះ កាលពីព្រឹកប្រដាប់តាក់តែងហើយ ចេញចាកព្រះនគរដូចជាពួកទេវតា ឥឡូវនេះអាស្រ័យស្ត្រីម្នាក់ ក៏ដល់នូវសេចក្តីវិនាសយ៉ាងនេះ" ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីសោកក្តី ភ័យក្តី កាលនឹងកើតឡើង រមែងកើតឡើងអាស្រ័យតម្រេក" ដូច្នេះហើយ ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៤. រតិយា ជាយតី សោកោ រតិយា ជាយតី ភយំ

រតិយា វិប្បមុត្តស្ស នត្ថិ សោកោ កុតោ ភយំ ។

សេចក្តីសោកកើតអំពីតម្រេក ភ័យកើតអំពីតម្រេក កាលបើរួចស្រឡះចាកតម្រេកហើយ សេចក្តីសោកក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកអំពីណា ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **រតិយា (អំពីតម្រេក)** សេចក្តីថា ពីសេចក្តីត្រេកអរក្នុងកាមគុណ ៥ គឺ ព្រោះអាស្រ័យតម្រេកក្នុងកាមគុណ ៥ នោះ ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើនបានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងស្តេចលិច្ឆវី

៥. រឿងអនិត្តិគន្ធកុមារ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធអនិត្តិគន្ធកុមារ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **កាមតោ ជាយតី (កើតពីកាម)** ជាដើម ។

អនិត្តិគន្ធកុមារឲ្យជាងធ្វើរូបស្ត្រី

បានឮថា អនិត្តិគន្ធកុមារនោះ ជាសត្វដែលចុតិចាកព្រហ្មលោក កើតក្នុងត្រកូលដែលមានកោគៈច្រើន ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ តាំងពីកើតមក មិនដែលប្រាថ្នានឹងចូលទៅជិតស្ត្រីទេ ត្រូវស្ត្រីចាប់កាន់ក៏ស្រែកយំ មាតា (ត្រូវ) ចាប់កាន់កុមារនោះដោយសំពត់ស្បៃហើយ ទើបឲ្យបៅទឹកដោះ ។ កុមារនោះចម្រើនវ័យហើយ កាលមាតាបិតាពោលថា "នែកូន មាតាបិតានឹងធ្វើនូវអាវាហមង្គលឲ្យដល់កូន" ក៏ហាមឃាត់ថា "ខ្ញុំមិនត្រូវការស្រីទេ" កាលត្រូវមាតាបិតាអង្វរវៀយៗ ក៏ឲ្យគេហៅជាងមាស ៥០០ នាក់មក ហើយប្រើគេឲ្យយកមាសដែលមានពណ៌ក្រហម (មាសឆ្ពិន) ឲ្យធ្វើជារូបស្ត្រីទាំងដុំ គួរជាទីជ្រះថ្លាយ៉ាងក្រៃ-លែង កាលមាតាបិតាពោលទៀតថា "នែកូន កាលកូនមិនធ្វើអាវាហមង្គលត្រកូលរបស់យើងនឹងតាំងនៅមិនបាន មាតាបិតានឹងនាំកុមារិកាមកឲ្យកូន" ក៏ពោលថា "បើដូច្នោះ បើលោកទាំងពីរនឹងនាំកុមារិកាដូច្នោះមកឲ្យខ្ញុំ ខ្ញុំនឹងធ្វើតាមពាក្យរបស់លោកទាំងពីរ" ដូច្នេះហើយ ក៏សម្តែងនូវរូបមាសនោះ ។ គ្រានោះ មាតាបិតារបស់កុមារនោះ ប្រើគេឲ្យអញ្ជើញពួកព្រាហ្មណ៍ដែលល្បីៗ

មក ហើយប្រាប់ថា "បុត្ររបស់យើង មានបុណ្យច្រើន គង់នឹងមានកុមារិកា អ្នកធ្វើបុណ្យរួមជាមួយនឹងបុត្ររបស់យើងជាប្រាកដ ពួកលោកចូរទៅ ចូរនាំ យករូបមាសនេះទៅ ហើយនាំកុមារិកាដែលមានរូបដូច្នេះមក" លុះពោលដូច្នេះ ហើយ ក៏បញ្ជូនព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះទៅ ។ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះទទួលថា "ប្រពៃ ហើយ" ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ កាលត្រាច់ទៅកាន់ទីចារឹក បានទៅដល់សាគល-នគរ ក្នុងដែនមទូ: ។

ព្រាហ្មណ៍ជួបស្ត្រីដែលមានរូបដូចមាសហើយត្រឡប់មក

ក៏ក្នុងនគរនោះ មានកុមារិកាម្នាក់រូបស្អាត អាយុប្រហែលជា ១៦ ឆ្នាំ ។ មាតាបិតារបស់នាង ឲ្យនាងនៅខាងលើប្រាសាទ ៧ ជាន់ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ គិតគ្នាថា "ប្រសិនបើក្នុងនគរនេះ មានកុមារិកាបែបនេះ ជនទាំងឡាយឃើញ រូបមាសនេះហើយ ក៏នឹងពោលថា រូបចម្លាក់នេះស្រស់ស្អាត ដូចជាធីតានៃ ត្រកូលឯណោះ" ដូច្នេះហើយ ក៏តាំងទុកនូវរូបនោះក្បែរផ្លូវទៅកាន់កំពង់ទឹក ហើយអង្គុយរង់ចាំមើលក្នុងទីដ៏សមគួរមួយ ។ លំដាប់នោះ ស្ត្រីមេដោះរបស់ កុមារិកានោះ ងូតទឹកឲ្យកុមារិកានោះហើយ ប្រាថ្នានឹងងូតទឹកខ្លួនឯង ទើបដើរ ទៅកាន់កំពង់ទឹក ឃើញរូបនោះក៏សម្គាល់ថាជា "ធីតារបស់ខ្លួន" ក៏ពោលថា "ឧ! នាងជាស្ត្រីប្រដៅក្រ យើងទើបតែងូតទឹកឲ្យនាងហើយភ្លាមដើរចេញមក តែនាងគេចមុខអំពីយើង មកកាន់ទីនេះមុនយើងទៀត" ដូច្នេះហើយ ក៏រាយរូប នោះដោយដៃ ដឹងថា រូបនោះរឹង ហើយមិនមានវិការ: ទើបពោលថា "យើង

បានសម្គាល់ថា នាងនេះជាធីតារបស់យើង នោះជាអ្វីទៅ?" ។ លំដាប់នោះ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏សួរស្ត្រីមេដោះនោះថា "ម្នាលនាង ធីតារបស់នាងមានរូបដូច្នេះឬ?" ។

មេដោះ. រូបចម្លាក់នេះ នឹងមានតម្លៃអ្វីក្នុងសម្នាក់ធីតារបស់យើង ។

ព្រាហ្មណ. បើដូច្នោះ ចូរនាងសម្តែងធីតារបស់នាងដល់ពួកយើង ។

មេដោះនោះ ទៅកាន់ផ្ទះជាមួយនឹងព្រាហ្មណទាំងនោះហើយ ក៏ជម្រាបដល់ម្ចាស់ទាំងឡាយ ។ មាតាបិតារបស់កុមារិកានោះ ក៏បានរីករាយជាមួយនឹងព្រាហ្មណ៍ ហើយក៏ឲ្យធីតារបស់ខ្លួន ចុះមកឈរជិតរូបមាសនៅប្រាសាទជាន់ក្រោម ។ រូបមាសនោះ ក៏អស់រស្មី នៅពេលដែលកុមារិកានោះមកឈរជិត ។ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ឲ្យរូបមាសនោះទៅមាតាបិតារបស់កុមារិកានោះហើយ ញ្ចាំងកុមារិកានោះឲ្យទទួលទុកហើយ ក៏ត្រឡប់ទៅប្រាប់មាតាបិតារបស់អនិត្ថិគន្ធកុមារ ។

ភូត្រផរបស់អនិត្ថិគន្ធកុមារស្ទាប់ក្នុងរវាងផ្ទូរ

មាតាបិតារបស់អនិត្ថិគន្ធកុមារត្រេកអរណាស់ ហើយពោលថា "អ្នកទាំងឡាយចូរទៅ ចូរនាំកុមារិកានោះមកឲ្យឆាប់" លុះពោលដូច្នេះហើយ ក៏បញ្ជូនគ្រឿងសក្ការៈទៅយ៉ាងច្រើន ។ ចំណែកកុមារ បានឮដំណឹងនោះហើយ ក៏ញ្ចាំងសេចក្តីស្រឡាញ់ឲ្យកើតឡើង ដោយអំណាចការបានឮថា "មានក្មេងស្រីមានរូបរាងស្រស់ស្អាតជាងរូបមាសទៀត" ទើបពោលថា "លោកទាំងឡាយ

ចូរនាំនាងមកឲ្យឆាប់" ចំណែកកុមារិកានោះ កាលគេលើកឡើងកាន់យានមក ក៏មានរោគខ្យល់ព្រោះការលាក់នៃយាន បានធ្វើកាលកិរិយាក្នុងរវាងផ្លូវ ព្រោះនាងជាស្ត្រីប្រកបដោយសុខមាលជាតិ ។

ចំណែកកុមារ តែងតែសួរវៀយៗ ថា "មកហើយឬ" ជនទាំងឡាយមិនប្រាប់កុមារនោះ ដែលសួរដោយសេចក្ដីស្នេហាក្រៃពេកក្ងាមៗ នោះទេ បន្ទ្ម្ន បន្ទ្ម្នង ២-៣ ថ្ងៃ ទើបប្រាប់រឿងនោះ ។ កុមារនោះ កើតទុក្ខទោមនស្សតូចចិត្ត ថា "យើងមិនបានការរួមរស់ទីងស្ត្រីបែបនោះ" ត្រូវទុក្ខដែលកើតអំពីសេចក្ដីសោក ដូចជាភ្នំគ្រប់ សង្ក្ដត់ ។

ព្រះសាស្ដាទ្រង់សម្ដែងឧចាយរម្ងាប់សេចក្ដីសោក

ព្រះសាស្ដា ទ្រង់ឃើញឧបនិស្សយរបស់កុមារនោះ កាលស្ដេចយាងទៅបិណ្ឌបាត ស្ដេចបានយាងទៅកាន់ទ្វារនៃផ្ទះនោះ ។ លំដាប់នោះ មាតាបិតារបស់កុមារនោះ អាវធនានិមន្ត ព្រះសាស្ដាយាងចូលផ្ទះ ហើយអង្គាសដោយគោរព ។ ក្នុងវេលាស្រេចកត្ត្ដកិច្ច ព្រះសាស្ដាត្រាស់សួរថា "អនិត្ថិគន្ធកុមារទៅណា?" ។

មាតាបិតា. បពិត្រព្រះអង្គ អនិត្ថិគន្ធកុមារនោះ អត់អាហារដេកនៅក្នុងបន្ទប់ ។

ព្រះសាស្ដា. ចូរទៅហៅគេមក ។

អនិត្ថិគន្ធកុមារនោះមក ថ្វាយបង្គំ ព្រះសាស្ដាហើយ អង្គុយនៅក្នុងទីដ

សមគួរមួយ កាលព្រះសាស្តាត្រាស់សួរថា "ម្នាលកុមារ សេចក្តីសោកដ៏មានកម្ទាំងកើតឡើងដល់អ្នកឬ?" ក៏ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្តីសោកដ៏មានកម្ទាំងកើតឡើងដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រោះបានឮថា ស្ត្រីបែបនោះស្ងាប់ក្នុងរវាងផ្លូវហើយ សូម្បីតែកត្ត ក៏ខ្ញុំព្រះអង្គមិនឃ្លាន" ។

លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់ទៅនឹងកុមារនោះថា "ម្នាលកុមារ អ្នកបានដឹងទេថា សេចក្តីសោកកើតឡើងដល់អ្នក ព្រោះអាស្រ័យអ្វី?" ។

អនិត្តិគន្ធកុមារ. ខ្ញុំព្រះអង្គមិនដឹងទេ ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "ម្នាលកុមារ សេចក្តីសោកដ៏មានកម្ទាំង ដែលកើតឡើងដល់អ្នកនោះ ព្រោះអាស្រ័យកាម ព្រោះថា សេចក្តីសោកក្តី ភ័យក្តី រមែងកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យកាម" ដូច្នេះហើយ ទើបទ្រង់ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៥. កាមតោ ជាយតី សោកោ កាមតោ ជាយតី ភយំ
កាមតោ វិប្ប មុត្តស្ស នត្ថិ សោកោ កុតោ ភយំ ។

សេចក្តីសោកកើតអំពីកាម ភ័យកើតអំពីកាម កាលបើរួចស្រឡះចាកកាមហើយ សេចក្តីសោកក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកអំពីណា ។

អធិប្បាយគាថា

*បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **កាមតោ (អំពីកាម)** សេចក្តីថា ចាកវត្ថុ*

កាម ទិដ្ឋកិលេសកាម អធិប្បាយថា សេចក្ដីសោកក្ដី ភ័យក្ដី រមែងកើតឡើង អាស្រ័យកាមសូម្បីទាំងពីរយ៉ាងនោះ ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា អនិត្ថិគន្ធកុមារ ក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិផល ។

ចប់ រឿងអនិត្ថិគន្ធកុមារ

៦. រឿងព្រាហ្មណ៍ម្នាក់

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **តណ្ហាយ ជាយតី (រមែងកើតព្រោះតណ្ហា)** ជាដើម ។

ព្រះសាស្តាស្តេចយាងទៅជ្រាបព្រាហ្មណ៍មិច្ឆាទិដ្ឋិ

បានឮថា ព្រាហ្មណ៍នោះជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ថ្ងៃមួយគាត់ទៅកាន់មាត់ស្ទឹង ហើយក្ហរស្រែ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ឃើញការដល់ព្រមនៃឧបនិស្សយរបស់គាត់ ទើបស្តេចយាងទៅកាន់សម្នាក់របស់គាត់ ។ ព្រាហ្មណ៍នោះ សូម្បីឃើញព្រះសាស្តាក៏មិនធ្វើសូម្បីតែសាមីចិកម្ម អង្គុយនៅស្ងៀម ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរគាត់មុនថា "ព្រាហ្មណ៍ អ្នកកំពុងធ្វើអ្វី?" ។

ព្រាហ្មណ៍. បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ខ្ញុំកំពុងជម្រះស្រែ ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះហើយ ស្តេចក៏ចៀសចេញទៅ សូម្បីថ្ងៃស្អែក ក៏ព្រះសាស្តាស្តេចយាងទៅកាន់សម្នាក់របស់គាត់ ដែលមកក្ហរស្រែ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា "ព្រាហ្មណ៍ អ្នកកំពុងធ្វើអ្វី?" ទ្រង់ស្តាប់ថា "ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ខ្ញុំកំពុងក្ហរស្រែ" ដូច្នេះហើយ ស្តេចក៏យាងចៀសចេញទៅ ។ សូម្បីក្នុងថ្ងៃតៗ មក ព្រះសាស្តាក៏ស្តេចយាងទៅកាន់សម្នាក់របស់គាត់ ត្រាស់សួរដូច្នោះដដែល ទ្រង់ស្តាប់ថា "ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ខ្ញុំកំពុងព្រោះ កំពុងបាច

ទឹក កំពុងរក្សាស្រែ" ដូច្នេះហើយ ស្តេចក៏យាងចៀសចេញទៅ ។ គ្រានោះ ព្រាហ្មណ៍ក្រាបទូលព្រះអង្គថា "បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គមកកាន់ទីនេះ ចាប់តាំងពីថ្ងៃដែលខ្ញុំព្រះអង្គជម្រះស្មៅម្ជុ៉ះ ប្រសិនបើសន្ធូងរបស់ខ្ញុំ ព្រះអង្គសម្រេចផល ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងបែងចែកឲ្យព្រះអង្គខ្ងះ បើមិនទាន់ឲ្យព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងមិនបរិភោគ ចាប់តាំងពីថ្ងៃនេះទៅ ព្រះអង្គជាសម្ងាញ់របស់ខ្ញុំ" ។ លុះក្រោយមក សន្ធូងរបស់ព្រាហ្មណ៍សម្រេចផល ។ កាលព្រាហ្មណ៍ធ្វើកិច្ច គ្រប់យ៉ាងដើម្បីច្រូត ដោយតាំងចិត្តថា "ស្រូវរបស់យើងសម្រេចផលហើយ យើងនឹងឲ្យគេច្រូតក្នុងថ្ងៃស្អែកនេះ" មហាមេឃញ្ចាំងភ្លៀងឲ្យបង្អុរចុះមកមួយ យប់ទល់ភ្លឺ នាំយកស្រូវរបស់ព្រាហ្មណ៍ទៅអស់ ។ ស្រែប្រាកដស្មើដោយវត្ថុ ដែលគេជម្រះហើយ ដូច្នេះ ។ ចំណែកព្រះសាស្តា ព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបតាំងអំពី ថ្ងៃដំបូងម្ជុ៉ះថា "ព្រាហ្មណ៍នឹងមិនបានផល" ។ ព្រាហ្មណ៍ទៅស្រែតាំងពីព្រលឹម ដោយតាំងចិត្តថា "យើងនឹងមើលស្រូវ" ក៏យើញតែស្រែទទេ បានកើតសេចក្តី សោកយ៉ាងខ្លាំង ទើបគិតថា "ព្រះសមណគោតម មកកាន់ស្រែរបស់យើង តាំងពីថ្ងៃដែលយើងជម្រះស្មៅម្ជុ៉ះ ចំណែកយើងក៏បានពោលថា "កាលស្រូវ របស់យើងសម្រេចផល យើងនឹងបែងចែកឲ្យព្រះសមណគោតមខ្ងះ បើមិន ទាន់ឲ្យព្រះសមណគោតម យើងក៏មិនបរិភោគ ចាប់តាំងពីថ្ងៃនេះទៅ ព្រះអង្គ ជាសម្ងាញ់របស់ខ្ញុំ សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងចិត្តរបស់យើងមិនបានសម្រេចឡើយ" ។ ព្រាហ្មណ៍នោះធ្វើការអត់អាហារ ដេកនៅគ្រែតូចមួយ ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្តា

ស្តេចយាងទៅកាន់ផ្ទះរបស់ព្រាហ្មណ៍នោះ ។ ព្រាហ្មណ៍បានដឹងថា ព្រះសាស្តា ស្តេចយាងមក ក៏ប្រើ (ជនជាបរិវារ) ថា "ពួកអ្នកចូរទៅនាំសម្ងាញ់របស់យើងមក ហើយឲ្យអង្គុយទីនេះ" ជនជាបរិវារនោះ ក៏បានធ្វើដូច្នេះ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រថាប់គង់ហើយ ត្រាស់សួរថា "ព្រាហ្មណ៍ទៅណា?" កាលគេក្រាបទូលថា "ដេកនៅក្នុងបន្ទប់" ក៏ទ្រង់ត្រាស់ថា "ពួកអ្នកចូរហៅព្រាហ្មណ៍មក" ហើយត្រាស់សួរព្រាហ្មណ៍ ដែលមកអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរថា "ព្រាហ្មណ៍ អ្នកកើតអី?" ។

ព្រាហ្មណ. ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គបានទៅកាន់ស្រែរបស់ខ្ញុំតាំងពីថ្ងៃដែលខ្ញុំជម្រះស្មៅម្ល៉ះ ចំណែកខ្ញុំក៏បានពោលថា កាលស្រូវសម្រេចផល ខ្ញុំនឹងបែងចែកឲ្យព្រះអង្គខ្លះ សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងចិត្តរបស់ខ្ញុំមិនសម្រេច ព្រោះហេតុនោះ ទើបសេចក្តីសោកកើតឡើងដល់ខ្ញុំ សូម្បីតែកត្ត ក៏ខ្ញុំមិនឃ្ងាន" ។

លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរព្រាហ្មណ៍ថា "ព្រាហ្មណ៍ អ្នកមិនដឹងទេថា សេចក្តីសោកកើតឡើងដល់អ្នក ព្រោះអាស្រ័យអ្វី?" កាលព្រាហ្មណ៍ក្រាបទូលថា "ព្រះគោតម ខ្ញុំមិនដឹងទេ ព្រះអង្គដឹងឬ?" ទើបត្រាស់ថា "យ៉ាងនោះហើយ ព្រាហ្មណ៍ ការពិត សេចក្តីសោកក្តី ភ័យក្តី កាលនឹងកើត រមែងកើតឡើងអាស្រ័យតណ្ហា" ដូច្នេះហើយ ទើបទ្រង់ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៦. តណ្ហាយ ជាយតី សោកោ តណ្ហាយ ជាយតី ភយំ

តណ្ហាយ វិប្ប មុត្តស្ស នត្ថិ សោកោ កុតោ ភយំ ។

សេចក្តីសោកកើតអំពីតណ្ហា ភ័យកើតអំពីតណ្ហា កាលបើរូច ស្រឡះចាកតណ្ហាហើយ សេចក្តីសោកក៏លែងមាន ភ័យនឹង មានមកអំពីណា ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ***តណ្ហាយ (ព្រោះតណ្ហា)*** *បានដល់ តណ្ហា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទ្វារទាំង ៦ អធិប្បាយថា សេចក្តីសោកជាដើម រមែងកើត ឡើងអាស្រ័យតណ្ហានោះ ។*

ក្នុងកាលចប់ដ្រធម៌ទេសនា ព្រាហ្មណ៍នោះ ក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិ-ផល ។

ចប់ រឿងព្រាហ្មណ៍ម្នាក់

៧. រឿងក្មេង ៥០០ នាក់

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់គង់នៅក្នុងវត្តវេឡុវ៉ន ទ្រង់ប្រារព្ធក្មេង ៥០០ នាក់ ក្នុងរវាងផ្លូវ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **សីលទស្សនសម្បន្នំ (អ្នកសម្បូរដោយសីល និងទស្សនៈ)** ជាដើម ។

ក្មេង ៥០០ នាក់ ថ្វាយនំដល់ព្រះមហាកស្សបៈ

សេចក្តីពិស្តារថា ថ្ងៃមួយព្រះសាស្តាមានភិក្ខុ ៥០០ ជាបរិវារ មួយអន្ធើដោយព្រះអសីតិមហាថេរៈ ស្តេចយាងចូលទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះដើម្បីបិណ្ឌ-បាត ទ្រង់ទតឃើញក្មេង ៥០០ នាក់ កាន់កញ្ជ្រោងនំចេញពីក្រុងទៅកាន់ឧទ្យានក្នុងថ្ងៃមហោស្រពមួយ ចំណែកក្មេងទាំងនោះថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាហើយ ក៏ចៀសចេញទៅ មិនបានពោលនឹងភិក្ខុសូម្បីតែមួយរូបថា " សូមលោកម្ចាស់ទទួលនំ" ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ទៅកាន់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាលដែលក្មេងទាំងនោះដែលទៅហើយថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយឆាន់នំឬ?" ។

ភិក្ខុ. នំនៅឯណា ព្រះអង្គ ?

ព្រះសាស្តា. អ្នកទាំងឡាយមិនឃើញពួកក្មេងកាន់កញ្ជ្រោងនំដើរហួសទៅហើយទេឬ ?

ភិក្ខុ. ពួកក្មេងទាំងនោះ មិនថ្វាយនំដល់នរណាទេ ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្មេងទាំងនោះមិនទិមន្តតថាគត ឬ

ពួកអ្នកទាំងឡាយដោយនំក៏ពិត តែថា ភិក្ខុដែលជាម្ចាស់នំកំពុងដើរមកអំពីខាងក្រោយ ធាន់នំសិនសឹមទៅ ទើបគួរ ។

តាមធម្មតា ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ រមែងមិនច្រណែន ឬប្រទូស្តចំពោះបុគ្គលណាម្នាក់ឡើយ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់ពាក្យនេះហើយ ទើបនាំភិក្ខុសង្ឆទៅគង់នៅក្បែរគល់ឈើមួយ ។ ក្មេងទាំងនោះ ឃើញព្រះមហាកស្សបៈដែលកំពុងនិមន្តមកអំពីខាងក្រោយ កើតសេចក្តីស្រឡាញ់ឡើង មានសរីរៈពេញទៅដោយកម្លាំងនៃបីតិ ដាក់កញ្ជ្រោងនំចុះ ថ្វាយបង្គំព្រះថេរៈដោយបញ្ចង្គប្រតិស្ឋាន លើកនំទាំងកញ្ជ្រោងឡើង ហើយពោលនឹងព្រះថេរៈថា "បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន និមន្តទទួលយកចុះ" ។ លំដាប់នោះ ព្រះថេរៈពោលនឹងក្មេងទាំងនោះថា "នុ៉ះ ព្រះសាស្តានឹងភិក្ខុសង្ឆ ប្រថាប់គង់នៅក្បែរគល់ឈើហើយ អ្នកទាំងឡាយចូរកាន់ទេយ្យធម៌ បែងជាចំណែកប្រគេនភិក្ខុចុះ ។ ក្មេងទាំងនោះទទួលព្រមថា "ព្រះករុណា លោកម្ចាស់" ហើយក៏ត្រឡប់ទៅជាមួយព្រះថេរៈ ប្រគេននំដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ហើយឈរសម្លឹងមើលពួកភិក្ខុនៅក្នុងចំណែកម្ខាង លុះភិក្ខុទាំងឡាយធាន់ស្រេចហើយ ក៏ប្រគេនទឹក ។

ភិក្ខុទាំងឡាយលើកទោសថា "ពួកក្មេងប្រគេនភិក្ខាព្រោះបុគ្គល មិនទទួលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ឬព្រះមហាថេរៈទាំងឡាយដោយនំ ឃើញព្រះមហាកស្សបៈភ្លាម ក៏កាន់យកនំទាំងកញ្ជ្រោងមក" ។

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ស្តាប់នូវពាក្យរបស់ភិក្ខុទាំងនោះហើយ ត្រាស់ថា "ម្នាល

ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដូចជាមហាកស្សបៈបុត្ររបស់តថាគត រមែងជាទីស្រឡាញ់នៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ រមែងបូជាភិក្ខុនោះដោយបច្ច័យ ៤ ដោយពិត" ដូច្នេះហើយ ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៧. សីលទស្សនសម្បន្នំ ធម្មដ្ឋំ សច្ចវាទិនំ
អត្តនោ កម្មកុព្វានំ តញ្ញនោ ភជតេ ឧ ។

ជនតែងធ្វើបុគ្គល ដែលបរិបូណ៌ដោយសីល និងការឃើញត្រូវ ឋិតនៅក្នុងធម៌ ពោលសច្ចធម៌ជាប្រក្រតី ធ្វើកម្មជារបស់ខ្លួននោះ ឲ្យជាទីស្រឡាញ់ ។

អធិប្បាយគាថា

*បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **សីលទស្សនសម្បន្នំ** (**បុគ្គលបរិបូរដោយសីល និងទស្សនៈ**) សេចក្តីថា អ្នកដល់ព្រមដោយចតុប្ប្ជាសុទ្ធិសីល និងការឃើញត្រូវដែលសម្បយុត្តជាមួយមគ្គ និងផល ។ បទថា **ធម្មដ្ឋំ** (**អ្នកតាំងនៅក្នុងធម៌**) សេចក្តីថា អ្នកតាំងនៅក្នុងលោកុត្តរធម៌ ៩ ប្រការ អធិប្បាយថា អ្នកមានលោកុត្តរធម៌ ដែលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ។ បទថា **សច្ចវាទិនំ** (**អ្នកមានប្រក្រតីពោលតែសច្ចវាចា**) សេចក្តីថា ឈ្មោះថា អ្នកមានប្រក្រតីពោលវាចាសច្ចៈដោយសច្ចញ្ញាណ ព្រោះសច្ចៈ ៤ លោកបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយដោយអាការ ១៦ ។ បទថា **អត្តនោ កម្មកុព្វានំ** (**អ្នកធ្វើការងាររបស់ខ្លួន**) សេចក្តីថា សិក្ខា ៣ ឈ្មោះថា ការងាររបស់ខ្លួន ជាអ្នកបំពេញសិក្ខា ៣*

នោះ ។

បទថា **តំ ជនো (បុគ្គលធ្វើលោក)** សេចក្តីថា លោកិយមហាជនរមែងធ្វើបុគ្គលនោះឲ្យជាទីស្រឡាញ់ គឺ ជាអ្នកប្រាថ្នានឹងឃើញ ប្រាថ្នានឹងថ្វាយបង្គំ ប្រាថ្នានឹងបូជាដោយបច្ច័យ ៤ ដោយពិត ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ក្មេងទាំងអស់នោះក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិផល ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងក្មេង ៥០០ នាក់

៨. រឿងព្រះអនាគាមិត្ថេរ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះថេរៈដែលជាអនាគាមីមួយអង្គ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ***ធនូជាតោ (អ្នកមានធនូ:កើតឡើងហើយ)*** *ជាដើម ។*

ព្រះថេរៈសម្រេចព្រះអនាគាមិផល

សេចក្តីពិស្តារថា ថ្ងៃមួយ ពួកសទ្ធិវិហារិកសួរព្រះថេរៈនោះថា "លោកអាចារ្យ ការត្រាស់ដឹងនូវគុណវិសេសរបស់លោក មានឬ?" ព្រះថេរៈអៀនខ្មាសថា "សូម្បីគ្រហស្ថទាំងឡាយ ក៏អាចបានសម្រេចអនាគាមិផលបាន ក្នុងវេលាសម្រេចព្រះអរហត្តនោះឯង សឹមយើងប្រាប់សទ្ធិវិហារិកទាំងនោះ" ដូច្នេះហើយ មិនពោលពាក្យអ្វីៗ ទាំងអស់ ធ្វើកាលកិរិយាហើយ កើតក្នុងទេវលោកជាន់សុទ្ធាវាស ។ គ្រានោះ ពួកសទ្ធិវិហារិករបស់លោកយំខ្សឹកខ្សួលទៅកាន់សម្ភាក់ព្រះសាស្តា ថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាហើយ អង្គុយយំក្នុងទីម្ខាង ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរភិក្ខុទាំងនោះថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានហេតុអ្វីទើបអ្នកទាំងឡាយយំ?" ។

ភិក្ខុ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឧបជ្ឈាយ៍របស់ពួកខ្ញុំព្រះអង្គធ្វើកាល-កិរិយា ។

ព្រះសាស្តា. ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុហ្នឹងចូរលើកទុកសិនចុះ អ្នក

ទាំងឡាយកុំគិតឡើយ មរណធម៌នោះ ជាធម៌ដ៏ទៀតទាត់ ។

ភិក្ខុ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន រឿងនោះ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គបានដឹងហើយ តែថា ពួកខ្ញុំព្រះអង្គបានសួរព្រះឧបជ្ឈាយ៍របស់ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ពីការត្រាស់ដឹងនូវគុណវិសេស លោកមិនទាន់បានប្រាប់ពួកខ្ញុំព្រះអង្គផង ក៏ធ្វើកាលកិរិយាទៅ ព្រោះហេតុនោះ ទើបពួកខ្ញុំព្រះអង្គដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយកុំគិតឡើយ ឧបជ្ឈាយ៍របស់អ្នកទាំងឡាយ បានសម្រេចអនាគាមិផលហើយ តែលោកឆ្មាសអៀនថា "សូម្បីតែពួកគ្រហស្ថ ក៏គេបានសម្រេចអនាគាមិផលដែរ ចាំយើងបានសម្រេចព្រះអរហត្តហើយ សឹមយើងប្រាប់សទ្ធិវិហារិកទាំងនោះ មិនទាន់បានប្រាប់អ្នកទាំងឡាយផង ក៏ធ្វើកាលកិរិយាហើយកើតក្នុងសុទ្ធាវាស ដូច្នេះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរធូរចិត្តចុះ ឧបជ្ឈាយ៍របស់ពួកអ្នក ដល់នូវភាវៈជាអ្នកមានចិត្តមិនជាប់ជំពាក់ក្នុងកាមទាំងឡាយ ជាអ្នកមានក្រសែក្នុងខាងលើ" ដូច្នេះហើយ ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៨. ឆន្ទជាតោ អនក្ខាតេ មនសា ច ផុដោ សិយា
កាមេ ច អប្បដិពទ្ធចិត្តោ ឧទ្ធំសោតោតិ វុច្ចតិ ។

បុគ្គល អ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាចំពោះព្រះនិព្វាន ដែលគេនិយាយ ប្រាប់គ្នាមិនបានផង ជាអ្នកមានមគ្គចិត្ត និងផលចិត្ត (ខាងក្រោម) ប៉ះពាល់ហើយផង មានចិត្តមិនប្រតិព័ទ្ធក្នុងកាមផង តថាគតហៅ

ថា ជាអ្នកមានខ្សែមគ្គប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងខាងលើ ។

អធិប្បាយកាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ***ឆនូជាតោ (អ្នកមានឆនូ:កើតឡើងហើយ)*** *សេចក្តីថា មានឆនូ:កើតឡើងហើយ ដោយអំណាចសេចក្តីពេញចិត្តក្នុងភាពជាអ្នកប្រាថ្នាដើម្បីនឹងធ្វើ គឺ ដល់នូវការខស្សាហ:ហើយ ។ បទថា* ***អនក្ខាតេ (ក្នុងនិព្វានដែលនរណាៗ ប្រាប់មិនបាន)*** *គឺ ក្នុងព្រះនិព្វាន ។ ពិតណាស់ព្រះនិព្វាននោះ ឈ្មោះថា* ***អនក្ខាត:*** *ព្រោះជាធម្មជាតិដែលបុគ្គលប្រាប់គ្នាមិនបានថា "ដែលបច្ចុ័យឯណោះធ្វើហើយ ឬបណ្តាពណ៌ផ្សេងៗ មានពណ៌ខៀវជាដើម" ។ បទថា* ***មនសា ច ផុដោ សិយា (គប្បីជាអ្នកមានចិត្តពាល់ត្រូវហើយក្តី)*** *សេចក្តីថា គប្បីជាអ្នកពាល់ត្រូវនូវចិត្ត ដែលសម្បយុត្តជាមួយនឹងមគ្ត ៣ ចំណែកខាងក្រោម គឺ ឲ្យពេញហើយ ។ បទថា* ***អប្បដិពទ្ធចិត្តោ (មានចិត្តមិនជាប់ជំពាក់)*** *សេចក្តីថា មានចិត្តមិនជាប់ជំពាក់ក្នុងកាមទាំងឡាយ ដោយអំណាចនៃព្រះអនាគាមិមគ្គក្តី ។ បទថា* ***ឧទ្ធំសោតោ (អ្នកមានក្រសែក្នុងខាងលើ)*** *សេចក្តីថា ភិក្ខុបែបនោះ កើតហើយក្នុងភពអវិហា បន្ទាប់អំពីនោះទៅ ក៏ទៅកាន់អកនិដ្ឋភព ដោយអំណាចបដិសន្ធិ លោកហៅថា អ្នកមានក្រសែក្នុងខាងលើ ព្រះឧបជ្ឈាយ៍របស់អ្នកទាំងឡាយ ក៏ជាអ្នកដូច្នោះឯង ។*

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ភិក្ខុទាំងនោះ បានសម្រេចអរហត្តផល ។

ទេសនាបានមានប្រយោជន៍ សូម្បីដល់មហាជន ដូច្នេះ ។

ចប់ រឿងព្រះអនាគាមិត្ថេរ:

៩. ឈ្មោះនាយនន្ទិយៈ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់គង់ក្នុងព្រៃឥសិបតនៈ ទ្រង់ប្រារព្ធនន្ទិយ-កុលបុត្រ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **ចិរប្ប្យាសី (ដែលឃ្លាតគ្នាយូរ)** ជាដើម ។

នន្ទិយៈជាអនុជាតបុត្រ

បានឮថា នៅក្នុងក្រុងពារាណសី មានបុត្រនៃត្រកូលដែលដល់ព្រមដោយសទ្ធាម្នាក់ ឈ្មោះនន្ទិយៈ ។ គេជាអ្នកសម្ផ្ទុរដោយសទ្ធាទំនុកបម្រុងសង្ឆ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តតាមនោះឯង ។ ក្នុងកាលចម្រើនវ័យហើយ មាតាបិតាមានបំណងនឹងនាំធីតារបស់អ្នកមាន ឈ្មោះនាងវេតី មកអ្នកមានពីផ្ទះដែលនៅទល់មុខគ្នា ។ តែនាងវេតីនោះ ជាស្ត្រីមិនមានសទ្ធា មិនមានការឲ្យទាន ទើបនន្ទិយៈមិនប្រាថ្នានាង ។ លុះជាប់នោះ មាតាបិតារបស់នន្ទិយៈពោលទៅកាន់នាងវេតីថា "នាង គប្បីចូលទៅជួតសម្អាតទីអង្គុយរបស់ភិក្ខុសង្ឆ ហើយចូរក្រាលអាសនៈទាំងឡាយក្នុងផ្ទះនេះ ចូរតាំងជើងបាត្រទុក ។ ក្នុងកាលដែលភិក្ខុទាំងឡាយនិមន្តមក នាងចូរទទួលបាត្រ ហើយនិមន្តឲ្យគង់លើអាសនៈ យកធម្មក្រកត្រង់ទឹកនាន់ប្រគេនភិក្ខុទាំងនោះ ចូរលាងបាត្រ ក្នុងកាលភិក្ខុទាំងនោះឆាន់ហើយ កាលនាងធ្វើបានយ៉ាងនេះ នាងក៏ជាស្ត្រីគាប់ចិត្តរបស់បុត្រយើង" ។ នាងក៏បានធ្វើហើយដោយប្រការដូច្នោះ ។ ក្រោយមក មាតាបិតារំឭកដល់ការប្រព្រឹត្ត

របស់នាងរេវតីប្រាប់បុត្រថា "នាងរេវតីនេះ ជាស្ត្រីគួរដល់ឱវាទ ចេះអត់ធន់ចំពោះឱវាទ" កាលនន្ទិយៈយល់ព្រមហើយ ក៏កំណត់ថ្ងៃធ្វើអាវាហមង្គល ។

លំដាប់នោះ នាយនន្ទិយៈពោលទៅកាន់នាងថា "បើនាងបម្រើភិក្ខុសង្ឆ និងមាតាបិតារបស់ខ្ញុំ ដូច្នេះ នាងក៏នឹងបានវត្ថុក្នុងផ្ទះនេះ នាងចូរជាស្ត្រីមិនប្រមាទចុះ" ។ នាងរេវតីក៏យល់ព្រម ហើយធ្វើនាទីជាអ្នកមានសទ្ធា បម្រើហើយបានពីរបីថ្ងៃ រហូតប្រសូតបុត្រពីរនាក់ ។ ក្រោយមក មាតាបិតារបស់នាយនន្ទិយៈ ក៏បានធ្វើកាលកិរិយា ។ ភាពជាធំលើវត្ថុទាំងពួងក្នុងផ្ទះនោះ បានធ្លាក់មកលើនាងរេវតីនោះតែម្នាក់ឯង ។

តាំងពីមាតាបិតាធ្វើកាលកិរិយាទៅ នន្ទិយៈក៏ជាមហាទានបតី ត្រៀមតាំងពីទានសម្រាប់ភិក្ខុសង្ឆ ហើយផ្តើមតាំងនូវតម្លៃអាហារសម្រាប់មនុស្សកំព្រា និងអ្នកដើរផ្លូវធ្លាយជាដើមទុកត្រង់ទ្វារផ្ទះ ។ ក្នុងកាលតមក នន្ទិយៈនោះ បានស្តាប់ព្រះធម៌ទេសនារបស់ព្រះសាស្តា កំណត់អានិសង្សនៃការថ្វាយអាវាសហើយ ឲ្យគេធ្វើសាលាមានមុខបួន ប្រដាប់ដោយបន្ទប់ ៤ ក្នុងមហាវិហារ ក្នុងព្រៃឥសិបតនៈ ហើយឲ្យក្រាលគ្រែ និងតាំងជាដើម កាលនឹងបង្អោនថ្វាយអាវាសនោះ បានថ្វាយទានចំពោះភិក្ខុសង្ឆ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ហើយថ្វាយទឹកទក្ខិណោទកចំពោះព្រះតថាគត ។ ប្រាសាទទិព្វសម្រេចអំពីរតនៈប្រាំពីរប្រការ ដល់ព្រមដោយពួកនារីមានប្រមាណ ១២ យោជន៍ ក្នុងទិសទាំងពួង

កម្ពស់ប្រមាណ ១០០ យោជន៍ ផុសឡើងក្នុងទេវលោកជាន់តាវត្តិង្ស ដំណាលគ្នានឹងការច្រូចទឹកទក្ខិណោទកលើព្រះហស្តរបស់ព្រះតថាគតនោះឯង ។

ព្រះមហាមោគ្គល្លានទៅកាន់ទេវលោក

ក្រោយមកនៅថ្ងៃមួយ ព្រះមហាមោគ្គល្លានទៅកាន់ទីចារិកក្នុងទេវលោកឈរនៅក្នុងទីមិនឆ្ងាយពីប្រាសាទនោះ សួរទេវបុត្រទាំងឡាយ ដែលមកកាន់សម្នាក់របស់ខ្លួនថា "ប្រាសាទទិព្ធ ពេញទៅដោយពួកនាងអប្សរនោះ កើតឡើងហើយដើម្បីអ្នកណា?" ។

លំដាប់នោះ ពួកទេវបុត្រ កាលនឹងប្រាប់ម្ចាស់វិមានដល់ព្រះថេរៈនោះ ទើបពោលថា "លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន វិមាននេះកើតឡើងដើម្បីបុត្តគហបតីឈ្មោះនន្ទិយៈ ដែលសាងវិហារថ្វាយព្រះសាស្តាក្នុងព្រៃឥសិបតនៈ" ។ ឯពួកស្ត្រីអប្សរ យើញព្រះថេរៈនោះហើយ ចុះចាកប្រាសាទ ពោលថា "លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំកើតក្នុងវិមាននេះ ដោយសេចក្តីប្រាថ្នាថា នឹងជាស្ត្រីបម្រើនន្ទិយៈ ប៉ុន្តែថា កាលពួកខ្ញុំមិនបានយើញនន្ទិយៈនោះ ពួកខ្ញុំអផ្សុកយ៉ាងក្រៃលែង ព្រោះថា ការលះបង់សម្បត្តិមនុស្សហើយកាន់យកសម្បត្តិដ៏ទិព្ធ ដូចជាការទម្លាយឆ្នាំងដីចោល ហើយកាន់យកឆ្នាំងមាស ដូច្នោះ សូមលោកម្ចាស់គប្បីប្រាប់គេដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការមកកាន់ទីនេះ" ។

ទិព្ធសម្បត្តិកើតឡើងរងចាំអ្នកធ្វើបុណ្យ

ព្រះថេរៈត្រឡប់មកអំពីទេវលោកវិញ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះសាស្តា ទូលសួរថា "បពិត្រព្រះអង្គ ទិព្វសម្បត្តិ រមែងកើតដល់បុគ្គលអ្នកមានកល្យាណ-កម្មបានធ្វើហើយ ដែលឋិតនៅក្នុងមនុស្សលោកនៅឡើយដែរឬហ្ន៎?" ។

ព្រះសាស្តា. ម្នាលមោគ្គល្លាន ទិព្វសម្បត្តិដែលកើតដល់នាយនន្ទិយៈក្នុងទេវលោកនោះ អ្នកបានឃើញខ្លួនឯងហើយមិនមែនឬ? ហេតុដូចម្តេច ទើបសួរតថាគតទៀត?

មោគ្គល្លាន. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទិព្យសម្បត្តិកើតបានយ៉ាងនោះ ឬ ? ។

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់ទៅកាន់ព្រះថេរៈនោះថា ម្នាលមោគ្គល្លាន អ្នកពោលអ្វីហ្នឹង? ឧបមាថា នរណាៗ ឈរនៅត្រង់ទ្វារផ្ទះ ឃើញបុត្រ ឬបងប្អូនប្រុស ដែលបែកគ្នាអស់កាលយូរ (ត្រឡប់) មកអំពីទីដែលនៅបែក មកកាន់ផ្ទះដោយរហ័ស ជ្រាបថា មនុស្សឈ្មោះឯណោះមកហើយ បើដូច្នោះ ពួកញាតិរបស់បុគ្គលនោះក៏រីករាយក្រៃលែង ហើយចេញមកដោយរហ័ស រមែងត្រេកអរនឹងបុគ្គលនោះថា "ពុកមកហើយ ពុកមកហើយ" យ៉ាងណា ពួកទេវតា (មួយអង្គ១) កាន់យកបណ្ណាការដែលជាទិព្វ ១០ យ៉ាង មកទទួល ដោយគិតថា "យើងមុន យើងមុន" ហើយរមែងត្រេកអរយ៉ាងក្រៃលែងចំពោះស្ត្រី ឬបុរសអ្នកធ្វើនូវអំពើល្អទុកក្នុងលោកនេះ ដែលលះលោកនេះហើយ ទៅកាន់

លោកខាងមុខដូច្នោះដូចគ្នា ដូច្នេះហើយ បានទ្រង់កាសិតព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖

៧. ចិរប្បវាសឹ បុរិសំ ទូរតោ សោត្ថិមាគតំ
ញាតី មិត្តា សុហជ្ជា ច អភិនន្ទន្តិ អាគតំ ។
តថេវ កតបុញ្ញម្បិ អស្មា លោកា បរំ គតំ
បុញ្ញានិ បដិគណ្ហន្តិ បិយំ ញាតីវ អាគតំ ។

ពួកញាតិក្តី មិត្តក្តី សំឡាញ់ក្តី រមែងត្រេកអរនឹងបុរសដែល ឃ្លាតគ្នាអស់កាលយូរ មកអំពីចម្ងាយដោយសួស្តី មកដល់ ហើយ យ៉ាងណាមិញ បុណ្យទាំងឡាយ តែងទទួលបុគ្គល ដែលបានធ្វើបុណ្យ ច្យុតអំពីមនុស្សលោកនេះ ទៅកាន់លោក ខាងមុខ ដូចញាតិទាំងឡាយ ទទួលបុរសជាទីស្រឡាញ់ទើប មកដល់ ដូច្នោះឯង ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ***ចិរប្បវាសឹ (អ្នកឃ្លាតទៅអស់កាលយូរ)*** *គឺ ឃ្លាតទៅយូរហើយ ។ បទថា* ***ទូរតោ សោត្ថិមាគតំ (មកហើយអំពីចម្ងាយ ដោយសួស្តី)*** *សេចក្តីថា អ្នកបានលាភ គឺ បានសម្បត្តិ ដែលសម្រេចអំពីការ ធ្វើនូវពាណិជ្ជកម្ម ឬដោយការធ្វើនាទីជារាជបុរស មកហើយអំពីទីឆ្ងាយ មិន មានឧបទ្ទវ: ។ បទថា* ***ញាតី មិត្តា សុហជ្ជា ច (ញាតិ មិត្រ និងសំឡាញ់***

ទាំងឡាយ) សេចក្តីថា ពួកជនដែលឈ្មោះថា ញាតិ ដោយអំណាចការជាប់ទាក់ទងគ្នាដោយត្រកូល ។ ឈ្មោះថា មិត្ត ព្រោះជាអ្នកធ្លាប់យើញគ្នាជាដើម ដែលឈ្មោះថា សំឡាញ់ ព្រោះជាអ្នកមានសន្តានចិត្តល្អ ។ បទថា ***អកិនន្ទន្តិ អាគតំ (រមែងត្រេកអរក្រៃលែងថា មកហើយ)*** សេចក្តីថា ញាតិជាដើម យើញគេហើយ រមែងត្រេកអរយ៉ាងក្រៃលែង ដោយអាការត្រឹមតែពាក្យថា "មកល្អហើយ" ឬដោយអាការត្រឹមតែធ្វើនូវអញ្ជលី ម្យ៉ាងទៀត រមែងត្រេកអរនឹងគេ ដែលជាអ្នកមកដល់ផ្ទះហើយ ដោយអំណាចនាំទៅចំពោះនូវបណ្ណាការ មានប្រការផ្សេងៗ ។

បទថា ***តថេវ*** ជាដើម សេចក្តីថា បុណ្យទាំងឡាយតាំងនៅក្នុងឋានៈ ដូចជាមាតាបិតា នាំបណ្ណាការ ១០ យ៉ាង គឺ "អាយុ វណ្ណៈ សុខ យស ភាពជាអធិបតីដែលជាទិព្ធ រូប សំឡេង ក្លិន រស ផោដ្ឋព្ធៈដែលជាទិព្ធ" ត្រេកអរយ៉ាងក្រៃលែង ឈ្មោះថា រមែងទទួលបុគ្គលដែលបានធ្វើបុណ្យទុកហើយ ដែលច្យុតចាកលោកនេះ ទៅកាន់លោកខាងមុខ ដោយហេតុដូច្នោះឯង ។

បទថា ***បិយំ ញាតីវ (ដូចពួកញាតិ យើញញាតិដែលជាទីស្រឡាញ់)*** សេចក្តីថា ដូចពួកញាតិដ៏សេស យើញញាតិដែលជាទីស្រឡាញ់មកហើយ ក៏ទទួល នៅក្នុងលោកនេះដូច្នោះ ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើនបានសម្រេចអរិយផលទាំង

ឡាយ មានសោតាបត្តិជាដើម ជូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងនាយនន្ទិយ:

ចប់បិយវគ្គវណ្ណនា វគ្គទី ១៦

ក្នុងវគ្គនេះរួមមាន ០៩ រឿង

១. រឿងបុព្វជិត ៣រូប	២. រឿងកុដុម្ពីក៍ម្នាក់
៣. រឿងឧចាសិកាវិសាខា	៤. រឿងស្តេចលិច្ឆវី
៥. រឿងអនត្តិគន្ធកុមារ	៦. រឿងព្រាហ្មណ៍ម្នាក់
៧. រឿងក្មេង ៥០០ នាក់	៨. រឿងព្រះអនាគាមិត្ថេរ:

៩. រឿងនាយនន្ទិយ:

កោធវគ្គ ទី ១៧

"ពោលអំពីសេចក្តីក្រោធ"

១. រឿងខត្តិយកញ្ញារោហិណី

[២៧] *ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់គង់នៅក្នុងនិគ្រោធារាម ទ្រង់ប្រារព្ធ ខត្តិយកញ្ញា ឈ្មោះរោហិណី ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា* ***កោធំ ជហេ (គប្បីលះសេចក្តីក្រោធ)*** *ជាដើម ។*

សាងសាលាធាន់ជារោគសើស្បែក

បានឮថា សម័យមួយ ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុបានទិមន្តទៅកាន់ក្រុងកបិលពស្តុ ព្រមដោយភិក្ខុ ៥០០ ។ គ្រានោះ ពួកព្រះញាតិទាំងឡាយរបស់លោក ទ្រង់បានស្តាប់ថាព្រះថេរៈទិមន្តមក ក៏បាននាំគ្នាទៅកាន់សម្ថាក់ព្រះថេរៈ លើកលែងតែប្អូនស្រីរបស់ព្រះថេរៈ ឈ្មោះរោហិណី ។ ព្រះថេរៈសួរពួកព្រះញាតិថា "ព្រះនាងរោហិណីនៅទីណា?" ។

ពួកព្រះញាតិ. នៅក្នុងសម្ថាក់ លោកម្ចាស់ ។

ព្រះថេរៈ. ហេតុអ្វី ទើបមិនយាងមក ?

ពួកព្រះញាតិ. ព្រះនាងមិនយាងមក ព្រោះអៀនខ្មាសចំពោះ "ភេគសើ

ស្បែក កើតឡើងក្នុងសរីរៈរបស់ព្រះនាង" ។

ព្រះថេរៈពោលថា "អ្នកទាំងឡាយ ចូរទៅយាងព្រះនាងមកចុះ" ឲ្យគេទៅយាងព្រះនាងភេហិណី មកហើយ ពោលយ៉ាងនេះទៅកាន់ព្រះនាងដែលជាអ្នកទទួសំពត់ (ស្បែ) យាងមកហើយថា "ភេហិណី ហេតុអ្វីទើបព្រះនាងមិនយាងមក?" ។

ព្រះនាងភេហិណី. លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ភេគសីស្បែកកើតឡើងក្នុងសរីរៈរបស់ខ្ញុំ ហេតុនោះ ទើបខ្ញុំមិនបានមក ព្រោះខ្មាសគេ ។

ព្រះថេរៈ. ក៏ព្រះនាងធ្វើបុណ្យ មិនគួរឬ ?

ព្រះនាងភេហិណី. ទីងធ្វើដូចម្តេច លោកម្ចាស់ ។

ព្រះថេរៈ. ចូរឲ្យសាងសាលាធាន់ចុះ ។

ព្រះនាងភេហិណី. ខ្ញុំព្រះករុណាយកអ្វីធ្វើ ?

ព្រះថេរៈ. គ្រឿងប្រដាប់របស់ព្រះនាងមិនមានទេឬ ?

ព្រះនាងភេ. មាន លោកម្ចាស់ ។

ព្រះថេរៈ. មានតម្លៃប៉ុន្មាន ?

ព្រះនាងភេហិណី. មានតម្លៃមួយម៉ឺន ។

ព្រះថេរៈ. បើដូច្នោះ ចូរព្រះនាងលក់គ្រឿងប្រដាប់នោះ ឲ្យគេសាងសាលាធាន់ចុះ ។

ព្រះនាងភេហិណី. នរណានីង នីងធ្វើដើម្បីខ្ញុំ លោកម្ចាស់ ?

ព្រះថេរៈសម្ងឹងមើលព្រះញាតិ ដែលឈរនៅក្នុងទីជិតហើយ ពោលថា "សូមចូរជាភារៈរបស់អ្នកទាំងឡាយ" ។

ពួកព្រះញាតិ. តើលោកម្ចាស់នឹងធ្វើអ្វី ?

ព្រះថេរៈ. សូម្បីអាត្មាភាពក៏នៅទីនេះដែរ បើដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយចូរនាំទព្វសម្ភារៈមក ដើម្បីសាលាធាន់នេះ ។

ពួកព្រះញាតិនោះ ត្រាស់ថា "ប្រពៃហើយ លោកម្ចាស់" លុះពោលដូច្នោះហើយ ក៏នាំទព្វសម្ភារៈមក ។

ព្រះថេរៈ កាលនឹងចាត់ចែងសាលាធាន់នោះ បានពោលទៅកាន់ព្រះនាងរោហិណីថា "នាងចូរឲ្យគេធ្វើសាលាធាន់ពីរជាន់ កាលណាជាន់ខាងលើស្រេចហើយ ចូរទ្រង់ធ្វើកិច្ចបោសសំអាតផ្ទៃខាងក្រោមជាដើមរឿយៗ ចុះ" ។ ពួកភិក្ខុក៏គង់រឿយៗ ។ លំដាប់នោះ កាលព្រះនាងបោសសម្អាតសាលាធាន់ហើយនោះឯង រោគសើស្បែកក៏ជាសះស្បើយទៅ ។ កាលសាលាធាន់ស្រេចហើយ ព្រះនាងនិមន្តភិក្ខុសង្ឆ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន បានថ្វាយខាទនីយៈនិងភោជនីយៈដ៏ប្រណីតចំពោះភិក្ខុសង្ឆ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធានដែលគង់ពេញសាលាធាន់នោះ ។

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ធ្វើភត្តកិច្ចស្រេចហើយ ត្រាស់សួរថា "នេះជាទានរបស់នរណា?" ។

ព្រះអនុរុទ្ធ. របស់ព្រះនាងរោហិណី ដែលជាប្អូនស្រីរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ

ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. នាងទៅណា ?

ព្រះអនុរុទ្ធ. នាងទៅក្នុងដំណាក់ ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. អ្នកទាំងឡាយ ចូរទៅហៅនាងមក ។

ព្រះនាងមិនប្រាថ្នានឹងយាងមក ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់ឲ្យហៅ ព្រះនាងដែលមិនប្រាថ្នានឹងយាងមក ឲ្យយាងមក ព្រះសាស្តាត្រាស់ទៅកាន់ ព្រះនាង ដែលយាងមកថ្វាយបង្គំហើយ ទ្រង់សួរថា "ភេហិណី ហេតុអ្វីទើប នាងមិនមក?" ។

ព្រះនាងភេហិណី. "ភេគសើស្បែកកើតឡើងក្នុងសរីរៈរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គខ្មាសព្រោះភេគនោះ ទើបនាងខ្ញុំម្ចាស់មិនមក ព្រះអង្គ" ។

ព្រះសាស្តា. នាងដឹងទេថា ភេគនោះអាស្រ័យកម្មអ្វីរបស់នាង ទើប កើតឡើង ?

ព្រះនាងភេហិណី. ខ្ញុំព្រះអង្គមិនជ្រាបទេ ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. ភេគនោះអាស្រ័យសេចក្តីក្រោធរបស់នាង ទើបបានកើត ឡើង ។

ព្រះនាងភេហិណី. តើនាងខ្ញុំម្ចាស់ ធ្វើកម្មអ្វីទុក ព្រះអង្គ ?

បុព្វកម្មរបស់ព្រះនាងភេហិណី

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់នាំអតីតនិទានមក (ត្រាស់ដល់ព្រះនាង) ថា ៖

ក្នុងអតីតកាល ព្រះអគ្គមហេសីនៃព្រះរាជាក្រុងពារាណសី បានចងគំនុំនឹងស្ត្រីរបាំរបស់ព្រះរាជាម្នាក់ ទ្រង់ព្រះតម្រិះថា "យើងនឹងញ្ចាំងទុក្ខឲ្យកើតឡើងដល់ស្ត្រីនោះ" លុះគិតដូច្នោះ ហើយក៏បញ្ជាឲ្យគេនាំផ្ទែខ្ទៃមក រួចបញ្ជាឲ្យហៅស្ត្រីរបាំនោះមកកាន់សម្នាក់របស់ខ្លួន ហើយប្រើគេឲ្យដាក់លំអងខ្ទៃទាំងឡាយលើទីដេក លើសំពត់ដណ្តប់ និងក្នុងចន្លោះនៃវត្ថុសម្រាប់ប្រើប្រាស់ទាំងឡាយ មានកម្រាលជាដើមរបស់ស្ត្រីរបាំនោះ ដោយប្រការដែលនាងមិនដឹងខ្លួន ដើរទៅជិតនាង ធ្វើដូចជាប្រលែងលេងជាមួយនឹងនាង ហើយរោយលំអងខ្ទៃលើខ្លួនរបស់នាង ភ្លាមៗ នោះឯង សរីរៈរបស់ស្ត្រីរបាំនោះ មានពកតូចនិងពកធំកើតឡើង ។ នាងរមាស់ ក៏ទៅដេកលើទីដេក ។ កាលនាងត្រូវលំអងខ្ទៃបៀតបៀនត្រង់ទីដេកនោះ រវទនាដ៏ខ្លាំងក្លាក្រៃលែងបានកើតឡើង ។ ព្រះអគ្គមហេសីក្នុងកាលនោះ បានមកជាព្រះនាងរោហិណី ។

ព្រះសាស្តា លុះទ្រង់នាំអតីតនិទាននេះមកហើយ ត្រាស់ថា "រោហិណីក៏កម្មនោះ នាងបានធ្វើហើយក្នុងកាលនោះ សេចក្តីក្រោធក្តី សេចក្តីច្រណែនក្តី សូម្បីមានប្រមាណតិច មិនគប្បីធ្វើឡើយ" ដូច្នេះហើយ ទើបទ្រង់ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

១. កោធំ ជហេ វិប្បជហេយ្យ មានំ
សញ្ញោជនំ សព្វមតិក្តមេយ្យ
តន្នាមរូបស្មឹ មសជ្ជមានំ

អកិញ្ចនំ នានុបតន្តិ ទុក្ខា ។

បុគ្គលគួរលះបង់សេចក្តីក្រោធចេញ គួរលះបង់មានះចេញ គួរកន្ធងសញ្ញោជនធម៌ទាំងអស់ចោលចេញ ទុក្ខទាំងឡាយ តែងមិនជាប់តាមបុគ្គល ដែលមិនជំពាក់ក្នុងនាម និងរូប មិនមានកិលេស គ្រឿងកង្ខល់នោះឡើយ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ***កោធំ (សេចក្តីក្រោធ)*** *សេចក្តីថា គប្បីលះបង់នូវសេចក្តីក្រោធ ដែលមានអាការទាំងពួងផង មានះ ៩ យ៉ាងផង ។ បទថា* ***សំយោជនំ (សំយោជនៈ)*** *សេចក្តីថា គប្បីកន្ធងនូវសំយោជនៈទាំង ១០ យ៉ាង មានកាមរាគសំយោជនៈជាដើម ។ បទថា* ***មសជ្ជមានំ (ជាអ្នកមិនជាប់)*** *សេចក្តីថា មិនជាប់ អធិប្បាយថា បុគ្គលប្រកាន់មាំនូវនាម និងរូប ដោយន័យថា "រូបរបស់យើង វេទនារបស់យើងជាដើម កាលនាម និងរូបនោះវិនាសទៅ រមែងសោកសៅក្តៅក្រហាយ បុគ្គលនេះ ឈ្មោះថា ជាប់ជំពាក់នៅក្នុងនាមរូប ចំណែកបុគ្គលណាមិនប្រកាន់យ៉ាងនោះ ឈ្មោះថា រមែងមិនជាប់ជំពាក់ ទុក្ខទាំងឡាយ រមែងមិនជាប់តាមបុគ្គលនោះ ដែលមិនជាប់ជំពាក់យ៉ាងនោះ បុគ្គលដែលឈ្មោះថា មិនមានកិលេសគ្រឿងកង្ខល់ ព្រោះមិនមានរាគៈជាដើម ។*

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើនបានសម្រេចអរិយផលទាំង

ឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ។

សូម្បីព្រះនាងរោហិណី ក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិផលដែរ ។ សរីរៈ
របស់នាងមានសម្បុរដូចមាសក្នុងខណៈនោះឯង ។ ព្រះនាងចុតិចាកអត្តភាព
នោះហើយ បដិសន្ធិក្នុងរវាងព្រំដែនរបស់ទេវបុត្រ ៤ អង្ត ក្នុងភពតាវត្តិង្ស
ជាទេពធីតានាំមកនូវសេចក្តីជ្រះថ្លា ដល់នូវភាពជាអ្នកល្អលើស ដោយលម្អ
នៃរូប ។ ទេវបុត្រទាំង ៤ អង្គនោះ ឃើញទេវធីតានោះភ្លាម ក៏កើតសេចក្តី
ស្នេហាឡើង រិវាទគ្នាថា "នាងកើតក្នុងដែនរបស់យើង នាងកើតក្នុងដែនរបស់
យើង" ទៅកាន់សម្នាក់សក្កទេវរាជ ក្រាបទូលថា "បពិត្រទេវរាជ ខ្ញុំព្រះអង្ត
ទាំងបួនកើតក្តីឡើង ព្រោះអាស្រ័យទេវធីតានេះ សូមព្រះអង្គទ្រង់វិនិច្ឆ័យក្តី
នោះ" ។ សូម្បីសក្កទេវរាជ គ្រាន់តែក្រឡេកឃើញនាងទេពធីតានោះភ្លាម ក៏
កើតសេចក្តីស្នេហាឡើង ត្រាស់សួរទេវបុត្រទាំងបួននោះយ៉ាងនេះថា "ចាប់
តាំងពីកាលដែលពួកអ្នកបានឃើញទេពធីតានេះមក ចិត្តរបស់អ្នកទាំងឡាយ
កើតឡើងយ៉ាងណា?" ។

គ្រានោះ ទេវបុត្រមួយអង្គក្រាបទូលថា "ចិត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គកើតឡើង
ដូចជាសំឡេងស្គរមុនពេលសង្គ្រាម មិនអាចស្ងប់ឡើយ" ។

អង្គទី ២. ចិត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គកើតឡើង ដូចជាទឹកធ្លាក់ពីលើភ្នំ រមែង
ប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងរហ័ស ។

អង្គទី ៣. ចាប់តាំងពីខ្ញុំព្រះអង្គឃើញទេពធីតានេះកាលណា ភ្នែកទាំង

ពីររបស់ខ្ញុំព្រះអង្គលៀនចេញ ដូចជាក្នែកក្តាម ។

អង្គទី ៤. ចិត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដូចជាទង់ដែលគេតម្លើងនៅលើចតិយ ។

គ្រានោះ សក្កទេវរាជត្រាស់ទៅកាន់ទេវបុត្រទាំងបួននោះថា "នែអ្នកទាំងឡាយ ចិត្តរបស់អ្នកទាំងឡាយនៅអាចអត់សង្គត់បាន ចំណែកយើងកាលបានយើញទេពធីតានេះ ទើបអាចរស់នៅបាន យើងនឹងស្លាប់ ប្រសិនបើមិនបានយើញទេពធីតានេះ" ។ ពួកទេវបុត្រទាំងបួននោះ ក្រាបទូលថា "បពិត្រមហារាជ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គមិនត្រូវការមរណៈរបស់ព្រះអង្គទេ" លុះក្រាបទូលសក្ក-ទេវរាជដូច្នោះហើយ ក៏លះបង់ទេវធីតានោះថ្វាយសក្កទេវរាជ ហើយចៀសចេញទៅ ។ ទេវធីតានោះ បានជាទីស្រឡាញ់របស់សក្កទេវរាជខ្លាំងណាស់ ។ កាលនាងក្រាបទូលថា "មហារាជ នាងខ្ញុំនឹងទៅកាន់ទីលេងឈ្មោះឯណោះ" សក្កទេវរាជក៏មិនអាចហាមឃាត់បានឡើយ ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងទត្តិយកញ្ញាឈ្មោះរោហិណី

២. រឿងភិក្ខុមួយរូប

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្បែរអគ្គាឡវចេតិយ ទ្រង់ប្រារព្ធភិក្ខុមួយរូប ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ***យោ វេ ឧប្បតិតំ កោធំ (បុគ្គលណាគប្បីឃាត់សេចក្តីក្រោធដែលកើតឡើង)*** *ជាដើម ។*

ភិក្ខុកាប់ដើមឈើដែលទេវតានៅ

សេចក្តីពិស្តារថា កាលព្រះសាស្តាទ្រង់អនុញ្ញាតសេនាសនៈដល់ភិក្ខុសង្ឃហើយ (ទិង) កាលសេនាសនៈទាំងឡាយ ដែលសប្បុរសជនទាំងឡាយមានសេដ្ឋីក្នុងនគររាជគ្រឹះជាដើមកំពុងឲ្យគេកសាង ភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងដែនអាឡវីមួយរូប ក៏សង់សេនាសនៈរបស់ខ្លួន ឃើញឈើមួយដើមដែលជាទីពេញចិត្តហើយ ផ្តើមនឹងកាប់ ។ ក៏ទេវតាមានកូនតូចមួយអង្គ ដែលនៅនឹងដើមឈើនោះបីកូនដោយចង្កេះ ឈរអង្វរភិក្ខុនោះថា "លោកម្ចាស់ សូមលោកម្ចាស់កុំធ្វើវិមានរបស់ខ្ញុំឲ្យវិនាសឡើយ ខ្ញុំមិនមានទីនៅទេ មិនអាចបីកូនត្រាច់ទៅនេះទៅនោះបានឡើយ" ។

ភិក្ខុនោះគិតថា "យើងនឹងមិនបានដើមឈើដូច្នេះ ក្នុងទីដទៃទេ" ទើបមិនអើពើនឹងពាក្យរបស់ទេវតានោះ ។

ទេវតានោះគិតថា "ភិក្ខុនេះឃើញទារកនេះហើយ នឹងឈប់ដោយពិត" ទើបដាក់កូនលើមែកឈើ ។ ចំណែកភិក្ខុនោះ មិនអាចទប់ពូថៅដែលខ្លួនលើក

ឡើងហើយបាន ទើបកាប់ ត្រូវដៃទាវកនោះដាច់ ទេវតាកើតសេចក្តីក្រោធយ៉ាងខ្លាំង លើកដៃទាំងពីរឡើងដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា "នឹងប្រហារកិក្ខុនេះឲ្យស្លាប់" ប៉ុន្តែភ្លាមៗ នោះ ទេវតានោះគិតឃើញយ៉ាងនេះថា "កិក្ខុនេះជាអ្នកមានសីល ប្រសិនបើអញសម្លាប់កិក្ខុនេះឲ្យស្លាប់ អញនឹងទៅកាន់នរក សូម្បីទេវតាដទៃ កាលជួបកិក្ខុកាត់ដើមឈើរបស់ខ្លួន នឹងធ្វើអញឲ្យជាប្រមាណថា ទេវតាឯណោះ សម្លាប់កិក្ខុ គេនឹងសម្លាប់កិក្ខុទាំងឡាយដូចយើងដែរ កិក្ខុនេះជាអ្នកមានម្ចាស់ យើងទៅប្រាប់ដល់ម្ចាស់របស់កិក្ខុនេះ" ។ ជាក់ដៃដែលលើកឡើងហើយ យំដើរទៅកាន់សម្នាក់ព្រះសាស្តា ថ្វាយបង្គំហើយ ឈរនៅក្នុងទីដ៏សមគួរមួយ ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់ទៅកាន់ទេវតានោះថា "ទេវតា អ្នកមានរឿងអ្វី?" ទេវតានោះក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សាវកបស់ព្រះអង្គ ធ្វើកម្មបែបនេះ ចំណែកខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏ប្រាថ្នានឹងញ៉ាំងសាវកបស់ព្រះអង្គឲ្យស្លាប់ តែគិតនូវហេតុនេះបាន ទើបមិនសម្លាប់ ហើយប្រញាប់មកកាន់សម្នាក់ព្រះអង្គ" ដូច្នេះហើយ ក៏ក្រាបទូលរឿងនោះទាំងអស់ដោយពិស្តារ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ស្តាប់នូវរឿងនោះហើយ ត្រាស់ថា "ម្នាលទេវតា ត្រូវហើយៗ ទេវតាឯងគ្របសង្កត់សេចក្តីក្រោធ ដែលកើតឡើងហើយយ៉ាងនោះទុក ដូចជាយាត់រថដែលលឿនជ្រុលបាន ឈ្មោះថា បានធ្វើកម្មដ៏ប្រពៃហើយ" ដូច្នេះហើយ ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

២. យោ រេ ឧប្ផតិតំ កោធំ រថំ ភន្តំ ធារយេ

តមហំ សារថី ព្រូមិ រស្មិគ្គាហោ ឥតរោ ជនោ ។

បុគ្គលណាយាត់សេចក្តីក្រោធ ដែលកើតឡើងហើយ ដូចសារថីទប់រថ ដែលកំពុងលឿនបាន តថាគតហៅបុគ្គលនោះថាជាសារថី ជនក្រៅពីនេះ គ្រាន់តែជាអ្នកកាន់ខ្សែបរ (មិនមែនសារថីឡើយ) ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ***ឧប្បតិតំ (ដែលផុលឡើង)*** *បានដល់ ដែលកើតឡើងហើយ ។ បទថា* ***រថំ ភន្តំវ (រថដែលកំពុងលឿនទៅ)*** *សេចក្តីថា ដូចសារថីដែលឆ្ងាត ទប់រថដែលកំពុងលឿនបានតាមត្រូវការ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលណាគ្របសង្កត់ គឺ អាចយាត់សេចក្តីក្រោធដែលកើតឡើងបាន ក៏ដូច្នោះ ដូចគ្នា ។ បទថា* ***តមហំ (តថាគត... បុគ្គលនោះ)*** *តថាគតហៅបុគ្គលនោះថាសារថី ។ បទថា* ***ឥតរោ ជនោ (ចំណែកជនក្រៅពីនេះ)*** *សេចក្តីថា ចំណែកជនក្រៅពីនេះ គឺ សារថីរថរបស់ឥស្សរជនទាំងឡាយ មានព្រះរាជា និងឧបរាជជាដើម គ្រាន់តែមានឈ្មោះថា ជាអ្នកកាន់ខ្សែបរប៉ុណ្ណោះ មិនមែនជាសារថីដ៏ប្រសើរឡើយ ។*

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ទេវតានោះ ក៏បានតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ព្រះធម៌ទេសនាមានប្រយោជន៍ សូម្បីដល់បរិស័ទដែលប្រជុំគ្នាហើយនោះឯង ។

ចំណែកទេវតានោះ សូម្បីបានជាព្រះសោតាបន្នហើយ ក៏នៅតែឈរយំ ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរទេវតានោះថា "ម្នាលទេវតា អ្នកមានបញ្ហាអ្វី" កាលទេវតាក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វិមានរបស់ខ្ញុំវិនាសហើយ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើដូចម្តេច?" ទើបទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលទេវតា អ្នកកុំព្រួយ តថាគតនឹងឲ្យវិមានដល់អ្នក" ហើយទ្រង់បង្ហាញដើមឈើមួយដើមដែលទេវតាចុតិអំពីថ្ងៃមុន ក្នុងទីជិតព្រះគន្ធកុដិ ក្នុងវត្តជេតពន ហើយត្រាស់ថា "ម្នាលទេវតា ដើមឈើក្នុងឧកាសឯណោះទំនេរ អ្នកចូរចូលទៅនៅត្រង់ដើមឈើនោះចុះ" ។ ទេវតានោះ ក៏បានទៅនៅនឹងដើមឈើនោះ តាមព្រះតម្រាស់របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។ ចាប់តាំងពីពេលនោះមក ទេវតាដែលមានសក្តិធំៗ ក៏បានជ្រាបថា "វិមានរបស់ទេវតានេះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ប្រទានឲ្យ" ក៏មិនអាចមកធ្វើទេវតានោះឲ្យកម្រើកបាន ។

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ធ្វើរឿងនោះឲ្យជាហេតុកើតឡើងហើយ ទ្រង់បញ្ញត្ត-ភ្ជាប់គាមសិក្ខាបទដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។

ចប់ រឿងភិក្ខុមួយរូប

៣. រឿងឧត្តរាឧបាសិកា

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់គង់នៅក្នុងវត្តវេឡុវន ទ្រង់ធ្វើកត្តកិច្ចក្នុងផ្ទះរបស់នាងឧត្តរាហើយ ទ្រង់ក៏ប្រាវព្ធឧបាសិកាឧត្តរា ត្រាស់ធម៌ទេសនានេះថា **អក្កោធេន ជិនេ កោធំ (ឈ្នះសេចក្តីក្រោធដោយការមិនក្រោធ)** ជាដើម ។

នាយបុណ្ណៈក្រលំចាកត្រូវបម្រើសុមនសេដ្ឋី

អនុបុព្វីកថា ក្នុងរឿងឧត្តរាឧបាសិកានោះ មានដូចតទៅនេះ ៖

បានឮថា បុរសកម្សត់ឈ្មោះបុណ្ណៈ អាស្រ័យសុមនសេដ្ឋី ដែលមានប្រក្រតីនៅក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ធ្វើការបម្រើដើម្បីចិញ្ចឹមជីវិត ។ ក្នុងផ្ទះរបស់គាត់មានមនុស្សពីរនាក់ប៉ុណ្ណោះ គឺ ភរិយារបស់គាត់ និងធីតាឈ្មោះឧត្តរាម្នាក់ ។ តមកថ្ងៃមួយ ពួករាជបុរសដើរយោសនាក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះថា "អ្នកនគរទាំងអស់ចូរនាំគ្នាលេងនក្ខត្តឬក្ស ៧ ថ្ងៃចុះ" សុមនសេដ្ឋីបានឮការយោសនានោះហើយ ក៏ហៅនាយបុណ្ណៈមកពីព្រលឹមប្រាប់ថា "នែបា ជនជាបរិវាររបស់ខ្ញុំ គេប្រាថ្នានឹងលេងនក្ខត្តក្ស ឯងនឹងលេងនក្ខត្តក្សជាមួយនឹងគេឬ ឬ ក៏នៅធ្វើការ?" ។

នាយបុណ្ណៈ. លោកម្ចាស់ ដែលឈ្មោះថា ការលេងនក្ខត្តក្សនោះ ជារបស់ពួកអ្នកដែលមានទ្រព្យទេ ក៏ក្នុងផ្ទះរបស់ខ្ញុំ សូម្បីតែអង្ករសម្រាប់បបរទទួលទានក្នុងថ្ងៃស្អែកនេះ មិនទាន់មានផង ។ ប្រយោជន៍អ្វីដោយនក្ខត្តឬក្សដល់ខ្ញុំនោះ? ខ្ញុំបានគោហើយ ក៏នឹងទៅក្ជូរ ។ សុមនសេដ្ឋី បើដូច្នោះ ឯងចូរ

ទទួលយកគោចុះ ។ គេទទួលយកគោដែលមានកម្ចាំង និងនង្គ័លហើយ ក៏ និយាយទៅកាន់ភរិយាថា "នែនាង អ្នកនគរគេនាំគ្នាលេងនក្ខត្តឬក្ស ខ្ញុំត្រូវទៅធ្វើការ ព្រោះយើងក្រណាស់ ថ្ងៃនេះនាងគប្បីចំអិនបន្ទែឲ្យជាទ្វេគុណ ហើយនាំយកទៅឲ្យខ្ញុំ" និយាយជាមួយភរិយាដូច្នេះហើយ ទើបទៅស្រែ ។

ព្រះសារីបុត្តសង្រ្គ្រោះនាយបុណ្ណៈ

ក្នុងកាលនោះ ព្រះសារីបុត្រចូលនិរោធសមាបត្តិអស់ ៧ ថ្ងៃ ហើយ ក្នុងថ្ងៃនោះ ចេញអំពីនិរោធសមាបត្តិ ពិចារណាមើលថា "ថ្ងៃនេះ យើងគួរសង្រ្គ្រោះអ្នកណាហ្នឹ" យើញនាយបុណ្ណៈចូលទៅក្នុងសំណាញ់ គឺ ញាណរបស់លោកហើយ ក៏ពិចារណាថា "នាយបុណ្ណៈនេះ មានសទ្ធាឬទេ គេអាចសង្រ្គ្រោះយើងឬទេ" ដឹងថា នាយបុណ្ណៈមានសទ្ធា អាចសង្រ្គ្រោះបាន ហើយគេនឹងបានទទួលសម្បត្តិដ៏ធំ ព្រោះបុណ្យនោះជាបច្ចុ័យ ទើបកាន់បាត្រ និងចីវរទៅកាន់ទីក្ហូរស្រែរបស់នាយបុណ្ណៈ ឈរសម្ងឹងមើលឈើមួយគុម្ពជិតមាត់រណ្តៅ ។ នាយបុណ្ណៈ យើញព្រះថេរៈហើយ បញ្ឈប់ការក្ហូរ ថ្វាយបង្គំព្រះថេរៈដោយបញ្ចង្គប្រតិស្ឋាន ហើយគិតថា "ព្រះថេរៈគង់នឹងត្រូវការឈើសូន់" ទើបធ្វើឈើសូន់ឲ្យជាកប្បិយៈ ហើយប្រគេនព្រះថេរៈ ។ គ្រានោះ ព្រះថេរៈបាននាំយកបាត្រ និងសំពត់តម្រងទឹកចេញមកឲ្យនាយបុណ្ណៈ ។ នាយបុណ្ណៈគិតថា "ព្រះថេរៈត្រូវការទឹក" ទើបទទួលយកបាត្រ និងសំពត់តម្រងទឹកនោះមកត្រងទឹកធាន់ប្រគេនព្រះថេរៈ ។

ព្រះថេរៈគិតថា "នាយបុណ្ណៈនេះ មានលំនៅនៅខាងក្រោយនៃលំនៅជនដទៃ ប្រសិនបើយើងទៅផ្ទះរបស់គេ កវិយារបស់គេនឹងមិនបានឃើញយើងយើងត្រូវនៅទីនេះ ដរាបដល់កវិយារបស់គេនាំកត្តមកឲ្យគេ" ព្រះថេរៈបានញ្ចាំងកាលឲ្យកន្ងទៅបន្តិចនៅទីនោះ បានដឹងថា កវិយារបស់នាយបុណ្ណៈឡើងកាន់ផ្ទូវហើយ ក៏និមន្តចូលទៅកាន់ព្រះនគរ ។

កវិយារបស់នាយបុណ្ណៈថ្វាយកត្តដល់ព្រះថេរៈ

នាងជួបព្រះថេរៈក្នុងរវាងផ្ទូវហើយ គិតថា "ពេលខ្ងះ ទេយ្យធម៌មានយើងមិនបានជួបព្រះថេរៈ ពេលខ្ងះ យើងបានជួបព្រះថេរៈ តែទេយ្យធម៌មិនមាន ក្នុងថ្ងៃនេះ យើងបានជួបព្រះថេរៈហើយ ទាំងទេយ្យធម៌ក៏មាន ព្រះថេរៈនឹងអនុគ្រោះយើងឬទេហ្នឹ?" នាងដាក់ភាជនៈកត្តចុះ ថ្វាយបង្គំព្រះថេរៈដោយបញ្ចង្គប្រតិស្ឋាន ហើយពោលថា "បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សូមលោកម្ចាស់កុំគិតថា កត្តនេះសៅហ្មង ឬប្រណីតឡើយ សូមធ្វើសេចក្តីអនុគ្រោះទាសៈរបស់លោកម្ចាស់ចុះ" ។ ព្រះថេរៈបង្អោនបាត្រចូលទៅ នាងយកដៃម្ខាងទ្រភាជនៈ ប្រគេនកត្តព្រះថេរៈដោយដៃម្ខាងទៀត កាលនាងប្រគេនកត្តបានពាក់កណ្តាល ព្រះថេរៈក៏យកដៃបិទបាត្រ ពោលថា "ល្មមហើយ" នាងពោលថា "លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន កត្តមានតែមួយចំណែក ខ្ញុំព្រះករុណាមិនអាចធ្វើឲ្យជាពីរចំណែកបានទេ សូមលោកម្ចាស់ កុំអនុគ្រោះទាសៈរបស់លោកម្ចាស់ក្នុងលោកនេះអី សូមធ្វើនូវសេចក្តីអនុគ្រោះក្នុងបរលោកចុះ ខ្ញុំព្រះករុណាប្រាថ្នា

ប្រគេនមិនឲ្យសេសសល់" ដូច្នេះហើយ ក៏បានដាក់ភត្តទាំងអស់ទៅក្នុងបាត្រ
របស់ព្រះថេរ: ហើយធ្វើសេចក្តីប្រាថ្នាថា "សូមឲ្យខ្ញុំព្រះករុណា គប្បីជាអ្នក
មានចំណែកនៃធម៌ ដែលលោកម្ចាស់បានឃើញហើយផងចុះ" ។ ព្រះថេរ:ពោល
ថា "ចូរសម្រេចតាមសេចក្តីប្រាថ្នាចុះ" ឈរនៅទីនោះឯង ធ្វើអនុមោទនាហើយ
បានគង់ធ្វើភត្តកិច្ចនៅក្នុងទីសប្បាយមួយកន្លែង ។ ចំណែកនាងត្រឡប់ទៅរក
អង្ករចំអិនភត្តជាថ្មី ។ ចំណែកនាយបុណ្ណ: ក្ជូរស្រែបានប្រមាណកន្លះកវីស:
មិនអាចអត់ទ្រាំនឹងសេចក្តីស្រេកឃ្លានបាន ក៏ដោះគោ ចូលទៅកាន់ម្លប់ឈើ
មួយដើម អង្គុយទន្ទឹងមើលផ្លូវកវិយា ។ គ្រានោះ កវិយារបស់គាត់កាន់ភត្ត
ដើរទៅ លុះឃើញ គាត់ក៏គិតថា "ស្វាមីរបស់យើងត្រូវសេចក្តីស្រេកឃ្លាន
បៀតបៀន អង្គុយទន្ទឹងមើលផ្លូវយើង ប្រសិនបើគាត់នឹងគំរាមយើងថា "នាង
យូរម្ល៉ះ ហើយយកជន្ធូញប្រហារយើង កម្មដែលយើងធ្វើហើយនឹងជារបស់
ឥតប្រយោជន៍ ដូច្នេះ យើងនឹងប្រាប់ស្វាមីរបស់យើងឲ្យបានមុនតែម្តង" ដូច្នេះ
ហើយ ទើបពោលយ៉ាងនេះថា "នាយ ថ្ងៃនេះ អ្នកចូរធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាត្រឹមមួយ
ថ្ងៃចុះ សូមអ្នកកុំញ្ញាំងកម្មដែលខ្ញុំធ្វើហើយឲ្យឥតប្រយោជន៍ឡើយ តាមពិត
នោះ ខ្ញុំបាននាំភត្តមកជូនអ្នកតាំងអំពីព្រលឹមម្ល៉ះ ប៉ុន្តែមកតាមផ្លូវខ្ញុំបានជួប
ព្រះធម្មសេនាបតីក្នុងរវាងផ្លូវ ខ្ញុំក៏យកភត្តរបស់អ្នកប្រគេនព្រះថេរ:នោះ ហើយ
ត្រឡប់ទៅចំអិនភត្តជាថ្មី សូមអ្នកញ្ញាំងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាចុះ" នាយបុណ្ណ:សួរទៅ
កវិយាថា "នាងដ៏ចម្រើន នាងនិយាយអ្វី?" បានស្តាប់រឿងនោះម្តងទៀតហើយ

ក៏ពោលថា "នែនាងដ៏ចម្រើន នាងបានប្រគេនកត្តាបស់យើងដល់លោកម្ចាស់ នាងបានធ្វើកម្មដ៏ប្រពៃហើយ ពីព្រ័ត្រមិញ ខ្ញុំក៏បានប្រគេនឈើជម្រះធ្មេញ ទិងទឹកខ្ទុះមាត់ដល់លោកម្ចាស់ដែរ" គេមានចិត្តជ្រះថ្លា ត្រេកអរកាយនឹងពាក្យនោះហើយ ជាអ្នកមានកាយនឿយហត់ ព្រោះបានកត្តក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ យកកញ្ជាលកើយក្ដៀកវិយា ហើយក៏ដេកលក់ទៅ ។

ទានរបស់ស្វាមីភរិយាឱ្យផលក្នុងថ្ងៃនោះ

ត្រានោះ ទីដែលនាយបុណ្ណ:ក្ងរអំពីព្រលឹមនោះ បានក្លាយទៅជាដុំមាសទាំងអស់ រហូតដល់លំអិតអាចម៍ដី តាំងនៅដូចជាគំនរផ្ការណាការ ។ នាយបុណ្ណ:ក្ងាក់ឡើង ក្រឡេកឃើញ ក៏និយាយទៅកាន់ភរិយាថា "ម្ចាលនាងដ៏ចម្រើន ទីដែលខ្ញុំក្ងរហើយនោះ ប្រាកដជាលក់ខ្ញុំជាមាសទាំងអស់ ព្រោះខ្ញុំបានកត្តក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ ក្អែកបស់ខ្ញុំស្រាកំងទេដឹង?" ។ ចំណែកភរិយារបស់គាត់ក៏ពោលថា "ទីនោះ ក៏រមែងប្រាកដសូម្បីដល់ខ្ញុំដូច្នោះដែរ" ។ គេក្រោកឡើងដើរទៅកាន់ទីនោះ ចាប់យកមួយដុំ រាយនឹងដងនង្គ័ល ហើយដឹងថាជាមាសទើបគិតថា "ឱ! ទានដែលយើងធ្វើហើយចំពោះព្រះធម្មសេនាបតី ឲ្យផលក្នុងថ្ងៃនេះឯង យើងមិនអាចបិទបាំងទ្រព្យ មានប្រមាណប៉ុណ្ណេះទុកប្រើប្រាស់បានទេ" ទើបយកមាសជាក់ពេញថាសកត្តាដែលភរិយានាំមក ហើយទៅកាន់រាជ-ត្រកូល បានឱកាសដែលព្រះរាជាព្រះរាជទានឲ្យហើយ ចូលទៅថ្វាយព្រះរាជា កាលព្រះរាជាត្រាស់សួរថា "នែបា អ្នកមានការអ្វី?" ទើបក្រាបទូលថា "បពិត្រ

ព្រះសម្មតិទេព ទីដែលខ្ញុំព្រះអង្គក្ឆូរហើយក្នុងថ្ងៃនេះទាំងអស់ ជាទីពេញទៅដោយមាសទាំងអស់ ព្រះអង្គគួរបង្គាប់រាជបុរស ឲ្យទៅនាំយកមកទុកចុះ" ។

ព្រះរាជា. អ្នកជានរណា ?

នាយបុណ្ណៈ. ខ្ញុំព្រះអង្គឈ្មោះបុណ្ណៈ ។

ព្រះរាជា. ក៏ថ្ងៃនេះ អ្នកបានធ្វើកម្មអ្វី ?

នាយបុណ្ណៈ. ខ្ញុំព្រះអង្គបានប្រគេនឈើជម្រះធ្មេញ និងទឹកខ្ពុរមាត់ដល់ព្រះធម្មសេនាបតីអំពីព្រលឹម មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ ភរិយារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គបានប្រគេនភត្តដែលនាងនាំមកដើម្បីខ្ញុំព្រះអង្គចំពោះព្រះធម្មសេនាបតីដែរ ។

ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ពាក្យនោះហើយត្រាស់ថា "នែបា យើងនឹងធ្វើដូចម្តេច?" ។

នាយបុណ្ណៈ. សូមព្រះអង្គទ្រង់បញ្ជូនរទេះច្រើនពាន់ ទៅនាំយកមាសនោះមកចុះ ។

ព្រះរាជាទ្រង់បានបញ្ជូនរទេះជាច្រើនទៅកាន់ទីនោះ ។ កាលរាជបុរសកាន់យកដោយពាក្យថា "របស់ព្រះរាជា" មាសដែលរាជបុរសកាន់យកហើយនោះៗ ក៏ទៅជាដីដូចដើមវិញ ។ ពួករាជបុរសទៅក្រាបទូលព្រះរាជា ព្រះរាជាត្រាស់សួរថា "ពួកអ្នកពោលពាក្យដូចម្តេច? ទើបកាន់យក" ក៏ក្រាបទូលថា "ពួកខ្ញុំព្រះអង្គបានពោលពាក្យថា ជាព្រះរាជទ្រព្យរបស់ព្រះអង្គ" ។

ព្រះរាជាត្រាស់ថា នែអ្នកទាំងឡាយ នុ៉ះមិនមែនជាទ្រព្យរបស់យើងទេ

អ្នកទាំងឡាយចូរទៅ ចូរពោលពាក្យថា ជាទ្រព្យរបស់នាយបុណ្ណ: ហើយកាន់យកចុះ ។ ពួករាជបុរសបានធ្វើហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ មាសដែលពួកគេកាន់យកហើយនោះ ក៏បានជាមាសពិតៗ ។ ពួករាជបុរសបានជញ្ជូនមាសទាំងអស់នោះ មកធ្វើជាគំនរត្រង់លាននៃព្រះរាជវាំង (មាសទាំងអស់នោះ) បានជាគំនរ មានកម្ពស់ប្រមាណ ៨០ ហត្ត ។

នាយបុណ្ណ:ចានធធ្ជូលតំណែងជាសេដ្ឋី

ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់ឲ្យអ្នកនគរប្រជុំគ្នា ហើយត្រាស់ សួរថា "នៅក្នុងនគរនេះ អ្នកដែលមានមាសប្រមាណប៉ុណ្ណេះ មានដែរឬ?" ។

អ្នកនគរ. មហាបពិត្រ មិនមានទេ ។

ព្រះរាជា. ក៏យើងនឹងឲ្យអ្វីដល់នាយបុណ្ណ: ទើបគួរ?

អ្នកនគរ. ឆត្រជាតំណែងសេដ្ឋី ព្រះអង្ត ។

ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់ថា "នាយបុណ្ណ: ចូរជាសេដ្ឋីឈ្មោះពហុធនសេដ្ឋី" ហើយបានព្រះរាជទានឆត្រសម្រាប់សេដ្ឋី និងភោគ:ដ៏ច្រើន ។ គ្រានោះ គេបានក្រាបទូលព្រះរាជាថា "បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយអាស្រ័យនៅក្នុងត្រកូលដទៃអស់កាលមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ សូមព្រះអង្គព្រះរាជទានទីលំនៅដល់ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយចុះ" ។

ព្រះរាជាត្រាស់ថា "បើដូច្នោះ អ្នកចូរមើលគុម្ពឈើដែលនៅទិសខាងត្ឈូង ចូរនាំយកគុម្ពឈើនោះចេញហើយ ឲ្យជាងធ្វើទីនៅចុះ" ដូច្នេះហើយ ។

ត្រាស់ប្រាប់នូវទីផ្ទះរបស់សេដ្ឋីជំនាន់បូរាណ ។ គេក៏ឲ្យជាងធ្វើផ្ទះក្នុងទីនោះ ដោយ ២-៣ ថ្ងៃ ប៉ុណ្ណោះ កាលធ្វើគេហប្បវេសនមង្គល (មង្គលជាទីចូលកាន់ផ្ទះ) និងឆត្រមង្គល (មង្គលដែលទទួលឆត្រ) បានថ្វាយទានចំពោះភិក្ខុសង្ឆ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធានអស់ ៧ ថ្ងៃ ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្តាមុននឹងទ្រង់ធ្វើអនុ-មោទនាចំពោះទានបុណ្ណសេដ្ឋីនោះ ទើបបានត្រាស់អនុបុព្វីកថា ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនទាំង ៣ នាក់ គឺ បុណ្ណសេដ្ឋី ១ ភរិយារបស់គេ ១ នាងឧត្តរាដែលជាធីតារបស់បុណ្ណសេដ្ឋី ១ បានជាសោតាបន្ន ។

ធីតាបុណ្ណសេដ្ឋីទានជាភរិយាបុត្ត្ររបស់សុមនសេដ្ឋី

ក្រោយមក សេដ្ឋីក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះដណ្តឹងធីតារបស់បុណ្ណសេដ្ឋីឲ្យបុត្ត្ររបស់ខ្លួន ។ បុណ្ណសេដ្ឋីពោលថា "ខ្ញុំឲ្យមិនបានទេ" កាលសេដ្ឋីក្នុងក្រុងរាជ-គ្រឹះពោលថា "លោកកុំធ្វើយ៉ាងនោះឡើយ លោកអាស្រ័យខ្ញុំអស់កាលមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ទើបបានសម្បត្តិនេះ ចូរឲ្យធីតាដល់បុត្ត្ររបស់ខ្ញុំចុះ" ទើបពោលថា "បុត្ត្ររបស់លោកជាមនុស្សមិច្ឆាទិដ្ឋិ ចំណែកធីតារបស់ខ្ញុំឃ្លាតឆ្ងាយអំពីព្រះរតន:ទាំងបីហើយ រស់នៅមិនបាន ទើបខ្ញុំលើកធីតាឲ្យបុត្ត្ររបស់លោកមិនបាន" ។ គ្រានោះ កុលបុត្ត្រទាំងឡាយ មានសេដ្ឋី និងគហបតីជាដើមអង្វរបុណ្ណសេដ្ឋីថា "នែបុណ្ណ: សូមលោកកុំទម្លាយនូវសេចក្តីស្និទ្ធស្នាលនឹងសេដ្ឋីក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះនោះ ចូរលើកធីតាឲ្យបុត្ត្ររបស់គេចុះ" ។ បុណ្ណសេដ្ឋីក៏ទទួលយល់ព្រមតាមពាក្យរបស់កុលបុត្ត្រទាំងនោះ ហើយបានលើកធីតាឲ្យក្នុងតិបី

ពេញបូរមីខែអាសាឍ ។ តាំងពីវេលាចូលទៅកាន់ត្រកូលស្វាមីហើយ នាងមិនបានចូលទៅរកភិក្ខុ ឬភិក្ខុនី ឬថ្វាយទាន ឬក៏ស្តាប់ធម៌ឡើយ ។ កាលកន្ធងទៅបាន ២ ខែកន្ធះ ដោយអាការយ៉ាងនេះ ។ ទើបសួរស្ត្រីបម្រើក្នុងសម្នាក់នោះថា "ពេលនេះខាងក្នុងវស្សានៅសល់ប៉ុន្មានទៀត?" ។

ស្ត្រីបម្រើ. នាងម្ចាស់ នៅសល់កន្ធះខែទៀត ។

នាងបញ្ជូនដំណឹងទៅប្រាប់បិតារបស់នាងថា "ហេតុដូចម្តេច ទើបបិតាយកខ្ញុំមកដាក់គុកយ៉ាងនេះ? ការបិតាប្រកាសខ្ញុំថាជាស្ត្រីខាតលក្ខណ៍ ហើយធ្វើឲ្យជាទាសីនៃជនពួកដទៃ ប្រសើរជាង ការដែលបិតាលើកខ្ញុំឲ្យទៅត្រកូលមិច្ឆាទិដ្ឋិបែបនេះ មិនប្រសើរឡើយ តាំងពីខ្ញុំមកកាន់ត្រកូលនេះកាលណា ខ្ញុំមិនដែលបានធ្វើបុណ្យសូម្បីក្នុងបុញ្ញកម្មទាំងឡាយ មានការយើញ ការជួបភិក្ខុទាំងឡាយឡើយ" ។ លំដាប់នោះ បិតារបស់នាងសម្តែងការមិនសប្បាយចិត្តដោយគិតថា "ធីតារបស់យើងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ" ទើបបញ្ជូនទ្រព្យទៅ ១៥.០០០ កហាបណៈ ដោយផ្តាំថា "ក្នុងនគរនេះ មានស្ត្រីគណិកាឈ្មោះសិរិមា កូនចូរនិយាយនឹងនាងថា នាងចូរទទួលយកទ្រព្យមួយថ្ងៃ ១.០០០ កហាបណៈចុះ នាំនាងមកដោយកហាបណៈទាំងនេះ ឲ្យធ្វើជាស្ត្រីបម្រើស្វាមីរបស់កូន ចំណែកកូន ចូរធ្វើបុណ្យទាំងឡាយចុះ" ។ នាងប្រើគេឲ្យហៅនាងសិរិមាមកហើយពោលថា "នែសម្ចាញ់ នាងចូរទទួលយកកហាបណៈទាំងនេះ ហើយចូរបម្រើបុរសជាសម្ចាញ់របស់នាងអស់កន្ធះខែនេះចុះ " ។

នាងសិរិមានោះយល់ព្រមដោយពាក្យថា "ប្រពៃហើយ" ។ នាងខត្តរា នាំនាងសិរិមាទៅកាន់សម្នាក់ស្វាមីរបស់ខ្លួន កាលស្វាមីរបស់នាងឃើញនាងសិរិមាមក ក៏សួរថា "នែខត្តរា តើនាងមានបញ្ហាអ្វី?" នាងក៏ប្រាប់ថា "នាយ ខ្ញុំសូមឲ្យស្ត្រីដែលជាសម្ងាញ់របស់ខ្ញុំ បម្រើអ្នកកន្ទះខែនេះ ចំណែកខ្ញុំប្រាថ្នានឹងថ្វាយទាន និងស្តាប់ធម៌អស់កន្ទះខែនេះ" ។ សេដ្ឋីបុត្រឃើញនាងសិរិមាមានរូបស្អាត កើតសេចក្តីស្នេហា ក៏យល់ព្រមថា "ល្អហើយ" ។

នាងខត្តរាចានឱកាសធ្វើបុណ្យ

ចំណែកនាងខត្តរា និមន្តភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ហើយទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះអង្គស្តេចកុំយាងទៅកាន់ទីដទៃឡើយ សូមព្រះអង្គ ទទួលភិក្ខាក្នុងផ្ទះរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គអស់កន្ទះខែនេះចុះ" បានទទួលពាក្យប្តេជ្ញាអំពីព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ មានចិត្តត្រេកអរថា "ឥឡូវនេះ អញនឹងបានបម្រើព្រះសាស្តាផង ស្តាប់ធម៌ផង តាំងពីពេលនេះទៅ រហូតដល់ថ្ងៃមហាបវារណា" ចាត់ចែងនូវកិច្ចទាំងពួងក្នុងជនអ្នកចំអិនភោជនាហារថា "អ្នកទាំងឡាយ ចូរចំអិនបបរយ៉ាងនេះ ចូរចំអិននំយ៉ាងនេះ" ។ គ្រានោះ ស្វាមីរបស់នាងគិតថា "ថ្ងៃនេះជាថ្ងៃមហាបវារណា" បានឈរនៅក្បែរបង្អួច សម្ងឹងមើលទៅរោងបាយ ដោយគិតថា "នាងអន្ធពាលនោះ កំពុងធ្វើអ្វីហ្នឹ?" ឃើញធីតាសេដ្ឋីនោះសៅហ្មងដោយញើស ច្របូកច្របល់ដោយផេះ ប្រឡាក់ធ្យូងនិងម្រែងក្ងើង កំពុងចាត់ចែងដូច្នោះ ក៏គិតថា "ពុទ្ធោអើយ ស្ត្រីអន្ធពាលនេះ

មិនសោយនូវសិរីសម្បត្តិដូច្នេះ ត្រឡប់ជាមានចិត្តត្រេកអរថា យើងនឹងបម្រើសមណៈត្រងោលទៅវិញ" សើចហើយ ត្រឡប់ទៅវិញ" ។ កាលសេដ្ឋីបុត្រនោះត្រឡប់ទៅវិញ នាងសិរិមាដែលឈរនៅជិតសេដ្ឋីបុត្រនោះគិតថា "សេដ្ឋី-បុត្រនេះសម្ថឹងមើលអ្វី ហើយសើចហ្នឹ" សម្ថឹងមើលទៅតាមបង្អួចនោះ យើញនាងឧត្តរាហើយ គិតថា "សេដ្ឋីបុត្រនេះសើច ក៏ព្រោះយើញនាងនេះ សេចក្តីស្និទ្ធស្នាលជាមួយនឹងនាងឧត្តរានុ៉ះ របស់សេដ្ឋីបុត្រនេះនៅមានដោយពិត" ។

នាងសិរិមាទីងនាងឧត្តរាយកធីកដោះក្តៅស្រោច

បានញ្ថថា នាងសិរិមានោះសូម្បីខ្ជូនជាស្ត្រីខាងក្រៅ នៅក្នុងផ្ទះនោះអស់កន្ទះខែ ហើយសោយសម្បត្តិនោះ ក៏មិនជឹងថាខ្ជូន ជាស្ត្រីខាងក្រៅ បានធ្វើការសម្គាល់ថា "ខ្ជូនជាស្ត្រីមេផ្ទះ" ក៏ចងអាឃាតនឹងនាងឧត្តរាថា "យើងនឹងញ្ចាំងសេចក្តីទុក្ខឲ្យកើតដល់វា" ទើបចុះចាកប្រាសាទ ដើរចូលទៅកាន់រោងបាយ យកវែកដួសទឹកដោះថ្លាដែលកំពុងពុះនៅលើទីចំអិនន៉ំ ហើយដើរសំដៅទៅរកនាងឧត្តរា ។ នាងឧត្តរាយើញនាងសិរិមាដើរមក ក៏ផ្សាយមេត្តាទៅរកនាងថា "ស្ត្រីជាសម្ថាញ់របស់អញមានឧបការៈចំពោះអញច្រើនណាស់ ចក្រវាឡនៅចង្អៀតពេកណាស់ ព្រហ្មលោក ក៏នៅទាបពេកណាស់ដែរ ចំណែកគុណរបស់ស្ត្រីជាសម្ថាញ់យើងធំពេកណាស់ យើងអាស្រ័យនាង ទើបបានឱកាសថ្វាយទាន និងស្តាប់ធម៌ ប្រសិនបើអញមានសេចក្តីក្រោធចំពោះនាងសិរិមានោះ ទឹកដោះថ្លានេះ ចូររលាកយើងចុះ បើយើងមិនមានទេ ចូរកុំរលាកឡើយ" ទឹក

ដោះថ្លាកំពុងពុះ ដែលនាងសិរិមាស្រោចលើសីស:នាងឧត្តរានោះ បានក្លាយ ទៅជាវត្ថុដូចជាទឹកត្រជាក់ ។ លំដាប់នោះ ពួកទាសីរបស់នាងឧត្តរា យើញ នាងសិរិមាញ្ចាំងវែកឲ្យពេញដោយទឹកដោះថ្លា កាន់យកមកទៀត ដោយគិត ថា "ទឹកដោះថ្លានេះត្រជាក់" ក៏គំរាមថា "នែស្រីកំណាច (ស្រីប្រដៅក្រ) នាង ចូរចៀសចេញ នាងមិនគួរយកទឹកដោះថ្លាដែលកំពុងពុះស្រោចលើនាងម្ចាស់ របស់យើងទាំងឡាយឡើយ ក្រោកឡើងអំពីខាងនេះផង ខាងនោះផង ប្រើដៃ ផង ជើងផង រ៉ាយឲ្យដួលដេកលើផែនដី ។ នាងឧត្តរា មិនអាចនឹងហាមឃាត់ នាងទាសីទាំងនោះបាន ។ គ្រានោះ នាងហាមឃាត់ទាសីទាំងឡាយដែលឈរ នៅខាងលើនាងសិរិមានោះ ហើយសួរសិរិមាថា "នែនាងដ៏ចម្រើន នាងធ្វើ កម្មធ្ងន់បែបនេះ ដើម្បីអ្វី?" ដូច្នេះហើយ បានឲ្យឡំរ៉ាទនាងសិរិមា ឲ្យងូតដោយ ទឹកដែលលាយដោយទឹកក្តៅ បានលាបដោយប្រេង ដែលគេចំអិនអស់មួយ រយដង ។

នាងសិរិមាដឹងខ្ជួនសូមទោសនាងឧត្តរា

ខណ:នោះ នាងសិរិមាដឹងខ្ជួនថា ខ្ជួនជាស្ត្រីខាងក្រៅ ហើយគិតថា "យើងយកទឹកដោះដែលកំពុងពុះ ទៅស្រោចលើនាងឧត្តរា ព្រោះហេតុត្រឹម តែការសើចរបស់ស្វាមី យើងធ្វើកម្មធ្ងន់ណាស់ នាងឧត្តរានេះមិនបញ្ជាពួក ទាសីថា ពួកនាងចូរចាប់ស្ត្រីនេះ ត្រឡប់ជាហាមឃាត់ពួកទាសីទាំងអស់នោះ ក្នុងកាលដែលបៀតបៀនយើង បានធ្វើនូវកិច្ច ដែលបុគ្គលគប្បីធ្វើដល់យើង

ប្រសិនបើយើងមិនសូមឲ្យនាងអត់ទោសឲ្យទេ ក្បាលរបស់អញនឹងបែកជា ៧ ចំរៀក" ដូច្នេះហើយ ទើបក្រាបចុះទៀបជើងនាងឧត្តរា ហើយពោលថា "នាងម្ចាស់ សូមនាងម្ចាស់អត់នូវទោសនោះឲ្យខ្ញុំផងចុះ" ។

នាងឧត្តរា. ខ្ញុំជាធីតាដែលមានបិតា កាលបើបិតារបស់ខ្ញុំអត់ទោសឲ្យនាង ខ្ញុំក៏អត់ទោសឲ្យនាងដែរ ។

នាងសិរិមា. នាងម្ចាស់ សេចក្តីនោះលើកទុកសិនចុះ ខ្ញុំនឹងឲ្យបុណ្ណ-សេដ្ឋីដែលជាបិតារបស់នាងអត់ឲ្យដែរ ។

នាងឧត្តរា. បុណ្ណសេដ្ឋីនោះ ជាបិតាបង្កើតរបស់យើងក្នុងវដ្ត: ប៉ុន្តែ កាលបិតាបង្កើតរបស់យើងក្នុងវិវដ្ត:អត់ទោសឲ្យ ខ្ញុំក៏អត់ទោសឲ្យដែរ ។

សិរិមា. អ្នកណាជាបិតាបង្កើតរបស់នាងក្នុងវិវដ្ត: ។

នាងឧត្តរា. ព្រះសម្ចាសម្ពុទ្ធ ។

នាងសិរិមា. ខ្ញុំមិនមានសេចក្តីស្និទ្ធស្នាលជាមួយនឹងព្រះសម្ចាសម្ពុទ្ធទេ ។

នាងឧត្តរា. ខ្ញុំធានា ថ្ងៃស្អែកនេះ ព្រះសាស្តាទ្រង់នាំភិក្ខុសង្ឆមកកាន់ទីនេះ នាងចូរកាន់យកគ្រឿងសក្ការ:តាមមានតាមបានមកកាន់ទីនេះ ហើយសូមឲ្យព្រះអង្គអត់ទោសឲ្យចុះ ។

នាងសិរិមាសូមឱ្យព្រះសាស្តាអត់ទោសឱ្យ

នាងសិរិមាយល់ព្រមដោយពាក្យថា "ប្រពៃហើយ នាងម្ចាស់" ក្រោក

ឡើងដើរទៅកាន់ផ្ទះរបស់ខ្ញុន ហើយប្រើស្ត្រីដែលជាបរិវារ ៥០០ នាក់ ឲ្យ ត្រៀមខាទនីយ: និងភោជនីយាហារមានប្រការផ្សេងៗ ស្អែកឡើងក៏កាន់សក្ការ: នោះមកផ្ទះនាងឧត្តរា មិនហ៊ានជាក់បាត្រភិក្ខុសង្ឆ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធានទេ ទើបឈរនៅក្នុងទីមួយ នាងឧត្តរាឃើញដូច្នោះ ក៏ទៅយកវត្ថុទាំងអស់នោះមក ចាត់ចែងហើយ ។ ក្នុងវេលាស្រេចភត្តកិច្ច នាងសិរិមា ព្រមទាំងបរិវារក្រាប ចុះទៀបព្រះបាទរបស់ព្រះសាស្តា ។

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរនាងសិរិមាថា "នាងមានកំហុសអ្វី?" ។

នាងសិរិមា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលពីថ្ងៃម្សិល នាងខ្ញុំបានធ្វើ កម្មឈ្មោះនេះ កាលនោះ ស្ត្រីដែលជាសម្ងាញ់របស់នាងខ្ញុំព្រះអង្គ បានហាម ឃាត់ទាសីដែលបៀតបៀននាងខ្ញុំព្រះអង្គ បានធ្វើឧបការ:ដល់នាងខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយពិត នាងខ្ញុំព្រះអង្គដឹងនូវគុណនៃស្ត្រីដែលជាសម្ងាញ់ ទើបសូមឲ្យនាង អត់ទោសឲ្យ កាលនោះ នាងពោលនឹងនាងខ្ញុំព្រះអង្គថា កាលបើព្រះអង្គទ្រង់ អត់ទោសឲ្យនាងខ្ញុំព្រះអង្គ ទើបនាងអត់ទោសឲ្យដែរ ។

ព្រះសាស្តា. ឧត្តរា បានឣថា យ៉ាងនោះឬ ?

នាងឧត្តរា. ព្រះករុណា ព្រះអង្គ កាលពីថ្ងៃម្សិលស្ត្រីជាសម្ងាញ់របស់ នាងខ្ញុំព្រះអង្គ បានយកទឹកដោះដែលកំពុង ពុះមកស្រោចលើក្បាលរបស់នាង ខ្ញុំព្រះអង្គពិតមែន ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរថា "ឧត្តរា កាលនោះ នាងគិតយ៉ាងណា ?

នាងឧត្តរា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នាងខ្ញុំព្រះអង្គ គិតយ៉ាងនេះថា "ចក្រវាឡនេះចង្អៀតពេកណាស់ ព្រហ្មលោកក៏ទាបពេកដែរ គុណរបស់ស្ត្រីជាសម្ងាញ់របស់នាងខ្ញុំព្រះអង្គប៉ុណ្ណោះ ទើបធំ ព្រោះនាងខ្ញុំព្រះអង្គអាស្រ័យនាង ទើបបានឱកាសធ្វើទាន និងស្តាប់ធម៌ ប្រសិនបើនាងខ្ញុំព្រះអង្គ មានសេចក្តីក្រោធលើនាង ទឹកដោះដ៏ក្តៅនេះ ចូររលាកខ្ញុំព្រះអង្គចុះ បើនាងខ្ញុំព្រះអង្គមិនមានសេចក្តីក្រោធទេ កុំរលាកឡើយ" ហើយបានផ្សាយមេត្តាទៅកាន់នាង ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "ប្រពៃហើយ ឧត្តរា ការឈ្នះសេចក្តីក្រោធយ៉ាងនោះ ទើបគួរ ក៏ធម្មតាបុគ្គលអ្នកក្រោធ គប្បីឈ្នះដោយការមិនក្រោធ បុគ្គលដែលជេរគេ ផ្តាសាគេ គប្បីឈ្នះដោយការមិនជេរ (តប) មិនផ្តាសា (តប) បុគ្គលដែលកំណាញ់ស្វិតស្វាញ គប្បីឈ្នះដោយការឲ្យទាន បុគ្គលដែលនិយាយកុហក គប្បីឈ្នះដោយការពោលពាក្យពិត" ដូច្នេះហើយ ទើបទ្រង់ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖-

៣. អក្កោធេន ជិនេ កោធំ អសាធុំ សាធុនា ជិនេ
ជិនេ កទរិយំ ទានេន សច្ចេនាលិកវាទិនំ ។

បុគ្គលគប្បីផ្ចាញ់មនុស្សក្រោធ ដោយសេចក្តីមិនក្រោធ គប្បីផ្ចាញ់មនុស្សអសប្បុរស ដោយសប្បុរស គប្បីផ្ចាញ់មនុស្សកំណាញ់ ដោយការឲ្យ គប្បីផ្ចាញ់មនុស្សនិយាយពាក្យមិនពិត

ដោយពាក្យពិត ។

អធិប្បាយគាថា

*បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **អក្កោធេន (ដោយសេចក្តីមិនក្រោធ)** សេចក្តីថា បុគ្គលដែលក្រោធ គប្បីឈ្នះដោយមិនក្រោធ ។ បុគ្គលដែលមិនល្អ គឺ អ្នកមិនចម្រើន គប្បីឈ្នះដោយអំពើល្អ បុគ្គលកំណាញ់ គឺ អ្នកស្វិតស្វាញ គប្បីឈ្នះដោយចិត្តដែលគិតលះវត្ថុជារបស់ខ្លួន បុគ្គលនិយាយពាក្យឡេះឡោះ គប្បីឈ្នះដោយពាក្យពិត ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះសាស្តាត្រាស់យ៉ាងនេះថា **អក្កោធេន ជិនេ កោធំ ។បេ។ សច្ចេនាលិកវាទិនំ (គប្បីឈ្នះសេចក្តីក្រោធ ដោយការមិនក្រោធ ។លម។ គប្បីឈ្នះបុគ្គលនិយាយពាក្យមិនពិត ដោយពាក្យ ពិត ។***

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា នាងសិរិមាព្រមដោយបរិវារទាំង ៥០០ នាក់ ក៏បានតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ដូច្នេះឯង ។

ចប់រឿងឧត្តរាឧចាសិកា

៤. រឿងបញ្ហារបស់ព្រះមហាមោគ្គល្លាន

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធបញ្ហារបស់ព្រះមហាមោគ្គល្លានត្ថេរ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនា នេះថា ***សចុំ ភណេ (បុគ្គលគប្បីពោលពាក្យសចុះ)*** *ជាដើម ។*

ព្រះមហាមោគ្គល្លានទៅទេវលោក

សេចក្តីពិស្តារថា សម័យមួយ ព្រះថេរៈនិមន្តទៅកាន់ទេវលោក ឈរនៅទៀបទ្វារវិមាននៃទេពធីតាអ្នកមានសក្តិធំ ហើយសួរទេពធីតានោះ ដែលមកកាន់សម្នាក់របស់ខ្លួន ថ្វាយបង្គំហើយឈរនៅ ថា "នែទេពធីតា សម្បត្តិរបស់នាងច្រើនណាស់ នាងបានធ្វើកម្មអ្វី?" ។

ទេពធីតា. សូមលោកម្ចាស់ កុំសួរខ្ញុំព្រះករុណាធ្វើអ្វី ។

បានញ្ចថា ទេពធីតានោះខ្មាសចំពោះព្រះថេរៈ ព្រោះកម្មតិចតួចរបស់ខ្លួន ទើបបានពោលយ៉ាងនេះ ។ ទេពធីតានោះ កាលព្រះថេរៈពោលថា "ចូរប្រាប់មកចុះ" ទើបប្រាប់ព្រះថេរថា "លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ទានក៏ខ្ញុំព្រះករុណាមិនបានថ្វាយ ការបូជាក៏ខ្ញុំព្រះករុណាមិនបានធ្វើ ព្រះធម៌ក៏មិនបានស្តាប់ ខ្ញុំព្រះករុណារក្សាត្រឹមតែពាក្យសចុះប៉ុណ្ណោះ" ។

ព្រះថេរៈទៅកាន់ទ្វារវិមាននៃទេពធីតាដទៃៗ ហើយសួរទេពធីតាដទៃៗ ដែលមកហើយ ៗ កាលទេពធីតាទាំងនោះ មិនអាចនឹងលាក់លៀមព្រះថេរៈ

បាន ទើបទេពធីតាមួយអង្គនិយាយមុនថា "លោកម្ចាស់ បណ្តាបុញ្ញកម្ម ក្នុងបុញ្ញកិរិយាវត្ថុទាំងឡាយ មានទានជាដើម ជាបុញ្ញកម្មដែលខ្ញុំព្រះករុណាបានធ្វើហើយ មិនមាន តែក្នុងកាលនៃព្រះពុទ្ធព្រះនាមកស្សបៈ ខ្ញុំព្រះករុណាជាទាសីនៃអ្នកដទៃ ចៅហ្វាយរបស់ខ្ញុំនោះកាចអាក្រក់ក្រៃលែងណាស់ តែងតែបំបែកក្បាលខ្ញុំដោយកំណាត់ឈើខ្លះ ដោយអង្កត់ឧសខ្លះ ដែលខ្លួនកាន់យកហើយៗ ខ្ញុំនោះកាលសេចក្តីក្រោធកើតឡើង ក៏ទូន្មានខ្លួនឯងប៉ុណ្ណោះថា ចៅ-ហ្វាយរបស់នាងជាធំ នឹងធ្វើនាងឲ្យមានលក្ខណៈខ្វាត់ខ្វាយក៏បាន នឹងកាត់នូវអវយវៈទាំងឡាយ មានច្រមុះជាដើមរបស់នាងក៏បាន ដូច្នេះហើយ ទើបមិនធ្វើសេចក្តីក្រោធឲ្យកើតឡើង ព្រោះហេតុនោះ ទើបខ្ញុំព្រះករុណាបាននូវសម្បត្តិនេះ" ។ អង្គដទៃៗ ក៏ប្រាប់ទានបត្តិចបន្តួចដែលខ្លួនធ្វើហើយ ដោយន័យជាដើមថា "លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះករុណារក្សាចម្ការអំពៅ បានប្រគេនអំពៅមួយដើមដល់ភិក្ខុមួយរូប" ។ អង្គដទៃប្រាប់ថា "ខ្ញុំបានប្រគេនផ្លែទន្លាប់មួយផ្លែ" ។ អង្គដទៃប្រាប់ថា "ខ្ញុំបានប្រគេនផ្លែល្ពៅមួយផ្លែ" ។ អង្គដទៃប្រាប់ថា "ខ្ញុំបានប្រគេនផ្លែដំបូវមួយផ្លែ" ។ អង្គដទៃប្រាប់ថា "ខ្ញុំបានប្រគេនដំឡូងមួយមើម" ។ អង្គដទៃប្រាប់ថា "ខ្ញុំបានប្រគេនស្មៅមួយក្តាប់" ដូច្នេះហើយ ក៏ប្រាប់ថា ព្រោះហេតុនោះ ទើបពួកខ្ញុំបានសម្បត្តិនេះ" ។

ពោលពាក្យសច្ចៈប៉ុណ្ណោះ ក៏ទៅឋានសួគ៌បាន

ព្រះថេរៈបានស្តាប់បុញ្ញកម្ម ដែលទេពធីតាទាំងនោះធ្វើហើយ ទើបចុះ

ចាកស្ថានសួគ៌ ចូលទៅគាល់ព្រះសាស្តា ហើយក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលអាចដែរឬ ដើម្បីបាននូវទិព្វសម្បត្តិដោយហេតុត្រឹមតែពោលពាក្យពិត ត្រឹមតែរំលត់សេចក្តីក្រោធ ត្រឹមតែថ្វាយទាន មានផ្លែទន្លាប់ជាដើមដ៏តិចតួចក្រៃពេក" ។

ព្រះសាស្តា. មោគ្គល្លាន ហេតុអ្វីទើបអ្នកសួរតថាគត ពួកទេពធីតាប្រាប់សេចក្តីនោះដល់អ្នកហើយ មិនមែនឬ?

មោគ្គល្លាន. ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ បុគ្គលប្រហែលជាបានទិព្វសម្បត្តិដោយបុញ្ញកម្មត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ ។

លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់ទៅកាន់ព្រះមោគ្គល្លានថា "មោគ្គល្លាន បុគ្គលពោលត្រឹមតែពាក្យពិតក្តី លះបង់សេចក្តីក្រោធក្តី ថ្វាយទានតែបន្តិចបន្តួចក្តី រមែងទៅកាន់ទេវលោកបានដោយពិត" ដូច្នេះហើយ ទើបបានត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖-

៤. សច្ចំ ភណេ ន កុជ្ឈេយ្យ ទជ្ជា អប្បស្មិ យាចិតោ
ឯតេហិ តីហិ ឋានេហិ គច្ឆេ ទេវាន សន្តិកេ ។

បុគ្គលគួរពោលពាក្យពិត ១ មិនគួរក្រោធ ១ កាលគេសូមវត្ថុ
សូម្បីមានតិច ក៏គួរឲ្យ (តាមតិច) ១ បុគ្គលគប្បីទៅកើតក្នុង
សម្នាក់ទេវតាទាំងឡាយបាន ដោយហេតុទាំង ៣ នេះឯង ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ***សច្ចំ ភណេ (គួរពោលពាក្យសច្ចៈ)*** *សេចក្តីថា គប្បីសម្តែង គឺ គប្បីពោលពាក្យពិត អធិប្បាយថា គប្បីតាំងមាំនៅក្នុងពាក្យពិត ។*

បទថា ***ន កុជ្ឌ្ឍយ្យ (មិនគួរក្រោធ)*** *បានដល់ មិនគួរក្រោធចំពោះបុគ្គលដទៃ ។ បទថា* ***យាចិតោ (ត្រូវគេសូម)*** *សេចក្តីថា បព្វជិតអ្នកមានសីល ឈ្មោះថា អ្នកសូម ។ ពិតណាស់ បព្វជិតទាំងនោះ មិនសូមឡើយថា "អ្នកទាំងឡាយចូរឲ្យ" រមែងឈរនៅត្រង់ទ្វារផ្ទះ ក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែដោយអត្ថ ឈ្មោះថា សូមដែរ បុគ្គលអ្នកមានសីល សូមហើយយ៉ាងនោះ កាលមានទេយ្យ-ធម៌តិចតួច ក៏គប្បីឲ្យតិចតួច ។ បទថា* ***ឯតេហិ តីហិ (ដោយហេតុ ៣ នោះ)*** *សេចក្តីថា បណ្តាហេតុទាំងនោះ សូម្បីហេតុត្រឹមតែមួយ បុគ្គលក៏អាចទៅកាន់ទេវលោកបាន ។*

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើនបានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងបញ្ហារបស់ព្រះមហាមោគ្គល្លាន

៥. រឿងបញ្ហាដែលភិក្ខុទូលសួរ

ព្រះសាស្តា កាលទ្រង់ប្រថាប់អាស្រ័យក្រុងសាកេត ទ្រង់គង់នៅក្នុងអញ្ជនវ័ន ប្រារព្ធបញ្ហាដែលភិក្ខុទាំងឡាយទូលសួរ បានត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **អហិ សកា ឃ (មុនីពួកណាជាអ្នកមិនបៀតបៀន)** ជាដើម ។

ពីរនាក់ប្តីប្រពន្ធសម្តែងខ្លួនថាជាពុទ្ធបិតា និងពុទ្ធមាតា

ដូចបានស្តាប់មក ក្នុងកាលដែលព្រះមានព្រះភាគមានភិក្ខុសង្ឆ្យចោមរោម ស្តេចយាងទៅកាន់ក្រុងសាកេតដើម្បីបិណ្ឌបាត ព្រាហ្មណ៍ចាស់ដែលមានប្រក្រតីនៅក្នុងក្រុងសាកេតម្នាក់ ដើរចេញចាកព្រះនគរ ជួបព្រះទសពលត្រង់ចន្ទោះទ្វារ ក៏ក្រាបចុះទៀបព្រះបាទទាំងពីរ ហើយចាប់ព្ជដ៏ក្រៃបាទយ៉ាងមាំ ពោលថា "នែបា ធម្មតាមាតា និងបិតាទាំងឡាយ បុត្រទាំងឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិក្នុងកាលដែលលោកចាស់ជរាហើយ មិនមែនឬ? ហេតុអ្វី ទើបកូនមិនសម្តែងខ្លួនឲ្យប្រាកដដល់យើងទាំងឡាយ អស់កាលមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ? បិតាបានឃើញកូនហើយ ចំណែកមាតារបស់កូន មិនទាន់បានជួបកូននៅឡើយ ដូច្នេះ កូនចូរទៅសួរសុខទុក្ខមាតារបស់កូនបន្ត្ចិចទៅ" លុះពោលដូច្នេះហើយ ក៏បាននាំព្រះសាស្តាទៅកាន់ផ្ទះរបស់ខ្លួន ។ ព្រះសាស្តាស្តេចយាងទៅកាន់ផ្ទះនោះ ហើយទ្រង់ប្រថាប់នៅលើអាសនៈដែលគេក្រាលទុក ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឆ្យ ។ ចំណែកព្រាហ្មណ៍ ក្រាបទៀបព្រះបាទទាំងពីររបស់ ព្រះសាស្តាហើយទូលថា

"កូនសម្លាញ់ កូនទៅទីណាអស់កាលប្រមាណប៉ុណ្ណោះ? ធម្មតាមាតា និងបិតាទាំងឡាយ បុត្រធីតាទាំងឡាយ គប្បីបម្រើក្នុងកាលដែលខ្លួនចាស់ជរាហើយ មិនមែនឬ? ហើយញ៉ាំងបុត្រ និងធីតា ឲ្យថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាដោយពាក្យថា "អ្នកទាំងឡាយចូរមក ចូរថ្វាយបង្គំបង់ប្រុស" ។ ចំណែកពីរនាក់ប្តីប្រពន្ធនោះ មានចិត្តត្រេកអរ អង្គាសកិក្ខុសង្ឆ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធានហើយ ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះអង្គទ្រង់ទទួលកិក្ខាក្នុងផ្ទះនេះអស់កាលជានិច្ចចុះ" កាលព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "ធម្មតាព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ទ្រង់រមែងមិនទទួលកិក្ខាតែក្នុងកន្លែងមួយ អស់កាលជានិច្ចទេ" ។ ទើបក្រាបទូលថា "បើដូច្នោះ សូមព្រះអង្គទ្រង់បញ្ជូនពួកមនុស្សដែលមកនិមន្តព្រះអង្គ ឲ្យមកសម្លាក់ខ្ញុំព្រះអង្គ" ។ ចាប់ពីពេលនោះមក ព្រះសាស្តាទ្រង់បញ្ជូនពួកជនដែលមកនិមន្តព្រះអង្គ ឲ្យទៅកាន់សម្លាក់ព្រាហ្មណ៍ ដោយព្រះតម្រាស់ថា "ពួកអ្នកចូរទៅជ្រាប់ព្រាហ្មណ៍ចុះ" អ្នកដែលមកនិមន្តព្រះអង្គទាំងនោះ តែងតែទៅជ្រាប់ព្រាហ្មណ៍ថា "យើងទាំងឡាយនិមន្តព្រះសាស្តាដើម្បីទទួលកត្តក្នុងថ្ងៃស្អែក" ។ ឲ្យតែថ្ងៃស្អែកឡើង ព្រាហ្មណ៍តែងតែកាន់កាជនៈកត្ត និងកាជនៈសម្ងមអំពីផ្ទះរបស់ខ្លួនទៅកាន់ទីប្រថាប់នៃព្រះសាស្តា ។ ក្នុងកាលការនិមន្តទៅក្នុងទីដទៃមិនមាន ព្រះសាស្តាតែងតែទ្រង់ធ្វើកត្តកិច្ចក្នុងផ្ទះរបស់ព្រាហ្មណ៍នោះឯង ។ ចំណែកព្រាហ្មណ៍ និងព្រាហ្មណី ថ្វាយទេយ្យធម៌ចំពោះព្រះតថាគត ស្តាប់ធម្មកថាជានិច្ច ហើយក៏ចានសម្រេចនូវអនាគាមិផល ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់បុព្វប្រវត្តិរបស់ព្រាហ្មណ៍

ភិក្ខុទាំងឡាយបានសន្ទនាគ្នាក្នុងធម្មសភាថា "អ្នកមានអាយុទាំងឡាយ ព្រាហ្មណ៍ និងព្រាហ្មណីឈ្មោះឯណោះ ដឹងថា ព្រះបាទសុទ្ធោទនៈជាព្រះបិតារបស់ព្រះតថាគត ព្រះនាងមហាមាយាជាព្រះមាតារហើយ ប៉ុន្តែនៅតែហៅព្រះអង្គថា ជាបុត្ររបស់យើង ចំណែកព្រះសាស្តាក៏ទ្រង់ទទួលដោយប្រការដូច្នោះដែរ តើមានហេតុដូចម្តេចហ្ន៎ ព្រះសាស្តាទ្រង់ព្រះសណ្ឋាប់នូវកថារបស់ភិក្ខុទាំងនោះហើយ ទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទាំង ២ នាក់ ប្តីប្រពន្ធនោះរមែងហៅបុត្ររបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះថា "បុត្រ" ដូច្នេះហើយ ទើបទ្រង់នាំអតីតនិទានមក ទ្រង់សម្តែងនូវការៈនៃព្រះអង្គ ជាបុត្ររបស់ព្រាហ្មណ៍ពីរនាក់ប្តី-ប្រពន្ធនោះអស់ ៣.០០០ ជាតិថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងអតីតកាល ព្រាហ្មណ៍នេះ ជាបិតារបស់តថាគត ៥០០ ជាតិ ជាប់ៗ គ្នា ជាឪពុកមា ៥០០ ជាតិ ជាឪពុកធំ ៥០០ ជាតិ ចំណែកព្រាហ្មណីនោះ ក៏បានជាមាតារបស់តថាគត ៥០០ ជាតិជាប់ៗ គ្នា ជាម្តាយមីង ៥០០ ជាតិ ជាម្តាយធំ ៥០០ ជាតិ តថា-គតចម្រើនវ័យក្នុងដៃរបស់ព្រាហ្មណ៍នោះ ១.៥០០ ជាតិ ចម្រើនវ័យក្នុងដៃរបស់ព្រាហ្មណី ១.៥០០ ជាតិយ៉ាងនេះ" ។ ហើយទ្រង់បានកាសិតព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖-

ការបង្ហោនចិត្ត សូម្បីចិត្តក៏ជ្រះថ្លាក្នុងបុគ្គលណា គេរមែងស្រឡាញ់ក្នុងបុគ្គលសូម្បីនោះ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់បានឃើញ

ដោយពិត សេចក្តីស្រឡាញ់នោះរមែងកើត ព្រោះអាស្រ័យ
ហេតុពីរប្រការយ៉ាងនេះ គឺ ព្រោះការនៅរួមគ្នាក្នុងកាលមុន
១ ព្រោះការទំនុកបម្រុងគ្នាក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ១ ប្រៀបដូចជា
ផ្ការឈូកដុះក្នុងទឹកបាន (ព្រោះអាស្រ័យទឹកនិងភក់) ដូច្នោះ ។

ព្រះសាស្តាស្តេចយាងទៅកាន់ទីបូជាសពព្រាហ្មណ៍

ព្រះសាស្តា ទ្រង់អាស្រ័យត្រកូលនោះ អស់មួយត្រៃមាស ។ ចំណែក ព្រាហ្មណ៍ និងព្រាហ្មណីនោះ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះអរហត្តផលហើយក៏បាន បរិនិព្វាន ។ គ្រានោះ ជនទាំងឡាយធ្វើសក្ការៈដ៏ធំដល់ព្រាហ្មណ៍ និងព្រាហ្មណី នោះ លើកឡើងកាន់ផ្ទះកំពូលជាមួយគ្នា ហើយនាំទៅ ។ សូម្បីព្រះសាស្តា មានភិក្ខុ ៥០០ ជាបរិវា ស្តេចក៏យាងទៅកាន់ទីប៉ាឆាជាមួយនឹងជនទាំងនោះ ដែរ ។ មហាជនចេញទៅដោយគិតថា "បានឲ្យថា ព្រះមាតា និងព្រះបិតារបស់ ព្រះពុទ្ធ ធ្វើមរណកាលហើយ ។ ព្រះសាស្តា ស្តេចចូលទៅប្រថាប់ឈរនៅ ក្នុងសាលាមួយខ្នង នៅជិតទីប៉ាឆានោះ ។ មហាជនមកថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តា ហើយ ឈរនៅក្នុងទីដ៏សមគួរមួយ ធ្វើបដិសណ្ឋារៈនឹងព្រះសាស្តា ហើយទូល ថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះអង្គកុំទ្រង់មានព្រះចិន្តាថា "ព្រះមាតា និង ព្រះបិតារបស់ព្រះអង្គ ធ្វើមរណកាលហើយ" ។

ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ជរាសូត្រ

ព្រះសាស្តា ទ្រង់មិនហាមឃាត់មនុស្សទាំងនោះឡើយថា "អ្នកទាំងឡាយ

កុំពោលយ៉ាងនោះ" ទ្រង់រមិលមើលនូវអធ្យាស្រ័យរបស់បរិស័ទហើយ កាលនឹងទ្រង់សម្តែងធម៌ឲ្យសមគួរដល់ខណៈនោះ ទើបទ្រង់បានត្រាស់ជរាសូត្រនេះ ដោយន័យជាដើមថា ៖-

ជីវិតនេះមានប្រមាណតិចហ្នឹ សត្វតែងស្លាប់សូម្បីតិចជាង
១០០ ឆ្នាំ ប្រសិនបើរស់ហួសពី ១០០ ឆ្នាំ សត្វនោះក៏តែង
ស្លាប់ព្រោះជរាដោយពិត" ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ធម្មាភិសម័យបានមានដល់សត្វ ៨ ម៉ឺន ៤ ពាន់ ។

ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលមិនដឹងថាព្រាហ្មណ៍ និងព្រាហ្មណី បរិនិព្វានហើយ ក៏ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភពខាងមុខរបស់ព្រាហ្មណ៍ និងព្រាហ្មណី យ៉ាងណាដែរ?" ។

ព្រះអសេក្ខមុនីទៅកាន់ធីដែលមិនចុតិ

ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឈ្មោះថា អភិសម្បរាយ-ភព របស់ព្រះអសេក្ខមុនីទាំងឡាយបែបនោះ រមែងមិនមាន ព្រោះថា ព្រះអ-សេក្ខមុនីបែបនោះ រមែងដល់មហានិព្វានដែលមិនចេះចុតិ ដែលមិនចេះស្លាប់" ដូច្នេះហើយ ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖-

៥. អហឹសកា យេ មុនយោ និចុំ កាយេន សំវុតា
តេ យន្តិ អចុតំ ឋានំ យត្ត គន្ត្វា ន សោចរេ ។

ជនទាំងឡាយណា ជាអ្នកប្រាជ្ញ មិនបៀតបៀនសត្វដទៃ សង្រួមហើយដោយកាយទ្វារ (ជាដើម) ជានិច្ច ជនទាំងឡាយនោះ រមែងទៅកាន់ស្ថានដ៏មិនប្រែប្រួល ជាស្ថានដែលគេទៅដល់ហើយ តែងមិនសោកស្តាយ ។

អធិប្បាយគាថា

*បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **មុនយោ (មុនី)** គឺ ព្រះអសេក្ខមុនីទាំងឡាយសម្រេចមគ្គ និងផល ដោយមោនេយ្យបដិបទា ។*

*បទថា **កាយេន (ដោយកាយ)** ពាក្យនោះ ត្រឹមតែជាពាក្យប្រធាននៃធម៌ទេសនាប៉ុណ្ណោះ អធិប្បាយថា សង្រួមហើយដោយទ្វារទាំង ៣ ។ បទថា **អច្ចុតំ (មិនចុតិ)** បានដល់ ទៀង ។ បទថា **ឋានំ (ឋានៈ)** បានដល់ ឋានៈដែលមិនកម្រើក គឺ ឋានៈដែលទៀងទាត់ឋិតថេរ ។ បទថា **យត្ថ (ក្នុងឋានៈណា)** ជាដើម សេចក្តីថា មុនីទាំងឡាយរមែងទៅកាន់ឋានៈ គឺ ព្រះនិព្វានជាទីដែលបុគ្គលទាំងឡាយទៅហើយមិនសោកសៅ គឺ មិនក្តៅក្រហាយ ។*

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើនបានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងបញ្ហាដែលពួកភិក្ខុទូលសួរ

៦. រឿងនាងបុណ្ណាទាសី

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅលើភ្នំគិជ្ឈកូដ ទ្រង់ប្រារព្ធទាសីរបស់សេដ្ឋីក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះឈ្មោះបុណ្ណា ត្រាស់ធម្មទេសនានេះថា **សទា ជាគរមានានំ (របស់បុគ្គលដែលភ្ញាក់គ្រប់កាល)** ជាដើម ។

នាងបុណ្ណាថ្វាយនំកនូក់ចំពោះព្រះពុទ្ធ

បានស្តាប់មកថា ថ្ងៃមួយ សេដ្ឋីក្នុងនគរាជគ្រឹះបានឲ្យស្រូវជាច្រើនដល់នាងបុណ្ណាដើម្បីឲ្យនាងបុក ។ នាងអុជប្រទីបក្នុងពេលរាត្រីដើម្បីបុកស្រូវ មានខ្ជូនជោកទៅដោយញើស ទើបចេញទៅឈរហាលខ្យល់នៅខាងក្រៅ ដើម្បីត្រូវការសម្រាក ។ ក្នុងសម័យនោះ ព្រះទព្វមល្ជបុត្តជាអ្នកចាត់ចែងសេនាសនៈដើម្បីភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ព្រះថេរៈញ្ចាំងម្រាមដៃឲ្យភ្ជឹដើម្បីភិក្ខុទាំងឡាយដែលស្តាប់ធម៌ហើយ ទៅកាន់សេនាសនៈរៀងៗ ខ្ជូន និម្មិតភិក្ខុទាំងឡាយដែលទៅខាងមុខៗ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការសម្តែងផ្ជូវ ។ នាងបុណ្ណាឃើញភិក្ខុទាំងឡាយដែលត្រាច់ទៅលើភ្នំ ដោយពន្ធឺនោះ ទើបគិតថា "យើងត្រូវទុក្ខបៀតបៀន ទើបមិនបានដេកសូម្បីនៅពេលនេះ ។ ចុះហេតុអ្វី លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ លោកមិនសិងដែរ ដូច្នេះហើយ ក៏សម្គាល់ថា ការមិនសប្បាយនឹងមានដល់ភិក្ខុរូបខ្ជះ ឬខបទូវហេតុដោយសារពស់ នឹងមានក្នុងទីនោះហ្នឹ" កាន់យកកនូក់អំពីព្រលឹម ផ្សីមឲ្យទទឹកដោយទឹកហើយ ធ្វើនំលើបាតដៃ អាំង

លើរនើកក្ងើន ខ្ចប់ដាក់ក្នុនថ្នក់ គិតថា "នឹងស៊ីនំនៅតាមផ្លូវទៅកាន់កំពង់ទឹក" ទើបកាន់ក្អមទឹក ដើរសំដៅទៅកាន់កំពង់ទឹក ។ ចំណែកព្រះសាស្តា ក៏ស្តេចយាងទៅកាន់ផ្លូវនោះដែរ ដើម្បីចូលកាន់ស្រុកបិណ្ឌបាត ។ នាងបុណ្ណាឃើញព្រះសាស្តាហើយ គិតថា "ក្នុងថ្ងៃដទៃៗ កាលយើងជួបព្រះសាស្តា ទេយ្យធម៌របស់យើងមិនមាន កាលទេយ្យធម៌មាន យើងមិនបានជួបព្រះសាស្តា ឥឡូវនេះ ទេយ្យធម៌ក៏មាន ទាំងព្រះសាស្តាក៏ប្រាកដនៅចំពោះមុខ ប្រសិនបើព្រះអង្គទ្រង់មិនគិតថា ទានរបស់យើងសៅហ្មង ឬក៏ប្រណីត ទ្រង់នឹងគប្បីទទួល យើងនឹងថ្វាយនំនេះចំពោះព្រះអង្គ" ដូច្នេះហើយ ក៏ដាក់ក្អមទឹកក្នុងចំណែកម្ខាង ថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តា ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះអង្គទ្រង់ទទួលទានដ៏សៅហ្មងនេះដោយអនុគ្រោះចុះ" ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ទតមើលព្រះអានន្ទ ហើយទ្រង់បង្អោនបាត្រដែលមហារាជថ្វាយ ដែលព្រះអានន្ទនាំចេញមកថ្វាយ ទទួលនំ ។ ចំណែកនាងបុណ្ណា ដាក់នំនោះទៅក្នុងបាត្ររបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ហើយថ្វាយបង្គំដោយបញ្ចង្គប្រតិស្ឋាន ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះអង្គទ្រង់យើញហើយនោះ សូមសម្រេចដល់ខ្ញុំព្រះអង្គផង" ។ ព្រះសាស្តា ទាំងដែលទ្រង់ប្រថាប់ឈរនោះឯង បានធ្វើអនុមោទនាថា "ចូរសម្រេចយ៉ាងនោះចុះ" ។

ព្រះសាស្តាទ្រង់សោយនំរបស់នាងបុណ្ណា

នាងបុណ្ណាគិតថា "ព្រះសាស្តាទ្រង់ធ្វើការសង្ត្រោះយើងក៏ពិត ប៉ុន្តែព្រះ

*អង្គ្រ ទ្ធ ន ន ន ម ន ស ោ យ ន ំ ន ោ ះ ទ េ គ ន ់ ន ឹ ង ឲ ្ យ ន ំ ន ោ ះ ដ ល ់ ក ្ អ ក ឬ ក ៏ ផ ្ ត ួ ច ខ ាង ម ុ ខ ម ិ ន ខ ាន ហ ើ យ ស ្ ត ច យ ាង ទ ៅ ក ាន ់ ដ ំ ណ ាក ់ ร ប ស ់ ព ្ ះ រ ាជ ា ឬ ក ៏ ទ ៅ ក ាន ់ ផ ្ ះ ร ប ស ់ ម ហ ា-ម ាត ្ យ ន ឹ ង ស ោ យ ទ ូ ว ក ោ ជ ន ដ ៏ ប ្ ร ណ ី ត ដ ោ យ ព ិ ត ។ ព ្ ះ ស ា ស ្ ត ា ទ ្ ង ់ ជ ្ ร ាប ว ារ: ច ិ ត ្ ត ร ប ស ់ ន ាង ហ ើ យ ទ ើ ប ទ ្ ង ់ ท ต ទ ៅ ก ាน ់ ព ្ ះ อ ាน ន ู ហ ើ យ ท ร ง ់ ส ม ្ ต ง ห ก าร ដ ើ ម ្ ป ី ន ឹ ง ป ร ช า ช ់ ค ง ់ ។ ព ្ ះ ช ว ร: ช ាน ก ร ាล ช ี ว ว ช ូ ว ។ ព ្ ះ ส ា ส ្ ต ា ท ร ง ់ ช ាน ป ร ช า ช ់ ค ง ់ ធ ្ ើ ก ต ្ ต ก ิ ช ូ ន ៅ ข ាง ก ร ៅ ព ្ ះ น ค ร ន ោ ះ ฉ ง ่ ។ ท ว ត ា ก ្ ន ុ ง ផ ្ ទ ូ ช ก ร ว ា ฉ ง ่ ท ាំ ง ม ូ ล ช ាน ន ำ ท ូ ว ซ ิ ช ារ ส ដ ែ ล ส ม ค ួ ร ដ ល ់ ท ว ត ា ន ិ ง ม ន ุ ส ្ ส ท ាំ ง ห ្ ម ាย ឲ ្ យ ដ ូ ช ជ ា ផ ្ ទ ិ ต ន ៃ ห ្ ម ុ ំ ហ ើ យ ដ ាក ់ ช ូ ล ទ ៅ ก ្ ន ុ ง ន ំ ន ោ ះ ។ ช ំ ណ ាก ន ាง ป ุ ณ ณ ា ก ็ ช ាน ណ ារ ម ើ ล ព ្ ះ ม ាน ព ្ ះ ภ าค ท ร ง ់ ธ ្ ើ ก ต ្ ต ก ิ ช ូ ន ោ ះ ដ ែ ร ។ ก ្ ន ុ ง ว េ ล ា ส ្ ร ួ ช ก ต ្ ต ก ิ ช ូ ព ្ ះ อ ាน ន ู ช ាน ฉ ง ่ ท ឹ ก ។ ព ្ ះ ส ា ส ្ ต ា ท ร ง ់ ธ ្ ើ ก ต ្ ต ก ิ ช ូ ส ្ ร ួ ช ห ើ យ ค ្ ร ាส ់ ห ៅ ន ាง ป ุ ณ ณ ា ม ก ส ួ ร ว ា "ម ្ ា ล ន ាง ป ុ ณ ណ ា ព ្ ោ ះ ห ត ុ អ ្ ី ท ើ ป ន ាง ร ិ ะ ค ន ់ ส ាว ก ร ป ส ់ ต ថ ា ค ต ?" ។

ន ាง ป ុ ณ ណ ា . ข ុ ំ ព ្ ះ อ ង ្ ค ม ិ ន ช ាน ร ិ ะ ค ន ់ ส ាว ก ร ป ส ់ ព ្ ះ อ ង ្ ค ท េ ។

ព ្ ះ ส ា ส ្ ต ា . ป ើ ช ូ ห ្ ន ោ ះ ន ាง ส ม ្ ម ឹ ง ม ើ ล ส ាว ก ท ាំ ง ห ្ ม ាย ร ป ส ់ ต ថ ា ค ต ห ើ យ ค ិ ต យ ៉ ាง ณ า ?

ន ាง ป ุ ณ ណ ា . ป ต ิ ต ្ ร ព ្ ះ อ ង ្ ค ช ៈ ม ្ ើ ล ข ុ ំ ព ្ ះ อ ង ្ ค ค ิ ต យ ៉ ាง ห ោ ះ ว า យ ើ ง ม ិ ន ช ាน ช េ ก ព ្ ោ ះ ข ป ទ ្ ร ព ค ឺ ส េ ช ก ្ ต ី ท ុ ก ข ។ ช ំ ณ ាก ล ោ ก ม ្ ห ូ ส ់ ท ាំ ง ห ្ ม ាย ม ិ น ช ាน ส ิ ง ห ្ ព ្ ោ ห ត ុ อ ្ ី ? ก ារ ม ិ น ส ป ្ ป ាย ឬ ข ป ទ ្ ร ព ដ ោ យ ส ារ ส ត ្ ว

សាហាវ មានពស់ជាដើម មានដល់ភិក្ខុរូបណាមួយឬ ។

សាវករបស់ព្រះពុទ្ធក្រាក់ជានិច្ច

ព្រះសាស្តាទ្រង់ស្តាប់នូវពាក្យរបស់នាងបុណ្ណានោះហើយ ក៏ត្រាស់ថា "បុណ្ណា នាងមិនបានដេក ព្រោះអន្ទាយ គឺ សេចក្តីទុក្ខរបស់ខ្លួន ចំណែកសាវករបស់តថាគត មិនដេក ព្រោះជាអ្នកប្រកបរឿយៗ នូវធម៌ជាគ្រឿងក្រាក់ពេញគ្រប់កាល" ដូច្នេះហើយ ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖-

៦. សទា ជាគរមានានំ អហោរត្តានុសិក្ខិនំ
និព្វានំ អធិមុត្តានំ អត្ថំ គច្ឆន្តិ អាសវា ។

អាសវៈទាំងឡាយរបស់បុគ្គល អ្នកក្រាក់ពេញសព្វកាល
ជាអ្នកសិក្សាត្រៃសិក្ខា ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ មានចិត្តចុះស៊ប់
កាន់ព្រះនិព្វាន តែងដល់នូវការតាំងនៅមិនបានឡើយ ។

អធិប្បាយគាថា

*បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **អហោរត្តានុសិក្ខិនំ (មានប្រក្រតីសិក្សាទាំងថ្ងៃទាំងយប់)** បានដល់ សិក្សាត្រៃសិក្ខាទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ។ បទថា **និព្វានំ អធិមុត្តានំ (បង្អោនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន)** បានដល់ អ្នកមានអធ្យាស្រ័យក្នុងព្រះនិព្វាន ។ បទថា **អត្ថំ គច្ឆន្តិ (រមែងដល់នូវការតាំងនៅមិនបាន)** សេចក្តីថា អាសវៈទាំងឡាយសូម្បីទាំងអស់របស់បុគ្គលបែបនោះ រមែងដល់ការតាំងនៅមិនបាន គឺ រមែងវិនាស បានដល់ មិនមាន ។*

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា នាងបុណ្ណាដែលឈរនៅក្នុងទីនោះឯង ក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិផល ។ ទេសនាមានប្រយោជន៍ សូម្បីដល់បរិស័ទ ដែលមកប្រជុំគ្នាក្នុងទីនោះឯង ។

ពួកភិក្ខុនាំគ្នាសរសើរព្រះសាស្តា

ព្រះសាស្តា លុះទ្រង់ធ្វើភត្តកិច្ចដោយនំកនូក់ ដែលចំអិនដោយរងើក ភ្វើងហើយ ស្តេចក៏យាងទៅកាន់វិហារវិញ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ សនូនាគ្នាក្នុង ធម្មសភាថា "អ្នកមានអាយុទាំងឡាយ អំពើដ៏កម្រដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ ធ្វើភត្តកិច្ចដោយនំកនូក់ចំអិនដោយរងើកភ្វើង ដែលនាងបុណ្ណាថ្វាយ ទ្រង់បាន ធ្វើហើយ" ។ ព្រះសាស្តាស្តេចមកហើយ ត្រាស់សួរថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយអង្គុយប្រជុំគ្នាដោយកថាអ្វី?" កាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្រាបទូលថា "ដោយកថាឈ្មោះនេះ ព្រះអង្គ" ដូច្នេះហើយ ទើបត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំង ឡាយ មិនមែនតែក្នុងកាលឥឡូវនេះប៉ុណ្ណោះទេ សូម្បីក្នុងកាលពីមុន តថាគត ក៏បរិភោគនំកនូក់ ដែលនាងបុណ្ណានេះឲ្យហើយដែរ ហើយទ្រង់នាំអតីតនិទាន មក ទ្រង់ត្រាស់ **កុណ្ឌកសិន្ធវបោតកជាតក** នេះ ឲ្យពិស្តារថា ៖-

ព្រះពោធិសត្ត កាលនឹងសាកល្បង (សួរ) សេះសិន្ធវនោះ ទើបពោលគាថាទី ១ ថា "អ្នកធ្លាប់បរិភោគស្មៅដែលសល់ ដែលធ្លាប់បរិភោគបាយក្តាំង និងកនូក់ហើយ នេះជាភោជន របស់អ្នក ឥឡូវនេះ ហេតុអ្វីក៏អ្នកមិនបរិភោគ ។

សេះសិន្ធពស្តាប់ពួជូច្នោះហើយ ក៏បានពោល ២ គាថា ថា ៖-

បពិត្រមហាព្រហ្ម ជនទាំងឡាយមិនស្គាល់សត្វដែលគួរ ចិញ្ចឹមដោយជាតិ ឬដោយមារយាទដែលគួរទូន្មាន ក្នុងទីណា ក្នុងទីនោះ ថ្វីក៏ខ្ញុំមិនបរិភោគបាយក្តាំងនឹងកនូក់ច្រើន ។

ចំណែកខាងលោកស្គាល់ខ្ញុំច្បាស់ថា សេះនេះខត្តមយ៉ាង ណាៗ ខ្ញុំកាលជឹង ព្រោះអាស្រ័យអ្នកជាអ្នកជឹង ទើបមិនបរិ-ភោគនូវកនូក់របស់អ្នក ។

ចប់ រឿងនាងបុណ្ណាធាសី

៧. រឿងអតុលឧបាសក

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធដល់ឧបាសកឈ្មោះ **អតុលៈ** ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **ឃោរាណមេតំ (ការនិន្ទា និងការសរសើរនោះ ជារបស់ឃូរាណ)** ជាដើម ។

អតុលៈក្រោធនឹងព្រះរេវតៈព្រោះលោកមិននិយាយជាមួយ

សេចក្តីពិស្តារថា អតុលៈនោះជាឧបាសកអ្នកក្រុងសាវត្ថី មានឧបាសកជាបរិវារ ៥០០ នាក់ ថ្ងៃមួយ នាំពួកឧបាសកទាំងនោះទៅកាន់វិហារដើម្បីប្រាថ្នានឹងស្តាប់ក្នុងសម្នាក់ព្រះរេវតៈ ថ្វាយបង្គំព្រះរេវតៈហើយ អង្គុយក្នុងទីសមគួរមួយ ។ លោកដ៏មានអាយុអង្គនោះ ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងសេចក្តីស្ងាត់ត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចរាជសីហ៍ ព្រោះដូច្នោះ ទើបលោកមិនពោលពាក្យអ្វីៗ ជាមួយនឹងឧបាសកនោះ គេនោះក្រោធថា "ព្រះថេរៈរូបនេះមិនពោលពាក្យអ្វីៗ ជាមួយនឹងខ្ជូន" ក្រោកឡើង ដើរទៅកាន់សម្នាក់ព្រះសារីបុត្តត្ថេរ ឈរក្នុងទីដ៏សមគួរមួយ កាលព្រះថេរៈពោលថា "ឧបាសកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយមកមានការអ្វី?" ពោលថា "បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះករុណានាំឧបាសកទាំងនេះចូលទៅរកព្រះរេវតៈ ដើម្បីស្តាប់ព្រះធម៌ តែព្រះថេរៈមិនបានពោលពាក្យអ្វីៗ ជាមួយនឹងពួកខ្ញុំព្រះករុណាឡើយ ខ្ញុំខឹងលោកទើបមកកាន់ទីនេះ សូមលោកម្ចាស់សម្តែងធម៌ដល់ពួកខ្ញុំព្រះករុណាចុះ" ។ គ្រានោះ

ព្រះថេរៈពោលថា "ឧបាសក បើដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយចូរអង្គុយចុះ" ហើយ បានសម្តែងអភិធម្មកថាយ៉ាងច្រើន ។

អត្ថុប្បត្តិ:ទ្វីងអ្នកនិយាយច្រើន

ឧបាសកនោះក្រោធថា "ដែលឈ្មោះថា អភិធម្មកថា ជាធម៌ល្អិតក្រៃពេក សុខុមក្រៃពេក ព្រះថេរៈសម្តែងអភិធម្មតែម្យ៉ាងយ៉ាងច្រើន ពួកយើងមិនត្រូវការអភិធម្មទេ" ដូច្នោះហើយ បានទាំបរិស័ទទៅកាន់សម្នាក់ព្រះអានន្ទត្ថេរ កាលព្រះថេរៈសួរថា "មានការអ្វី ឧបាសក?" ពោលថា "បពិត្រលោកម្ចាស់ ដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះករុណាចូលទៅកព្រះវេតៈដើម្បីស្តាប់ព្រះធម៌ មិនបានសូម្បីតែការវាក់ទាក់ ទិងការសំណេះសំណាលបន្ទ្ចិចបន្ទ្ចច ក្នុងសម្នាក់របស់លោក ក៏ក្រោធទ្វីងហើយ ទើបទៅកាន់សម្នាក់ព្រះសារីបុត្រ សូម្បីព្រះថេរៈរូបនោះ ក៏បានសម្តែងអភិធម្មតែម្យ៉ាង ល្អិតក្រៃពេក យ៉ាងច្រើនដល់ពួកខ្ញុំព្រះករុណា ពួកខ្ញុំព្រះករុណាទ្វីងព្រះថេរៈរូបនោះថា ពួកយើងមិនត្រូវការអភិ-ធម្មទេ ទើបមកទីនេះ សូមលោកម្ចាស់សម្តែងធម្មកថាដល់ពួកខ្ញុំព្រះករុណាចុះ" ។

ព្រះថេរៈ. បើដូច្នោះ ពួកអ្នកចូរអង្គុយស្តាប់ចុះ ។

ព្រះថេរៈសម្តែងព្រះធម៌តែបន្ទ្ចិចបន្ទ្ចចដល់ពួកឧបាសកទាំងនោះ ធ្វើឲ្យយល់បានងាយ ។

អតុល:ទីងអ្នកនិយាយតិច

ឧបាសកទាំងនោះទឹងព្រះថេរ:ហើយ ទៅកាន់សម្នាក់ព្រះសាស្តា ថ្វាយបង្គំហើយ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរឧបាសកទាំងនោះថា "ឧបាសកទាំងឡាយ ពួកអ្នកមកធ្វើអ្វី?" ។

ពួកឧបាសក. បពិត្រព្រះអង្គ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គមកដើម្បីស្តាប់ធម៌ ។

ព្រះសាស្តា. ក៏ពួកអ្នក បានស្តាប់ធម៌ហើយឬ ?

ពួកឧបាសក. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដំបូង ពួកខ្ញុំព្រះអង្គចូលទៅរកព្រះរេវត: លោកមិនបានពោលពាក្យអ្វីៗ ជាមួយនឹងពួកខ្ញុំព្រះអង្គឡើយ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គទឹងនឹងលោក ហើយក៏ទៅរកព្រះសារីបុត្រ ព្រះថេរ:នោះសម្តែងអភិ-ធម្មដល់ពួកខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងច្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គកំណត់អភិធម្មនោះមិនបាន ក៏ក្រោធទឹង ហើយចូលទៅរកព្រះអានន្ទ ព្រះថេរ:នោះ សម្តែងធម៌ដល់ពួកខ្ញុំព្រះអង្គតិចពេក ពួកខ្ញុំព្រះអង្គទឹងនឹងលោក ទើបមកកាន់ទីនេះ ។

ការនិន្ទា និងការសរសើរជារបស់បូរាណ

ព្រះសាស្តាទ្រង់ស្តាប់នូវពាក្យរបស់ឧបាសកទាំងនោះហើយ ក៏ត្រាស់ថា "អតុល: ប្រការនោះ គេធ្លាប់ប្រព្រឹត្តមកតាំងពីបូរាណនោះឯង ជនទាំងឡាយតែងនិន្ទា ទាំងបុគ្គលអ្នកអង្គុយស្ងៀម ទាំងបុគ្គលអ្នកនិយាយច្រើន ទាំងបុគ្គលអ្នកនិយាយតិច ព្រោះថា អ្នកដែលគេគប្បីនិន្ទាតែម្យ៉ាង ឬត្រូវគេសរ-សើរតែម្យ៉ាង រមែងមិនមាន សូម្បីព្រះរាជាទាំងឡាយ ជនពួកខ្លះក៏និន្ទា ពួក

ខ្ទះក៏សរសើរ ផែនដីដ៏ធំក្តី ព្រះចន្ទ និងព្រះអាទិត្យក្តី ធាតុ មានអាកាសជាដើមក្តី បុគ្គលខ្ទះនិន្ទា បុគ្គលខ្ទះសរសើរ សូម្បីព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ដែលទ្រង់ប្រថាប់គង់សម្តែងធម៌កណ្តាលបរិស័ទទាំង ៤ ក៏ពួកខ្ទះនិន្ទា ពួកខ្ទះសរសើរ ការនិន្ទា និងសរសើររបស់បុគ្គលពាល មិនជាប្រមាណទេ ប៉ុន្តែបុគ្គលដែលត្រូវបណ្ឌិតអ្នកមានបញ្ញានិន្ទាហើយ ទើបឈ្មោះថា ជាការនិន្ទាពិតៗ បុគ្គលដែលបណ្ឌិតសរសើរហើយ ឈ្មោះថា ជាការសរសើរពិតៗ" ដូច្នេះហើយ ទ្រង់ទើបបានភាសិតព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖-

៧. ឧោរាណមេតំ អតុល នេតំ អជ្ជតនាមិវ
និន្ទន្តិ តុណ្ហិមាសីនំ និន្ទន្តិ ពហុភាណិនំ
មិតភាណិម្បិ និន្ទន្តិ នត្ថិ លោកេ អនិន្ទិតោ ។
ន ចាហុ ន ច ភវិស្សតិ ន ចេតរហិ វិជ្ជតិ
ឯកន្តំ និន្ទិតោ ឧោសោ ឯកន្តំ វា បសំសិតោ ។
យញ្ចោ វិញ្ញូ បសំសន្តិ អនុវិច្ច សុវេ សុវេ
អច្ឆិទ្ទូវុត្តឹ មេធាវឹ បញ្ញាសីលសមាហិតំ
នេក្ខំ ជម្ពោនទស្សេវ កោ តំ និន្ទិតុមរហតិ
ទេវាបិ នំ បសំសន្តិ ព្រហ្មុនាបិ បសំសិតោ ។

ម្នាលអតុល: ការតិះដៀល និងការសរសើរនេះ ជារបស់ បូរាណ ការតិះដៀល និងការសរសើរនេះ មិនមែនទើបនឹង

កើតឡើងក្នុងថ្ងៃនេះទេ (ព្រោះថា) ជនទាំងឡាយតែងនិន្ទាបុគ្គលអ្នកអង្គុយស្ងៀម ក៏មាន និន្ទាបុគ្គលអ្នកនិយាយច្រើន ក៏មាន និន្ទាបុគ្គលអ្នកនិយាយល្មមប្រមាណ ក៏មាន (អ្នកណាៗ ក៏ដោយ) ក្នុងលោក ដែលមិនត្រូវគេនិន្ទា គ្មានឡើយ បុគ្គលដែលត្រូវគេនិន្ទាតែម្យ៉ាង ឬត្រូវគេសរសើរតែម្យ៉ាង មិនមែនមានមកហើយតែក្នុងអតីតក៏ទេ នឹងមានទៅក្នុងអនាគតក៏ទេ មានតែក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះក៏ទេ ។ បើអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយសង្កេតមើលរាល់ៗ ថ្ងៃ ហើយសរសើរបុគ្គលណា ដែលជាអ្នកប្រព្រឹត្តមិនជាច់ មានប្រាជ្ញា មានចិត្តតម្កល់ខ្ជាប់ក្នុងបញ្ញា និងសីល អ្នកណាគួរនឹងនិន្ទាបុគ្គល ដែលដូចជាឆ្ពោះនៃមាសជម្ពោនទ ទោះបាន សូម្បីទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ក៏សរសើរបុគ្គលនោះ ទាំងព្រហ្មក៏សរសើរ (ដូចគ្នា) ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **ឧបាវណមេតំ** *(នោះជារបស់ឧបាវណ) គឺ ការនិន្ទា និងការសរសើរនុ៎ះឯង ជារបស់ឧបាវណ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅឧបាសកនោះថា "អតុលៈ" ។ បទថា* **នេតំ អជ្ជតនាមិវ** *(នោះមិនមែនមានដូចក្នុងថ្ងៃនេះ) សេចក្តីថា ការនិន្ទា ឬការសរសើរនេះ មិនមែនទើបនឹងកើតឡើងក្នុងថ្ងៃនេះ ក៏ទេ អធិប្បាយថា ពិតណាស់ ជនទាំងឡាយតែងនិន្ទា*

បុគ្គលអ្នកអង្គុយស្ងៀមថា "ហេតុដូចម្តេច បុគ្គលនេះអង្គុយស្ងៀមដូចជាមនុស្ស គ ដូចជាមនុស្សថ្លង់ ដូចជាមនុស្សមិនដឹងអ្វី" ដូច្នេះក៏មាន តែងនិន្ទាបុគ្គលអ្នកនិយាយច្រើនថា "ហេតុដូចម្តេច បុគ្គលនេះក៏ចចាកអាវកដូចជាស្ទីកត្នោតដែលត្រូវខ្សាស់បក់ ពាក្យសម្តីរបស់បុគ្គលនេះ មិនមានទីបំផុត" ដូច្នេះក៏មាន តែងនិន្ទាដល់បុគ្គលអ្នកនិយាយល្មមប្រមាណថា "ហេតុដូចម្តេច បុគ្គលនេះ សម្ងាត់ពាក្យសម្តីដូចជាមាសប្រាក់ និយាយពីរបីមាត់ហើយអង្គុយស្ងៀម" ក៏មាន បុគ្គលដែលមិនត្រូវគេនិន្ទា រមែងមិនមានក្នុងលោកនេះ ដោយប្រការទាំងពួង ដោយប្រការយ៉ាងនោះ ។ បទថា ***ន ចាហុ (មិនមែនមានហើយ)*** *ជាដើម បានដល់ មិនមែនមានមកហើយតែក្នុងអតីតក៏ទេ នឹងមានទៅក្នុងអនាគតក៏ទេ ។ ពីរបទថា* ***យញ្ចេ វិញ្ញូ (ប្រសិនបើវិញ្ញូជន...ណា)*** *សេចក្តីថា ការនិន្ទា ឬការសរសើររបស់ជនពាល មិនជាប្រមាណ តែបណ្ឌិតទាំងឡាយ សង្កេតមើលហើយ គឺ ជ្រាបហេតុនៃការនិន្ទា ឬហេតុនៃការសរសើរហើយ រាល់ៗ ថ្ងៃ រមែងសរសើរបុគ្គលណា អ្នកដែលមានឈ្មោះថា ប្រព្រឹត្តមិនជាប់ ព្រោះជាអ្នកប្រកបព្រមដោយសិក្ខាទាំងបីមិនជាប់ ឬការប្រព្រឹត្តទៅនៃជីវិតមិនជាប់ អ្នកដែលមានឈ្មោះថា មានបញ្ញា ព្រោះជាអ្នកប្រកបព្រមដោយលោកិយប្បញ្ញា និងលោកុត្តរប្បញ្ញា និងដល់ព្រមដោយចតុប្បារិសុទ្ធិសីល អ្នកណាគួរនឹងនិន្ទាបុគ្គលដែលដូចជាឆ្ពោរនៃមាសជម្ពោនទ ដែលប្រាសចាកទោសនៃមាស ទាំងគួរដល់ការដំ និងការខាត់ ។ បទថា* ***ទេវាបិ (សូម្បីទេវតា និង***

មនុស្សទាំងឡាយ) *ជាដើម បានដល់ ទេព្តាក្តី មនុស្សជាបណ្ឌិតក្តី ក្រោកឡើងហើយ រមែងស្វើចសរសើរនូវកិក្ខុនោះ ។ បទថា* ***ព្រហ្មុនាបិ (សូម្បីព្រហ្ម)*** *សេចក្តីថា មិនមែនត្រឹមតែទេវតា និងមនុស្សប៉ុណ្ណោះទេ ដែលសរ-សើរនោះ សូម្បីមហាព្រហ្មក្នុងម៉ឺនចក្រវាឡ ក៏សរសើរបុគ្គលនោះដែរ ។*

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ឧបាសកទាំង ៥០០ នោះ ក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិផល ដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងអតុលឧចាសក

៨. រឿងឆព្វគ្គិយភិក្ខុ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់គង់នៅក្នុងវត្តវេឡុវ៉ន ទ្រង់ប្រារព្ធឆព្វគ្គិយភិក្ខុ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **កាយប្បកោបំ (ការកម្រើកផ្លូវកាយ)** ជាដើម ។

មូលប្បញ្ញត្តិការពាក់ទ្រនាប់ជើងឈើ

សេចក្តីពិស្តារថា ថ្ងៃមួយ ព្រះសាស្តាទ្រង់ព្ធនូវសំឡេង **"ខជ: ខជ:"** នៃភិក្ខុទាំងនោះ ដែលជាអ្នកកាន់ឈើច្រត់ដោយដៃទាំងពីរ ពាក់ទ្រនាប់ជើងចង្ក្រមលើថ្មដា ទ្រង់ត្រាស់សួរថា "អានន្ទ នុ៉ះជាសំឡេងអ្វី?" ទ្រង់ជ្រាបថា "ជាសំឡេង ខជ: ខជ: នៃពួកឆព្វគ្គិយភិក្ខុដែលពាក់ទ្រនាប់ជើងឈើចង្ក្រម" ក៏ទ្រង់បញ្ញត្តិសិក្ខាបទ ហើយត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មតាភិក្ខុគួររក្សាទ្វារ មានកាយទ្វារជាដើម" ដូច្នេះហើយ កាលនឹងទ្រង់សម្តែងធម៌ ទើបទ្រង់ភាសិតព្រះគាថាទាំងនេះថា :-

៨. **កាយប្បកោបំ រក្ខេយ្យ**	**កាយេន សំវុតោ សិយា**
កាយទុច្ចរិតំ ហិត្វា	**កាយេន សុចរិតំ ចរេ**
វចីបកោបំ រក្ខេយ្យ	**វាចាយ សំវុតោ សិយា**
វចីទុច្ចរិតំ ហិត្វា	**វាចាយ សុចរិតំ ចរេ**
មនោបកោបំ រក្ខេយ្យ	**មនសា សំវុតោ សិយា**
មនោទុច្ចរិតំ ហិត្វា	**មនសា សុចរិតំ ចរេ**

កាយេន សំវុតា ធីរា អថោ វាចាយ សំវុតា

មនសា សំវុតា ធីរា តេ រ៉ សុបរិសំវុតា ។

បុគ្គលគប្បីរក្សានូវការកម្រើកកាយ គប្បីសង្រួមកាយ គប្បីលះបង់កាយទុច្ចរិត គប្បីប្រព្រឹត្តកាយសុចរិត គប្បីរក្សានូវការកម្រើកវាចា គប្បីសង្រួមវាចា គប្បីលះបង់វចីទុច្ចរិត គប្បីប្រព្រឹត្តវចីសុចរិត គប្បីរក្សានូវការកម្រើកចិត្ត គប្បីសង្រួមចិត្ត គប្បីលះបង់មនោទុច្ចរិត គប្បីប្រព្រឹត្តមនោសុចរិត អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយបានសង្រួមកាយ សង្រួមវាចា អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ បានសង្រួមចិត្តហើយ លោកទាំងនោះឯង ឈ្មោះថាសង្រួមហើយដោយប្រពៃ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ***កាយប្បកោបំ (ការកម្រើកកាយ)*** *បានដល់ គប្បីរក្សាកាយសុចរិតបីយ៉ាង ។ បទថា* ***កាយេន សំវុតោ (សង្រួមកាយ)*** *សេចក្តីថា គប្បីហាមឃាត់ការចូលទៅនៃទុច្ចរិតក្នុងកាយទ្វារ សង្រួមហើយ គឺ មានទ្វារបិទហើយ ក៏ព្រោះបុគ្គលលះបង់កាយទុច្ចរិតហើយ ប្រព្រឹត្តកាយសុចរិត ឈ្មោះថា រមែងធ្វើកម្មនោះ សូម្បីទាំងពីរយ៉ាង ព្រោះដូច្នោះទើបព្រះអង្គត្រាស់ថា* ***កាយទុច្ចរិតំ ហិត្វា កាយេន សុចរិតំ ចរេ (គប្បីលះកាយទុច្ចរិតហើយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតតាមផ្លូវកាយ)*** *។ សូម្បីក្នុងគាថាជាលំដាប់*

តទៅ ក៏នយនេះដូចគ្នា ។ បទថា ***កាយេន សំវុតា ធីរា (ធីរជនទាំងឡាយ សង្រួមផ្លូវកាយ)*** *សេចក្តីថា បណ្ឌិតទាំងឡាយណា កាលមិនធ្វើកាយទុច្ចរិត មានបាណាតិបាតជាដើម ឈ្មោះថា បានសង្រួមកាយហើយ កាលមិនធ្វើវចី-ទុច្ចរិត មានមុសាវាទជាដើម ឈ្មោះថា បានសង្រួមវាចាហើយ កាលមិនធ្វើមនោទុច្ចរិត មានអភិជ្ឈាជាដើមឲ្យកើតឡើង ឈ្មោះថា បានសង្រួមចិត្តហើយ បណ្ឌិតទាំងនោះ ឈ្មោះថា សង្រួមហើយដោយប្រពៃ ដោយសព្វគ្រប់ គឺ រក្សាល្អហើយ គ្រប់គ្រងល្អហើយ មានទ្វារបិទល្អហើយក្នុងលោកនេះ ។*

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើនបានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នេះ ។

ចប់ រឿងធព្វគ្គិយភិក្ខុ

ចប់កោធវគ្គវណ្ណនា វគ្គទី ១៧

ក្នុងវគ្គនេះរួមមាន ០៨ រឿង

១.រឿងព្រះនាងរោហិណី	២.រឿងភិក្ខុមួយរូប
៣.រឿងឧត្តរាឧចាសិកា	៤.រឿងបញ្ហាព្រះមហាមោគ្គល្លាន
៥.រឿងបញ្ហាភិក្ខុទ្ធលសួរ	៦.រឿងនាងបុណ្ណាទាសី
៧.រឿងអតុលឧចាសក	៨.រឿងធព្វគ្គិយភិក្ខុ

ចប់អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ តតិយភាគ

រាយនាមសប្បុរសជន

ចូលរួមកសាងគម្ពីរអដ្ឋកថា

-លោកគ្រូអគ្គបណ្ឌិត	.....	$ 2.000 USA
-ឧចាសកតាំង សុជល ឧចាសិកា ឌ្បង កេង ព្រមទាំងបុត្ត និងចៅ		$ 200 USA
-ឧចាសិកា តាំង ស៊ីថា ព្រមទាំងស្វាមី និងបុត្ត	.....	$ 100 USA
-ឧចាសិកា តាំង ជល្ហា ព្រមទាំងស្វាមី និងបុត្ត	.....	$ 100 USA
-កុមារី តាំង សុមារតី	.....	$ 100 USA
-ឧចាសិកា រួច លាង ព្រមទាំងបុត្ត	.....	$ 100 AUS